T.C.
ANKARA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
GAZETECİLİK ANABİLİM DALI

ÖTEKİLERİN CUMHURİYETİ: NECİP FAZIL KISAKÜREK'İN BAŞYÜCELİK DEVLET TASARIMI (1943-1952)

Doktora Tezi

Meltem SALİMOĞLU

Ankara-2020

T.C.
ANKARA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
GAZETECİLİK ANABİLİM DALI

ÖTEKİLERİN CUMHURİYETİ: NECİP FAZIL KISAKÜREK'İN BAŞYÜCELİK DEVLET TASARIMI (1943-1952)

Doktora Tezi

Meltem SALİMOĞLU

Tez Danışmanı

Prof. Dr. Erdem DENK

Ankara-2020

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
ANKARA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
GAZETECİLİK ANABİLİM DALI

Meltem SALİMOĞLU

ÖTEKİLERİN CUMHURİYETİ: NECİP FAZIL KISAKÜREK'İN BAŞYÜCELİK DEVLET TASARIMI (1943-1952)

DOKTORA TEZİ

Tez Danışmanı
Prof. Dr. Bilal Erdem DENK

TEZ JÜRİSİ ÜYELERİ

Adı ve Soyadı	**İmzası**
1- Prof. Dr. Bilal Erdem DENK	
2- Prof. Dr. Aykut ÇELEBİ	
3- Prof. Dr. Himmet HÜLÜR	
4- Prof. Dr. Erol KURUBAŞ	
5- Doç Dr. Çağla KUBİLAY KAMİLOĞLU	

Tez Savunması Tarihi: 18.05.2020

T.C.
ANKARA ÜNİVERSİTESİ
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü'ne,

Prof. Dr. Erdem DENK danışmanlığında hazırladığım "Ötekilerin Cumhuriyeti: Necip Fazıl Kısakürek'in Başyücelik Devlet Tasarımı (1943-1952) (Ankara.2020) " adlı yüksek lisans ☐ - doktora/~~bütünleşik doktora~~ ☒ tezimdeki bütün bilgilerin akademik kurallara ve etik davranış ilkelerine uygun olarak toplanıp sunulduğunu, başka kaynaklardan aldığım bilgileri metinde ve kaynakçada eksiksiz olarak gösterdiğimi, çalışma sürecinde bilimsel araştırma ve etik kurallarına uygun olarak davrandığımı ve aksinin ortaya çıkması durumunda her türlü yasal sonucu kabul edeceğimi beyan ederim.

Tarih: 18.05.2020
Meltem SALİMOĞLU

İÇİNDEKİLER

İÇİNDEKİLER ..... **i**
KISALTMALAR ..... **v**
ŞEKİLLER DİZİNİ ..... **vi**
GİRİŞ **1**
A. Amaç ve Kapsam 1
B. Literatür Taraması 7
C. Kuramsal Çerçeve ve Yöntem 22

BİRİNCİ BÖLÜM
İSLAM İDEOLOJİSİNİN KANAAT ÖNDERİ NECİP FAZIL KISAKÜREK VE BÜYÜK DOĞU İDEALİNİN GELİŞİMİ
A. 1943-1952 Döneminin Tarihsel Arkaplanı ve Cumhuriyet Aydını Necip Fazıl 29
1. 1940 Öncesi Koşullar ve Sanatkâr Necip Fazıl 30
2. 1940-1943 Yılları: "Kemalist" Aydın Necip Fazıl 37
B. Sessiz Çığlık: 1943-1945 Dönemi 44
C. Şairlikten Mücahitliğe: 1945-1950 Dönemi 53
D. Sahibinin Sesi: 1950-1952 Dönemi 72

İKİNCİ BÖLÜM
BÜYÜK DOĞU İDEALİNİN İNŞA SÜRECİ
A. Büyük Doğu İdealinin Söylemsel İnşası 99
1. Doğu-Batı İkiliği 104
2. Biz-Onlar İkiliği 110
3. Ruh-Madde İkiliği 119
B. Büyük Doğu İdealinin Teorik İnşası 125
1. Büyük Doğu İdealinin Birinci Aşaması: Büyük Doğu Cemiyeti 126
2. Büyük Doğu İdealinin İkinci Aşaması: İslam İnkılabı 140

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM
BİR KARŞI REJİM PROJESİ: BAŞYÜCELİK DEVLETİ
A. Başyücelik Devleti'nin Siyasal Yapılanması 154
1. Başyüce ve Yüceler Kurultayı 158
2. Başyücelik Hükümeti 165

B. Başyücelik Devleti'nde Hukuk: Başyücelik Emirleri 180
C. Başyücelik Devleti'nde Kadın 203
D. Başyücelik Devleti'nin İdeolojisi 215
1. Başyücelik Devleti İdeolojisinin Eklemlendiği Öğeler 216
a. Milliyetçilik-Anadoluculuk 217
b. Mukaddesatçılık-Ahlâkçılık 232
2. Başyücelik Devleti İdeolojisinin Karşıt Öğeleri 236
a. Atatürk Karşıtlığı 237
b. İsmet İnönü Karşıtlığı 248
c. CHP Karşıtlığı 258
d. Yahudilik-Masonluk-Dönmelik Karşıtlığı 262
e. Komünizm Karşıtlığı 277
SONUÇ 292
KAYNAKÇA 312
EKLER 357
Ek-1. Büyük Doğu Dergisi Kapağında Yer Alan Atatürk Fotoğrafı- 12 Kasım 1943. 357
Ek-2. Büyük Doğu Dergisinde Yayımlanan Atatürk Fotoğrafı- 10 Mart 1944. 358
Ek-3. Necip Fazıl Kısakürek'in CHP Milletvekili Adaylığı Başvuru Formu- 9 Şubat 1943. 359
Ek-4. Büyük Doğu Dergisinde Kullanılan Kadın Fotoğrafları- 22 Ekim 1943. 360
Ek-5. Büyük Doğu Dergisinde Kullanılan Kadın Fotoğrafları- 8 Ekim 1943. 361
Ek-6. Büyük Doğu Dergisinde Kullanılan Kadın Fotoğrafları- 1 Ekim 1943. 362
Ek-7. Büyük Doğu Dergisinde Yayımlanan ABD Firmasına Ait Reklam- 5 Mayıs 1944. 363
Ek-8. Büyük Doğu Dergisinde Yayımlanan Rıza Tevfik'in "Sultan Hamid'in Ruhaniyetinden İstimdat" Adlı Şiiri- 30 Mayıs 1947. 364
Ek-9. Vatan Gazetesi Tarafından Düzenlenen Güzellik Yarışmasının Büyük Doğu'da Yer Alan Haberi. 365
Ek-10. Büyük Doğu'da Vatan Gazetesi'ne İlişkin Bir Haber- 28 Temmuz 1952. 366
Ek-11. Büyük Doğu'da Yer Alan Ahmet Emin Yalman Haberi- 21 Ağustos 1952. 367
Ek-12. Ulus Gazetesinde Yayımlanan Karikatür- 26 Ekim 1952. 368
Ek-13. Büyük Doğu'da Yayımlanan Suikast Girişimi Faili Hüseyin Üzmez ve Sanıkların İsmiyle Yayımlanan Mektup- 22 Temmuz 1952. 369

Ek-14. Büyük Doğu'da Yer Alan Fabrika Bacaları ve Cami Minarelerini Gösteren Çizim- 5 Nisan 1946. 370
Ek-15. Büyük Doğu Cemiyeti'nin Amblemi- 10 Haziran 1949. 371
Ek-16. Necip Fazıl'ın 1952'de Osmanlı Bankası'nda Açılan Hesaplarına İlişkin Dökümler. 372
Ek-17. CHP Döneminde Kadınların Açıldığı İddiasına İlişkin Fotoğraf- 25 Kasım 1949. 375
Ek-18. Büyük Doğu Dergisi Kapağında Yer Alan Plaj Fotoğrafı- 30 Ağustos 1946. 376
Ek-19. Büyük Doğu'nun Kadınlara Bakış Açısını Gösteren Röportaj ve Fotoğraf- 12 Kasım 1943. 377
Ek-20. Büyük Doğu Dergisi'nde Yer Alan 19 Mayıs Gösterileri Fotoğrafı- 17 Ekim 1947. 378
Ek-21. Büyük Doğu'nun Kapağında Yer Alan Fotoğraf- 2 Nisan 1948. 379
Ek-22. Büyük Doğu Dergisinde Yayımlanan Bekâret Raporu- 22 Temmuz 1949. 380
Ek-23. Büyük Doğu'da Yayımlanan Atatürk'ü Sembolize Eden Çizim- 28 Ekim 1949. 381
Ek-24. Necip Fazıl Kısakürek'in Odasında Bulunan Atatürk Büstleri- 21 Temmuz 1941. 382
Ek-25. Necip Fazıl Kısakürek'in Put Adam Kitabının Kapak Sayfası. 383
Ek-26. Büyük Doğu'nun Kapatılmasına Neden Olan Kapak Fotoğrafı- 13 Aralık 1946. 384
Ek-27. Büyük Doğu'da Yayımlanan İsmet İnönü Çizimi- 21 Temmuz 1952. 385
Ek-28. Büyük Doğu Dergisi Kapağında Yer Alan Çizim- 8 Aralık 1950. 386
Ek-29. Yahudileri Küçük Düşüren Yayınların Yasaklanmasına İlişkin Kararname- 19 Haziran 1936. 387
Ek-30. Büyük Doğu'da Yayımlanan Yahudi Mezbaha Görevlisinin Fotoğrafı- 30 Mart 1951. 388
Ek-31. Büyük Doğu Kapağında Yayımlanan Yahudileri Sembolize Eden Çizim- 15 Haziran 1951. 389
Ek-32. Büyük Doğu'da Yer Alan Masonlarla İlgili Haber- 4 Ağustos 1952. 390
Ek-33. Büyük Doğu'da Yer Alan Masonlarla İlgili Çizim- 21 Ağustos 1952. 391
Ek-34. Büyük Doğu'da Yer Alan Masonlarla İlgili Çizim- 26 Ağustos 1952. 392

Ek-35. Büyük Doğu'da Komünist Olduğu İddiasıyla Hedef Gösterilen Bir Üniversite Hocasının Fotoğrafı – 19 Haziran 1952. 393
ÖZET 394
ABSTRACT 395

KISALTMALAR

ABD : Amerika Birleşik Devletleri

CHP : Cumhuriyet Halk Partisi

DP : Demokrat Parti

IMF : International Monetary Fund (Uluslararası Para Fonu)

İBDA-C : İslami Büyük Doğu Akıncıları

NATO : North Atlantic Treaty Organization (Kuzey Atlantik Anlaşması Örgütü)

SSCB : Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği

TBMM : Türkiye Büyük Millet Meclisi

TCK : Türk Ceza Kanunu

TDV : Türkiye Diyanet Vakfı

TMD : Türkiye Milliyetçiler Derneği

ŞEKİLLER DİZİNİ

Şekil 1. 1943-1952 Yılları Arasında Yayımlanan İslami Eserler..... 69
Şekil 2. Başyücelik Devleti Siyasal Yapılanması 157

GİRİŞ

Başyücelik Devleti, Necip Fazıl Kısakürek (bundan böyle Necip Fazıl) tarafından inşa edilen rejim karşıtı, İslami bir siyasal sistem tasarımıdır. Başyücelik Devleti, bu çalışmada incelenen 1943-1952 döneminde 11 Mart 1949-25 Ağustos 1949 tarihleri arasında ve 1952 yılında gazete olarak yayımlanan *Büyük Doğu* dergisi aracılığıyla kamuoyuna duyurulmuştur. Başyücelik Devleti, Necip Fazıl'ın Büyük Doğu ideali adını verdiği teorisinin son aşaması, hedefi ve bu nedenle en önemli parçasıdır. Büyük Doğu idealinin ve din temelli bir model olan Başyücelik Devleti'nin tam olarak anlaşılabilmesi, Necip Fazıl'ın yazılarında görünenden görünmeyene bir analiz gerektirmektedir. Bu idealin birbiriyle ilişkili her aşaması değerlendirilmek durumundadır. Ancak bu çözümleme, Necip Fazıl'ın dönemin koşulları nedeniyle Büyük Doğu idealinin amacını, hedefini ve siyasal tasarımını gizleme çabasıyla eşdeğer bir çaba gerektirmektedir; çalışma, bu çabanın ürünüdür.

A. Amaç ve Kapsam

Necip Fazıl'ın "İslamiyetin emir subaylığı"[1] olarak nitelediği Büyük Doğu ideali birbirinden beslenen, birbiriyle ilişkili aynı zamanda birbirinin ardılı olan üç aşamalı bir sistemi ifade eder. Bu sistemde devlet yönetiminin ele geçirilerek dinin merkezde olacağı siyasal ve toplumsal bir düzen amaçlanır. Teorinin son aşaması olan Başyücelik Devleti'nin kurulması, bu idealin başarıya ulaşması anlamına gelmektedir.

[1] Necip Fazıl Kısakürek, **İdeolocya Örgüsü**, Ankara, Doğuş Ltd. Şirketi Matbaası, 1959, s. 3.

Büyük Doğu dergisi, teorinin inşasında Necip Fazıl'ın davasının tebliğ aracıdır. Necip Fazıl'ın "fikriyatımın çerçevesi"[2] dediği *Büyük Doğu*, teorisini olgunlaştırdığı, hedef kitlesine ulaştığı bir araç olmasının yanısıra dönemin en güçlü yayın organlarından biridir. *Büyük Doğu* ile aynı dönemi paylaşan İslami yayınlar arasında öne çıkan dergiler, *Hareket*, *İslam-Türk Ansikolpedisi Muhitül Maarif*, *Sebilürreşad*, *Selamet* ve *Serdengeçti*'dir.[3] 1939'da Nurettin Topçu tarafından yayınlanan *Hareket* dergisi "İslamcı muhalefetin ilk sesi" kabul edilmektedir.[4] Ancak dergi, Necip Fazıl'ın 1945 öncesi benimsediği, Anadoluculukla İslamcılığı buluşturan bir çizgidedir. Dolayısıyla İslam ideolojisinden ziyade Türk-İslam sentezinin öncüsü ve sürdürücüsüdür. Topçu, şeriat fikrine karşıdır ve ılımlı bir muhalefet yürütmüştür.[5] 1940'da Eşref Edib tarafından yayımlanmaya başlayan *İslam-Türk Ansiklopedisi Muhitül Maarif* dergisinde de rejime ilişkin eleştiriler bulunmakta ancak siyasi olmaktan çok dini bir dergi görünümü taşımaktadır.[6] *Selamet* dergisi, 1947'de *Büyük Doğu* yazarlarından Ömer Rıza Doğrul tarafından yayımlanmaya başlamış, din dersinin ilkokullarda verilmesi için mücadele

---

[2] Abdullah Uçman, "Necip Fazıl'ın Yayımladığı Dergiler", içinde **Necip Fazıl Kitabı**, (ed. Asım Öz, İsmail Kara, Aykut Ertuğrul), İstanbul, Zeytinburnu Belediyesi Kültür Yayınları, 2015, s. 88.

[3] 1943-1952 döneminde 20 İslami dergi yayınlanmıştır. Bunlar: *Hareket* (1939-1982), *İslam-Türk Ansiklopedisi Muhitül Maarif Mecmuası* (1940-1948), *Doğan* Güneş (1947-1948), *Doğru Yol* (1947-1948), *Ehli Sünnet* (1947-1953), *Hakikat Yolu* (1947-1969), *Hakka Doğru* (1947-1960), *Selamet* (1947-1949), *Serdengeçti* (1947-1962), *İrşad* (1947), *Sebilürreşad* (1948-1966), *İslamiyet* (1948-1960), *Müslüman Sesi* (1948-1985), *İslam Yolu* (1948-1951), *Yeşil Nur* (1949-1953), *Hür Adam* (1950-1960), *İslamın Nuru* (1951-1953), *İslam Dünyası* (1952-1954), *Allah Yolu* (1952-1954) ve *Fâtih ve İstanbul*'dur. (1953-1954) Bu dergilerin dokuzu siyasi, 11'i dini niteliklidir. Bkz. http://ets.idp.org.tr, Erişim Tarihi: 10 Şubat 2020.

[4] Fahrettin Gün, **Sebilürreşad Dergisi Ekseninde Çok Partili Hayata Geçerken İslamcılara Göre Din, Siyaset, Laiklik (1948-1954)**, İstanbul: Beyan Yayınları, 2001, s. 78.

[5] Burhaneddin Duran, Cemil Aydın, (çev. Demet Koçyiğit), "Modern İslamcılık Düşüncesinin Rakip Oksidentalizmleri: Necip Fazıl Kısakürek ve Nurettin Topçu'da Hristiyanlık, Batı ve Çağdaşlık Anlayışı", **Fatih Sultan Mehmet İlmi Araştırmalar İnsan ve Toplum Bilimleri Dergisi**, Sayı 7, 2016, s. 324.

[6] "İslam-Türk Ansikolpedisi Muhitül Maarif", https://katalog.idp.org.tr/dergiler/83/islam-turk-ansiklopedisi-muhitulmaarif-mecmuasi, Erişim Tarihi: 10 Şubat 2020.

etmiştir.[7] Eşref Edib tarafından 1948'de yayımlanmaya başlayan *Sebilürreşad,* "gelenekçi, muhafazakâr" çizgide, siyasi partilere mesafeli bir yayın politikası sürdürmüştür.[8] *Serdengeçti* ise, Osman Yüksel'in yazılarıyla daha sert bir muhalefet yürütmüş, ancak derginin sürekli kapatılması nedeniyle 1947-1962 yılları arasında sadece 33 sayı yayınlanabilmiştir.[9] *Büyük Doğu*, tüm bu dergiler arasında hem tirajı ve popülaritesi, hem yarattığı etki bakımından farklı bir konumdadır. *Büyük Doğu* ile birlikte "İslam'ın sesinin değiştiği"[10] ve bir ideoloji olarak konumlandırıldığı net bir şekilde görülmektedir.

1943'te yayımlanmaya başlayan *Büyük Doğu,* 1978'e kadar dergi ve gazete olarak 512 sayı yayımlanmıştır. Bu çalışmada derginin tüm sayıları incelenmiştir. *Büyük Doğu* dergisinin yanısıra Necip Fazıl'ın ideolojisini paylaşan *Sebilürreşad* ve *Serdengeçti* dergilerinden de çalışmada faydalanılmıştır. Necip Fazıl, Büyük Doğu ideali odaklı yazılarını sistematik olarak 1952'ye kadar sürdürmüştür. Bu nedenle çalışmanın kapsamı 1952 ile sınırlandırılmıştır. Çalışmada incelenen metinler sadece Başyücelik Devleti'ne ilişkin yazılar değildir. Zira tüm yazılarda Necip Fazıl'ın teorisinden izler bulmak mümkündür. Dergide diğer yazarlara ait yazıların da Necip Fazıl'ın onayından geçtiği bilinmektedir.[11] Necip Fazıl'ın yazılarında 40'ı aşkın müstear isim kullandığı ve bunların "Neslihan Kısakürek, Dedektif X Bir, Adıdeğmez, Ne-Fe-Ka, Müstensih, Büyük Doğu, Mürid, Ozanbaşı, Ozan, M. Sarıçizmeli, Ahmet Abdülbaki, Ş.Ü., Bankacı, Adını Vermeyen Profesör, Dilci, Zabıt Katibi, Lâedri, Dağların Çocuğu, Muhasebeci, Be.De.,

[7] Necdet Subaşı, "1960 Öncesi İslami Neşriyat: Sindirilme, Tahayyül ve Tefekkür", **Modern Türkiye'de Siyasi Düşünce Tarihi: İslamcılık,** (ed. Tanıl Bora, Murat Gültekingil), Cilt 8, İletişim Yayınları, İstanbul, 2006, s. 226.
[8] Şaban Sitembölükbaşı, **Türkiye'de İslamın Yeniden İnkişafı (1950-1960)**, Ankara, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, 1995, s. 169-171.
[9] "Serdengeçti", https://katalog.idp.org.tr/dergiler/28/serdengecti, Erişim Tarihi: 10 Şubat 2020.
[10] Şerif Mardin, **Türkiye, İslam ve Sekülarizm**, İstanbul, İletişim Yayınları, 2011, s. 188.
[11] Kısakürek, **Babıali**, İstanbul, Büyük Doğu Yayınları, 1985, s. 309.

Rıdvan Balkır, Nüktedan, Hikmet Sahibinin Abdinin Kölesi, Kulak Misafiri, B.D., Büyük Doğu Cemiyeti, Diplomat, Eski Büyükelçi, Eski Sefir, Sözcü, Eski Sözcü, F.K.,Fa., Fani Dünya, Garipoğlu, Gözcü, Özcü, He.A.Ka., Kılıçoğlu, Muhbir, Murakıp, Pertavsız, Ö-Ö, Şahs-ı Meçhul, Tavzihin Tavzihçisi, Tetkikçi, Vaiz, Üç Yıldız, Ve.Be." olduğu belirtilmiştir.[12] Bu çalışma kapsamında incelediğimiz dönemde bu rumuzlara ilaveten tespit edilen bazı müstear isimler şunlardır: İdeolocya Örgüsü Büyük Doğu, Prof. Ş. Ü., Prof. Laedri, Ne Mu., Nf Be.De., Nf Fa, Emekli Yarbay, Ne Mu, Ma Fey To, Mu Fey To, Ha. A. K., Müftüoğlu, Bd. Binatlı, Prof.H.H., Bedbin Şaklaban, Bir Dersiam, R.T., H.O., Akıl Hocası, İstanbullu, De. De., Dilci (nf), Os.Yur. Çalışmada Necip Fazıl'ın kullandığı müstear isimler dipnotlarda korunmuştur.

Başyücelik Devleti çalışmada, "Ötekilerin Cumhuriyeti" şeklinde adlandırılmıştır. Bunun nedeni, İslam merkezli düşünce ve örgütlenmelerin Cumhuriyet döneminde toplumsal ve siyasal alandan dışlanması, dolayısıyla öteki olarak konumlandırılmasıdır. Sadece İslami oluşumlar değil, rejime tehdit olarak görülebilecek diğer ideolojiler de Cumhuriyet sonrası ötekileştirilmiştir. Özellikle 1945 itibarıyla başlayan süreçte uluslararası değişimlere bağlı olarak Türkiye, komünist karşıtı bloğun içinde yer almış ve bu dönem itibarıyla tehdit olarak görülen ideoloji, öncelikle sol ve komünizm olmuştur. Ancak rejimin temel harcının laiklik ilkesi olması nedeniyle incelenen dönemde İslami düşünce ve hareketler rejimin karşısında bir tehdit olarak görülmeye devam etmiştir. Diğer taraftan Kemalist hegemonyanın sürdüğü bu dönemde, Necip Fazıl teorisini rejimin ötekileştirdiği ideolojilere yönelik hukuki sınırlamalar içinde inşa etmiştir. Bu nedenle İslami bir devlet modeli ve aslında bir karşı rejim projesi olan Başyücelik Devleti'ni "Cumhuriyet'in bir şekli"[13] olarak sunmak durumunda kalmıştır.

[12] "Müstear İsim Listesi", **İslamcı Dergiler Projesi**, https://katalog.idp.org.tr/mustear-listesi, Erişim Tarihi: 1 Şubat 2020.
[13] Kısakürek, "Ana Nizamname Projesi", **Büyük Doğu Gazetesi**, Yıl 5, Sayı 13, 3 Haziran 1949, s. 1-4; Kısakürek, "Büyük Doğu Partisinin Ana Nizamname Projesi", **Büyük Doğu Gazetesi**, Yıl 7, Sayı 60, 15 Haziran 1951, s. 8-9.

Bu doğrultuda Cumhuriyet rejimine zıt olan Başyücelik Devleti, Necip Fazıl'ın sunduğu şekliyle başlıkta Cumhuriyet olarak nitelenmiştir.

Çalışmada, Necip Fazıl'ın Büyük Doğu idealini belirli bir sistematik içinde üç aşamalı sunduğu, bu teorinin esas olarak Cumhuriyet kurucularına ve rejime karşıtlıktan beslendiği ve teorinin Türkiye'de İslam'ın siyasallaşma mücadelesinin ilk somut ürünü olduğu tespitlerinin açıklanması ve anlatılması hedeflenmiştir. Başyücelik Devleti'nin İslami fıkıh esaslarına ne ölçüde uygun olduğu çalışmanın hedefi ve kapsamı dışında kalmaktadır. Çalışmada, Necip Fazıl'ın teorisinin tüm yönleriyle görünür kılınması ve bütünsel bir analizi amaçlanmıştır. Başyücelik Devleti odaklı bu çalışmanın literatürde ihmal edilmiş bir konu olması bakımından Necip Fazıl, ideolojisi ve Türkiye'de siyasal İslam'ın gelişimi alanında yapılan çalışmalara katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Çalışmayı yönlendiren temel soru, Cumhuriyet döneminde rejimin karşısında somut bir proje olarak ortaya konan ve bu anlamda Türkiye'de İslam'ın siyasallaşma sürecinde önemli bir adım olduğu düşünülen Büyük Doğu ideali ve Başyücelik Devleti'nin ne ifade ettiği ve neden önemli olduğudur. Bu hareket noktası etrafında çalışmanın hedefini belirleyen diğer sorular şöyledir:

1-Cumhuriyet döneminde ötekileştirilen bir ideolojinin toplumsal ve siyasal alanda yeniden mücadeleye başlamasını hazırlayan tarihsel koşullar nedir? Büyük Doğu ideali ve teorinin hedefi olan Başyücelik Devleti'nin tasarlanmasında etkili olan bu koşullar içinde Necip Fazıl savunduğu ideolojiyi nasıl sunmuştur?

2- Bu tezde incelenen dönemde Necip Fazıl tarafından anlamsal içeriği İslami dile çevrilerek kullanılan ve Türkiye'de İslam eksenli bir mücadelenin sembolik araçları olan kavramlar nedir? Bunlar Necip Fazıl'ın teorisinin söylemsel inşasında nasıl ve ne şekilde kullanılmıştır?

3- Büyük Doğu idealinin hedefi olarak ortaya konan Başyücelik Devleti, siyasal ve hukuki olarak nasıl yapılandırılmıştır? Bu devlet modelinin kurum ve kuralları

oluşturulurken hangi ideoloji ve unsurlarla eklemlenmiştir, hangi karşıt öğelerle temellendirilmiştir? Başyücelik devletinde ideal toplum nedir ve tasarımla nasıl bir Türkiye öngörülmüştür?

Bu çerçevede, çalışma üç bölümden oluşmaktadır. Uluslararası kapitalist sistemin gelişimi ve bu doğrultuda şekillenen iç politik koşullar ekseninde Büyük Doğu idealinin inşası üç bölümlendirmeyle ele alınmıştır. 1943-1945, 1945-1950 ve 1950-1952 olarak belirlenen bu dönemler aynı zamanda Necip Fazıl'ın ideolojik söylemindeki değişimleri sembolize etmektedir. Çalışmanın Birinci Bölümü'nde Necip Fazıl'ın Kemalist aydın kimliğinden İslam ideolojisinin teorisyeni konumuna nasıl geldiği ve "bir oluşa varma"[14] şeklinde ifade edilen Büyük Doğu idealinin "İslam ve iman davasına"[15] dönüşümü sosyo-ekonomik, politik, tarihsel bağlamda değerlendirilecektir.

Çalışmanın İkinci Bölümü'nde Büyük Doğu idealinin söylemsel ve teorik inşası ele alınacaktır. Bu kapsamda öncelikle Necip Fazıl'ın kullandığı Doğu-Batı, biz-onlar, ruh-madde kavramları ekseninde Büyük Doğu idealinin söylemsel inşa ve stratejilerinin ortaya çıkarılması amaçlanmıştır. Büyük Doğu idealinin teorik inşasının analizinde ise, Başyücelik Devleti'nin kurulmasını önceleyen iki aşama olan Büyük Doğu Cemiyeti ve İslam İnkılabı değerlendirilecektir. Bu kapsamda Büyük Doğu Cemiyeti'nin kuruluşu, faaliyetleri, feshedilmesi ve İslam İnkılabı aşamasının hedefi ve amacı ortaya konacaktır.

Üçüncü Bölüm'de teorinin hedefi Başyücelik Devleti'nin tüm yönleriyle değerlendirilmesi hedeflenmiştir. Bu doğrultuda, Başyücelik Devleti'nin hukuk kuralları, siyasal ve toplumsal yapılanması analiz edilecektir. Necip Fazıl'ın yazılarında en fazla öne çıkan tema ve Başyücelik Devleti tasarımıyla öngörülen toplumsal düzenden önemli ölçüde etkilenecek özne olarak *Başyücelik Devleti'nde Kadın* ayrı bir konu başlığı olarak ele alınmıştır. Bu bölümde ayrıca, devletin düşünsel kaynağının ortaya çıkarılabilmesi

[14] Kısakürek, "Nefs Muhasebesi", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 1, Sayı 4, 8 Ekim 1943, s. 4.
[15] Kısakürek, "Deyyus", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 7, Sayı 54, 30 Mart 1951, s. 8.

amacıyla Başyücelik Devleti ideolojisinin eklemlendiği ve karşıt unsurlar analiz edilecektir.

Sonuç bölümünde, Necip Fazıl'ın ideolojik kimliği tartışılacak ve literatürde tespit edilen konumlandırılma sorununa çözüm önerisi sunulacaktır. Diğer taraftan bu çalışmanın odak noktası olan Başyücelik Devleti'ne ilişkin farklı değerlendirmeler de ele alınarak çalışmanın bulguları doğrultusunda Başyücelik Devleti tasarımı, parçası olduğu teori içinde ideolojik olarak beslendiği temel kaynakla karşıtlık ve özdeşlik ilişkisi ekseninde analiz edilecektir.

B. Literatür Taraması

Necip Fazıl'ın konu edildiği çalışmalarda Başyücelik Devleti odaklı kaynaklar sınırlıdır. Başyücelik Devleti adıyla yayımlanmış en önemli kaynaklardan biri, Necip Fazıl'ın halefi ilan ettiği[16] İslami Büyük Doğu Akıncıları Cephesi olarak bilinen İBDA-C'nin lideri Salih Mirzabeyoğlu'na aittir.[17] Mirzabeyoğlu, *Başyücelik Devleti* adlı kitabında Necip Fazıl'ın *Büyük Doğu* dergisinde dile getiremediklerini bir anlamda deşifre ederek yazmıştır. Kitapta, Başyücelik Devleti, İslam İnkılabı'nın ideali olarak tanımlanmış ve devlet, Necip Fazıl'ın söylemekten kaçındığı "rejim şekli" ve "İslami bir devlet biçimi"[18] olarak nitelenmiştir. Başyüce ise, "Allah'ın halifesi ve Allah'ın yeryüzündeki gölgesi"[19] şeklinde ifade edilmiştir. Mirzabeyoğlu'nun kitabı, *Başyücelik Devleti* ismini taşımakla birlikte, devlet tasarımı kitabın bir bölümünde anlatılmış, Büyük Doğu idealinin ve Başyücelik Devleti'nin kapsamlı bir analizi yapılmamıştır.

[16] Kısakürek, "Çerçeve", **Akıncı Güç**, Yıl 1, Sayı 2, 25 Haziran 1979, s. 12.
[17] Salih Mirzabeyoğlu, **Başyücelik Devleti**, İstanbul, İbda Yayınları, 2015.
[18] Mirzabeyoğlu, **a.g.e.**, s. 213.
[19] Mirzabeyoğlu, **a.g.e.**, s. 213-221.

Başyücelik Devleti'yle doğrudan ilgili ikinci kitap, *Tekbir'in Nizamı Başyücelik Notları*[20] adını taşır. Nevzat Şipleme tarafından 2016'da kaleme alınan kitapta, günümüzde Başyücelik Devleti'nin neden kurulması gerektiği üzerinde durulmuştur. Şipleme, Başyücelik Devleti'nin gündemde tutulması gerektiğini, "Yeni Türkiye" sloganını[21] karşılayacak en iyi yönetim sisteminin Başyücelik Devleti olduğunu vurgulamıştır.[22] Kitapta, Başyücelik Devleti'nin günümüz siyasal sistemine uygulanması gerekliliği üzerinde durulmuş, parlamenter sistemin Türkiye'yi taşıyamadığı ve Kemalizmin "tarihin en büyük ihaneti" olduğu belirtilmiştir.[23] Şipleme kitabında Büyük Doğu idealini "İBDA ideolojisi", Başyücelik sistemini ise "Başkanlık sistemi" olarak nitelemiştir.[24] Şipleme, Başyücelik Devleti'nin İslami bir devlet hayali kuranlar için "gizli bir gündem"[25] olduğunu belirtmektedir. Başyücelik Devleti, Şipleme'ye göre, Necip Fazıl'ın "ümmete hediyesidir."[26] Necip Fazıl ve Salih Mirzabeyoğlu'ndan alıntıların yer aldığı kitap, sloganlar şeklinde yazılmış olmasına rağmen Mirzabeyoğlu'nun kitabından daha anlaşılır, Başyücelik Devleti'ne ilişkin daha kapsamlı bilgilere sahiptir.

Başyücelik Devleti adıyla bir diğer çalışma, Özdemir İnce'nin 2018'de yayımladığı kitaptır. İnce, kitabının ilk altı sayfasını Necip Fazıl'ın *İdeolocya Örgüsü* kitabında yayımlanan Başyücelik Devleti özetine ayırmıştır. AK Parti iktidarını eleştirdiği kitabında Özdemir İnce, ütopya olarak görülen Başyücelik Devleti'nin mevcut iktidarla cismiyet kazandığını savunur.[27] İnce bu çerçevede AK Parti iktidarını Başyücelik Devleti, Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ı Başyüce olarak

[20] Nevzat Şipleme, **Tekbir'in Nizamı Başyücelik Notları**, Konya, Çimke Yayınları, 2016.
[21] Yeni Türkiye sloganı, 2014 yılında AK Parti'nin kullandığı slogandır. https://www.haberler.com/erdogan-in-yeni-slogani-yeni-turkiye-yolunda-6248744-haberi/, Erişim Tarihi: 9 Temmuz 2019.
[22] Şipleme, **Tekbir'in Nizamı Başyücelik Notları**, s. 8.
[23] Şipleme, **a.g.e.**, s. 140.
[24] Şipleme, **a.g.e.**, s. 78.
[25] Şipleme, **a.g.e.**, s. 19.
[26] Şipleme, **a.g.e.**, s. 46.
[27] Özdemir İnce, **Başyücelik Devleti**, İstanbul, Tekin Yayınevi, 2018, s. 110.

nitelemiştir.[28] İnce'nin kitabının adı *Başyücelik Devleti* olmasına rağmen belirtilen özet dışında kitapta, devlete ya da Büyük Doğu idealine ilişkin bir analiz yer almamaktadır. Genellikle güncel siyasi tartışmaların yer aldığı kitap, Özdemir İnce'nin köşe yazılarının bir araya getirilmesiyle oluşmuştur.

Başyücelik Devleti'ne ilişkin diğer bir çalışma, Cemil Koçak'ın 1989'da *Tarih ve Toplum* dergisinde yayımlanan "İslami Devlet Projesi: Başyücelik Devleti" isimli makalesidir.[29] *Büyük Doğu*'da 1946'da yayımlanan Başyücelik Devleti'nin siyasal yapılanması odağında değerlendirmelerin yer aldığı çalışmada Koçak, Başyücelik Devleti'ni "İslami bir faşizm önerisi"[30] olarak nitelemiştir. Çalışmada, Başyücelik Devleti'nin kişisel bir ütopya değil, örgütsel bir hedef olduğu fikrine ulaşılmış ancak devlet projesi, Büyük Doğu idealinden yani parçası olduğu bütünden bağımsız anlatılmıştır. Bu nedenle Başyücelik Devleti net bir şekilde konumlandırılamamıştır.

Necip Fazıl neden önemli bir aktördür? Soruyu cevaplayacak yoğun bir literatürle karşılaşılmaktadır. Bu çalışmalarda, Necip Fazıl'ın edebi yönü, şiirleri, hikâyeleri, tiyatro eserleri, İslam ve tasavvuf anlayışı, medeniyet, Batılılaşma, modernizm, çağdaşlaşma gibi kavramlar odağında İslami kimliği, yayımladığı dergi ve gazetelerde öne çıkan kavram, imge ve semboller konu edilmiştir. Genel bir değerlendirmeyle literatürde Necip Fazıl'ın şair ve edebiyatçı yönüne ilişkin çalışmalar ağırlıklıdır.[31] Oysa Necip Fazıl, şairliğini de, yazarlığını da bir dava adamı olarak savunduğu İslam ideolojisinin yanında "binanın

---

[28] İnce, **a.g.e.**, s. 124.

[29] Cemil Koçak, "İslami Devlet Projesi: Başyücelik Devleti", **Tarih ve Toplum Dergisi**, Sayı 72, 1989, s. 377-380. Makalenin *Büyük Doğu* dergisinin de analize dâhil edildiği daha geniş kapsamlı hali için bkz. Koçak, "Türk Milliyetçiliğinin İslam'la Buluşması: Büyük Doğu", **Modern Türkiye'de Siyasi Düşünce Tarihi: Milliyetçilik**, Cilt 4, İstanbul, İletişim Yayınları, 2003, s. 601-614.

[30] Koçak, **a.g.m.**, s. 377.

[31] Bu eğilim, akademik çalışmalarda da görülmektedir. Necip Fazıl odaklı toplam 53 adet yüksek lisans ve doktora tezi bulunmaktadır. Bu çalışmaların 41'i Necip Fazıl'ın edebi yaklaşımı ekseninde yazılmıştır. Necip Fazıl'ın doğrudan ideolojisini ya da ideolojisiyle bağlantılı yaklaşımını konu alan çalışmaların sayısı 12'dir.
"Necip Fazıl", https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp, erişim tarihi: 15 Kasım 2019.

yanındaki müştemilat" olarak niteler.[32] Oktay Akbal'ın kendisine, "Şairliğiniz olmasa sizinle konuşmak gereksizdir" sözlerine Necip Fazıl: "Oktay beni en küçük yanımla sever" cevabını vermiştir.[33] Necip Fazıl'a ilişkin çalışmalar incelendiğinde üzerinde uzlaşılan nokta, işte bu yönüdür. İyi bir şair olduğu genelde kabul görürken siyasi kimliği tartışmalıdır. Örneğin Cemil Meriç, Necip Fazıl hakkında şunları söyler: "Necib ilmiliğe özendiğinde saçmalar, kusulacak gibidir. Sanatta tatlıdır."[34] Bu konuda dönemin şairlerinden Baki Süha Ediboğlu'nun düşünceleri de Meriç'e yakındır: "Büyük Doğu, büyük şair Necip Fazıl'ın mezarlığı olmuştur… O şiir kitaplarını, o güzelim piyeslerini kendisi yazmamış gibi siyasi mistik akıntılara kapılmış ve bizi şair Necip Fazıl'dan mahrum bırakmıştır."[35]

Necip Fazıl'ın anlatıldığı çalışmalarda iki farklı eğilim öne çıkar.[36] İlkinde, Necip Fazıl'ı yüceleştirme çabası görülmektedir. Bu çabaya, "üstat"[37], "dâhi"[38] ve "kahraman"[39] nitelemeleri eşlik eder. Üstat kelimesi, Necip Fazıl için adeta yeniden tanımlanır ve "yüce

[32] Kısakürek, **İdeolocya Örgüsü**, İstanbul, BD Yayınları, 1968, Önsöz.
[33] Oktay Akbal, "Necip Fazıl", **Mavera Dergisi**, Sayı 80-81-82, Temmuz-Ağustos-Eylül 1983, s. 227.
[34] Halil Açıkgöz, **Cemil Meriç ile Sohbetler**, İstanbul, Seyran İktisadi İşletmesi, 1993, s. 167.
[35] Baki Süha Ediboğlu, **Bizim Kuşak ve Ötekiler**, İstanbul, Varlık Yayınevi, 1968, s. 61.
[36] Necip Fazıl'la ilgili bu iki farklı yaklaşım, onun fiziki özelliklerinin anlatımında da örneklendirilebilir. Örneğin Vecihi Timuroğlu Necip Fazıl'ın tiklerini "garip davranış" olarak nitelerken (Vecihi Timuroğlu, **Yazınımızdan Portreler**, Ankara, Başak Yayınları, 1991, s. 92), Rasim Özdenören bu tiklerin ondaki ukdelerin habercisi olduğunu ve insanda yücelik duygusu uyandırarak saygı telkin ettiğini söyler. Rasim Özdenören, "Kişiliği Üzerine Notlar", **Mavera Dergisi**, Sayı 80-81-82, Temmuz Ağustos Eylül 1983, s. 19-20 Sait Zarifoğlu ise Necip Fazıl'ı ziyaretini anlattığı yazısında "tikine bile hayran kalmıştım da günlerce taklit etmiştim, olmamıştı" ifadelerini kullanır. Bkz. Mehmet Sait Zarifoğlu, "Tanımak", **Mavera Dergisi**, Sayı 80-81-82, Temmuz-Ağustos-Eylül 1983, s. 188.
[37] Kendisinden üstat şeklinde bahsedilmesi, Necip Fazıl'ın da tercihidir. Necip Fazıl'la ilgili bir anıda kendisine "Necip Bey" şeklinde hitap edildiğinde sinirlendiği yazılmıştır. Suat Ak, "Anadolu'yu Kürsüden Fethetti", **Derin Tarih Dergisi**, Sayı 50, 2016, s. 81.
[38] Mustafa Miyasoğlu, "Necip Fazıl'ın Dehası"; Ekrem Zingal, "Dâhiler Dâhisinin Ardından", **Türk Edebiyatı Dergisi**, Sayı 117, Temmuz 1983, s. 62-63.
[39] Miyasoğlu, **Necip Fazıl Kısakürek**, Ankara, Akçağ Yayınları, 1999, s. 35.

öğretmen, üstün sanatkâr ve yol gösterici"[40] şeklinde yorumlanır. Necip Fazıl'ın, "Allah düşmanlarına" karşı verdiği mücadelesi nedeniyle şehit olduğundan dahi bahsedilir.[41] Bu tarz çalışmalarda, Necip Fazıl'ın başarıyla kurguladığı mağduriyet söylemi meşrulaştırılır ve davası uğruna hayatı çileyle ve hapishanelerde geçmiş[42] bir Necip Fazıl portresi çizilir. Örneğin Mustafa Miyasoğlu bir makalesinde Necip Fazıl'ı şöyle anlatır: "Onun büyüklüğü karşısında yaşadığımız dünya ne kadar küçük kalıyor."[43] Miyasoğlu kitabında ise, üstat kavramının onu anlatmakta yetersiz kaldığını, Necip Fazıl'ın "iman mücadelesi veren abidevi bir şahsiyet olduğunu ve varlığı için şükretmek gerektiğini"[44] ifade etmiştir. Bu tarz çalışmalarda, Necip Fazıl'a yöneltilen eleştirileri ona atfedilen üstün niteliklerle kapatma çabası görülmektedir. Bu amaçla, Necip Fazıl'ın zaafları gizlenmekte, geçiştirilmekte ya da olumsuz yönlerinden bahsedilmemektedir. Örneğin Miyasoğlu'nun kitabı, Necip Fazıl'ın ayrıntılı bir biyografisi olmasına rağmen kumar alışkanlığından[45] bahsedilmez. Oysa Necip Fazıl kitaplarında kumar tutkusunu açıkça ve ayrıntılarıyla bizzat kendisi anlatmıştır.[46] Necip Fazıl'ı Miyasoğlu'nun yaklaşımına benzer şekilde ele alan çalışmalar, aynı camia içinden isimler tarafından da eleştirilmektedir. Örneğin Rasim

[40] Bayazıt Erdem, "Üstat", **Mavera Dergisi**, Sayı 80-81-82, Temmuz Ağustos Eylül 1983, s. 47.
[41] Osman Bayraktar, "Cinnet Müstatilinin Beşinci Buudu", **Mavera Dergisi**, Sayı 80-81-82, Temmuz-Ağustos-Eylül 1983, s. 58.
[42] Necip Fazıl, hapishanede kaldığı süreleri mağduriyet söylemini güçlendirmek için kullanır. 1947'de bir buçuk ay kaldığı hapishanedeki anılarını 10 bölümlük yazı dizisi haline getirerek *Büyük Doğu*'da yayımlamıştır. "Hapishane Notları" adlı yazı dizisi, 27 Eylül 1947 ve 12 Mart 1948 sayıları arasında takip edilebilir. Yazıları ve kitaplarında anlattıklarına bakıldığında hayatının büyük bir bölümünü hapishanede geçirdiği sanılabilir. Necip Fazıl'ın hayatı boyunca hapishanede kaldığı süre 3 yıl 6 ay 20 gündür. Kısakürek, "21 Yılın Bilançosu", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 21, Sayı 1, 30 Eylül 1964, s. 15.
[43] Miyasoğlu, "Gaiblerden Bir Ses", **Mavera Dergisi**, Sayı 80-81-82, Temmuz-Ağustos-Eylül 1983, s. 55.
[44] Miyasoğlu, **Necip Fazıl Kısakürek**, s. 16-19.
[45] Necip Fazıl, kumarhane baskınının yapıldığı dönemde, Büyük Doğu Cemiyeti Genel Başkanı'dır. Dolayısıyla, bu çalışma açısından Necip Fazıl'ın kumar alışkanlığının önemi, kumarhane baskını sonrasında Büyük Doğu idealinin ilk aşaması olan Büyük Doğu Cemiyeti'ni bu nedenle feshetmek zorunda kalmış olmasıdır.
[46] Kısakürek, **O ve Ben**, İstanbul, BD Yayınları, 1974; Kısakürek, **Kafa Kağıdı**, İstanbul, Büyük Doğu Yayınları, 1984; Kısakürek, **Babıali**.

Özdenören, Necip Fazıl'ın kumar alışkanlığını görmezden gelmenin ya da örtbas etmeye çalışmanın, onun mizacının en ilgi çekici ve açıklayıcı yanını karanlığa gömmek olduğunu ve bunun saygısızlık olduğunu söyler.[47] Metin Önal Mengüşoğlu da Necip Fazıl'ın yüceltildiği yazılarda "hayranlığın gaflete dönüştüğünü"[48] vurgular. Mengüşoğlu bu yazılarda "Necip Fazıl'la uğraşanların iflah olmayacağı, şeyhi Arvasi'nin iki cihanda Necip Fazıl'ı koruduğu şeklinde vahim iddiaların" dile getirildiğini belirtir.[49] Necip Fazıl'ı yücelten çalışmalara bir başka örnek, Necip Fazıl'ın bir dönem avukatlığını da yapan Ergun Göze'nin *Üç Büyük Musdarip* kitabıdır.[50] Kitapta, Necip Fazıl'a yöneltilen bazı eleştiriler Göze tarafından cevaplanmıştır. Örneğin Necip Fazıl'ın kitap okumadığı yönündeki eleştirileri[51] Göze şöyle karşılar: "Necip Fazıl'ın diğerlerininki gibi gelişmiş bir kütüphanesi yoktu olamazdı da. Sürekli tevkifler, kira evlerinde semtten semte dolaşmalar buna pek müsaade etmezdi."[52] Göze, Necip Fazıl'ın nasıl yazı yazdığından hayranlıkla bahsederken yeterince ibadet etmediği eleştirisini de yanıtlamış olur: "Yazıyı okuyup bitirdiği zaman dinamosu boşalmıştı. O zaman düşündüm bu kadar inanç ve vecd şarj eden bu yazıyı yazan adam artık ibadet edecek ruh gücünü zor bulur kendinde. Çünkü o ibadet eder gibi yazıyordu."[53] Göze, kitabında Necip Fazıl'a yönelik tek eleştirisini de yine kendisine duyduğu minnet borcuyla ifade eder: "O benim için ne yaparsa yapsın üstattı. Üzerimizde hakkı olan insandı. Bu hakkı suistimal etse bile."[54]

---

[47] Rasim Özdenören, "Kişiliği Üzerine Notlar", **Mavera Dergisi**, Sayı 80-81-82, Temmuz-Ağustos-Eylül 1983, s. 35.
[48] Metin Önal Mengüşoğlu, **Mağrur Öfke: Necip Fazıl, Alelade Bir Figür Değil Resmin Tamamı**, İstanbul, Okur Kitaplığı Yayınevi, 2017, s. 29.
[49] Mengüşoğlu, **a.g.e.**, s. 30.
[50] Ergun Göze, **Üç Büyük Musdarip**, İstanbul, Boğaziçi Yayınları, 1993.
[51] Hüseyin Üzmez, "Necip Fazıl Kısakürek", **Kriter Dergisi**, Sayı 42, Nisan 1984, s. 28; Mengüşoğlu, **Mağrur Öfke: Necip Fazıl, Alelade Bir Figür Değil Resmin Tamamı**, s. 54.
[52] Göze, **Üç Büyük Musdarip**, s. 112.
[53] Göze, **a.g.e.**, s. 28.
[54] Göze, **a.g.e.**, s. 55.

Necip Fazıl takipçilerinin onu yüceltirken aynı zamanda eleştiren çalışmalarına da rastlanmaktadır. Bunlardan üç kitap öne çıkar. Kitaplarda Necip Fazıl'ın özel hayatı ya da zaaflarına yer verilmeyeceği açıkça belirtilmiştir. Ancak yine de, Necip Fazıl'a ilişkin eleştirel gözlemler söz konusudur. İlki Hüseyin Üzmez'in *Şu Bizimkiler*[55] kitabıdır. Üzmez, kitapta *Büyük Doğu* ve Necip Fazıl'ın o dönemde kendileri için ne ifade ettiğini anlatır. Ancak, bu "olağanüstü, eşsiz, büyük, dev, âlem"[56] insanla ilk karşılaşmalarındaki hayal kırıklığından da bahseder. Necip Fazıl'ın hapishanede geçirdiği "para ve münevver krizlerini,"[57] insanları küçük görme eğiliminde olduğunu ve Malatya davası[58] sürecinde Necip Fazıl'dan bekledikleri desteği göremediklerini de anlatır. Ancak tüm bunlara rağmen Necip Fazıl'dan "üstadım" şeklinde bahseder ve "Necip Fazıl benim mimarımdır. Ondan ilim, feyz aldım. Necip Fazıl hurma ise ben onun üzerine konan sinekleri anlatıyorum"[59] demeyi de ihmal etmez. Benzer tarzda yazılan diğer kitap, Necip Fazıl'ın davaya kazandırdığı kişilerden İsmail Kazdal tarafından kaleme alınan *Serencam*'dır.[60] Kazdal kitabında, Necip Fazıl'ın egosundan, yapmadığı şeyleri yapmış gibi göstermesinden alaycı bir dille bahseder. Necip Fazıl'ın sohbetlerde düşüncelerini tartıştırmadığını, karşısındakileri susturduğunu ancak kısa süre sonra karşı tarafın düşüncesini kendine mâl ederek savunmaya başladığını anlatır.[61] Necip Fazıl'la uzun süre en yakını olarak bir arada bulunan Kazdal, 1965'te yollarını ayırmıştır. Bunun nedeni, Necip Fazıl'ın soruşturma konusu olan bir yazısına ilişkin savcılığa verdiği ifadede,

[55] Hüseyin Üzmez, **Şu Bizimkiler**, Timaş Yayınları, İstanbul, 2001. Hüseyin Üzmez'in benzer içerikle Necip Fazıl'ın hayatta olduğu 1977'de yayımladığı *Çilenin Böylesi* isimli kitabında Necip Fazıl'a yönelik eleştiri yer almamaktadır. Bkz. Hüseyin Üzmez, **Çilenin Böylesi**, Ankara, Nevzat Yayınevi, 1977.
[56] Üzmez, **Şu Bizimkiler**, s. 138.
[57] Üzmez, **a.g.e.**, s. 224-322.
[58] Malatya Davası'na ilişkin değerlendirmelere ileriki bölümlerde yer verilecektir.
[59] Üzmez, **a.g.e.**, s. 322.
[60] İsmail Kazdal, **Serencam**, İstanbul, Pınar Yayınları, 2004.
[61] Kazdal, **a.g.e.**, s. 323.

yazının Kazdal'a ait olduğunu söylemiş olmasıdır.[62] Buna rağmen Üzmez gibi Kazdal da, üstadını savunur. Necip Fazıl'la ilgili şunları söyler: "Necip Fazıl… Sen de konuşabilirsin cesaretini aşılayan bir numaralı önderdir… Biz onu yaptığı iyi işlerle yargılamalıyız… Bizim nesle kazandırdığı müspet katkılarla yâd ederiz."[63]

Necip Fazıl'la ilgili öne çıkan üçüncü kitap, "resmin tamamı"[64] iddiasıyla yazılan Metin Önal Mengüşoğlu'nun kitabıdır. Mengüşoğlu, Necip Fazıl sayesinde İslam kavgasının kitlelere ulaştığını "Kemalist sistem karşısında tek başına kaya gibi durduğunu"[65] söyleyerek Necip Fazıl'ı "zalimler karşısında medeni cesareti öğreten bir önder" olarak tanımlar.[66] Ancak Necip Fazıl'ın siyasi mücadelesinden övgüyle bahsederken, inancı, İslam bilgisi, kişiliği ve özel yaşantısı konusunda bir önderden beklenmeyecek zaafları olduğunu söyler. Necip Fazıl'ın özellikle İslam'a ilişkin yazılarını şöyle yorumlar: "Bazen öylesine kirli ve yanlış bilgilere müracaat eder ve onları okuyucusuna aktarır ki, şaşıp kalmamak elde değil."[67]

Necip Fazıl'ın konu edildiği çalışmalarda ikinci eğilim, itibarsızlaştırma çabasıdır. Bu tarz çalışmaların odak noktası genellikle Necip Fazıl'ın 1945 öncesi düşünceleri ve hayat tarzıdır. Necip Fazıl, kumar, kadın, içki düşkünlüğü, dine kayıtsızlığı ve rejim taraftarı olması konuları etrafında eleştirilir. Necip Fazıl'ın 1945 sonrası faaliyetlerinde ise Adnan Menderes'le kurduğu parasal ilişki ve yine kumar alışkanlığı öne çıkarılır. Bu doğrultuda, Necip Fazıl'ın ahlâkı üzerinden bir anlamda siyasal mücadelesinin gerçekliği ve samimiyeti sorgulanır.

---

[62] Kazdal, **a.g.e.**, s. 259. Söz konusu yazı için bkz. Büyük Doğu, "Niçin mi?", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 22, Sayı 2, 29 Eylül 1965, s. 1.
[63] Kazdal, **a.g.e.**, s. 229.
[64] Mengüşoğlu, **Mağrur Öfke: Necip Fazıl, Alelade Bir Figür Değil Resmin Tamamı**.
[65] Mengüşoğlu, **a.g.e.**, s. 31-36.
[66] Mengüşoğlu, **a.g.e.**, s. 12.
[67] Mengüşoğlu, **a.g.e.**, s. 77.

Söz konusu eğilimde öne çıkan isim Yalçın Küçük'tür. Yalçın Küçük, Necip Fazıl'ın "ahlâk zaaflarını saklamak için İslamcı görünmeye çabaladığını"[68] söyler. Yalçın Küçük, Necip Fazıl'ın Kemalizmin ideoloğu olduğunu ve *Büyük Doğu*'nun da bu amaca yönelik yayımlandığını savunur. Ona göre Nazım Hikmet'e rakip olarak çıkarılan ve "büyük düşünür" ve "üstat" konumuna yükseltilen Necip Fazıl, "yalancı", "korkak" ve "ortaokul öğrencisi düzeyinde şiirler yazan sahte İslamcıdır."[69] Yalçın Küçük, Necip Fazıl'ın kitaplarında anlattığı bohem hayatını, kadın, kumar ve içkiye olan zaaflarını vurgulayarak Necip Fazıl'ı aslında kendi itirafları üzerinden eleştirir. Yalçın Küçük, kendi deyimiyle "sağda da, solda da bağımsız aydının bulunmadığı"[70] 1930'lu ve 1940'lı yıllardaki Necip Fazıl'ı eleştirir. Necip Fazıl'ın 1940 sonrası siyasi etkinliğinden bahsetmez. Ancak *Büyük Doğu'*yu "Türkiye'de İslamcıların tekke ve tarikat yanlılarının büyük dergâhı"[71] şeklinde niteler. Yalçın Küçük'ün bu yorumu, Necip Fazıl'ın İslamcı olmadığı halde tüm İslamcıları dergâhında toplamayı nasıl başardığı noktasında çelişkilidir. Yalçın Küçük kendisiyle yapılan bir röportajda da[72] Necip Fazıl'ı "tatlısu İslamcısı" olarak nitelemiş, radikal ve ciddi İslamcıların Necip Fazıl'ı kendilerinden saymadıklarını savunmuştur.[73] İslamcıların Yalçın Küçük'ün bahsettiği şekliyle radikal-ılımlı ya da ciddi-gayrıciddi şeklinde bir ayırımla sınıflandırılması ve bu kategorileri kimlerin hangi yetilerle temsil ettiği net olmamakla birlikte, bu çalışmada değerlendirilen şekliyle Necip Fazıl, rejimi değiştirmeye yönelik İslam İnkılabı düşüncesiyle oldukça radikal, üç aşamalı bir teori inşa ederek işleyişi, organları, emir ve yasakları net olan Başyücelik Devleti tasarımıyla da oldukça ciddi gözükmektedir. Yalçın Küçük makalesinde, Necip Fazıl'ın *Büyük Doğu* kapağında sürekli Atatürk fotoğrafı kullandığını

[68] Yalçın Küçük, **Aydın Üzerine Tezler**, Cilt 5, İstanbul, Tekin Yayınevi, 1988, s. 235.
[69] Küçük, **a.g.e.**, s. 162-164.
[70] Küçük, **a.g.e.**, s. 216.
[71] Küçük, **a.g.e.**, s. 202.
[72] Küçük "Bir Tatlısu İslamcısı", **Nokta Dergisi**, Yıl 6, Sayı 22, 5 Haziran 1988, s. 68-71.
[73] Küçük, **a.g.m.**, s. 68.

iddia etmiştir.[74] 1943-1952 döneminde *Büyük Doğu*'da Atatürk'ün fotoğrafı iki kez kullanılmıştır. 1943 tarihli ilki, Atatürk'ün arkası dönük bir fotoğrafı,[75] 1944 tarihli ikincisi ise Milli Mücadele günlerinde yanında altı kişiyle çekilmiş bir fotoğrafıdır.[76] İkinci fotoğrafın altındaki yorumda Necip Fazıl, Atatürk'ün ölümsüz olarak anılmasını üstü kapalı şekilde eleştirmiştir. Necip Fazıl, *Büyük Doğu*'nun ilk dönemine ait bu fotoğraflar hariç Atatürk'ün değil fotoğrafını, adını dahi zorunlu kalmadığı sürece kullanmamıştır.

Necip Fazıl'ın özel hayatı odaklı çalışmaların kaynağı, kendi kitapları, kişisel tanıklıklar ve hatıralara dayanmaktadır. Necip Fazıl hayatını belirli dönemlere ayırmış, özelikle eleştiri konusu olan geçmişindeki hatalarını kabul ederek "tövbe etmiştir."[77] 1934'te şeyhi Abdülhakim Arvasi ile tanışmasına kadar geçen sürede yaşadığı hayatı kitaplarında eleştirir. Ayrıca *Büyük Doğu* dergisinin "iptidai" olarak nitelediği ilk dönemine değer vermediğini söyler.[78] Bu durum, Necip Fazıl'ın ideolojisini savunmaya başladığı dönem öncesinde yaşadıkları ya da yazdıklarının eleştirilemez olduğu anlamına gelmemekle birlikte, özel hayatından bağımsız şekilde de yazılarının takibiyle Necip Fazıl'ın geçmişindeki düşünce çizgisinden ciddi sapmalar olduğu ortaya konulabilir. Örneğin, "Atatürk Dirilecektir" başlığıyla 1943'te yayımlanan bir yazısında Atatürk'ü "kurtarıcı"[79] olarak nitelemiştir. 1949'da "500 üncü Yıla Doğru" başlığıyla yayımlanan

---

[74] Küçük, **a.g.m.**, s. 70.

[75] **Büyük Doğu Dergisi,** Cilt 1, Sayı 9, 12 Kasım 1943. Fotoğraf için bkz. Ek 1.

[76] "Geçmiş Zaman Olur ki", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 1, Cilt 2, Sayı 22, 10 Mart 1944, s. 14. Fotoğraf için bkz. Ek 2.

[77] Necip Fazıl, bir yazısında şunları söyler: "Necip Fazıl… Hidayete tam ulaşamadığı devir bilerek veya bilmeyerek İslamiyete ve şeriata aykırı tek satır ve mısra çıkmışsa bunları eseri diye kabul etmediğini, bunlardan istiğfar ettiğini ve ancak belli başlı bir tarihten sonra diline kalemine takılan her kelimenin kendisini taahhüt altına alacağını bildirmişti." Dedektif X Bir, "Bay Yücel", **Büyük Doğu Gazetesi**, Yıl 5, Sayı 13, 3 Haziran 1949, s. 4.

[78] Kısakürek, "Büyük Doğu", **Büyük Doğu Gazetesi**, Cilt 5, Sayı 24, 19 Ağustos 1949, s. 1.

[79] Atatürk, Necip Fazıl'ın sonraki yazılarında "sahte kahraman", "sahte ölü" olarak anılacaktır. Prof. Ş.Ü., "Sahte Ölüler", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 5, Sayı 6, 15 Nisan

bir başka yazısının içeriği 1943'teki metinle aynıdır; ancak Atatürk adının geçtiği yerler, Fatih Sultan Mehmet olarak değiştirilmiştir. Söz konusu yazı ve ikincisinde yapılan değişiklikler şöyledir:

> "Bir gün Atatürk [Fatih] dirilecektir. Bir gün onu kafuriden yontulmuş asil ve uzun parmaklarıyla kılıcının kabzasını kavramış, zarif ve ince endamıyla masaya eğilmiş ve gök gözleriyle dünya haritasını süzmeye başlamış olarak göreceğiz!!! … İşte o gün başımızda bulunacak şahsiyet [yüceler yücesi] … Ruhu ile olduğu kadar mukaddesi ile de Atatürk'ten [Fatih'ten] başkası olmayacaktır. Zira Türk milletinin içindeki Atatürk'lerin [Fatih'lerin] harekete geçmeleriyle…"[80]

Necip Fazıl, İslam'ı bir ideoloji olarak sunmaya başladığı dönemle birlikte, bu ideolojinin kitlelere ulaştırılması ve savunulmasında öncülük etmiştir. Dolayısıyla siyasal mücadelesi görmezden gelinerek sadece özel hayatı ve kişiliğinin hedef alındığı değerlendirmeler, Necip Fazıl'ı anlatmakta yetersiz kalmaktadır. Diğer taraftan rejim karşıtı ideolojilerin ve özellikle de İslami etkinliklerin bastırıldığı 1945 öncesi dönemde Necip Fazıl'ın neden İslami bir mücadele içinde olmadığı ya da tek parti hükümetiyle yakın ilişkiler kurduğunun sorgulanması anakroniktir. Zira bu yorum, "İslam ideolojisinin savunucusu Necip Fazıl" ön kabulüyle, yani Necip Fazıl'ın 1945 sonrası faaliyetleri ve düşünsel çizgisi göz önünde bulundurularak yapılmaktadır. Görüldüğü gibi, Necip Fazıl'a ilişkin çalışmalarda her iki cephede de Büyük Doğu ideali ve Başyücelik Devleti öne çıkmamıştır. İki karşıt taraf da, Necip Fazıl'ı kişilik özellikleri etrafında ve ahlâk vurgusuyla değerlendirmektedir.

Necip Fazıl, savunduğu ideoloji ve siyasal mücadelesi bakımından neden önemli bir figürdür? Soru bu şekilde ideoloji ekseninde kurgulandığında karşımıza niceliksel olarak daha zayıf, içerik olarak daha güçlü bir literatür çıkar. Ancak bu çalışmalarda karşılaşılan temel sorun, *Büyük Doğu* dergisi yerine kitaplarının ve özellikle de ilk kapsamlı basımı 1968'de yapılan *İdeolocya Örgüsü* kitabının kaynak olarak

---

1949, s. 2; "Ey Tarih Utan", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 5, Sayı 22, 18 Ağustos 1950, s. 15.

[80] İkinci yazıda yapılan değişiklikler köşeli parantez içinde verilmiştir. Kısakürek, "Atatürk Dirilecektir", **Büyük Doğu Dergisi**, Cilt 1, Sayı 10, 19 Kasım 1943, s. 2; Kısakürek, "500 üncü Yıla Doğru", **Büyük Doğu Dergisi**, Sayı 11, 23 Aralık 1949, s. 2.

kullanılmasıdır. *Büyük Doğu* dergisi, Necip Fazıl'ın ideolojisini geliştirdiği, Büyük Doğu idealini inşa ettiği, fikirlerinin olgunlaştığı kaynak ve merkezdir. Necip Fazıl, *Büyük Doğu*'da teorisini kendi deyimiyle "örgüleştirerek"[81], "gergef gibi nakışlandırarak"[82] sunar. Dolayısıyla yazılar, belirli bir sıralamayla ve düzende oluşturulmuştur. Necip Fazıl, 1951'deki bir yazısında o tarihe kadar Büyük Doğu idealine ilişkin 173 yazı yazdığını belirterek şunları söylemiştir: "Büyük Doğu mefkuresinin böylece kitaplık çapa yükselmiş bulunan ideolocya örgüsü, temel ifadesiyle bu kadardır; ve ötesi, bu temel üzerinde istendiği kadar çıkılacak katlardan ibarettir."[83] *İdeolocya Örgüsü* kitabının referans alınması, binanın yani Büyük Doğu idealinin bu çalışmada ortaya konduğu şekilde bütünsel bir değerlendirmesinin yapılamaması sonucunu doğurmaktadır ki, bu durum teorinin aşamaları, inşasında kullanılan sembolik biçimler ve Başyücelik Devleti'nin ideolojisi ve karşıt unsurların görülmesini de zorlaştırmaktadır.

1968 sonrası "İdeolocya Örgüsü" başlığıyla dergide yayımlanmaya devam eden Büyük Doğu idealine ilişkin yazılar soruşturma konusu olmuş, Necip Fazıl şaşkınlığını haklı olarak şu sözlerle ifade etmiştir:

> "… İdeolocya Örgüsü adlı eserimizi mahkemenize tevdi ederken arz edelim ki, her biri hem de kanuni hak ve celadetin [cesaretin] bugünkü kadar gelişmiş bulunmadığı devirlerde eski Büyük Doğu'larda çıkıyor sonra şu eserde toplanıyor ve hiçbir suretle takibe uğramıyor da tekrarın tekrarı şeklinde intişar ettiği son Büyük Doğu'larda takip mevzu oluyor."[84]

Necip Fazıl'ın da belirttiği gibi, *İdeolocya Örgüsü* kitabında yer alan bilgiler, daha önce *Büyük Doğu* dergisinde yayımlanmıştır. Ancak Necip Fazıl'ın 1943-1952 yılları arasında *Büyük Doğu*'da Başyücelik Devleti'ni anlattığı yazılarının belirli bölümleri bir araya getirilmiş, teorinin parçaları arasında bağlantı kurulmasını sağlayacak noktalar kitapta yer almamıştır. Örneğin, Başyücelik Devleti bir idare şekli-rejim olarak ilk kez

---

[81] Kısakürek, "Büyük Doğu Cemiyeti", **Büyük Doğu Gazetesi**, Yıl 5, Sayı 9, 6 Mayıs 1949, s. 4.
[82] Kısakürek, "İslam İnkılabı: Teşkilat ve İdare", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 6, Sayı 32, 27 Ekim 1950, s. 2-11.
[83] Kıskürek, "Son Söz", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 7, Sayı 62, 29 Haziran 1951, s.2
[84] Kısakürek, **Müdafaalarım**, İstanbul, Büyük Doğu Yayınları, 1994, s. 236.

1949'da teorinin birinci aşaması Büyük Doğu Cemiyeti tüzüğünün son maddesine gizlenmiş,[85] ardından 1950'de ikinci aşama olan İslam İnkılabı yazılarında[86] hedef olarak ortaya konmuştur. 1951'de bu kez Büyük Doğu Partisi tüzüğünde açıkça ifade edilen Başyücelik Devleti[87], tüm bu yazıların karşılaştırmasıyla Cumhuriyet karşıtı bir rejim olarak anlam kazanmış, ayrıca Büyük Doğu idealinin aşamaları da net bir şekilde görülmüştür.

Necip Fazıl'ın *İdeolocya Örgüsü* kitabına bağlı kalınarak yapılan değerlendirmelerin eksik yönleri, şu örnekler üzerinden anlaşılabilir: Taner Timur, "Necip Fazıl Kısakürek, İslam İnkılabı ve AKP" makalesinde, 1968'de yayımlanan *İdeolocya Örgüsü* kitabında Başyücelik Devleti'nin "yepyeni bir siyasal sistem" olarak önerildiğini yazmıştır.[88] Şaban Sitembölükbaşı'nın *Türkiye'de İslamın Yeniden İnkişafı* çalışmasında da *İdeolocya Örgüsü* kitabının "Cumhuriyetin kuruluşundan beri İslam'ı siyasal bir sistem olarak ortaya koyan yayımlanmış ilk eser" olduğu ifade edilmiştir.[89] Necip Fazıl siyasal sistem önerisini ilk kez 12 Temmuz 1946'da,[90] yani kitabın yayımlanmasından 22 yıl önce sunmuştur. Tanıl Bora, Necip Fazıl'ın siyasal tasarımını "programatik bir bütünlüğe kavuşturduğu" mecranın *İdeolocya Örgüsü* kitabı olduğunu söyler.[91] Necip Fazıl 1943 itibarıyla Büyük Doğu idealini şekillendirmeye başlamış, 1949'da teorinin ilk aşamasını Büyük Doğu Cemiyeti ile hayata geçirmiştir. Dolayısıyla bu tarihe kadar teori, sistematik bir bütünlük kazanmıştır. Funda Çoban makalesinde

---

[85] Kısakürek, "Ana Nizamname Projesi", **Büyük Doğu Gazetesi**, Yıl 5, Sayı 13, 3 Haziran 1949, s. 3-4.
[86] Kısakürek, "İslam İnkılabı-Teşkilat ve İdare", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 6, Sayı 32, 27 Ekim 1950, s. 2.
[87] Kısakürek, "Büyük Doğu Partisinin Ana Nizamname Projesi", **Büyük Doğu Gazetesi**, 15 Haziran 1951, Yıl 7, Sayı 60, s. 9.
[88] Taner Timur, "Necip Fazıl Kısakürek, İslam İnkılabı ve AKP", https://www.politez.com/detail/endiseli-/716/necip-fazil-kisakurek-islam-inkilabi-ve-akp Erişim Tarihi: 26 Ağustos 2019.
[89] Sitembölükbaşı, **Türkiye'de İslamın Yeniden İnkişafı (1950-1960)**, s. 173.
[90] Kısakürek, "Beklediğimiz İnkılap", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 1, Cilt 2, Sayı 37, s. 2.
[91] Tanıl Bora, "Necip Fazıl'ın İdeolojisi: Yabancı İdeolojiler, Anti-Komünizm, Avam, İdrak Soyluları, Faşizm", **Birikim Dergisi**, Sayı 312, Nisan 2015, s. 82.

Başyücelik Devleti'ni *İdeolocya Örgüsü* kitabına atıfla anlatmıştır. Çalışmada, Cumhuriyet döneminde ilk kez rejimi değiştirmeye yönelik bir ihtilal hedefleyen, şeriatla yönetilecek bir devlet tasarımı ortaya koyan ve bunu Büyük Doğu ideali adını verdiği teoriyle sunan Necip Fazıl'ın "özgünlüğü" tartışılmıştır.[92] Vecihi Timuroğlu'nun "Bu Başyüceliğin ne olduğu bilinmiyor. Anlaşılan tek kişinin yönetimi, bir zorba yönetim oluyor. Ayrıntısı yok"[93] tespiti yine kitaba atıfla yapılan bir değerlendirmedir. Zira Başyücelik Devleti'yle ilgili bilgiler, tüm ayrıntılarıyla *Büyük Doğu*'da dokuz yıl süresince yayımlanmıştır. Abdürrahim Karadeniz makalesinde, Necip Fazıl'ın *İdeolocya Örgüsü* kitabında Müslümanlığı ideoloji olarak sunduğunu belirtmiştir.[94] Necip Fazıl'ın "menbamızın iki heceli ismi İslam'dır"[95] dediği yıl 1946, *Büyük Doğu*'nun "İslam siyasetini tatbik ettiğini"[96] söylediği yıl 1947'dir. 1950'de "benim ideolocyam İslamiyetten başka bir şey değildir"[97] diyerek açıkça İslam ideolojisini ilan eder. İslami bir sistem kurma hedefi ise 1952'deki şu sözlerinde nettir: "İslami nizam propaganda ettiğimizi söylüyorlar. Şüphe mi var? Biz yalnız bu işi yapmıyor, bu işi yapmak için yaşıyoruz."[98]

İsmail Kara, *Amel Defteri* kitabında *İdeolocya Örgüsü*'nün 1959'dan itibaren çok sayıda baskısının yapıldığını ve bir edisyon kritiğe ihtiyaç duyulduğunu söyler.[99] Necip Fazıl, *İdeolocya Örgüsü* kitabında teorisini, Büyük Doğu idealini anlatmaktadır. Dolayısıyla *İdeolocya Örgüsü* baskıları arasında bir karşılaştırmadan ziyade Necip

---

[92] Funda Çoban, "İslamcılığın Fikri Taşıyıcısı Olarak Türkiye Siyasi Hayatında Necip Fazıl", **Mülkiye Dergisi**, Sayı 39, 2015, s. 59-86.
[93] Timuroğlu, **Yazınımızdan Portreler**, s. 108.
[94] Abdürrahim Karadeniz, "Büyük Doğu'nun Siyaset, Toplum ve Devlet Tasarımı: İdeolocya Örgüsü, **Hece Dergisi**, Necip Fazıl Kısakürek Özel Sayısı, Yıl 9, Sayı 97, Ocak 2005, s. 16.
[95] Kısakürek, "İslam ve Herşey", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 1, Cilt 2, Sayı 36, 5 Temmuz 1946, s. 2.
[96] Kısakürek, "Vesika", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 2, Cilt 3, Sayı 68, 17 Ekim 1947, s. 7.
[97] Kısakürek, "Elveda Reşat", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 5, Sayı 14, 13 Ocak 1950, s. 16.
[98] Kısakürek, "Büyük Müdafaalar", **Büyük Doğu Gazetesi**, Yıl 9, Sayı 63, 19 Temmuz 1952, s. 4.
[99] İsmail Kara, **Amel Defteri**, İstanbul, Dergâh Yayınları, 1998, s. 244.

Fazıl'ın teorisinin kaynağı olan *Büyük Doğu*'daki yazılarının kitabın farklı basımlarıyla karşılaştırılması gerekmektedir. Bu çalışmada, Necip Fazıl'ın teorisini dönemin koşullarına göre nasıl şekillendirdiği ve teorisindeki değişimlerin anlaşılması önemli görüldüğünden, dergide yer alan bilgiler, *İdeolocya Örgüsü* kitabının farklı basımlarıyla karşılaştırılmalı şekilde değerlendirilmiştir.

İdeolocya Örgüsü ismiyle yayımlanan ilk kitap, 1959 tarihlidir. Ancak bu kitapta Büyük Doğu ideali anlatımı, İslam İnkılabı'yla sınırlıdır. Kitapta Başyücelik Devleti'nden bir cümleyle, İslam'da olması gereken "devlet, teşkilat ve idare" bölümünde bahsedilmiş, Başyücelik Devleti organları, kuruluşu, işleyişi ve emirleri yer almamıştır. Yani kitap bu haliyle *Büyük Doğu* dergisinde anlatılan Büyük Doğu idealinin küçük bir bölümünü, -aynı başlık ve içerikle-kapsamaktadır. Necip Fazıl kitaptaki bu yetersizliği önsözde anlatmış, kendisinin uyarılarına karşın yayıncının ısrarı nedeniyle yayımlanmasına izin verdiğini belirtmiştir. Necip Fazıl önsözde şunları söyler: "Bu okuduklarınız benimdir, ancak ne sıraya konmuş, ne değiştirilmiştir."[100] *İdeolocya Örgüsü*'nün çalışmalarda kaynak olarak kullanılan 1968 baskısı ise Necip Fazıl'ın da ifade ettiği şekilde *Büyük Doğu* dergisinde yer alan Büyük Doğu idealine ilişkin temel yazıların 1959 baskısından farklı olarak sıraya konmuş ve sadece sıralamaya ilişkin değişikliklerin yer aldığı halidir. İçerikle ilgili sınırlı sayıdaki değişiklik ise bir sonraki baskıda yani 1976'da yapılmıştır. Bu çalışmada, Necip Fazıl'ın hayatta olduğu ve dolayısıyla kitapları üzerinde söz sahibi olabildiği[101] bu üç baskıdan ve kitabın son baskısı olması nedeniyle 2018 basımından karşılaştırmalı olarak faydalanılmıştır. Ancak birincil kaynak, *Büyük Doğu* dergisidir.

[100] Kısakürek, **İdeolocya Örgüsü-1959**, Önsöz.

[101] Ali Birinci, Necip Fazıl'ın kitaplarının ölümünün ardından oğulları tarafından sansürlendiğini iddia eder. Birinci, Necip Fazıl'ı, "Eserleri oğulları tarafından sansüre uğratılan ilk ve son baba" olarak nitelemiştir. Ali Birinci, "Necip Fazıl Biyografisi Hakkında Bazı Yeni Tespitler ve Tashihler", **Necip Fazıl Kitabı**, (ed. Asım Öz, İsmail Kara, Aykut Ertuğrul), İstanbul, Zeytinburnu Belediyesi Kültür Yayınları, 2015, s. 46.

C. Kuramsal Çerçeve ve Yöntem

Çalışmada incelenen 1943-1952 yılları, Türkiye'de 1930'lar itibarıyla devlet ve bürokrasinin güçlenmesiyle dışlanan çevrenin merkeze yönelme sürecinin bir uğrağı olarak değerlendirilmekte, çevre aktörlerin karşıt hegemonya mücadelesi verdiği[102] bir dönemi işaret etmektedir. Necip Fazıl'ın önderliğini üstlendiği muhafazakâr aktörlerin mücadelesinde kullandığı stratejinin değerlendirilmesinde, Gramsci'nin "mevzi savaşı" kavramına başvurulmuştur. Gramsci, mevzi savaşını, belirli bir toplumsal grup ya da sınıfın burjuva hegemonyasına karşı savaşımında kullandığı bir strateji olarak açıklar. Gramsci'nin mevzi-manevra savaşı dikotomisinde mevzi savaşı, olağanüstü fedakârlık gerektiren ancak bir kez kazanıldığında kesin olarak belirleyici olan bir stratejidir.[103] Manevra savaşında ise düşmanın tüm savunma hattının yok edildiği sanılır. Ancak Gramsci'ye göre yok olan sadece dış çeperdir; bu yolu tercih edenler karşılarında yine etkili bir savunma hattı bulacaklardır.[104] Necip Fazıl'ın temsil ettiği ve incelenen dönemde sistem içinde yapılanmaya başlayan kesimler için de laik bir düzene karşı cepheden saldırmak yani manevra savaşı anlamsızdır. Bu nedenle özellikle çok partili yaşama geçişle birlikte mevzi kazanma mücadelesi içine girmişlerdir. Necip Fazıl, bu süreçte karşıt hegemonya mücadelesinin en önemli mevzilerinden olan yayın organı ve siyasal örgütlenmeyle etkili olmuştur. Cumhuriyet'in ilanı sonrası baskılanan ve ötekileştirilen bu kesimlerin savunduğu ideolojiler, çok partili dönemde yeniden inşa edilmeye başlanmıştır. Ancak bu süreç, İslam'ın toplumsal ve siyasal hayatın bir parçası olduğu Cumhuriyet öncesi döneme göre daha zor koşullarda ilerlemiş, dolayısıyla daha

---

[102] Kemalist hegemonyanın kendi sınırını nasıl oluşturduğu, paradoksu ve açmazı, karşı hegemonik özne konumlarını nasıl beslediğini Laclau-Mouffe'un hegemonya perspektifinden anlatan bir çalışma için bkz. Nur Betül Çelik, "Kemalist Hegemonya Üzerine", **Birikim Dergisi**, Sayı 105-106, 1998, s. 28-35.

[103] **Prison Notebooks of Antonio Gramsci**, (ed. Quintin Hoare, Geoffrey Nowell Smith), New York, International Publishers, 1992, s. 239.

[104] Gramsci, **a.g.e.**, s. 235.

yoğun bir mücadele gerektirmiştir. Cumhuriyet döneminde karşıt ideolojiler kendisini Kemalist hegemonya karşısında konumlandırmıştır. Dolayısıyla bu ideolojilerin sınırları hâkim hegemonya tarafından çizilmiştir. Bu nedenle Necip Fazıl'ın temsil ettiği ideoloji öncelikle Kemalizmin ilkelerini hedef almış; laiklik ilkesi etrafında mücadele yoğunlaşmıştır.

Kemalist hegemonyaya karşı verilen bu mevzi savaşının en önemli yönünün "geçici itaat ya da oy desteği değil, kalpleri ve zihinleri kazanma, yani rıza alma mücadelesi"[105] olduğu düşünüldüğünde, genel anlamda muhafazakâr olarak nitelendirilebilecek ideolojilerin çok partili dönemin zor koşullarına rağmen avantajlı başladığı söylenebilir. Zira Türkiye'de bu ideolojiler kaynağını geçmişten, geleneklerden ve kültürden almakta, bu nedenle değişen koşullara karşı dirençlerini korumaktadır. Bu anlamda benzer mücadele içindeki diğer ideolojilere karşı üstünlük sağlamaktadır. Kalıcılığı ve etkisi zamana yayılan, yavaş, ancak istikrarlı bir mücadele olan mevzi savaşında cephenin siperlerinin sürekli takviyesi gereklidir.[106] İşte tek partili dönemin ardından üstü kapanan siperlerin yeniden açılması, Necip Fazıl önderliğinde çok partili dönemle birlikte başlamıştır.

Çalışmada incelenen metinlerin analizi, tarihsel bağlam içinde ideoloji çözümlemesi gerektirdiğinden, John Thompson'un derin yorumsamanın özgün bir biçimi olarak geliştirdiği yöntemden faydalanılmıştır. Thompson, ideoloji analizinde birbirinden beslenen üç aşama öngörmüştür. Birinci aşama, sosyo-tarihsel analizdir. Bu aşama, sembolik biçimlerin üretimi, dolaşımı ve alımlanmasının toplumsal ve tarihsel koşullarıyla ilgilidir. İkinci aşama, biçimsel ya da söylemsel analiz olarak nitelenmiştir. Söylemin yapısal özellikleri, örüntüleri ve ilişkileri analiz edilir. Üçüncü aşamada ise

[105] Michele Barrett, "İdeoloji Siyaset Hegemonya: Gramsci'den Laclau ve Mouffe'a", **İdeolojiyi Haritalamak**, (çev. Sibel Kibar), Ankara, Dipnot Yayınları, 2011, s. 359.
[106] Paul Ransome, **Antonio Gramsci Yeni Bir Giriş**, (çev. Ali İhsan Başgül), Ankara, Dipnot Yayınları, 2010, s. 186.

söylemin temsil ettiği şey yaratıcı şekilde yeniden inşa edilir ve olası anlam ortaya çıkartılır. Bu aşamada, önceki iki aşamanın sonuçlarından yararlanarak yeni bir inşa süreciyle bunların ötesine geçilmesi hedeflenmektedir. Thompson, bu üç aşamanın, ardışık bir yöntemin ayrık aşamaları olarak değil, karmaşık bir yorumlayıcı sürecin analitik olarak farklı boyutları şeklinde görülmesi gerektiğini vurgular. [107]

Thompson sembolik biçimlerin ideolojik karakterinin sosyo-tarihsel bağlamlar içinde kavranabileceğini savunur.[108] Bu sembolik biçimler, güç ve tahakkümün örgütlenmesi ve yeniden üretilmesine hizmet eder. İdeolojinin yorumlanmasıyla gücün hizmetindeki anlam da açığa çıkarılmış olur. İdeolojinin analizinde Thompson, genel işleyiş biçimlerini belirler ve sembolik inşa stratejileriyle bağlantılı bir analiz sunar.

Thompson, analizinde başvurduğu kavramsallaştırmaların sınırlarını net olarak çizmemiştir. Bu anlamda analizde başvurulacak bu kategoriler, aslında bir sınıflandırmayı değil örneklendirmeyi işaret etmektedir.[109] İdeolojinin işleyiş örneklerinin ilk kategorisi, meşrulaştırmadır. İdeolojinin meşrulaştırma biçimi, "ussallaştırma", "evrenselleştirme" ve "öyküleme" stratejileriyle işler. Ussallaştırma, sembolik bir biçim üreticisinin bir dizi toplumsal ilişki veya kurumu savunmaya ya da haklı çıkarmaya, böylelikle belirli bir hedef kitlesini bunun desteklenmeye değer olduğu konusunda ikna etmeye çalışan bir akıl yürütme zinciridir. Evrenselleştirme, bazı kişilerin çıkarına olan düzenlemelerin herkesin çıkarına hizmet ediyormuş gibi gösterilmesidir. Öyküleme stratejisiyle meşruiyet iddiaları ifade edilir. Bu iddialar, geçmişi anlatan hikâyelere gömülüdür ve şimdiki zamanı ebedi ve üzerine titrenen bir geleneğin parçası olarak ele alır. Hatta gelenekler kimi zaman bir cemaate ve çatışma, farklılık, bölünme deneyimini aşan bir tarihe aidiyet hissi yaratmak amacıyla icat edilir. İdeolojinin ikinci

[107] John Brookshire Thompson, **İdeoloji ve Modern Kültür**, (çev. İdil Çetin), Ankara, Dipnot Yayınları, 2013, s. 33-35
[108] Thompson, **a.g.e.**, s. 73.
[109] Thompson, **a.g.e.**, s. 78.

işleyiş kategorisi, "taslamadır." Geleneksel olarak bir nesne ya da kişiye atıfta bulunmak için kullanılan bir terimin, bir başkasına atıfta bulunmak için kullanılmasını ifade eder. Olumlu ya da olumsuz çağrışımların öteki nesne ya da kişilere aktarıldığı "yerinden etme", muğlak ifadelerle beslenen anlamın hafif, hatta belli belirsiz kullanımıyla "hüsnü tâbirleştirme" ve sembolik biçimlerin temsili şekilde ifadesiyle "mecaz", mecazın biçimleri olarak da "eğretileme", "kapsamlama" ve "düz değişmece" bu grupta yer alır.[110] İki zıt işleyiş biçimi olarak "birleştirme", kolektif bir kimliğin yaratılması ve bunun yeniden üretilmesi, "parçalama" ise ötekinin sansürlenerek bir düşmanın inşası yoluyla kurulur. İdeolojinin bir diğer işleyiş kategorisi olan "şeyleştirme", aktörleri ve eylemliliği silerek bunları üreten özneyi yok sayar. İdeolojinin bu biçimi, "doğallaştırma", "ebedileştirme", "adlandırma" ve "edilgenleştirme" stratejileriyle işler.[111]

Necip Fazıl'ın Başyücelik devlet tasarımını aktardığı araç olan *Büyük Doğu*'da yer alan sembolik biçimler, Thompson'un vurguladığı şekliyle gücün örgütlenmesi ve yeniden üretilmesine hizmet etmektedir. Dolayısıyla bu sembolik biçimlerin ideolojik olarak çözümlenmesi, kök saldıkları sosyo-tarihsel bağlamlarla analiz edilmelerini zorunlu kılmaktadır. Tarihsel analizle birlikte yürütülecek söylem analizi, ideolojik metinlerin incelenmesi için en verimli yollardan biridir. Bu yol, yöntemin nihai hedefi sayılabilecek yeniden yorumlamaya, yani kanaatin yorumlanmasının ötesine geçmeye olanak sağlamıştır. Bu sayede, hakkında çok sayıda araştırma bulunan, pek çok yorumlamaya tâbi tutulmuş, yeni birşeyler söylemenin zor olduğu bir alanda, Thompson'un deyimiyle "anlamın yeniden yaratıcı inşasına"[112] ulaşmanın güçlüğü aşılmıştır.

Büyük Doğu ideali, dokuz yılda inşa edilmiştir. Bu dönemin yedi yılında Cumhuriyet Halk Partisi iktidardır. Dolayısıyla resmi ideolojinin sınırları belirlediği

[110] Thompson, **a.g.e.**, s. 79-80.
[111] Thompson, **a.g.e.**, s. 83-84.
[112] Thompson, **a.g.e.**, s. 332.

siyasal etkinlik, rejim karşıtı Necip Fazıl'ın kullandığı üslubun, dilin ve genel olarak ideolojik söylemin örtük ve imalı bir yapıda olmasını gerektirmiştir. Bu nedenle Necip Fazıl yukarıda ayrıntıları verilen sembolik inşa stratejilerinin çoğunu kullanır. Örneğin Thompson'ın "yerinden etme" şeklinde adlandırdığı stratejiye Necip Fazıl'ın yazılarında sıklıkla rastlanır; bu yolla Atatürk'ü İnönü üzerinden eleştirir. Resmi tarih anlatımına karşı, İkinci Abdülhamit ve Vahdettin odak noktalarıyla alternatif tarih yazma girişimi, ideolojinin meşrulaştırma biçimi olan ussallaştırma ve eğretileme stratejilerinin tipik örnekleridir. Necip Fazıl bu stratejiyle, "Kızıl Sultan" olarak anılan İkinci Abdülhamit'i "Ulu Hakan",[113] "Vatan Haini" olarak anılan Vahdettin'i ise "Vatan Dostu"[114] şeklinde kavramsallaştırabilmiştir. Necip Fazıl, Milli Mücadele'yi başlatan ve Cumhuriyet'i kuran kadroyu edilgenleştirdiği yani aktör ve eylemliliği silerek kullandığı bir başka stratejide, aktör rolünü Allah'a verir. Bu doğrultuda, Kurtuluş Savaşı'nda yürütülen mücadele, kazanılan sonuç ve Türkiye'nin İkinci Dünya Savaşı'nın dışında kalması, herhangi bir kişinin başarısı değil "Allah'ın bir lütfu"dur.[115] Necip Fazıl ilkini "Allah sayesinde kazanılan büyük ve milli zafer"[116] ikincisini ise "insan tedbirinin üstünde bir kader cilvesi"[117] olarak yorumlar. Necip Fazıl kolektif bir kimlik yaratarak yani birleştirme ile Müslüman bir üst kimlik inşa ederken, düşman yaratarak parçalama işleyişini kullanır. Bu doğrultuda düşman olarak nitelediği unsurlar, Kemalist, Yahudi, Mason, dönme ve komünistlerdir. [118]

Çalışmada, Cumhuriyet döneminde rejime ve onun temel ilkelerine karşı inşa edilen bir devlet modeli olan Başyücelik Devleti'nin, Necip Fazıl'ın Büyük Doğu ideali

[113] Kısakürek, **Ulu Hakan İkinci Abdülhamit Han**, Büyük Doğu Yayınları, İstanbul, 1977.
[114] Kısakürek, **Vatan Dostu Sultan Vahidüddin**, Büyük Doğu Yayınları, İstanbul, 2012.
[115] Kısakürek, **Rapor 5-6**, İstanbul, Büyük Doğu Yayınları, 2015, s. 188.
[116] Kısakürek, "Büyük Doğu", **Büyük Doğu Dergisi**, Sayı 1, 14 Ekim 1949, s. 13.
[117] Dedektif X Bir, "Hesap", **Büyük Doğu Dergisi**, Sayı 1, 14 Ekim 1949, s. 3.
[118] Necip Fazıl'ın metinlerinde bu stratejilerin kullanımı için bkz. Büyük Doğu İdealinin Söylemsel İnşası ve Başyücelik Devleti İdeolojisinin Karşıt Öğeleri Bölümleri.

adıyla teorileştirdiği kapsam içinde analizi hedeflenmiştir. Bu analizin, Cumhuriyet sonrası siyasal İslam'ın mevzi savaşının nasıl ve hangi koşullarda başladığı ve bir kanaat önderi olarak Necip Fazıl'ın bu süreçteki rolünün anlaşılmasına katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Büyük Doğu ideali, muhafazakâr güçlerin toplumsaldan siyasala yöneliminin teorisi, bir yol haritası, Başyücelik Devleti ise Cumhuriyet döneminde tasarlanmış ilk-tek somut din eksenli karşı rejim projesidir. Bu nedenle Büyük Doğu ideali, Necip Fazıl'ın ifadesi ile "İslam'ı, cemiyete hâkim kılma mücadelesinin bir sonucu değil, doğurucusudur."[119]

[119] Mirzabeyoğlu, **İdeolocya ve İhtilal, Kavganın İçinden**, İstanbul, İbda Yayınları, 1993, s. 123.

BİRİNCİ BÖLÜM

İSLAM İDEOLOJİSİNİN KANAAT ÖNDERİ NECİP FAZIL KISAKÜREK VE BÜYÜK DOĞU İDEALİNİN GELİŞİMİ

Bu bölümde Büyük Doğu idealinin içine doğduğu koşullar, teorinin inşasında kullanılan *Büyük Doğu* dergisi kapsamında Necip Fazıl'ın biyografisinde öne çıkan gelişmelerle birlikte ele alınarak değerlendirilecektir.

Necip Fazıl, Büyük Doğu idealini *Büyük Doğu* dergisindeki yazılarla aktarmıştır. *Büyük Doğu* dergisini üç döneme ayıran Necip Fazıl, 1943-1944'ü birinci devre olarak kabul eder. Bu dönemin, Büyük Doğu'nun henüz "ruh ve cevherini ortaya çıkaramadığı ilk ve iptidai devre" olduğunu söyler. İkinci devre, 1945-1948 arasıdır. Necip Fazıl bu devreyi "birinci asli devre" olarak adlandırır. Üçüncü devre, Necip Fazıl'ın "ikinci asli devre" olarak nitelediği 1948-1949 yıllarıdır. "Üçüncü asli devre" ise 1949 yılıyla başlamaktadır.[120] Ancak çalışmada, Necip Fazıl'ın bu tasnifi yerine tarihsel koşullar ve söylem değişikliği[121] dikkate alınarak 1943-1945 yılları birinci dönem, 1945-1950 yılları ikinci dönem ve 1950-1952 yılları üçüncü dönem olarak belirlenmiştir.

Büyük Doğu ideali, sosyo-ekonomik, dış ve iç politik dinamiklerle etkileşim halinde inşa edilmiştir. Büyük Doğu idealinin doğuşunu, belirlediğimiz dönemlendirmeye göre incelemeden önce 1943-1952 döneminin tarihsel arka planının önemli uğraklarından söz etmek gerekmektedir. Zira Osmanlı Devleti'nin son döneminde başlayan ve Cumhuriyet'le devam eden kapitalist sisteme eklemlenme süreci, 1940'lı ve

---

[120] Kısakürek, "Büyük Doğu", **Büyük Doğu Gazetesi**, Yıl 5, Sayı 24, 19 Ağustos 1949, s. 1.

[121] Necip Fazıl *Büyük Doğu*'nun birinci döneminde muhalif kimliğini gizlemek durumunda kalır. İkinci dönemde ideolojisini net şekilde ortaya koyar. Üçüncü dönemde iktidarın yörüngesine girerek bir kez daha düşüncelerinin yönünü değiştirir. Bu üç dönemde de Büyük Doğu ideali inşası süreklilik arz etse de, ideolojik söylemindeki değişimler bölümlendirme yapılırken dikkate alınmıştır.

1950'li yıllarda da aynı paralelde ilerlemiş, siyasal, sosyo-ekonomik ve toplumsal koşullar bu temel belirleyici etrafında şekillenmiştir. 1945 öncesi, aynı zamanda Necip Fazıl'ın kişiliği ve siyasi kimliği üzerindeki tartışmaların ana malzemesini oluşturmaktadır. Dolayısıyla bu tarihsel arka plan içinde Necip Fazıl'ın 1945 öncesi konumundan da genel hatlarıyla bahsedilecektir.

Bu kapsamda öncelikle incelenen dönemi hazırlayan koşullar ele alınacak, ardından belirlediğimiz bölümlendirmeye göre Büyük Doğu idealinin inşası tarihsel koşullar bağlamında analiz edilecektir.

A. 1943-1952 Döneminin Tarihsel Arkaplanı ve Cumhuriyet Aydını Necip Fazıl

Necip Fazıl'ın düşünsel çizgisinde Büyük Doğu idealini inşası, siyasal bir mücadeleyi ifade etmektedir. Bu süreçte, *Son Telgraf* gazetesi "Çerçeve" yazılarıyla bir anlamda edebiyat yazarlığından siyaset yazarlığına geçişi, 1939-1940 yıllarıdır. Bu bölümde öncelikle 1940 yılı öncesi ele alınacak, *Büyük Doğu* dergisinin kurulduğu koşulların anlaşılması bakımından 1940-1943 dönemi bir diğer alt bölümlendirmeyle değerlendirilecektir. Bu iki dönemde de yani 1943'e kadar Necip Fazıl için rahatlıkla Kemalist aydın nitelemesi kullanılabilir. Zira bu dönemde Necip Fazıl, resmi ideolojiyi, inkılapları, Atatürk ve İnönü'yü destekler ve hatta savunur. Buna karşın Necip Fazıl'ın siyasal alanda konumlanma çabasının bir sonucu olarak Büyük Doğu idealinin bu dönemde mayalandığı söylenebilir.

1943 öncesi koşulların sınırlı değerlendirmesini içeren bu bölümde, tek partili dönemden çok partili döneme devredilen ve temel belirleyici olarak değerlendirdiğimiz kapitalist eklemlenme sürecinin ve Necip Fazıl'ın teorisini doğuran koşulların arka planının görülmesi hedeflenmiştir.

1. 1940 Öncesi Koşullar ve Sanatkâr Necip Fazıl

19. yüzyılda Osmanlı Devleti, emperyalizmin[122] "piyasa arama, yatırım alanı sağlama, ucuz hammadde elde etme"[123] amaçları doğrultusunda odak noktalarından biri haline gelmiştir. 1838 Baltalimanı Ticaret Anlaşmasıyla uluslararası ekonomik sisteme eklemlenen[124] Osmanlı Devleti, 1839 Tanzimat Fermanı, 1855 Viyana Anlaşması, 1856 Islahat Fermanı, 1856 Paris Anlaşması'yla siyasal, toplumsal ve hukuksal olarak da kapitalist sisteme dâhil olmuştur. 1858 Arazi Kanunnamesi ile geleneksel mülkiyet yapısı ortadan kaldırılarak Osmanlı'da devlete ait toprakların kişiler tarafından da sahiplenilmesi mümkün kılınmıştır. 1867 kanunuyla bu hak, yabancılara da tanınmaya başlanmıştır.[125] İkinci Abdülhamit döneminde de sürdürülen devleti çağa uydurma çabası, örneğin bankacılık ve sigortacılık alanındaki gelişmeler ve eğitimde reform kapsamında Batı tipi okulların açılması gibi uygulamalarla devam ettirilmiştir. Bu dönemde Avrupa sermayesine yatırım ve işletme imtiyazları verilmiştir.[126] Osmanlı Devleti'nin son döneminde yoğunlaşan bu gelişmeler, yüzeysel şekilde Batılılaşma-

---

[122] Emperyalizm kavramı, genel çerçevede Lenin'in tanımladığı şekilde "kapitalizmin gelişimi ve doğrudan doğruya devamı" ve "kapitalizmin en yüksek aşaması" anlamıyla kullanılmıştır. Vladimir İlyiç Lenin, **Emperyalizm, Kapitalizmin En Yüksek Aşaması**, (çev. Cemal Süreya), Ankara, Sol Yayınları, 1998, s. 99.

[123] Tevfik Çavdar, **Türkiye'nin Demokrasi Tarihi (1839-1950**), Ankara, İmge Kitabevi, 2004, s. 28.

[124] Doğan Avcıoğlu, **Türkiye'nin Düzeni**, Birinci Kitap, İstanbul, Tekin Yayınevi, 1976, s. 102-118. Baltalimanı Ticaret Sözleşmesi'ne ilişkin iki farklı yorum mevcuttur. Bunlardan ilki, Tanzimat Fermanı ve sonrasında yaşanan üstyapısal değişimleri, bu anlaşmanın bir sonucu sayan ve anlaşmayı Osmanlı Devleti'nin kapitalistleşme sürecinin başlangıcı olarak kabul eden yaygın görüştür. Çağlar Keyder, **Türkiye'de Devlet ve Sınıflar**, İstanbul, İletişim Yayınları, 2005, s. 44; Tevfik Çavdar, **Türkiye'de Liberalizm (1860-1990)**, Ankara, İmge Kitabevi, 1992, s. 9; Kemal Karpat, **Osmanlı'da Milliyetçiliğin Toplumsal Temelleri**, İstanbul, Timaş Yayınları, 2017, 73-120; Ceyhun Demirtaş, **Haç'lı Emperyalizm**, İstanbul, Başaran Matbaası, 1967, s. 33. İkincisi, Osmanlı Devletindeki değişimin anlaşılması için 19.yy öncesine bakılması gerektiğini savunan görüştür. İlber Ortaylı, **İmparatorluğun En Uzun Yüzyılı**, İstanbul, Timaş Yayınları, 2016, s. 112; Şevket Pamuk, "Balta Limanı Ticaret Anlaşması", **Tarih ve Toplum Dergisi,** Cilt 10, Sayı 60, 1988, s. 40.

[125] Demirtaş, **Haç'lı Emperyalizm**, s. 44-48.

[126] Niyazi Berkes, **Türkiye'de Çağdaşlaşma**, (haz. Ahmet Kuyaş), İstanbul, Yapı Kredi Yayınları, 2009, s. 365.

Avrupalılaşma şeklinde yorumlanırken aslında bu sürecin somut ifadesi, kapitalist sistemin bir parçası olmaktır. Bu çaba, çağdaşlaşma, muasırlaşma görünümüyle Cumhuriyet dönemine devredilmiştir.

Necip Fazıl, 1905'te İstanbul'da dünyaya gelmiştir. Aslen Kahramanmaraşlıdır.[127] Eğitimini, yukarıda sözünü ettiğimiz Batı tipi eğitim kurumlarında almıştır. Önce Fransız Okulu ardından Amerikan Koleji'ne, Bahriye Mektebi'ne ve son olarak İstanbul Üniversitesi Felsefe Bölümü'ne kaydolmuştur. Necip Fazıl, Cumhuriyet'in kurulmasının ardından rejimin devlet bursuyla yurtdışına gönderdiği ilk öğrenciler arasındadır.[128] Paris'e gidişini, o dönemde benzer eğitimi almış gençlerin Batı hayranlığını da ifade eden şu sözlerle anlatmıştır: "Avrupa'ya gidişinin daha ilk basamağında fesini hakaretle denize atan bu züppe."[129]

Cumhuriyet döneminde kapitalist sisteme eklemlenme çabasını görünür kılan olay, İzmir İktisat Kongresi'dir. Lozan görüşmelerinin kesintiye uğradığı sırada "Batı'ya dönük bir vitrin işlevi"[130] gören İzmir İktisat Kongresi'nde "serbest piyasa ekonomisinin tümüyle benimseneceği"[131] ilan edilmiştir. İktisat Kongresi, Milli Mücadele sırasında ittifak kuran İstanbul tüccarı, Anadolu eşrafı, toprak ağaları, subay ve aydınlar ile

---

[127] Necip Fazıl, Maraşlı olduğunu her fırsatta dile getirir. Büyükbabasının kendisine, "Sakın benim İstanbul'daki mevkiimle iftihar etme. Maraşlılığımız ve oradaki aile kökümüzle övüneceksin" dediğini anlatan Necip Fazıl, Maraş'ı Milli Mücadelede de ayrı bir yerde konumlandırır. Kısakürek, "Maraş ve Anadolu", **Büyük Doğu Gazetesi,** Yıl 5, Sayı 2, 18 Mart 1949, s. 4. Ona göre, Maraş "kimseden emir almadan, kendi iman ve iradesiyle şahlanarak" Milli Mücadele'yi başlatmıştır. Bunu, "Maraş mucizesi" şeklinde anlatır. Kısakürek, "Maraş", **Büyük Doğu Dergisi**, Cilt 3, Sayı 55, 22 Kasım 1946, s. 11. Necip Fazıl, incelenen dönemde, *Büyük Doğu*'nun kapatılmasının ardından para bulabilmek ve daha sonra Büyük Doğu Cemiyeti'nin teşkilatlanma faaliyetleri için Maraş'a iki kez gitmiştir. İlk ziyaretini şu sözlerle anlatır: "…Bu kere çıkabilmek için de ilk defa olarak ta Maraş'a kadar gitmiş ve ordaki soyumuzu sopumuzu bize yardıma davet etmiştik. Bu yardım da henüz karşılanabilmiş değildir." Kısakürek, "Bütün Tahlil Raporu", **Büyük Doğu Gazetesi**, Yıl 5, Sayı 23, 12 Ağustos 1949, s. 4.

[128] Kısakürek, **O ve Ben**, s. 60.

[129] Kısakürek, **Babıali**, s. 28.

[130] Alpaslan Işıklı, **Sosyalizm, Kemalizm ve Din**, Ankara, İmge Kitabevi, 2008, s. 153.

[131] Erdem Denk, **Türkiye Avrupa Birliği İlişkileri,** Ankara, Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları, 2016, s. 26.

bürokrasinin üst kademelerinin katılımıyla yapılmıştır.[132]

Çağlar Keyder, Cumhuriyet hükümetinin 1923-1929 dönemini yorumlarken yabancı sermayenin yatırımlar içindeki payına dikkat çeker. Bu oran, Türk girişimcilerin payının iki katıdır; bazı yabancı firmalar devletten belirli malları ithal etme ve iç pazarda satma tekeline sahiptir.[133] Dolayısıyla Cumhuriyet kurucularının politikası pragmatiktir; kapitalist dünyayla bütünleşme arzusu, Cumhuriyet kurucuları için bilinçli bir tercihtir. Cumhuriyet'in kurulduğu tarihten itibaren "kapitalist bir yol programıyla hareket eden" hükümetin hedefi, özel mülkiyete, girişimciliğe ve piyasa ekonomisine dayalı kapitalist bir süreci gerçekleştirmeye yöneliktir.[134] Cumhuriyet kurucuları bağımsızlığı "milli" kavramıyla koruyarak ekonominin geliştirilmesini amaçlamaktadır.[135] Bu politikadaki millilik, sermayedarların "dinlerinin Müslüman, ana dillerinin Türkçe olmasından" öte bir anlam taşımamaktadır.[136] Bilsay Kuruç, millilik kavramının daha geniş bir anlama sahip olduğuna dikkat çeker. Kuruç'a göre, milli iktisat aynı zamanda benimsenen politikanın yapısını ve dünya ekonomisi içindeki yerini belirlemenin de bir yoludur.[137]

1929'da dünyada ekonomik buhran başlamış, Türkiye'de de bu doğrultuda korumacı tedbirlerin alınması bir zorunluluk olarak ortaya çıkmıştır. Aslında "serbest ve himayeci politikalar aynı ekonomik düzen içindedir" ve amaçları aynıdır; ancak uygulamada farklı iki ekonomi politikasıdır.[138] Türkiye'de de 1930 itibarıyla himayeci politikanın uygulanması, "kapitalist olmayan yol vurgularıyla bezense"[139] de, kapitalizme

---

[132] İsmail Cem, **Türkiye'de Geri Kalmışlığın Tarihi**, İkinci Baskı, İstanbul, Cem Yayınevi, 1971, s. 250.
[133] Keyder, **Türkiye'de Devlet ve Sınıflar**, s. 131.
[134] Yahya Sezai Tezel, **Cumhuriyet Döneminin İktisadi Tarihi (1923-1950)**, İstanbul, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, 2015, s. 555.
[135] Korkut Boratav, **Türkiye'de Devletçilik**, Ankara, Savaş Yayınevi, 1982, s. 25.
[136] Tezel, **Cumhuriyet Döneminin İktisadi Tarihi (1923-1950)**, s. 185.
[137] Bilsay Kuruç, **Belgelerle Türkiye İktisat Politikası (1929-1932)**, Cilt 1, Ankara, Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Yayınları, 1988, s. 36.
[138] Çavdar, **Türkiye'de Liberalizm (1860-1990)**, s. 211.
[139] Keyder, "Türkiye Demokrasisinin Ekonomi Politiği", **Geçiş Sürecinde Türkiye**, (der. Irvin Cemil Schick, Ertuğrul Ahmet Tonak), İstanbul, Belge Yayınları, 1987, s. 47.

alternatif olmaktan ziyade kapitalizmi geliştiren bir politika[140] olarak değerlendirilmektedir. Zira bu dönemdeki ekonomi politikası, özel teşebbüs aleyhine bir gelişim göstermemiş, dönemin kanunlarında egemen sınıfları koruyucu ve geliştirici hükümler yer almıştır.[141] Bu nedenle dönemin iktisat politikasının, devletçi bir politika değil, "devlet kapitalizmi"[142] olarak nitelenmesi daha doğru bir yaklaşım olarak görünmektedir. 1933-1939 döneminde yerli kapitalistlerin güçlenmesi, bu savın önemli kanıtlarından biri olarak sunulmaktadır. Bu kesim, "devletle iş gören aracı-müteahhit-sermaye grupları ile genç sanayi sermayesinin pamuk ve tütün üreten çiftçi gruplarınca"[143] temsil edilmektedir. 1930'ların ekonomi politikası 1933'te İnönü tarafından "ilerlemek ve inkişaf etmek [gelişmek] gibi genişleyici bir politika"[144] olarak ifade edilmiştir. 1935'te Parti Genel Sekreteri Recep Peker daha açık şekilde Türkiye'deki uygulamayı şöyle tarif etmiştir: "Bizim devletçiliğimizin hâkim manası, hususi teşebbüsün serbest kalmaması değildir. Biz hususi teşebbüs alanını daha geniş bir hale getiriyoruz." [145]

1929'dan sonra tarımsal fiyatların düşüşünden büyük toprak sahipleri zarar görmüş, ihracata yönelik tarımın ekonomi içindeki ağırlığı azalmış, bürokrasi giderek daha özerk bir rol üstlenmeye başlamıştır.[146] Bürokrasinin güçlenmesi, "devletçiliğin ekonomik alanda Kemalizmle özdeş sayılması"[147] sonucunu doğurmuştur. Sınırları

---

[140] Avcıoğlu, **Türkiye'nin Düzeni**, s. 448.
[141] Avcıoğlu, **a.g.e.**, s. 459. Bilsay Kuruç, 1932'de hazırlanan Sümerbank Kanunu'nun özel kesime 1927'de gümrük muafiyeti ve ayrıcalık sağlayan Teşvik-i Sanayi Kanunu'nun yapışık kardeşi olduğunu söyler. Kuruç, **Belgelerle Türkiye İktisat Politikası (1933-1935)**, s. 62.
[142] Tezel, **Cumhuriyet Döneminin İktisadi Tarihi (1923-1950)**, s. 564.
[143] Boratav, **Türkiye'de Devletçilik**, s. 9.
[144] Mete Tunçay, "İnönü'nün Kadro'daki Yazısı", **Yapıt Dergisi**, Aralık-Ocak 1984-1985, s. 7-8.
[145] Kuruç, **Belgelerle Türkiye İktisat Politikası (1933-1935)**, s. 290.
[146] Margulies Ronnie, Ergin Yıldızoğlu, "Tarımsal Değişim: 1923-70", **Geçiş Sürecinde Türkiye**, (der. Irvin Cemil Schick, Ertuğrul Ahmet Tonak), İstanbul, Belge Yayınları, 1987, s. 290-294.
[147] Ali Gevgilili, **Yükseliş ve Düşüş**, İstanbul, Altın Kitaplar Yayınevi, 1981, s. 10.

bürokrasi tarafından belirlenen özel girişimciliği destekleme politikası, aslında tek yönlü bir karardan ziyade bir uzlaşmayı temsil etmektedir. Kuruç bu uzlaşmayı şöyle ifade eder: "Özel sermaye, devletçi çerçeve içinde gelişmeye yönelmiş, bunu kendi gelişme çerçevesi olarak kabul etmiştir."[148] Bürokrasi-sermaye dengesi ya da uzlaşması, İkinci Dünya Savaşı'na kadar varlığını sürdürmüştür.[149]

1930'larla birlikte devletin, merkezi ekonominin ve devleti kuran sivil-asker bürokrasinin gün geçtikçe artan gücü, çevredeki aktörlerin merkeze yönelmesine dolayısıyla merkez-çevre arasında sonraki yıllara da devredilecek ikiliğin başlamasına neden olmuştur. Bu dönemde, Osmanlı Devleti'ndeki merkez-çevre geriliminden farklı olarak kültürel ve siyasal bölünmüşlüğün yanısıra, ekonomi konusu da çatışmanın öğelerinden biridir.[150] 1922'de saltanatın kaldırılmasıyla başlayan rejimin inkılap olarak adlandırdığı reformlar toplumsal, siyasal ve kültürel dönüşümü de beraberinde getirmektedir. Çevredeki aktörler, inkılaplara karşı gelenek ve planlı ekonomiye karşı liberalizm savunusuyla konumlanmaya başlamıştır. 1930'da kurulan Serbest Fırka mensuplarının seçim gezisinde yeşil bayraklarla ve ilahilerle karşılanması, inkılaplarla başlayan değişimden duyulan rahatsızlığın bir tezahürü olarak gözükmektedir.[151] Serbest Fırka'nın kapatılmasının ardından Atatürk'ün şu sözleri, yaşanan uzlaşmazlığı ifade etmektedir: "Liberalizmi düşünmek, inkılapları inkâr etmektir."[152] Serbest Fırka deneyiminin kısa süreli olmasındaki belirleyici nedenlerden biri, sermaye sahiplerinin

[148] Kuruç, **Belgelerle Türkiye İktisat Politikası (1929-1932)**, s. 50-51.
[149] Keyder, **Türkiye'de Devlet ve Sınıflar**, s. 135.
[150] Metin Heper, **Türkiye'nin Siyasal Hayatı**, İstanbul, Doğan Kitap, 2011, s. 42. Heper, Osmanlı Devletinde merkez-çevre çekişmesinin politik ve kültürel sorunlar ekseninde yaşandığını savunur. Heper, 20. yy'ın başında dahi sosyo-ekonomik meselelerin öne çıkmadığını, devletin kurtuluşu tartışmalarının konusunun batılılaşma, İslamcılık ve Türkçülük olduğunu belirtir.
[151] Yakup Kadri Karaosmanoğlu, **Politikada 45 Yıl**, İstanbul, İletişim Yayınları, 1968, s. 96.
[152] Ahmet Hamdi Başar, **Atatürk'le Üç Ay ve 1930'dan Sonra Türkiye**, Ankara, A.İ.T.İ.A. Gazetecilik ve Halkla İlişkiler Yüksek Okulu Basımevi, 1981, s. 30.

bürokratla kurduğu ittifakı koruma stratejisidir.[153] Bu görünüm, 1946 itibarıyla değişmeye başlayacak, 1950'de Demokrat Parti iktidarının koşullarını hazırlayacaktır.

1930'lu yıllarda Necip Fazıl, dönemin en iyi şairlerinden biri olarak anılmaktadır. Necip Fazıl'ı şöhretine kavuşturan şiir kitabı *Kaldırımlar* 1929'da yayımlanmıştır. Necip Fazıl bu dönemde Milli Oto adını taşıyan ve Fransız otomobilleri satan bir şirkette Ticari Servis Şefi olarak çalışmış, diğer taraftan *Cumhuriyet* gazetesi edebiyat köşesinde yazı yazmaya başlamıştır.[154] Necip Fazıl kendisinin de dahil olduğu bu dönemdeki basını, sonraki yıllarda "rejime köle matbuat" olarak tanımlayacaktır.[155] Necip Fazıl bu dönemde rejimin ideologlarından biridir. *Büyük Doğu* dergisini çıkarana kadar şairliği ve yazarlığı dışında ikinci mesleği bankacılık olan[156] Necip Fazıl, İş Bankası'nda çalışmaya başlamasıyla birlikte Kadrocularla sıkı ilişkiler içine girmiştir. Necip Fazıl'ın 1930'lu yılllarda, *Ulus* gazetesinin öncülü ve Cumhuriyet Halk Fırkası'nın resmi yayın organı konumundaki[157] *Hâkimiyet-i Milliye* gazetesindeki makaleleri, rejimi ve inkılapları destekleyen yazılardır. Bu yazılarda harf inkılabını dahi destekleyen Necip Fazıl, sonraki yıllarda harf inkılabıyla "Kur'an-İslam harflerinin"[158] kaldırıldığını söyleyecektir. 1930'da eski ve yeni harfleri karşılaştırdığı bir yazısında, Arap harflerini "Hint fakirine", Latin harflerini "Roma Pehlivanı"na benzetmiştir.[159] Necip Fazıl bu yazıda, Arap harflerinin "mahrem, mahcup, vesveseli bir seciyeyi" temsil ettiğini, yeni harflerin ise, "açık, gür sesli ve mücadeleci" olduğunu belirtmiştir.[160] Yalçın Küçük'ün Necip Fazıl'a

---

[153] Keyder, **Türkiye'de Devlet ve Sınıflar**, s. 172.
[154] Kısakürek, **Babıali**, s. 90-91.
[155] Kısakürek, **a.g.e.**, s. 98.
[156] Kısakürek, **a.g.e.**, s. 90-91.
[157]Gevgilili, "Türkiye Basını", **Cumhuriyet Ansiklopedisi**, Cilt 2, İstanbul, İletişim Yayınları, 1998, s. 213.
[158] Kısakürek, "Başyücelik Emirleri-Harf Davası", **Büyük Doğu Dergisi**, , Yıl 7, Sayı 44, 19 Ocak 1951, s. 2.
[159] Kısakürek, "(I) Harfî", **Hâkimiyet-i Milliye Gazetesi**, Yıl 11, Sayı 3375, 5 Kânunuevvel 1930, s. 4. Necip Fazıl'ın Hâkimiyet-i Milliye'deki yazılarına değinilen bir çalışma olarak bkz. Burak Sönmezer, **Necip Fazıl Kısakürek'in Düşünsel Hayatı**, Ankara, Yayınlanmamış Doktora Tezi, 2014.
[160] Kısakürek, **a.g.m.**, s. 4.

yönelttiği, "Kemalizmin oyuncağı", "CHP beslemesi"[161] nitelemeleri işte bu dönemdeki yazılarına ve düşüncelerine atfen yapılmaktadır.

Necip Fazıl her ne kadar yazılarında, şeyhi Abdülhakim Arvasi ile tanıştığı yıl olan 1934'ün hayatının dönüm noktası olduğunu ve bu tarih itibarıyla düşüncelerinin değiştiğini söylese de[162] bu değişimin rejimin sınırlarına bağlı olduğu görülmektedir. Örneğin 1936'da ünlü edebiyatçılar ve fikir adamlarını buluşturan *Ağaç* dergisini, dönemin İktisat Bakanı Celal Bayar'ın kendisine verdiği paranın yanısıra yine Bayar'ın talimatıyla İş Bankası ve Sümerbank'tan aldığı bir senelik peşin ilanlarla çıkarır.[163] Necip Fazıl'a göre, "İslam bağlılığı *Ağaç* dergisinden itibaren sızmaya başlamıştır."[164] Ancak Demokrat Parti döneminde dahi inkılaplardan taviz vermemek için çaba gösteren, hatta "altı oka en sadık adam"[165] olarak nitelenen Celal Bayar'ın dergi çıkarması için Necip Fazıl'a destek olması, Necip Fazıl'ın o dönemde İslami bir eğilime sahip olmadığının bir kanıtıdır. Diğer taraftan *Büyük Doğu*'nun ilk döneminde dahi resmi ideolojiyle göbek bağını kesememiş olan Necip Fazıl'ın 1930'lu yıllarda din merkezli düşünceleri savunması olanaksızdır. Necip Fazıl'ın 1930'lardaki tavrının bir göstergesi de, 1938'de yazdığı Büyük Doğu Marşı'dır. Necip Fazıl sonradan bu şiirin "en usta kamuflaj-peçeleme içinde" yazıldığını, "şiiri yuttuklarını" ve neredeyse rejime kabul ettireceğini ifade etse de,[166] şiirin ilk versiyonunda[167] tamamen rejimin ideolojisine uygun ifadelerin yer aldığı görülmektedir. Şiir, "Tanrının alnından öptüğü millet" sözleriyle başlar. "Nur dolu elinden tut kılavuzun" dizelerindeki kılavuzun, Atatürk'e atfen kullanıldığı açıktır. Şiirde, resmi tarih tezine uygun olarak Oğuz nesli vurgusu yapılmıştır. İslami çağrışım

[161] Küçük, **Aydın Üzerine Tezler**, s. 214.
[162] Kısakürek, **Babıali**, s. 24.
[163] Kısakürek, **Benim Gözümde Menderes**, İstanbul, BD Yayınları, 1993, s. 36.
[164] Kısakürek, **Babıali**, s. 272.
[165] Kazdal, **Serencam**, s. 24.
[166] Kısakürek, **Benim Gözümde Menderes**, s. 36-37; Kısakürek, **O ve Ben**, s. 171-173; Kısakürek, **Babıali**, s. 279-281.
[167] Necip Fazıl Büyük Doğu Marşı'nı 1943, 1946 ve 1952'de 3 kez değiştirmiştir. Bu yıllar aynı zamanda Necip Fazıl'ın söylemindeki değişimi de simgelemektedir.

içeren herhangi bir ifade yoktur.[168] Şiirin ikinci versiyonu Necip Fazıl'ın ideolojisini açıkça ifade ettiği 1946'da yayımlanacaktır. Bu kez şiirde "kılavuz" kelimesinin baş harfini büyük yazan Necip Fazıl, kılavuz kelimesinin şiirin ilk yazıldığı günden beri Peygamber'e atfen kullandığını savunur. Oysa şiirin ilk yazıldığı tarihten 5 sene sonra 1943'te de "kılavuz" kelimesi yine küçük harfle yazılmıştır. Şiir, 1946'da ise "marşımız budur" başlığıyla ve Büyük Doğu idealini simgelediği iddiasıyla sunulacaktır.[169] 1952'de Büyük Doğu Marşı son şekline ulaşmıştır. Yapılan son değişiklik, Necip Fazıl'ın sonraki yıllarda "putperestlik delaleti"[170] olarak yorumlayacağı Tanrı ifadesi yerine Allah'ın kullanılması olacaktır.

Mina Urgan, Necip Fazıl'ın 1930'lu ve 1940'lı yıllarda iki farklı kişi olduğunu söyler. Ona göre, Necip Fazıl "yavaş yavaş değil, dinle hiç ilgisi yokken ansızın sadece dindar değil, dinci" olmuştur. [171] Bu tespiti destekleyen Cemil Meriç de Necip Fazıl'ın 1930'ların ortasında Müslüman olmadığını iddia eder. Meriç, "o devir adamları Batı'nın sefâhate düşmüş taraflarını aldılar"[172] ifadesini kullanır.

2. 1940-1943 Yılları: "Kemalist" Aydın Necip Fazıl

1939'da İkinci Dünya Savaşı'nın başlamasıyla birlikte, Türkiye'de yürütülen savaş ekonomisi koşulları, sınıfsal ittifakları dolayısıyla ekonomi politikalarını yeniden şekillendirmiştir. Bu dönemde uygulanan ağır vergilendirme politikası, sermayedarların kazancını hedef almış, ancak pratikte sömürüye maruz kalan sınıfların daha da ezilmesiyle sonuçlanmıştır. Savaş yıllarında uygulanan politikalar, toplumun her

[168] Kısakürek, "Büyük Doğu", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 1, Sayı 4, 8 İlkteşrin 1943, s. 12.
[169] Kısakürek, "Marşımız Budur", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 2, Cilt 3, Sayı 53, 1 Kasım 1946, s. 3.
[170] **Büyük Doğu Gazetesi**, Yıl 9, Sayı 122, 19 Eylül 1952, s. 1; Kısakürek, **O ve Ben**, s. 98.
[171] Mina Urgan, **Bir Dinazorun Anıları**, İstanbul, Yapı Kredi Yayınları, 2005, s. 97.
[172] Açıkgöz, **Cemil Meriç ile Sohbetler**, s. 45.

kesimini etkilemiştir. Hükümetin uygulamaya koyduğu Milli Korunma, Toprak Mahsulleri ve Varlık Vergisi'nin ikisi köylüleri ilgilendirmektedir. Köylüler bir taraftan ağır vergilere maruz kalırken, diğer taraftan "geçimlik üretim yapması ve ürününü doğrudan pazarlayamaması"[173] nedeniyle savaş ekonomisinin ağır koşulları altında en fazla ezilen kesimdir. Diğer taraftan maaşlı sabit gelirliler de enflasyonun etkisiyle satın alma güçlerini büyük ölçüde yitirmişlerdir. Buna karşın özellikle vergi tahsildarı olarak görev yapan üst düzey bürokrat kadrolar "kıtlık, vurgun ve karaborsa ortamından büyük ölçüde nemalanmışlardır."[174] Bürokrasiye vergi politikalarıyla sınırsız güç ve yetki verilmesi ve sermayedarlara baskının artması, 1930'lu yıllarda merkezle birlikte hareket eden egemen sınıfları yeni siyasi arayışlara yönelten faktörlerden biridir.

Savaş koşulları nedeniyle alınan ilk ekonomik önlem, 1940 yılında çıkarılan Milli Korunma Kanunu'dur. Milli Korunma Kanunu ile hükümete, "olağanüstü durumlarda"[175] ihtiyaçların karşılanması amacıyla sanayi, ticaret, ziraat faaliyet sahalarını düzenleme yetkisi verilmiştir. Milli Korunma Kanunu görüşmeleri sırasında hükümet, üreticinin mağdur edilebileceği eleştirilerini dikkate almamış, 40 dönümden az toprağı olan çiftçilerin tarlayı süren öküzüne[176] dahi el koyma hakkını savunmuştur.[177] Milli Korunma Kanunu uygulamanın ikinci yılında revize edilmiştir. Dönemin Başbakanı Şükrü Saracoğlu, alınacak yeni önlemleri anlattığı konuşmasında ekonomi politikasını şöyle tanımlamıştır: "Biz ne Adam Smith'in talebesi, ne de Karl Marx'ın çırağıyız. Biz sadece

---

[173] Korkut Boratav, "Savaş Yıllarının Bölüşüm Göstergeleri ve Rantlar Sorunu", **Yapıt Dergisi**, Aralık-Ocak 1984-1985, s. 48.
[174] Boratav, **a.g.m.**, s. 48.
[175] Bu olağanüstü durumlar şunlardır: "Umumi veya kısmi seferberlik, devletin bir harbe girmesi ihtimali, Türkiye Cumhuriyetini de alakalandıran yabancı devletler arasındaki harp hali." "Milli Korunma Kanunu Layihası ve Muvakkat Encümen Mazbatası", **TBMM Tutanakları**, 27. Birleşim, Birinci Oturum, 18 Ocak 1940, s. 141.
[176] Kanunun 41. Maddesi şöyledir: "Ekilen her dört hektar arazi için bir çift öküz, milli müdafaa mükellefiyetinden istisna edilir." Dolayısıyla bu madde, dört hektarın üzerinde araziye sahip olanların lehine işleyecek bir durumdur. **TBMM Tutanakları**, s. 151.
[177] **TBMM Tutanakları**, s. 151.

içtimai dini halkçılık ve iktisadi mezhebi devletçilik olan siyasi bir fırkanın çocuklarıyız."[178]

Hükümet bu yıllarda vergi yükünün adil şekilde dağıtılmasını hedeflemiştir; bu yönde alınan tedbirlerden biri de Varlık Vergisi'dir. Saracoğlu, Varlık Vergisi'ni şöyle anlatır:

> "Eşya fiyatlarının bugünkü artışında… Doymak bilmeyen hırsın ve ihtikârın geniş hissesi vardır… Bu kanun layihası başlıca üç matrahtan para toplayacaktır: tüccarlar, emlak ve akar sahipleri, büyük çiftçiler… Harp yıllarında en çok parayı tüccarlar kazandığı için bu varlık vergisinin en büyük yükünü bittâbi onlar taşıyacaktır." [179]

1942'de uygulamaya başlanan Varlık Vergisi ile bütçe açığının kapatılması ekonomik hedef olarak konmuştur. Amaç, Türk asıllı olmayan ticaret burjuvazisinin gücünü azaltmak[180] ve savaş zenginlerine karşı tepkiyi hafifletmektir.[181] Ancak siyasal hedefler, asıl amaçtan uzaklaşılmasına neden olmuştur. Varlık Vergisi'nin siyasal hedefi, Cumhuriyet'in ilk yıllarındaki millileştirme politikasının bu kez kanun yoluyla uygulanması olarak görünmektedir. Türk tüccarlara sağlanan kolaylıklara karşın yabancı tüccara eşitsiz yaklaşım, Varlık Vergisi'nin faşist bir kanun[182] olarak nitelenmesine neden olmuştur. Gayrimüslimler, Müslüman tüccarların 10 katı vergilendirilmişler, vergileri ödeyemeyen tüccarların evleri satılmış ve Aşkale'deki çalışma kamplarına gönderilmiş, pek çok kişi karaborsa faaliyetlerine itilmiştir.[183] Hükümet ise, bu dönemde uygulamaya koyduğu vergiler arasında Varlık Vergisi'nin başarısıyla övünür. Saracoğlu 1943'te Varlık Vergisi'ne ilişkin şunları söyler: "Bu vergi, bugüne kadar Hazine'ye 225 milyon lira verdi. Bu vergi sayesinde ufuktaki bulutlar dağıldı. Bu vergi sayesinde maliyemiz

---

[178] "Başvekil Şükrü Saracoğlu'nun Memleketin İktisadi İşleri ve Alınacak Tedbirler Hakkında Beyanatı", **TBMM Tutanakları**, 3. Birleşim, Birinci Oturum, 11 Kasım 1942, s. 14.
[179] **TBMM Tutanakları**, s. 21.
[180] Zekeriya Sertel, **Hatırladıklarım**, İstanbul, Remzi Kitabevi, 2000, s. 207.
[181] Engin Alçora, **Türkiye'de Siyasal Parti Propagandası (1946-1960),** İstanbul, Sosyal Araştırmalar Vakfı, 2015, s. 150.
[182] Sabiha Sertel, **Roman Gibi,** İstanbul, Ant Yayınları, 1969, s. 262.
[183] Edward Clark, "Türk Varlık Vergisine Yeniden Bakış", **Yapıt Dergisi**, Aralık-Ocak 1984-1985, s. 34-36.

genişledi… Dünya muharebesi dördüncü yılını yaşarken bu vaziyette bulunmanın çok memnuniyet verici olduğunda şüphe edilemez."[184]

1942'de yürürlüğe giren Varlık Vergisi, 1943'te yapılan düzenlemeyle önce vergilerini ödeyemeyenlerin "tahsil edilmemiş borçlarının terki"[185] hükmüyle değişikliğe uğramış, 1944'te "Varlık Vergisinin Bakayasının Terkine Dair Kanun"[186] ile kaldırılmıştır.

Dönemin önemli kanunlarından biri de, 1943'te yürürlüğe konulan Toprak Mahsulleri Kanunu'dur. İlk kez bu kanun görüşmelerinde parti içi muhalif düşünceler[187] ortaya çıkmıştır. Nitekim bu muhalefet, 20 Mart 1944 tarihinde CHP Meclis Grubu'nda yapılan güvenoyu sonuçlarına da yansımış, Saracoğlu hükümetine 251 beyaz oya karşı 57 kırmızı oy verilmiştir.[188] Toprak Mahsulleri Kanunu, hem işletme-mal sahibi, hem de kiracının mahsulden aldıkları hisselerin yüzde 8 ila yüzde 12 oranında[189] vergiye tâbi

---

[184] "Başvekil Şükrü Saracoğlu'nun Harici ve Dâhili Politika Hakkında Beyanatı", **TBMM Tutanakları**, 3. Birleşim, Birinci Oturum, 17 Mart 1943, s. 24.

[185] "Varlık Vergisi Kanununa Ek Kanun", **T. C. Resmi Gazete**, Kanun No:4501, Kabul Tarihi: 17 Eylül 1943. Kanuna ilişkin Bütçe Komisyonu raporunda şu ifadeler yer almıştır: "Varlık vergisinin hizmet erbabıyla seyyar satıcı gibi gündelik gayrisafî iradı nispetinde kazanç, vergisine tâbi mükellefler üzerinde ağır tazyik yaptığı ve kanunun bugüne kadar tatbikinden alınan neticelere göre, bu sınıf mükelleflerinden birçoğunun vergiyi tediye edemeyecek bir halde olduğu verilen izahattan anlaşılmış ve yapılan müzakerede tahsillerine imkân olmayan bu gibilere ait vergilerin terkini Encümenimizce de uygun görülerek layihanın esas itibariyle kabulüne karar verilmiştir." Bkz. "Varlık Vergisi Hakkındaki 4305 Sayılı Kanuna Ek Kanun Lâyihası", **TBMM Tutanakları**, 56. Birleşim, Birinci Oturum, 17 Eylül 1943, s. 63.

[186] "Varlık Vergisi Bakayasının Terkine Dair Kanun", **T. C. Resmi Gazete**, Kanun No:4530, Kabul Tarihi: 15 Mart 1944.

[187] Literatürde Meclis'te ilk muhalefetin 1945 Çiftçiyi Topraklandırma Kanunu görüşmeleri sırasında ortaya çıktığı bilgisi yer almaktadır. Cem, **Türkiye'de Geri Kalmışlığın Tarihi**, s. 273; Baskın Oran, **Türk Dış Politikası, Kurtuluş Savaşından Bugüne Olgular, Belgeler, Yorumlar**, Cilt 1: 1919-1980, İstanbul, İletişim Yayınları, 2001, s. 392; Mahmut Goloğlu, **Demokrasiye Geçiş 1946-1950**, İstanbul, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, 2009, s. 26; Alçora, **Türkiye'de Siyasal Parti Propagandası (1946-1960)**, s. 150. Oysa 1943'teki Toprak Mahsulleri Kanunu da, Çiftçiyi Topraklandırma Kanunu'nda olduğu gibi büyük toprak sahiplerinin çıkarına ters düştüğünden muhalefet ilk kez bu kanun görüşmelerinde ortaya çıkmıştır.

[188] Rıfkı Salim Burçak, **Türkiye'de Demokrasiye Geçiş**, Ankara, Olgaç Yayınevi, 1979, s. 34.

[189] Kanunun 17. maddesine göre ayni vergi yüzde 8, nakdi vergi yüzde 12 oranında alınacaktır. "Toprak Mahsulleri Vergisi Hakkında Kanun Layihası ve Muvakkat

tutulmasını öngörür. Vergi, görevlendirilecek memurlar ve ihtiyar heyeti aracılığıyla mahsulün ölçülmesiyle tahsil edilmiştir. Dolayısıyla Milli Korunma Kanunu'nda olduğu gibi, köylüler vergi tahsildarı olarak görevlendirilen memurlarla bir kez daha karşı karşıya gelecektir. Kanunun 1944'te yapılan değişiklik görüşmelerinde toprak sahipleri ürettikleri üründen vergi alınmaması yönünde konuşmalar yapmıştır. Örneğin portakal bahçeleri olan Tokat Milletvekili Galip Pekel narenciyenin, zeytin bahçeleri olan İzmir Milletvekili Halil Menteşe zeytinin vergiden muaf olmasını teklif etmiştir.[190] Görüşmelerde ayrıca çok partili dönemin ilk partisi olan Milli Kalkınma Partisi kurucusu Nuri Demirağ, Osmanlı dönemindeki iltizam sistemine geçilmesi gerektiğini savunmuştur.[191] Görüşmelerde ne bazı ürünler kapsam dışı tutulmuş, ne de iltizam teklifi kabul görmüştür. Ancak Şükrü Sökmensüer'in teklifi doğrultusunda, beyan usulüne dayanan bildirimlerin düzenlenmesinde muhtar ve ihtiyar heyeti yeterli görülmeyerek mahsul beyannamesinin hazırlanmasında "köyün en iyi iki çiftçisinin"[192] de yer alması kabul edilmiştir. Yani bir şekilde büyük toprak sahipleri de vergilendirmede söz sahibi olmuştur.

Korkut Boratav, köylünün Toprak Mahsulleri Vergisi'ni "nafakasından ve tohumundan ödediğini"[193] aktarır. Ahmet Emin Yalman anılarında Toprak Mahsulleri Vergisi'nin "köylüleri felakete boğan" bir uygulama olduğunu ve 1950'de CHP'nin iktidarı kaybetmesinin en önemli nedeni olduğunu belirtmiştir.[194] Mehmet Ali Aybar, konuyla ilgili CHP'nin politikalarını eleştirdiği bir yazısında şunları söyler: "Yüzde 80'den fazlası köylü olan bu memleket halkı, ne toprak mahsulleri vergisini, ne köy

---

Encümen Mazbatası", **TBMM Tutanakları**, 33. Birleşim, Birinci Oturum, 4 Haziran 1943, s. 29.

[190] **TBMM Tutanakları**, s. 82-83.

[191] "Toprak Mahsulleri Vergisi Hakkında Kanun Layihası ve Muvakkat Encümen Mazbatası", **TBMM Tutanakları**,44. Birleşim, Birinci Oturum, 19 Nisan 1944, s. 68-69.

[192] **TBMM Tutanakları**, s. 105.

[193] Boratav, **Türkiye'de Devletçilik**, s. 265.

[194] Ahmet Emin Yalman, **Yakın Tarihte Gördüklerim ve Geçirdiklerim,** Cilt 4, İstanbul, Rey Yayınları, 1970, s. 43.

kanunu uygulanmasını, ne angaryalı köy okullarını, ne jandarmayı, ne nahiye müdürünü, ne de kaymakam ve valileri unutmuştu, unutamazdı."[195]

Dolayısıyla bu dönemde uygulanan vergi politikasının en önemli sonucu, yoksul köylü kitlesinin hükümete karşı güvenini yitirmesi ve bu kitleyi yönlendirme gücüne sahip büyük toprak sahiplerinin "alternatif siyasal güç"[196] görünümüyle öne çıkmasıdır. Nitekim bu güç, Demokrat Parti'nin de dayandığı sınıf olarak Türkiye'nin 1950-1960 siyasetini de yönlendirme etkisine sahip olacaktır. Necip Fazıl'ın da bu sınıfın çıkarlarına uygun hareket ettiği görülmektedir. Köy ve köylüye ilişkin pek çok yazısı bulunan Necip Fazıl, köyleri teorisinin "camilerden başka merkez tanımayan telkin istasyonları" olarak tanımlayacak, köylünün tek sorununun iman ve ahlâk meselesi olduğunu ifade ederek[197] Köy Enstitüleri'ne şiddetle karşı çıkacaktır. Necip Fazıl 1964'de ağalık sistemini de savunarak komünizmin, köylüyü din otoritesine bağlayan bu sistemi yıkmaya çalıştığını söyleyecektir.[198]

Necip Fazıl'ın 1939'da önce *Haber* Gazetesi[199] ardından *Son Telgraf* gazetesinde politik yazıları yayımlanmaya başlamıştır. 1943'e kadar yani *Büyük Doğu* dergisinin yayımlanmasına kadar devam eden bu yazılarında da 1930'lu yıllarda olduğu gibi rejim savunucusu kimliğini korur. Bu nedenle ne ezilen köylüler,[200] ne ağır vergiler, ne de

---

[195] Mehmet Ali Aybar, **Bağımsızlık Demokrasi Sosyalizm Seçmeler: 1945-1967**, İstanbul, Gerçek Yayınları, 1968, s. 73.

[196] Faruk Birtek ve Çağlar Keyder, "Türkiye'de Devlet-Tarım İlişkileri", (çev. Nur İmer), **Birikim Dergisi**, Sayı 22, 1976, s. 40.

[197] Kısakürek, "İslam İnkılabı- Köy", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 6, Sayı: 18, 10 Şubat 1950, s. 2.

[198] Kısakürek, "Büyük İfşalarımız", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 21, Sayı 6, 4 Kasım 1964, s. 5.

[199] Suat Ak, **Necip Fazıl Kısakürek ve Büyük Doğu, Sistem Karşısında Gerçek Muhalefet**, İstanbul, Rasyo Yayınları, 2009, s. 251. Necip Fazıl'ın hayatı boyunca yayımladığı tüm yazılarının kronolojik bilgisine bu kitaptan ulaşılabilir.

[200] Necip Fazıl Başyücelik hükümet politikasını anlattığı 1946 yılında köy politikasını bir cümleyle anlatmış, 1950'de yani Büyük Doğu Cemiyeti'nin kurulmasının ardından köy sorununu daha geniş çerçevede değerlendirmiştir. Ancak bu yazılarında da köylülerin ezilmesi ya da sömürülmesi değil, dini ihtiyaçlarının giderilmediği eleştirisi ekseninde bulduğu çözümleri konu etmiştir. Kısakürek, "Hükümetin 11 Davası", **Büyük Doğu**

hükümet politikalarını yazılarında konu eder. Hatta eleştirilere karşı hükümetin yanındadır. Örneğin 1942'deki bir yazısında, Şükrü Saracoğlu hükümetini eleştirenleri "hükümetin iyi kalbini anlamayan birtakım menfi mukavemet namussuzları"[201] olarak nitelemiştir.

Necip Fazıl'ın 1943'e kadar yayımlanan yazılarının önemi, ilk kez Büyük Doğu idealinden bahsetmesidir. Necip Fazıl ilk kez Büyük Doğu fikrinden 1941'de, dönemin önemli şairlerinden biri olarak *Yedigün* dergisinde kendisiyle yapılan röportajda bahsetmiştir. Necip Fazıl, Büyük Doğu'yu, yepyeni bir dünya görüşü ve cemiyet sistemi düşüncesi olarak nitelemiş "Günü geldiğinde mücadelem görülecek" demekle yetinmiştir. Necip Fazıl o yıllarda henüz olgunlaşmayan Büyük Doğu idealinin niteliklerini "Asyacı, Allahcı, şahsiyetçi, faşizm, komünizm ve liberalizm düşmanı, mülkiyette tahdidçi ancak komünist olmayan" şeklinde belirtmiştir.[202] 1939-1943 yılları arasında *Son Telgraf* gazetesinde yayımlanan *Çerçeve* köşesindeki yazılarında da Büyük Doğu idealine ilişkin ipuçlarına rastlanmaktadır. Ancak bu yazılarda, Büyük Doğu idealinin belirli bir sistem içinde sunumuna, teorinin işleyişine ya da İslami bir devlet tasarımına ilişkin bilgiler yer almamaktadır. Sadece bazı kavramların kullanımıyla yetinilmiştir. Örneğin "Büyük Doğu ruhu"[203], "İslam ideolojisi"[204], "ideolocyanın örgüleştirilmesi"[205] ifadelerini kullanmıştır. Bir yazısında Büyük Doğu idealinden

---

Dergisi, 16 Ağustos 1946, Yıl 1, Cilt 2, Sayı 42, s. 2; Kısakürek, "İslam İnkılabı-Köy", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 6, Sayı 18, 10 Şubat 1950, s. 2.

[201] Kısakürek, **Çerçeve 2**, s. 118. Necip Fazıl, 1945 sonrası yazılarında Saracoğlu kabinesinin o yıllarda basına din ve Allah'tan bahsetmeyi yasaklayan bir telgraf gönderdiğini söylemiş; Saracoğlu'nu "dinsiz ve Allahsızlığıyla maruf" şeklinde nitelemiştir. Kısakürek, "Müthiş Bir Vesika", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 1, Cilt 2, Sayı 48, 27 Eylül 1946, s. 16; Be. De., "17'ler Komisyonu", **Büyük Doğu Dergisi**, Cilt 4, Sayı 81, 20 Şubat 1948, s. 8.

[202] Hikmet Münir, "İddialı Sanatkâr Necip Fazıl Kısakürek Anlatıyor", **Yedigün Dergisi**, Yıl 9, Sayı 437, 21 Temmuz 1941, s. 9.

[203] Kısakürek, **Çerçeve-2**, İstanbul, Büyük Doğu Yayınları, 2016, s. 6.

[204] Kısakürek, **a.g.e.**, s. 110.

[205] Kısakürek, **a.g.e.**, s. 189.

"beklediğimiz büyük iman, ahlâk, mefkûre ve nizam ampülü"[206] şeklinde bahseder. Bu "imalı fısıldayışlar"[207] Necip Fazıl'ın sonraki yıllarda Büyük Doğu idealini anlatırken kullandığı anahtar kavramlar olmakla birlikte o yıllarda bağlamından uzak şekilde ifade edilmiştir. Necip Fazıl bu nedenle *Çerçeve* yazılarını "tek cümlede açıp kapayıverdiği"[208] yazılar olarak nitelemiştir.

Genel bir değerlendirmeyle Necip Fazıl'ın 1943 öncesinde İslam'ı ideoloji şeklinde savunmak gibi bir kaygısının olmadığı görülmektedir. Dönemin koşullarında rejime karşıt bir ideolojiyi savunmak da mümkün görünmemektedir. Zira şeflik düşüncesiyle yönetilen bir parti devleti söz konusudur. İçişleri Bakanı'nın parti genel sekreteri olabildiği, illerdeki valilerin aynı zamanda parti il başkanlığı yaptığı, müfettişlerin hem parti hem devlet işlerini kontrol ettikleri bir işleyiş vardır.[209] Savaş koşullarıyla daha da otoriter bir karakter kazanmaya başlayan bu sistem, 1935'te parti programına konulan "Kemalizm prensipleri"[210] ifadesiyle aynı zamanda "herkesi önünde eğilmeye mecbur edecek"[211] bir ideolojiyi ifade etmektedir.

B. Sessiz Çığlık: 1943-1945 Dönemi

1943'te yayımlanmaya başlayan *Büyük Doğu* dergisi ile Necip Fazıl Büyük Doğu idealini inşa etmeye başlamıştır. 1943-1945, savaş yılları olması nedeniyle dergide dış politikanın ağırlıkla yer almasına, iç politikada ise tek parti iktidarının baskı ve sansürü nedeniyle Necip Fazıl'ın teorisini örtük şekilde sunmak zorunda kaldığı yıllardır.

---

[206] Kısakürek, **a.g.e.**, s. 273.
[207] Ak, **Necip Fazıl Kısakürek ve Büyük Doğu Sistem Karşısında Gerçek Muhalefet**, s. 24.
[208] Kısakürek, **Çerçeve-2**, s. 271.
[209] Burçak, **Türkiye'de Demokrasiye Geçiş**, s. 13.
[210] "CHP 1935 Programı", **TBMM Kütüphanesi Açık Erişim Sistemi**, https://acikerisim.tbmm.gov.tr/xmlui/bitstream/handle/11543/549/197000602.pdf?sequence=1&isAllowed=y, Erişim Tarihi: 16 Aralık 2019.
[211] Çavdar, **Türkiye'nin Demokrasi Tarihi (1839-1950)**, s. 349.

İkinci Dünya Savaşı'nda Türkiye'nin dış politikası, savaş sırasında Müttefik-Mihver devletlerin kayıp ve kazançlarına göre şekillenmiş, hükümet temel olarak "her iki tarafın kılıcı kestiği sürece bir tarafın müttefiki, bir tarafın dostu kalabilmek"[212] şeklinde bir denge politikası sürdürmüştür. Örneğin İngiltere ve Fransa ile imzalanan Üçlü İttifak Anlaşması, anlaşmanın imzalandığı 1939'da "Türkiye Cumhuriyeti dış politikasının dönüm noktası"[213] şeklinde nitelenmiş, Başbakan Refik Saydam yaptığı konuşmada hükümetin "İngiltere ile yan yana yürüyeceğini" belirtmiştir.[214] 1940'ta İtalya'nın savaşa girmesi üzerine müttefikler anlaşmaya dayanarak Türkiye'den İtalya'ya savaş ilan etmesini ve anlaşmaya bağlı olduğunu beyan etmesini istemiş ancak Türkiye tarafından bu talep karşılanmamıştır. Bunun nedeni, o sırada Fransa'nın Almanya'ya teslim olması dolayısıyla müttefiklerin güç kaybetmesidir.[215] Hatta Dışişleri Bakanı Saracaoğlu Üçlü Anlaşma'yı şu sözlerle yorumlamıştır: "Bence artık anlaşma fiilen denonce edilmiştir, bozulmuştur, bunu açıklamak gerekmez, fakat tersini de söylemek gerekmez."[216] Savaşın seyrinin değiştiği 1944'te ise bu kez dönemin Başbakanı Saracoğlu, "Türk İngiliz ittifakının icabı olan taahhütlere her zaman ve her halde Türkiye'nin sadık kalacağını" vurgulamıştır.[217] Savaş sonrası ve özellikle Sovyet talepleriyle birlikte Üçlü Anlaşma hükümet tarafından her fırsatta hatırlatılacaktır. Saracoğlu, savaşın Müttefiklerce kazanılmasının ardından yaptığı konuşmada, Türkiye'nin 1939'da Üçlü Anlaşmayı imzalamasını "savaşı göze almak" olarak değerlendirmiştir.[218]

---

[212] Hilmi Uran, **Meşrutiyet, Tek Parti, Çok Parti Hatıralarım (1908-1950)**, İstanbul, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, 2007, s. 297.
[213] "Başvekil Dr. Refik Saydam'ın İcra Vekilleri Heyeti'nin Siyaseti ve Beyanname Hakkında Beyanatı", **TBMM Tutanakları**, 11. Birleşim, İkinci Oturum, 12 Mayıs 1939, s. 69.
[214] **TBMM Tutanakları**, s. 68.
[215] Faik Ahmet Barutçu, **Siyasi Anılar**, İstanbul, Milliyet Yayınları, 1977, s. 94-95.
[216] Barutçu, **a.g.e.**, s. 117.
[217] "Başvekil ve Hariciye Vekili Şükrü Saracoğlu'nun, Alman Hükümetiyle İktisadi ve Siyasi Münasebetlerimizin Kesilmesine Dair Beyanatı", **TBMM Tutanakları**, Birinci Oturum, 2 Ağustos 1944, s. 5.
[218] "Avrupa Harbinin Kazanılması Münasebetiyle Başbakan Şükrü Saracoğlu'nun Demeci", **TBMM Tutanakları**, 53. Birleşim, Birinci Oturum, 11 Mayıs 1945, s. 44-46.

Türkiye'nin savaş süresince "her yeni duruma göre kurulan yeni bir denge"[219] politikası, savaş döneminde aldığı pozisyonu tanımlamaktadır. 1940-1941 döneminde Türkiye'nin bu konumuna ilişkin açıklamalar "savaş dışı kalma"[220] vurgusuyla yapılmaktadır. 1942'de bu kez "tarafsızlık" ifadesi kullanılmaya başlanır. Dönemin Başbakanı Şükrü Saracoğlu bu yeni durumu şöyle ifade eder: "Türkiye harbin dışında kalmak imkânlarını aramış ve bu imkânları da şuurlu müspet bir bitaraflık üzerinde yürütmekte bulmuştur."[221] 1943'te tarafsızlığın sınırları Almanya ile sürdürülen ticari ilişkilerin yoğunluğu nedeniyle "müttefik ve dost ülkeler"[222] ifadesiyle biraz daha genişletilmiştir. 1944'te İngiltere ve ABD'nin Almanya'ya krom ihracının durdurulmasına ilişkin notasıyla birlikte politika bir kez daha yön değiştirir. Bu kez dönemin Dışişleri Bakanı Numan Menemencioğlu, "biz bitaraf değiliz"[223] ifadesini kullanır. Menemencioğlu, müttefiklerce verilen notanın da bitaraf bir devlet gibi değil, müttefik bir devlete verilmiş nota gibi kabul edildiğini söylemiştir.[224] Dolayısıyla savaşın son döneminde Türkiye, bu kez müttefiklerin tarafında olduğu vurgusunu netlikle yapmaya başlamıştır. Bu tutuma ilişkin Necip Fazıl müstear isimle yazdığı yazısında üstü kapalı şu eleştiriyi yapar: "İki tablolu bakarada [kumarda] her iki tarafa para koyanların kaybetmek ihtimali kazanmaktan daha çoktur." [225]

---

[219] Barutçu, **Siyasi Anılar**, s. 116.
[220] "Başvekil Dr. Refik Saydam'ın, Hükümetin Harici Siyaseti Hakkında Beyanatı", **TBMM Tutanakları**, 73. Birleşim, Birinci Oturum, 12 Temmuz 1940, s. 58.
[221] "Başvekil Şükrü Saracoğlu'nun Riyasetinde Teşekkül Eden İcra Vekilleri Heyetinin İç ve Dış Siyaseti Hakkında Beyanatı", **TBMM Tutanakları**, 77. Birleşim, 5 Mayıs 1942, s. 21.
[222] "Başvekil Şükrü Saracoğlu'nun Harici ve Dâhili Politika Hakkında Beyanatı", **TBMM Tutanakları**, 3. Birleşim, Birinci Oturum, 17 Mart 1943, s. 25.
[223] "Türkiye'den Mihver Memleketlerine Yapılan Krom İhracatı Hakkında İngiltere ve Amerika'da Yapılan Neşriyata ve Mezkûr Hükümetler Tarafından Verilen Notalara Karşı Hükümetimizin Nokta-i Nazarının Bildirilmesine Dair İstanbul Mebusu Ali Rana Tarhan'ın Suali ve Hariciye Vekili Numan Menemencioğlu'nun Şifahi Cevabı", **TBMM Tutanakları**, 45. Birleşim, Birinci Oturum, 20 Nisan 1944, s. 98.
[224] **TBMM Tutanakları**, s. 96-98.
[225] Nf-Fa, "İki Taraflı Oyun", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 1, Cilt 2, Sayı 25, 31 Mart 1944, s. 9.

Büyük Doğu dergisi 13 Mayıs 1943'te kurulmuştur. Kuruluş başvurusunda, derginin imtiyaz sahipliğinin Faruk Gürtunca'ya, "fikir ve ruh cephesinin mutlak şekilde"[226] Necip Fazıl'a ait olacağı belirtilmiştir. Derginin kuruluşu için 5 bin liralık kefalet mektubu[227] talebiyle CHP Genel Sekreterliği'ne yapılan başvuruda *Büyük Doğu*'nun "CHP ölçülerine uygun olarak bütün dünya olaylarını kucaklayıcı bir hareket olacağı" [228] ve derginin siyasi yönünün "dünya hadiselerini fikir gözüyle işlemekle" sınırlı olduğu belirtilmiştir.[229] "Dünya hadiseleri" vurgusu, hükümetin gazeteler üzerindeki baskısını ifade etmektedir. Dönemi anlattığı kitabında Nadir Nadi, basının hükümet politikasını konu etmesinin yasak olduğunu bu nedenle gazetelerin genel tutumunun dünya politikası üzerinde durmak olduğunu söyler.[230]

Necip Fazıl *Büyük Doğu*'nun 1943-1945 dönemini kimi zaman gerçekçi şekilde "Büyük Doğu'nun ilerideki projektörüne karşı idare lambası devri"[231] olarak, kimi zaman da "bütün peçelerin düşünceye dönüştüğü ve şeriattan başka ölçü tanımaz ruhun meydana çıktığı" bir dönem şeklinde abartılı ifadelerle anlatır.[232] *Büyük Doğu*'nun ilk döneminde Necip Fazıl CHP iktidarına yakın, İslam ideolojisine uzak bir çizgidedir.[233] Necip Fazıl,

---

[226] "Neşredilmesi Düşünülen Büyük Doğu Mecmuası İçin Partiden Teminat Mektubu Talep Edildiği", **Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivleri**, Yer No: 490-1-0-0, 14 Mayıs 1943, s. 6.

[227] Matbuat Kanunu'na göre, o yıllarda dergi çıkarılması için bir bankadan kefalet mektubu alınması zorunludur. Bu nedenle CHP Genel Sekreterliği'ne yapılan müracaatla bankadan kefalet mektubu istenmektedir. 1938'de Matbuat Kanunu'nun dokuzuncu maddesi şöyledir: " Siyasî gazete veya mecmua çıkaracakların nüfusu 50 000 ve daha aşağı olan yerlerde 500, 50 000 den 100 bine kadar olan yerlerde 1000, 100 000 den yukarı olan yerlerde 5 000 liralık millî bir bankanın kefaletini havi teminat mektubu vermeleri lâzımdır." Bkz. "3518 Sayılı Kanun", Kabul Tarihi: 28 Haziran 1938, **T. C. Resmi Gazete**.

[228] "Neşredilmesi Düşünülen Büyük Doğu Mecmuası için Partiden Teminat Mektubu Talep Edildiği", **Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivleri,** Yer No: 1329-414-4, 14 Mayıs 1943, s. 6.

[229] **Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivleri**, s. 6.

[230] Nadir Nadi, **Perde Aralığından**, İstanbul, Cumhuriyet Yayınları, 1965, s. 22.

[231] Kısakürek, **Babıali**, s. 309.

[232] Kısakürek, **a.g.e.**, s. 272-273.

[233] Necip Fazıl'a ilişkin çalışmalarda en çok yapılan hatalardan biri, Necip Fazıl'ın din temelli muhalefetinin *Büyük Doğu*'nun ilk sayısından itibaren başladığı iddiasıdır. Oysa Necip Fazıl, 1945 sonrası İslam ideolojisini savunmaya başlamıştır. Bu yanılgıyı içeren

Büyük Doğu yayımlanmadan kısa bir süre önce 1943'te, Maraş'tan milletvekili olabilmek için CHP'ye müracaat etmiştir.[234] Necip Fazıl'ın başvuru formunda verdiği bilgilerden, CHP'ye üyelik kaydını 1940'ta yaptığı anlaşılmaktadır.[235] Kitaplarında, "İslami çehresinin bilinmesi"[236] nedeniyle adının milletvekilliği adaylığı için iki kez yazılmasına rağmen İnönü tarafından milletvekili yapılmadığını söyler.

Büyük Doğu'nun ilk döneminde odak noktası İkinci Dünya Savaşı'dır. Başyücelik devlet tasarımına ilişkin yazılar örtük olarak ifade edilir. Örneğin, derginin 1944 tarihli 22. sayısında[237] Necip Fazıl ilk kez Başyücelik Devleti'nden bahseder. Bu yazısında Büyük Doğu idealini şöyle tanımlamıştır:

> "Bütün batıl ve müflis [batmış] sistemler arasında biricik doğru ve muzaffer, fakat eksik ve zayıf bir tertib olan demokrasya ve liberalizma nizamının gerçek tekevvünü [doğuşu], yarın parlamentoların milletler adına kabul ettiği ve binbir tezada boğduğu hâkimiyet mefhumunu hak adına yepyeni bir şuur ve sisteme sokup kendi içlerinden bir Yüceler Kurultayı fışkırttığı gün belli olacaktır. Biz de o gün anlaşılacağız."[238]

İlk bakışta bu sözlerin o güne ilişkin bir değerlendirme olduğu sanılabilir. Ancak bu yazıda, Necip Fazıl'ın Büyük Doğu idealindeki anahtar kavramlar yer almaktadır. Necip Fazıl, tüm devlet sistemlerini ve ideolojileri müflis ve batıl olarak nitelemekte, bunların içinde demokrasi ve liberalizmle temsil edilen cepheyi-eksik ve zayıf bulsa da-desteklediğini ifade etmektedir. Parlamenter rejimi ve hâkimiyetin millete ait olduğu

örnekler için bkz. Fahrettin Altun, "Necip Fazıl Kısakürek'in Yakın Tarih Görüşü Hakkında Bazı Değerlendirmeler", s. 161; Çağan Kenan, "Necip Fazıl'ın Siyasal Çizgisindeki Evrilmeler", **Hece Dergisi**, Yıl 9, Sayı 97, Ocak 2005, s. 131; Burhanettin Duran "Cumhuriyet Dönemi İslamcılığı İdeolojik Konumları, Dönüşümü, Evreleri", **Modern Türkiye'de Siyasi Düşünce Tarihi: İslamcılık,** (ed. Tanıl Bora, Murat Gültekingil), Cilt 8, İletişim Yayınları, İstanbul, 2004, s. 132.

[234] Necip Fazıl'ın CHP milletvekili adaylığı müracaat formu için bkz. Ek 3.

[235] "Maraş İli İçin Mebusluk Talebinde Bulunanların Müracaatları", **Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivleri**, Yer No: 313-1279-1, 9 Şubat 1943. Cemil Meriç Necip Fazıl'ın CHP'ye olan düşmanlığının milletvekili yapılmamasıyla ilgili olduğunu iddia etmektedir. Açıkgöz, **Cemil Meriç ile Sohbetler**, s. 88. Necip Fazıl'ın CHP'yi düşman olarak nitelediği yazılarına sıklıkla rastlanmaktadır. Ancak Meriç'in iddiası, Necip Fazıl'ın 30 yıllık mücadelesini açıklamak için yeterli değildir.

[236] Kısakürek,**Benim Gözümde Menderes**, s. 25.

[237] Kısakürek,"Dokuz Anahtardan Dördüncüsü: Şahsiyetçilik", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 1, Cilt 2, Sayı 22, 10 Mart 1944, s. 2.

[238] Kısakürek, **a.g.m.**, s. 2.

görüşünü reddetmekte, "yepyeni bir şuur" ifadesiyle Büyük Doğu idealini ve "yeni bir sistem" olarak Başyücelik Devleti'ni işaret etmektedir. Başyücelik Devleti'nin kurucu meclisi olan Yüceler Kurultayı'nın oluştuğu günü, yani "hâkimiyetin hakka ait olacağı" günü, bir hedef olarak koymaktadır.

Bu dönemde yayımlanan *Büyük Doğu* dergisinde, Necip Fazıl'ın rejim karşıtlığı da henüz görünür değildir. Bu nedenle, Cumhuriyet dönemi eleştirisi yerine Tanzimat dönemini hedef alan yazılar yayımlanmış, dinle ilgili tartışmalar yerine ahlâka ilişkin konular öne çıkarılmıştır. Dergide yer alan dış politikaya ilişkin değerlendirmeler, hükümetin yaklaşımıyla aynıdır. Örneğin İngiltere ile ilişkilere değindiği bir yazısında Necip Fazıl şu ifadeleri kullanmıştır: "… Neticeyi İngiltere kazanacak olursa onu kara gününde en nazik şartlara herkese ve herşeye rağmen tutmuş olmanın mükafatı, milli çerçevede geniş büyük ve mefkurevi hayattır." [239]

Dergide yer verilen cepheden haberler, müttefiklerin üstün savaş gücü ve savaş teçhizatlarının anlatıldığı tam sayfa fotoğraflarla desteklenir. Örneğin müttefik devletlerin "8 günde bir gemiyi denize indirecek güçte oldukları" haberi tam sayfa yer alır.[240] *Büyük Doğu* ilk sayısında, Mihver devletlerin mağlubiyetlerinin yakın olduğunu yazar. Müttefikler, "hak ve hürriyet taraftarı" şeklinde nitelenerek ABD'nin savaşı kazanacağı belirtilir.[241] Necip Fazıl, ABD kadar İngiltere ile ilgili de destekleyici ifadelere yer verir: "…Ebedi Türk İngiliz dostluk ve ittifakına kem gözle bakanlar pek yakında gözlerini kaybedecektir."[242] Necip Fazıl tarafını şu sözlerle ilan eder: "Büyük Doğu, şiddetle, azami şiddetle, mümkün olduğu kadar şiddetle demokrasyalar taraftarıdır…"[243] Ancak küçük de olsa bir ihtiyat payı bırakır. Bu, aynı zamanda Batı'ya

[239] Kısakürek, "İngiliz Politikası", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 1, Sayı 1, 17 Eylül 1943, s. 8.
[240] Kısakürek, **a.g.m.**, s. 9.
[241] **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 1, Cilt 1, Sayı 12, 3 Ekim 1943.
[242] Be. De., "Topyekûn", **Büyük Doğu Dergisi**, Cilt 2, Yıl 1, Sayı 2, 13 Mart 1944, s. 9.
[243] Kısakürek, "Hadiselerin Bilançosu", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 1, Sayı 3, 1 Ekim 1943, s. 8.

karşı güvensizliğinin de bir ifadesidir. ABD ve İngiltere'yi desteklerken hürriyet konusunda samimi olmadıklarını düşünür. Ancak "yalan da olsa başka milletlerin hayat ve tekevvün [var olma] hakkına riayet sözü veren Anglosaksonlara"[244] karşı Mihver devletlerin bu kavramlara uzak olduğunu, savaşı kazanmaları durumunda "aydınların kesileceği, hadım edilmiş halka ise Bağdat-Berlin arasında taş taşıtılacağını" söyler.[245]

Hükümetin ciddi bir sansür politikası uyguladığı dönemin koşullarında Necip Fazıl'ın cesur olduğu söylenebilir. Örneğin derginin ilk sayısında, "Allah'a İnanıyor musunuz"[246] sorusunun yer aldığı bir anket yayımlanmıştır. Dönemin aydınlarına yöneltilen bu soruyla Necip Fazıl'ın amacı aslında Allah'a inanmayan kişileri afişe etmektir. Ancak bu kişileri "Allahsız" şeklinde itham edeceği koşullar 1943'te henüz oluşmamıştır. O dönemde, Allah inancının olmaması eleştirilecek bir konu değildir. Bu nedenle Allah'a inanmayanlar bu soruya açıkça cevap vermişlerdir. Söz konusu anket, *Büyük Doğu*'da dört sayı devam etmiştir. Ankette Allah'a inanmadığını dile getiren kişilerden Zekeriya Sertel, Falih Rıfkı Atay, Yunus Nadi, Nadir Nadi, Necip Fazıl'ın sonraki yazılarında hedef haline getirdiği isimlerdir.[247]

---

[244] Ne.Fe.Ka.,"Niçin, Niçin, Niçin", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 1, Cilt 2, Sayı 22, 10 Mart 1944, s. 4.

[245] Kısakürek, "Dış Politika Ölçümüz", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 1, Sayı 12, 3 Aralık 1943, s. 2.

[246] "Cihan Gazeteciliğinde Eşi Olmayan Bir Buluş", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 1, Sayı 1, 17 Eylül 1943, s. 4. Necip Fazıl *Büyük Doğu*'dan önce 1942'de *Son Telgraf* gazetesinde yayımladığı "Evet Hayır" başlıklı makalesinde, sadece kendisinin bu anketin sorularını cevapladığı bir yazı yazmıştır. Kısakürek, **Çerçeve 2**, s. 79.

[247] Necip Fazıl, Falih Rıfkı Atay'ı "atayist", Zekeriya Sertel'i "maneviyat katili" olarak nitelemiştir. **Büyük Doğu Dergisi**, Sayı 6, 7 Aralık 1945, s. 16. Yunus Nadi'ye "inkılap milyoneri" hitabını kullanır. Bkz. Kısakürek, "Bütün Bilanço, **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 7, Sayı 45, 26 Ocak 1951, s. 9. Nadir Nadi'den "papadan mukaddes peder diye bahseden çocuk" olarak bahseder. Bkz. Kısakürek, "Yağmur", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 2, Cilt 3, Sayı 63, 16 Mayıs 1947, s. 8. Bu ankete verilen cevapları 1959 yılında Peyami Safa da CHP'nin içinde dinsizlerin bulunduğuna ispat olarak Falih Rıfkı Atay'a karşı kullanmıştır. Bkz. Peyami Safa, **Din, İnkılap, İrtica**, İstanbul, Ötüken Yayınevi, 1976, s. 218.

Bu dönemde Necip Fazıl çıplak ya da bikinili kadınların fotoğraflarını[248] *Büyük Doğu*'da yayımlamaktadır. İleride bir kadının dizinin dahi gösterildiği yayınları "İslami ahlâk edep ve terbiye dışı"[249] olarak niteleyecektir. Örneğin 1943'te *Beyazperde* köşesinde ünlü bir aktrisin fotoğrafını, "İşte meşhur sanatkâr, gerçekten harikulade vücudu ile karşımızda"[250] sözleriyle yorumlamıştır. Bu fotoğrafların yayımlanmasının nedeni, derginin yeni çıkması nedeniyle bir satış stratejisi olabileceği gibi, Necip Fazıl'ın kimliğini gizleme çabası olarak da değerlendirilebilir. Dikkat çekici diğer bir nokta, Amerikalı kadınların giyim tarzlarının örnek gösterilmesi ve tavsiye edilmesidir. Necip Fazıl 1951'de Başyücelik emirlerini anlatırken Başyücelik Devleti'nde kadınların şeriatın sınırladığı şekilde giyineceğini[251] belirtecektir. 1943'te tavsiye edilen giyim tarzı ise şu sözlerle anlatılır: "Amerikan moda mahfilleri…Talebe genç kızlar, çalışan kadınlar için son derece uygun şekiller icat etmişlerdir."[252]

Bu dönemde *Büyük Doğu*'da ilki 14 Nisan 1944'te olmak üzere ABD markalı ürünlerin reklamları yayımlanmaya başlar. Örneğin "Harp, sulhun temellerini hazırlıyor" başlıklı bir reklamda, *Consolidated Vultee Aircraft Corporation USA* firmasının ticaret uçağı reklamı ve "Amerika'nın en güzel traş makinesi" başlığıyla *Remington* firmasına ait reklam yer alır.[253] Reklamlar dört hafta süreyle devam eder.[254] *Büyük Doğu,* bu reklamların yayımlandığı dönemde yerli firmalara sayfalarını kapatır. *Büyük Doğu*'da Amerikan reklamları arasında en dikkat çekici olanı, satışı olmayan bir ürüne aittir. *Remington Rand* firmasının hesap makinesi reklamında şu ifadeler vardır:

[248] *Büyük Doğu*'nun ilgili sayfaları için bkz. Ek 4, Ek 5.
[249] Kısakürek, **İdeolocya Örgüsü**, İstanbul, BD Yayınları, 1976, s. 310.
[250] Beyazperde, **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 1, Sayı 3, 1 Ekim 1943, s. 9. *Büyük Doğu*'nun ilgili sayfası için bkz. Ek 6.
[251] Kısakürek, "Başyücelik Emirleri: Kadın Kılığı", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 7, Sayı 43, 12 Ocak 1951, s. 2.
[252] **Büyük Doğu Dergisi**, Cilt 1, Sayı 9, 12 Kasım 1943, s. 9.
[253] **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 1, Cilt 2, Sayı 27, 14 Nisan 1944, s. 16.
[254] **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 1, Cilt 3, Sayı 28, 21 Nisan 1944, s. 16.

> "Halihazırda Remington Rand, Birleşik Milletler için harp malzemesi imal etmektedir. Binaenaleyh otomatik yazı yazan hesap makinelerimizden satın alamayacaksınız. Lakin Amerikan ve Türk sulh zamanı aletlerinin denizlerin bir sahilinden diğerine serbest olarak akacağı günler için planlar hazırlamaktayız. Yazıhaneler için fevkalade kıymeti haiz olan bu makineler hakkında bir malumat edinmekliğinizi arzu etmekteyiz." [255]

Büyük Doğu'da müttefikler lehine yazıların yoğunluğu, 1944'te dergi hakkında hazırlanan rapora da yansımıştır.[256] Raporda, *Büyük Doğu*'da yayımlanan bazı yazılarla "yabancı bir devlet hesabına gizli ve aşikar propaganda yapıldığı" ifadesi yer almaktadır.[257] 1944 tarihli raporun, aslında *Büyük Doğu*'nun en pasif döneminde yazılmasına karşın Necip Fazıl'ın hedeflerini ortaya koyması açısından oldukça titizlikle hazırlandığı görülmektedir. Zira 1945 sonrası ne Necip Fazıl'ın devlet tasarımı, ne de rejim karşıtı faaliyetleri bu raporda belirtiledği şekilde dikkate değer bulunmuştur. Hatta Necip Fazıl amacını göremeyen, fark edemeyen iktidarın bu tutumundan bir kitabında "Allah'ın kör ettiği gözler"[258] şeklinde bahsedecektir.

1944 tarihli raporda, Necip Fazıl'ın Büyük Doğu idealine ilişkin örtük yazılar deşifre edilmiştir. Örneğin, Necip Fazıl'ın Büyük Doğu idealini tanımladığı, "Zaman çerçevesinde gerçekleştirilecek bir oluşa varma, ya da varışı oldurma davası"[259] ifadesi raporda, "din mayalı bir oluşum hedefinin bazen gizli, bazen açık şekilde sunulduğu"[260] şeklinde yorumlanmıştır. Necip Fazıl'ın bu dönemde Atatürk'ten olumlu şekilde bahsettiği yazıları ise "amacın Atatürk adıyla maskelenmesi"[261] olarak belirtilmiştir.

---

[255] **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 1, Cilt 3,Sayı 30, 5 Mayıs 1944, s. 16. İlgili reklam için bkz. Ek 7.
[256] "Necip Fazıl Kısakürek Tarafından Haftada Bir Yayınlanan Büyük Doğu Mecmuası Hakkında Hazırlanan Rapor", **Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivleri**, Yer No: 86-570-4, 18 Şubat 1944, s. 3.
[257] 1943'te CHP Parti Toplantısı'nda bazı milletvekilleri İstanbul basınını eleştirmiş ve "gazetelerin bir kısmı İngiltere'ye, diğerleri Almanya'ya satılmıştır" sözlerini kullanmışlardır. Asım Us, **Asım Us'un Hatıra Notları**, İstanbul, Vakit Matbaası, 1966, s. 591.
[258] Kısakürek, **Benim Gözümde Menderes**, s. 110.
[259] "Büyük Doğu", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 1, Sayı 1, 17 Eylül 1943, s. 2.
[260] "Necip Fazıl Kısakürek Tarafından Haftada Bir Yayınlanan Büyük Doğu Mecmuası Hakkında Hazırlanan Rapor", **Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivleri**, Yer No: 86-570-4, 18 Şubat 1944, s. 2.
[261] **Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivleri**, s. 2.

Raporda, *Büyük Doğu*'da yayımlanan yazılardaki bazı parçaların bir araya getirildiği ve yapılan inceleme sonucunda, "din maskesi ve Allah formülü altında Türk devriminin bayağılaştırıldığı"[262] ifade edilmiştir.

Büyük Doğu, 8 Mayıs 1944'te Matbuat Kanunu'nun 50. maddesi gerekçe gösterilerek kapatılmıştır.[263] İlgili madde şöyledir:

> "Memleketin umumî siyasetine dokunacak neşriyattan dolayı İcra Vekilleri Heyeti kararı ile gazete veya mecmualar muvakkaten tatil olunabilir. Bu suretle kapatılan gazete veya mecmuanın neşrine devam edenler hakkında 18 inci madde hükmü tatbik olunur. Bu suretle kapatılan bir gazetenin mesulleri tatil müddetince başka bir isim ile gazete çıkaramaz." [264]

Bu ilk kapatılma tecrübesinin ardından 30 Mart 1945'te *Büyük Doğu*'nun yeniden çıkarılmasına izin verilmiş,[265] Kasım 1945'te *Büyük Doğu* yeniden yayımlanmaya başlamıştır.

C. Şairlikten Mücahitliğe: 1945-1950 Dönemi

Necip Fazıl'ın Büyük Doğu idealini inşasında en verimli dönem olan 1945-1950 yılları, aynı zamanda bir kanaat önderi olarak savunduğu ideolojiyi kitlelere duyurmaya başladığı dönemdir. Dünyada sıcak savaştan soğuk savaşa, Türkiye'de tek partili sistemden çok partili sisteme geçiş yılları olan bu dönemde Necip Fazıl da şairlikten, okurlarının onu nitelendirdiği şekliyle "mücahitliğe"[266] geçmiştir.

---

[262] **Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivleri**, s. 4.
[263] "İstanbul'da Yayınlanan Büyük Doğu Mecmuası'nın Geçici Olarak Kapatılması", **Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivleri**, Yer No: 30-18-1-2, 8 Mayıs 1944, s. 1.
[264] "Matbuat Kanunu", https://www.tbmm.gov.tr/tutanaklar/KANUNLAR_KARARLAR/kanuntbmmc010/kanuntbmmc010/kanuntbmmc01001881.pdf, Erişim Tarihi: 22 Ekim 2017.
[265] "3/795 Sayılı Karar ile Geçici Olarak Kapatılmış Bulunan Büyük Doğu Adlı Mecmuanın Yeniden Çıkarılmasına İzin Verilmesi", **Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivleri**, Yer No: 107-107-11, 30 Mart 1945, s. 3.
[266] "6 İmzalı Mektuptan", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 2, Cilt 3, Sayı 77, 23 Ocak 1948, s. 6; Hulusi Bitlis Aktürk, "Büyük Doğu ve Kahramanları", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 6, Sayı 32, 27 Ekim 1950, s. 7.

İkinci Dünya Savaşı sonrası dünyada yaşanan değişim, Türkiye'de de yeni bir dönemi başlatmıştır. Savaşın sona erdiği 1945'te dış politikaya ilişkin yapılan ilk açıklamalar, savaş süresince Türkiye'nin Müttefiklerin safında yer aldığı vurgusunu taşır. Başbakan Şükrü Saracoğlu Türkiye dış politikasının savaş süresince "kat'i ve muayyen bir istikamette" olduğunu söyler.[267] Saracoğlu, savaşın sona ermesi nedeniyle yaptığı konuşmada, İngiltere'yi, "muhteşem bir abide", Amerikan fikirlerini "insanlık davasının bugün ve yarınki mukaddes bayrağı"[268] şeklinde nitelemiştir. Sovyetler Birliği de o günlerde müttefiklerin en güçlü ülkesi olarak "kara gün dostu", "büyük komşu"[269] olarak anılmaktadır. Saracoğlu, Sovyetler Birliği'nin savaştaki rolünü şu sözlerle anlatır:

> "Bu harbin… ağır yükünü Sovyetler taşımıştır. Bu korkunç manzara karşısında dahi cesaretleri kırılmayan halk çocukları yine bir halk çocuğu olan Stalin'in etrafında toplanarak onun dâhiyane sevk ve idaresiyle… düşmanlarını… inlerde boğmuştur… bu cihan harbinin birçok parlak sayfalarını Sovyetler yazmıştır ve bu yazılan her sayfada daima Stalin'in diri yüzü görülmektedir." [270]

Türkiye dış politikasında bu dönemde en önemli gelişmelerden biri, Sovyetler Birliği'nin Türkiye'den talepleridir. 19 Mart 1945'te Sovyetler'in 1925'te Türkiye ile imzaladığı saldırmazlık anlaşmasını yenilenmeyeceğini bildiren notasıyla başlayan süreç, 7 Haziran 1945'te anlaşmanın yeni şartlarının sunulmasıyla devam etmiştir. Sovyetler, Doğu Anadolu'da Kars ve Ardahan, Boğazlarda üs ve Möntrö Anlaşması'nın yeniden gözden geçirilmesini talep etmiştir.[271] Türkiye Sovyetler'in taleplerini reddetse de savaşın en önemli galiplerinden birine karşı tek başına direnmenin mümkün olamayacağı gerçeği, hükümeti, müttefiklerden destek arayışına yöneltmiştir. İsmet İnönü bu süreçte İngiltere

---

[267] "Avrupa Harbinin Kazanılması Münasebetiyle Başbakan Şükrü Saracoğlu'nun Demeci", **TBMM Tutanakları**, 53. Birleşim, Birinci Oturum, 11 Mayıs 1945, s. 45.
[268] **TBMM Tutanakları**, s. 44-46.
[269] "Almanya ile Japonya'ya Harp İlanına ve 1 Ocak 1942 Tarihli Birleşmiş Milletler Beyannamesine Türkiye'nin Katılmasına Dair Hariciye Bakanı Hasan Saka'nın Demeci", **TBMM Tutanakları**, Birinci Oturum, 23 Şubat 1945, s. 129.
[270] "Avrupa Harbinin Kazanılması Münasebetiyle Başbakan Şükrü Saracoğlu'nun Demeci", **TBMM Tutanakları**, 53. Birleşim, Birinci Oturum, 11 Mayıs 1945, s. 45.
[271] Erel Tellal, **SSCB-Türkiye İlişkileri**, Ankara, Mülkiyeliler Birliği Vakfı Yayınları, 1999, s. 23-24.

ve ABD ile Ruslardan gizli olarak görüşüldüğünü[272] söylemiş, seferberliğin düşünüldüğünü böylece uluslararası izlenim ve yansımaları gözlemlemek niyetinde olduklarını belirtmiştir.[273]

1946'nın ilk aylarında ABD, büyük bir güç olmanın "dünya barışını korumayı"[274] gerektirdiğini belirterek yeni bir politika belirlemiştir. Türkiye'nin Sovyet taleplerini savaş tehdidi olarak düşündüğü bu dönemde, ABD ile ilişkilerin geliştirilmesi bir zorunluluk olarak gözükmektedir. 6 Nisan 1946'da ABD Büyükelçisi Mehmet Münir Ertegün'ün cenazesini taşıyan Missouri zırhlısı görkemli bir törenle İstanbul'a gelmiştir. Haber, *Büyük Doğu*'da şu sözlerle duyurulmuştur:

> "Büyük dostumuz Birleşik Amerika'nın hudutları içinde Münir Ertegün'ün ne hatırası, ne de naaşı bir gurbet hatırası çekti… Bu gemi bugünkü dünyada adeta bir bayraktır. En büyük Amerikan milli zaferinin bayrağı… Japonya'yı kahretmiş olan atomik zaferin bayrağı… Mikado sultasını ebediyen yere serişini, dostumuz Birleşik Amerika, bu geminin güvertesinde tarihe kaydettirmiştir… Missouri ile tabutun getirilişi… bugünkü Türkiye'ye Birleşik Amerika'da verilen ehemmiyettir." [275]

8 Mayıs 1946'da ABD, Türkiye'nin ödeyeceği 100 milyon dolarlık borcundan vazgeçme kararı almıştır.[276] 19 Ağustos 1946'da ABD'nin Sovyetler Birliği'ne boğazlarda Sovyet üslerinin kurulması ve ortak savunulması önerilerini reddeden bir nota vermesi[277] görünürde Türkiye-ABD dostluğunun "parlak bir göstergesi",[278] gerçekte ise bağımlılık ilişkisinin başlaması açısından dönüm noktasıdır.

---

[272] İlhan Turan, **İsmet İnönü Konuşma, Demeç, Makale, Mesaj ve Söyleşileri 1944-1950**, Ankara, İnönü Vakfı Yayınları, 1983, s. 19.
[273] Turan, **a.g.e.**, s. 35.
[274] Ayşegül Sever, **Soğuk Savaş Kuşatmasında Türkiye, Batı ve Ortadoğu**, İstanbul, Boyut Yayıncılık, 1997, s. 40.
[275] Nizamettin Nazif, "Politika", **Büyük Doğu Dergisi**, Sayı 22, 29 Mart 1946, s. 9.
[276] Feroz Ahmad, Bedia Turgay Ahmad, **Türkiye'de Çok Partili Politikanın Açıklamalı Kronolojisi (1945-1971)**, Ankara, Bilgi Yayınevi, 1976, s. 19.
[277] Sever, **Soğuk Savaş Kuşatmasında Türkiye, Batı ve Ortadoğu**, s. 42-43.
[278] İsmet İnönü bu gelişmeleri, "Türk Amerikan dostluğunun yeni ve parlak bir göstergesi" sözleriyle değerlendirmiştir. Bkz. Sever, **a.g.e.**, s. 41.

Sovyetlerin notasına ilişkin Mecliste ilk açıklama da, ABD'nin desteğini açıklamasının ardından yapılmıştır.[279] Hükümet, Sovyet talepleri konusunda daha cesur ve net ifadeler kullanmaya başlamış, ekonomi politikalarını da İngiltere ve ABD'nin savunduğu yönde değiştireceğinin sinyallerini açık olarak vermiştir. Başbakan Recep Peker, bir İngiliz Gazetesi'ne verdiği röportajda, yabancı sermayeyi teşvik için kolaylıklar yapılacağını, Türkiye'de özel sermayenin faaliyet sahasının açık olduğunu ve İngiltere'den kredi ve faiz kolaylıkları beklendiğini söylemiştir. Peker, Türkiye'nin ufukta beliren Soğuk Savaş'taki tarafını şu sözlerle ima etmiştir: "Biz nazari ideolojik düşüncelere saparak hususi sermayenin çalışması için kapıları kapamayız… İhtiyacımız o kadar derindir ki, yalnız yerli sermayeye değil hatta büyük ecnebi sermayenin çalışmasına da muhtacız."[280]

ABD'nin dünya barışıyla süslediği demokrasi ve özgürlük söylemi, Türkiye'de de karşılık bulmuştur. 1945'te çok partili döneme geçilmiş ve 1946'da CHP'nin 2. Olağanüstü Kurultayı'nda aldığı kararlar kısa süreli[281] bir özgürlük ortamı yaratmıştır. 1945-1952 döneminde kurulan 33 partinin 13'ü, 1946 tarihlidir. Bu dönemde, bir günde iki parti kurulduğu olmuştur.[282] Bu koşullar, Necip Fazıl'ın değişimine ya da kendi deyimiyle "sesinin puntosunu büyütmeye"[283] zemin hazırlamıştır. *Büyük Doğu*'nun ilk

---

[279] "İstanbul Milletvekili Recep Peker'in Kurduğu Hükümet Programı", **TBMM Tutanakları**, 3.Birleşim, Birinci Oturum, 14 Ağustos 1946.

[280] "Manchester Guardian Gazetesinde, Boğazlar Meselesi Hakkında Başbakan Recep Peker'in Mülakatı", **Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivleri**, Yer No: 11-67-3, 30 Kasım 1946.

[281] 10 Mayıs 1946'da gerçekleştirilen Kurultay'da Cemiyetler Kanunu'ndaki yasakların kaldırılması ve tek dereceli seçim kararı alınmıştır. Turan, **İsmet İnönü Konuşma, Demeç, Makale, Mesaj ve Söyleşileri 1944-1950**, s. 31. Ancak şaibeli olarak nitelenen Temmuz 1946'daki seçim sonrası eleştirileri durdurmak için baskılar arttırılmış, yeniden Sıkıyönetim ilan edilerek kurulan partilerin çoğu kapatılmıştır. "Bazı İllerimizde İlan Edilen Sıkıyönetimin 23 Haziran 1946 Tarihinden İtibaren 6 Ay Uzatılması Sebebiyle Sıkıyönetim Komutanlığına Yetki Verilmesi", **Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivleri**, Yer No: 44-257-3, 31 Temmuz 1946, s. 1.

[282] Tarık Zafer Tunaya, **Türkiye'de Siyasi Partiler**, İstanbul, Doğan Kardeş Yayınları, 1952, s. 557. Aynı günde kurulan iki parti, *Yalnız Vatan İçin Partisi* ve *Ergenekon Köylü ve İşçi Partisi*'dir.

[283] Kısakürek, "Millete ve Hükümete", **Büyük Doğu Dergisi,** Sayı 6, 7 Aralık 1945, s. 8.

dönem yazarlarından Oktay Akbal, 1945'le birlikte Necip Fazıl ve *Büyük Doğu*'daki farklılaşmayı şöyle anlatır: "Dergi yavaş yavaş değişti. Bambaşka bir görünüş ve içerik kazandı... 1945 güz aylarında karşımızdaki *Büyük Doğu* dergisi sahibi Necip Fazıl'ın, şair Necip Fazıl'dan çok daha başka bir insan olduğunu anladık."[284]

1946'daki özgürlük dönemi, yeniden ilan edilen ve koşulları ağırlaştırılan sıkıyönetimle,[285] basının baskı altına alınması ve sol partilerin hızla kapatılmalarıyla sonuçlanmıştır. Necip Fazıl'ın İslam ideolojisi merkezli bir parti kurmasına imkan verecek koşullar henüz olgunlaşmamıştır. Ancak yine de Başyücelik Devleti'nin hükümet modelini ortaya koyan siyasal yapılanmasının detayları ilk kez kapsamlı olarak 12 Temmuz 1946'da yayımlanmaya başlar. *Büyük Doğu* bu dönemde İnönü'nün duyma sorununa atfen kapağında "Başımızda Kulak İstiyoruz" ifadesinin yer aldığı sayısının ardından kapatılır.[286] Sıkıyönetim Komutanlığı'nın 16 Aralık 1946 günü yayımladığı beş maddelik bildirinin dört maddesinde komünistlerce kurulduğu iddia edilen Türkiye Sosyalist Emekçi ve Köylü Partisi ve Türkiye Sosyalist Partisi, İstanbul İşçi Sendikaları Birliği, İstanbul İşçi Kulübü ile bu parti ve örgütlenmelerle aynı doğrultuda yayın yaptığı belirtilen *Sendika*, *Ses*, *Gün*, *Nor Lor*, *Yığın*, *Dost* ve *Yarın* dergi ve gazetelerinin kapatılması kararı alınmıştır. Beşinci maddede yer alan ifade ise şöyledir: "İrticai mahiyette yaydığı fikirlerle emniyet bakımından zararlı görülen *Büyük Doğu* dergisi ve matbaası dört ay için kapatılmıştır."[287]

ABD'nin hegemon güç olmasını sağlayan Soğuk Savaş stratejileri, ekonomik, askeri ve ideolojik çerçevede birbiri ile ilişkili üç temel düzeyde ilerlemiştir. ABD, sömürülen sınıflar için bir umut olarak ortaya çıkan komünizme karşı Truman'ın

---

[284] Oktay Akbal, "Necip Fazıl", **Mavera Dergisi**, Sayı 80-81-82, Temmuz-Ağustos-Eylül 1983 s. 228.
[285] "Bazı İllerimizde İlan Edilen Sıkıyönetimin 23 Haziran 1946 Tarihinden İtibaren 6 Ay Uzatılması Sebebiyle Sıkıyönetim Komutanlığına Yetki Verilmesi", **Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivleri**, Yer No: 44-257-3, 31 Temmuz 1946, s. 1.
[286] **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 2, Cilt 3, Sayı 58, 13 Aralık 1946.
[287] "Komutanlığın Tebliği", **Ulus Gazetesi**, Yıl 27, Sayı 9130, 17 Aralık 1946, s. 1.

söylediği gibi, "dünyaya daha cazip bir şey sunmak" zorundadır.[288] Dolayısıyla bu üç düzeyde de aynı anda adımlar atılmalıdır. Türkiye'de bu süreç ABD yardımlarıyla başlamış, IMF, Dünya Bankası ve Kore Savaşı'na katılım ve NATO üyeliğiyle yürütülmüştür. Dış politikada CHP ve DP özellikle ABD yardımları konusunda tam bir mutabakat içinde ve birlikte hareket etmiştir. 1947'de IMF ve Dünya Bankası'na katılma kararının alındığı Meclis görüşmelerinin bir milletvekili tarafından "Meclisin ilk gününden beri iki parti arasında en tatlı müzakere"[289] şeklinde nitelenmesi, iktidar ve muhalefetin henüz ilk aşamadaki uyumunu göstermektedir.

Türkiye, 1944'te Bretton Woods Konferansı ile kurulan ve uluslararası ticaretin kurallarını belirleyen IMF ve Dünya Bankası'na 14 Şubat 1947'de üye olmuştur. IMF ile ilişkiler, DP döneminde de sürdürülmüştür.[290] Ardından Soğuk Savaş'ın resmi başlangıcı[291] kabul edilen Truman Doktrini 12 Mart 1947'de kabul edilmiş, Türkiye'ye bu anlaşma doğrultusunda 100 milyon dolarlık "savaş artığı malzeme" verilmiştir. Ancak malzemelerin bakım ve yedek parçaları için bütçeden ayrılan para, 143 milyon dolardır.[292] Mart 1948'de Marshall Planı[293] ile Türkiye'de ekonomi politikaları tam

---

[288] Eric Hobsbawm, **Kısa 20. Yüzyıl**, (çev. Yavuz Alogan), İstanbul, Everest Yayınları, 2013, s. 310.

[289] "Milletlerarası Para Fon'u ile Kalkınma ve İmar Bankasına Katılmamız İçin Hükümete Yetki Verilmesine Dair Kanun Tasarısı ve Dışişleri, Ticaret ve Bütçe Komisyonları Raporları", **TBMM Tutanakları**, 44. Birleşim, İkinci Oturum, 14 Şubat 1947, s. 164.

[290] Zamanla IMF'ye bağımlılık öyle bir noktaya gelecektir ki, Türkiye 1956'da IMF kotasını dolduran ve ödeme süresinin uzatılmasını talep eden ilk ülke olacaktır. Irvin Cemil Schick, Ertuğrul Ahmet Tonak, "Uluslararası Boyut: Ticaret, Yardım ve Borçlanma", **Geçiş Sürecinde Türkiye**, (der. İrvin Cemil Schick, Ertuğrul Ahmet Tonak), İstanbul, Belge Yayınları, 1987, s. 365.

[291] Oran, **Türk Dış Politikası, Kurtuluş Savaşından Bugüne Olgular, Belgeler, Yorumlar**, s. 586.

[292] Oran, **a.g.e.**, s. 536.

[293] Savaştan zarar gören ülkelere yardım edilmesi amacıyla ABD önderliğinde 12 Temmuz 1947'de Paris'te Avrupa Ekonomik İşbirliği Komitesi kurulmuş ve Marshall Planı adıyla yardım planı hazırlanmıştır. Marshall Planı ile belirlenen 16 devletin işbirliği içinde olması ve ABD'nin bu ülkeler için hazırladığı yardım anlaşmalarını imzalaması kararı alınmıştır. Başlangıçta yardım kapsamındaki devletler arasında yer almayan Türkiye, Sovyet tehdidi ve bu nedenle savunma masrafları öne sürülerek gerçekleştirilen "yoğun çabalar" neticesinde Temmuz 1948'de yardım kapsamına dâhil olmuştur. Bkz.

anlamıyla ABD'nin talep ve önerilerine göre şekillenmeye başlamıştır.[294] Türkiye, sadece tarım ve maden alanlarında verilecek bu kredi karşılığında, 1952 itibarıyla işlemeye başlayacak yüzde 2,5 faiz ve 1956 yılından başlayarak 1983 yılına kadar sürecek bir ödeme planını kabul edecektir.[295] Marshall Planı, aynı zamanda "her yıl muayyen miktarda artmak suretiyle 5 sene sonra Avrupa'ya 500 bin ton hububat verilmesi"[296] taahhütüyle anlaşmadan en fazla yarar sağlayacak sınıf olan büyük toprak sahiplerini de güçlendirmiştir. Tüccarlar da aracılık faaliyetleri nedeniyle Amerikan yardımlarından fayda sağlamaktadır. Bu iki sınıfın çıkar çatışması Meclis görüşmelerine de yansımıştır. DP milletvekilleri görüşmelerde, ABD'den yapılacak makine alımında tüccarın aracılığı ve kazanacağı yüzde 25 komisyon tutarını eleştirmiş, alımların devlet eliyle yapılması gerektiğini belirtmiştir.[297]

ABD yardımları sol cephede bağımlılık olarak yorumlanırken sağ cephede desteklenmiştir. Mehmet Ali Aybar, 1947'deki bir yazısında "Amerikan yardımı söylendiği gibi bir altın halka değildir. O bedelini ergeç kanımızla ödeyeceğimiz bir esaret zincidir"[298] sözleriyle Kore Savaşı'na katılımı öngörmüştür. Bu bakış açısına zıt olarak Necip Fazıl, ABD yardımlarını komünizmle mücadelenin etkili bir yolu olduğu

---

"Avrupa Ekonomik İşbirliği Sözleşmesi ve Eklerinin Onanması Hakkında Kanun Tasarısı ve Geçici Komisyon Raporu", **TBMM Tutanakları**, 85. Birleşim, İkinci Oturum, 8 Temmuz 1948, s. 998-999; "Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Amerika Birleşik Devletleri Hükümeti Ajanı Sıfatıyla Hareket Eden Export-Import Bankası Arasında 2 Kasım 1948 tarihinde Akdolunan 30 Milyon Dolarlık Kredi Anlaşmasının Onanmasına Dair Olan 5282 Sayılı Kanuna Ek Kanun Tasarısı", **TBMM Tutanakları**, 60. Birleşim, Birinci Oturum, 25 Mart 1949, s. 590.

[294] Hilmi Uran anılarında Marshall Planı kapsamında Türkiye'ye gönderilen traktörlerin gösterimi amacıyla Dolmabahçe'de bir tören düzenlendiğini, Türk ve Amerikan marşlarıyla başlayan törenin ardından traktörlerin halkın önünden geçirildiğini anlatır. Uran, **Meşrutiyet, Tek Parti, Çok Parti Hatıralarım (1908-1950)**, 388-389.

[295] **TBMM Tutanakları**, 60. Birleşim, Birinci Oturum, 25 Mart 1949, s. 590.

[296] **TBMM Tutanakları**, s. 304.

[297] "Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Amerika Birleşik Devletleri Hükümeti Ajanı Sıfatıyla Hareket Eden Export-Import Bankası Arasında Akdedilen 30 Milyon Dolarlık Kredi Anlaşmasının Onanmasına Dair Kanun Tasarısı ve Geçici Komisyon Tasarısı", **TBMM Tutanakları**, 23. Birleşim, Birinci Oturum, 24 Aralık 1948.

[298] Aybar, **Bağımsızlık, Demokrasi, Sosyalizm Seçmeler: 1945- 1967**, s. 99.

gerekçesiyle savunmaktadır. Aybar'la aynı yıl yayımladığı bir yazıda Necip Fazıl Truman yardımlarından şöyle bahseder: "Bu muvaffakiyet, [ABD yardımlarının alınması] hakikatte Rus istilasını ve komünist hulül ve tahakkümünü önlemek için tehlikeye maruz her memlekette, Amerika'nın askeri ve iktisadi yardımda bulunmasına ait yeni doktrinin zaferi demektir." [299]

1947 itibarıyla kapitalizmle eklemlenme sürecine birbiriyle bağlantılı iki temel ideoloji eşlik etmektedir. Bunlardan biri liberalizm, diğeri merkeze karşı çevrenin ideolojisi olarak görünür olmaya başlayan dindir. Antikomünist ideoloji ise, Sovyeter'in ekonomi politikasına karşı serbest piyasa politikası savunusu ve "Allahsız ve dinsiz Sovyetler" karşısında yer alan "ehli kitap ABD"[300] propagandasıyla her iki ideolojinin de benimsenmesini kolaylaştırmaktadır. DP'nin rakibine yönelttiği eleştiriler de bu iki eksendedir. Liberalizm ve dinin rejimdeki izdüşümleri devletçilik ve laikliktir. DP'nin muhalefeti, devletçilik eleştirisiyle "kentlerde ekonomi üstündeki ezici devlet denetimi" ve laiklik eleştirisiyle "kasaba ve kırsal alanlarda dini baskıya" dayanmaktadır.[301] Dönemin konjonktürüyle siyasal stratejisini örtüştürmeyi başaran DP'nin seçim propagandası, bu iki temel üzerine yürütülmüştür.

Bu koşullar, CHP'yi de özellikle bu iki temelde değişime zorlamıştır. Bu değişim, 1947'de toplanan CHP Kurultayı'nda alınan kararlarla ortaya çıkmıştır. Bu Kurultay'da, Cumhuriyet döneminde ilk kez inkılaplar tartışılabilir ve eleştirilebilir hale gelmiştir. Kurultay bu anlamda merkezin çevre aktörlerdeki hareketliliğe karşı önlem alma çabasıdır. Devletçilik ve laiklik konusunda oldukça tartışmalı geçen Yedinci Kurultay'da devletçilik ilkesine ilişkin verilen yedi önergeden "hususi teşebbüslere engel

---

[299] Mu-Fey-To, "Yardım", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 2, Cilt 3, Sayı 64, 23 Mayıs 1947, s. 8.

[300] Şaban Çalış, "Uluslararası İlişkilerin Dini Politiği", **Modern Türkiye'de Siyasi Düşünce Tarihi-İslamcılık** (ed. Tanıl Bora, Murat Gültekingil), Cilt 6, İstanbul, İletişim Yayınları, 2006, s. 894.

[301] Keyder, "Türkiye Demokrasisinin Ekonomi Politiği", **Geçiş Sürecinde Türkiye,** (der. İ. C.Schick, E. A.Tonak), İstanbul, Belge Yayınları, 1987, s. 54.

olunmaması" teklifi kabul edilmiş,[302] laiklik konusunda yapılan tartışmalar nedeniyle din işlerinin görüşülmesi amacıyla komisyon toplanmasına karar verilmiştir. Komisyonda din eğitiminin Milli Eğitim Bakanlığı yerine Diyanet İşleri tarafından verilmesi kabul edilmiştir.[303]

Necip Fazıl Komisyon çalışmalarına *Büyük Doğu*'da yer vermiş, alınan kararları, "CHP'nin bu davaya karşı yapabileceği son fedakârlıklar"[304] şeklinde nitelemiştir. CHP'nin bu konuda samimiyetine inanmadığını söyleyen Necip Fazıl, din konusunda yapılanların yeterli olmadığını şu sözlerle belirtmiştir:

> "Bunlar iman, ibadet ve ruhi terbiye kubbemize verilecek olan şekli ve konacak resmi destekleri mütalaa ediyorlar… Bizim iman ve ibadet ruhumuz ya bütün şartları ve cemiyet meydanına olanca hâkimiyetiyle cami istiyor, yahut meyhanedekinin meyhanede ve camidekinin camide kalmasını tercih ediyor. Her halde bu iki çatı arasında zoraki yaklaşmaları kökünden ve nefretle reddediyor. Pazarlıksız olalım efendiler! Ya baş keserek nadim [pişman] ve perişan olarak dine geliniz, yahut olduğunuz yerde kalınız. Kiminle pazarlıktasınız Allah'la mı?" [305]

Büyük Doğu'da Komisyon raporunun tamamı yayımlanmıştır. Necip Fazıl, raporun "tutuk, kekeme, mahçup ve ürkek"[306] olduğunu, bu nedenle takdir kazanamayacağını belirtmiştir. Din eğitimine ilişkin şunları söylemiştir: "Laiklik prensibiyle asla çatışmayarak, ihtiyari olarak ana ve babanın istek ve dileğine bağlı bulunarak, ders saatleri dışında kalarak, resmi maarif cihazının teftiş ve murakebesi altında tutularak, rak rak rak daha binbir şart ve kayd altında çocuklarımıza manevi bir terbiye vermenin günü gelmiştir."[307]

Komisyon raporunda yer alan, din öğretim kurumlarının Diyanet tarafından değil, MEB tarafından kurulması gerektiği yönündeki muhalefet şerhinde "İlahiyat

---

[302] **CHP Yedinci Büyük Kurultayı**, 1-2 Aralık 1947, s. 406.
[303] Nihat Erim, **Günlükler 1925-1979**, Cilt 1, İstanbul, Yapı Kredi Yayınları, 2005 s. 253.
[304] Be. De., "17'ler Komisyonu", **Büyük Doğu Dergisi**, Cilt 4, Sayı 81, 20 Şubat 1948, s. 8.
[305] Be. De., **a.g.m.**, s. 8.
[306] Be. De., "Din Dersleri", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 3, Cilt 4, Sayı 83, 5 Mart 1948, s. 8.
[307] Be. De., **a.g.m.**, s. 8.

Fakültesi'nden yetişecek din adamlarının ülkeyi şeriatçılıkla uğraşmaktan kurtaracağı"[308] ifadesini ise, Necip Fazıl şu sözlerle eleştirmiştir: "Şu veya bu şekilde bir din öğretimi bahis mevzuu iken o dinin biricik temelini teşkil eden şeriatın tahkiri… Verilen şeyin nasıl ve ne pahaya verildiğini göstermeye kâfidir."[309]

Dini öğretim konularını incelemek üzere oluşturulan Komisyon raporuna göre, okul içinde ve ders saatleri dışında ilkokullarda ihtiyari din dersi verilmesi, MEB'in onayından geçen ders kitaplarının Diyanet İşleri Başkanlığınca hazırlanması, Köy Enstitüleri hazırlık sınıflarında din derslerinin verilmesi, imam hatip kurslarının Diyanet İşleri tarafından kurulacağı ve İlahiyat Fakültesi'nin açılması kabul edilmiştir.[310] Raporda, parti tabanını rahatlatmaya yönelik sıklıkla "laikliğe ve rejime aykırı olmamak kaydıyla"[311] ifadesinin kullanıldığı dikkat çekmektedir.

CHP Yedinci Kurultayı ve sonrasında alınan kararlarla, DP iktidarında başlayacak dini uygulamaların temelleri atılmıştır. DP döneminde imam hatip kursları imam hatip okullarına dönüşecek, Milli Eğitim programına alınmayan, isteğe bağlı[312] başlayan din dersleri okulların programlarına girecek, CHP döneminde radyolarda dini bayramlara özel hazırlanan programlar ise DP döneminde radyoda Kur'an okunması şeklinde uygulanacaktır.

Bu yıllarda Necip Fazıl ve *Büyük Doğu* en parlak dönemini yaşamaktadır. Necip Fazıl'ın yayınları giderek rejime, Cumhuriyet kurucularına karşı bir meydan okumaya

---

[308] Be. De., **a.g.m.**, s. 8
[309] Be. De., **a.g.m.**, s. 8.
[310] Raporda önce "imam hatip mektepleri" ifadesi yer almış, Erzurum Milletvekili Cevat Dursunoğlu'nun verdiği önergeyle "mektep" kelimesi "kurslar" olarak değiştirilmiştir. "Din Eğitimi Konularını İnceleyen CHP Meclis Grubu Komisyonu Raporu", **Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivleri,** Yer No: 42-251-17, 31 Mayıs 1948, s. 1.
[311] **Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivleri,** 1948, s. 1.
[312] İsteğe bağlı din dersleri ilkokullarda 1949'da başlamıştır. DP ile birlikte yapılan değişiklik, Milli Eğitim programı dışında verilen din derslerinin program içine alınmasıdır. 1949'da CHP döneminde çocuklarına "din dersi verilmesini isteyen" veliler okul yönetimine bunu bildirirken, 1950'de DP döneminde "din dersinin verilmesini istemeyen" velilerin bunu beyan etmeleri gerekmiştir. "Okullarda Okutulacak Din Dersleri", **Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivleri**, Yer No: 124-81-15, 4 Kasım 1950.

dönüşür. Tanzimat eleştirisi ile birlikte Cumhuriyet dönemi eleştirileri de *Büyük Doğu*'da yer almaya başlar. Necip Fazıl ideolojik olarak konumunu da net bir şekilde ifade edebilmektedir: "Memlekette İslami gayret mücadelesinin biricik asli nüshası olan biz."[313] *Büyük Doğu*, tiraj bakımından bazı gazetelerin dahi ulaşamadığı bir satış rakamına sahiptir. Necip Fazıl tiraja ilişkin şunları söyler: "Okuyucularımızı nüsha başına 3 kişi hesabıyla 50 bin kişi kabul ediyoruz."[314] Necip Fazıl bu başarıyı, "İlk muhalefet sesinin zoraki demokrasiden faydalanarak birdenbire yükseltilmiş olması"[315] olarak açıklar. Ancak Necip Fazıl için asıl önemli ve ayırt edici olan *Büyük Doğu'*nun "muhalif değil, dava sahibi"[316] olmasıdır. *Büyük Doğu*, bu dönemde, kendi matbaasında basılmaktadır. Bunun yanı sıra Necip Fazıl'ın komünist diyerek eleştirdiği *Malum Paşa* ve *Marko Paşa g*azeteleri de aynı matbaada basılır. Necip Fazıl bu iki gazetenin Büyük Doğu Matbaasıyla yaptıkları sözleşmeyi yayımlar. Gazeteler, Necip Fazıl'ın şartlarını kabul ettikleri sürece Büyük Doğu Matbaası'nda basılabilecektir. Bu şartlar şöyle sıralanmıştır: "Gazetelerin… en yakın ve en uzak manada komünizm ideolojisi ile hiçbir alakasının olmaması ve metinleri altında bu manâyı uyandıracak hiçbir satır bulundurulmaması, gerçek din ve mukaddesat bahsinde en küçük bir tecavüz ve istihfafa [küçümseme] sayfalarında yer verilmemesi..."[317]

Necip Fazıl'ın en büyük hayallerinden biri gerçekleşmiş, kendi matbaasını kurmuştur. Ancak daha da önemlisi, farklı ideolojiye sahip yayınlara dahi kendi ideolojisinin şartlarını kabul ettirmiştir. Bu durumu, davasının zaferi olarak yorumlar:

---

[313] Mehmet Ali Türksever, "Fenerle Arıyoruz", **Büyük Doğu Gazetesi**, Yıl 5, Sayı 3, 25 Mart 1949, s. 2.
[314] Be. De., "Ne Yapmalıydık", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 2, Cilt 3, Sayı 72, 19 Aralık 1947, s. 8.
[315] Kısakürek, **Benim Gözümde Menderes**, s. 55.
[316] Be. De., "Vakıa", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 1, Cilt 2, Sayı 31, 31 Mayıs 1946, s. 16.
[317] Kısakürek, "Vesika", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 2, Cilt 3, Sayı 68, 17 Ekim 1947, s. 7.

"Büyük Doğu böylece kendi mukaddes gayesi yolunda İslami siyasetin en incesini tatbik ve zaferlerin en büyüğünü temsil ettiği kanaatindedir."[318]

1947'de *Büyük Doğu*'da Rıza Tevfik'in "İkinci Abdülhamit Han'ın Ruhaniyetinden İstimdat"[319] şiirinin yayımlanması, derginin bir kez daha kapatılmasına neden olur. O yıllarda Atatürk'e hakaretin suç oluşturmaması nedeniyle kapatılma gerekçesi, Türklüğe hakaret olarak belirtilmiştir. 27 Eylül 1947'de yeniden çıkan *Büyük Doğu*'nun kapağında, kapatılmasına neden olan şiir bir kez daha yayımlanır. Şiirin yarattığı etki büyüktür. Haber, gazetelerin birinci sayfalarında yer alır. *Cumhuriyet* gazetesi konuya ilişkin haberi, "Büyük Doğu'nun küstahlığını takbih" başlığıyla verir. Haberde, *Büyük Doğu*'da yayımlanan şiirle, "Atatürk'e saygısızlık küstahlığında" bulunulduğu ifade edilir.[320] Bu dönemde Necip Fazıl, derginin sahibi olarak eşi Neslihan Kısakürek'i göstererek artan muhalefeti nedeniyle kendisini korumaya almıştır. Neslihan Kısakürek *Büyük Doğu* dergisi sahibi sıfatıyla gazeteye yaptığı açıklamada şunları söylemiştir: "… Dergiye girecek bütün yazıları okurum. Fakat derginin bahsettiğiniz sayısına ait yazıları maalesef okuyamadım. Çünkü hasta idim. 'Abdülhamit'in Ruhaniyetinden İstimdad' adlı şiirden ve altına Necip Fazıl tarafından yazılan izahnameden katiyen haberdar değilim. Bu manzumeyi dergi basıldıktan sonra gördüm."[321]

Büyük Doğu'da yayımlanan şiir ve genel olarak derginin yayın politikası, Necip Fazıl'a karşı protestolara da neden olmuş, 1947'de Manisa, Samsun, İzmir ve Malatya ve Bursa'da *Büyük Doğu* ve benzer yayınlara karşı protesto toplantıları düzenlenmiştir. CHP

---

[318] Kısakürek, **a.g.m.**, s. 7.
[319] Rıza Tevfik, "Sultan Hamid'in Ruhaniyetinden İstimdat", **Büyük Doğu Dergisi**, Cilt 3, Yıl 2, Sayı 65, 30 Mayıs 1947, s. 2. Şiirde Mustafa Kemal'in adının yer aldığı dizeler, üç nokta şeklinde verilerek yayımlanmıştır. Şiirin orijinali için bkz. Mustafa Armağan, "Nerdesin Şevketli Sultan Hamid Han", **Derin Tarih Dergisi**, 24 Mart 2014, s. 106-107. *Büyük Doğu*'da yayımlanan şiir için bkz. Ek 8.
[320] "Büyük Doğu'nun Küstahlığını Takbih"**, Cumhuriyet Gazetesi,** Yıl 24, Sayı 8196, 9 Haziran 1947, s. 1.
[321] **Cumhuriyet Gazetesi**, s. 1.

Bursa İl Başkanlığından CHP Genel Sekreterliği'ne yazılan bir mektup, *Büyük Doğu* ve Necip Fazıl'ın o dönemde yarattığı ilgiyi gösterir niteliktedir: "Ebedi Şef Atatürk'ü tahkir ve Türk milletine küstahça tecavüz eden Necip Fazıl Kısakürek için bütün memleket çocukları, muvafık muhalif bütün yurttaşlar hatta beraberce mitingler yaparak bu hakareti protesto ettiler... bu adamın beraat ettiğini duyduk. Teşkilatımız bunun manasını acı tenkitlerle bizden sormaktadır." [322]

Kasım 1947'de bazı dernekler beyanname yayınlayarak "düşünce ve eleştiri hürriyetini suistimal edenlerle mücadeleye kararlı olduklarını" bildirir.[323] Necip Fazıl artık konumunu netleştirmiştir. Bu doğrultuda davasının dostlarını ve düşmanlarını sıralar:

> "Yedi sınıf düşmanımız var: Bütün CHP, bütün muhalefet madrabazları, dönmeler, komünistler, dinsizler, sünnet ehline zıt sözde Müslümanlar, eserden nefesten ve şöhretten mahrum sanatkâr ve mütefekkir kopyaları. Bu kadar çokluk ve kuvvetli görünen düşmanlarımız hakikatte pek zayıftır… Üç sınıf dostumuz var: gerçek Müslümanlar, sahici Anadolulular, mücerred ruh fikir sanat ve dava aşıkları." [324]

Şiir, Meclis görüşmelerinde de gündeme getirilir. Seyhan Milletvekili Ahmet Remzi Yüreğir "İnkılap ve Rejim Aleyhinde Yapılan Neşriyat Hakkında" verdiği soru önergesine ilişkin TBMM Genel Kurulu'nda yaptığı konuşmada, *Büyük Doğu*'yu kast ederek padişahçılık propagandasının sistemli şekilde devam ettiğini ve bu doğrultuda yayın yapan kuruluşlara karşı "kanuni takibatın, inkılabın istemiş olduğu sürat ve hassasiyetin gösterilmediğini" savunur. Yüreğir şunları söyler: "Kırılasıca kalemiyle [Rıza Nur'dan behsediyor] … Sevr Muahedesini imza etmiş, Türk'ün idamını hazırlamış

[322] "CHP İl Başkan Vekili Muhittin Dinçsoy'un Mektubu", **Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivleri**, Yer No: 490-1-0-0, 25 Ağustos 1947.
[323] Nilgün Gürkan, **Türkiye'de Demokrasiye Geçişte Basın**, İstanbul, İletişim Yayınları, 1998, s. 448-449.
[324] Kısakürek, "Nümayiş", **Büyük Doğu Dergisi**, Cilt 3, Yıl 2, Sayı 72, 19 Aralık 1947, s. 9.

ve padişahçılığı metheden bir adam bu yazıları yazıyor… Bir mecmuada neşrediliyor… Buna asla müsamaha edemeyiz ve etmeyeceğiz." [325]

Necip Fazıl kendisine yöneltilen saltanatçılık eleştirisini cevaplarken savunduğu rejimin Başyücelik Devleti olduğunu da ilk kez dile getirmiş olur: "Bizim bağlı olduğumuz devlet ve idare şekli Cumhuriyetin en ileri ve mefkurevi şekli olarak ve tamamıyla nefsimize bağlı yepyeni ve eşsiz bir örnek halinde Başyücelik ve Yüceler Kurultayı rüyasıdır… Biz nasıl saltanatçı olabiliriz ki cumhuriyetçi sultanlarla ve CHP saltanatıyla mücadele etmekteyiz."[326]

Necip Fazıl, protestolara karşı, kendisine bağlılık bildiren mektupları *Büyük Doğu*'da yayımlar. Bu mektuplarda Necip Fazıl'a "kurtarıcı"[327],"İslam mücahidi"[328], "yeni dünyanın kurtarıcı Peygamberi"[329] şeklinde hitap edilir.[330]

Necip Fazıl, teorisinin inşasında en önemli stratejilerinden biri olan mağduriyet söylemini de bu dönemde kullanır. "Allah ve ahlâk dediği için"[331] hapishaneye girdiğini söyleyen Necip Fazıl, pek çok yazısında bir ay kaldığı hapishane günlerine atıfta bulunur. "Gençliğe Hitap" başlığıyla yayımlanan yazısında şunları söyler: "Zindandan geliyoruz… Sonsuz hikmeti ve sabrı icabı düşmanlarımıza şimdilik bu fırsatı veren bir

---

[325] "Seyhan Milletvekili Ahmet Remzi Yüreğir'in, İnkılap ve Rejim Aleyhinde Yapılan Neşriyat Hakkındaki Sorusuna Adalet Bakanı Şinasi Devrin, Dışişleri Bakanı Necmettin Sadak ve İçişleri Bakanı Münir Hüsrev Göle'nin Sözlü Cevapları", **TBMM Tutanakları**, 11. Birleşim, Birinci Oturum, 26 Aralık 1947, s. 207. Seyhan ilinin adı 1956'da Adana olarak değiştirilmiştir. Bkz. "Seyhan Vilâyeti Adının (Adana) Olarak Değiştirilmesi Hakkında Kanun", **T.C. Resmi Gazete**, Kanun No: 6644, Kabul Tarihi: 25 Ocak 1956.
[326] Kısakürek, "Biz Saltanatçı mıyız", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 2, Cilt 3, Sayı 72, 19 Aralık 1947, s. 8.
[327] "6 İmzalı Mektuptan", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 2, Cilt 3, Sayı 77, 23 Ocak 1948, s. 6.
[328] Büyük Doğu Dergisi, **a.g.m.**, s. 6.
[329] Sizinle Başbaşa, **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 5, Sayı 6, 18 Kasım 1949, s. 15.
[330] "Büyük Doğu Gençlik ve Halk", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 2, Cilt 3, Sayı 77, 23 Ocak 1948, s. 6.
[331] Kısakürek, "Beraet İlamımızdan Parçalar", **Büyük Doğu Dergisi**, Cilt 3, Yıl 2, Sayı 67, 27 Eylül 1947, s. 10.

Allahımız'la bir aciz kalemimiz birkaç candan dostumuz ve çok defa çocuklarımıza yarım kilo kuru fasulye almaktan aciz bir mecmuamız var."[332]

Necip Fazıl'ın hapishane tecrübesi, mağduriyet söyleminin merkezi noktalarından birini oluşturur. Bir mahkûmun kendisine şu soruyu sorduğunu iddia eder: "Demek sen Allah dediğin için buraya düştün öyle mi?"[333] Necip Fazıl, tutukluluk günleriyle birlikte mağduriyet söyleminde yeni bir kavram kullanmaya başlar: Çile. Necip Fazıl bu kavramı öyle etkili kullanır ki, çile, Necip Fazıl'ın hayatı ve mücadelesiyle adeta özdeşleşir. Bir tarikat geleneği ve tasavvuf kavramı olarak nefse hakimiyeti ifade eden çile,[334] Necip Fazıl'da davasına, İslamiyete ve Müslümanlara zulmedenlere karşı direnme gücünü simgeler. Bir yazısında şunları söyler: "Hapse girişim… İhlasımızın imtihanı ve Allah uğrunda çile çekmeye liyakatın ifadesi olarak en büyük hamd sebebidir."[335] Çile, Necip Fazıl'a göre "mukaddes, muazzez falakadır." Ona göre "şeriat falakasına yatmadan nefsi hiçbir oluşa yol yoktur."[336] Necip Fazıl, 1939'da yazdığı "Senfonya" adlı şiirinin adını 1947'de değiştirerek "Çile" yapar.[337] Okurlarına yazdığı bir mektup, mağduriyet söyleminde çile kavramının merkezi rolünü göstermektedir:

> "Matbaamızı kuramasaydık bizi basmaya razı olacak bir matbaadan da emin olamayacağımız… Bize yardım ve alaka elini uzatan her ferde teker teker gözyaşlarıyla nemli sesimiz diyor ki: sen ey mükemmel Türk ve gerçek Müslüman. Sana bütün çilelerimiz uğrunda çektiğimiz ebedi hayat davasına müvazi minnettarlık ve şükranlarımızı takdim ederiz." [338]

---

[332] Kısakürek, "Gençliğe Hitap", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 2, Cilt 3, Sayı 67, 27 Eylül 1947, s. 2.
[333] Kısakürek, "Hapishane Notları-9", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 2, Cilt 3, Sayı 76, 16 Ocak 1948, s. 11.
[334] "Çile", TDV İslam Ansiklopedisi, https://islamansiklopedisi.org.tr/cile--tasavvuf, Erişim Tarihi: 11 Kasım 2019.
[335] Kısakürek, **Benim Gözümde Menderes**, s. 283.
[336] Kısakürek, **O ve Ben**, s. 133.
[337] Kısakürek, "Çile", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 2, Cilt 3, Sayı 71, 7 Kasım 1947, s. 2.
[338] Kısakürek, **a.g.m.**, s. 2. Cemil Meriç Necip Fazıl'ın çile kavramını kullanımını eleştirir. Meriç, çile ve imanın bir arada bulunamayacağını, Allah'a teslimiyetin olduğu yerde çile çekmekten söz edilemeyeceğini söyler. Meriç, Necip Fazıl'ın "kendi kendisini inandırmanın cehdi [çabası] içinde hayali bir dram yarattığını" ifade etmiştir. Bkz. Açıkgöz, **Cemil Meriç ile Sohbetler**, s. 162; 265.

1948 itibarıyla CHP'nin Yedinci Kurultayı'nda alınan kararları takiben partiler arasında yürütülen din konusunda rekabet ve dindar-dinsiz tartışmaları, dini yayınların ve örgütlenmelerin de artmasına neden olmuştur. Her iki parti de şu ilkeler üzerinde ortak hareket etmektedir: "devletçiliğin tasfiyesi, yabancı sermayeye çağrı, gericiliğe taviz."[339] Özellikle 1948 sonrası İslami yayınların artması[340] ve kurulan partilerin bir çoğunun programlarında anane, gelenek, görenek, muhafazakarlık kavramlarını kullanması[341] tesadüf değildir. 1948 sonrası yükselen antikomünist ideolojinin vatanseverlik, milliyetçilik ve dindarlıkla özdeşleştirilmesi, İslami hareketlere yönelen baskıyı azaltmıştır. CHP Yedinci Kurultayı sonrasında Meşrutiyet dönemi İslamcılarından Ahmet Hamdi Akseki[342] Diyanet İşleri Başkanı ve Şemseddin Günaltay Başbakan olmuştur. Tüm bu koşullar, muhafazakâr cephede toplumsal taleplerin daha yüksek sesle

---

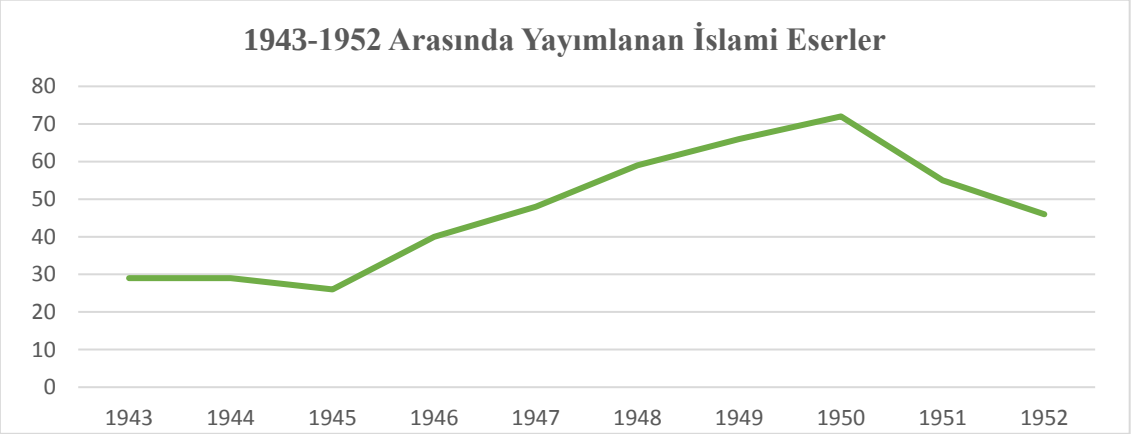
[339] Stefanos Yerasimos, **Azgelişmişlik Sürecinde Türkiye**, Cilt 3, (çev. Babür Kuzucu), İstanbul, Gözlem Yayınları, 1977, s. 1348.

[340] Onur Öztürk, Bekir Topaloğlu, **Cumhuriyet Devrinde Yayınlanan İslami Eserler Bibliyografyası**, Ankara, Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları, 1975. *Şekil 1*'deki grafik, kitapta alfabetik sırayla yer alan verilerin bu çalışma için yıllara göre düzenlenmesiyle hazırlanmıştır. Çalışmada incelenen 1943-1952 döneminde İslami yayınların sayısında yüzde 158'lik artış söz konusudur. Bu dönemde en önemli artış 1950'de yaşanmış, 1950'deki artış oranı, 1943'e oranla yüzde 248'e ulaşmıştır. 1946 itibarıyla İslami yayınların sayısının istikrarlı oranda yükseldiği görülmektedir. 1950'ye kadar en belirgin artış, yüzde 122 ile 1947-1948 dönemindedir.

[341] 1945-1952 döneminde 33 parti kurulmuştur. Bu partilerden Milli Kalkınma Partisi, Demokrat Parti, Sosyal Adalet Partisi, Çiftçi ve Köylü Partisi, Türkiye İşçi ve Çiftçi Partisi, Arıtma ve Koruma Partisi, İslam Koruma Partisi, Türkiye Köylü Partisi, İslam Demokrat Parti, Liberal Köylü Partisi, Çalışma Partisi, Türk Muhafazakâr Partisi, Millet Partisi, Toprak Emlak ve Serbest Teşebbüs Partisi programlarında dini öğeler kullanmıştır. Buna karşın Türkiye Sosyalist Emekçi ve Köylü Partisi programında irtica ile mücadele edileceği, Türkiye Sosyalist Partisi programında ise dini müesseselerin devlet resmi kadrosu içinde yer almayacağı belirtilmiştir. Tunaya, **Türkiye'de Siyasi Partiler**; **Türkiye'de Siyasi Dernekler**, İçişleri Bakanlığı Emniyet Genel Müdürlüğü Neşriyatı, Ankara, Başbakanlık Devlet Matbaası, 1950.

[342] Necip Fazıl, Akseki'nin 1945'te kendisine yazdığı mektupta "Vur, vur daha şiddetli ve tesirli vur" ifadesini kullandığını, Diyanet İşleri Başkanı seçildikten sonra ise "Ben burada daha fazla kötülüğe mani olmak için oturuyorum" dediğini anlatır. Bkz. Mirzabeyoğlu, **Necip Fazıl'la Başbaşa, İntiba ve İlham**, İstanbul, İBDA Yayınları, 1989, s. 306-307. CHP'nin din eğitimi doğrultusunda aldığı kararların ardından bir partili Milli Eğitim Bakanı'na yazdığı mektupta, Necip Fazıl'ın Diyanet İşleri Başkanı Akseki ile sık sık görüştüğünü belirtmiştir. Bkz. "Raif Polat'ın Okullarda Din Dersleri Hazırlığı Münasebeti ile Milli Eğitim Bakanı Tahsin Banguoğlu'na Yazdığı Mektup", **Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivleri**, Yer No: 1202-218-1, 20 Eylül 1948, s. 1.

dile getirilmesine ve siyasal örgütlenmelere zemin hazırlamıştır. Necip Fazıl Haziran 1949'da Büyük Doğu Cemiyeti'ni kurmuştur. İkinci aşama olan İslam İnkılabı'na ilişkin yazılarını da 14 Ekim 1949'da yayımlamaya başlar. Bu tarih itibarıyla Başyücelik Devleti'ne ilişkin yazılar, *Büyük Doğu* dergisinin odak noktasını oluşturmaktadır.

Şekil 1. 1943-1952 Yılları Arasında Yayımlanan İslami Eserler

DP'nin dini kullanarak yaptığı muhalefet, CHP'nin ise "dinsiz" olmadığını ispat çabasıyla aldığı kararlar ve hayata geçirdiği uygulamalar, bir süre sonra iki parti eliyle açılan bu hareket alanını değerlendirmeye çalışan dini örgütlenmelerin de kendilerini göstermeye başlamaları sonucunu doğurmuştur. Ticani ve Nurcu tarikatlarının güçlendiği bu dönemde[343] Ticani tarikatına mensup kişilerin TBMM dinleyici locasında Arapça ezan okuması[344] irtica tehdidi söylemine zemin hazırlamıştır. 1949'da yaşanan bu olay, CHP tarafından "irticai faaliyet", "serseri, sabıkalı, meczup"[345] kişilerin yaptığı bir eylem

[343] Bülent Daver, 1946'dan sonra, demokrasi ortamından yararlanmak isteyen reaksiyoner hareketlere örnek olarak Ticani ve Nurcu tarikatlarının yanında Büyük Doğu'yu da göstermiştir. Bkz. Bülent Daver, **Türkiye Cumhuriyetinde Laiklik,** Ankara, Son Havadis Matbaası, 1955, s. 54.

[344] Necip Fazıl *Büyük Doğu*'daki yazısında, bu olayın CHP'nin kurgusu olduğunu savunmuş ve "CHP'li Ticaniler" nitelemesini kullanmıştır. Bkz. "CHP'li Ticaniler Mahkûm Oldu", **Büyük Doğu Gazetesi**, Yıl 9, Sayı 55, 11 Temmuz 1952, s. 1. Ancak daha sonra cezaevinde karşılaştığı Ticanilerden bu başlık nedeniyle özür dilediğini "bir şekilde Allah diyenlere karşı böyle bir başlığın kullanılmasının yakışık almadığını" yazmıştır. Kısakürek, **Cinnet Müstatili**, İstanbul, Büyük Doğu Yayınları, 2002, s. 189.

[345] "Dinleyicilerden Arapça Ezan Okuyanlara Dair, Başkanvekili Feridun Fikri Düşünsel'in Açıklaması", **TBMM Tutanakları,** 41. Birleşim, Birinci Oturum, 4 Şubat 1949, s. 37.

olarak nitelendirilirken sadece bir yıl sonra 1950'de Arapça ezan okumanın suç olmaktan çıkarılması, Mecliste tasarı aleyhinde konuşacak bir CHP'li milletvekili dahi olmadan kabul edilecektir.[346] CHP bu ve benzer olayların artması üzerine, dinsiz olmadığını ispat çabası yerine, politika değiştirerek DP'yi irticaya taviz veren parti olarak suçlamaya başlamıştır. 1949'da dinci hareketlere karşı önlem almak amacıyla Türk Ceza Kanunu'nun 163. maddesinin kapsamı genişletilmiştir. Bu maddeyle, dini propagandayla, laikliğe aykırı olarak şahsi nüfuz ya da siyasi menfaat sağlamaya çalışanlara verilen cezalar arttırılmıştır.[347] İrtica odağında yürütülen görüşmelerde Başbakan Şemsettin Günaltay, kanunu dinsizliği teşvik olarak yorumlayan DP'ye karşı CHP'nin o dönemdeki politikasını yansıtan şu sözleri söylemiştir:

> "İlk mekteplerde din dersleri okutturmaya başlayan Hükümetin başkanıyım. Bu memlekette Müslümanlara namazlarını öğretmek, ölülerini yıkamak için imam hatip kursları açan bir Hükümetin başkanıyım. Bu memlekette, Müslümanlığın yüksek esaslarını öğretmek için İlahiyat Fakültesi açan bir Hükümetin Başkanıyım. Arkadaş vicdanını önüne al… Bu kanun tasarısını huzurunuza arzetmemizin başlıca saiki… Damat Ferit gibi Hilâfet Orduları kurmak isteyenlerin yahut memleketi kanlara boğmak isteyen Derviş Vahdetî'lerin belirmesine meydan vermemektir."[348]

Necip Fazıl da tasarıya ilişkin DP ile aynı doğrultuda düşünmektedir. Maddede yapılan değişiklikle, Müslümanlığın suç ilan edildiğini savunan Necip Fazıl şunları söylemiştir: "Bu kanun… Müslümanları da en tâbii vecd ve halleriyle derhal satırın altına sürmeye müsait bir kabiliyet taşımaktadır."[349]

---

[346] "Türk Ceza Kanununun 526. Maddesinin Tadili Hakkındaki Tasarı Görüşmeleri", **TBMM Tutanakları**, 9. Birleşim, Birinci Oturum, 16 Haziran 1950, s. 181-186. Bu kanun aynı zamanda TBMM'de en hızlı kabul edilen kanunlardan biridir. Kanuna ilişkin ivedilik ve öncelik teklifleri verilerek, bir kez müzakereyle ve gündemdeki maddelerden önce görüşülmesi gerektiği kabul edilmiştir. Görüşmeler sırasında, kanunun Resmi Gazete'de ilanından 45 gün sonra yürürlüğe girmesi dahi tartışma konusu olmuş, aynı gün kaydının yapılması talep edilmiştir.

[347] "Türk Ceza Kanununun Bazı Maddelerinin Değiştirilmesi Hakkında Kanun", **T.C. Resmi Gazete**, 16 Haziran 1949, https://www.resmigazete.gov.tr/arsiv/7234.pdf, Erişim Tarihi: 5 Kasım 2019.

[348] "Türk Ceza Kanununun Bazı Maddelerinin Değiştirilmesine Dair Kanun Tasarısı Ve Adalet Komisyonu Raporu", **TBMM Tutanakları**, 104. Birleşim, Üçüncü Oturum, 8 Haziran 1949.

[349] Dedektif X Bir, "Bu Kanun", **Büyük Doğu Gazetesi**, Yıl 5, Sayı 15, 17 Haziran 1949, s. 2.

1950 Mart ayında, yani seçimlere iki ay kala *Büyük Doğu* dergisi bir kez daha kapatılır. Böylece seçim öncesi güçlü bir muhalefet odağı susturulmuştur. *Büyük Doğu*'nun kapatılma gerekçesi "hükümetin şahsiyetini tahkir"[350] olarak belirtilmiştir. Aslında kapatılmaya neden olan yazıda, Necip Fazıl, otosansür uygulamıştır. Necip Fazıl, "Altıparmak" başlıklı yazısında CHP'nin altı ilkesinden laiklik dışındaki beşini eleştirebilmiştir.[351]

1950 Mayıs'ında yapılan seçimle DP iktidara gelmiştir. 1946'da kurulan DP'nin sınıfsal tabanı, büyük toprak sahipleri ve ticaret sermayesinden oluşmaktadır. DP'nin iktidara gelmesinde yukarıda açıkladığımız sosyo-ekonomik ve dış politik nedenlerle güçlenen bu egemen sınıflar belirleyici olmuştur. CHP açısından ise iktidarın, merkezdeki "büyük eşitleştirici rolü"[352] kapitalizmin bu dönemde ulaştığı nokta açısından sona ermiş gözükmektedir. Zira bu dönemde, "ne merkezin zirvesindekiler o kadar yüksekte, ne de çevredekiler o kadar kenardadır."[353] Bu nedenle CHP verdiği tüm ödünlere rağmen çevre aktörleri yanına çekmeye başaramamıştır. Diğer taraftan 1945 öncesinde "hükümet partisinin yerel uzantısı"[354] görünümündeki sermayedarların, kendisini bürokrasinin bağımlılığından kurtaracağını vaad eden bir partiyle birlikte hareket etmesi çıkarlarıyla tam olarak örtüşmektedir. Özellikle savaş yıllarıyla birlikte sermaye sınıfı devletle ittifakından uzaklaşmaya başlamıştır. 1945'te köylüye toprak verilmesini öngören Çiftçiyi Topraklandırma Kanunu'nun kabulü, bu ilişkinin bozulmasında önemli etkiye sahiptir. 1948'de CHP bu kanundan geri adım attıysa da bu çabası da yeterli olmamıştır.

---

[350] Sıddık Akbayır, **Aynı Göğün Uzak Yıldızları**, İstanbul, Asur Yayınları, 2010, s. 119.
[351] Kısakürek, "Altıparmak", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 6, Sayı 16, 27 Ocak 1950, s. 1-16.
[352] Şerif Mardin, **Türkiye'de Toplum ve Siyaset**, (der. Mümtazer Türköne, Tuncay Önder), İstanbul, İletişim Yayınları, 1991, s. 52.
[353] Edward Shills, "Merkez ve Çevre", (çev. Yusuf Ziya Çelikkaya), **Türkiye Günlüğü**, Sayı 70, 2002, s. 14.
[354] Mardin, **Türkiye'de Toplum ve Siyaset**, s. 54.

*Büyük Doğu'*nun bu dönemde 2 Kasım 1945 ve 11 Mart 1949'da "ilan kabul etmez" sloganıyla ilan almadan yayımlanması, bir süre günlük gazete olarak çıkması,[355] 1947'de Büyük Doğu matbaasının, 1949'da Büyük Doğu Cemiyeti'nin kurulması maddi destek olmadan yürütülmesi mümkün olmayan gelişmeler olarak gözükmektedir. Necip Fazıl'ın bu dönemdeki yazılarında bir taraftan komünizm ve özellikle Köy Enstitüleri düşmanlığı öne çıkmakta, diğer taraftan İslam ideolojisi savunuculuğu net bir şekilde görülmektedir. Tüm bunlar Necip Fazıl'ın hem sınıflardan, hem de öncülüğünü üstlendiği kesimlerden maddi destek aldığını düşündürmektedir.[356] *Büyük Doğu*'nun sonraki döneminde maddi desteğin adresi doğrudan hükümet olacak, dolayısıyla Necip Fazıl daha etkili bir muhalefet yürütme imkanına kavuşacaktır.

D. Sahibinin Sesi: 1950-1952 Dönemi

1949 itibarıyla teorisinin birinci aşamasını hayata geçiren Necip Fazıl, 1950-1952 döneminde Büyük Doğu idealini inşasında bir yol ayrımına gelmiştir. 1951'de Büyük Doğu Cemiyeti'ni fesheden Necip Fazıl, 1952'de teorisinin birinci aşaması olacak yeni bir parti kurma düşüncesinden vazgeçmiş, bu dönem itibarıyla davasına önderlik edecek Başyüce arayışı başlamıştır. 1952'de dergi, Büyük Doğu ideali eksenli davanın sözcülüğü misyonundan uzaklaşarak Menderes'in talimatıyla hareket eden "besleme basının"[357] bir parçası haline gelmiştir.

---

[355] *Büyük Doğu*, 11 Mart 1949-14 Ekim 1949 tarihleri arasında günlük gazete olarak yayımlanmıştır.

[356] Hüseyin Üzmez, Necip Fazıl'ın maddi destek aldığını ve buna şahit olduğunu anılarında şöyle anlatmıştır: "Müslüman zenginler, tüccarlık yapan hacılar adeta mecburen paraları sökülürlerdi. Osman Serdengeçti buna "üstat mukaddesat vergisi tarhediyor" derdi." Bkz. Üzmez, **Şu Bizimkiler**, s. 352.

[357] "Besleme Basın" tâbiri özellikle CHP'liler tarafından DP'yi destekleyen gazeteleri ifade etmek için bu dönemde kullanılmaya başlamıştır. Bkz. Erim, **Günlükler, 1925-1979**, s. 553.

DP iktidara geldiğinde üç önemli müttefiki vardır. Birincisi liberalizm savunuculuğu nedeniyle uluslararası kapitalist sistemin aktörleri, ikincisi bu ekonomi politikasıyla beklenti ve çıkarları örtüşen egemen sınıflar ve üçüncüsü 1930'lar itibarıyla toplumsal-kültürel dönüşüme karşı gelenekçiliği savunan ve 1945 sonrası örgütlenmeyle merkeze yönelen çevre aktörlerdir. DP ilk icraatı olan Arapça ezan yasağını kaldırarak bu üçüncü kesimin taleplerine cevap vermiştir. Bunu, dini alandaki diğer uygulamalar takip eder. Öyle ki, bir süre sonra DP "dini kurtaran parti"[358] olarak anılmaya başlayacaktır. DP'nin bu tutumu, egemen sınıfların çıkarlarına da hizmet etmektedir. Zira büyük toprak sahipleri için de dinin kullanımı önemlidir. Bu sınıf için en önemli tehlike, yoksul köylünün uyanması, onun ağalığa ve köydeki adaletsizliğe karşı bilinçli bir mücadeleye girmesidir.[359]

Dış politikada ise ABD yardımlarının sürmesini sağlayacak adımların atılması gerekmektedir. ABD yardımları DP döneminde daha yoğun şekilde hatta adeta bütçenin sabit bir gelir kalemi olarak görülmeye başlanmıştır. Menderes'in 1951 bütçesi üzerine yaptığı konuşmada, "kendi imkânlarımızı kullanmakla beraber Amerikan yardımından da bu yolda geniş imkânlar sağlamak üzereyiz"[360] sözleri bu durumun nasıl normalleştiğine bir örnektir.

DP'nin bu dönemde en önemli dış politik adımı, 26 Temmuz 1950'de Kore'ye asker gönderme kararını almasıdır. Karar, "TBMM'nin fiilen devre dışı bırakılmasıyla" hatta bazı Bakanlar'ın haberi dahi olmadan alınmıştır.[361] Muhalefet Kore'ye asker gönderilmesi kararının Meclis'te görüşülmeden alınmasına tepki göstermiş ve konuyla

[358] Tunaya, **İslamcılık Cereyanı**, Cilt 3, İstanbul, Yenigün Haber Ajansı Basın ve Yayıncılık A.Ş.,1998, s. 49.
[359] Cem Eroğul, **Demokrat Parti, Tarihi ve İdeolojisi,** Ankara, Yordam Kitap, 2014, s. 142.
[360] "1951 Yılı Bütçe Kanunu Tasarısı ve Bütçe Komisyonu Raporu", **TBMM Tutanakları**, 54. Birleşim, Birinci Oturum, 28 Şubat 1951, s. 1214.
[361] Denk, **Silahlı Kuvvet Kullanımıyla İlgili TBMM Kararları**, Ankara, Siyasal Kitabevi, 2011, s. 92.

ilgili gensoru önergesi vermiştir. Kore'ye asker gönderildikten 6 ay sonra Kore kararı, Meclis'te görüşülmüştür.[362] Bu kararın amacı NATO'ya üyelik hedefinin gerçekleştirilmesidir. Nitekim hükümetin Kore'ye asker gönderme kararını aldığı gün, bir Amerikalı Senatörün "Türkiye'nin Kore harbine fiili surette yardımı, Atlantik Paktı'na girmesini sağlayacaktır"[363] sözleri gazetelerde yayımlanmıştır. Kore'ye asker gönderme kararı, DP tarafından dinsel öğeler kullanılarak meşrulaştırılmaya çalışılmıştır. Bu tutum kamuoyunda da karşılık bulmuş ve sürdürülmüştür. Meclis görüşmelerinde Kore şehitleri için mevlit okutulması kararı alınmıştır.[364] Mevlitler radyoda yayımlanmıştır.[365] Bu dönemde basında, "Kore yolu Allah yoludur" ve "Kore savaşı cihat ve gaza mahiyetindedir" başlıklı haberlere sıklıkla rastlanır.[366] Milliyetçi-mukaddesatçı dernekler tarafından Kore şehitlerini anma toplantı ve konferansları, Kore'ye gidecek askerlere uğurlama törenleri düzenlenmiştir. Said-i Nursi, en sevdiği öğrencisini savaşması için birliğe göndermiştir.[367] Necip Fazıl da *Büyük Doğu* gazetesinde Kore'de hayatını kaybedenler için mevlit duyuruları yayınlamış, Kore savaşına ilişkin haberlerde "Kore'de kahramanlık destanı yaratan şanlı tugayımız"[368] ifadesini kullanmıştır. *Büyük Doğu*'da ayrıca İstanbul'un fetih yıldönümünde açılacak askeri müzede Kore köşesi yapılacağı haberi şu sözlerle yer almıştır: "Burada Kore kahramanlarına ve şehitlerine ait birçok

---

362 "Kırşehir Milletvekili Osman Bölükbaşı ve Mardin Milletvekili Kemal Türkoğlu'nun Kore'ye gönderilen Savaş Birliği Hakkında Başbakandan Gensoru Açılmasına Dair Önergesi", **TBMM Tutanakları**, 17. Birleşim, Birinci Oturum, 11 Aralık 1950, s. 169.
363 "Atlantik Paktı'na Alınmamız İhtimali Var", **Cumhuriyet Gazetesi**, Yıl 27, Sayı 9327, 26 Temmuz 1950, s. 1.
364 "Birleşmiş Milletler Emrine Kore'ye Gidecek Olan Türk Silahlı Kuvvetleri Mensuplarına Kanunlarımızda Yazılı Harb Hali Hükümlerinin Hangilerinin Uygulanacağı Hakkında Bakanlar Kurullarınca İttihaz Edilen Karar Suretinin Sunulduğuna Dair Başbakanlık Tezkeresi", **TBMM Tutanakları**, 15. Birleşim, Birinci Oturum, 6 Aralık 1950, s. 75.
365 "1952 Diyanet İşleri Başkanlığı Bütçesi", TBMM Tutanakları, 45. Birleşim, İkinci Oturum, 23 Şubat 1952, s. 608.
366 Özcan Gencer, "Ellili Yıllarda Dış Politika", **Türkiye'nin 1950'li Yılları**, (ed. Tanıl Bora), İstanbul, İletişim Yayınları, 2015, s. 101.
367 Ruşen Çakır, **Ayet ve Slogan**, İstanbul, Metis Yayınları, 2014, s. 87.
368 **Büyük Doğu Gazetesi**, Yıl 9, Sayı 6, 21 Mayıs 1952, s. 2.

resim ve hatıraların yanısıra tugayların kızıllardan aldıkları toplar, kılıçlar, borular, makineli tüfekler de teşhir edilecektir."[369]

Kore savaşı, milliyetçi mukaddesatçı kesimler için komünistlere yani dinsiz, Allahsız olarak nitelenenlere karşı bir cihat olarak değerlendirilmiştir. Diyanet İşleri Başkanı Ahmet Hamdi Akseki'nin Kore şehitleri için okutulan mevlitte yaptığı konuşmada bu görüşü destekler nitelikteki sözleri şöyledir: "Kore harbine niye bu kadar ehemmiyet veriyoruz? Çünkü bu bir toprak harbi değildir. Bu harp imanlı ile imansızın, kitaplı ile kitapsızın, hayırla şerrin çarpıştığı bir yerdir."[370]

Akseki konuşmasında ayrıca, İslam Peygamberi Muhammed'in de Mekke ve Medine'de "imansızlık ve zulümle mücadele ettiğini" hatırlatarak Kore'de savaşanların da aynı mücadeleyi verdiğini vurgulamıştır. [371]

NATO üyeliği ise, kurulduğu tarih olan 1949'dan itibaren hem CHP hem DP için bir ideal haline getirilmiştir. 1949'da DP'li Fuad Köprülü şu sözleriyle CHP hükümetini desteklediğini belirtmiştir:

> "Atlantik Paktı… Asla Moskova ve peyklerinin iddia ettikleri gibi bir harp tahrikçiliği, bir tecavüz hazırlığı şeklinde telakki edilemez… Amerikan yardımını, Truman doktrinini Türkiye Amerika'ya esir oldu, köle oldu, ücretli asker oldu, kendi askeri hizmetini 100 milyona sattı tarzında yazılar çıktı… Hürriyeti seven o millete karşı düşmanlık yaratmak istediler… Büyük müttefikimiz İngiltere ile çok samimi dostumuz Büyük Amerika'nın medeniyet alemini kurtarmak ve dünya sulh ve emniyetini tesis etmek hususundaki mesaileri yanında biz de yer almaktan zevk duyarız." [372]

NATO üyeliği Mecliste 18 Şubat 1952'de 404 kabul, 1 çekimser oyla[373] kabul edilmiştir. Görüşmelerde Türkiye'nin NATO'ya girmesi, "milli bir eser"[374], pakta katılan

---

[369] "Müzede Kore Şehitleri", **Büyük Doğu Gazetesi**, Yıl 9, Sayı 7, 22 Mayıs 1952, s. 6.
[370] "Süleymaniye Camiinde Kore Şehitlerine Mevlit Okundu", **Cumhuriyet Gazetesi**, Yıl 27, Sayı 9465, 11 Aralık 1950, s. 4.
[371] Cumhuriyet Gazetesi, **a.g.m.**, s. 4.
[372] "Dışişleri Bakanı Necmettin Sadak'ın Dış Siyasetimiz Hakkındaki Demeci", **TBMM Tutanakları**, 56. Birleşim, Birinci Oturum, 16 Mart 1949, s. 34-36.
[373] Çekimser oy, 1951'de DP'den ayrılan Bağımsız Adana Milletvekili Cezmi Türk'e aittir. "Pakta Girişimize Dair Tasarı 404 Oyla Kabul Edildi", **Ulus Gazetesi**, Yıl 32, Sayı 11092, 19 Şubat 1952, s. 1.
[374] "Kuzey Atlantik Andlaşmasına Türkiye Cumhuriyetinin Katılmasına Dair Kanun Tasarısı", **TBMM Tutanakları**, 41. Birleşim, Birinci Oturum, 18 Şubat 1952, s. 319.

ülkeler "sulh perileri"[375] olarak nitelenmiştir. Böylece DP, kapitalizme eklemlenme sürecinde önemli bir adım daha atarak Türkiye'nin, ABD'nin "militan ve sadık yandaşı ve Ortadoğu'da Batı çıkarlarının jandarması"[376] rolünü üstlenmesini sağlamıştır. DP'nin Meclis görüşmeleri sonunda verdiği önergeyle, anlaşmanın mimarı olarak nitelenen Kore şehitleri anısına saygı duruşunda bulunulmuştur.[377]

DP'nin din alanındaki adımlarına Necip Fazıl önce şüpheyle yaklaşmıştır. Bu güvensizliği şu sözlerinden anlaşılabilir: "DP bir müshil rolü oynamıştır. Gıda rolünü oynayamaz. Halk CHP inkıbazını [kabız] söksün diye onu kullandı."[378] Necip Fazıl'ın bu tavrı, DP kadrolarının eski CHP'li olması ve bu nedenle DP'nin muvazaa partisi olarak görülmesinden kaynaklanmaktadır. Necip Fazıl, Arapça ezan yasağının kaldırılmasına ilişkin bir yazısında şunları söylemiştir:

> "Siz… Onun asli lisanıyla… Arapça ezan demek yanlıştır okunmasına müsaade keyfiyetini din adına bir kazanç ve DP'nin dine karşı bir temayülü diye mi tefsir ediyorsunuz. Vah vah böyle tefsir edeceklere… Halk her nevi sınıf ve zümresiyle ilk günü minarelerden göklere doğru gerçek kelimeler uçuşurken hüngür hüngür ağlamış ve adeta İstanbul yeniden fethedildiği sanmıştır. Bakın siz bir devre evvelki zulmün derecesine…"[379]

Necip Fazıl, DP iktidarıyla birlikte başlayan radyoda Kur'an okunması uygulamasına da karşıdır. Necip Fazıl bu tavrının nedenini şöyle açıklar: "Göbek atma ahenginin aleti içinden Allah kelamını dinlemek… hiç dinleyememekten biraz daha ağır. Evvelki iktidar Kur'an'a hürmetinden değil, nefretinden onu dinletmiyordu. Şimdikiyse nefreti olmadığını ilan ihtiyacıyla dinletiyor."[380]

---

[375] **TBMM Tutanakları**, s. 329.
[376] Haluk Gerger, "Soğuk Savaş ve Türkiye", **Sosyalizm ve Toplumsal Mücadeleler Ansiklopedisi**, Cilt 6, (yayın yönetmeni Ertuğrul Kürkçü), İstanbul, İletişim Yayınları, 1988, s. 1942.
[377] "Kuzey Atlantik Andlaşmasına Türkiye Cumhuriyetinin Katılmasına Dair Kanun Tasarısı", **TBMM Tutanakları**, 41. Birleşim, Birinci Oturum, 18 Şubat 1952, s. 339.
[378] Kısakürek, "Reyler", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 5, Sayı 22, 18 Ağustos 1950, s. 8.
[379] Kısakürek, "Ezan", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 6, Sayı 23, 25 Ağustos 1950, s. 9.
[380] Kısakürek, "Radyoda Kur'an", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 6, Sayı 23, 25 Ağustos 1950, s. 9.

1950 seçim sonuçları, hedefinde tek parti yönetimi ve CHP olan milliyetçi-mukaddesatçı kesim için yeni bir dönemin başlangıcıdır. Necip Fazıl'a göre CHP'nin iktidardan düşmesi, "ilahi darbedir."[381] Necip Fazıl, CHP'nin yenilgisini, "düşmanımız tam ve has düşmanımız, kanaatimizce bir daha dirilmemek üzere gebermiştir"[382] şeklinde yorumlar.

Necip Fazıl bu dönemde CHP'ye eleştirilerini artık daha açık, üstelik müstear isim kullanmak zorunda kalmadan yapabilmektedir. Bu dönemde, *Büyük Doğu* dergisinde bir taraftan Büyük Doğu Cemiyeti'nin faaliyetlerine yer verilmekte, diğer taraftan 10 Kasım 1950 tarihi itibarıyla başlayan Başyücelik Devleti'nde şeriat kurallarının anlatıldığı "Başyücelik emirleri" yazı dizisi yayımlanmaktadır. Necip Fazıl'ın Menderes'le yakınlaşması da bu döneme rastlar. Menderes 1951'de İzmir İl Kongresi'nde yaptığı konuşmada, dini baskı altından kurtardıklarını, inkılap softalarına rağmen ezanı Arapçalaştırdıklarını söyler. Necip Fazıl *Büyük Doğu*'da Başbakan'ın bu sözlerini "en ileri hayranlık" ve "en büyük bahtiyarlıkla" karşıladıklarını belirtir ve "bize bu sözleri dinletecek yeni bir devir yarattığı için hamd ederiz"[383] der. Menderes konuşmasında, Necip Fazıl'ın hayranlık duymasına neden olan şu sözleri söyler: "Türkiye bir Müslüman devletidir ve Müslüman kalacaktır. Müslümanlığın bütün icapları yerine getirilecektir."[384] Necip Fazıl, "Büyük Doğu'nun ağzından ve kaleminden çıkmış gibi" dediği bu sözlerin ardından Menderes'e ilk mektubunu yazar. Mektubunda "Böyle bir sözü hem de bugünkü şartlar içinde söyleyebilecek Başbakan'ın kölesi olduğumuzu ilan etmekle şeref duyarız"[385] şeklinde seslenir. Bu konuşma aynı zamanda Necip Fazıl'ın

[381] Kısakürek, **Benim Gözümde Menderes**, s. 126.
[382] Kısakürek, "Kütahya Hitabesi", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 6, Sayı 35, 17 Kasım 1950, s. 15.
[383] Kısakürek, "Müjdeler Olsun", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 7, Sayı 47, 9 Şubat 1951, s. 16.
[384] Kısakürek, **a.g.m.**, s. 16.
[385] Kısakürek, "Başbakana Hitap", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 7, Sayı 48, 16 Şubat 1951, s. 2.

Menderes'le ilk kez bir araya gelmesine neden olur. *Büyük Doğu*'nun bu tarihten sonraki yayın politikasını Necip Fazıl şu sözlerle anlatır: "Bize düşen vazife… maddi ve manevi bütün mevcudumuzla sizi kuvvetlendirip bir gün şu anda aranızda en korkunç tezatların yaşadığına inandığımız muvaffakiyet vesilenizi, yani partinizi kendi hâkim rengine boyayacağınız şartlar etrafında yardımcınız olmaktır."[386]

Necip Fazıl'ın davasını hizmetine sunacak kadar etkilendiği Menderes'in sözleri aslında bir stratejidir. DP'nin muhalefet döneminde olduğu gibi dini siyaseten kullanma stratejisinin bu dönemde de pratik bir araç olduğu görülmektedir. Zira madalyonun diğer yüzünü, yani Menderes'in aslında bu sözleri neden söylediğini Cihat Baban anılarında şöyle anlatmıştır:

> "Pamuk fiyatları 7 liraya yükseldiği için üreticiler pamuk fiyatlarının sınırlandırılmamasını ve satışların serbest bırakılmasını, DP'nin pamuk fiyatları karşısında devletçilik yapmamasını istiyorlar. Aynı kongrede elindeki tütünü satamayan tütün üreticisi ise bu tütünleri devletin alması gerektiğini ileri sürüyordu. Bu kongrede Menderes hiç lüzum yokken 'Türküz, Müslümanız ve ebediyen Müslüman kalacağız' demiş, delegeler onu dakikalarca hararetle alkışlamışlardı."[387]

Necip Fazıl'ın Büyük Doğu idealini uygulamaya geçirecek bir Başyüce adayı olarak Menderes'i görmeye başladığı bu dönemde, hem hayatını hem de teorisinin seyrini etkileyen bir olay yaşanır. 23 Mart 1951'de Necip Fazıl'ın gittiği bir kumarhanede fotoğrafları çekilir ve ertesi gün önce *Vatan* gazetesinde, sonrasında tüm gazetelerde yayımlanır. *Büyük Doğu*'nun 30 Mart 1951 tarihli 54. sayısı[388] bu olayı birinci sayfalarında duyuran tüm basına küfür ve hakarete ayrılmıştır. Kumarhane baskını haberi

---

[386] Kısakürek, **a.g.m.**, s. 2.

[387] Cihat Baban, **Politika Galerisi**, İstanbul, Timaş Yayınları, 2009, s. 154. Menderes bu pragmatist tavrını, 1955'te parti içindeki krizi önlemek amacıyla gruba hitaben "Arslanlarım, siz isterseniz memlekete hilafeti bile getirebilirsiniz" sözleriyle gösterecektir. N. Nadi, **Perde Aralığından**, s. 303.

[388] *Büyük Doğu*, 54. sayısının içeriğindeki hakaret ve tehditler nedeniyle toplatılmıştır. Necip Fazıl kitabında, karaborsada bu sayının binlerce nüshasının satıldığını ifade eder. Necip Fazıl, Menderes'le görüşmelerinde Başbakan'ın kendisine 54. sayının kaç adet basılıp satıldığını sorduğunu, 10 binin üstünde satıldığı, 100 bin kişiye okutturulduğu cevabı üzerine, Menderes'in "Oh içim yağ bal oldu" dediğini aktarmıştır. Kısakürek, **Benim Gözümde Menderes**, s. 204.

önce *Vatan*'da yayımlandığı için artık baş düşman Ahmet Emin Yalman'dır. Ancak sadece o değil, haberin yayımlandığı tüm basın Necip Fazıl'ın hedefindedir. Necip Fazıl gazete sahiplerine şöyle seslenir:

> "Bizi… lekelemek isteyen zümre, baştan aşağı karıları orospu, kocaları deyyus, anneleri tellal [aracı], babaları hırsız, oğulları luti [oğlancı], kızları suni bakire ve hepsinden beter olarak ruhları Allah'ın nurundan ve insanın kaygısında topyekun mahrum öyle bir topluluktur ki, alemde tenezzül etmeyeceği sefil iş ve razı olmayacağı şeni [alçakça] vazife yoktur."[389]

Necip Fazıl olay sonrası okuyucularına kendilerine karşı olanların üzerlerine "Ya Allah deyip, erkekçe, kahramanca, Müslümanca çullanmaları"[390] tavsiyesinde bulunur. Ve "küfür basını" olarak nitelediği basına karşı Müslümanların birleşmesi çağrısı yapar: "Allah, Peygamber, İslam ve iman düşmanlığı… Halâ el ele ve kese keseye verip bir Müslüman gazetesi kuramamış olan kendi yurtlarında esir ve garip bu memleket sahiplerinin gafleti. İbret alalım… Uyanın Müslüman Türkler yetti artık uykumuz."[391]

Kumarhane baskını Necip Fazıl'a göre siyasi bir komplodur. Necip Fazıl, fotoğrafçıların kumarhanede hazır bulunmalarını ve ertesi gün haberin tüm gazetelere servis edilmesini buna kanıt olarak sunar. Hatta bu olayın sorumlusunun Başbakan Yardımcısı Samet Ağaoğlu olduğunu düşünür. İktidarı açıkça suçlayamasa da, Ağoğlu'nun, "İşte biz insanı böyle takip eder ve böyle yakalatırız" dediğini ve DP'den bazı kişilerin durumdan haberdar olduğunu iddia eder.[392]

Necip Fazıl olayla ilgili komplo iddiasının dışında birbiriyle çelişkili pek çok açıklama yapar. Kumarhane baskını sonrası yaptığı ilk açıklamada, Agâh Perin adlı bir arkadaşıyla buluşmak amacıyla ve incelemeye değer bir mekân olduğu için gazetecilik göreviyle kumarhanede olduğunu söyler. Aynı yazıda, kimsenin kendisini kumar oynarken yakalamadığını, sadece orada bulunduğu açıklamasını yapar. Oysa bu

[389] Kısakürek, "Sistem", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 7, Sayı 54, 30 Mart 1951, s. 2.
[390] Kısakürek, **a.g.m.**, s. 3.
[391] Prof. Ş.Ü., "Gazetelerin Geçit Resmi", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 7, Sayı 54, 30 Mart 1951, s. 5.
[392] Kısakürek, "Teşhis", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 7, Sayı 54, 30 Mart 1951, s. 12.

iddiasının yer aldığı yazısından bir sayfa önceki bir başka yazısında oyunun zaten başlamadığını yazmıştır.[393] Ahmet Emin Yalman anılarında Necip Fazıl'ın bahsettiği Agâh Perin'in kendisinin dostu olduğunu ve olayı şu şekilde anlattığını yazmıştır:

> "Anadolu'dan para akışını tertip ve idare etmekte Necip Fazıl ile ortaklık kurduk. Bu paralar Ziraat Bankası'nın İstanbul şubesinde onun adına açılan bir hesaba geliyordu. Kendisine emniyetim olmadığı için şu anlaşmaya vardık. Bana her ay başında tahsil edilmek üzere bankanın çeklerini önceden imzalayıp veriyordu. Ben de her ay bu çeklerle payıma düşen parayı aşağı yukarı ele geçiriyordum. Kumarhane baskınından sonra paralar birdenbire kesildi. Bankaya başvurduğum zaman hesapta para bulunmadığını söylediler ve birşey vermediler. İşte bak bütün imzalı çekler elimde kaldı ama ben böyle bir ihtimali tahmin etmiştim. Baskın akşamı beraberdik. 'Ben kumarhaneye gidiyorum' dedim. 'Ben de' diye cevap verdi. 'Hayır, olmaz sen mukaddes adam rolündesin kumarhanede baskına uğrarsak değirmenimizin suyu derhal kesilir' diye ikaz ettim. 'Hakkın var' dedi. Fakat biraz sonra baktım ki arkamdan kumarhaneye geldi. 'Ne yapayım dayanamadım geldim' diye mırıldandı. Meğer takip ediliyormuş yakalandı, olan oldu."[394]

Necip Fazıl baskından 15 gün sonra, incelemeye değer bulduğu için gittiğini söylediği kumarhanenin, "kumar faaliyetine sahne teşkil etmeyen bir yer" olduğunu savunur. Ve oraya gidişinde inceleme ve röportaj amacından daha zorlayıcı bir neden olduğunu, ancak bu nedeni açıklayamayacağını söyler. Bu gizli nedeni şöyle ifade eder: "Gününde ve tam konuşmak üzere… Bu çileyi de sineye çekmekle mükellef bulunuyoruz."[395] Aynı yazıda bu olayın bir "Mason ve Yahudi tertibi" olduğunu söyler. Sonraki yıllarda yayımladığı bir kitabında, kumarhane baskınını şöyle yorumlamıştır:

> "Gaye benim kumarbaz olduğumu akıllarınca resmi hüccete [belgeye] bağlayarak Müslümanların gözündeki itibarımı kırmaktı. Benim kumar oynayan bir adam olup olmadığım bir tarafa muhakkak olan şuydu ki, İslam davasını dünya çapında bir fikriyatla müdafaa ve bütün sahte oluş ve erişlerin maskesini yırtıp atma kabiliyetinde bir adama tahammülleri yoktur. Demek ki, İslamiyetin aslına ve hakikatine dayanamıyorlar ve benim naçiz şahsıma değil benden ve herkesten münezzeh [temiz] İslam'a karşı harekete geçiyorlardı.[396]

[393] Kısakürek, "Hadise", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 7, Sayı 54, 30 Mart 1951, s. 4.
[394] Yalman, **Yakın Tarihte Gördüklerim ve Geçirdiklerim**, s. 244.
[395] Kısakürek, "Necip Fazıl'ın İstidası", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 7, Sayı 55, 6 Nisan 1951, s. 8.
[396] Kısakürek, **Benim Gözümde Menderes**, s. 200.

Ancak bir başka kitabında, kumar alışkanlığını "cücelere karşı müdafaalarını düşüren bir felaket"[397] olarak nitelemiş ve baskın sonrası anlattığı hikayelerin doğru olmadığını bir anlamda itiraf etmiştir.

Necip Fazıl'ın kumar alışkanlığı ve kumarhane baskınının bu çalışma açısından önemi, büyük oranda bu olay nedeniyle Büyük Doğu Cemiyeti'nin feshedilmesi, yani Büyük Doğu idealinin birinci aşamasının başarısızlıkla sonuçlanmasıdır. Necip Fazıl da sonraki yazılarında Cemiyet'in feshedilme nedeni olarak kadro yetersizliği ve kumarhane baskınını eşit derecede önemli sayar.[398]

Kumarhane baskını sonrası Necip Fazıl, kendisini destekleyenlerin nezdinde ciddi bir itibar kaybı yaşamıştır. Zira ideolojik argümanın başarılı olmasının temel şartlarından biri, hitap edilen öznenin nezdinde saygı uyandırmaktır.[399] Aslında kendisine bağlılığını sürdüren önemli bir kitleyi bu olaya rağmen elinde tutmayı başarır. *Büyük Doğu*'da ne yazarsa inanan mukaddesatçı gençlik, olayın bir komplo olduğuna ve bu komployu düzenleyenlerin İslam düşmanları olduğuna inanmaya hazırdır. Bunlardan biri olan Hüseyin Üzmez anılarında olayla ilgili ne hissettiklerini şöyle anlatır: "…Bir gün bu deha, kumarhanede basıldı. Neye uğradığımızı şaşırmıştık. Sanki dünya başımıza yıkılmıştı. Kafir gazetelere inanmıyorduk… Necip Fazıl da insan. Ama olağanüstü bir insan. Kumar… gibi basitliklere asla düşmez."[400]

Ancak Necip Fazıl, Büyük Doğu Cemiyeti'ni kurarak kendisine her koşulda inanmaya hazır bir kitleden daha fazlasını inandırmak sorumluluğunu üstlenmiştir. Rejimi değiştirmek gibi önemli bir iddiaya sahip teorisinin uygulamaya geçmesi, iktidarı hedefleyen Cemiyet'in daha geniş kitleye hitap etmesini zorunlu kılmaktadır.

---

[397] Kısakürek, **O ve Ben**, s. 72.
[398] Kısakürek, **a.g.e.**, s. 233.
[399] G. Therborn, **İktidarın İdeolojisi İdeolojinin İktidarı**, (çev. İrfan Cüre), İstanbul, Dipnot Yayınları, 2008, s. 96.
[400] Üzmez, **Şu Bizimkiler**, s. 138.

Büyük Doğu Cemiyeti'nin kurulmasından kısa bir süre sonra Necip Fazıl'ın bir yazısında "Oynamamaya yeminli bulunuyoruz"[401] dediği alışkanlığı, üstelik tüm gazetelere manşet olan baskınla duyurulmuştur. Necip Fazıl, *Büyük Doğu* aracılığıyla herkese ilan ettiği yeminini tutamamıştır. Başyücelik emirlerinde, sadece kumar oynamayı değil, kumar oynanan yerde bulunulmasını dahi suç kabul eden, kumar oynayan kişinin vatandaşlıktan çıkarılıp sınır dışı edilmesi gerektiğini savunan Necip Fazıl, konuyla ilgili onlarca yazısını bizzat yalanlayan bir duruma düşmüştür.

Necip Fazıl bu olay sonrasında iki hedef belirler: *Büyük Doğu* dergisinin gazete şeklinde yayımlanması ve Büyük Doğu Partisi'nin kurulması. Bu hedefler aynı zamanda Başyücelik Devleti'ni kuracak araçların güçlendirilmesi anlamına gelmektedir. Bu kararla *Büyük Doğu* günlük olarak kitlelere ulaşacak, cemiyet resmen parti adıyla daha etkin konuma getirilecektir. Necip Fazıl, bir yol ayırımına geldiğini "herşeye elveda demek" veya "daha etkili şekilde davayı savunmak" yollarından birini tercih edeceğini söyler.[402] Ancak tüm bu hedeflerini gerçekleştirebilmek için maddi olanaklardan yoksundur. Necip Fazıl öncelikle *Büyük Doğu* gazetesinin kurulması amacıyla okuyucudan "Allah rızası" için maddi yardım ister. *Büyük Doğu*'nun gazete haline gelebilmesi için 25 bin lira gerektiğini, ancak kimseden bu parayı isteyemeyeceğini, bu nedenle herkesten abone olmasını beklediğini yazar. *Büyük Doğu* gazetesinin kurulabilmesi için 2 bin kişinin o sırada dergi olarak yayımlanan *Büyük Doğu*'ya abone olması gerekmektedir. Şunları söyler: "Bu vazifeden ancak iki mazeret altında kaçabilirsin: ya gerçekten 6 veya 12 Lira paran mevcut değildir… Yahut bu davanın gerçekleşmesi yolunda bize itimadın bizim saffet, samimiyet, hakikat, hikmet ve

[401] Kısakürek, "Bütün Tahlil Raporu", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 5, Sayı 23, 12 Ağustos 1949, s. 4.
[402] Kısakürek, "Mukaddesatçı Türk", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 7, Sayı 58, 1 Haziran 1951, s. 2.

istikametimize güvenin yoktur… Her şeyi Allah'a borçlu olan sen, bana bu borcu Allah için ver."[403]

Necip Fazıl okurlarına 15 günlük bir süre tanır. Bu amaçla yazılarında, kimi zaman milliyetçi, kimi zaman İslami vurgular kullanır. Bazı yazılarında abone olmanın bir "vatan davası" olduğunu söyler,[404] bazılarında ise kutsal kabul edilen tüm öğeleri bu amaca malzeme yapar: "Üçüncü ve sonuncu defa söylüyoruz: iyiyi, doğruyu ve güzeli seven ve hayatı bunlarla oldurmak ve bizzat bunlarla olmak isteyen buyursun Allah, Peygamber, insan, vatan ve masum nesiller aşkına."[405]

Necip Fazıl, okuyucuya tanıdığı 15 günün sonunda beklediği parayı toplayamaz; bu duruma okurun imanını sorgulayacak kadar kızar:

> "Kendi öz kurtuluşu için meteliğe kıyamayan sözde müminlerin halini acaba ne ifade eder… Bütün Türk mazi ve istikbalinin en köklü kurtuluş zeminine oturtulması davasında bize sağ elinin baş parmağından bir milimetrelik tırnağını kesip verecek olan kaç kişidir? … Allah uğrunda vermek. Dava ahlâkımızın baş kaidelerinden biri budur."[406]

Bu yazıların yanısıra *Büyük Doğu*'da her hafta yayımlanan hadis, meal ve tefsirlerin, gazetenin kurulabilmesi amacıyla kitap şeklinde satılmaya başlayacağı ilanı yer alır.[407] Üstelik kitap talep eden okuyucular, parasını bizzat Necip Fazıl'ın *Büyük Doğu*'da yayımladığı ev adresine gönderecektir.[408] Necip Fazıl'a göre, *Büyük Doğu* gazetesinin kurulması daha büyük bir amaca hizmet etmektedir. Necip Fazıl bir kez daha ancak bu kez teorisinin hedefini ima ederek abonelik çağrısını tekrarlar: "Bu gazetenin hemen arkasından gerçek bir partinin kurulmasını ve 1954 hesap gününe kadar tamamıyla

[403] Kısakürek, **a.g.m.**, s. 7-16.
[404] Kısakürek, "Bu İşin Ucunda Ne Var", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 7, Sayı 58, 1 Haziran 1951, s. 8.
[405] **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 7, Sayı 61, 22 Haziran 1951, s. 9.
[406] Kısakürek, "Fedakârlık", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 7, Sayı 61, 22 Haziran 1951, s. 2.
[407] Kısakürek, "101 Hadis Kitabı", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 7, Sayı 61, 22 Haziran 1951, s. 4.
[408] Kısakürek, "Bir Duyuru", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 7, Sayı 62, 29 Haziran 1951, s. 8-9.

hazırlanmasını ve zafer bayrağı gönderine nurlu hilalini çekmesini özlüyorsan şimdiki Büyük Doğu'ya yıllık veya 6 aylık abone ol."[409]

Diğer taraftan Necip Fazıl, bu kez "Büyük Doğu Partisi" adıyla bir siyasal örgütlenme kurma girişiminde bulunur. Bu kararını ilk kez Büyük Doğu Cemiyeti'nin feshedilmesine ilişkin yazısında dile getirir. Büyük Doğu Cemiyeti'ni tecrübe olarak kabul etmiş, parti kurma hakkının saklı olduğunu belirtmiştir.[410] Ancak Büyük Doğu Partisi sadece dergide yayımlanan bir tüzük[411] ve sonrasında Necip Fazıl'ın bir kaç yazısında yer alan bir isim olarak kalmıştır. Necip Fazıl partinin neden kurulamadığı ile ilgili ayrıca bir duyuru ya da açıklama yapmamıştır. Partinin kurulamamasının en önemli nedeni kumarhane baskınının sonuçları olarak görünmektedir. Yine aynı nedenle gazete için abonelik çağrısına beklediği ilgiyi görememiştir.

1952'de Necip Fazıl iki hedefinden birine ulaşır ve *Büyük Doğu*, gazete olarak yayımlanmaya başlar. Bu kez amaç açıkça belirtilmiştir. İlk iki döneminde "siyasi ve edebi mecmua"[412] sloganıyla çıkan *Büyük Doğu* bu dönemde artık "Hakka ve yeni bir dünya görüşüne bağlı Müslüman Türklerin gazetesi"dir.[413] Necip Fazıl, önceki yazılarında, gazetenin okuyucunun himayesi ve küçük yardımlarıyla çıkarılacağını ya da hiç çıkmayacağını belirtmiştir. Ancak gazetenin çıkışı, Necip Fazıl'ın öngördüğü şekilde gerçekleşmemiştir. Yani *Büyük Doğu* gazetesinin maliyeti, Necip Fazıl'ın davasına gönül veren okuyucularından toplanan küçük paralarla değil, Menderes'in Necip Fazıl'a temin ettiği örtülü ödenekten karşılanmıştır.

1959'da hükümetten yardım aldığı iddialarına ilişkin "Allah üzerine kasem ederek [ant] söylüyoruz, devlet bütçesine bağlı olmayan birkaç müesseseden ve şimdiye kadar

---

[409] "Abonelik Çağrısı", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 7, Sayı 61, 22 Haziran 1951, s. 4.
[410] Büyük Doğu Dergisi, **a.g.m.**, s. 16.
[411] Kısakürek, "Büyük Doğu Partisinin Ana Nizamname Projesi", **Büyük Doğu Gazetesi**, 15 Haziran 1951, Yıl 7, Sayı 60, s. 9.
[412] **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 1, Sayı 1, 17 Eylül 1943; **Büyük Doğu Dergisi**, Sayı 16, 5 Şubat 1946.
[413] **Büyük Doğu Gazetesi**, Yıl 7, Sayı 62, 29 Haziran 1951.

ilanlarını gördüğünüz basit reklam ve abone bedelleri müstesna kimseden ve hükümetten bir metelik bile alınmamıştır"[414] sözlerini kullanan Necip Fazıl, bir yıl sonra Yassıada Duruşmaları'nda yardım aldığını şöyle itiraf edecektir: "1952'de günlük Büyük Doğu'yu kurdum. Bana edilen yardımlar üç safha arz eder: biri 1952 başından sonuna kadar çıkan Büyük Doğu devresi, 1956'daki günlük gazete devresi ve ondan sonra hiçbir organım olmadan bana peşin paralar halinde yardımlar."[415]

Necip Fazıl *Büyük Doğu*'nun bu dönemini, "dünyaya İslam gözlüğünden bakan ve davasına Menderes'i kazanmak isteyen gazete"[416] şeklinde tanımlar. Ancak *Büyük Doğu,* Menderes tarafından himaye edilen, yayınlanma veya kapatılma kararının da yine Menderes'e ait olduğu sahibinin sesi bir yayın organı haline gelmiştir. 1952'de *Büyük Doğu*'nun gazete şeklinde yayımlanması, Necip Fazıl ve Menderes arasındaki karşılıklı çıkar ilişkisinin başlangıcını simgeler.

Büyük Doğu, üstlendiği yeni misyonla CHP ve İnönü'ye karşı muhalefetini sertleştirir. Necip Fazıl, bu muhalefetin karşılığında daha iyi olanaklarla gazetenin çıkmaya devam etmesini garanti altına almak ister. Bu yolda, neredeyse davasının en güçlü silahından vazgeçmeyi dahi göze almıştır. Menderes'e yazdığı bir mektupta bu düşüncesini şöyle ifade edecektir: "Acaba Büyükdoğu'yu dini cephesini tamamen gizleyerek, politika, polemik, sanat ve aktüalite mecmuası halinde çıkarsam, böylece düşmanlarınıza tek ipucu vermesem... Ne buyurursunuz?"[417]

Necip Fazıl gazete yazılarında önce DP'den ziyade Menderes'i öne çıkarır. Bunun nedenlerinden biri, kumarhane baskınının DP içindeki bir grup tarafından düzenlendiğini düşünmesidir. Örneğin baskın sonrası Başbakan Yardımcısı Samet Ağaoğlu'na yönelik

---

[414] Kısakürek, "Sual", **Büyük Doğu Dergisi**, Sayı 12, 22 Mayıs 1959, s. 9.
[415] "Örtülü Ödenekten Zimmete Para Geçirmek ve Görevi Kötüye Kullanmak", **TBMM Mikrofilm Arşivi**, Esas No: 1960/21, 19 Kasım 1960, s. 91-94.
[416] Kısakürek, **Benim Gözümde Menderes**, s. 230.
[417] "Örtülü Ödenek Davası: Necip Fazıl Kısakürek'in Başbakan Adnan Menderes'e Yazdığı Talep Mektupları", **Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivleri**, Yer No:175-531-5, 22 Kasım 1954, s. 1.

eleştirel yazılar kaleme almıştır. Menderes'i bu olaya dâhil etmemiş, partisindeki bir grubu hedef göstermiştir. Ancak aldığı maddi desteklerle birlikte bu düşüncesinde de değişimler başlar. Baskın nedeniyle düşman ilan ettiği Samet Ağaoğlu'ndan övgüyle bahsetmeye başlar. Ağaoğlu artık "Büyük Doğu'nun eski düşmanı, yeni dostu" şeklinde nitelenmektedir.[418] Bunun yanısıra DP'nin ilçe teşkilatı toplantıları dahi, *Büyük Doğu g*azetesinin daima ilk sayfasında yer almıştır. Necip Fazıl'ın parti içindeki bazı kişilere husumeti dışında *Büyük Doğu* gazetesi, resmi ilanları almaya devam ettiği sürece DP'nin yayın organı gibi faaliyet gösterir. Öyle ki, daha önce biz-onlar ikiliğini[419] biz ve CHP ayrımıyla kullanan Necip Fazıl, artık DP'yi biz kategorisi içinde kullanmaya başlar. DP adına CHP'ye seslendiği bir yazısında şunları söyler:

> "1935 senesine kadar demiryolları şebekesinin uzunluğu 3 bin km'yi geçmiyormuş. Şimdi ise bu rakam 8 bini bulmuş. Bu rakam 3 bini bulduğu sıralarda demir ağlarla ördük teranesi yumurtlanmıştı. E şimdi 8 bini aştığına göre artık biz de şunu söyleyebiliriz: demir ağlarla boğduk ana yurdu dört baştan."[420]

Necip Fazıl Menderes ile irtibat kuramadığı ya da taleplerinin karşılanmadığı dönemlerde ona sitemkâr mektuplar yazar. Necip Fazıl, kendisini diğer partiler karşısında konumlandırdığını ve istediği zaman muhalefetinin yön değiştireceğini 1956'da Menderes'e yazdığı mektupta şu sözlerle ifade etmiştir:

> "Benim yaptığımı yapanlara hükümetler ve rejimler servetlerini verir ve nimetlerini yağdırır. Muhalif matbuat ve partilere karşı temsil ettiğim silah kıymeti, haşerata karşı D.D.T' den [açılımı dikloro difenil trikloroethan olan böcek öldürücü] daha müessir olsa gerektir… Bir bahçeyi bekleyen köpek olsam okşanmak hakkımdır… İş Bankası en küçük işaretle bu parayı ilan parası olarak vermeye azadedir. Bütün istediğim… Bir kaç bin zamla bana 20 bin lira temininden ibarettir…"[421]

Necip Fazıl kitaplarında Menderes'le istediği zaman görüşemediğini sıklıkla anlatır. Menderes'in kendisiyle görüşmeyi kabul ettiği sabah saatlerinden şu sözlerle

---

[418] **Büyük Doğu Gazetesi**, Yıl 9, Sayı 15, 30 Mayıs 1952, s. 1.
[419] Necip Fazıl'ın Büyük Doğu idealinin söylemsel inşasında kullandığı biz-onlar ikiliği anlatımı, İkinci Bölüm'de yer almaktadır.
[420] **Büyük Doğu Gazetesi**, Yıl 9, Sayı 19, 3 Haziran 1952, s. 5.
[421] "Örtülü Ödenek Davası: Necip Fazıl Kısakürek'e Para Verilmesi ile Görevi Kötüye Kullanmalarına Dair Suçlama", **Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivleri**, Yer No: 198-615-10, 1960, s. 1.

bahseder: “Halkın kapatma dediği soydan bir kadın kabul edercesine bana tatbik edilen bu gizlilik ifadesi ardındaki acizlik ne hazin.”[422]

Necip Fazıl, kendisine yapılan maddi yardımı üç gerekçeyle meşrulaştırır. Birincisi CHP’ye karşı diğer yayın organlarından daha etkili bir muhalefet yapmaktadır. İkincisi kendisini mukaddesatçı ve milliyetçi kesimin lideri olarak gördüğünden bu grupla Menderes’in bağ kurmasını sağladığına[423] inanmaktadır. Ve son olarak davasını Menderes uğruna riske attığını ifade ederek[424] yapılan yardımları hak ettiğini düşünmektedir. Öyle ki, Necip Fazıl ağırlıklı olarak resmi ilanlar yoluyla kendisine ödenen parayı da, bu çabasının bedeli olarak görmektedir. Bu durum, Menderes’e bağlılığının doğal bir karşılığıdır ona göre. Resmi ilanlara ilişkin, “annemizin sütü kadar helalinden hakkımız”[425] ifadesini kullanır.

Necip Fazıl’ın bu dönemde hayatını değiştiren ikinci olay, 22 Kasım 1952’de gazeteci Ahmet Emin Yalman’a yapılan suikast girişimidir. Necip Fazıl bu olayın hayatındaki yönlendirici etkisini şu sözlerle yorumlamıştır: “Yalman’ı öldürmek isteyenler, onu yaşatmanın ve bizim davamızı öldürmenin yolunu açtılar.”[426]

Necip Fazıl’ın Ahmet Emin Yalman’ı eleştiren yazıları 1946’da DP’nin kurulmasıyla başlar. 1946 seçimleri öncesinde yayımladığı bir yazıda Necip Fazıl, nasıl bir muhalefet istediğini anlatmıştır. Necip Fazıl, Yalman’ın DP’ye desteğini kast ederek şunları söylemiştir: “Bana bütün sebepleri ve neticeleriyle topyekün hesap verecek ve getirecek muhalefeti ve onun bağlı olduğu dünya görüşünü istiyorum. Yoksa ben asırlık

[422] Kısakürek, **Cinnet Mustatili**, s. 271.
[423] “Örtülü Ödenek Davası: Necip Fazıl Kısakürek'in Yardım Talebi Mektupları ile Bazı Gazete ve Dergilere Yapılan Yardımlar”, **Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivleri**, Yer No: 175-531-1, 1960, s. 3.
[424] **Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivleri,** s. 5.
[425] Kısakürek, “Biz ve Hükümete Karşı Vaziyetimiz”, **Büyük Doğu Gazetesi**, Yıl 9, Sayı 1, 16 Mayıs 1952, s. 5.
[426] Kısakürek, **Müdafaalarım**, s. 115.

maceramı ve çilelerimi Ahmet Emin Yalman muhalefetinden süzecek kadar aşağılaşmadım."[427]

Aynı yıl, DP İstanbul İl Başkanı Kenan Öner'in CHP'ye karşı daha sert bir politika yürütülmesi gerektiğini savunarak partisinden ayrılmasının ardından yazdığı istifa mektubu, *Büyük Doğu*'da yayımlanır. Bu mektupta Öner, Yalman hakkında sonrasında Necip Fazıl'ın da yazılarında sıklıkla kullanacağı şu ifadelere yer vermiştir:

> "O [Yalman], daima perde arkasında kalmakla beraber karıştırıcı rolünü oynamakta kusur etmiyor. DP programını da hazırlayan odur. Bir vakitler memleketi Amerikan mandasına satmaktan çekinmeyen bu adam, yine Amerikalılardan bazı menfaatler koparmak kaygısıyla Türkiye'de komünizm aleyhtarlığının alemdarlığını yapmak sevdasına düştü…"[428]

1949'da Yalman bir yazısında *Büyük Doğu*'yu eleştirmiş ve irticai bir yayın olarak nitelemiştir. Necip Fazıl bu yazı nedeniyle Yalman'a tepki gösterir. Zira 1949'da irtica rejime karşı bir tehdit olarak gündemdedir. Necip Fazıl sonraki yıllarda ise irticayı açıkça "Allah ve Peygamber dostluğu"[429] olarak tanımlayacaktır. Necip Fazıl, Yalman'ın yazısına en yüksek perdeden şu cevabı verir: "Gel berü iman ve ahlâk kayıtlarının k harfini bile rüyasında bir kere görmemiş olan sefil… Hakikatte bize değil Allah'a ve resulüne düşman olan suikastçı kalemini Büyük Doğu'ya yöneltmek cesaretini göstermeyesin." [430]

Büyük Doğu'da Yalman'a yönelik hakaret ve tehdidin artmasına neden olan olay ise, daha önce bahsedilen kumarhane baskınıdır. Dolayısıyla Necip Fazıl'ın hayatını değiştiren iki olay, kumarhane baskını ve Malatya davası birbiriyle bu anlamda bağlantılıdır. Necip Fazıl, baskın sonrası yayımlanan yazısında Yalman'ı açıkça "İslam düşmanı" olarak hedef gösterir:

---

[427] Be. De., "CHP'ye Hitap", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 1, , Cilt 2, Sayı 38, 19 Temmuz 1946, s. 8.
[428] Kenan Öner, "İstifa Mektubu", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 2, Cilt 3, Sayı 78, 30 Ocak 1948, s. 3-14.
[429] Kısakürek, **Müdafaalarım**, s. 67.
[430] Kısakürek, "Çıfıta Cevap", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 5, Sayı 7, 25 Kasım 1949, s. 10-11.

> "Ey cihanın baş çıfıtı [hileci], çıfıtların çıfıtı hayvanlardan ve necasetten [pislikten] adi insanlık yüz karası Yalman… Beni şerefsiz kılmak, temiz Müslümanların ve soylu Türklerin itimadından düşürmek için tertiplenen pusunun baş mürettibi… Sen İslam ve iman davasının baş düşmanı, baş suikastçı, baş haini bir alçaksın. Alçak sıfatına yükseklik verecek kadar alçaksın ve bu davaya karşı küfür ve dalalet [sapkınlık] safının serdümenisin [dümeni kullanan tayfasın] … Sen bizzat bir dönmenin bana dediği gibi, başı hiçbir vincin kaldıramayacağı kadar boynuzla dolu meşhur ve müseccel [sicilli] bir deyyussun. Deyyusluk vesikalarına Elhamra sinemasının locaları, Büyükada Yat Kulübü'nün bilcümle abdesthane ve yatakhaneleri bütün Babıali eshası adiye ve aliyesi ve dünya âlem şahittir… İslami hareketi çürütmek istiyorsun…" [431]

1952'de *Büyük Doğu*'nun gazete olarak yayımlanmasının ardından Yalman'ı hedef gösteren haber ve yazılar artarak devam eder. Yalman'a yöneltilen eleştirilerin merkezinde, *Vatan* gazetesinde düzenlediği güzellik yarışması[432] vardır. *Büyük Doğu'*da güzellik yarışması "fuhuş" olarak nitelenir. *Büyük Doğu*'nun birinci sayfası adeta güzellik yarışmasına ve bu gerekçeyle Yalman'a hakarete ayrılmıştır.[433] Yarışmaya katılan kadınların mayolu fotoğrafları da *Büyük Doğu*'da yayımlanır.[434] Necip Fazıl, Yalman'ı, "Türk kızını iffetsizlik çukuruna düşüren avrat pazarı işleticisi" olarak niteler, okuyucuya da çağrıda bulunur: "Güzellik müsabakası tuzağına düşecek Müslüman Türk ailesi maruz bulunduğun bu korkunç tehlikeyi öğren!"[435] Necip Fazıl, Yalman'la ilgili iddialarını şöyle sürdürür: "Dünkü Vatan Gazetesi'nde Yalman, müsabakaya girecek olan bu bedbaht kızlara korse, sutyen, don gibi şeyler giymemelerini açıkça ihtar ediyordu. Rezaletin bu derecesi nerede görülmüştür? Ey iffet neredesin? Ey ahlâk nereye sindin? Ey namus sen nereye saklandın? Kapan perde kapan."[436]

---

[431] Kısakürek, "Deyyus", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 7, Sayı 54, 30 Mart 1951, s. 8.

[432] Yılmaz Çetiner anılarında, güzellik yarışmalarının önce *Cumhuriyet* gazetesi tarafından düzenlendiğini ancak gericilerin baskısı nedeniyle gazetenin organizasyonu bırakmak zorunda kaldığını, bazı hocaların dini törenlerde güzellik yarışmalarını fuhuşla özdeşleştirerek bu yönde telkinler yaptıklarını aktarır. Bkz. Yılmaz Çetiner, **Nefes Nefese Bir Ömür**, İstanbul, Epsilon Yayıncılık, 2006, s. 90.

[433] "Vatansız Vatan! Bir Casusu Kullanacak Müessese, Bu Vatanda Ancak Sen Olabilirsin", **Büyük Doğu Gazetesi**, Sayı 72, 28 Temmuz 1952, s. 1. İlgili haber örnekleri için bkz. Ek 9-Ek 10.

[434] "Avrat Pazarı", **Büyük Doğu Gazetesi**, Sayı 33, 17 Haziran 1952, s. 1. *Büyük Doğu*'da yayımlanan fotoğraflar için bkz. Ek 11.

[435] "Yeni Fuhuş", **Büyük Doğu Gazetesi**, Yıl 9, Sayı 21, 5 Haziran 1952, s. 1.

[436] DXB, "Bir Randevucu İfşa Ediyor", **Büyük Doğu Gazetesi**, Yıl 9, Sayı 24, 8 Haziran 1952, s. 3.

Necip Fazıl eleştiri ve hakaretlerini yarışmaya katılan kadınlara da yöneltir. Bu kadınların özel hayatlarını gazetede ayrıntılarıyla yayımlar. Türkiye güzelinin mayolu bir fotoğrafının altında şu ifade yer alır: "Rus ananın dölünden çıkmış."[437] Necip Fazıl, yarışmaya katılan kadınların randevu evlerinde çalıştıklarını iddia eder.[438] Kadınların "namuslarına sahip çıkmanın" Türk gençliğinin görevi olduğunu söyleyerek mukaddesatçı gençliği şu cümlelerle göreve çağırır:

> "Böyle işlere bizde cereyan vermek, açıkça dinimize, ecdadımıza, ahlâkımıza, milli benliğimize tarihimize, ananemize, ruhumuza, tek kelimeyle Türk namusuna suikasttır. Böyle bir şeye bu memlekette Müslüman olarak, Türk olarak, erkek olarak tahammül edebilecek kimselerin yekununu çatısı altında toplamaya vatan satıcılığı müessesesi başta olarak gazete idarehanelerinden herhangi birisi fazla gelir… Türk gençliği… Niçin lanetini sadece mektup ve telgrafla değil, büyük meydanları yırtan muazzam topluluklarla yükseltip Vezüv yanardağını söndürecek tarzda Babıali sefalethanelerini manâ lavlarına boğmuyorsun?" [439]

Necip Fazıl bir süre sonra nefret söylemi içeren bu yazılarına okuyucunun tepkisini de dâhil eder. "Sonu Gelmeyen Lanet" başlığıyla yeni bir köşe açılır; Yalman'a hakaret içeren ve güzellik yarışmasını eleştiren okuyucu mektupları bu köşede yayımlanmaya başlar. Yalman'a ölüm tehditlerinin açıkça yazıldığı bu mektuplardan birinde şu ifadeler vardır: "Allahsız, kitapsız, beynelmilelci, kozmopolit ruhlu, adi ırklı, Salamon uşağı Sabatay Sevi'nin torunu, vatan satan dönme Ahmet Emin Yalman! Çok iyi bilmiş ol ki, ecelin çok yakındır."[440]

Yalman'a yönelik yayınlar, 1952 Eylül'de Büyük Doğu'nun kapatılma kararı ile zorunlu olarak sona erer. *Büyük Doğu*'nun kapatılması o dönem itibarıyla itibarıyla yeniden başlayan irtica tehdidi söylemiyle ilişkilidir. DP hükümetinin irticayı desteklediği iddiası güçlenmektedir. DP'nin başta, irticai olarak nitelenen yayınlara

---

[437] "Maskeler Düştü", **Büyük Doğu Gazetesi**, Yıl 9, Sayı 28, 12 Haziran 1952, s. 1-2.
[438] DXB, "Vesikaların En Korkuncu Konuşuyor", **Büyük Doğu Gazetesi**, Yıl 9, Sayı 29, 13 Haziran 1952, s. 1.
[439] Kısakürek, "Türk Gençliği Bayrağını ve Milli Namusunu İstismar Edenlere Karşı Nerdesin", **Büyük Doğu Gazetesi**, Yıl 9, Sayı 98, 23 Ağustos 1952, s. 1.
[440] "İzmirli Büyük Doğucular", **Büyük Doğu Gazetesi**, Yıl 9, Sayı 101, 26 Ağustos 1952, s. 6.

verdiği ilan desteği, muhalefet tarafından Meclis gündemine getirilmiştir.[441] *Büyük Doğu*'nun 16 Mayıs 1952-19 Eylül 1952 arasında yayınlanan 122 sayısı için toplam 47 bin 408 lira ilan parası aldığı belirtilmiştir.[442] Menderes'in talimatıyla kapatılan[443] *Büyük Doğu* gazetesinin son sayısında Necip Fazıl derginin bir kaç ay sonra "tam doğacağını ve tepe noktasında kalacağını" yazar.[444] Necip Fazıl kapatma kararını "manevi bir mecburiyet" nedeniyle aldığını ve "davaya sadakat" nedeniyle kabul ettiğini söyler.[445]

Necip Fazıl, *Büyük Doğu*'nun nasıl kapandığını bir yazısında şu sözlerle anlatır: "Gazeteni kapat! Ben seninleyim! Emir en tepeden!"[446] *Benim Gözümde Menderes* kitabında ise gazeteyi nasıl kapatmak durumunda kaldığını ayrıntılarıyla anlatır. Buna göre, Başbakan Yardımcısı Samet Ağaoğlu, Necip Fazıl'a "gazeteyi hemen kapayacaksın" talimatını iletmiştir.[447] Necip Fazıl'ın bunu kabul etmesinin en önemli nedeni ise, kendisine ileride daha büyük bir tesise sahip olarak *Büyük Doğu*'nun yeniden çıkarılacağı sözünün verilmesidir. *Büyük Doğu*'nun kapalı olduğu süre içinde DP iktidarı tarafından Necip Fazıl'a her ay maaş şeklinde para ödenmiştir.[448] Gazetenin kapatılmasının ardından *Serdengeçti*'deki bir yazısında Necip Fazıl *Büyük Doğu*'nun

---

[441] "Van Milletvekili Ferid Melen ve İki Arkadaşının, Resmi İlan Tevziatındaki Yolsuzluk Dolayısıyla Başbakan Yardımcısı Samet Ağaoğlu Hakkında Soruşturma Yapılmasına Dair Önergesi", **TBMM Tutanakları,** 78. Birleşim, Birinci Oturum, 30 Mayıs 1952, s. 419-420.

[442] Osman Bölükbaşı, büyük gazetelere ilan verilmezken hükümetin tarafında yer alan küçük ve orta gazetelere daha yüksek bedellerde resmi ilan verildiğini savunur. Bölükbaşı'nın verdiği bilgilere göre, 1951-1952 yılları arasında, *Cumhuriyet* Gazetesi 43 bin 233 lira, *Hürriyet* Gazetesi'nin 41 bin 340 lira ilan bedeli almıştır. Bu büyük gazetelere bir yıllık ödenen resmi ilan bedelinin *Büyük Doğu g*azetesine ödenen beş aylık bedelden az olduğu görülmektedir. Bkz. **TBMM Tutanakları,** s. 419-420.

[443] *Büyük Doğu*'nun kapanması, aynı eksende yayın yapan *Sebilürreşad*'da Eşref Edib tarafından "mason intikamı-komplosu" olarak değerlendirilmiştir. Bkz. Eşref Edib, "İslam Cephesinin Bir Kalesi Sükut Etti", **Sebilürreşad Dergisi**, Cilt 6, Sayı 135, Eylül 1952, s. 147-148.

[444] Kısakürek, "Tebliğ", **Büyük Doğu Gazetesi**, Yıl 9, Sayı 122, 19 Eylül 1952, s. 1.

[445] Kısakürek, **a.g.m.**, s. 1.

[446] Kısakürek, "21 Yılın Bilançosu", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 21, Sayı 1, 30 Eylül 1964, s. 15.

[447] Kısakürek, **Benim Gözümde Menderes**, s. 249-250.

[448] Kısakürek, **a.g.e.**, s. 249-251.

daha güçlü şekilde yayımlanacağı inancını tekrarlar: "Saray yapmak için kulübeyi yıktık. Bir milyon liralık kati ve maddi teminat aldık. İki ay sonra tekrar, hem de nasıl, mükemmel üstü mükemmel şekilde çıkacağız."[449]

DP'nin irticaya destek olduğu iddiasını güçlendiren bir olay, Malatya suikast girişiminin hemen öncesinde yaşanmıştır. 1952 Eylül ayı itibarıyla düzenlenen DP kongrelerinde delegelerin dile getirdiği talepler, muhalefetin iddiasını destekler niteliktedir. Bu taleplerden bazıları şöyledir: ilk ve orta okullarda Kur'an okutulması, gazetelerde mayolu kadın resimlerinin yer almasının yasaklanması, "imansızlık timsali" olarak nitelenen dans ve baloların ve güzellik yarışmalarının yasaklanması, Mason cemiyetlerinin kapatılması, kadın memurların tasfiye edilmesi, Ayasofya'nın cami yapılması.[450] Delegelerin talepleri Cumhurbaşkanı Bayar tarafından da üstü kapalı şekilde şöyle desteklenmiştir: "Hakiki duyuş ve kanaatlerinizin benim duyuş ve kanaatlerime tevafuk [uyum] ettiğini biliyorum. Hiçbir nikbinliğe [iyimserlik] yer vermeden söyleyebilirim ki, umde olarak ele aldığımız bütün meseleler hal yolundadır hatta birçokları şimdiden halledilmiş bulunmaktadır."[451]

Kamuoyunda bu talepler tartışılırken DP Samsun Milletvekili Hasan Fehmi Ustaoğlu *Büyük Cihat*'ta yayımlanan makalesinde delegeleri şu sözlerle desteklemiştir:

> "Bu muhterem delegeler demek istiyorlar ki, Cumhuriyet idaresinin kurucusu yegane, birinci Reisicumhur olduğu ve milletin Atatürk inkılabına borçlu bulunduğu iddiası asla müsellem [karşı çıkılamaz] ve doğru değildir. Bundan daha boş ve haksız söz olamaz. İstiklale müstahik [layık] ve hükümeti hakkaniyet ve adalet esasını temin eden şekilde kurmaya hakkı olan mücadele de harekâtı milliyeye saik olan gayedir."[452]

---

[449] Kısakürek, "Kaybolan Ahlâkımız", **Serdengeçti**, Yıl 6, Sayı 19-20, Ekim-Kasım 1952, s. 5.
[450] "Çorum DP İl Kongresinde Alınan Kararlar", **Serdengeçti**, Yıl 6, Sayı 19-20, Ekim-Kasım 1952, s. 12.
[451] Mehmet Emin Akyüz, "Ustaoğlu Davaları", **Meşhur Davalar Mecmuası**, Cilt 1, Sayı 8, Nisan 1954, s. 179.
[452] Hasan Fehmi Ustaoğlu, "İnkılap İnsanları Sefalete Değil, Saadete Ulaştırmalı", **Büyük Cihad Gazetesi**, Yıl 2, Sayı 78, 12 Eylül 1952, s. 1.

Bir DP Milletvekili tarafından söylenen bu sözler, DP'ye yönelik eleştirilerin artmasına neden olmuş,[453] Ustaoğlu, pek çok gazetede hatta iktidarın yayın organı olan *Zafer*'de dahi eleştirilmiştir. *Zafer* gazetesi yazarlarından Mümtaz Faik Fenik, Ustaoğlu hakkındaki yazısında "Derviş Vahdeti de böyleydi" başlığını kullanmıştır.[454] Eleştiriler üzerine ilk açıklamasını *Serdengeçti*'ye yapan Ustaoğlu, sözlerinin arkasında durduğunu, halkı kurtaranın önce Allah, sonra millet olduğunu ve kurtuluşu bir adama yüklemenin millete hakaret sayılacağını söylemiştir. Ustaoğlu istifa etmeyi düşünmediğini de vurguladığı konuşmasında şu ifadeleri kullanmıştır: "Türk milleti Müslümandır, Türkiye bir İslam memleketidir.... Demokrat Parti bir Müslüman partisidir... Biz bu partiye mebus olmak için falan girmedik... Ben politika adamı değilim, Allah adamıyım. Sırf bu işe Allah rızası için giriştim. DP'ye İslamiyeti tutacağız dedikleri için girdim."[455]

Ustaoğlu üzerinden DP'ye yöneltilen eleştirilere karşı Menderes'in "Bugün dini irtica değil, siyasi irtica vardır" açıklaması[456] ilginç bir tesadüf olarak Yalman'ın vurulduğu gün gazetelerde yer almıştır. Malatya'da yaşanan suikast girişimi, hükümetin ilk günden beri desteklediği Necip Fazıl-*Büyük Doğu* ve mukaddesatçı-milliyetçi grupların adlarının olaya karışması nedeniyle muhalefetin iddialarını bir anlamda haklı çıkarmıştır.[457] Bu nedenle, DP'nin olay sonrası kendisine yöneltilen eleştirilerin sona ermesi amacıyla hareket ettiği görülmektedir. Örneğin Yalman anılarında Menderes'in bizzat tahkikata giriştiğini belirtmiştir.[458] Malatya davası sürecinde hükümetin yayın

---

[453] Konuyla ilgili *Ulus* gazetesinde yayımlanan 26 Ekim 1952 tarihli karikatür için bkz. Ek 12.
[454] Akyüz, "Ustaoğlu Davası", **Meşhur Davalar Mecmuası**, Cilt 1, Sayı 8, Nisan 1954, s. 180.
[455] "H. Fehmi Ustaoğlu Diyor ki", **Serdengeçti**, Yıl 6, Sayı 19-20, Ekim-Kasım 1952, s. 10-11.
[456] "Bugün Dini İrtica Değil, Siyasi İrtica Tehlikesi Üzerinde Durmak Lazımdır"; "Meçhul Bir Şahıs Ahmet Emin Yalman'ı Yaraladı", **Milliyet Gazetesi**, Yıl 3, Sayı 912, 23 Kasım 1952, s. 1.
[457] "Büyükdoğu Cemiyeti ve İslam Demokrat Partisi Kurucuları ile Milliyetçiler Derneği ve Nurcuların Faaliyetlerinden Meydana Gelen Olaylar", **Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivleri**, Yer No: 67-418-16, 1952, s. 1.
[458] Yalman, **Yakın Tarihte Gördüklerim ve Geçirdiklerim**, s. 294.

organı olan *Zafer* gazetesi ve Yalman'ın sahibi olduğu *Vatan* gazetesinde aynı bakış açısı ve hatta kimi zaman aynı ifadelerle kaleme alınmış pek çok haber ve makale bulunmaktadır.[459] İktidarın bu olayda sorumluluğu olduğu iddiası dava sürecinde kamuoyu baskısı oluşturmuş, iktidar davanın bir an önce sonuçlandırılması için çaba göstermiştir. 1956'da irticai faaliyetlerin yeniden gündeme gelmesi üzerine Menderes'e bir mektup yazan Celal Bayar, Malatya davasına ilişkin "davanın dejenere olduğunu, mahkemenin yeterince güçlü olmadığını" yazmış ve davanın sağlıklı yürütülmediği tespitini bir anlamda doğrulayacaktır.[460]

Malatya davasının iddianamesi[461] ve esas hakkında mütalaasında[462] en azından Necip Fazıl'la ilgili bölümlerin özensiz ve alelacele hazırlandığını söyleyebiliriz. Zira, suçlamalara ilişkin yeterli incelemenin yapılmamış olduğu görülmektedir. İddianamede, Necip Fazıl'a ilişkin vurgulanan konulardan biri, 1950'de Necip Fazıl'ın hapishanede bir arkadaşına yazdığı mektupta, İslami amaçlara yönelik Hak Partisi'ni kuracağından bahsetmiş olmasıdır.[463] Oysa Necip Fazıl bu mektubu yazdığı belirtilen 21 Haziran 1950 öncesinde zaten İslami amaçlarla Büyük Doğu Cemiyeti'ni kurmuştur. *Büyük Doğu* dergisi dikkatle incelendiğinde, bu Cemiyet'in hedefi netlikle ortaya konulabilmektedir.

---

[459] 33 sanıklı Malatya davasının 11 sanığının avukatlığını üstlenen Mehmet Emin Akyüz, davalı ve davacı tarafların müdafaa ve konuşmalarını, dava süresince gazetelerde yer alan tüm haberleri satır sayısına kadar detaylı şekilde hazırladığı *Meşhur Davalar* mecmuasında aktarmıştır. Elbette davalı tarafın avukatlığını üstlendiğinden dergide yer alan yorumlar, savunduğu tarafın çıkar ve haklarını koruma amacına yöneliktir. Ancak dergide, sanık ve avukatların konuşmaları, gazetelerde yer alan haberler, tahkikat kararnamesi ve esas hakkında mütalaa aynen verildiğinden Malatya davasına ilişkin en kapsamlı kaynak olarak gözükmektedir. Bkz. **Meşhur Davalar Mecmuası**, Cilt 1, Sayı 1-11, 1954.

[460] "Bursa Ulu Camide Meydana Gelen İrtica Hadisesi Hakkında Cumhurbaşkanı ve Başbakan Arasındaki Yazışmalar", **Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivleri**, Yer No: 41-244-14, 15 Haziran 1956.

[461] İddianamenin tamamı, Necip Fazıl'ın kitabında ek olarak yer almaktadır. Kısakürek, **Müdafaalarım**, s. 361-370.

[462] Esas Hakkında Mütalaa için bkz. **Meşhur Davalar Mecmuası**, Cilt 1, Sayı 8, Nisan 1954, s. 188-192; Cilt 1, Sayı 9, Temmuz 1954, s. 211-216; Cilt 1, Sayı 10, Eylül 1954, s. 236-240; Cilt 1, Sayı 11, Aralık 1954, s. 256-261.

[463] "Malatya Hadisesi Davasında C.M.U. liğinin Esas Hakkındaki Mütalaası", **Meşhur Davalar Mecmuası**, Cilt 1, Sayı 11, Aralık 1954, s. 256.

Necip Fazıl, mektubunda bahsettiği Hak Partisi'ne 18 Ağustos 1950 tarihinde yayımlanan *Büyük Doğu*'daki bir yazısında da yer vermiş[464] ve buradaki ifadeden anlaşıldığı kadarıyla Cumhuriyet Halk Partisi'nin karşısında konumlandırmak istediği Hak Partisi'ndeki "hak" ifadesini, hem Hak'ın "Allah'ın isimlerinden biri"[465] anlamıyla, hem de Halk Partisine ses benzerliği nedeniyle sembolik olarak kullanmıştır.[466] Bu benzerliği 1946 seçimlerinde hak kavramının adalet anlamını işaret ederek CHP de, "oyunu Halk partisine, hak partisine ver" sloganıyla kullanmıştır.[467] İddianamede *Büyük Doğu*'da Başyücelik Devleti'yle ilgili yayımlanan iki yazıya değinilmiştir. Mütalaada çıkarıldığını gördüğümüz bu iki yazı, iddianamede "laikliğe ve inkılaplara aykırı faaliyetler" kapsamında değerlendirilmiştir.[468] Oysa Başyücelik Devleti yazıları Büyük Doğu'da 1946 itibarıyla yayımlanmaya başlamış, sadece 1951-1952 yıllarında Başyücelik emirleriyle birlikte 32 sayı devam etmiştir. Gerek İslam İnkılabı, gerek Başyücelik Devleti yazıları incelendiğinde hem tek tek her biri, hem de teorinin içinde bütünüyle rejime ve inkılaplara aykırılık görülmektedir. Diğer taraftan Necip Fazıl'ın sadece Başyücelik odaklı yazılarında değil, tüm yazılarında Büyük Doğu idealine dolayısıyla İslami devlet kurma hedefine ilişkin ipuçları bulunmaktadır. Bu nedenle yazıların dava sürecinde bütünsel olarak incelenmediği görülmektedir. İddianamede *Büyük Doğu*'da yayımlanan Ahmet Emin Yalman'a yönelik hakaret ve tehdit içeren sistematik yazılar

---

[464] Kısakürek, "Netice", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 5, Sayı 22, 18 Ağustos 1950, s. 9.
[465] "Hak", **TDV İslam Ansiklopedisi**, https://islamansiklopedisi.org.tr/arama/?q=hak&p=m, Erişim Tarihi: 24 Eylül 2019.
[466] Necip Fazıl, Malatya Davası iddianamesinde de yer alan Hak Partisi kuracağı yönündeki iddiayı reddetmiş ve şunları söylemiştir: "Hak Partisi… Biz vatana, anayasaya, inkılap kanunlarına, laikliğe, hürriyete, vicdana, herşeye zıt olarak böyle bir parti kurmak istemişiz." Necip Fazıl bunu "traji komik" olarak nitelemiş ve sadece bir hemşehrisine yazdığı mektupta Hak Partisi'den bahsettiğini ifade etmiştir. Ayrıca "Tarafımdan hiçbir vakit bir Hak Partisi teşkil etmek üzere ne bir teşebbüs vaki olmuş, ne de bu tâbir hatırlanmıştır." demiştir. Bkz. Kısakürek, **Müdafaalarım**, s. 161.
[467] Kısakürek, "Halk Ne Yaptı", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 1, Sayı 31, 31 Mayıs 1946, s. 16.
[468] Kısakürek, **Müdafaalarım**, s. 361. Söz konusu iki yazı, Başyücelik Emirleri içinde yer alan "Başyücelik Emirleri: Vatan Dışı" ve "Başyücelik Emirleri: Kılık Kıyafet" yazılarıdır.

delil olarak sunulmuştur. İddianame ve mütalaada, *Büyük Doğu*'da yayımlanan Yalman'a hakaret içerikli iki mektup öne çıkarılmıştır. "Mukaddesatçı Gençlik" ve "Malatyalı Uyanık Gençler" başlıklarıyla yayımlanan bu iki mektubun önemi, Yalman'a açıkça tehdit içermesi ve sanıkların imzasıyla yayımlanması olarak belirtilmiştir.[469] Oysa olayın faili Hüseyin Üzmez'in ve sanıklardan 7 kişinin imzasını taşıyan "Mektup" başlıklı yazıdan bahsedilmemiştir. Bu yazıda Yalman, "kızlarımızı yabancı milletlere peşkeş çeken, kanı, soyu, huyu bozuk, dönme, maskeli alçak, boynuzlu garp durnası" sıfatlarıyla anılmıştır.[470] Bu mektubun konu edilmemesi, *Büyük Doğu*'da 1952 Temmuz-Ağustos ayları süresince devam eden yani sadece 2 aylık süre içinde yayımlanan okuyucu mektuplarının dahi tamamının incelenmediğini göstermektedir. Ayrıca *Büyük Doğu*'da Yalman'a yönelik tehdit ve hakaretler 1946 itibarıyla başlamıştır ancak mütalaaya yansıyan haber ve yazılar 1952'deki bir kaç yazıyla sınırlandırılmıştır. Sonuç olarak Malatya davasında, Necip Fazıl'a katle teşvik etmek ve dini propaganda nedeniyle 10 ayrı suç isnad edilmiş,[471] davanın sonuçlandığı 17 Şubat 1954'te Necip Fazıl'ın olayda "büyük manevi mesuliyet payı olduğu"[472] belirtilmesine rağmen "kafi deliller bulunamadığından" hapiste bulunduğu süre dışında ayrıca cezaya gerek görülmediği sonucuna varılmıştır.[473]

Necip Fazıl'ın bu olayda doğrudan azmettirici olduğuna dair somut bir kanıt yoktur. Ancak yukarıda verilen örneklerde net şekilde görüldüğü gibi, Necip Fazıl yazılarında Yalman'ı açıkça hedef göstermiştir. Necip Fazıl'ın hitap ettiği kitleyi çok iyi

---

469 "Malatya Hadisesi Davasında C.M.U. liğinin Esas Hakkındaki Mütalaası", **Meşhur Davalar Mecmuası**, Cilt 1, Sayı 8, Nisan 1954, s. 190-191.
470 "Mektup", **Büyük Doğu Gazetesi**, Yıl 9, Sayı 66, 22 Temmuz 1952, s. 1. Mektup için bkz. Ek 13.
471 "Son Tahkikat Kararnamesinin Devamından", Meşhur Davalar Mecmuası, Cilt 1, Sayı 7, Mart 1954, s. 167. Necip Fazıl'a atfedilen suçlar, Türk Ceza Kanunu'nun 450/4, 62, 65/1, 163/3-4, 80, 312, 70, 69, 31, 33. maddeleri olarak belirtilmiştir.
472 "Malatya Hadisesi Davasında C.M.U. liğinin Esas Hakkındaki Mütalaası", **Meşhur Davalar Mecmuası**, Cilt 1, Sayı 10, Eylül 1954, s. 240.
473 "Malatya Hadisesi Davasında C.M.U. liğinin Esas Hakkındaki Mütalaası", **Meşhur Davalar Mecmuası**, Cilt 1, Sayı 11, Aralık 1954, s. 261.

tanıyan, ne yapıp yapamayacağını çok iyi bilen bir kanaat önderi olduğu düşünüldüğünde, Yalman'a düzenlenen suikast girişiminin şaşırtıcı olmadığı söylenebilir. Hüseyin Üzmez de olay sonrası açıklamasında, *Büyük Doğu* ve diğer İslamcı gazetelerin Yalman hakkındaki yayınlarından etkilendiğini belirtmiştir.[474] Nitekim Necip Fazıl Malatya olayı ile ilgili 1969'daki bir yazısında olaydaki sorumluluğunu şu sözlerle itiraf edecektir: "Benim yaptığım yüzde 99'uyla bir ideal inşası, tezgâh faaliyeti bakımından da ancak yüzde biriyle taarruz politikasıydı ve işte bu yüzde bir bütün bunları başıma getirmeye yetmişti."[475]

Menderes, Malatya olayı sonrası "irticayı en fazla vurgulayan politikacı" haline gelmiştir.[476] Dava sürecinde 163. maddenin tüm fıkralarının korunduğu, ayrıca neşir ve cemiyet yoluyla dini propagandanın cezalarının ağırlaştırıldığı Vicdan ve Toplanma Hürriyetinin Korunması Hakkında Kanun'un[477] hazırlanması Menderes'in bu kısa süreli tutum değişikliğinin en önemli yansımasıdır.[478] Malatya olayı, DP'ye karşı muhalefetin odak noktasını oluşturmuştur. 1954'te Osman Bölükbaşı[479] Menderes'e, "İrticaın hâmisi sensin. Necip Fazıl'ı koruyan ve besleyen adam sensin"[480] sözlerini söyleyecektir.

---

474 "Tecavüzde Mürteci Temayüllü Toplulukların Parmağı Var", **Hürriyet Gazetesi,** Yıl 5, Sayı 1651, 25 Kasım 1952, s. 1; "Yalman'ı Vuran Büyük Doğucular mı", **Milliyet Gazetesi**, Yıl 5, Sayı 912, 25 Kasım 1952, s. 1.

475 Kısakürek, "1953'ten Bu Yana", **Büyük Doğu**, 14. Devre, Sayı 1, Mayıs 1969, s. 13.

476 Altan Öymen, **Öfkeli Yıllar**, İstanbul, Doğan Egmont Yayıncılık, 2008, s. 343.

477 Bu kanun basında "Milli Selamet Kanunu" olarak anılmıştır. Bkz. F. Ahmad, B.Turgay Ahmad, **Türkiye'de Çok Partili Politikanın Açıklamalı Kronolojisi (1945-1971)**, s. 113.

478 Menderes, 1949'da 163. maddenin kapsamının genişletilmesine karşı çıkarak CHP'yi dinsizlikle suçlamıştır. Geçmişteki bu tavrı nedeniyle 163. maddede değişiklik yapılması yerine, aynı kapsamdaki kanunu yeni bir isimle Meclis'e getirmiştir. Kanun görüşmelerinde kendisine önceki tutumu hatırlatılan Menderes "o zamanlar irtica yok, mürteci var dedim" şeklinde kendisini savunmuştur. Bkz. "Vicdan ve Toplanma Hürriyetinin Korunması Hakkında Kanun Layihası ve Adalet Komisyonu Raporu", **TBMM Tutanakları**, 115. Birleşim, Birinci Oturum, 23 Temmuz 1953, s. 1100.

479 Osman Bölükbaşı, 1948'de DP'den ayrılarak Millet Partisi kurucuları içinde yer almıştır. 1950 seçimlerinde Millet Partisi'nin tek milletvekili olarak partisini Meclis'te temsil etmiştir.

480 "Neşir Yoliyle veya Radyo ile İşlenecek Bâzı Cürümler Hakkında Kanun Lâyihası ve Adliye Encümeni Mazbatası", **TBMM Tutanakları**, 60. Birleşim, Birinci Oturum, 7 Mart 1954, s. 428.

Malatya olayı aynı zamanda, iktidarın Necip Fazıl'a verdiği sözleri tutamamasına neden olmuştur. Necip Fazıl olay sonrası tutuklanarak 1 sene 3 gün cezaevinde kalmıştır. Necip Fazıl, bu süreci yani 1952-1953 dönemini "İslam'a baskın ve müminleri yıldırma devresi" olarak tanımlar. Menderes'in ise bu dönemde "yüzde yüz küfrün emrine girdiğini" söyler.[481] Necip Fazıl sonraki yazılarında DP yüzünden "mübarek vazifenin" yani İslam İnkılabı fırsatının 1950'li yıllarda kaçırıldığını söyleyecektir.[482]

[481] Kısakürek, **Benim Gözümde Menderes**, s. 258-259. *Büyük Doğu*, 1954'te dergi olarak yeniden yayımlanmıştır. 1956'da yeniden gazete olarak sadece iki sayı yayınını sürdürebilmiştir. 1964'te yeniden yayımlanmaya başlamışsa da, bu çalışmada incelenen 1943-1952 dönemindeki dava misyonu, satış rakamı, etkisi ve zengin içeriği bakımından görece istikrarını bir daha yakalayamamıştır.
[482] Kısakürek, **Rapor 5-6**, s. 91.

İKİNCİ BÖLÜM

BÜYÜK DOĞU İDEALİNİN İNŞA SÜRECİ

Büyük Doğu ideali, Necip Fazıl tarafından sembolik biçimlerle ve kutuplaşmış kavramlar kullanılarak inşa edilmiştir. Necip Fazıl'ın incelenen dönemde kullandığı bu kavram setleri, Doğu-Batı, biz-onlar ve ruh-maddedir. Bu ikilikler İslami içerikle yorumlamıştır. Bu bölümde teorinin söylemsel inşasında Necip Fazıl'ın bu kavramlara yüklediği yeni anlamsal içerikleri, bunları nasıl ve ne amaçla kullandığı, Büyük Doğu ideali içinde kavramların yeri ve önemi değerlendirilecektir. Böylece Büyük Doğu idealinin söylemsel inşasının anlatımı hedeflenmiştir.

Bu bölümde ayrıca Büyük Doğu idealinin bir teori olarak nasıl inşa edildiği ele alınacaktır. Büyük Doğu idealinde ilk aşama bir siyasal partinin kurulmasıdır. Necip Fazıl 1949'da kurduğu Büyük Doğu Cemiyeti ile bu ilk aşamayı gerçekleştirecektir. Teorinin ikinci aşaması bir hareket planı olarak İslam İnkılabı'nın gerçekleştirilmesidir. Her iki aşamanın başarıya ulaşması durumunda Başyücelik Devleti'nin kurulacağı öngörülmüştür. Hedefi Başyücelik Devleti'nin kurulması olan teorinin ilk iki aşamasının teori içinde ne ifade ettiği bu bölümde analiz edilecektir. Bu kapsamda Büyük Doğu Cemiyeti'nin kuruluşu, faaliyetleri, feshedilmesi ve *Büyük Doğu* dergisi aracılığıyla aktarılan İslam İnkılabı'nın amacı ve hedefi değerlendirilecektir.

A. Büyük Doğu İdealinin Söylemsel İnşası

Büyük Doğu idealinin inşasında kullanılan kavramlar, Necip Fazıl Kısakürek'in ideolojisini temsil eden sembolik biçimlerdir. Bu sembolik biçimler çözümlendiğinde, Büyük Doğu idealinin temel olarak Cumhuriyet rejimi ve rejimle birlikte kurulan resmi

ideolojiye karşıtlık hattı üzerinde inşa edildiği görülmektedir. Bu karşıtlık, Büyük Doğu idealinin tüm aşamalarına yansımaktadır.

Necip Fazıl'ın tek partili döneme ilişkin "ahlâki kayıtsızlık"[483] eleştirisi, Büyük Doğu Cemiyeti'nin tüzüğüne "ahlâki dernek"[484] vurgusuyla yansır. Bu nedenle, Cemiyet üyelerinin "milli ahlâk telakkisi ölçüleri içinde" olması beklenir.[485] Büyük Doğu idealinin ikinci aşaması olan İslam İnkılabı, Atatürk inkılaplarının karşısına "İslam'dan büyük inkılap yoktur"[486] reddiyesiyle çıkar. Üçüncü aşama olan Başyücelik Devleti, ilkeleri, işleyişi, emir ve yasaklarıyla Cumhuriyet'e karşı yeni bir rejim önerisidir. Cumhuriyet rejiminin "Hâkimiyet kayıtsız şartsız milletindir" şiarı, Başyücelik Devleti'nde "Hâkimiyet, kayıtsız şartsız Hakk'ındır"[487] şeklindedir.

Necip Fazıl, Cumhuriyet rejiminin 6 ilkesine 9 ilkeyle karşılık verir. Büyük Doğu idealinin temel prensiplerini ifade eden bu 9 ilke sırasıyla, ruhçuluk, ahlâkçılık, milliyetçilik, şahsiyetçilik, nizamcılık, müdahalecilik ile sermaye ve mülkiyette tedbirdir.[488] Cumhuriyet ilkeleriyle tek ortak başlık milliyetçiliktir. Ancak Atatürk milliyetçiliği ve Necip Fazıl'ın savunduğu milliyetçilik de içerik bakımından birbirinden

---

[483] DXB, "Rapor Devlete, Millete ve Alakalılara", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 7, Sayı 46, 2 Şubat 1951, s. 16.
[484] Kısakürek, "Büyük Doğu Cemiyeti'nin Ana Nizamname Projesi", **Büyük Doğu Gazetesi**, Yıl 5, Sayı 13, 3 Haziran 1949, s. 4.
[485] Kısakürek, **a.g.m.**, s. 4.
[486] Kısakürek, "İslam ve İnkılap", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 2, Cilt 3, Sayı 64, 23 Mayıs 1947, s. 2.
[487] Kısakürek, "İslam İnkılabı-Teşkilat ve İdare", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 6, Sayı 32, 27 Ekim 1950, s. 2.
[488] Necip Fazıl, 1939'da 9 ilkeyi: 1-Milliyetçi-Anadolucu (kopya Avrupacılığına zıt), 2-Ruhçu (maddeciye zıt), 3-Maveracı (ham softaya-dinsize zıt), 4-Şahsiyetçi-Keyfiyetçi (başıboş ferd haklarına zıt standart ölçülere zıt) 5-Mülkiyette tahdidci (büyük ferdi sermayeciliğe zıt) 6-Sanat, fikir ve ilimde tecridci-safiyetçi (köksüz ve kabataslak teşhis sitemlerine zıt) 7-Kafa ve ruh mümtaziyeti bakımından sınıfçı (antidemokrat) 8-Tek görüş etrafında müdahaleci (antiliberal) olarak sıralamıştır. Bkz. Kısakürek, **Çerçeve 1**, İstanbul, Büyük Doğu Yayınları, 1985, s. 111. 1944'te sıralamasında dokuzuncu ilkeyi, "sermayede tahdit" başlığıyla anlatmıştır. Bkz. Kısakürek, "Dokuz Anahtardan Dokuzuncusu", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 1, Cilt 2, Sayı 27, 14 Nisan 1944, s. 2. Necip Fazıl, 1946 sonrasında bu maddeyi "sermaye ve mülkiyette tedbircilik" olarak değiştirir. Bkz. Kısakürek, "Sermaye ve Mülkiyette Tedbircilik", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 1, Cilt 2, Sayı 35, 28 Haziran 1946, s. 2.

farklıdır. Necip Fazıl Atatürk milliyetçiliğine içkin olan Türkçülüğü ve seküler milliyetçiliği reddeder. İslam'ın hizmetinde bir milliyetçilik anlayışını savunur. Necip Fazıl'a göre bunun nedeni, millet kavramının tek millet olan İslam milletini işaret etmesidir. Milliyetçilik düşüncesi, şu sözlerinde nettir: "Bir Türk, bir Arap, bir Fars bir Hint milleti yok, tek ve yekpare bir İslam milleti vardır."[489] Büyük Doğu ilkelerinden ruhçuluk, Necip Fazıl'a göre "Allahçılığı"[490] yani Allah'a inanmayı ve Allah'ı sevmeyi ifade eder. Necip Fazıl ruhçuluğu, dinsiz olduğunu düşündüğü rejim ve CHP kurucularına karşı yorumlar. Toplumdaki "ahlâki buhranın"[491] nedeni olarak gördüğü Cumhuriyet rejimine, ahlâkçılık ilkesiyle cevap verir. Ahlâkçılık ilkesinin her ferdin ahlâk ve dini korumakla yükümlü olduğu toplum hedefi, Büyük Doğu idealinde cemiyetçilik ilkesiyle ortaya konur.[492] Necip Fazıl şahsiyetçilik ve keyfiyetçilik ilkeleriyle doğrudan rejim kadrolarını hedef alır. Bu ilkelerle parlamentoyu ve halkı temsil edenlerin karşısına, "halkı Hakk'a esir etmekle görevli"[493] ve her alanda yetkin kişilerin oluşturduğu Yüceler Kurultayı'nı koyar. Yüceler Kurultayı kadrosu, "öz nefsinden başka her nefsi düşünen, anlama çilesinin yakıp tutuşturduğu üstün sınıfı"[494] ifade eder. Necip Fazıl, Yüceler Kurultayı'nı Cumhuriyet bürokratlarının karşısında konumlandırır. CHP bürokratlarının, İsmail Kazdal'ın deyimiyle "devrim misyonerlerinin"[495] üstlendiği Cumhuriyet inkılaplarının yayılması ve korunması görevi, Başyücelik Devleti'nde Büyük Doğu

[489] Ha.A.Ka., "Din, Millet, Şeriat", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 1, Cilt 2, Sayı 51, 18 Ekim 1946, s. 4.
[490] Kısakürek, **a.g.m.**, s. 2. Necip Fazıl, 1944 ve 1946'da ruhçuluk ilkesini anlattığı yazılarında kullandığı "Allahçılık" ifadesi, *İdeolocya Örgüsü* kitabının son baskısında "Allah'a inanmak" olarak yer almaktadır. Bkz. Kısakürek, **İdeolocya Örgüsü- 2018**, s. 390.
[491] Kısakürek, "Bizde Buhran", **Büyük Doğu Dergisi**, Sayı 17, 22 Şubat 1946, s. 2.
[492] Kısakürek, "Cemiyetçiliğimiz", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 1, Cilt 2, Sayı 31, 31 Mayıs 1946, s. 2.
[493] Kısakürek, "İslam İnkılabı: Teşkilat ve İdare", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 6, Sayı 32, 27 Ekim 1950, s. 2.
[494] Kısakürek, "Şahsiyetçilik", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 1, Cilt 2, Sayı 30, 24 Mayıs 1946, s. 2.
[495] Kazdal, **Serencam**, s. 29.

idealinin temel prensiplerinin benimsetilmesi amacıyla Yüceler Kurultayı kadrosu tarafından yürütülecek "ideolojik şuurlandırma"[496] faaliyetine karşılık gelir. Başyücelik Devleti'nde, keyfiyetçilik ilkesiyle[497] toplumun her ferdinin Yüceler Kurultayı'nın, yani "örnek şahsiyetler kadrosunun"[498] özelliklerine sahip olması hedeflenir. Cumhuriyet rejiminin amaçları olan demokrasi ve özgürlüğün "başıboşluğa, kargaşalığa ve aşırılığa"[499] yol açtığını düşünen ve bu nedenle toplumda düzen ve denetimin olmadığını savunan Necip Fazıl, nizamcılık ve müdahalecilik ilkeleriyle demokrasiyi "iman ve şuur"[500], özgürlüğü "ezeli ve ebedi kanunlara tam ve mutlak teslimiyet"[501] olarak yeniden yorumlar. Sermaye ve mülkiyette tedbircilik ilkesi, devletçilik ilkesiyle kısmen uyumlu olmakla birlikte İslami kurallarla yapılandırılır. Necip Fazıl, bu ilkeyle kapitalizm ve sosyalizm arasında bir ahenk oluşturulacağını belirtirken Kuran'da faizin haram, zekâtın farz olmasından yola çıkarak faizin yasaklanması ve her yıl zorunlu olarak zekât verilmesiyle sermayenin ölçüsüz şekilde büyümesinin engelleneceğine ve ekonomik problemlerin çözüleceğine inanır.[502]

Necip Fazıl, Büyük Doğu ideali inşasında ilkelerin yanı sıra, zıt kutupları da ortaya koyar. Teorinin ilkeleri ve zıt kutupları aynı zamanda Başyücelik Devleti'nde uygulanacak şeri hukukun dayanağıdır. Necip Fazıl bunu "emir (yap), yasak (yapma)" başlığı ile şöyle anlatır: "Büyük Doğu davası emirler ve yasaklar, yeniden ruh ve şekil

---

[496] Mirzabeyoğlu, **İdeolocya ve İhtilal, Kavganın İçinden**, s. 150.
[497] Kısakürek, "Keyfiyetçilik", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 1, Cilt 2, Sayı 32, 7 Haziran 1946, s. 2.
[498] Kısakürek, "İslam İnkılabı-Sınıf", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 5, Sayı 12, 30 Aralık 1949, s. 2.
[499] Kısakürek, "İslam ve Herşey", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 1, Cilt 2, Sayı 36, 5 Temmuz 1946, s. 2.
[500] Kısakürek, "Nizamcılık", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 1, Cilt 2, Sayı 32, 7 Haziran 1946, s. 2.
[501] Kısakürek, "Müdahalecilik", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 1,Cilt 2, Sayı 34, 21 Haziran 1946, s. 2.
[502] Kısakürek, "Sermaye ve Mülkiyette Tedbircilik", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 1, Cilt 2, Sayı 35, 28 Haziran 1946, s. 2; Kısakürek, "İslam İnkılabı-İktisadi Nizam", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 5, Sayı 22, 18 Ağustos 1950, s. 2.

verilecekler ve kökünden kazınacaklar halinde iki bölümlü[dür]… Emirler ve yasaklar… Bütün ölçülerimizin temel dayanağı olan ana kıstasa aykırı her şey…" [503]

Necip Fazıl, "aksidava"[504] olarak nitelediği zıt kutupları onbir başlıkta toplar. Bunlar sırasıyla Allahsızlık, ahlâki kayıtsızlık, materyalistlik ve komünistlik, kozmopolitlik, başıboş ferdcilik, teftişsiz ve murakabesiz [denetimsiz] taklitçilik, fikir ve ilimde posacılık ve kışırcılık [yüzeysellik], sahte ve köksüz inkılapçılık, züppe garp hayranlığı, bütün ahlâk dışı tecellilerle [görünüm] eyyamgüderlik [günübirlik yaşayan] ve istismarcılık, dehhameleşmiş [hızlı ve sürekli büyümek] sermaye istibdadı ile içtimai ve iktisadi adaletsizliktir.[505] Necip Fazıl'a göre, Büyük Doğu idealine inancın ön koşulu, ilkeler kadar aksi davaların da kayıtsız şartsız benimsenmesidir.[506]

Büyük Doğu idealinin inşasında sembolik biçimlerin ilkeler ve zıt kutuplar ekseninde kullanıldığı söylenebilir. Necip Fazıl'ın öne çıkardığı temalarda da bu kapsamda ikilikler oluşturulur. Necip Fazıl yazılarında bu ikilikleri bir kimlik inşa çabasıyla ideolojisi yönünde yeniden inşa eder.

Necip Fazıl'ın yazılarında karşılaşılan ilk tema, Doğu-Batı ikiliğidir. Doğu-Batı, Necip Fazıl'ın Büyük Doğu ideali inşasında kullandığı temel kategorilerden biridir. Necip Fazıl Doğu-Batı sorunsalını Cumhuriyet döneminde Batılılaşma karşıtlığı ekseninde, Kemalist modernleşme sürecinin inkılapları odağında değerlendirir. Batılılaşma karşıtlığına ilişkin yazılarında, öncelikle Tanzimat dönemi bürokrat ve aydınlarını hedef alır. Bu eleştiriler Cumhuriyet dönemi söz konusu olduğunda Batılılaşmayı devlet politikasına dönüştüren kurucu kadroya yönelik düşmanlığa dönüşür.

Necip Fazıl'ın yazılarında öne çıkan ikinci tema, biz-onlar ikiliğidir. Biz-onlar kullanımı, Büyük Doğu idealinin kurucu kategorisi ve aynı zamanda İslam'ın incelenen

---

[503] Kısakürek, **İdeolocya Örgüsü-2018**, s. 368.
[504] Kısakürek, "Büyük Doğu Cemiyeti'nin Ana Nizamname Projesi", **Büyük Doğu Gazetesi**, Yıl 5, Sayı 13, 3 Haziran 1949, s. 4.
[505] Kısakürek, **a.g.m.**, s. 4.
[506] Kısakürek, **a.g.m.**, s. 4.

dönemdeki siyasallaşma mücadelesinde önemli bir stratejik araç olarak karşımıza çıkmaktadır.

Necip Fazıl'ın yazılarında öne çıkan üçüncü tema, ruh-madde ikiliğidir. Ruh ve madde, Necip Fazıl'ın metinlerinde zaman ve mekân, manâ ve madde sembolleriyle, genel çerçevede maneviyat karşısında maddiyat olarak temsil edilir. Necip Fazıl'da ruh, Allah ve dini, madde ise dinin dışında ve karşısındaki kavramları simgeler. Dolayısıyla Necip Fazıl bu geniş ikiliği İslami dile çevirirken rejimin hukuki sınırları içinde hareket etmek zorunda olduğundan düşüncelerini şifrelemek için bir strateji olarak kullanır.

Necip Fazıl'da bu ikilikler, kendi içinde ayrı kutupları temsil ettiğinden sert ve kesin çizgilerle ayrılmış olsa da, kategoriler birbiriyle ilişkili ve birbirini tamamlayıcıdır. Doğu, ruhu ve "biz"i, Batı ise madde ve "onlar"ı temsil eder. Örneğin Necip Fazıl, İkinci Abdülhamit'i anlatırken kimi zaman örtük, kimi zaman açıkça Atatürk'le kıyaslar. Aslında bunu yaparken üç kategoriyi de kullanmaktadır. Necip Fazıl için İkinci Abdülhamit Doğu, ruh ve "biz"i, Atatürk ise, Batı, madde ve "onlar"ı simgelemektedir.

1. Doğu-Batı İkiliği

Necip Fazıl, Doğu-Batı konusunda İkinci Meşrutiyet İslamcılarının Cumhuriyet dönemine bıraktığı düşünsel çizgiyi devralır. Bu süreklilik çizgisi, Tanzimat dönemi eleştirisi-aydınlar ve politikalar bağlamında-ve Batı düşmanlığıdır. Necip Fazıl'a göre, Batı'nın amacı, "bir zamanlar kendisini neredeyse gebertecek kadar sıkboğaz eden Doğu'yu diriltmek değil, öldürmektir."[507] Necip Fazıl, Tanzimat döneminden itibaren Batı'nın "çakmak taşıyla ateş yakanlara karşı parmaklarından elektrik cereyanı sağan bir sihirbaz"[508], Doğu'nun da bunun karşısında aşağılık kompleksi duyan bir zavallı

[507] Kısakürek, "Dördüncü Mektup", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 1, Sayı 8, 5 Kasım 1943, s. 5.
[508] Kısakürek, "Davaların Davası", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 1, Sayı 14, 17 Aralık 1943, s. 5.

olduğunu söyler. Ona göre, bu kompleks, Doğu'nun tedavisi olmayan bir hastalığı olarak kalacaktır. Doğu'nun bu duruma gelmesinin sorumlularından biri olarak gördüğü Tanzimat aydın ve bürokratlarını, "zihni ve ruhi ana idrak melekelerinden mahrum",[509] "cahil ve şahsiyetsiz züppe"[510] şeklinde nitelendirir.

Necip Fazıl'ın Batı karşıtlığı, *Büyük Doğu* dergisinin ilk döneminde daha ılımlı bir çizgidedir. Bu dönemde Doğu ve Batı'nın düşünsel zenginliklerinin dergide aktarılmasına önem verilmiştir. 1943-1946 arasında yayınlanan "Doğudan Batıdan" adlı köşede, Doğu ve Batı'nın önemli edebi ve felsefi eserlerinden alıntılar yer almıştır. Ancak 1945 sonrasında Doğu ve Batı arasında sentez çabasından vazgeçer ve bu konuda dergiye yeni bir bakış açısı hâkim olur. Bu tarih itibarıyla "Doğudan Batıdan" köşesinde, İslam Peygamberi'nin hadisleri, İslam düşünürleri İmam Rabbani ve Gazali'den alıntılar yer alır. Doğu ve Batı'nın felsefi ve edebi olarak birbirini besleyen farklı zenginlikler olduğu düşüncesi yerini Doğu'nun maneviyatını sömürdüğü iddiasıyla Batı düşmanlığına bırakır.

Ancak hemen vurgulamak gerekir ki, Necip Fazıl, ABD'yi Batı'dan farklı yorumlar. 1948'e kadar *Büyük Doğu*'da ABD, kültürü, yaşam-giyim tarzı, siyaseti, ekonomik gücüyle her alanda övülür. Özellikle dini özgürlükler noktasında ABD'den hayranlıkla bahseder. 1948 sonrasındaysa ABD'ye karşı daha eleştirel yaklaşır. Ancak bu eleştirisi din ve inançla ilgilidir, yüzeyseldir. Necip Fazıl, 1947'de Amerika'nın laikliğin merkezi olmasına rağmen her okulda din eğitimi verildiğinden övgüyle bahsederken,[511] 1948'de yeni dünyanın Amerikan kilisesi emrinde olduğunu söyler.[512]

Necip Fazıl, "doğunun ahlâkı, batının teknolojisi" yaklaşımına da farklı bir bakış açısı getirir. Batının teknolojisinin alınması değil, "çalınması" taraftarıdır. Başyücelik emirlerinde, Batı'ya eğitim amaçlı gönderilecek öğrencilerin casus gibi yetiştirilerek

[509] Kısakürek, "Beşinci Mektup", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 1, Sayı 9, 12 Kasım 1943, s. 5.
[510] Kısakürek, **a.g.m.**, s. 5.
[511] Kısakürek, "Din", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 2, Cilt 3, Sayı 64, 23 Kasım 1947, s. 6.
[512] Kısakürek, "Sebep", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 3, Cilt 4, Sayı 79, 6 Şubat 1948, s. 8.

Batı'nın teknik sırlarını çalıp getirmekle yükümlü olduklarını belirtir.[513] Yurtdışına gönderilecek öğrencileri "masum talebe kılıklı ulvi irfan casusları" olarak tanımlar.[514]

Necip Fazıl için modernleşme, genellikle Batılılaşma ile özdeştir. Modernleşme sürecinde İslam dininin çağa uydurulması amacıyla dinde reform yapılması görüşüne şiddetle karşı çıkar. Reformcuların İslam'ın düşmanları olduğu görüşündedir. Reformcular, aklı dinin önüne koymaktadır. Oysa Necip Fazıl'a göre, akıl dinin emrinde ve onun sadık bir hizmetçisi olmalıdır.[515] Bu nedenle Necip Fazıl reformcuları, "istismarcı", "küfür şubesi" ve "Yahudi dehâsı" şeklinde niteler.[516] Necip Fazıl'ın bu bakış açısı, aynı zamanda Cumhuriyet'in kurucu ideolojisi olan pozitivizmin eleştirisini barındırmakta, Türkiye'de pozitivizme karşı etkin bir hareket olarak kurulan felsefi ve siyasal dilin bir uzantısı olarak görünmektedir.[517] Bergsonculuk şeklinde anılan ve Necip Fazıl'ın ruh-madde ikiliği kullanımını da besleyen bu hareketten Necip Fazıl'ın da etkilendiği görülmektedir.

Necip Fazıl modernleşmenin ardında kapitalizm ya da emperyalizmi görmez.[518] Örneğin, Batılılaşma ile ilgili hemen her yazısında atıfta bulunduğu Tanzimat'ın ilanından bir yıl önce 1838'de Osmanlı Devleti ve İngiltere arasında imzalanan, gümrükleri kaldırarak Türkiye'yi bir açık pazar haline getiren, dolayısıyla kapitalizmin Türkiye'ye girişi sayılan Baltalimanı Ticaret Sözleşmesi'ne ilişkin yazılarında herhangi bir yorum yoktur. 1947 itibarıyla başlayan ABD yardımlarıyla ilgili de tutumu aynıdır;

---

[513] Kısakürek, "Başyücelik Emirleri: Garpta Tahsil", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 6, Sayı 41, 29 Aralık 1950, s. 2.
[514] Kısakürek, **İdeolocya Örgüsü-2018**, s. 321.
[515] Kısakürek, "Gerçek ve Derin Müminde Akıl", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 5, Sayı 10, 16 Aralık 1949, s. 2.
[516] Kısakürek, "İslam İnkılabı-Röformacılar", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 5, Sayı 2, 21 Ekim 1949, s. 2.
[517] Nazım İrem, "Muhafazakâr Modernlik ve Türkiye'de Bergsonculuk", **Toplum ve Bilim Dergisi**, Sayı 82, Güz 1999, s. 156.
[518] Bu çalışmada Necip Fazıl'ın 1943-1952 yılları arasındaki görüşleri değerlendirilmiştir. Ancak Necip Fazıl'ın özellikle 1970 sonrası dönemin koşullarının etkisiyle antiemperyalist, antikapitalist yönelimlerinden bahsedilebilir.

örneğin *Büyük Doğu*'da Amerikalılara yardımları sürdürmeleri için çağrıda bulunur.[519] Necip Fazıl, kapitalizm ve emperyalizmi İslam ideolojisi etrafında yorumlar. Bu nedenle bu iki kavramla ilgili düşünceleri çelişkilidir. Örneğin kapitalizm ve emperyalizmi düşman kabul ettiği masonlukla, Yahudilikle ilişkilendirir. Bu anlamda kapitalizm ve emperyalizmin amacının mukaddesatın yok edilmesi olduğunu söyler. Bunun kanıtı olarak Lozan Anlaşması örneğini kullanır. Necip Fazıl'a göre bu anlaşmayla Türk mukaddesatı Batı emperyalizmine peşkeş çekilmiştir.[520] Diğer taraftan kapitalizmin dini özgürlüklere sahip çıktığı iddiasını, komünizmin dinsizliği karşısında ehven-i şer olarak kabul eder. Bu nedenle Necip Fazıl, kendisini "1 numaralı komünist düşmanı"[521] ilan ederken, kapitalizm ve emperyalizme karşı ılımlı tavrını sürdürür. Kapitalizme dinin refakatinde ilerleyeceği bir rota çizen Necip Fazıl, *Büyük Doğu* dergisinde fabrika bacaları ve minarelerin olduğu bir çizime, "Büyük Doğu mefkûresi budur" başlığıyla yer verir.[522]

Necip Fazıl, Batılılaşma ile özdeş kullanılan medenileşme kavramına da tepkiyle yaklaşır. Ona göre medeniyet, İslam'la mümkündür:

> "Yeryüzünü kâmil şifaya ulaştırıcı gerçek medeniyet sembolü olan ezeli ve ebedi medeniyet kadrosu bulunmak için aranmaya muhtaç değildir. Onun ismi İslamiyet'tir. Ve bu mutlak kurtarıcı bugün canhıraş çilesini belirttiğimiz garp dünyasının vurduğu sillelerle bütün şahsiyet ve hüviyetinden mustarip hale getirilmiş bazı şark milletlerinin tıpasını açamadıkları ve çöplüğe attıkları bir hayat iksiri halinde beklemektedir. Allah'ım sen bizi ne çetin bir işe memur kıldın."[523]

[519] Be.De., "Amerikan Yardımı", **Büyük Doğu Dergisi**, Cilt 4, Sayı 86, 26 Mart 1948, s. 8.
[520] Kısakürek, "Hayâsız Mütlif", **Büyük Doğu Gazetesi**, Yıl 9, Sayı 7, 22 Mayıs 1952, s. 1.
[521] Kısakürek, "Yeni Rum Patriği", **Büyük Doğu Gazetesi**, Yıl 5, Sayı 3, 25 Mart 1949, s. 4.
[522] **Büyük Doğu Dergisi**, Sayı 23, 4 Nisan 1946. Bkz. Ek 14.
[523] Kısakürek, "Medeniyetlerin Hali", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 7, Sayı 42, 5 Ocak 1951, s. 2.

Necip Fazıl'ın 1945 sonrası yazılarında, Tanzimat aydınlarının sorumluluğu ikinci derecede önemli hale gelir.[524] Bu tarih itibarıyla, Batılılaşma hareketleriyle toplumu yozlaştıran ve "soysuzlaştıran"[525] asıl sorumluların Cumhuriyet kadroları olduğunu savunur. Tanzimat ve Cumhuriyet dönemini birbiriyle ilişkilendiren Necip Fazıl bu görüşünü "ceket" benzetmesiyle açıklar. Necip Fazıl'a göre, ceketin provasına Tanzimat döneminde başlanmış, dikimi Cumhuriyet döneminde tamamlanmıştır.[526]

Nurdan Gürbilek'in "narsistik yara"[527] kavramıyla tanımladığı Batı karşısında yetersizlik hissi, Doğu'nun yüceltilme çabası, Doğu'nun Batı'nın kaynağı olarak gösterilmesi ve bu yolla güç ilişkisinin tersine çevrilmesi[528] semptomlarına Necip Fazıl'ın yazılarında da rastlanır. Bu çerçeve korunmakla birlikte, Necip Fazıl'ın Doğu-Batı değerlendirmesinde iki odak noktası öne çıkar. Bunlardan ilki, Doğu ve Batı'nın din referanslı yorumudur. İkincisi ise, rejimin Doğu ve Batı konumlandırmasına ve bunun yansıması olarak ortaya çıkan Şarklı-Garplı ayrımına karşı eleştiridir. Necip Fazıl'da Doğu, İslam'ı temsil eder. Dolayısıyla Necip Fazıl'da Doğu'nun yüceltilmesi, Batı karşısında yetersizlik hissinden ziyade Doğu'yla özdeşleştirilen İslam'ın, tüm dinlerin, tüm milletlerin ve tüm ideolojilerin üzerindeki kutsal konumuna duyulan tartışma kabul etmez inançtan kaynaklanır. Necip Fazıl'ın bu görüşünü takipçilerinden Mirzabeyoğlu şöyle gerekçelendirir: "Doğu der demez İslami görüşün akla gelmesi, Doğu'da İslam'dan başka hiçbir görüşün eşya ve hadisenin teshirine [hâkim olmasına] dair bir fikir vazetmemesi [koymaması] bakımından ve onun ister istemez tek temsilcisi olma

[524] Necip Fazıl ileriki yıllarda "kötülükler çığırı" şeklinde adlandırdığı dönemi, Tanzimat dönemi yerine İkinci Meşrutiyet'le başlatacaktır. Mirzabeyoğlu, **Necip Fazıl'la Başbaşa, İntiba ve İlham**, s. 219.
[525] Kısakürek, "Davanız Davamız", **Büyük Doğu Gazetesi**, Yıl 5, Sayı 11, 20 Mayıs 1949, s. 4. Necip Fazıl'ın Batılılaşmayı destekleyenler için en fazla kullandığı niteleme "soysuz" ifadesidir. Bu yazısında, "soysuzlaşan taklit kuklaları" ifadesini kullanır.
[526] Kısakürek, "Cumhuriyet", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 6, Sayı 33, 3 Kasım 1950, s. 8.
[527] N. Gürbilek, **Kör Ayna, Kayıp Şark**, İstanbul, Metis Yayınları, 2016, s. 13.
[528] Gürbilek, **a.g.e.,** s. 92.

durumundadır."[529] Necip Fazıl "bir aşağılık ukdesi"[530] olarak görülen şarklılığın karşısında "ruh zemininden öksüz"[531] garplılığın methedilmesine de bu doğrultuda karşı çıkar.

Necip Fazıl, Doğu'nun kurtuluşunu Batıcılığın karşısında konumlandırdığı "Asyacılıkla" açıklar:

> "Gözleri sapasağlam bir topal olan Avrupa... Ayakları sapasağlam bir kör olan şark, kurtuluşunu üstünkörü ve deri üstü Avrupalılaşmakta aradıkça körlüğüne bir de topallık ilave etmek yolunda kalacak. Gerçek Asyacılık, şarkın belli başlı bir vahid [tek, biricik] olan ruhuna, yani sapasağlam ayaklarına, garbın müspet bilgilerini şahsiyetli bir bünyeleştirme dehasıyla aşılayıp ondan açıkgöz topala karşı, gözleri açık bir koşucu yetiştirmek davasında toplanıyor."[532]

Necip Fazıl, Asyacılık ya da kullandığı ikiliğe dayanarak Doğuculuk olarak adlandırılabilecek ütopyasında, Büyük Doğu idealinin gerçekleşmesiyle Doğu'nun kurtuluşunu başlatacak bir adım atılacağına inanmaktadır. Büyük Doğu idealinin aksiyon aşaması olan İslam İnkılabı çerçevesinde anlattığı Asyacılığı,[533] Büyük Doğu idealinin "büyük siyasi davası" olarak nitelendirir. Büyük Doğu adının Asya'yı işaret ettiğini ve geri kalan dünyanın düşman alanı temsil ettiğini ifade eder. Necip Fazıl, Büyük Doğu idealinin evrensel hedefi olan Asyacılığı, Doğu-Batı ikiliği çerçevesinde şöyle ifade eder:

> "… Şark manada ve maddede ufukları kervansaraylarla donatır ve insanoğlunun biricik haysiyet ve hikmeti olan din ihtiyacını hak ve batıl her şubesiyle örnekleştirirken garp… Yabani domuzlar gibi ağaç köklerini kemirerek yaşıyor ve şarka kâinat çapında asli rengini bahşedici İslamiyet'in milyon kere milyon kandilli avizesine çipil gözlerle bakıyordu… Şarkın bugünkü hali… Bütün suçu kendi eski altın şahsiyetinden ve dininden bilmeye... Büsbütün maymunlaşmaya ve kendi özünü tahrip etmeye… İslam İnkılabının Asyacılık davası müspet garbı olduğu gibi garplının elinden almak… Hem keyfiyet, hem de kemiyette en galip kadrosuyla çıkmak gayesinin mekân ideali olarak en aziz meselelerimizden biri ve belki başlıcası olur." [534]

---

[529] Mirzabeyoğlu, **Başyücelik Devleti**, s. 203.
[530] Kısakürek, "Hep Maarif Meselesi", **Büyük Doğu Dergisi**, Sayı 22, 29 Mart 1946, s. 11.
[531] Kısakürek, "Beşinci Mektup", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 1, Cilt 2, Sayı 38, 19 Temmuz 1946, s. 11.
[532] Kısakürek, "Asyacılık Avrupacılık", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 1, Cilt 2, Sayı 29, 17 Mayıs 1946, s. 2.
[533] Kısakürek, "İslam İnkılabı: Asyacılık", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 6, Sayı 31, 20 Eylül 1950, s. 2.
[534] Kısakürek, **a.g.m.**, s. 2.

Doğu, Necip Fazıl'da İslam'ın bir zamanlar egemen olduğu sınırları, coğrafi bir bölgeyi işaret etmekle birlikte "asli rengini İslam'dan almakta"[535] dolayısıyla Müslümanlığı, İslamiyet'i ifade etmektedir. Bu düşüncenin İslam fıkıh hükümlerine göre dünyanın dârü'l İslam-dârü'l harb olarak ayrılması görüşüne dayandığı görülmektedir. Dârü'l İslam, bir zamanlar Müslüman bir hükümdar tarafından ve şeriatla yönetilen, dârü'l harb ise Müslümanların egemenliği altında olmayan toprakları ifade etmektedir.[536] Bu nedenle Necip Fazıl için Doğu, kurtarılmayı beklemektedir. Bu kurtuluşun ilk adımının Büyük Doğu idealiyle, bir zamanlar Doğu'nun büyük bölümüne egemen olmuş Osmanlı Devleti'nin merkezinden atılacağına inanır. Büyük Doğu idealiyle bütün Doğu'yu ve ümmeti temsil edecek bir imam önderliğinde Başyücelik Devleti kurulacaktır. Batı'nın değerlerini, yaşam tarzını, ahlâkını, topyekûn kötü taraflarını alan Cumhuriyet rejimi de Başyücelik Devleti'yle ortadan kalkacak, bir anlamda iman gücüyle Batı'nın karşısında üstünlük yeniden kurulacaktır.

2. Biz-Onlar İkiliği

Cumhuriyet'le birlikte resmi ideolojinin karşısındaki tüm ideolojiler, etkisini ve gücünü kaybetmiştir. Özellikle İslam ideolojisi, dinin toplumsal hayat ve siyasette etkinliğinin giderek azalması ve bu amaçla alınan kararların hızla hayata geçirilmesiyle "bastırılan ancak için için yaşamaya devam eden"[537] bir ideoloji olarak varlığını sürdürmüştür. Çok partili dönemle birlikte İslam bir ideoloji olarak yeniden güç kazanmaya başlamıştır. Din ve siyasetin yollarının yeniden kesiştiği bu dönemde, Necip Fazıl siyasal İslam'ın alan kazanma mücadelesinde öncü isimlerden biri olmuştur. Necip

[535] Kısakürek, "İslam İnkılabı-Sahte ve Yalancı Sofiler ", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 5, Sayı 6, 18 Kasım 1949, s. 2.
[536] Gilles Kepel, **Cihat, İslamcılığın Yükselişi ve Gerilemesi**, (çev. Haldun Bayrı), İstanbul, Doğan Kitap, 2001, s. 228.
[537] Tunaya**, İslamcılık Cereyanı-3**, s. 12.

Fazıl, Cumhuriyet rejiminin İslami düşünce ve hareketlere yönelik ötekileştirme tutumunu, biz-onlar vurgusuyla tersine çevirmeye çalışır. Necip Fazıl "biz"i inşa ederken "biz kimliğinin aynadaki ters imgesini" yani "onlar"ı ötekileştirmektedir.[538]

Necip Fazıl İslam ideolojisini açıkça dile getiremediğinden olsa gerek biz kapsamında Anadoluculuk, milliyetçilik ve mukaddesatçılık kavramlarını kullanır. Necip Fazıl'ın biz şeklinde ifade ettiği ve seslendiği kitle "mukaddesatçı ve milliyetçi gençliktir."[539] Necip Fazıl bu kitleye seslenir ve onların adına konuşur. Necip Fazıl'ın biz karşısında onlar olarak nitelendirdiği ideoloji ve gruplar ise başta Cumhuriyet'in kurucu kadrosu ve CHP olmak üzere, Başyücelik Devleti'nde "vatan dışı"[540] olarak adlandırdığı ve dinsizlik ortak paydasında buluşturduğu komünistler, Yahudiler, dönmeler, masonlar, Rumlar ve Ermenilerdir.[541]

Necip Fazıl biz ve onları yeniden inşa ederken dost-düşman kategorisini kullanır. Necip Fazıl'ın her dönem güncellediği dost-düşman listesinde CHP daima liste başı olarak yer almıştır.[542] Necip Fazıl'ın bu kullanımına eşlik eden duygu, Max Scheler'in "ressentiment" olarak adlandırdığı hınç-intikam duygusu olarak görünmektedir.[543] Necip Fazıl'ın yazılarında ressentiment'ın CHP, Cumhuriyet kurucuları ve rejime yönelen nefret söylemi olarak ortaya çıktığı görülmektedir. Scheler'e göre bu güçlü dürtünün kaynağında, duyguların maskelenmesi zorunluluğu ve intikam arzusunun tatminsiz

---

[538] İsmet Parlak, "Kimliğin İnşası, Ötekinin İcadı ve Şeytanlaştırma", **Ötekinin Var Olma Sancısı**, (ed. İsmet Parlak), İstanbul, Dora Yayınları, 2015, s. 43.
[539] Kısakürek, "Memleket Gazetesine", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 2, Cilt 3, Sayı 71, 7 Kasım 1947, s. 8.
[540] Kısakürek, "Başyücelik Emirleri: Vatan Dışı", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 7, Sayı 54, 30 Mart 1951, s. 2.
[541] Kısakürek, **a.g.m.**, s. 2.
[542] 1977'de Alpaslan Türkeş'in seçim beyannamesini hazırlayan Necip Fazıl, bu metinde dost-düşman kategorisinin son şeklini sunar: "Dostluk ve düşmanlık kutuplarımızı tayinde kıstaslarımız şudur ki, fert, zümre, sınıf ve makam olarak her kim ve her ne olursa olsun Hakk'ın düşmanları düşmanımız, Hakk'ın dostları dostlarımızdır." Fehmi Çalmuk, **Büyük Doğu'nun Atlıları**, Ankara, Hoton Yayınları, 2018, s. 334.
[543] M. Scheler, **Hınç**, (çev. Abdullah Yılmaz), İstanbul, Kanat Yayınları, 2004.

kalması vardır.[544] Rejimin hukuki sınırlılıkları dikkate alındığında bu tespit Necip Fazıl için anlamlı olmaktadır. Bu nedenle Necip Fazıl'ın "maskelenmiş nefreti"[545] kolaylıkla bir görev fikrine dönüşmüştür. İşte Büyük Doğu ideali bu görev düşüncesinin somutlaşmış şekli olarak görünmektedir.

Necip Fazıl dost-düşman ikiliğini kitaplarında da kullanır. *Ulu Hakan İkinci Abdülhamit*, *Son Devrin Din Mazlumları*[546] *ve Vatan Dostu Vahidüddin* kitaplarını dost-düşman kutupları göstermek amacıyla yazdığını söyler.[547] Bu üç kitabında da açıkça yazılamasa da düşman ortaktır, Atatürk'tür. Necip Fazıl'ın, *Ulu Hakan İkinci Abdülhamit* kitabında düşman olarak nitelediği diğer kişi ve gruplar ise şöyledir: "Mithat Paşa, Namık Kemal, Yeni Osmanlılar, İttihat ve Terakki üyeleri, Jöntürkler, Selanik'ten gelenler, Yahudi ve Masonlar."[548] *Son Devrin Din Mazlumları* kitabında dostlar olarak nitelediği kişiler olan İskilipli Atıf Hoca, Said-i Nursi, Şeyh Esat Efendi, Süleyman Efendi ve şeyhi Abdülhakim Arvasi'nin Cumhuriyet rejimi ve kurucuları tarafından Müslüman oldukları için mağdur edildiklerini savunur.[549]

Necip Fazıl için biz-onlar ve dost-düşman kategorileri, aynı zamanda dindar-dinsiz ikiliğini temsil etmektedir. Necip Fazıl'ın kişi ve grupları tanımlamakta temel belirleyici olarak kullandığı din ölçütü nedeniyle iki kutbun sınırları net olarak çizilmiştir. Bu nedenle Necip Fazıl hitap ettiği kitleden de bu sınırlara riayet etmesini bekler. Örneğin Millet Partisi'ni eleştirdiği bir yazısında şunları söyler: "Allah'a ve Peygamber'ine dostluk iddia eden, öbür tarafa bağlılık iddiasını muhafaza edemez."[550] Zira Millet Partisi

---

[544] M. Scheler, **a.g.e.**, s. 10.
[545] M. Scheler, **a.g.e.**, s. 55.
[546] Necip Fazıl kendisini "her devrin mazlumu" olarak nitelemiştir. Bkz. Kısakürek, **O ve Ben**, s. 235.
[547] Kısakürek, **Ulu Hakan Abdülhamit Han**, s. 12; Kısakürek, **Son Devrin Din Mazlumları**, önsöz.
[548] Kısakürek, **Ulu Hakan Abdülhamit Han**, s. 243-249.
[549] Kısakürek, **Son Devrin Din Mazlumları**, s. 26-273.
[550] DXB, "Millet Partisi ve Tezadı", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 7, Sayı 42, 5 Ocak 1951, s. 3.

programında "parti din müessesesine ve milli ananelere hürmetkârdır" ifadesine ve din eğitimi önerisine yer veren ilk partidir.[551] Ancak diğer taraftan kendisini Atatürkçü olarak niteleyen bir Genel Başkan'a sahiptir.[552]

Büyük Doğu idealinin inşası aynı zamanda ötekileştirilen kesimin sözcülüğünü üstlenen Necip Fazıl'ın siyasal kimlik kazanma sürecidir. Bu süreçte Necip Fazıl *Büyük Doğu* aracılığıyla halk nezdinde oldukça etkili ve harekete geçirici mağduriyet-nefret söylemini bir strateji olarak başarıyla kullanmıştır. Necip Fazıl'ın biz kullanımında mağdur olarak konumlandırılan grubun mağduriyetinin kaynağında "zulüm rejimi"[553] olarak nitelediği CHP vardır. 1951'de CHP'nin irtica propagandasıyla gençleri kışkırttığı iddiasını öne süren Necip Fazıl, kendisine destek veren Milli Türk Talebe Birliği'ne şöyle hitap eder: "Ankara şubesinin kendi öz vicdanından yükselttiği ses, bizim gibi Allah'tan başka dostu ve dayanağı olmayan mazlum ve münzevi, mahzun ve garip ağabeylerini mesut etmiş ve gözyaşlarıyla lütfettiği bu beklenmez hediyeden dolayı Allah'a hamd ettirmiştir."[554]

Necip Fazıl'ın mağduriyet söyleminde kullandığı dil ne kadar patetik ve şiirsel ise, nefret söyleminde de o kadar öfkeli ve saldırgandır. Scheler'in *ressentiment* tanımının net bir şekilde görülebileceği bir yazısında Necip Fazıl düşmanlarına şöyle seslenir:

> "…Allah ve sevgilisinin düşmanlarını, bütün ölüleri ve dirileri, bütün soyları ve sopları, bütün cinsleri ve şubeleriyle en küçük af ve ihmale terk etmeyi bizzat Allah ve sevgilisine en büyük ihanet sayacağız. Bunları çürümüş ataları ve henüz

---

551 "Millet Partisi Programı", **TBMM Kütüphanesi Açık Erişim Sistemi**, https://acikerisim.tbmm.gov.tr/xmlui/bitstream/handle/11543/671/197600415_1967.pdf?sequence=1&isAllowed=y, Erişim Tarihi: 26 Şubat 2019. Hüseyin Cahit Yalçın, Millet Partisi'nin gazetelerde "Allah'a inanan parti" şeklinde halka takdim edildiğini yazmıştır. Bkz. "Millet Partisi ile Alakalı Olarak Ulus Gazetesi'nin Çeşitli Sayılarında Çıkan Yazılar", **Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivleri**, Yer No: 132-858-4, 16 Nisan 1949.

552 F. Ahmad, B.Turgay Ahmad, **Türkiye'de Çok Partili Politikanın Açıklamalı Kronolojisi (1945-1971)**, s. 97. Millet Partisi'nin 1948-1950 yılları arasında Genel Başkanı, Kurtuluş Savaşı ve Lozan Konferansı'na katılan ve 1933-1934 yıllarında Milli Eğitim Bakanlığı yapan Hikmet Bayur'dur.

553 Kısakürek, "Başyücelik Emirleri: Matbuat", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 6, Sayı 39, 8 Aralık 1950, s. 2.

554 Kısakürek, "Gençlik", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 7, Sayı 44, 19 Ocak 1951, s. 9.

> doğmamış torunlarına kadar kezzapta eritmeyi… İslami merhametin hakikati adına şimdiden taahhüt ediyoruz.” [555]

Necip Fazıl, mağduriyet-nefret söylemiyle biz-onlar ayrımının çizgilerini kalınlaştırır; bu yolla hitap ettiği kitlenin davaya aidiyetini güçlendirerek bu kitleyi harekete geçirir. Bu durumun somut örneği Ahmet Emin Yalman'a düzenlenen suikast girişiminde görülür. Necip Fazıl'ın *Büyük Doğu*'da Yalman'a yönelik sistematik nefret söyleminin etkisini, suikast girişiminin faili Hüseyin Üzmez anılarında şöyle anlatır:

> "Necip Fazıl'ın Büyük Doğu'sunu okuya okuya ezberlemiştik. Yalman Yahudi dönmesidir. İstiklal harbinde Amerikan mandası istemiştir. Doğu isyanını körüklemiştir. 1925 yılında Elazığ İstiklal Mahkemesi'nde yargılanmış, ben Yahudi'yim, bunları ırki cibilliyetimin icabı olarak yaptım. Atam beni affetsin diye yalvardığı ve Atatürk'ün çizmelerini yaladığı için kurtulmuştur... Büyük Doğu ne yazmışsa ona inanıyorduk." [556]

Necip Fazıl, Başyücelik Devleti'nde "bir asalet sınıfı"[557] olarak nitelendirdiği Yüceler Kurultayı kadrosuna önemli bir rol vermiştir. Necip Fazıl'ın seçkinci tavrının bir yansıması olan Başyücelik Devleti'ndeki bu zümrenin üstünlüğü şöyle gerekçelendirilir: "Bir İmam-ı Gazali ile çobanı kemiyet hesabıyla bir tutan rejim, onu ehramlara [piramitlere] taş taşımaya mahkûm edici firavunlar rejimi derecesinde batıldır."[558]

Necip Fazıl'ın devlet yönetiminde ulema ve din âlimleri yerine aydınları konumlandırması, İkinci Meşrutiyet döneminden itibaren İslamcıların seçkinci siyaset anlayışının modernleştirilmesi olarak yorumlanmıştır.[559] Necip Fazıl, Yüceler Kurultayı ile ulemayı yeniden canlandırmış, politik işlevle donatarak statü ve saygınlık kazandırmaya çalışmıştır. Örneğin Yüceler Kurultayı kadrosu sadece fıkıh alanında değil, ilim, fen ve sanat alanlarında[560] da yetkin kişilerden oluşur. Nasıl ki devlet tasarımında

---

[555] Kısakürek, "Şimdiden Taahhüt Ediyoruz", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 7, Sayı 49, 23 Şubat 1951, s. 2.
[556] Üzmez, **Şu Bizimkiler**, s. 180.
[557] Kısakürek, **İdeolocya Örgüsü-2018**, s. 229.
[558] Kısakürek, **a.g.e.**, s. 230.
[559] Bora, "Necip Fazıl'ın İdeolojisi: Yabancı İdeolojiler, Anti-Komünizm, Avam, İdrak Soyluları, Faşizm", **Birikim Dergisi**, Sayı 312, Nisan 2015, s. 90.
[560] Kısakürek, "Başyücelik Akademyası", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 1, Cilt 2, Sayı 44, 30 Ağustos 1946, s. 2.

Başyüce imam ya da halife olarak nitelendirilemediyse, Yüceler Kurultayı'nın da ulemayı temsil ettiği açıkça ifade edilememiştir. Osmanlı Devleti'nde düzenin şeriata uygunluğunun denetiminin ilmiye sınıfı ve şeyhülislama verildiği gibi[561] Başyücelik Devleti'nde aynı görev Yüceler Kurultayı ve Yüce Din Dairesi'ne verilmiştir. Bu anlamda Yüceler Kurultayı, Başyücelik devlet yönetiminde ulemanın görevini üstlenen aydınlar topluluğudur.

Necip Fazıl için aydın, sorunlu kavramlardan biridir. Zira aydın kavramı daha ziyade onlar kategorisinde yer alan ve Necip Fazıl'ın düşman ilan ettiği Tanzimatçılara, Jön Türklere, Batılılaşma taraftarlarına, Kemalistlere ve solculara atfedilmektedir. Necip Fazıl Tanzimatçılar üzerinden aydın olarak anılan grubu şöyle eleştirir: "Garbı anlatmadan garba hayrandır... Fakat içinde hiçbir nefs murakabesi, hiçbir şahsiyet humması, hiçbir dünya ve sanat telakkisi yoktur."[562] Reformculara ilişkin bir yazısında aydın kavramının kullanımına ilişkin şunları söyler: "Yeni devrin röformacıları, bugün tam dinsizle dindarlar arasında bir köprü vaziyetindedir... Bunlar umumiyetle münevver klişesinin belirttiği zümrelere mensuptur."[563] Necip Fazıl rejimin Batılılaşma taraftarı, dine mesafeli aydınının karşısına kendi aydınını koyar. Yüceler Kurultayı kadrosunu oluşturan aydınlar, bir sınıf olarak Başyücelik Devleti'nin en önemli organıdır. Necip Fazıl, Büyük Doğu idealindeki aydını biz vurgusuyla şöyle anlatır: "Bizim münevverler sınıfından anladığımız bu asil mefhumun orospulaştırılmış delaletiyle baştanbaşa mankafa ve hiçbir işe yaramaz, zoraki okuryazarlar kalabalığı değil, kargabüken zehrini almış gibi kıvranırcasına fikir çilesi ve idrak ıstırabı çekenler kadrosudur…" [564]

---

[561] Çetin Özek, **100 Soruda Türkiye'de Gerici Akımlar**, İstanbul, Gerçek Yayınevi, 1968, s. 43.
[562] Kısakürek, "İkinci Abdülhamit ve Dolayısıyla Konferansımız", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 1, Cilt 3, Sayı 30, 5 Mayıs 1944, s. 6.
[563] Kısakürek, "İslam İnkılabı-Röformacılar", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 5, Sayı 2, 21 Ekim 1949, s. 2.
[564] Kısakürek, "İslam İnkılabı-Sınıf", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 5, Sayı 12, 30 Aralık 1949, s. 2.

Dolayısıyla Necip Fazıl Büyük Doğu idealinin inşasında bizi temsil eden bir aydınlar grubu yaratma çabasındadır. Bu doğrultuda, Necip Fazıl İslam ideolojisine bağlı aydını, Yüceler Kurultayı'nda, Başyücelik Devleti'nin aydınlar aristokrasisi düzeninde konumlandırır. İleriki yıllarda sol aydınların üstünlüğünü kırmaya çalışan[565] Türk-İslam sentezi ideolojisini üreten topluluğa Aydınlar Ocağı adını da Necip Fazıl önerecektir.[566]

Necip Fazıl biz-onlar ikiliğini kullanarak "biz"i inşa ederken sadece "onlar"a değil, biz kategorisine de eleştirel bakar. Bunu yaparken kendisini farklı bir yerde konumlandırır. Necip Fazıl yabancı dil bilen, Batı tipi eğitim almış, yaşam tarzı ile modern bir görünüme sahiptir. Mengüşoğlu, Necip Fazıl'ı şöyle anlatmıştır: "Duruşu, bakışı, eleştirileri hep aristokrat ve Batılı bir dille gerçekleşirdi. Batılılar gibi hafakanlar yaşar, onlar gibi fular bağlar, ropdöşambır giyinir, kapısında uşak ve seyis bulundururdu… Kendimizi Anadolu evinden ziyade müşfik bir Fransız'ın evinde gibi hissederdik." [567]

Necip Fazıl hem hayat tarzı, hem bakış açısıyla temsil ettiği kitleden farklıdır. Hedef kitlesine baktığında düşmanlaştırdığı kişilerin gözüyle onları tahlil eder. Bir zamanlar Kemalizmin ideoloğu olan Necip Fazıl bu tecrübesini bakış açısına yansıtmaktadır. Ancak bu yüzleşme, aynı zamanda öfkesini besleyen kaynaklardan da biridir. Bu nedenle Necip Fazıl'ın temsil ettiği kitleyi eleştirisinde çelişkiler ortaya çıkmaktadır. Cumhuriyet rejimi için özellikle 1925 Şeyh Sait İsyanı ve 1930 Menemen Olayı sonrasında en büyük tehlike, yobaz ve gerici olarak nitelendirilen kişilerin faaliyetleridir. Necip Fazıl yazılarında sıklıkla kullandığı "ham ve kaba softa" eleştirisiyle rejimin bu hassasiyetine ortak olur. Ancak bunu farklı bir amaç doğrultusunda yapar.

---

[565] Kepel, **Cihat İslamcılığın Yükselişi ve Gerilemesi**, s. 389.
[566] Yüksel Taşkın, "Muhafazakâr Bir Proje Olarak Türk-İslam Sentezi", **Modern Türkiye'de Siyasi Düşünce-Muhafazakârlık**, Cilt 5, (ed. Tanıl Bora, Murat Gültekingil), İstanbul, İletişim Yayınları, 2006, s. 389.
[567] Mengüşoğlu, **Mağrur Öfke: Necip Fazıl, Alelade Bir Figür Değil Resmin Tamamı**, s. 12-13.

Özellikle ilk dönem yazılarında "baş illet"[568], "zift ruhlu ve gübre beyinli"[569] olarak nitelediği "ham ve kaba softa"nın, din bayrağı altında dinin ruhunu tahrip ettiğini ve bu anlamda şeriata ihanet ettiğini savunur.[570] Yani Necip Fazıl, rejim tarafından Cumhuriyet'in bekâsı için tehlikeli bulunan "ham ve kaba softa"yı, ideolojisi ekseninde İslam'a zarar verdiği için eleştirir. *Büyük Doğu*'nun ilk döneminde "ham ve kaba softa"ya yönelttiği eleştirilerini 1945 sonrasında biraz daha yumuşatarak ifade eder. "Ham ve kaba softa" aslında "İslam'ı küfür âlemine karşı zayıf bırakmıştır ancak en azından niyeti iyidir."[571] "Ham ve kaba softa"nın karşısında, "Avrupalı'ya körü körüne hayran ezberci ve taklitçi modern yobazı"[572] ve "inkılap yobazlarını"[573] konumlandırır. Bu doğrultuda, "ham ve kaba softa" ile ilgili düşüncelerindeki çelişkiler giderek su yüzüne çıkar. Örneğin 1947'deki bir yazısında softaların resim ve heykelden tiksindiğini, ancak "azizleştirme gayesi" olmadığı sürece İslam şeriatınca resim ve heykelin caiz olduğunu söylerken[574] 1950'de aynı konulu yazısında heykeli "putçuluk sanatı" olarak niteler.[575] 1951'de Başyücelik emirlerinde heykelin yasak olduğunu söyler.[576] Benzer bir örnek kadının kıyafeti konusunda verilebilir. Necip Fazıl, yine "ham ve kaba softa"yı eleştirerek "kadını topuğundan saçına kadar simsiyah giydirmenin" İslam'a uygun olmadığını dile getirirken aynı yazısında şunları söyler: "Kadın yüzünden başka hiçbir noktasını çıplak olarak

---

[568] Kısakürek, "Büyük Buhranımız", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 1, Sayı 11, 26 Kasım 1943, s. 2.
[569] Kısakürek, "Ahlâkımız-1", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 1, Sayı 13, 10 Aralık 1943, s. 2.
[570] Kısakürek, "İslam Nasıl Bozuldu 1-Kanuni Devrinde", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 3, Cilt 4, Sayı 80, 20 Şubat 1948, s. 2.
[571] Kısakürek, "İslam İnkılabı-Satıhçı ve Kışırcı Şeriatçiler", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 5, Sayı 4, 4 Kasım 1949, s. 2.
[572] Kısakürek, "Ahlâkın Kaynağı", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 1, Sayı 19, 8 Mart 1946, s. 2.
[573] DXB, "Rapor Devlete, Millete ve Alâkalılara", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 7, Sayı 46, 2 Şubat 1951, s. 13
[574] Kısakürek, "İslam ve Güzel Sanatlar", **Büyük Doğu Gazetesi**, Yıl 2, Cilt 3, Sayı 69, 24 Ekim 1947, s. 2.
[575] Kısakürek, "İslam İnkılabı-Güzel Sanatlar", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 6, Sayı 28, 29 Eylül 1950, s. 2.
[576] Kısakürek, "Başyücelik Emirleri:Heykel", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 7, Sayı 51, 9 Mart 1951, s. 2.

göstermeyecek derecede hayâ ve hicap ifade eder. Tek tel saçın bile dâhil olduğu bu hayâ ve hicap şartları yerine geldikten sonra kadın aynı İslam cemiyet ve beldesinin aynı meydanında en faal ve en vazifedar bir unsur olabilir."[577]

Dolayısıyla Necip Fazıl yaşam tarzıyla "ham ve kaba softa"dan kendisini ne kadar ayırmaya çalışırsa çalışsın fikren başarılı olamaz. Necip Fazıl'ın bu yöndeki çabası, "ham ve kaba softa"nın radikalliğinin[578] yeniden üretilmesiyle sonuçlanır. Örneğin bir yazısında kendisi için de "softa, yobaz, kara mürteci ve örümcek kafalı"[579] değerlendirmeleri yapıldığını söyler. Ancak bu tespiti yapanların "dinsiz"[580] olduklarını belirterek bu kez de dinsizin karşısında bu nitelemeleri meşrulaştırmış ve kabul etmiş olur. Bir sohbet sırasında Osmanlı Devleti'nde matbaanın gelişiminin yobazlar tarafından engellendiği düşüncesine, "senin o yobaz dediklerin imparatorluğu bir uçtan bir uca nura boğanlardı"[581] şeklinde yanıt verecektir. 1959'da Sovyetler Birliği'nin aya gitme çalışmalarını "suni peyk, masal, ilmi palavra"[582] olarak nitelendirecek, 1969'da "inanca tehdit" olarak yorumlayacaktır.[583] 1971'deki yazılarında İslami esaslara göre kalbin ruhun maddi ilişki merkezi olduğunu söyleyerek kalp naklini "abes" ve "şarlatanlık"[584] şeklinde nitelendirecektir. Böylece Necip Fazıl "ham ve kaba softa" şeklinde nitelediği

---

[577] Kısakürek, "İslam ve Kadın", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 2, Cilt 3, Sayı 70, 31 Ekim 1947, s. 2.
[578] Kadir Cangızbay siyasal ve radikal İslamcı ayırımını şu sözlerle reddeder: "Siyasal İslamcının ılımlısıyla radikali arasındaki mesafe, bir fotoğrafın negatifi ile pozitifi arasındakinden daha fazla değildir." Bkz. Kadir Cangızbay, "Panem Et Circences Nöbetçileri", **Birgün Gazetesi**, 13 Ağustos 2016, s. 9.
[579] Kısakürek, "Herkese ve Bana Göre Ben", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 2, Cilt 3, Sayı 75, 9 Ocak 1948, s. 2.
[580] Kısakürek, **a.g.m.**, s. 2.
[581] Üzmez, **Şu Bizimkiler**, s. 360. Benzer bir tespiti Nurdan Gürbilek de Cemil Meriç için yapmıştır. Gürbilek, Meriç'in bir yandan düşüncenin önündeki en büyük düşmanın yobazlık olduğunu, diğer yandan yobazlığı mukaddeslerine bağlı şarkın nefis müdafaası olarak yücelttiğini anlatır. Bkz. Gürbilek, **Mağdurun Dili**, İstanbul, Metis Yayıncılık, 2018, s. 92.
[582] S. M. E. , "İlim Maskeli Siyasi Palavra", **Büyük Doğu Dergisi**, Cilt 10, Sayı 1, 6 Mart 1959, s. 13.
[583] Kısakürek, "Ay Yalanı", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 14, Sayı 4, Ağustos 1969, s. 3-4.
[584] Kısakürek, Sizinle Başbaşa, **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 28, Sayı 4, 27 Ocak 1971, s. 15.

kişilere atfedilen teknoloji ve bilim düşmanlığı eleştirisini hak eder bir konuma epey yaklaşmış olacaktır.

3. Ruh-Madde İkiliği

Necip Fazıl'ın yazılarında öne çıkan bir diğer ikilik, ruh ve maddedir. Necip Fazıl'da ruh en geniş anlamda dini, ruhçuluk ise "Allah'a inanmayı" ifade eder. Necip Fazıl ruhçuluğun bu kullanımını, *Büyük Doğu* dergisi ilk yayımlanmaya başladığı zamanlarda, "Allah'a İnanıyor musunuz" başlıklı ankette şöyle ifade etmiştir: "Türk aydınının yüzde yetmiş beşi Allah'a, dolayısıyla ruhçuluk yoluna mutlak olarak inanıyor."[585]

Necip Fazıl'ın ruh ve madde ikiliği düşüncesi, şeyhi Abdülhakim Arvasi ve Bergson'dan izler taşır. Arvasi, ruh dışındaki maddeyi "dış görünüşler aynası", "dış dünya ve sebepler âlemi"[586] olarak ifade eder. Bergson ise ruhu bedenin hizmetçisi sayar. Ruh ve maddeyi "kabuk ve iç taraf" olarak tanımlayan Bergson, maddenin "ruhun sathı"[587] olduğunu söyler. Necip Fazıl başlangıçta Bergson'u "dünyanın en ileri mütefekkiri"[588] olarak kabul etse de, sonraki yazılarında Bergson'dan Yahudi olması nedeniyle şüphe duymaya başlar. Zira Yahudilerin bilinçli şekilde önce yapıp sonra yıkarak dünyayı kaosa sürükleme amacı taşıdıklarına inanmaktadır. Necip Fazıl, "ruhçu Bergson", "maddeci Marx" üzerinden Ekim Devrimi'ni yorumladığı bir yazısında bu düşüncesini şöyle açıklar: "Marx'ın fikirde hazırlayıp… kapitalizma rejimini kökünden sarsmaya doğru istidat ve inkişaf kazanınca yine Yahudi'nin (Bergson), fikirde tahribine

---

[585] Kısakürek, "Nefs Muhasebesi", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 1, Sayı 4, 8 Ekim 1943, s. 2.
[586] Ebuseyyid Abdülhakim Arvasi, **Rabıta-ı Şerife**, (çev. Necip Fazıl Kısakürek), İstanbul, Büyük Doğu Yayınları, 1976, s. 50.
[587] Henri Bergson, **Yaratıcı Tekâmül**, (çev. Mustafa Şekip), İstanbul, Devlet Matbaası, 1934, s. 22-41.
[588] Kısakürek, "Sinema", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 1, Cilt 3, Sayı 28, 21 Nisan 1944, s. 7.

çalıştığı ve ileri safhalarda artık içeriden kontrol edemez olduğu ve dıştan kuşatmaya çalıştığı hareket…"[589]

Metin Mengüşoğlu, ruhçuluğun muhafazakâr camiada moda, Necip Fazıl'ın bu modanın mucidi olduğunu söyler.[590] Mengüşoğlu, "ilahi vahyin esasında ruh-madde şeklinde bir ayırım bulunmadığını, birinin diğerine üstünlüğü olmadığını"[591] Necip Fazıl'ın bu ikiliği kullanması ve ruhu maddeden üstün görmesinin ise etkilendiği Batı felsefesinin düalist mantığı olduğunu savunur. Mengüşoğlu'nun gözden kaçırdığı nokta, Necip Fazıl'ın ruh-madde ikiliğini Büyük Doğu idealinin inşasında İslam ideolojisini gizlemek amacıyla kullandığıdır.

Necip Fazıl yazılarında, ruhla eş anlamlı olarak şu kavramları kullanır: din, kök, fikir, ahlâk, manâ, anane, mukaddesat, iman, maneviyat.[592] Bunlar aynı zamanda Necip Fazıl'ın İslam'ı sembolize eden kavramlarıyla benzerlik taşımaktadır: dava, üstün dünya görüşü, ebedi fikir, asli mihrak, ana manzume, dünya görüşü, büyük iman, ana hedef, ana ölçü, ruh kökü, ruh kaynağı, mukaddesat bütünü, ana kıstas, nizamların nizamı.[593] Dolayısıyla İslam ve dinin Necip Fazıl'ın metinlerinde ruh kavramıyla ifade edildiği söylenebilir. İslam ve ruh özdeşliği Necip Fazıl'ın pek çok metnine yansımıştır. Özellikle

---

[589] Kısakürek, **İhtilal**, İstanbul, Büyük Doğu Yayınları, 2008, s. 309.
[590] Mengüşoğlu, **Mağrur Öfke: Necip Fazıl, Alelade Bir Figür Değil Resmin Tamamı**, s. 108.
[591] Mengüşoğlu, **a.g.e.**, s. 108.
[592] Bu kavramlara, *Büyük Doğu* dergisinin 1943-1952 döneminde Necip Fazıl'ın ruhla ilgili yazılarının taranması sonucu ulaşılmıştır. Örneğin Necip Fazıl İslami mücadelesini şu sözlerle nitelemiştir: "Türk vatanının madde ve ruh hakkını müdafaa eden biz…" Bkz. Kısakürek, Çocuklar Ne Gün Sabah Olacak", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 2, Cilt 3, Sayı 72, 19 Aralık 1947, s. 2. Masonlara ilişkin bir yazısında din ve ahlâkı kast ederek "ruh ve anane deviren her hareket masondur" demiştir. Bkz. Prof.H.H., "Masonluk ve Bütün Ruhu", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 2, Cilt 3, Sayı 76, 16 Ocak 1948, s. 10.
[593] Bu kavramlara, *Büyük Doğu* dergisinin 1943-1952 döneminde Necip Fazıl'ın İslam'la ilgili yazılarının taranması sonucu ulaşılmıştır. Partileri eleştirdiği bir yazısında Necip Fazıl halkın hasretinin "iman, ahlâk ve üstün nizam" olduğunu belirtir. Bkz. Kısakürek, "1001 Çerçeve", **Büyük Doğu Gazetesi**, Yıl 5, Sayı 16, 24 Haziran 1949, s. 1. Cumhuriyet dönemini eleştirdiği bir yazısında şu ifade yer alır: "Türk'ü tarih boyunca gelen şahsiyetinden sıyırmak ve bütün ruh kaynaklarından mahrum etmek…" Bkz. DXB, "Bugüne Kadar", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 6, Sayı 24, s. 9.

rejime ve Cumhuriyet kurucularına karşı yazılarında İslam yerine ruhu kullanmayı tercih eder. Atatürk'ü eleştirdiği bir yazısında bu özdeşliği şöyle kullanır:

> "Cumhuriyet devresinin ilk devlet reisi... Millete rağmen tarihimizin ta dibinden gelen Türk milletinin öz ruhuna değil… Mukaddes yola zıt şekilde hallinden başka gaye gütmediğini belli etmiştir… Nitekim bu gayenin de… Türk'ü tarih boyunca gelen şahsiyetinden sıyırmak ve bütün ruh kaynaklarından mahrum etmek olduğu kısa zaman içinde aşikâr olmuştur."[594]

Bu doğrultuda Necip Fazıl'ın ruh ve madde görüşü iç içe geçmiş üç halkayı andırır. En içte yer alan halkada merkez ve kaynak olarak İslam vardır. Bu çekirdeğe bağlı ruh ikinci halkayı oluşturur ve İslam'ın, yani kaynağın anlaşıldığı ölçüde davaya hizmet eder.[595] Necip Fazıl'ın ruha atfettiği kavramlar olan gerçek iman, heyecan, dava ve ahlâk, "İslam'ın faziletlerinin abideleştirilmesiyle"[596] ortaya çıkar. Yani dıştaki halka aslında ruha atfedilen bu kavramların hayata geçmesiyle, merkezdeki iki halkanın birbirini tamamlamasıyla şekillenecektir. İslam'a hizmet amacı noktasında birleşen ruh-madde kullanımı şöyledir:

> "İslam'ın madde fatihliğindeki aleti, kılıç, orak, sapan, kazma, çekiç, bütün inşa aletleri. İslamın ruh fatihliğindeki aleti de kalem, lisan, ses, eda, ifade bütün telkin vasıtaları girerken bunlarla ve bu soydan herşeyle mukaddes gayeyi devşirmek için ne kadar yol çare şart ve usul varsa hepsi birden enfes ve mükemmel bilinecektir. Tek Allah'ın ve Peygamber'in emirleri muzaffer olsun." [597]

En dış halkayı oluşturan madde ise, İslam'ın ve ruhun emrinde olmadığı sürece Necip Fazıl için iki olumsuz anlama sahiptir. Birincisi maddecilikle özdeşleştirdiği anlam, ikincisi ise mekân, toprak anlamındadır. İkinci anlamını genellikle "madde planında ülkenin kurtarıldığı, ruh planında yok edildiği" eleştirisiyle Cumhuriyet kurucularına yönelik kullanır.[598]

---

[594] DXB, "Bugüne Kadar", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 6, Sayı 24, 1 Eylül 1950, s. 9.
[595] Ma-Fey-To, "Davanın Ruhu", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 2, Cilt 3, Sayı 59, 18 Nisan 1947, s. 8.
[596] "İstizah", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 2, Cilt 3, Sayı 61, 2 Mayıs 1947, s. 8.
[597] Kısakürek, "İslam ve Siyaset", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 2, Cilt 3, Sayı 73, 25 Aralık 1947, s. 2.
[598] Kısakürek, "Halk Partisine Gerçek ve Samimi Afiş Örnekleri", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 2, Cilt 3, Sayı 60, 25 Nisan 1947, s. 16.

Necip Fazıl ruh-madde kullanımını zaman-mekân ikiliğiyle de ifade etmiştir. Örneğin "Başlangıçta zaman âleminin sanatkârı Doğu, sonunda mekân dünyasının zanaatkârı batının dilencisi oldu"[599] ifadesindeki zaman kavramı, ilahi bir düşünceyi ve İslam'ı, mekân kavramı ise madde kullanımında olduğu gibi dünyanın maddi tarafını işaret etmektedir.

Büyük Doğu'nun ilk döneminde Necip Fazıl, dini ve maneviyatı işaret eden zaman kavramını örtük şekilde fikir kavramıyla eş anlamlı sunmak durumunda kalmıştır:

> "İstiklâl savaşımız gerçekten birkaç asırlık bir hesabın yekûnu halinde mekân planından tasfiye edilmemiz için üzerimize yürüyen cellat hamlesine karşı milli bir şahlanmadır… Fakat mekân hakkı zapt edilip de iş, bu mekânı zamanla, yani fikirle doldurmaya gelince iş tepesi taklak gitmeye başladı." [600]

İkinci Dünya Savaşı yıllarında yayımlanmaya başlayan *Büyük Doğu*'da Necip Fazıl, Türkiye'nin savaşa girmemesini geçici bir kurtuluş olarak görmüş, asıl kurtuluşu "ruhun kurtarılması" olarak formüle etmiştir. Necip Fazıl'ın ruh ve zamanı, madde ve mekânın karşısında nasıl konumlandırdığı aşağıdaki alıntıda net bir şekilde görülmektedir:

> "Bu dünya kıyametinde dış politika cephesinden başımızdaki salim duygu gerçek bir kurtarıcılık değerinde olsa da, bu kurtarıcılık yine madde ve mekân planını aşamayacak, yarın tuttuğumuz hak ve hakikat yolunun yüzü suyu hürmetine sahibi kalacağımız madde ve mekân planında ciddi bir ruh ve zaman fatihliği gösteremeyecek olursak hayatımız yeniden tehlikeye girecektir." [601]

Antikomünist ideolojinin Türkiye'de etkisini ve gücünü arttırmaya başladığı dönemde, Necip Fazıl ruhun karşısındaki maddeyi bu kez diğer olumsuz anlamıyla maddecilik şeklinde kullanır. Necip Fazıl maddecilikle, ruhun yitirilmesini anlatır. Necip Fazıl'a göre maddecilik, ruhun kaynağının kaybedilmesi, "serbest ve başıboş telakkidir

---

[599] Kısakürek, "Doğu ve Batı Yanyana", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 1, Sayı 4, 8 Ekim 1943, s. 2.
[600] Kısakürek, "Ahlâk Sükûtumuzun Tarihçesi", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 1, Sayı 16, 31 Aralık 1943, s. 16.
[601] Kısakürek, "Dünya Kıyameti ve Biz", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 1, Sayı 17, 4 Şubat 1944, s. 2.

[anlayıştır].”[602] Ruhçu görüşün maddeyi ihmal etmediğini, ancak maddeci görüşün ruhunu kaybettiğini savunan Necip Fazıl, bu durumun en net şekilde komünizmde görüldüğünü söyler.[603] Komünizmin “maddeci ahlâka” sahip olduğunu belirtir.[604] Orhan Veli Kanık’ın ölümünün ardından yazdığı makalede, ruh-madde karşıtlığını bu yönde kullanarak Kanık’ı şöyle anlatmıştır: “Solculuk ve maddecilikten başka dünyanın ve insanoğlunun hiçbir aksiyonunu üzerinde salıncak kurulabilecek sağlam bir dal haysiyetinde görmeyen bu şair, esasta ruhi ve içtimai çileden yüzde yüz mahrumdu.”[605]

Necip Fazıl yaşadığı dönemin eleştirisini yaparken ahlâk sorununun ruh davasıyla birlikte ele alınarak çözülmesi gerektiğini savunur. Ahlâkın iflas ettiğini belirten Necip Fazıl, ruh davasının temellerini oluşturan mukaddesat, iman ve idealin yeniden inşa edilmesi gerektiğini savunduğu yazısında şunları söyler:

> “Bir cemiyette topyekûn ruh ve ahlâk davası bütünleşmeden… Davayı mevzi çerçevelerde hal ve fasletmeye [çözmeye] kalkmak… Vebalı bir hastanın dudağındaki çatlaklara pomad sürmekten farksız olur… Okyanuslarda altından suların birdenbire çekildiği bir gemi, işte bizim ruh ve ahlâk manzaramız… İman ve mefkûre zeminimiz üstünde nelerin yok olduğunu saymaya nefes, kuvvet, zaman hiçbir şey yetişmez fakat nelerin var olduğunu bir kaç kelime taslağı içinde belirtebilirim. Müthiş bir başıboşluk, imansızlık, nizamsızlık, şüphe, inkâr, sara ihtilaçları [çırpınma] nebati ve hayvani sahada tam bir insiyakilik [içgüdüsel] ve nefsanilik [beden arzuları] işte bu.”[606]

Necip Fazıl İkinci Dünya Savaşı sonrasında tüm dünyanın kendisine “ruh ve maneviyat kutbu” aradığını ve “dine ve ruhçuluğa doğru”[607] bir hareketin başladığını söyler. Türkiye’de ise ruhun kaybedildiğini, bulunması için bir çaba gösterilmediğini ifade eder. İşte bu noktada “kurtuluş hamlesinin” Büyük Doğu idealiyle başarılacağını düşünür. Necip Fazıl, davasının ruhçu tarafını şöyle anlatır: “Atomu çatlatan fizikçinin

---

[602] Kısakürek, “Konferansın Devamı”, **Büyük Doğu Gazetesi**, Yıl 5, Sayı 8, 29 Nisan 1949, s. 2.
[603] Kısakürek, **a.g.m.**, s. 2.
[604] Kısakürek, **a.g.m.**, s. 2.
[605] Kısakürek, “Yazık Oldu”, **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 6, Sayı 36, 24 Kasım 1950, s. 9.
[606] Kısakürek, “Ahlâk Davamız”, **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 1, Cilt 2, Sayı 28, 10 Mayıs 1946, s. 11.
[607] Kısakürek, “Komünizma”, **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 1, Cilt 2, Sayı 32, 7 Haziran 1946, s. 8.

madde üzerinde çektiği çile, bizim ruh atomunun infilak noktasını bulmak için çektiğimiz çilenin yanında çocuk oyuncağı…"[608]

Necip Fazıl, "ruhundan ve maddesinden davacı"[609] bir neslin yetiştiğini, Büyük Doğu idealinin bu nesille birlikte kurulacağını söyler. Büyük Doğu ideali, "topyekûn ruhla, topyekûn maddeyi birleştirme"[610] yani "bir gün bütün saffet [arılık] ve asliyetiyle İslamlığın anlaşılması ve benimsenmesi"[611] amacını taşır. Bu doğrultuda Başyücelik Devleti ruhunun "büyük iman ve dünya görüşü"[612] şeklinde nitelediği İslam'a dayandığını söyler. Büyük Doğu idealinde, maddenin anahtarının ruhun, ruhun anahtarının dinin emrine verileceğini belirterek "ruhun çocukları" şeklinde seslendiği kitlesine şu tavsiyede bulunur: "Daima maddenizi ruhunuzun emrinde çalıştırmak kanunundan dönmeyeceksiniz."[613]

Necip Fazıl ruh-madde ikiliğini daha ziyade dini öğeleri kullanmaktan kaçınma ve ideolojisini gizleme amaçlı tercih etmiştir. Büyük Doğu idealinin inşasında benimsediği bu genel tutumu şu sözlerle anlatacaktır: "Kimsenin anlamadığı kuşdiline benzer bir muamma lisanı konuşuyoruz. Bizi ne bizden olduğunu sananlar, ne de bizden olmayanlar anlayabiliyor."[614] 1950 sonrasında ruhçuluk, Büyük Doğu idealinin ilkesi olarak yerini korurken Necip Fazıl İslam kavramını daha rahat kullandığından ve rejimi daha açık eleştirdiğinden ruh-madde ikiliğine önceki yıllara göre daha az yer verecektir.

---

[608] Kısakürek, "Büyük Doğu", **Büyük Doğu Dergisi**, Sayı 1, 14 Ekim 1949, s. 2.
[609] Kısakürek, "Çocuklar Ne Gün Sabah Olacak", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl:2, Sayı 14, 1 Şubat 1946, s. 2.
[610] Kısakürek, "Hadiselerin Muhasebesi", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 1, Cilt 2, Sayı 40, 2 Ağustos 1946, s. 8.
[611] Be. De., "O Gün, Bu Gün", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 2, Cilt 3, Sayı 59, 18 Nisan 1947, s. 8.
[612] Kısakürek, "Hükümetin 11 Davası", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 1, Cilt 2, Sayı 42, 16 Ağustos 1946, s. 2.
[613] Kısakürek, "Maraş ve Ruhçuluk", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 1, Cilt 2, Sayı 19, 18 Şubat 1944, s. 2.
[614] Kısakürek, **İdeolocya Örgüsü-2018**, s. 543.

B. Büyük Doğu İdealinin Teorik İnşası

Necip Fazıl'ın üç aşamalı teorisinin ilk aşaması bir partinin kurulması, ikinci aşaması İslam İnkılabı'dır. 1949'da kurulan Büyük Doğu Cemiyeti ile birinci aşama hayata geçirilmiş, Cemiyet'in kurulmasından dört ay sonra İslam İnkılabı yazıları *Büyük Doğu*'da yayımlanmaya başlamıştır. Yani İslam İnkılabı'nın teorik içeriği hedef kitleye sunulmuştur. Bunun teorideki anlamı, iktidara gelecek partinin İslam İnkılabı'nı gerçekleştirmesi beklentisidir. İslam İnkılabı'yla teorinin üçüncü ve son aşaması olan Başyücelik Devleti'nin koşulları hazırlanacaktır.

Necip Fazıl, Büyük Doğu Cemiyeti'ni kurduğunda 1950 seçimlerini hedeflemiştir. Bu hedefini şöyle ifade eder: "1950 seçimleri şimdiden ilk büyük divanımızla beraber ilk hedefimiz olabilir."[615] Ancak Necip Fazıl bu ilk hedefini gerçekleştiremez. 1950 seçimleri sonrasında bu kez 1954 seçimlerini hedef olarak koyar: "Bütün hedef ve plan Allah izin verirse 1954 seçimlerinde iktidarı hak zümresine kazandırmaktır."[616] Ancak 1951'de Büyük Doğu Cemiyeti'ni feshettiğinden bu planını da uygulayamaz. Dolayısıyla teorinin İslam İnkılabı aşaması da kâğıt üzerinde kalacaktır.

Bu bölümde teorinin bu iki aşamasının Büyük Doğu ideali içindeki yerinin tüm yönleriyle değerlendirilmesi hedeflenmiştir. Bu doğrultuda Büyük Doğu Cemiyeti'nin kuruluşu, misyonu, faaliyetleri, feshedilmesi ve teorinin aksiyon aşaması olan İslam İnkılabı'nın ne ifade ettiği, amaç ve hedefleri ele alınacaktır.

[615] "Cemiyet", **Büyük Doğu Dergisi**, Sayı 1, 14 Ekim 1949, s. 13.
[616] "Son Fırsat", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 6, Sayı 23, 25 Ağustos 1950, s. 13.

1. Büyük Doğu İdealinin Birinci Aşaması: Büyük Doğu Cemiyeti

Necip Fazıl'ın Büyük Doğu idealinin "keşif kolu"[617] olarak nitelediği Büyük Doğu Cemiyeti, teorinin ilk aşamasıdır. Büyük Doğu idealinde, Başyücelik Devleti'ne giden yolda ilk adım, bir siyasal örgütlenmenin kurulmasıdır. Amaç, İslam İnkılabı'nı hazırlamaktır. İşte bu amaç doğrultusunda, Büyük Doğu Cemiyeti Necip Fazıl tarafından 29 Haziran 1949'da kurulmuştur. Necip Fazıl Cemiyet'in kurulmasının anlamını şöyle ifade eder: "Büyük Doğu mefkuresi, şairane alimine müphem ve mücerret [soyut] bir dava olmaktan çıkmıştır... İşin şakası kalmamıştır."[618]

Siyasi bir cemiyet olarak kurulan ancak tüzüğünde statüsünü "bütün hak ve imtiyazlarıyla siyasal bir parti" olarak sunan Büyük Doğu Cemiyeti, bu dönemde kurulan diğer dini örgütlenmeler gibi amacını gizlemeye çalışmış, belirlenen yasal sınırlar içinde hareket etmiştir. Büyük Doğu Cemiyeti'nin amacı ve hedefleri, Necip Fazıl tarafından öyle ustalıkla gizlenmiştir ki, Cemiyet 23 aylık etkinliği süresince faaliyetleri nedeniyle herhangi bir soruşturmaya konu olmamış, bu süre sonunda Necip Fazıl'ın inisiyatifiyle feshedilmiştir. Oysa bu dönemde isminde İslam kelimesini kullanan ilk parti olan İslam Koruma Partisi 19 Temmuz 1946'da kurulmuş, 12 Eylül 1946'da "maksat ve gayesi din esaslarına dayandığı" gerekçesiyle kapatılmıştır.[619] İslam Demokrat Parti, 27 Ağustos 1951'de kurulmuş, adındaki İslam kelimesi ve tüzüğünde açık olmayan bazı maddeler nedeniyle "manevi hissiyatın istismarı propagandası yapma ihtimali" ve "din esasına dayanan siyasi cemiyet hüviyeti ile gayesi dışında hareket etmek isteği" nedeniyle 10 Mart 1952'de kapatılmıştır.[620] Demokrat Parti'den ayrılarak 20 Temmuz 1948'de kurulan

---

[617] Kısakürek, "Elveda", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 7, Sayı 58, 1 Haziran 1951, s. 13.
[618] Kısakürek, **Müdafaalarım**, s. 94.
[619] "İslam Koruma Partisi Tüzüğünün CHP Genel Sekreterliğine Sunulduğu", **Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivleri**, Yer No: 436-1808-3, 6 Ocak 1947, s. 1.
[620] "Cevat Rifat Atilhan ve Arkadaşları Tarafından Kurulan İslam Demokrat Partisi'nin Mevzuata Aykırı Tutumundan Dolayı Kapatıldığı", **Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivleri**, Yer No: 79-524-29, 10 Mart 1952, s. 2-3.

Millet Partisi ise 27 Ocak 1954'te "laikliğe aykırı faaliyetlerde bulunduğu[621] gerekçesiyle kapatılmıştır.

Büyük Doğu Cemiyeti, söz ettiğimiz tüm bu partilerden farklı bir konumdadır. Öncelikle açıkça ifade edilmemiş olsa da, İslami bir devlet, İslami bir rejim hedefine sahiptir. Diğer taraftan, Cemiyet'in yayın organı konumundaki *Büyük Doğu* dergisinin başarısının etkisiyle diğer dini örgütlenmelerden daha geniş kitlelere ulaşmayı başarmış, İslam'ın siyasallaşmasını sağlayacak kadroları oluşturmuş[622] ve laik bir ülkede İslami bir devlet tahayyülünün en azından zihinlerde kurulmasına öncülük etmiştir. Bu nedenle Büyük Doğu Cemiyeti, dinin siyasallaşmasında ve İslam ideolojisi savunucularının mevzi savaşında ilk siyasi örgütlenmelerden biri olarak önemli bir mücadele aracıdır.

Büyük Doğu Cemiyeti, Cemiyet adıyla kurulmuş olmasına rağmen aslında bugün bildiğimiz anlamda siyasal bir partidir. Büyük Doğu Cemiyeti'nin neden siyasal bir parti olarak nitelendirildiğini açıklayabilmek için Cemiyet'in kurulduğu tarihe kadar cemiyet-parti konusunda hukuki düzenlemeleri kısaca gözden geçirmek gerekir.

Dernek kurma hakkı, Osmanlı Devletinde İkinci Meşrutiyet'le birlikte 1909'da yapılan değişiklikle tanınmış, 310 sayılı Cemiyetler Kanunu ile yasal statüye kavuşmuştur. 1924 Anayasasıyla dernek kurma hakkı anayasal güvence altına alınmıştır.[623] 1938'de yeni bir kanunla 1909 kanunu yürürlükten kaldırılmış, cemiyet kurma koşulları zorlaştırılarak cemiyetler hükümetin sıkı kontrolü altına alınmıştır.

---

[621] Ahmet İnsel, "Liberal Devletçilik", **Sosyalizm ve Toplumsal Mücadeleler Ansiklopedisi**, (yayın yönetmeni: Ertuğrul Kürkçü) İstanbul, İletişim Yayınları, s. 1952.

[622] Necip Fazıl Büyük Doğu Cemiyeti ile birlikte o güne kadar dergi aracılığıyla ulaştığı kitlesiyle doğrudan iletişim kurmaya başlamıştır. Özellikle bu dönemde düzenlediği konferanslar büyük ilgi görmektedir. 1969'da MNP ile başlayan süreçte MHP, Milli Türk Talebe Birliği, Akıncı Güç ve sonrasında İBDA-C ve daha pek çok mukaddesatçı örgütlenme Necip Fazıl'ın "Büyük Doğu nesli" şeklinde nitelediği kadrolardan oluşmaktadır. Necip Fazıl'ın özellikle MTTB ve MHP kadroları üzerinde etkisinin anlatıldığı bir çalışma olarak bkz. Çalmuk, Büyük Doğu'nun Atlıları.

[623] Mehmet Kahraman, Zekeriya Çalışkan, "Türkiye'de Siyasi Partilerin Hukuksal Statüsü ve Siyasal Partilerin Kapatılması Rejimi", **Doğu Anadolu Bölgesi Araştırmaları**, Cilt 5, Sayı 3, 2007, s. 124.

1946'da çok partili dönemle birlikte 4919 sayılı kanun hazırlanmış ve Cemiyetler Kanunu değiştirilmiştir. Buna göre, cemiyetlerin kurulmasını sınırlayan "devlet rejimine aykırı amaç gütme" hükmü ve "derneklerin kurulmasının izne bağlı olma" şartı kaldırılmıştır.[624] Dolayısıyla hukuken siyasi cemiyetlerin daha rahat kurulabilmesine imkân sağlanmıştır.

İkinci Meşrutiyet döneminde olduğu gibi, çok partili yaşamla birlikte İslam'ın dernekler aracılığıyla etkinleştirilmesi[625] örgütlenmede önemli rol oynamıştır. Diğer taraftan bu dernek ve siyasi cemiyetler,[626] Türkiye'de 1961 Anayasasıyla hukuksal statüye kavuşan ve 1965'te derneklerden ayrı bir statü kazanan siyasal partilerle benzer faaliyetler yürütmüştür. Yani Büyük Doğu Cemiyeti'nin kurulduğu dönemde henüz siyasal partiler için ayrıca bir kanun bulunmamaktadır. Bu nedenle o dönemde siyasal cemiyet olarak adlandırılan Büyük Doğu Cemiyeti, kendisini ifade ettiği şekliyle siyasal parti statüsündedir. Necip Fazıl Büyük Doğu Cemiyeti'nin kuruluşuna ilişkin şunları söyler:

> "Büyük Doğu Cemiyeti bir ocaktır… Ona cemiyet yerine parti de diyebilirler. Yalan değil bir parti kurmuş bulunuyoruz. Her parti siyasi bir cemiyettir ve kanunda parti diye ayrı bir tarif yoktur. Şunun için parti ismini arzulamadık ki, Allah'ın izni ve Türk milletinin tam benimseyişi sayesinde hepi elde edeceğimiz güne doğru çıkış noktamız şimdilik kemiyet sathını köpürterek işe girişen parti misallerine göre bir hiçten ibarettir ve bu hal bazı demagocya ustaları tarafından donkişotvari bir fakirlik diye istismar edilebilir… Tarih her büyük hepe böyle hiç noktalarından gidilmiş olduğunu anlatır."[627]

Necip Fazıl parti kurma düşüncesinden ilk kez 1946'da bahseder. CHP ve DP'yi eleştirdiği bir yazısında Necip Fazıl hedefini şöyle açıklar: "Parti, bizzat parti fikrine düşman ve bir bütüne sımsıkı bağlı olarak Büyük Doğu Partisi olabilirdi. Eğer mücerret

---

[624] Şükrü Hanioğlu, "Cemiyet", **TDV İslam Ansiklopedisi,** Cilt 7, 1988, s. 331.
[625] Zafer Toprak, "1909 Cemiyetler Kanunu", **Tanzimattan Cumhuriyete Türkiye Ansiklopedisi**, Cilt 1, 1985, s. 205-208.
[626] 1946'da dini derneklerin sayısı 11 iken, 1952'de bu sayı 406'ya yükselmiştir. Bkz. Ahmet Yücekök, **Türkiye'de Örgütlenmiş Dinin Sosyo-Ekonomik Tabanı 1946-1968**, Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Yayınları, Sevinç Matbaası, 1971, s. 145.
[627] Kısakürek, "Büyük Doğu Beyannamesi", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 5, Sayı 17, 1 Temmuz 1949, s. 2.

parti mefhumu, tez vakitte kokmuş palamutlar kadar ucuzlamış olmasaydı. Hele şu enflasyon günleri bir geçsin."[628]

Necip Fazıl'ın şifreleyerek sunduğu bu görüşünde bahsettiği "bütüne bağlı olmak" ifadesindeki bütün, Büyük Doğu idealini işaret etmektedir. Parti, bu bütünün hedefine ulaşmak için bir araçtır. Hedef, Başyücelik Devleti'nin kurulmasıdır. Başyücelik Devleti'nde partiler olmayacaktır. Necip Fazıl "parti fikrine düşman olmak" ifadesiyle bunu anlatmaktadır.

Necip Fazıl, Nisan 1949 itibarıyla *Büyük Doğu* dergisinde, kuracağı partiye ilişkin bir anlamda kamuoyu yoklamasına başlar. Kurulacak partiyi öncelikle okurlarının ne ölçüde destekleyeceğini öğrenmek ister:

> "Hükümete başvursak, kanun yoluyla Büyük Doğu isimli siyasi, içtimai, fikri ve harsi bir cemiyet teşkili için müsaade almaya teşebbüs etsek… İş ve fikir planımızı programlaştırıp versek müsaadeyi almaya da muvaffak olsak. Farz bu ya… Kafdağı'na doğru büyüyecek olan böyle bir cemiyete her şartına peşinen baş eğerek iştirak edecek kaç kişi vardır… Lütfen Büyükdoğucular bu tarihi suale cevap versinler. Zerrece Necip Fazıl'a sevgileri varsa, kendilerini sarih adresleriyle belli etsinler. Büyükdoğucuları tarihi bir oluşa davet ettiğimizin elbette ki Büyükdoğucular farkındadır."[629]

Necip Fazıl bu ilk çağrının ardından bu kez okuyucularına: "Arkadaş! Büyük Doğu'ya doğru yol almanın zamanı gelmiştir"[630] şeklinde seslenir; çağrısı hemen karşılık bulur. Sadece iki hafta sonra Necip Fazıl, Cemiyet'e başvuru sayısının 8173 olduğunu açıklar.[631] Bir ay sonra sayı, 9377 olarak duyurulur.[632] 3 Haziran 1949'da Cemiyet'in tüzüğü "Türk çocuğu! Borcunu ver! Allah istiyor!" başlığıyla, dört sayfa çıkan *Büyük*

[628] Kısakürek, "Partilerimiz", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 1, Cilt 2, Sayı 35, 28 Haziran 1946, s. 2.
[629] Kısakürek, "Tarihi Sual", **Büyük Doğu Gazetesi**, Yıl 5, Sayı 7, 22 Nisan 1949, s. 1.
[630] Kısakürek, "Büyük Doğu Cemiyeti", **Büyük Doğu Gazetesi**, Yıl 5, Sayı 9, 6 Mayıs 1949, s. 4.
[631] Kısakürek, "Büyük Doğu Cemiyeti 8173", **Büyük Doğu Gazetesi**, Yıl 5, Sayı 12, 27 Mayıs 1949, s. 1.
[632] Kısakürek, "Bilanço", **Büyük Doğu Gazetesi,** Yıl 5, Sayı 18, 8 Temmuz 1949, s. 1.

Doğu gazetesinin iki tam sayfasında yer alır.[633] Necip Fazıl partiye üye olmanın Allah'a ödenecek bir borç olduğunu söyler. Zira Necip Fazıl'a göre parti, İslam'ın hizmetindedir.

Necip Fazıl partinin kanun yoluyla kurulacağını, kanunlara riayet edileceğini vurgular. Necip Fazıl'ın ısrarlı kanun vurgusunun nedeni, Büyük Doğu Cemiyeti ile fiiliyata geçirdiğini düşündüğü idealinin hedefini rejimden gizleme kaygısıdır. Necip Fazıl şunları söyler:

> "Kanun anlayışıyla hiç kimse ana nizamnamemizde ve işlerimizde bu hükümlere zıt bir işaret bulunduğunu iddia edemez… Bu vaziyette bizim dava yolundan geriye çevrilebilmemiz ancak mücerret Müslümanların cemiyet kurmak hakkından mahrum bulunduklarına dair bir kanun buyruğu göstermekle mümkündür…"[634]

Necip Fazıl görünürde partisini hukukla da, rejimle de uzlaştırmayı başarır. Büyük Doğu Cemiyeti'nin kapatılmaması[635] da bu başarısını kanıtlar. Ancak yine de, bu sınırlar içinde ideolojisini ve rejim karşıtlığını gösterebileceği her fırsatı değerlendirir. Örneğin Büyük Doğu Cemiyeti'nin kuruluşunun Ramazan'a denk geldiğini ifade ederek bunu "Allah'ın bir lütfu" olarak yorumlar.[636] Cemiyet faaliyetlerini Samsun'dan başlatarak Cumhuriyet rejimi için en önemli adım olarak kabul edilen sembolü bir anlamda kendi ideolojisine uyarlar. Cemiyet faaliyetlerinin Samsun'dan başlatılması, o dönemde *Büyük Doğu*'da tesadüfmüş gibi gösterilir. Dergide Cemiyet faaliyetlerini anlatan Ömer Karagül, Samsun'a gidişleri hakkında şunları yazar: "Anadolu'ya geçerken ilk defa Samsun'a ayak basışımızdaki derin manayı hissettik. Daha evvel hiç de böyle bir manâ

---

633 Kısakürek, "Ana Nizamname Projesi", **Büyük Doğu Gazetesi**, Yıl 5, Sayı 13, 3 Haziran 1949, s. 2-4.
634 Kısakürek, "Büyük Doğu Beyannamesi", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 5, Sayı 17, 1 Temmuz 1949, s. 1-4.
635 Bazı kaynaklarda Büyük Doğu Cemiyeti'nin kapatıldığı bilgisi yer almaktadır. Bkz. Murat Kılıç, **Allah, Vatan, Soy, Milli Mukaddesat, Türk Milliyetçiler Derneği 1951-1953**, İstanbul, İletişim Yayınları, 2016, s. 196; Akif İnan, "Hayatından Çizgiler", **Mavera Dergisi**, Sayı 80-81-82, Temmuz-Ağustos-Eylül 1983, s. 9. Büyük Doğu Cemiyeti bizzat Necip Fazıl tarafından feshedilmiştir.
636 **Büyük Doğu Gazetesi**, Yıl 5, Sayı 17, 1 Temmuz 1949, s. 1.

yerine gelsin diye bir hesaba yer vermediğimiz için bu tesadüf, bize kendi kendisine doğan büyük bir hikmet tecellisi gibi geldi. Zevkle tebessüm ettik ve Samsun'a geldik."[637]

Necip Fazıl daha sonra bir kitabında ise "ilk ayak basacağımız yerin Samsun olmasını uygun gördüm"[638] diyerek bunun bir tesadüf olmadığını yazacaktır. Bu tutum, Cemiyet'in Soma Şubesinin 29 Ekim'de,[639] Kütahya Şubesinin 10 Kasım'da[640] açılmasıyla sürdürülür. "Başyücelik emirleri" yazı dizisinin 10 Kasım 1950'de başlaması da benzer stratejiyi örneklemektedir. Necip Fazıl, bu örtük mesajları Cemiyet'in resmen kurulmasının ardından yayımlamaya başlar. Kuruluş aşamasında hazırlanan tüzük ise en küçük İslami öğeye ve rejim düşmanlığı imasına izin vermeyecek şekilde titizlikle düzenlenmiş, ideoloji, tüzük içinde gizlenmiştir. Necip Fazıl tüzüğü *Büyük Doğu*'da şu sözlerle duyurur: "Tarihi hamlenin ideolocya ve teşkilat esaslarını çerçeveleyen ve resmiliği içinde bütün hususiliğini gösteren ana nizamname projesini veriyoruz."[641] Büyük Doğu Cemiyeti'nin kurulması Büyük Doğu idealinin ilk aşamasının hayata geçirilmesidir. Necip Fazıl bunu "tarihi hamle" şeklinde ifade etmiştir. "Resmiliğin içindeki hususiyet" ise, kanuni zorunluluklar nedeniyle tüzükte yer alan ifadelerin içinde gizlenenleri işaret etmektedir.

Necip Fazıl Büyük Doğu Cemiyeti tüzüğünün nasıl hazırlandığını ve aslında ne ifade ettiğini bir kitabında şöyle anlatacaktır:

> "Kendi eserimiz üzerinde kıymet hükmü koymayı geleceğin nesillerine ısmarlar ve yalnız şu kadarını belirtmek isteriz ki, tecellisi ve dış aleme nakşı kanunla yasak edilmiş bir ruhun ustalıkla peçelenmesi ve Müslümanları kanunen yasak olmayan bir insan, cemiyet ve dünya görüşü etrafında toplamaya devam etmesi noktasından bu nizamnameden daha başarılısı gösterilemez… Cüret ve gözü

[637] Ömer Karagül, "Yol", **Büyük Doğu Dergisi,** Yıl 5, Sayı 2, 21 Ekim 1949, s. 12.
[638] Kısakürek, **Benim Gözümde Menderes**, s. 116. Necip Fazıl sonraki yıllarda da bu tutumunu sürdürür. Örneğin 28 Ekim 1967'de yani Cumhuriyet Bayramı arifesinde büyük bir konferans düzenlemiştir. Bkz. Ak, **Necip Fazıl Kısakürek ve Büyük Doğu Sistem Karşısında Gerçek Muhalefet**, s. 177-178.
[639] "Büyük Doğu Cemiyeti", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 6, Sayı 30, 13 Ekim 1950, s. 13.
[640] **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 6, Sayı 33, 3 Kasım 1950, s. 13.
[641] **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 5, Sayı 13, 3 Haziran 1949, s. 1.

> karalığın en büyüğünü tahin pekmez ahengi içinde birleştirmeye çalışıyor ve teknemizde yepyeni bir gençlik hamuruna maya tutturmayı hedef alıyorduk."[642]

63 madde, dokuz fasıldan oluşan tüzük sadece bu sayıların kullanımı açısından dahi anlamlıdır. 63, İslam Peygamberi'nin öldüğü yaşı ifade eder. Dokuz rakamının ise tasavvufta özel bir anlamı vardır.[643] Necip Fazıl seçtiği bu sayılarla ilgili bir okur mektubuna şöyle cevap verir: "Ana nizamnamenin 63 madde oluşundaki hikmeti pek güzel anlamışsınız… 9 fasla gelince bu adet, hem tasavvuf hem de riyaziyede [matematikte] keyfiyetçe [anlamca] en kâmil sayı kabul edilir."[644]

Tüzüğün birinci maddesinde, Büyük Doğu Cemiyeti'nin siyasi bir cemiyet olduğu belirtilir. İkinci maddesinde, Cemiyet'in siyasi bir partinin sahip olduğu tüm haklara sahip olduğu ve zamanı gelince bu hakkın kullanılacağı vurgulanmıştır. Üçüncü maddede Cemiyet'in amacı, "mukaddesatçı Türkü yetiştirmek ve kadrolaştırmak" şeklinde yer almıştır. Cemiyet'in tüzüğünde *Büyük Doğu*'da daha önce 1944 ve 1946'da yayımlanan Büyük Doğu idealinin 9 ilkesi ve "aksidava-düşman kutuplar" olarak nitelenen onbir ilke de aynen muhafaza edilmiştir.[645]

Tüzüğün en önemli maddesi, 39. maddedir. Bu maddede "Büyük Doğu mefkuresinin bağlı olduğu devlet ve idare şekli, Cumhuriyet'in en ileri gerçek ve mefkureleşmiş bir nevidir"[646] ifadesi yer almaktadır. Tüzükte devlet ve idare şeklinin ne

---

[642] Kısakürek, **Benim Gözümde Menderes**, s. 115.

[643] İbnü'l Arabi düşüncesine göre "dokuz", sadece kendisinde bulunan bir mertebeye sahiptir ve yine Allah isminin sayılar âlemindeki ifadesi olan "bir" sayısının farklı mertebedeki zuhuru kabul edilmiştir. İbnü'l Arabi perspektifinden sayıların ilahi bir doğaya sahip olduğu olduğu ve sayılarla varoluş arasındaki bağlantının açıklandığı bir çalışma için bkz. Osman Nuri Küçük, "İbnü'i Arabi Düşüncesinde Varlığın Tasavvufi Yorumunun Sayı Metafiziğine Uzanan Yansımaları", **İlmi ve Akademik Araştırma Dergisi**, Sayı 23, 2009, s. 373-411.

[644] Kısakürek, "Sizinle Başbaşa", **Büyük Doğu Gazetesi**, Yıl 5, Sayı 21, 29 Temmuz 1949, s. 4. Sizinle Başbaşa köşesinde bazı mektuplar yayımlanmakta, genellikle mektubu yazan kişinin ismi, mektubun gönderildiği yer ve verilen cevaplar yer almaktadır. Dolayısıyla Necip Fazıl'a yöneltilen soru ve yorumların içeriği bilinmemektedir. Söz konusu mektup, "A. Ramazanoğlu-Maraş" başlığıyla yayımlamıştır.

[645] Kısakürek, "Ana Nizamname Projesi", **Büyük Doğu Gazetesi**, Yıl 5, Sayı 13, 3 Haziran 1949, s. 3-4.

[646] Kısakürek, **a.g.m.**, s. 4.

olduğu net bir şekilde yazılmamış "Cumhuriyet'in en ileri türü" nitelemesiyle, muğlak bir şekilde ifade edilmiştir. Necip Fazıl'ın Cemiyet tüzüğündeki hedefi, iki yıl sonra mücadelesinin sınırlarını genişlettiği bir dönem olan 1951'de Büyük Doğu Partisi için hazırlanan tüzükte deşifre edilebilmektedir. Parti tüzüğünde, Büyük Doğu Cemiyeti için hazırlanan tüzüğün 39. maddesi aynen korunmuş, ancak bir cümle ilave edilmiştir. Büyük Doğu Partisi tüzüğünün 60. maddesi olarak sunulan madde şöyledir: "Büyük Doğu mefkuresinin bağlı olduğu devlet ve idare şekli cumhuriyetin en ileri gerçek ve mefkureleşmiş bir nevidir. İsmi de Başyüceliktir."[647] Böylece 1946'dan itibaren aslında örtük şekilde ifade edilen ancak bir rejim önerisi olarak dillendirilemeyen devlet tasarımı ilk kez 1951'de açıkça ifade edilmiştir.

Necip Fazıl'ın teorisinin amacını barındıran Cemiyet ve Büyük Doğu Partisi tüzüğü arasında içerik ve esas yönünden önemli farklılıklar yoktur. "Gaye ve dava" bölümünde Cemiyet tüzüğünde yer alan "Mukaddesatçı Türk" ifadesi yerine parti tüzüğünde "Ruhun ahlâkta ve dünya görüşünde ana dayanağına bağlı Türk" ifadesi kullanılmış, dolayısıyla İslam, "ana dayanak" kavramıyla gizlenmiştir. Her iki metinde de dokuz kutuplu inanış sistemi ve onbir aksi dava da yer almaktadır. Parti tüzüğünde de "kanun hükümlerine tam uygunluk" vurgulanmıştır. Cemiyet'te aylık aidat tutarı iki lirayken, bu paranın toplanmasında yaşanan sıkıntılardan olsa gerek, parti aidatı 50 kuruşa indirilmiştir.[648]

Büyük Doğu Cemiyeti tüzüğü ile birlikte Cemiyet'in arması ve marşı da *Büyük Doğu*'da yer almıştır.[649] Büyük Doğu Cemiyeti'nin yönetim kadrosu, kurulduğu günden itibaren pek çok kez değişir. Necip Fazıl, partisine güç kazandıracak popüler isimleri

---

[647] Kısakürek, "Büyük Doğu Partisinin Ana Nizamname Projesi", **Büyük Doğu Gazetesi**, Yıl 7, Sayı 60, 15 Haziran 1951, s. 9.
[648] Kısakürek, "Ana Nizamname Projesi", **Büyük Doğu Gazetesi**, Yıl 5, Sayı 13, 3 Haziran 1949, s. 1-4, Kısakürek, "Büyük Doğu Partisinin Ana Nizamname Projesi", **Büyük Doğu Gazetesi**, Yıl 7, Sayı 60, 15 Haziran 1951, s. 8-9.
[649] "B.D.C'nin Son ve Kati Âlemi", **Büyük Doğu Gazetesi**, Yıl 5, Sayı 14, 10 Haziran 1949, s. 1. Büyük Doğu Cemiyeti'nin amblemi için bkz. Ek 15.

kadroya dahil etmeye çalışır. İlk İdare Kurulu, Necip Fazıl'ın Genel Başkanlığı altında Haluk Nur Baki, Ömer Karagül, Şakir Üçışık, Muhip Akışık, Cemal Bilgin ve Said Çekmegil isimlerinden oluşur. Dokuz kişilik heyetteki son isim "X, ilk büyük divana kadar asıl ismini belirtmeyeceğimiz bir gönüldaş"[650] olarak belirtilir. Altı ay sonra bu liste güncellenir. Cevat Rıfat Atilhan, Abdurrahman Şeref Laç listeye girer. Gizemli üye bu kez de "En mümtaz iman ahlâkıyla maruf emekli general, ismini haber alınca zevkle dolacağınız bir şöhret, müstesna bir şahsiyet"[651] şeklinde duyurulur. Üçüncü kez yapılan değişiklikle listeye Abdürrahim Zapsu, Celaleddin Sığındere, Şükrü Çelikalay ve Lütfi Bilgen eklenir.[652] Ancak Necip Fazıl'ın vaad ettiği, hedef kitleyi harekete geçirecek son isim Cemiyet'in faaliyetleri süresince bulunamayacaktır.

Necip Fazıl aradığı ismi bulamadığı gibi, kısa bir süre sonra İdare Kurulu'nda yer alan çoğu kişiyle de yollarını ayıracaktır. Necip Fazıl'ın bu tavrı, bir kişilik özelliği olarak kendisinden başka bir ismin öne çıkmasından rahatsızlık duymasıyla açıklanabilir. Örneğin Cemiyet'in Soma ziyaretinin ardından yazılan izlenim haberinde, Necip Fazıl'ın konuşması üç sayfa olarak *Büyük Doğu*'da yer alırken Umumi Katip Abdürrahim Zapsu'nun[653] konuşmasından üç cümle aktarılmıştır.[654] Bu durum Zapsu'nun Cemiyet'ten ayrılma nedenlerinden biridir. Zapsu'nun ayrılmasının ardından Necip Fazıl ondan şöyle bahseder: "… Nutkunu kısaltarak neşretmek suretiyle siyasi hayatını

[650] Kısakürek, "Mesaj", **Büyük Doğu Dergisi,** Yıl 6, Sayı 16, 3 Şubat 1950, s. 13.
[651] "U.İ.H.", **Büyük Doğu Dergisi,** Yıl 5, Sayı 22, 18 Ağustos 1950, s. 13.
[652] "Dokuz Kişilik Umumi İdare Heyeti Kati Kadrosu", **Büyük Doğu Dergisi,** Yıl 6, Sayı 32, 27 Ekim 1950, s. 13.
[653] Zapsu'nun Said-i Nursi ile yakın olduğu bilinmektedir. "Abdürrahim Zapsu", https://www.biyografya.com/biyografi/4874, Erişim Tarihi: 27 Haziran 2019. Abdürrahim Zapsu, *Büyük Doğu*'da Said-i Nursi'ye ilişkin yazı kaleme alan ilk isimdir. Bkz. Abdürrahim Zapsu, "Said-ül Nursi -Bediüzzaman-Ne Olacak", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 5, Sayı 4, 4 Kasım 1949, s. 8.
[654] Zapsu, "Soma Vesaire", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 6, Sayı 36, 24 Kasım 1950, s. 13-16.

lekelediğimizi bahane eden, halbuki DP nam ve hesabına hareket etmek üzere içimize girdiği… Nice nice halleri ve işleri bize malum kılınan Abdürrahim Zapsu."[655]

Büyük Doğu Cemiyeti'nin faaliyetleri, Necip Fazıl cephesinde büyük umutlarla, okuyucunun da yoğun ilgisiyle başlamıştır. Cemiyet'in kurulmasının ardından gösterilen bu büyük ilgi, Necip Fazıl'ın teorisini başarıya ulaştıracağı yönünde beklentisini de arttırmıştır. O dönem için *Büyük Doğu*'nun 18 bin satış rakamıyla orantılı olarak Cemiyet'e üyelik için başlangıç hedefi 20 bin kişi olarak belirlenmiştir.[656] Bu doğrultuda kesin üyelikler için başvuru tarihi ilk aşamada 25 Temmuz 1949 olarak ilan edilmiştir. Ancak kısa bir süre sonra ilk müracaatlar ve kesin üyelikler arasında ciddi bir fark olduğu görülmüştür. Necip Fazıl okuyucuya tutumunu sertleştirerek kendisine bağlılıklarını bildiren kişilerin yüzde 60'ının "dönek" olduğunu söyler. Cemiyet kadrosunu "Allah dostluğu davasının güdücüleri" olarak niteleyen Necip Fazıl, "Zehirle pişmiş aşı yemeye kim gelir? … Zehirlenen nesillerin ve istikbalin panzehiri bu aşın içindedir" sözleriyle Cemiyet'e üye olma çağrısını yineler.[657]

Necip Fazıl, 24 Ağustos 1949'da Samsun'dan başladığı gezisinde öyle ilgi görmüştür ki, beklediği üye sayısına ulaşamadığı için yaşadığı hayal kırıklığı yerini yeni hedeflere bırakmıştır. Samsun'un ardından, Malatya, Maraş, Adana ve Anadolu'da Cemiyet'e en çok ilgi gösteren Kayseri gezilerinin ardından çıkardığı ilk *Büyük Doğu* dergisinde, bir çağrı niteliğindeki "Sakarya Destanı" şiiri[658] tam sayfa yayımlanmış, Necip Fazıl, Cemiyet'in 1950 seçimlerini hedeflediğini duyurmuştur.[659]

Ancak bu ilgiye rağmen üye sayısında artışın olmaması nedeniyle okuyucu yeniden Büyük Doğu Cemiyeti'ne üye olmaya çağırılır. Bu noktada bir seçenek de

---

[655] Kısakürek, "Hususi İhraç", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 7, Sayı 56, 18 Mayıs 1951, s. 13.
[656] Kısakürek, "Bilanço", **Büyük Doğu Gazetesi**, Yıl 5, Sayı 18, 8 Temmuz 1949, s. 1.
[657] "Cemiyet", **Büyük Doğu Gazetesi**, Yıl 5, Sayı 21, 29 Temmuz 1949, s. 1.
[658] Necip Fazıl 1971'de "Sakarya Destanı" şiirini "dava şiiri" olarak niteleyecektir. H. Arı, "N. F. K. Televizyonda", **Büyük Doğu**, Yıl 28, Sayı 1, 6 Ocak 1971, s. 15.
[659] **Büyük Doğu Dergisi**, Sayı 1, 14 Ekim 1949, s. 9-10.

sunulmuştur: üyelerin kaydı yapılacak, aidatlar ileride ödenmek üzere kişiler borçlandırılacaktır. Üyeliğin talep görmemesi, muhalefete yeni alışmaya başlayan bir toplumda Cemiyet'in temsil ettiği din eksenli ve muhalif kimlikten kaynaklanıyor olabilir. Cemiyet'e üye olmak isteyenlerin tedirginliği, bir okuyucu mektubunda "memurların üye olup olamayacakları" şeklinde bir soruyla yansır. Necip Fazıl mektuba şu cevabı vermiştir: "Büyük Doğu siyasi bir cemiyettir. Aynı şekilde birer siyasi cemiyet olan Halk Partisi, DP vs. de kayıtlı memurlar varsa demek ki bize de aza olabilir."[660] Necip Fazıl'ı Cemiyet için yürüttüğü seyahatlerde coşkuyla karşılayan, salonları dolduran kitlenin üyeliğe temkinli yaklaştığı görülmektedir. Bunun bir nedeni de, genellikle Necip Fazıl destekçilerinin lise çağındaki gençlerden oluşmasıdır. Nitekim Cemiyetler Kanunu'na göre 18 yaşın altındaki kişilerin bir Cemiyet'e üye olması kanunen mümkün değildir.[661] Said Çekmegil Cemiyet'in neden istenen sayıda üyeye ulaşamadığı konusunda bu tespiti destekler: "O zamanın Müslüman gençleri… Ekserisi henüz talebe veya stajyer bulundukları için Büyük Doğu Cemiyeti'ne resmen giremiyorlardı."[662] Necip Fazıl'ın bu süreçte yaşadığı hayal kırıklığı giderek isyana dönüşür: "Artık yeter Allah'ım. Yeter, sen bu millete kanun yolunda hareketin hiç bir suç teşkil etmeyeceğini öğret… Hakkımı istiyorum… Ben kimi seçersem o başa geçecek diye haykırsın."[663]

Büyük Doğu Cemiyeti kurulduğunda 20 bin olarak belirlenen üye hedefi, 1949 sonunda 10 bine düşürülmüş ve şöyle bir formül sunulmuştur: "İstanbul'da 2 bin kişi merkezin taahhüdü altındadır. Geriye kalan 8 bin kişiyi de bütün Anadolu paylaşsın."[664] *Büyük Doğu*'da, üyelik çağrısı, bu kez Müslüman olmanın gereği olarak tekrarlanır:

> "İslamlıkta topluluk unsurlarının ifadesi kardeşliktir. Biz onu şöyle ifadelendireceğiz: Gönüldaş. Bundan böyle topluluğumuzun mücerret şahıs ismi budur… Gönüldaşlar… Geçenlerde yaptığımız davet üzerine… Gelen gelene.

[660] "Cemiyet", **Büyük Doğu Gazetesi**, Yıl 5, Sayı 20, 22 Temmuz 1949, s. 1.
[661] "Cemiyetler Kanunu", http://www.resmigazete.gov.tr/arsiv/3959.pdf, Kanun No: 3512, Kabul Tarihi: 28 Haziran 1938. Erişim Tarihi: 1 Temmuz 2019.
[662] Vahit Gönüldaş, "Büyük Doğu-Necip Fazıl", **Kriter Dergisi**, Sayı 41, Mart 1984, s. 39.
[663] Kısakürek, "Artık Yeter", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 6, Sayı 16, 27 Ocak 1950, s. 9.
[664] Karagül, "Vakit", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 5, Sayı 12, 30 Aralık 1949, s. 13.

> Fakat kafi değil… Seni ismin ve cisminle teşhis edemediğimize bakma. Müslümanlığınla teşhis ediyoruz. Gel, hem de koşa koşa gel."[665]

Bu çağrının ardından her "gönüldaşın" iki kişiyi daha davaya kazandırması ve kazandırılan iki kişinin de aynı görevi yapması gerektiği ifade edilmiştir.[666]

Necip Fazıl'ın Cemiyet toplantılarında genellikle yaptığı konuşmaların içeriği, *Büyük Doğu*'daki yazılarında da tekrarladığı Tanzimat'tan Cumhuriyet'e ahlâki bozulma teması etrafındadır. Ancak gerek kanun vurgusu, gerek titizlikle şifrelediği konuşma ve yazılarına rağmen Necip Fazıl *Büyük Doğu*'nun ya da Cemiyet'in kapatılması endişesini de taşımaktadır. Sivil polislerce takip edildiğini, hapse girebileceğini bazı yazılarında konu etmiştir. Böyle bir durumda dahi hareketin devam etmesi düşüncesindedir. Bu doğrultuda *Büyük Doğu*'da Ömer Karagül şunları yazar: "Necip Fazıl hapse girebilir, *Büyük Doğu* kapalı kalmaya mahkum bir vaziyetle karşılaşabilir. Bütün bunlar Cemiyet'i menfi taraftan zerrece alakalandırmaz… Bu dava, Necip Fazıl'ın şahsi davası değildir. Ve ismi de Kısakürekizm olmaktan imkan mefhumunun son haddiyle uzaktır."[667]

Necip Fazıl Cemiyet faaliyetleri nedeniyle değil, 1950 Nisan ayında "Altıparmak"[668] yazısı nedeniyle tutuklanarak üç ay cezaevine girer. Cemiyet'in çalışmaları da zorunlu olarak bu süre içinde kesintiye uğrar. Cezaevinden çıktığında bu kez daha cesurdur. Bu süre içinde iktidar değişikliği olmuş, Cemiyet'in ideolojisini daha net ortaya koyabileceği koşullar oluşmaya başlamıştır. Hapishaneye girmeden önce 1950 seçimlerini hedefleyen Necip Fazıl, bu kez 1954 seçimleri için hazırlanacağını ilan eder.[669]

---

[665] "Gel", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 6, Sayı 16, 27 Ocak 1950, s. 13.
[666] Karagül, "Gönüldaşlar Hareket Başlıyor İlk Şiarlarımız", **Büyük Doğu Dergisi,** Yıl 6, Sayı 18, 10 Şubat 1950, s. 13.
[667] Karagül, "İleri", **Büyük Doğu Dergisi,** Yıl 6, Sayı 20, 24 Şubat 1950, s. 13.
[668] Kısakürek, "Altıparmak", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 6, Sayı 16, 27 Ocak 1950, s. 1-16.
[669] Kısakürek, "Son Fırsat", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 5, Sayı 23, 25 Ağustos 1950, s. 13.

DP iktidarıyla birlikte bu dönemde Necip Fazıl, Cemiyet adına düzenlediği toplantılarda doğrudan CHP ve genel olarak tek partili dönemi eleştirme fırsatı bulmuştur. İdeolojisini de daha net açıklamaya başlar. Cemiyet'in Tavşanlı Şubesi açılışında Büyük Doğu idealini şöyle anlatır: "27 yıllık ahlâk ve mukaddesat kıtali [savaşı] devrini tam yüzde yüz, elifinden yesine kadar mimlemek ve yaftalamak davası. Dava budur…Ve nihayet topyekun kainatın imzası olan en mukaddes kelimeyle Allah davası. Dava budur…"[670]

CHP iktidarı sona ermiştir ancak tarikat faaliyetleri ve Atatürk heykellerine saldırılar, irtica tehdidi söyleminin güçlenmesine neden olur. 1947'de olduğu gibi irticayı telin mitingleri düzenlenmeye başlanır. Bu nedenle din eksenli tüm faaliyetler gibi Necip Fazıl'ın Büyük Doğu Cemiyeti de daha sıkı takip edilir. Başbakan Yardımcısı Samet Ağaoğlu bir açıklamasında, Büyük Doğu Cemiyeti için "zihinleri bulandırıcı ve nizamlara aykırı manâlar belirtici bir teşekkül" ifadesini kullanmış ve Cemiyet'in faaliyetleri konusunda hükümetin hassasiyetle durduğunu belirtmiştir.[671] Bunun üzerine Necip Fazıl Başbakan Yardımcısı'na hitaben yazdığı yazıda şunları söyler:

> "Bizim nizamlara aykırı faaliyet sahibi olup olmadığımızı takdir hakkı, size değil Cumhuriyet hakimlerine verilmiştir… Mesul ve salahiyetli bir makam temsil ettiğinize göre kanuni bir teşekkül olarak kurulduğunu ve kanunsuz hiçbir hareketi olmadığını bildiğiniz bir Cemiyet hakkında lütfen bu tarzda konuşmayacak kadar politikacı olunuz." [672]

Cemiyet'in din temeline göre kurulduğu iddialarına Umumi Katip Abdürrahim Zapsu'nun cevabı ise şöyledir: "Cemiyetimiz din esasları üzerine değil bizzat ve bilfiil dindarların bütün bir dünya görüşü esası üzerine kurdukları siyasi ve içtimai bir

[670] Kısakürek, "Necip Fazıl Kısakürek Tarafından Tavşanlı'da Verilen Açılış Hitabesi", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 6, Sayı 27, 22 Eylül 1950, s. 6.
[671] Kısakürek, "Başbakan Yardımcısına", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 7, Sayı 43, 12 Ocak 1951, s. 9.
[672] Kısakürek, **a.g.m.**, s. 9.

cemiyettir. Bunda da kanuni bir mahzur yoktur. Zira dindarları herhangi bir cemiyet kurmaktan meneden kanuni bir engel mevcut değildir."[673]

Necip Fazıl hem bu baskılar, hem de Cemiyet için beklenen üye sayısına ulaşılamaması nedeniyle giderek umudunu yitirmektedir. Bunu şu sözlerle ifade eder:

> "İlk müracaat edenlerden yüzde doksanının sözünden caydığını döndüğünü ve kaçtığını gördük. Buna rağmen adım bir kere atılmış olduğu ve serden geçmek mümkün fakat davadan geçmek imkansız bulunduğu için ricat edemedik. Ve son derece zayıf bir kadroyla kuruluşumuzu tamamladık… Görülüyor ki hemen herkes ateş hattına sürülmemek şartıyla… İşi son derece gizli ve üniformasız olarak yapmaktan başka bir faaliyete yanaşmıyordu… Binbir ruhi ve içtimai müessir yüzünden memlekette dava ve hareket sahibi hemen hiç kimse kalmamıştır."[674]

Tam bu dönemde Necip Fazıl'ın ve dolayısıyla Büyük Doğu Cemiyeti'nin kaderini belirleyen kumarhane baskını yaşanır. Olayın üzerinden bir ay geçmeden Büyük Doğu Cemiyeti'nin Soma ve Diyarbakır şubeleri dağıtılır. Necip Fazıl, "Karar" yazısıyla Büyük Doğu Cemiyeti'ni kalan 5 şube ve tüm üyeleriyle birlikte tasfiye edeceğini belirtmiş, feshedilme gerekçesinin maddi olduğunu vurgulamıştır. Necip Fazıl, Büyük Doğu Cemiyeti'nin dergiye yük olduğunu, şubelerin tüzüğe uygun hareket etmediğini, 1950 Nisan ayından itibaren Genel Merkez'e ödemelerin yapılmadığını belirtmiştir.[675]

Necip Fazıl Büyük Doğu Cemiyeti'nin feshedilmesini *O ve Ben* kitabında şu sözlerle anlatır: "DP iktidarı içinde bir hizbin hazırladığı kumarhane baskını komplosu... boynu bükük soluveren Büyük Doğu Cemiyeti..."[676] Bir başka kitabında Büyük Doğu Cemiyeti'nin Allah'ın "dur emri" ile sona erdiğini belirtir: "…Biz hamlemizi imkanlar alemini saran şartlara değil, Allah'ın emir ve rızasına istinat ettirmek mevkiindeydik… Allah, emir, vazife nidasıyla ortaya atıldık… Allah bizim zilletimizi takdir etmiş bulunuyorsa, zaten yapılabilecek hiçbir şey kalmamış demektir…"[677]

---

[673] Zapsu, "Büyük Doğu Cemiyeti", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 7, Sayı 43, 12 Ocak 1951, s. 13.
[674] "Büyük Doğu Cemiyeti", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 7, Sayı 53, 23 Mart 1951, s. 13.
[675] Kısakürek, "Karar", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 7, Sayı 56, 18 Mayıs 1951, s. 12-16.
[676] Kısakürek, **O ve Ben**, s. 233.
[677] Kısakürek, "Gönüldaş", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 7, Sayı 56, 18 Mayıs 1951, s. 2.

Necip Fazıl "Elveda" yazısında, bir taraftan veda ederken diğer taraftan Büyük Doğu Cemiyeti'ni bir "müsvedde kağıdı" olarak tanımlamış, en kısa zamanda "temize çekeceğini" söylemiştir.[678] Ancak dediğini yapamaz. 1951'de Büyük Doğu Partisi kurma girişimi de yarım kalır. Teorinin ilk aşaması ve Büyük Doğu idealinin "aksiyon planını açma girişimi"[679] olan yani İslam İnkılabı'nı hazırlayacak Büyük Doğu Cemiyeti girişimi başarısızlıkla sonuçlanmıştır.

Büyük Doğu Cemiyeti deneyimi, Necip Fazıl'ın teorisinde de değişikliğe neden olmuştur. Necip Fazıl parti kurma düşüncesinden 1950'li yıllarda Menderes'in üzerindeki etkisi nedeniyle kendi isteğiyle, 1960 sonrası ise aldığı hapis cezası gerekçesiyle milletvekili seçilemeyeceğinden[680] zorunlu olarak vazgeçerek davasını üstlenecek lider ve parti arayışına yönelmiştir. Bu doğrultuda ilk girişimi DP olmuş ancak başta Menderes olmak üzere DP kadrosunu davasına kanalize edememiştir.

2. Büyük Doğu İdealinin İkinci Aşaması: İslam İnkılabı

Büyük Doğu Cemiyeti'nin kurulmasının ardından Necip Fazıl *Büyük Doğu* dergisinde "İslam İnkılabı" başlıklı yazılarına başlar. İslam İnkılabı'nın partinin iktidara gelmesiyle gerçekleştirileceğini öngörmektedir. Yani Büyük Doğu Cemiyeti'nin misyonu, aslında İslam İnkılabı'nı hazırlamaktır. Zira Büyük Doğu Cemiyeti'nin teorideki ifadesi, "arkasında hareket hazırlanacak paravanadır."[681] İşte bu hareketin adı İslam İnkılabı'dır. İslam İnkılabı, Büyük Doğu idealinin ikinci aşamasıdır.

---

[678] Kısakürek, "Elveda", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 7, Sayı 58, 1 Haziran 1951, s. 13.
[679] Kısakürek, **Benim Gözümde Menderes**, s. 114.
[680] Bkz. 1961 Anayasası'nın 68. maddesi. "1961 Anayasası", https://www.anayasa.gov.tr/tr/mevzuat/onceki-anayasalar/1961-anayasasi/, Erişim Tarihi: 1 Mart 2020.
[681] Mirzabeyoğlu, "Akıncı Güç Çevresinde", **Akıncı Güç Dergisi**, Yıl 1, Sayı 1, 10 Haziran 1979, s. 12.

İslam İnkılabı, Büyük Doğu idealinin en gizemli parçasıdır. İslam İnkılabı'nın yapılmasıyla yaşanacak değişim, toplumsal ve siyasal yönleriyle ortaya konmuştur. İslam İnkılabı'nın hedefinin "üstün eriş" şeklinde nitelendirilen Başyücelik Devleti'nin kurulması olduğu açıkça yazılmıştır.[682] Ancak inkılabın hangi koşullarda, hangi güçlerle ve nasıl gerçekleşeceği konusunda bilgi verilmez. Bunun başlıca nedeni, aslında ihtilal anlamına gelen inkılabın doğrudan rejimi değiştirecek bir eylem planı olarak dile getirilmesinin suç teşkil edecek olmasıdır. Necip Fazıl'ın dönemin koşullarında "ihtilal" yerine "inkılap" kelimesini seçmesinin de nedenlerinden biri budur. 1960 sonrası Necip Fazıl inkılapla ne anlatmak istediğini daha açık şekilde "davayı aksiyona sızdırmak",[683] "cerrahi müdahale"[684] ve "mübarek kılıç"[685] ifadeleriyle anlatabilecektir.

Necip Fazıl'ın Büyük Doğu ideali, Cumhuriyet inkılaplarına karşıtlıktan beslenir. Dolayısıyla İslam İnkılabı kullanımının en önemli nedenlerinden biri de, Cumhuriyet inkılaplarına karşıtlıktır. Bu doğrultuda, Necip Fazıl Cumhuriyet'in ihtilal olmadığını, Milli Mücadele'nin "zoraki gayretlerle ihtilal gibi gösterilmeye çalışıldığını"[686] söylemiştir.

Necip Fazıl ihtilal kavramını, incelediğimiz dönemde davasını anlatırken bir kez kullanmıştır. Başyücelik Devleti'nin kurulduğu bir ülkenin anlatıldığı ve 1946'da *Büyük Doğu*'da iki bölümü yayımlanabilen *Sır* piyesi, "ihtilal" çığlığıyla başlar. Piyeste, Başyücelik Devleti "Selam sana inkılapların inkılabı Başyücelik" şeklinde selamlanır. Soruşturma konusu olmayan ancak aslında Necip Fazıl'ın Başyücelik Devleti tasarımının en net şekliyle sunulduğu "Sır" piyesi, dönemin Başbakanı Recep Peker'in dikkatini

[682] Kısakürek, "İslam İnkılabı-Teşkilat ve İdare", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 6, Sayı 32, 27 Ekim 1950, s. 2.
[683] Prof. ?, "İhtilalin Otopsisi", **Büyük Doğu**, 14. Devre, Mayıs 1969, s. 4.
[684] Necip Fazıl, "Cerrahi Müdahale", "Mübarek Kılıç", **Büyük Doğu**, 15. Devre, Yıl 28, Sayı 7, 17 Şubat 1971, s. 2.
[685] Necip Fazıl, "Mübarek Kılıç", **Büyük Doğu**, 15. Devre, Yıl 28, Sayı 7, 17 Şubat 1971, s. 2.
[686] Kısakürek, **a.g.e.**, s. 366.

çekmiştir. Necip Fazıl, piyesin yayımlanmasının ardından Başbakan Recep Peker'in kendisine şunları söylediğini yazar: "Mecmuanızda Sır adlı bir piyes tefrikasına başladınız. Bu apaçık milleti kanlı ihtilale teşvik ve tahrik eseridir. Ve siz bakın o savcı beylerin haline ki kulakları patlatırcasına yükseltilen bu sesi duymamışlardır."[687]

Necip Fazıl'ın inkılap ifadesini kullanma nedenlerinden biri de, o dönemde ihtilal kelimesine yüklenen olumsuz anlamdır. Cumhuriyet rejimi de ihtilal yerine inkılap ve inkılapçılık ifadelerini benzer gerekçeyle benimsemiştir. Asım Us anılarında inkılapçılığın Anayasa'ya konulduğu 1937'de şu yorumu yapmıştır: "Türkiye Cumhuriyeti ihtilalle inkılabı ayrımıştır. İhtilal kanunsuz vasıtalarla devlet ve milletin hayatında esaslı değişiklikler yapmaktadır. Türkiye Cumhuriyeti devlet ve millet hayatında bu türlü esaslı değişikleri icabederse normal ve kanuni yolda yapmak için inkılapçılık esasını kabul ediyor."[688] Osmanlıca'da ihtilal, "bozulma, bozukluk, karışıklık, düzensizlik" anlamına gelmektedir. İnkılap ise "değişim ve devrim" anlamlarında kullanılmaktadır.[689] Diğer taraftan ihtilal kavramı, Bolşevik devrimi ile özdeşleştirildiğinden incelediğimiz dönemde antikomünist ideolojinin hakim olduğu koşullarda kullanımı tercih edilmemiş olabilir.[690] Zira Necip Fazıl bu nedenle yazılarında ihtilal kavramını genellikle "Sovyet ihtilali", "komünizm ihtilali", Rus ihtilali", "işçi ihtilali" şeklinde kullanmıştır.

---

[687] Kısakürek, **Benim Gözümde Menderes**, s. 13.
[688] Us, **Asım Us'un Hatıra Notları**, s. 140.
[689] Ferit Devellioğlu, **Osmanlıca Türkçe Ansiklopedik Lügat**, (yay. haz. Aydın Sami Güneyçal), Ankara, Aydın Kitabevi, 2004, s. 419-439.
[690] İhtilal kelimesi sadece 1940'larda değil, 1930'larda da komünizmle özdeşleştirilerek olumsuz anlamda kullanılmıştır. İstanbul Hukuk Fakültesi Dekanı Şevket Bilgişin bir konuşmasında: "Bütün iktisadi faaliyet sahalarının devlet eline geçmesini iddia eden nazariyeleri uzağa atınız. Bunlar memleketi anarşiye götürecek olan bir sosyalizmden başka birşey değildir. Bir ihtilal, bir de inkılap devletçiliği vardır. Ben ihtilal devletçisi değil, inkılap devletçisiyim." ifadelerini kullanmıştır. Bkz. Boratav, **Türkiye'de Devletçilik**, s. 163.

Tek partili dönemi eleştirdiği yazılarında inkılap kelimesini rejimle eş anlamlı kullanan[691] Necip Fazıl'a göre inkılap olarak sunulan rejim, "Garp alemine karşı maymunlaşmaktan başka bir hüner temsil etmeyen gardrop[692] inkılapçılığını"[693] temsil eder. Bu nedenle, inkılap eleştirisinde Necip Fazıl çoğu zaman şapka ve kadının giyimi odak noktalarını kullanır. Necip Fazıl'a göre Atatürk inkılapları İslam İnkılabı'nın karşısında, "sahte ve köksüz"[694], "sonsuz gerilik ve hudutsuz cahillik kurumu"dur.[695] İslam İnkılabı'ndan ise "inkılapların inkılabı"[696], "en üstün inkılap planı"[697], "gerçek ve hakiki inkılap"[698] şeklinde bahseder.

Büyük Doğu'nun ilk döneminde Necip Fazıl, Cumhuriyet inkılaplarına bağlı olduğunu şöyle ifade etmiştir: "Hepimiz bütün Türk okur yazarları, Cumhuriyet inkılabının ve onu doğuran milli kurtuluş hamlesinin fedaileriyiz."[699] 1945 yılıyla birlikte yumuşak bir geçişle İslam İnkılabı, "gerçek inkılap" ifadesinin içine gizlenir ancak Cumhuriyet inkılapları eleştirileri daha net şekilde yapılmaya başlar:

> "Elveda ey silindir şapkalı maymunluk diyeceğimiz bir yarın… Ruh anahtarının da, din emrinde olduğu hakikatini, altın mahyalar halinde kafalara çekebileceğimiz bir yarın…1839'dan beri inkılap, inşa, yenilik, ilerilik adına ne yapılmışsa, gerçek inkılap inşa, yenilik ve ileriliği bir tabaka daha örten ve bir

---

691 Kısakürek, "Yeni Bir Zaferimiz", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 6, Sayı 32, 27 Ekim 1950, s. 8.

692 Gardrop ifadesi, Atatürk tarafından kullanılmıştır: "Şapka giydirdim. Anlasınlar ki, kisve ile din değiştirilmez ve dini herhangi bir kisveye alet etmez… Ben bu hesapları bir gardrop mevzuu üzerinde duracak kadar basit görmüş veyahut üzerinde durarak onu inkılap kabul etmiş bir insan değilim." Bkz. Sinan Meydan, **Atatürk ile Allah Arasında**, İstanbul, İnkılap Kitabevi, 2009, s. 586.

693 Kısakürek, "İslam Âlemi", **Büyük Doğu Dergisi**, Sayı 1, 14 Ekim 1949, s. 16.

694 Kısakürek, "Büyük Doğu Cemiyeti Ana Nizamnamesi", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 5, Sayı 13, 3 Haziran 1949, s. 2.

695 Kısakürek, "Alevsiz Yangın", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 6, Sayı 41, 29 Aralık 1950, s. 16.

696 Kısakürek, "Sır", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 1, Cilt 2, Sayı 52, 22 Ekim 1946, s. 11.

697 Kısakürek, "9 Anahtardan Sekizincisi: Müdahalecilik", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 1, Cilt 2, Sayı 26, 7 Nisan 1944, s. 2.

698 Kısakürek, "Avrupalı Tuzağı ve İnkılap", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 2, Cilt 3, Sayı 78, 20 Ocak 1948, s. 2.

699 Kısakürek, "Ahlâkımız-1", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 1, Sayı 13, 10 Aralık 1943, s. 2.

> fersah daha karartan kolay ve ucuz harcamalardan başka birşey olmadığını dank diye şuurlara çarpacağımız bir yarın..”[700]

Necip Fazıl, 1947’de inkılabın kendisi için ne ifade ettiğini açıkça dile getirir: “İnkılap ve inkılapçılık… Peygamberler Peygamberi’nin mukaddes ayak izleriyle açılmış yolu bilmek demektir.”[701]

Necip Fazıl’ın İslam İnkılabı yazıları 14 Ekim 1949’da başlar, 3 Kasım 1950’ye kadar giriş ve sonuç bölümleri de dahil olmak üzere aralıklarla toplam 33 yazı yayımlanır. İslam İnkılabı yazılarının giriş bölümünde Necip Fazıl davasının “herhangi bir rejime karşı başka bir rejim teklif ve propagandasında bulunmak olmadığını” söyleyerek amacını korumaya alır. İslam İnkılabı’nı sadece teorik düzeyde “saf bir ideal ve ideolocyanın açıklanması” olarak ifade eder. İslam İnkılabı ideolojisinin teorik olarak kurulmasının her aydın Müslüman’ın görevi olduğunu vurgular ancak pratiğe nasıl geçileceği ve bu yolla Başyücelik Devleti’nin nasıl kurulacağını saklı tutar. İslam İnkılabı’nı şu sözlerle anlatır: “İdeolocya tablosu planında zamanının geldiğini haber verdiğimiz İslam İnkılabı… Görüşler manzumesidir. Bu manzumenin işçisi de Büyük Doğu olacaktır.”[702]

Necip Fazıl’ın İslam İnkılabı’na ilişkin ilk yazısı “Röformacılar” başlığını taşır. Yazıda Necip Fazıl, İslam dininin reforma ihtiyacı olduğunu savunanları eleştirir. Necip Fazıl’ın “küfür şubesi” adını verdiği reformcular, şeriat hükümlerinin toplumda uygulanmasının mümkün olmadığını, Kuran’ın her dilde Kur’an olduğunu yani Türkçeleştirilmesini destekleyen, bu nedenle Necip Fazıl’a göre “dindarlıkla dinsizlik

[700] Kısakürek, “ Bu Yarından Konuşalım”, **Büyük Doğu Dergisi**, Sayı 6, 7 Aralık 1945, s. 2. Necip Fazıl’ın bu yazısı *Büyük Doğu*’dan önce, “Bir Yarın Bekliyoruz” başlığıyla 19 Eylül 1942’de *Son Telgraf* gazetesinde yayımlanmıştır. Bkz. Kısakürek, **Çerçeve 2**, s. 123.
[701] Kısakürek, “İslam ve İnkılap”, **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 2, Cilt 3, Sayı 64, 23 Mayıs 1947, s. 2.
[702] Kısakürek, “İslam İnkılabı-Giriş”, **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 5, Sayı 1, 14 Ekim 1949, s. 2.

arasında bulunan" kişilerdir. Necip Fazıl, İslam İnkılabı'nın bu kişilerle yapılamayacağını vurgular.[703]

Necip Fazıl, reformcular dışında "havai ve nefsini tefsirciler", "satıhçı ve kışırcı şeriatçiler", "ham ve kaba softalar" ve "sahte yalancı sufiler" şeklinde nitelendirdiği İslam savunucuları ile yola çıkılamayacağı ve İnkılab'ın gerçekleştirilemeyeceğini belirtir. Necip Fazıl, tefsircilerin de reformcular gibi Kur'an'ın hükümlerini yanlış yorumladıklarını söyler; tasavvufu inkar etmelerini eleştirir. "Şeriatçı" ve "ham kaba softa" olarak anılanlar ise farkında olmadan dine ihanet ederler, dini küçültür, karartır ve soğuturlar. "Sahte yalancı sofiler" [tasavvuf felsefesine bağlı kimseler] olarak nitelendirdiği grupta, sahte şeyhler vardır. Yani Necip Fazıl'ın şeyhi Arvasi gibi "gerçek" olanlar da bulunmaktadır ve onlar saygıdeğerdir. Necip Fazıl kendi şeyhinin kerametlerinden pek çok kez bahsetmesine karşın[704] sahte olanların gaipten haber vermesi ve keramete sahip oldukları iddiasına şiddetle karşı çıkar ve onlara "pis, hasta, mikrop…" sıfatlarını kullanır.[705]

Peki İslam İnkılabı'nı kimler gerçekleştirecektir? Necip Fazıl bu soruyu İslam Peygamberi'ne atfedilen hadise dayanarak açıklar. Bu hadiste "kurtuluşa eren bir

[703] Kısakürek, "İslam İnkılabı-Röformacılar", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 5, Sayı 2, 21 Ekim 1949, s. 2.
[704] Necip Fazıl *O ve Ben* kitabında sayfalarca şeyhinin kerametlerinden bahseder. Sakarya savaşı sırasında ordu geri çekilirken efendisinin Mareşale mesaj ileterek geri çekilmemeleri gerektiğini ve savaşı kazanacaklarını müjdelemesi, bir müridin şeyhi bir gece "aya ışık verirken görmesi", şeyhinin dilsiz bir çocuğa adını sorduğunu ve onun da cevap verdiği, şeyhi ölünce kabrini ziyaret ettiğinde bayıltıcı bir misk kokusu aldığını ve bu kokudan sarhoş olduğunu, şeyhinin cenaze toprağında şişe içinde fosfor pırıldamasına benzer bir ışıldama gördüğü, *Tan* gazetesinin basılmasının şeyhinin duası nedeniyle olması gibi pek çok örneğe rastlanabilir. Bkz. Kısakürek, **O ve Ben**, s. 208-225.
[705] Kısakürek, "İslam İnkılabı-Havai ve Nefsani Tefsirciler", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 5, Sayı 3, 28 Ekim 1949, s. 2; Kısakürek, "İslam İnkılabı-Satıhçı ve Kışırcı Şeriatçiler", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 5, Sayı 4, 4 Kasım 1949, s. 2; Kısakürek, "İslam İnkılabı-Ham ve Kaba Softalar", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 5, Sayı 5, 11 Kasım 1949, s. 2; Kısakürek, "İslam İnkılabı-Sahte ve Yalancı Sofiler", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 5, Sayı 6, 18 Kasım 1949, s. 2.

topluluk"tan bahsedilmektedir.[706] Büyük Doğu Cemiyeti'ni hadise atıfla "Fırka-ı Naciye isimli Kurtuluş Partisi"[707] şeklinde tanımlayan Necip Fazıl, "gerçek ve derin Müslümanlar" olarak nitelediği yani Peygamber'in yolundan yürüyen bu toplulukla İslam İnkılabı'nın yapılacağını düşünmektedir. Necip Fazıl gerçek Müslümanları şu şözlerle tanımlar: "Şeriat, tarikat ve hakikat olarak ifadelendirilen oluş kademelerinde… Allah'ta fani olan, aklı dinin emrine veren ve bu yolla dilediği hayatı inşa edenlerdir..."[708]

İslam İnkılabı yazılarında millet kavramına da değinen Necip Fazıl, Müslümanlık ortak paydasındaki milletten bahseder. Necip Fazıl, siyasetin önce ülke sınırları içinde yapılacağını, sonra Müslümanlar kadrosunda, daha sonra da Müslüman olmayanları kapsayacak şekilde evrensel bir nitelikte olacağını söyler.[709] Necip Fazıl, Büyük Doğu idealinin evrensel hedefini de böylece ilk kez İslam İnkılabı yazılarında dile getirir.

Başyücelik Devleti'nin kurulmasını sağlayacak İslam İnkılabı'yla toplumsal yaşam da değişecektir. Necip Fazıl için köyler "camilerden başka merkez tanımayacak telkin istasyonlarıdır;"[710] şehirler "Müslüman evlerinin olduğu, Müslüman kadınların başörtüsü kadar güzel ve pak" olacaktır. İzdivaç kurumu korunacaktır. "Üreme ve

---

[706] Kadir Gömbeyaz, "73 Fırka Hadisinin Mezhepler Tarihi Kaynaklarında Fırkaların Tasnifine Etkisi", **Uludağ Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi**, Cilt 14, Sayı 2, 2005, s. 149.

[707] Kısakürek, "Kütahya Hitabesi", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 6, Sayı 35, 17 Kasım 1950, s. 16.

[708] Kısakürek, "İslam İnkılabı-Gerçek ve Derin Müslümanlar", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 5, Sayı 7, 25 Kasım 1949, s. 2; Kısakürek, "Derin ve Gerçek Müminde Tasavvuf", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 5, Sayı 9, 9 Aralık 1949, s. 2; Kısakürek, "Gerçek ve Derin Müminde Akıl", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 5, Sayı 10, 16 Aralık 1949, s. 2.

[709] Kısakürek, "İslam İnkılabı-Devlet ", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 5, Sayı 11, 23 Aralık 1949, s. 2; Kısakürek, "İslam İnkılabı-Milliyet", **Büyük Doğu Dergisi**, Sayı 13, 6 Ocak 1950, s. 2; Kısakürek, "İslam İnkılabı-Siyaset", **Büyük Doğu Dergisi**, Sayı 14, 13 Ocak 1950, s. 2.

[710] Camilerin neden telkin istasyonu olarak değerlendirildiğini İkinci Meşrutiyet İslamcılarından Şemseddin Günaltay 1915'te şöyle açıklamıştır: "Bir köylü Sorbon Üniversitesinden mezun bir efendinin parlak fikirlerinden bişey anlamaz… Köylü ancak ruhunun munisi, fikrinin aşinası olan imamın telkinlerini, hocanın va'z-u nasihatinidir ki kesin bir teslimiyetle dinler ve kabul eder. İmamlar, hocalar kendisini ne yola sevk ederse düşünmeksizin tereddüd etmeksizin hemen o yolu takibe koyulur." Bkz. Mehmet Şemsettin Günaltay, **Zulmetten Nura**, (haz. Musa Alak), İstanbul, Furkan Yayınları, 1996, s. 170.

türeme" başlığıyla verilen maddede "ümmetin çokluğuyla övünen Peygamber'in emri doğrultusunda" nüfusun arttırılması telkin edilecektir. İnkılab'ın ardından aileye zarar verecek umumhane, kumarhane, balo, bar ve kahvehaneler yasaklanacaktır. Okullarda kadın ve erkek ayrı eğitim görecek, kadınlara ortaokul sonrası eğitim zorunluluğu kaldırılacaktır. Kadın "şeriatın örtünmeye mecbursun dediği her noktasını örtecektir." Hakimler halka göre değil, hakka göre hükmedecektir. Güzel sanatlar davanın emrine verilecektir.[711] Tüm bu uygulamalar, İslam İnkılabı'nın ardından kurulacak Başyücelik Devleti'nde hayata geçirilecektir.

Necip Fazıl İslam İnkılabı yazılarını tamamladığında seçimler yapılmış, iktidar el değiştirmiş, Menderes'le yakınlaşması başlamış ve dolayısıyla rejimle özdeşleştirdiği inkılapları tüm boyutlarıyla açıkça eleştirmeye başlamıştır. Necip Fazıl'ın eleştiri sınırını, Menderes'in bu konuda yaptığı açıklamalar belirlemiştir. Bunlardan ilki, DP'nin seçim beyannamesinde de yer alan ve Menderes'in Meclis'te hükümet programını açıklarken dile getirdiği "millete mal olmuş-olmamış inkılaplar"[712] ayırımıdır. Bu yaklaşım, DP'nin grup toplantısında Ankara Milletvekili Sadri Maksudi Arsal tarafından da "ebedi-geçici inkılap" şeklinde ifade edilmiştir. Arsal konuşmasında CHP'nin kapattığı türbeleri yine kendisinin açtığını ve bu inkılabın geçici inkılaba örnek teşkil ettiğini söylemiştir.[713] Menderes de toplantıda "millete mal olmamış, milletin vicdanına bir değirmen taşı

[711] Kısakürek, "İslam İnkılabı-Köy", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 5, Sayı 18, 10 Şubat 1950, s. 2; Kısakürek, "İslam İnkılabı-Şehir", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 5, Sayı 19, 17 Şubat 1950, s. 2; Kısakürek, "İslam İnkılabı-Aile", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 5, Sayı 20, 24 Şubat 1950, s. 2; Kısakürek, "İslam İnkılabı-Mektep", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 5, Sayı 21, 3 Mart 1950, s. 2; Kısakürek, "İslam İnkılabı-Kadın", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 5, Sayı 24, 1 Eylül 1950, s. 2; Kısakürek, "İslam İnkılabı-Adalet", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 5, Sayı 26, 15 Eylül 1950, s. 2; Kısakürek, "İslam İnkılabı-Güzel Sanatlar", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 5, Sayı 28, 29 Eylül 1950, s. 2; Kısakürek, "İslam İnkılabı-Üreme ve Türeme", **Büyük Doğu Dergisi**, Sayı 30, 13 Ekim 1950, s. 2; Kısakürek, "İslam İnkılabı-Hulasa ve Netice", **Büyük Doğu Dergisi**, Sayı 33, 3 Kasım 1950, s. 2.

[712] "İstanbul Milletvekili Adnan Menderes'in Kurduğu Hükümetin Programı", **TBMM Tutanakları**, 3. Birleşim, Birinci Oturum, 29 Mayıs 1950, s. 30.

[713] "DP Meclis Grubu Müzakere Zabtı", **TBMM Mikro Film Arşivi**, 13 Haziran 1950, s. 5.

ağırlığı ile çökmüş olan bazı tedbirleri ortadan kaldıracağız" diyerek bu konudaki kararlılığını bir kez daha dile getirmiştir.[714]

Necip Fazıl Menderes'in açıklamasının ardından yayımladığı ilk yazıda, inkılapla rejimi özdeşleştirerek 1923'te Cumhuriyetin kurulmasından 1950'ye kadar geçen süreyi "27 yıl süren alevsiz yangın" olarak nitelemiştir. Bu yazıda Cumhuriyet inkılaplarını da şöyle anlatmıştır:

> "Şapkaları… bizzat komiklik ve şahsiyetsizliğin remzi [işaret], yeni harfleri en ileri cehil vasıtasının ta kendisi, kanunları kargaşalık ve adaletsizliğin bifiil nizamı, her türlü serbestlik ve başıboşlukları fuhşun dahi midesini bulandırıcı bir aşağılığın kusmuk sahası, garplılaşmak iddiaları, öz nefsinden mahçup garbın kahkahaları zapt edilmiş hailevi [trajik] istihza [alay] mevzuları, din düşmanlıkları da nihayet içinde su kaldığını sezdikleri biricik istismar çeşmesi."[715]

Necip Fazıl için "millete mal olmamış" inkılaplar, laiklik, şapka ve harf inkılaplarıdır. Necip Fazıl bu konuda yazamadıklarını *Büyük Doğu* kadrosu dışından rejim karşıtı yazarlara yazdırır. 1950 itibarıyla *Büyük Doğu*'da yer alan bu yazarlardan Arif Oruç şunları söyler: "O inkılap ki, apartman ve şampanya sofralarında geçen latif rüyaları temadi ettirecek [uzama, sürme] bir inkılaptı. Kese ve mide inkılabı. Hakimler bu hülyavi zevklerin bozulmaması, o zamandan inkılap bekçiliğine davet edilmişlerdi."[716]

Necip Fazıl "dava dostum ve iman arkadaşım"[717] şeklinde nitelediği Osman Yüksel Serdengeçti'ye de *Büyük Doğu* sayfalarını açar. Serdengeçti'nin "Allah'a Peygambere inanmazlar… Gavurlar, şapkalı şapkalı herifler… Leğen gibi kapkara şapkalı adamlar"[718] sözleri *Büyük Doğu*'da yayımlanır.

---

[714] **TBMM Mikro Film Arşivi**, s. 64.
[715] Kısakürek, "Alevsiz Yangın", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 6, Sayı 41, 29 Aralık 1950, s. 16.
[716] Arif Oruç, "CHP Adliyesi", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 6, Sayı 39, 15 Aralık 1950, s. 13.
[717] Osman Yüksel Serdengeçti, "Kara Kitap Bir Devrin Yüz Karası", **Büyük Doğu Gazetesi**, Yıl 9, Sayı 1, 16 Mayıs 1952, s. 3.
[718] Serdengeçti, "Yükselen Bir Nesli Nasıl Mahvettiler", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 6, Sayı 21, 3 Mart 1950, s. 16.

Necip Fazıl'ın rejimin kırmızı çizgisi olması nedeniyle eleştiri yazamadığı tek inkılap olan laiklikle ilgili[719] ise Ali Fuat Başgil *Büyük Doğu*'da şunları yazmıştır:

> "Bizde laisizm doğrudan doğruya din düşmanlığı manasına alınmış ve maalesef şimdiye kadar böyle tatbik edilmiştir. Bu hususta eski hükümet adamlarımızın örneği ve ilham kaynağı garp hukuku değil, komünist Moskova olmuştur... Ruslar din düşmanlığını fiiliyata çıkarmak üzere din adamlarını imha etmişler ve din adamı yetiştiren ilim müesseselerini yıkmışlardır. Bizimkiler de böyle yapmadı mı? Bugün medeni dünya milletleri arasında ben yalnız iki din düşmanı politika biliyorum. Bunlardan biri Rusya'da, diğeri Türkiye'de yürütülmeye çalışılmıştır."[720]

Menderes, inkılaplarla ilgili ikinci açıklamasını, DP İzmir İl Kongresi'nde yapmış ve dini alanda yapılanlara karşı çıkanları "inkılap softaları" olarak nitelemiştir. Necip Fazıl, bu ifadenin[721] "inkılap yobazlarının suratlarına gebertici bir tokat halinde çarptığını" söyler.[722] İnkılapları "sistemli imha hareketleri"[723], "put ayinleri"[724], Cumhuriyet kurucularını ise "CHP batılları"[725] olarak niteler. Diğer taraftan Menderes'in inkılaplarla ilgili açıklamaları, Necip Fazıl'ın davası için umut olmuştur. Menderes'e şöyle hitap eder: "İma ettiğiniz bu büyük inkılabı gerçekleştirmekle mükellef bulunuyorsunuz. Allah sizi bu harikulâde işe davet ediyor."[726]

Necip Fazıl'ın İslam İnkılabı'na ilişkin yazdığı tüm yazılar, tek bir amaca yönelmektedir. O amaç, Necip Fazıl'ın "cihanın beklediği buluş"[727] şeklinde ifade ettiği

---

[719] Bu çalışmada ele alınan dönemde Necip Fazıl'ın laiklikle ilgili yazısı bulunmamaktadır. Bu konuda ilk yazısını 1959'da yazmıştır. Kısakürek, "Ölçü", **Büyük Doğu**, Sayı 11, 15 Mayıs 1959, s. 1-16.

[720] Ali Fuat Başgil, "Laiklik", **Büyük Doğu Gazetesi**, Yıl 9, Sayı 9, 24 Mayıs 1952, s. 2. *Büyük Doğu*'da bu tarihe kadar laiklikle ilgili eleştirel bir yazı açıkça yayımlanamamış, üstü kapalı ifadeler kullanılmıştır.

[721] Necip Fazıl *İdeolocya Örgüsü* kitabında bu ifadeyi "dinsizlik yobazı", "inkâr yobazı" şeklinde kullanmıştır. Bkz. Kısakürek, **İdeolocya Örgüsü-2018**, s. 35-106.

[722] Kısakürek, "Müjdeler Olsun", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 7, Sayı 47, 9 Şubat 1951, s. 16.

[723] Kısakürek, "Büyük Doğu Cemiyeti", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 7, Sayı 53, 23 Mart 1951, s. 13.

[724] Kısakürek, "Başbakan Adnan Menderes'e Mektup", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 6, Sayı 28, 29 Eylül 1950, s. 9.

[725] Kısakürek, **a.g.m.**, s. 9.

[726] Kısakürek, "Başbakana Hitap", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 7, Sayı 48, 16 Şubat 1951, s. 16.

[727] DXB, "Dert", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 5, Sayı 9, 9 Aralık 1949, s. 16.

Başyücelik ülküsünün gerçekleştirilmesidir. İslam İnkılabı yazı dizisinin hemen ardından "gerçek inkılabın, Yüceler Kurultayı'ndan geçip kanunlaşacak emirleri"[728] başlığıyla İnkılap sonrası kurulması hedeflenen Başyücelik Devleti'nin emir ve yasakları yayımlanmaya başlamıştır.

Mustafa Miyasoğlu, Necip Fazıl'ın inkılap faaliyetinin eşiğine kadar geldiğini, ancak kader şartı olarak orada kaldığını, misyonunun oraya kadar olduğunu söyler.[729] Aslında, Necip Fazıl o eşiğe hiçbir zaman gelememiştir. Zira İslam İnkılabı'yla kast edilen hareketin başlaması için başarılı bir parti oluşumuyla seçimlere girilmiş olması ve sonrasında partinin "iktidarı ele geçirmesi"[730] gerekmektedir. İslam İnkılabı yazıları yayımlandığında Büyük Doğu Cemiyeti halen faaliyettedir ve Necip Fazıl seçimleri hedeflemektedir. Yani davasını amacına ulaştırma umudu devam etmektedir. Cemiyet feshedildikten sonra dahi Necip Fazıl bu umudunu korumuştur. Zira İslam İnkılabı'nın Menderes önderliğinde yapılacağına inanmış gözükmektedir. Ancak 1952'de yaşanan gelişmeler ve 1953'te hapishaneye girmesi teorinin hareket planını tam anlamıyla çıkmaza sokmuştur.

1960 sonrası Necip Fazıl, inkılap düşüncesini bir kez daha dile getirmiş, bu kez bir kişinin liderliğinde değil, bir halk hareketi olarak "mukaddesatçı milliyetçi gençlik" kadrosuyla ve "şahadet getiren herkesle" inkılabın gerçekleştirileceğini söylemiştir.[731] Ancak dönemin koşullarında bu kitleyi harekete geçirecek bir siyasi oluşumun yokluğu nedeniyle İslam İnkılabı, Büyük Doğu idealinin gerçekleştirilemeyen ikinci aşaması olarak kalmıştır.

Büyük Doğu idealinin eylem safhası ve İslam İnkılabı'nın tam da Necip Fazıl'ın anlatmak istediği şekilde ihtilal anlamına geldiğini, onun davasını sahiplenen Akıncılar

[728] Kısakürek, "Başyücelik Emirleri:Kumar", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 6, Sayı 34, 10 Kasım 1950, s. 2.
[729] Miyasoğlu, **Necip Fazıl Kısakürek**, s. 18.
[730] Mirzabeyoğlu, **İdeolocya ve İhtilal, Kavganın İçinden**, s. 96.
[731] Kısakürek, "Beklediğimiz İnkılap", **Büyük Doğu**, Yıl 21, Sayı 2, 7 Ekim 1964, s. 2.

1979'da yüksek sesle dile getirecek ve "hareket hedefini temellendirme" amacıyla yola çıkacaktır. [732]

[732] Mirzabeyoğlu, "Akıncı Güç Çevresinde", **Akıncı Güç Dergisi**, Yıl 1, Sayı 1, 10 Haziran 1979, s. 12.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

BİR KARŞI REJİM PROJESİ: BAŞYÜCELİK DEVLETİ

Başyücelik Devleti, Necip Fazıl'ın teorisinde, "Büyük Doğu ideali ana planında devlet-teşkilat hedefini"[733] ifade etmektedir.

Başyücelik Devleti'ne ilişkin bilgiler, 1943-1952 döneminde temel olarak Necip Fazıl'ın üç farklı tarihte yayımladığı sistematik yazı dizilerinden takip edilebilir. Necip Fazıl, ilk kez 1946'da "Beklediğimiz İnkılap" başlıklı yazısıyla Başyücelik devlet tasarımını anlatır. Bu yazıyla, Büyük Doğu idealinin aslında bir "idare şekli hedefi" taşıdığını ima eder. Büyük Doğu idealinde nasıl bir rejim ve yönetim olacağına ilişkin kendi deyimiyle "bir örgü sonrasındaki"[734] yazı, Başyücelik Devleti adının açıkça kullanıldığı ilk yazısıdır. Ve davasının hedefini, yani Cumhuriyet'e karşı yeni bir rejim projesinin ayrıntılarını bu tarih itibarıyla kamuoyuyla paylaşmaya başlar.[735] Giriş niteliğindeki bu yazının ardından Başyücelik Devleti tasarımı *Büyük Doğu*'da bir yazı dizisi olarak on hafta süresince devam eder.[736] Bu yazılarda, Başyücelik Devleti'nin siyasal yapılanması, devlette yer alan organlar ve devletin işleyişine yer verilmiştir.

Necip Fazıl'ın Başyücelik Devleti'ni anlattığı ikinci yazı dizisi, 1949'da "İslam İnkılabı" başlığıyla yer alır.[737] Bu kez Başyücelik Devleti tasarımı, teorinin ikinci aşaması olan İslam İnkılabı çerçevesinde anlatılır. Necip Fazıl teorinin hedefini şu sözlerle anlatır: "İslam İnkılabı başlı başına ve müstakil bir ideal kıymetinde bütün bir teşkilat ve devlet

---

[733] Kısakürek, "İslam İnkılabı-Teşkilat ve İdare", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 6, Sayı 32, 27 Ekim 1950, s. 2.
[734] Kısakürek, **a.g.m.**, s. 2.
[735] Kısakürek, "Yüceler Kurultayı", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 1, Cilt 2, Sayı 38, 19 Temmuz 1946, s. 2.
[736] Başyücelik Devleti yazılarının ilk bölümü, 12 Temmuz 1946-20 Eylül 1946 tarihleri arasında *Büyük Doğu* dergisinden takip edilebilir.
[737] İslam İnkılabı yazıları, 14 Ekim 1949-3 Kasım 1950 tarihleri arasında yayımlanmıştır.

şekli gayesine sahiptir… Başyücelik mefkûremiz…"[738] 33 hafta devam eden bu yazı dizisinde, İslam'da devlet, siyaset, toplum anlayışı ve ideal devlet modeli olarak gösterilen Başyücelik Devleti'nde nasıl bir toplum öngörüldüğüne ilişkin bilgiler yer almıştır.

Başyücelik Devleti'ne ilişkin yazılar *Büyük Doğu*'da 1950'de yeniden başlamış, bu kez Başyücelik Devleti'nin hukuk sistemi ve uygulamaları "Başyücelik Emirleri" başlığıyla 21 hafta devam etmiştir.[739]

Bu bölümde söz konusu yazılar temel alınmakla birlikte teorinin *Büyük Doğu*'da yayımlanan tüm yazılarda bütünsel olarak inşa edmesi nedeniyle derginin dokuz yıllık döneminde Başyücelik Devleti'nin izleri sürülecektir. Necip Fazıl'ın *İdeolocya Örgüsü* kitabının 1976 basımında Başyücelik Devleti'ne ilişkin değişiklikler yer almıştır. Bu değişiklikler de ilgili yerlerde belirtilecektir.

Bu çerçevede öncelikle Başyücelik Devleti'nin siyasal yapılanması aktarılacak, ardından Başyücelik emirlerinin uygulanacağı hukuk sistemi ve ideal toplum değerlendirilecektir. Başyücelik Devleti'nde ideal toplum kapsamında "Başyücelik Devleti'nde Kadın" ayrı bir başlık halinde sunulmuştur. Bunun nedeni Necip Fazıl'ın yazılarında ve Büyük Doğu idealinde temel öznelerden birinin kadınlar olmasıdır. Diğer taraftan kadınlar, Başyücelik Devleti tasarımında "şeriat emirlerinden"[740] en çok etkilenen kesimi oluşturmaktadır. Başyücelik Devleti'nde kadının konumu Necip Fazıl'ın kadına bakış açısıyla birlikte daha geniş kapsamlı incelenmiştir. Başyücelik Devleti'nin ideolojisinin anlatılacağı son bölümde ise, öncelikle eklemlendiği unsurlar olan

---

[738] Kısakürek, "İslam İnkılabı-Teşkilat ve İdare", **Büyük Doğu Dergisi**, 27 Ekim 1950, Yıl 6, Sayı 32, s. 2.

[739] Başyücelik emirleri yazıları, 10 Kasım 1950-30 Mart 1951 tarihleri arasında yayımlanmıştır.

[740] Necip Fazıl şeriatı "kanunlar manzumesi" şeklinde ifade eder. Bkz. Emekli Yarbay, "Ya Sabır, **Büyük Doğu Gazetesi**, Yıl 5, Sayı 5, 8 Nisan 1949, s. 4. Necip Fazıl, "Başyücelik Emirleri:Kadın Kılığı" başlıklı yazısında kadının şeriat emirlerine göre giyinmesi gerektiğini açıkça vurgulamıştır. Bkz. Kısakürek, "Başyücelik Emirleri:Kadın Kılığı", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 7, Sayı 43, s. 2.

milliyetçilik, mukaddesatçılık, ahlâkçılık ve Anadoluculuk ve karşıt unsurlar olarak Atatürk, İnönü, CHP, Yahudilik, Masonluk, dönmelik ve komünizm karşıtlıkları analiz edilecektir.

A. Başyücelik Devleti'nin Siyasal Yapılanması

Başyücelik Devleti, yönetim kademesinde tüm kurum ve kuruluşların bağlı olduğu tek kişinin yer aldığı ve bir danışma kurulu veya şura[741] görünümündeki Yüceler Kurultayı'nın Başyüce'ye doğrudan bağlı olduğu bir yapılanmadır.[742]

Bu yapılanmada Başyüce, ilahi emirlerin uygulanması yani yürütme görevini, kendisine bağlı seçkin kişilerin oluşturduğu Yüceler Kurultayı aracılığıyla üstlenir. Başyüce ya da Yüceler Kurultayı'nın yasa yapma görevi bulunmamaktadır. Kur'an'da yazılı emirler, Başyücelik Devleti'nin temel yasalarıdır. Cumhuriyet rejiminin "hâkimiyet milletindir" ilkesi karşısında öne sürülen "hâkimiyet hakkındır" ifadesi işte bu çerçeveye vurgu yapmaktadır.

Başyücelik devlet yapılanmasında her ne kadar bir Başvekil, Başyücelik Hükümeti, Vekiller Heyeti gibi parlamenter sistemde yer alan organlar bulunsa da işleyiş tamamen farklıdır. Aslında parlamenter sisteme benzerlik sadece şekil üzerindedir; belirleyici bir işleve sahip değildir. Zira tek karar mercii Başyüce'dir. Necip Fazıl Başyücelik Devleti'ni tanımlarken "Cumhuriyetin en ileri ve mefkurevi şekli" ifadesiyle Cumhuriyet rejiminin sınırları içinde olduğu imasında bulunsa da "yepyeni ve eşsiz bir örnek"[743] tanımıyla aslında mevcut rejimden uzaklığını da açıklamış olur.

---

[741] Şura, danışma kurulu anlamına gelen bir fıkıh terimidir. https://islamansiklopedisi.org.tr/sura, Erişim Tarihi: 26 Kasım 2019.

[742] Başyücelik Devleti'nin siyasal yapılanması şeması, Necip Fazıl'ın yazılarındaki veriler doğrultusunda bu çalışma için hazırlanmıştır. Bkz. Şekil 2.

[743] Kısakürek, "Biz Saltanatçı mıyız", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 2, Cilt 3, Sayı 72, 19 Aralık 1947, s. 8.

Necip Fazıl yazılarında Başyücelik Devleti'nden bahsederken rejim kavramından özenle kaçınmış, rejim yerine "idare şekli"[744] ifadesini kullanmıştır. Zira özellikle tek partili dönemde rejim kavramı, Cumhuriyet, inkılaplar, devlet ve hükümeti kapsayan oldukça geniş bir anlamda kullanılmaktadır.[745] Bu kullanım, topyekun Kemalizmi işaret etmektedir. 1943'te CHP'nin önemli isimlerinden Cevdet Kerim İncedayı rejimi niteleyen şu sözleri söylemiştir: "Türkiye bir rejim diyarıdır. Bu rejim, geçen ay Büyük Kurultayı'nda tazelenen CHP programında katileşmiş olan ve İnönü'nün üstün, kudretli, bilgili ve iradeli şefliğinde tahakkuku arttırılan [gerçekleşen] Kemalizmdir."[746] Çok partili dönemde ise rejim kavramı daha dar anlamda Cumhuriyet'i muhafaza etmekle birlikte "demokratik rejim", "hürriyet ve demokrasi rejimi"[747] şeklinde kullanılmaya başlanmıştır. Dolayısıyla Necip Fazıl'ın rejim kavramından kaçınmasının iki nedeni olduğu düşünülmektedir. Birincisi, dönemin koşullarındaki yüklü anlamı nedeniyle rejim karşıtlığı en önemli suçlardan birini oluşturmaktadır. Nitekim Necip Fazıl bu kavramı kullanmayarak teorisini korumaya almak istemiş olabilir. İkincisi, Necip Fazıl'ın Başyücelik Devleti'ni Kemalizmle özdeşleşen rejimden ayırma çabasıdır. Bu nedenle tasarladığı devlet modelini de İslam'la temellendiği imasıyla "idare ruhu"[748] olarak nitelemiştir. Necip Fazıl'ın yazıları incelendiğinde rejim kavramını genellikle Kemalizmi ifade etmek ve eleştirmek için kullandığı görülmektedir. Necip Fazıl, 1943-1952 döneminde Başyücelik Devleti ya da Büyük Doğu idealinden bahsederken rejim kelimesini sadece bir kez kullanmıştır. Söz konusu yazısında da şunları söylemektedir:

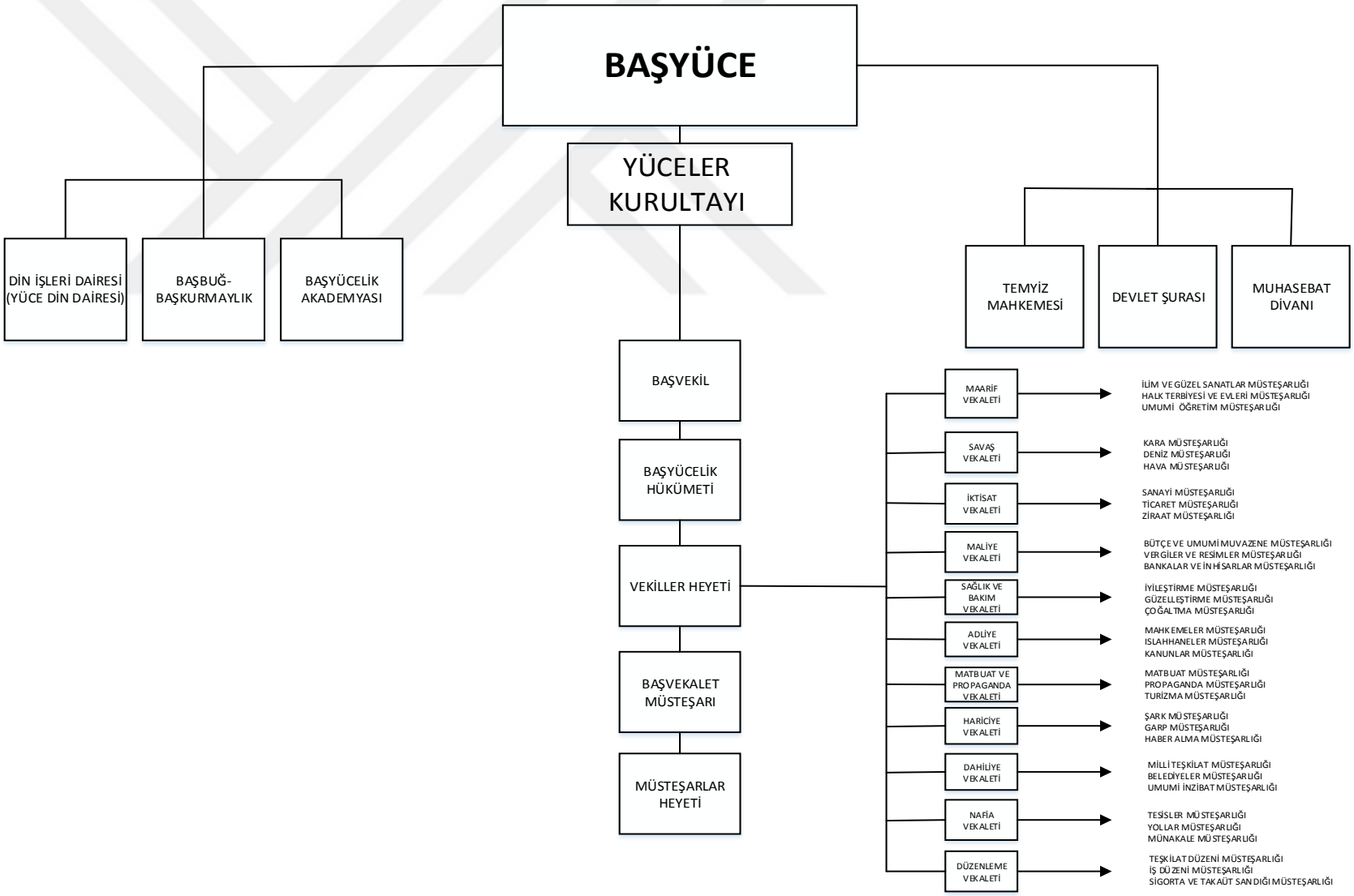
---

[744] Kısakürek, "Ana Nizamname Projesi", **Büyük Doğu Gazetesi**, Yıl 5, Sayı 13, 3 Haziran 1949, s. 4.
[745] "Rejim" kavramı, TBMM Tutanakları'nda taranmıştır. Bkz. **TBMM Tutanakları**, Altıncı Dönem, 3 Nisan 1939-15 Ocak 1943; Yedinci Dönem, 8 Mart 1943-14 Haziran 1946.
[746] "Pasaport Kanunu'nun 10. Maddesinin Tadiline Dair Olan 4061 Sayılı Kanuna Ek Kanun Layihası ve Dâhiliye ve Hariciye Encümenleri Mazbataları", **TBMM Tutanakları**, 44. Birleşim, Birinci Oturum, 5 Temmuz 1943, s. 13.
[747] "Rejim", **TBMM Tutanakları**, Sekizinci Dönem, 5 Ağustos 1946-24 Mart 1950.
[748] Kısakürek, "İslam ve Devlet", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 2, Cilt 3, Sayı 71, 7 Kasım 1947, s. 2.

“Başyücelik ana teşkilatında… Sanatkâr… Devlet bütçesinden para alacak… Bizim rejimimizde sanatkâr devletten lütuf görmez, devlete lutfettiği için ondan vergi alır.[749]

Bu bölümde, Başyücelik Devleti’nin siyasal yapılanmasına yer verilmiştir. Bu kapsamda, Başyüce, Yüceler Kurultayı, Başyücelik Hükümeti ve devlet yapılanmasındaki organlar değerlendirilmiştir

[749] Kısakürek, “Poetika-11”, **Büyük Doğu Dergis**i, Yıl 2, Cilt 3, Sayı 58, 13 Aralık 1946, s. 2.

Şekil 2. Başyücelik Devleti Siyasal Yapılanması

1. Başyüce ve Yüceler Kurultayı

Başyücelik Devleti'nde en önemli iki organ, Başyüce ve Yüceler Kurultayı'dır. Başyücelik Devleti'nde "Başyüce iradeyi, Yüceler Kurultayı vicdanı"[750] temsil eder. Başyücelik Devleti bütün gücünü İslam ideolojisine bağlı olarak bu iki makamdan alır. Bu doğrultuda "Yüceler Kurultayı, Başyüce'de kendi manevi şahsiyetinin millet eliyle seçilmiş icra ve temsil birliğini, Başyüce, Yüceler Kurultayı'nda kendi temsil birliğinin üstün güzidelerden mürekkep murakabe ve muhasebe kadrosunu görür."[751]

Necip Fazıl, devletin fikir ve iş cephesini temsil eden bu iki organın uyum içinde çalışmasının, demokrasilerin varamayacakları hürriyet ve disiplini sağlayacağı inancındadır. Bunun nedenini, iki makamın "hak ve hakikat önünde birbirine hâkim ve mahkûm, birbirine şahit ve murakıp [denetçi]" olmaları şeklinde açıklar.[752]

Necip Fazıl Başyüce'yi "herhangi bir devlet reisi değil, derin ve grift bir remz [sembol]"[753] olarak tanımlar. Başyüce, Allah'ı, vicdanı ve milleti arasında bir uyum için görevlendirilen ve bu doğrultuda nefsini en alt seviyede tutma yükümlülüğü olan kişidir. Başyüce, Necip Fazıl'ın tasarladığı devlet düzeninde "imam" olarak anılır. Başyüce'nin konumu şöyle ifade edilir: "Bütün cemiyet ve milletin seçtiği benimsediği ve baş kestiği[754] büyük ve merkezi şahsiyet gerisinde Hakka karşı imam ve arkasındaki cemaat…"[755] Necip Fazıl için Başyüce aynı zamanda milletine "baş örnek"[756] olmalıdır.

---

[750] Kısakürek, **İdeolocya Örgüsü-1976**, s. 260.
[751] Kısakürek, "Başyüce ve Kurultay", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 1, Cilt 2, Sayı 39, 26 Temmuz 1946, s. 2.
[752] Kısakürek, **a.g.m.**, s. 2.
[753] Kısakürek, "Başyüce", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 1, Cilt 2, Sayı 40, 2 Ağustos 1946, s. 2.
[754] Baş kesmek, "Mevlevilerin zikir töreni ve Allah'a yalvarıp yakarma, dua etme anlamında bir tasavvuf terimidir." Bkz. "Baş Kesmek", TDV İslam Ansiklopedisi, https://islamansiklopedisi.org.tr/bas-kesmek, Erişim Tarihi: 30 Temmuz 2019.
[755] Kısakürek, "İslam ve Devlet", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 2, Cilt 3, Sayı 71, 7 Kasım 1947, s. 2.
[756] Kısakürek, **a.g.m.**, s. 2.

Bu nedenle Başyüce'nin "en ahlâklı, en bilgili ve en akıllı"[757] kişi olması beklenir. Bu beklenti, Başyüce'nin İslam'da *ülü'l emre itaat* olarak adlandırılan Allah'ın kanunlarını koruma ve uygulama görevini icra eden makamı temsil etmesinden kaynaklanır. Ülü'l emr, "toplumsal sorumluluk ve otorite sahibi kimseleri içine alan kapsamlı bir tâbirdir."[758] Necip Fazıl Başyüce'yi anlatırken şu ifadeleri kullanır: "Başyüce, İslamın ü'lül emr diye isimlendirdiği büyük içtimai irade ve icra makamı."[759]

Başyücelik Devleti'nin kuruluşunda bir Müessisler Meclisi yani Kurucu Meclis oluşturulur. Kurucu Meclis aslında teorinin birinci aşaması yani Büyük Doğu Cemiyeti'ni teşkil eden, sonrasında iktidara gelerek ikinci aşamayı başlatan yani İslam İnkılabı'nın öncü kadrosunu ifade etmektedir. Bu Kurucu Meclis, Başyücelik Devleti'nin de Yüceler Kurultayı kadrosudur. Yüceler Kurultayı, kendi içinden birini Başyücelik seçimi için aday gösterir. Tek dereceli seçim sonucunda halk tarafından seçilen Başyüce, öncelikle 5 yıl için görevlendirilir.[760] Ancak Başyüce için "makamını muhafaza ettikçe yaş haddi yoktur."[761] Yani halk tarafından 5 yılda bir yeniden seçilebilir. Seçilemediği durumda, Yüceler Kurultayı'ndaki görevine geri döner. 1946'da Başyüce'nin halk tarafından seçileceğini belirten Necip Fazıl, *İdeolocya Örgüsü* kitabının 1976 basımında, Başyüce'yi seçme görevini Yüceler Kurultayı'na devreder. Yani Başyüce, halkın oyuna ihtiyaç duyulmaksızın Yüceler Kurultayı tarafından belirlenen kişi olacaktır.[762]

---

[757] Kısakürek, **a.g.m.,** s. 2.
[758] "Ülü'l Emr", https://islamansiklopedisi.org.tr/ulul-emr, **Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi**, Erişim Tarihi: 1 Temmuz 2019.
[759] Kısakürek, "Başyüce", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 1, Cilt 2, Sayı 40, 2 Ağustos 1946, s. 2.
[760] Kısakürek, "Yüceler Kurultayı", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 1, Cilt 2, Sayı 37, 19 Temmuz 1946, s. 2.
[761] Kısakürek, "Başyüce", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 1, Cilt 2, Sayı 40, 2 Ağustos 1946, s. 2.
[762] Kısakürek, **İdeolocya Örgüsü-1976**, s. 259.

Başyüce, devlette en üst makamda bulunan "kâmil bir ferdi"[763] temsil eder. Necip Fazıl kitabında Başyüce için "millet üstü"[764] ifadesini kullanır. Başyüce, ilahi kurallar bütünü olan kanunlara aykırı emir veremez ancak "her emri kanunu tamamlayıcı ve belirtici ayrı bir kanundur."[765] Yargılama, Başyüce adına işler ve adalet onun adına dağıtılır. Hükümetin en alt seviyedeki temsilcisinden en üst seviyedeki temsilcisine kadar herkes ve Başyücelik Devleti'ndeki tüm icra makamları Başyüce'ye bağlıdır. Başyüce'nin ordunun başı olduğunu belirten Necip Fazıl "başbuğ" yani ordu komutanının da doğrudan Başyüce'ye bağlı ve onun vekili olduğunu söyler.[766] Başyüce, ölüm, hastalık ya da çekilme isteği durumlarında önceden belirlediği kişi ya da kişileri makamına aday gösterir.[767] Tüm bu yetkilerine ve üstün konumuna rağmen Başyücelik Devleti'nde halk, Başyüce'ye hesap sorma hakkına sahip olacaktır. Necip Fazıl bu sistemi şöyle açıklar: "En küçük suistimale karşı, cüret edicisine en büyük cezayı davet edecek olan bu tertip, her vatandaşın evinde, keyf için çekilmesi yasak bir imdat işareti koludur."[768]

Necip Fazıl Yüceler Kurultayı'nı "fikirde, sanatta, ilimde, siyasette, müsbet bilgilerde, askerlikte, idarede, işte… İnsan kafasının arayıcı hamlelerini ve idrak çilelerini planlaştıran her sahada eser, keşif, görüş, terkip ve dava sahibi, aksiyoncu"…[769] kişilerden oluşan bir sınıf olarak tanımlar. *İdeolocya Örgüsü* kitabında, Yüceler Kurultayı faaliyet alanlarına dini de eklemiştir.[770] Yüceler Kurultayı toplumda "en ileri düşünenler ve en iyi yapanlardan"[771] oluşan kadrodur. Necip Fazıl halkı, doktor hâkimiyeti altındaki

---

[763] Kısakürek, "Başyüce", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 1, Cilt 2, Sayı 40, 2 Ağustos 1946, s. 2.
[764] Kısakürek, **İdeolocya Örgüsü-1976**, s. 260
[765] Kısakürek, "Başyüce", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 1, Cilt 2, Sayı 40, 2 Ağustos 1946, s. 2.
[766] Kısakürek, **a.g.m.**, s. 2.
[767] Kısakürek, **a.g.m.**, s. 2.
[768] Kısakürek, **a.g.m.**, s. 2.
[769] Kısakürek, "Yüceler Kurultayı", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 1, Cilt 2, Sayı 37, 19 Temmuz 1946, s. 2.
[770] Kısakürek, **İdeolocya Örgüsü-1976**, s. 257.
[771] Kısakürek, "Yüceler Kurultayı", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 1, Cilt 2, Sayı 37, 19 Temmuz 1946, s. 2.

hastaya benzeterek Yüceler Kurultayı'nın halka yol gösterme misyonunu "milleti hak ve hakikatın hâkimiyeti altında tutmak" olarak açıklar. Bu nedenle Yüceler Kurultayı'nın duvarında "Hâkimiyet Hakkındır" sözleri yazılı olacaktır.[772] Necip Fazıl, "gerçek münevverler hegemonyası" olarak adlandırdığı Yüceler Kurultayı'nın Başyücelik Devleti'nde neden önemli bir konumda yer aldığını şöyle anlatır: "Halkı kendi nefsini aşan hakiki hâkimiyet planına çıkarmak için onu hakka esir etmekten ve başıboş kalabalıkları başı bağlı münevverler iradesine tâbi ve mahkûm kılmaktan başka yol yoktur."[773]

Necip Fazıl Başyücelik Devleti'nde Yüceler Kurultayı'nı parlamenter sistemdeki Meclis'e benzetir. Ancak Yüceler Kurultayı'nın Meclis'ten en önemli farkı, kanun yapma hakkı ve yetkisinin olmamasıdır. Buna karşın Başyücelik Devleti'nde Başyüce'den sonra "irade ve karar mihrakı"[774] Yüceler Kurultayı'dır. Necip Fazıl, Yüceler Kurultayı kadrosuna Başyüce'ye olduğu gibi, manevi bir nitelik de atfeder. Yüceler Kurultayı üyeleri imanda, ahlâkta samimi olmalı, davasından başka "fert ya da nefs hayatı" sürmemelidir.[775] Bu nedenle Yüceler Kurultayı üyesi olmak zordur. Yüceler Kurultayı'na üye olarak doğrudan atama yapılması söz konusu değildir. Yüceler Kurultayı'nın "tâbii aday çevresini"[776] Başyücelik Akademyası'nda[777] yetişen kişiler oluşturur. İlim, fen ve sanat adamlarının yetiştirilmesi ve Başyüce'nin "istişare çevresi" olması planlanan Başyücelik Akademyası'nda yetişen kişiler, Yüceler Kurultayı'nın kadrosunun oluşturulmasında başvurulacak ilk mecradır.[778] Bunun dışında, ülkenin ileri gelenlerine

---

[772] Kısakürek, **a.g.m.**, s. 2.
[773] Kısakürek, "İslam İnkılabı-Teşkilat ve İdare", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 6, Sayı 32, 27 Ekim 1950, s. 2.
[774] Kısakürek, "Yüceler Kurultayı", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 1, Cilt 2, Sayı 37, 19 Temmuz 1946, s. 2.
[775] Kısakürek, **a.g.m.**, s. 2.
[776] Kısakürek, "Başyücelik Akademyası", **Büyük Doğu Dergisi,** Yıl 1, Cilt 2, Sayı 44, 30 Ağustos 1946, s. 2.
[777] Başyücelik Akademyası'na ilişkin bilgiler ileride aktarılacaktır.
[778] Kısakürek, "Başyücelik Akademyası", **Büyük Doğu Dergisi,** Yıl 1, Cilt 2, Sayı 44, 30 Ağustos 1946, s. 2.

"Yüceler Kurultayı'na namzet"[779] unvanı verilir. Necip Fazıl bu unvanı "büyük bir kıymet ve mükâfat"[780] olarak niteler. Yüceler Kurultayı'na aday olan kişilerin temsil hakkı bulunmamaktadır. Ancak Yüceler Kurultayı üyelerinin hareket ve düşünce tarzını taşımaları beklenmektedir. Necip Fazıl, adaylara da "manevi bir derece"[781] verildiğini, bu nedenle belirlenen kurallara uygun davranmadıklarında adaylıklarını kaybedeceklerini belirtir.[782] Adaylıkta olduğu gibi, Yüceler Kurultayı üyesi olduktan sonra da belirli yükümlülükler devam eder. Bu doğrultuda, Yüceler Kurultayı kadrosunun "üstün vasıflarını düşürmesi, bekletmesi, ilerletmemesi, yükseltmemesi"[783] üyelikten azledilmeleriyle sonuçlanır.

Yüceler Kurultayı en az 40 en çok 65 yaşında kişilerden oluşur ve nüfusta 100 bin kişiye bir kişi olarak temsil edilir.[784] Necip Fazıl *İdeolocya Örgüsü* kitabında bu noktayı da güncelleyerek, gençliğin ve ihtiyarlığın üyeliğe engel teşkil etmeyeceğini belirtmiş ve yaş sınırını kaldırmıştır.[785] Yüceler Kurultayı'na bir kişinin kabul edilmesi ya da çıkarılması Başyüce'nin onayıyla gerçekleşir.[786] Başyüce'nin görevine devam edebilmesinde de Yüceler Kurultayı zor koşullara bağlı olsa da etkili olmaktadır. Örneğin Yüceler Kurultayı, Başyüce ile ilgili olumsuz düşüncelere sahip olduğunda en az yüzde 75 çoğunluk kararıyla yeniden bir aday belirleyip halka sunuluncaya kadar kadrosundan birini geçici olarak Başyüce ilan etme hakkına sahiptir. Başyüce, Yüceler Kurultayı'nı doğrudan feshetme hakkına sahip değildir. Ancak halktan kendisi ile Yüceler Kurultayı arasında güvenoyu isteyebilir. Başyüce'nin güvenoyu isteyebilmesi için, Yüceler

[779] Kısakürek, **a.g.m.**, s. 2.
[780] Kısakürek, **a.g.m.,** s. 2.
[781] Kısakürek, **a.g.m.,** s. 2.
[782] Kısakürek, **a.g.m.,** s. 2.
[783] Kısakürek, **a.g.m.,** s. 2.
[784] Kısakürek, **a.g.m.,** s. 2. 1946'da nüfus yaklaşık olarak 20 milyondur. Dolayısıyla Yüceler Kurultayı kadrosu 200 kişiden oluşacaktır.
[785] Kısakürek, **İdeolocya Örgüsü-1976**, s. 259.
[786] Kısakürek, "Başyücelik Akademyası", **Büyük Doğu Dergisi,** Yıl 1, Cilt 2, Sayı 44, 30 Ağustos 1946, s. 2.

Kurultayı'nın yüzde 40'ının Başyüce'ye destek olması koşulu gerekmektedir. Güvenoyu sonucu, Başyüce'nin lehine çıktığı takdirde Başyüce'ye destek veren yüzde 40'ın dışında kalan üyeler Yüceler Kurultayı'ndan tasfiye edilir. Başyüce aleyhinde bir karar çıkması durumunda ise, mevcut Başyüce düşürülür ve yeniden devlet başkanı seçimleri yapılır.[787]

Necip Fazıl Başyücelik Devleti siyasal yapılanmasında Başyüce'yi önce teorik planda anlatır. Aynı yıl, Başyüce ile bu kez hayali bir kahraman şeklinde "Sır" piyesinde karşılaşılır. Piyeste Başyüce "yeşil bir harmani içinde" görülür ve "En umulmadık bir günde aramızdan bir adam çıktı ve bize kaybolmuş ahlâkımızın bütün rengini iade etti. Ne öğrendiysek ondan öğrendik"[788] şeklinde anlatılır.

Necip Fazıl'ın devletin reisine Başyüce ismini vermesi ve "yüceler yücesi"[789] şeklinde nitelemesi, yüce ve ulu sıfatlarıyla anılan Atatürk karşısında konumlandırdığını düşündürmektedir. Zira Atatürk'e atfedilen niteliklerden rahatsızlığı yazılarına da yansır: "Saygı ve bağlılıkla bu işi [dalkavukluktan bahsediyor] nasıl birbirine karıştırabiliriz? Bunlardan biri, sonsuz, kurtarıcı, aydınlık, ölmez gibi sıfatları, kalbinde o sıfatların kaynağı olan isimlere bağlarken, öbürü, yalnız dilinde, geçiciye sonsuz, batırana kurtarıcı, karanlığa aydınlık, lâşeye [leş] ölmez vasfını yakıştırır."[790] Gerek Başyüce, gerek Yüceler Kurultayı'nın niteliklerini anlatırken Necip Fazıl'ın sıklıkla kullandığı iman ve ahlâk vurgusu ise Cumhuriyet kurucularına yönelik üstü kapalı bir eleştiri olarak görülebilir. Zira bu nitelikler, Necip Fazıl'ın CHP kadrolarına eleştirilerinin odak noktasını oluşturmaktadır. Bu doğrultuda Necip Fazıl devlet bürokrasisini temsil eden Cumhuriyet'in kurucu kadrosuna karşı, din bürokrasisi olarak nitelendirilebilecek, üstün nitelikler ve en önemlisi yine iman halesiyle donattığı Yüceler Kurultayı'nı Başyücelik Devleti'nin en önemli organı olarak sunmuştur. Yüceler Kurultayı, genellikle CHP

[787] Kısakürek, "Başyüce ve Kurultay", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 1, Cilt 2, Sayı 39, 26 Temmuz 1946, s. 2.
[788] Kısakürek, "Sır", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 2, Sayı 54, 15 Kasım 1946, s. 13.
[789] Kısakürek, "499", **Büyük Doğu Gazetesi**, Yıl 9, Sayı 14, 29 Mayıs 1952, s. 1.
[790] Kısakürek, "Ve O Ahlâk", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 1, Sayı 6, 7 Aralık 1945, s. 11.

kadrolarına atfen kullanılan "okuryazarlar kadrosu" yerine "fikir çilesi ve idrak ıstırabı çekenler kadrosu"[791] şeklinde nitelenir ve gerçek aydınları temsil ettiği vurgulanır.

İslami açıdan Necip Fazıl'ın Başyüce'si, Allah'ın kanunlarının uygulanmasını idare eden yönetici konumunda bir devlet başkanı-halife görünümündedir. Yüceler Kurultayı kadrosu ise, Peygamber'in yaşadığı dönemde "ashap" ya da "sahabe" şeklinde anılan, İslam fıkhına göre "şûra" yani Danışma Meclisi'ni ifade eden, yöneticilere görüşlerini bildiren kişiler topluluğunu işaret etmektedir.[792] Mevdudi'nin ifadesiyle şurayı oluşturan kadro, "İslam devletinin bütün işlerini, dairelerini layıkı veçhiyle idare etmeye liyakat kesbetmiş kimselerden oluşmuş" ve İslam devletinin temellerini atmıştır.[793] Necip Fazıl'ın teorisinin üç aşamasında gördüğümüz gibi birinci aşamada Parti İdare Heyeti ve kurucuları, ikinci aşamada Kurucular Meclisi ve bir nevi Devrim Konseyi, üçüncü aşamada ise Yüceler Kurultayı olarak karşımıza çıkan bu kadronun amacı da İslam devletinin kuruluşunu hazırlamaktır.

Necip Fazıl'ın tasarımında büyük oranda geleneksel konumlarını muhafaza eden bu iki organdan Başyücelik makamı, dönemin perspektifinden yorumlandığında modern dünyadan izler taşıdığı da görülür. "Karizmatik otorite-lider" olarak konumlandırılan Başyüce, bu bağlamda Türkiye'de "Milli Şef", Almanya'da "Führer"[önder], İtalya'da "Duce"[lider] yi hatırlatmaktadır. Necip Fazıl'a göre, Türk milleti "bir türlü kurtarıcısını bulamamış"[794] bir millettir. Ona göre "nesillere kahraman diye tanıtılanlar, İslam'dan tiksinmenin fikri ve fiili icracıları" olmuştur."[795] Necip Fazıl Başyücelik Devleti'nin kurulacağı bir gelecekte aradığı kahramanı bulacağı inancındadır. Bu düşüncesini, "Bu millet, biri ebedi, öbürü de milli iki şeften sonra acaba hakiki şefe ne gün nail

[791] Kısakürek, "İslam İnkılabı-Sınıf", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 5, Sayı 12, 30 Aralık 1949, s. 2.
[792] "Şura", Cilt 39, **TDV İslam Ansiklopedisi**, 2010, s. 230-235.
[793] Ebu'l A'la El Mevdudi, **İslam İnkılabının Programı**, (Çev. S. Mikail Bayram), İstanbul, Hilal Yayınları, 1969, s. 69.
[794] Kısakürek, **İdeolocya Örgüsü**, s. 11.
[795] Kısakürek, **İdeolocya Örgüsü**, s. 566.

olacaktır?"[796] sözleriyle ifade eder. İşte Necip Fazıl'ın teorisindeki Başyüce, bu yeni kurtarıcı, kahraman ve hakiki şeftir. Necip Fazıl, Başyücelik Devleti'ni "şeflik zihniyetine tam zıt olarak, hakkı şef tanıyan sistem"[797] olarak tanımlar. Ancak yukarıda aktarıldığı gibi Başyüce "milletini tek şahıs içinde yekûnlaştıran"[798] dolayısıyla devlet içinde de karar merciindeki tek kişiyi, şefi, diktatörü temsil etmektedir. Bu doğrultuda Necip Fazıl'ın Başyüce tasarımında döneme ruhunu veren lider kültünün merkeze alındığı faşist sistemlerden de etkilendiği söylenebilir.

2. Başyücelik Hükümeti

Başyücelik Hükümeti, Başyüce tarafından belirlenen bir Başvekil, onbir vekil ve bu vekillere bağlı 33 Müsteşarlıktan oluşur. Başvekil, Yüceler Kurultayı'nın kadrosundan seçilir ve Başvekil tarafından oluşturulan Vekiller Heyeti, Başyüce'nin onayına sunularak hükümet kurulur.[799] Necip Fazıl, *İdeolocya Örgüsü* kitabında bu konuda da değişikliğe giderek hükümetin Yüceler Kurultayı kadrosu dışından oluşturulacağını belirtmiştir.[800] Başyücelik Hükümeti, önce Başyüce'ye karşı sorumlu olmakla birlikte tüm birimleriyle Yüceler Kurultayı'nın denetimine tâbidir.[801] Başyücelik hükümeti "Yüceler

[796] Prof. Ş.Ü., "???", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 6, Sayı 23, 25 Ağustos 1950, s. 9.
[797] Kısakürek, "Başıboş Hürriyet ve Gerçek Sistem", **Büyük Doğu Gazetesi**, Yıl 9, Sayı 62, 18 Temmuz 1952, s. 1.
[798] Kısakürek, "Başyüce", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 1, Cilt 2, Sayı 40, 2 Ağustos 1946, s. 2.
[799] Kısakürek, "Başyücelik Hükümeti", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 1, Cilt 2, Sayı 41, 9 Ağustos 1946, s. 2.
[800] Kısakürek, **İdeolocya Örgüsü-1976**, s. 265.
[801] Kısakürek, "Başyüce ve Kurultay", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 1, Cilt 2, Sayı 39, 26 Temmuz 1946, s. 2.

Kurultayı'nın 1 fazlasıyla itimatsızlık reyini aldığı an"[802] düşer.[803] Başyüce'nin emri ise hükümet üzerinde belirleyicidir, talimatıyla hükümet değişebilir.[804]

Necip Fazıl, Başyücelik hükümetinin ruhunu "büyük iman ve dünya görüşünden"[805] yani İslam'dan alan 11 maddelik hükümet programı belirlemiştir. Aynı zamanda Başyücelik hükümetinin çalışma alanları olan bu maddeler şöyledir: ruh ve ahlâk davası, umumi irfan davası, köy ve köylü davası, şehir ve umran davası, ordu davası, iç inzibat davası, dış münasebetler davası, bütün neşir vasıtalarını murakabe ve himaye davası, iş emniyeti ve iş sahaları arasında ahenk davası, nüfusu çoğaltma, güzelleştirme ve sağlamlaştırma davası, milli servet ve iktisat davası.[806]

Başyücelik Hükümeti'nde belirlenen bu 11 alanda faaliyet göstermek üzere aynı sayıda bakanlık öngörülmüştür. Her biri üçer müsteşarlığa sahip onbir Bakanlık şunlardır: Maarif Vekâleti, Savaş Vekâleti, İktisat Vekâleti, Maliye Vekâleti, Sağlık ve Bakım Vekâleti, Adliye Vekâleti, Matbuat ve Propaganda Vekâleti, Hariciye Vekâleti, Dâhiliye Vekâleti, Nafia Vekâleti ve Düzenleme Vekâleti.[807]

Maarif Vekâletinde İlim ve Güzel Sanatlar, Halk Terbiyesi ve Evleri ile Umumi Öğretim müsteşarlıkları bulunmaktadır.[808] Maarif Vekâleti'nin görev alanları ise ruh ve ahlâk davası, umumi irfan davası, köy ve köylü davası, ordu davası, bütün neşir

---

[802] Necip Fazıl burada "yarısından bir fazlası" demek istemiş olabilir. Yukarıda cümleyi Necip Fazıl'ın yazdığı şekilde aktardık. Necip Fazıl *İdeolocya Örgüsü* kitabında da bu ifadeyi aynen muhafaza etmiştir. Bkz. Kısakürek, **İdeolocya Örgüsü-1968**, s. 258.
[803] Kısakürek, "Başyüce ve Kurultay", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 1, Cilt 2, Sayı 39, 26 Temmuz 1946, s. 2.
[804] Kısakürek, "Başyüce", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 1, Cilt 2, Sayı 40, 2 Ağustos 1946, s. 2.
[805] Kısakürek, "Hükümetin 11 Davası", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 1, Cilt 2, Sayı 42, 16 Ağustos 1946, s. 2.
[806] Kısakürek, **a.g.m.**, s. 2.
[807] Kısakürek, "Başyücelik Hükümeti", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 1, Cilt 2, Sayı 41, 9 Ağustos 1946, s. 2.
[808] Kısakürek, **a.g.m.**, s. 2.

vasıtalarını murakabe ve himaye davası ile nüfusu çoğaltma ve güzelleştirme davası olarak belirlenmiştir.[809]

Savaş Vekâletinde Kara, Deniz ve Hava müsteşarlıkları bulunmaktadır.[810] Çalışma alanının "ordu davası" olduğu belirtilmiştir.[811]

Sanayi, Ticaret ve Ziraat müsteşarlıklarının bağlı olduğu İktisat Vekâleti[812] köy ve köylü davası, nüfusu çoğaltma, güzelleştirme ve sağlamlaştırma davası, milli servet ve iktisat davası alanlarında faaliyet gösterecektir.[813]

Maliye Vekâleti Bütçe ve Umumi Muvazene [Denge], Vergiler ve Resimler, Bankalar ve İnhisarlar müsteşarlıklarından oluşmaktadır.[814] Milli servet ve iktisat alanından sorumludur.[815]

Sağlık ve Bakım Vekâleti'nde İyileştirme, Güzelleştirme ve Çoğaltma müsteşarlıkları bulunmaktadır.[816] Faaliyet alanları, köy ve köylü, şehir ve umran, nüfusu çoğaltma ve güzelleştirme olarak belirlenmiştir.[817]

---

[809] Kısakürek, "Hükümetin 11 Davası", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 1, Cilt 2, Sayı 42, 16 Ağustos 1946, s. 2.
[810] Kısakürek, "Başyücelik Hükümeti", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 1, Cilt 2, Sayı 41, 9 Ağustos 1946, s. 2.
[811] Kısakürek, "Hükümetin 11 Davası", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 1, Cilt 2, Sayı 42, 16 Ağustos 1946, s. 2.
[812] Kısakürek, "Başyücelik Hükümeti", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 1, Cilt 2, Sayı 41, 9 Ağustos 1946, s. 2.
[813] Kısakürek, "Hükümetin 11 Davası", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 1, Cilt 2, Sayı 42, 16 Ağustos 1946, s. 2.
[814] Kısakürek, "Başyücelik Hükümeti", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 1, Cilt 2, Sayı 41, 9 Ağustos 1946, s. 2.
[815] Kısakürek, "Hükümetin 11 Davası", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 1, Cilt 2, Sayı 42, 16 Ağustos 1946, s. 2.
[816] Kısakürek, "Başyücelik Hükümeti", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 1, Cilt 2, Sayı 41, 9 Ağustos 1946, s. 2.
[817] Kısakürek, "Hükümetin 11 Davası", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 1, Cilt 2, Sayı 42, 16 Ağustos 1946, s. 2.

Mahkemeler, Islahhaneler ve Kanunlar müsteşarlıklarından oluşan[818] Adliye Vekâleti ruh ve ahlâk, iç inzibat alanlarında faaliyet gösterir.[819]

Matbuat ve Propaganda Vekâleti Matbuat, Propaganda, Turizm müsteşarlıklarına ayrılmıştır.[820] Matbuat ve Propaganda Vekâleti ruh ve ahlâk, umumi irfan, köy ve köylü, şehir ve umran, dış münasebetler, bütün neşir vasıtalarını murakabe ve himaye, nüfusu çoğaltma ve güzelleştirme alanlarında görev yapar.[821]

Görev alanı "dış münasebetler davası" olan Hariciye Vekâleti[822] Şark, Garb, Haber Alma müsteşarlıklarından oluşmaktadır.[823]

Milli Teşkilat, Belediyeler ve Umumi İnzibat müsteşarlıklarından oluşan[824] Dâhiliye Vekâleti, ruh ve ahlâk, köy ve köylü, şehir ve umran, iç inzibat, nüfusu çoğaltma ve güzelleştirme alanlarında sorumludur.[825]

Nafia Vekâleti Tesisler, Yollar ve Münakale [Ulaştırma] Vasıtaları müsteşarlıklarından oluşur.[826] Nafia Vekâleti, şehir ve umran, milli servet ve iktisat davalarında faaliyet gösterir.[827]

---

[818] Kısakürek, "Başyücelik Hükümeti", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 1, Cilt 2, Sayı 41, 9 Ağustos 1946, s. 2.
[819] Kısakürek, "Hükümetin 11 Davası", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 1, Cilt 2, Sayı 42, 16 Ağustos 1946, s. 2.
[820] Kısakürek, "Başyücelik Hükümeti", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 1, Cilt 2, Sayı 41, 9 Ağustos 1946, s. 2.
[821] Kısakürek, "Hükümetin 11 Davası", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 1, Cilt 2, Sayı 42, 16 Ağustos 1946, s. 2.
[822] Kısakürek, **a.g.m.,** s. 2.
[823] Kısakürek, "Başyücelik Hükümeti", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 1, Cilt 2, Sayı 41, 9 Ağustos 1946, s. 2.
[824] Kısakürek, **a.g.m.,** s. 2.
[825] Kısakürek, "Hükümetin 11 Davası", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 1, Cilt 2, Sayı 42, 16 Ağustos 1946, s. 2.
[826] Kısakürek, "Başyücelik Hükümeti", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 1, Cilt 2, Sayı 41, 9 Ağustos 1946, s. 2.
[827] Kısakürek, "Hükümetin 11 Davası", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 1, Cilt 2, Sayı 42, 16 Ağustos 1946, s. 2.

Düzenleme Vekâleti, Teşkilat Düzeni, İş Düzeni, Sigorta ve Tekaüt [Emekli] Sandığı müsteşarlıklarından oluşur.[828] Düzenleme Vekâleti, Başyücelik Hükümetinin tüm bakanlıklarıyla işbirliği halindedir ve devlet teşkilatını düzenlemekle sorumludur. Dolayısıyla Düzenleme Vekâleti'nin iş emniyeti ve iş sahaları arasında uyum sağlanması konusunda çalışması hedeflenir.[829] Düzenleme Vekâleti'ne ayrıca vatandaşların iş müracaatlarının değerlendirilmesi sorumluluğu verilmiştir. Başyücelik Devleti'nde işsizliğin ortadan kaldırılması temel hedeflerden biri olarak belirlenmiştir. Devlet vatandaşlarına iş bulmakla yükümlüdür. Ancak öncelikle vatandaşlar devletten iş isteyeceklerdir. Bu noktada Düzenleme Vekâleti'ne başvuru yapılacaktır.[830]

Başyücelik hükümetinde söz konusu 33 müsteşarlıkta iş yükü dikkate alınarak genel müdürlükler oluşturulacaktır. Alanları belirlenmiş ve ayrılmış olmakla birlikte müsteşarlık ve genel müdürlüklerin birbiriyle bağlantılı ve işbirliği içinde olmaları öngörülmüştür. Müsteşarlıklardaki idari teşkilat, doğrudan vekillere bağlıdır. Vekiller siyaset yoluyla, müsteşarlar ise mesleki yeterlilikleri doğrultusunda göreve getirilecektir.[831]

Başyücelik Hükümeti'nin çalışma alanlarında Necip Fazıl'ın Büyük Doğu ilkelerini esas aldığı görülmektedir. Diğer taraftan bu faaliyet alanları, İslam İnkılabı yazılarına da temel oluşturmuş, Necip Fazıl İslam İnkılabı yazılarında bu 11 maddeyi 33 madde olarak genişletmiştir. Bu nedenle Başyücelik Hükümeti çalışma alanları Büyük Doğu idealinin dava alanları olarak görülmelidir. Hükümet programının ilk maddesi, ruh

[828] Kısakürek, "Başyücelik Hükümeti", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 1, Cilt 2, Sayı 41, 9 Ağustos 1946, s. 2.
[829] Kısakürek, "Hükümetin 11 Davası", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 1, Cilt 2, Sayı 42, 16 Ağustos 1946, s. 2.
[830] Kısakürek, "Başyücelikte İş Ölçüsü", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 1, Cilt 2, Sayı 45, 6 Eylül 1946, s. 2.
[831] Kısakürek, "Başyücelik Hükümeti", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 1, Cilt 2, Sayı 41, 9 Ağustos 1946, s. 2.

ve ahlâk davasıdır. Ruh ve ahlâk davası, Necip Fazıl'ın "kök telakki ve idraki"[832] şeklinde ifade ettiği imanın, Allah'ın ve Peygamber'in topluma anlatılması ve benimsetilmesini sağlayacak tedbirlerin alınmasını ifade etmektedir.

Hükümet programının ikinci maddesi, umumi irfan davasıdır. Batılılaşma çabalarına karşı milli kültürün yeniden inşa edilmesi hedefini işaret etmektedir. Necip Fazıl bunu "garbın müspet bilgiler manzumesini kendi topraklarında iklimlendirici, ananeleştirici ve bütün taklit ve özenti planlarından çekip kurtarıcı mıkyasta… Mayalandırma işi"[833] olarak tarif eder.

Hükümet programının üçüncü maddesi, köy ve köylü davasıdır. Dönemin koşullarında nüfusun yüzde 80'i köylerde yaşamaktadır. Bu nedenle köyler, Necip Fazıl'ın yazılarında sıklıkla yer verdiği konulardan biridir. Başyücelik hükümet programında köy ve köylü davası "köylünün ruhunu, vücudunu, kesesini, aletini, verimini, ticaretini, ihya ve onu kılığından evine ve köyünün manzarasına kadar bütün bir şahsiyet ve asliyet ifadesi altında zapt etmek işi"[834] olarak belirtilir. Necip Fazıl, "İslam İnkılabı-Köy"[835] başlıklı yazısında daha net ifadelerle Başyücelik hükümetinin köylere ilişkin politikasını açıklar. Buna göre, köy davasının üç hedefi vardır: "Birincisi, köylüyü okutmak ve terbiye etmek: ruhunu ve kafasını imar. İkincisi, köylüyü güzelleştirmek ve sağlamlaştırmak: vücudunu ve nesillerini imar. Üçüncüsü köylüyü zenginleştirmek ve refah içinde yaşatmak: iş unsurlarını ve kesesini imar."[836]

---

[832] Kısakürek, "Hükümetin 11 Davası", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 1, Cilt 2, Sayı 42, 16 Ağustos 1946, s. 2.
[833] Kısakürek, **a.g.m.**, s. 2.
[834] Kısakürek, **a.g.m.**, s. 2.
[835] Kısakürek, "İslam İnkılabı-Köy", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 6, Sayı 18, 10 Şubat 1950, s. 2.
[836] Kısakürek, **a.g.m.**, s. 2.

Necip Fazıl için köyler, "Davayı… kütleye nakşetme hamlesinin, en hassas ve nazik tezahür çerçevesidir…"[837] Necip Fazıl Başyücelik Devleti'nde köyü ve köylüleri kalkındırma planını, Cumhuriyet eleştirisi üzerinden şöyle anlatır:

> "…Hepsi bir ağızdan 'sağ ol' veya 'egemenlik ulusundur' diye bağırabilecek bir köylü kalabalığı… İman ve ahlâk keyfiyetinden hiçbir oluş belirtmez ve sadece kemiyet planında bir hamaratlık gayretinden ileri geçemez… Her köyde birer talim ve telkin istasyonu kurmak lazımdır… Camilerden başka merkez tanımayacak bu telkin istasyonları, cahil yobazların elinde değil, yepyeni nesiller halinde üretilecek olan genç ve aşk dolu terbiyecilerin eline teslim olunmak ihtiyacındadır."[838]

İslam İnkılabı sonrasında kurulacak Başyücelik Devleti'nde köy davasının her şeyden önce bir "ruh meselesi"[839] olduğunu belirten Necip Fazıl "başka türlü köylüye zorla kasket giydirmekten farklı bir şey olmaz ve köylü işte bu tarzda yaptığı işleri giydiği kaskete benzetir"[840] ifadelerini kullanır. "Yepyeni bir dünya görüşü"[841] olarak nitelenen köy politikasında, 40 bin köyü olan bir ülkede, üniversitelerde yetiştirilecek 40 bin "manen münevver fedaiye" ihtiyaç duyulmaktadır.[842] Necip Fazıl Başyücelik Devleti'nde köyün yardım sandığı, ilaç ve tohum stoğuna kadar her işin yönetileceği köy meclislerinin kurulması hedefini dile getirir.[843] *İdeolocya Örgüsü* kitabında Büyük Doğu idealinde bir "köy hükümeti"[844] tasarlar. Buna göre, imam ruhu, öğretmen kafayı, muhtar eli temsil edecektir.[845]

Başyücelik Devleti hükümet programının dördüncü maddesi olan "şehir ve umran davası" da köy politikası kadar önem verilen bir konudur. Hükümet programında, "metropolis hayatını topyekûn görülmemiş bir şahsiyet, asliyet ve hususiyet damgası

---

[837] Kısakürek, **a.g.m.**, s. 2.
[838] Kısakürek, **a.g.m.**, s. 2.
[839] Kısakürek, **a.g.m.**, s. 2.
[840] Kısakürek, **a.g.m.**, s. 2.
[841] Kısakürek, **a.g.m.**, s. 2.
[842] Kısakürek, **a.g.m.**, s. 2.
[843] Kısakürek, **a.g.m.**, s. 2.
[844] Kısakürek, **İdeolocya Örgüsü-1976**, s. 333.
[845] Kısakürek, **a.g.e.**, s. 333.

içinde kalıplaştırmak ve heykelleştirmek işi"[846] şeklinde anlatılan şehir davası İslam İnkılabı yazılarında netleştirilir. Necip Fazıl'a göre şehirler "İslam İnkılabı'nın nurlu, süslü, heybetli mekân ölçüsünü billurlaştıran"[847] yerler olmalıdır. Bu nedenle şehirler "gece ve gündüz nur saçacak… Bir minareyle bir minare arası, yıldızların bile pertavsız [büyüteçsiz] kullanmadan okuyabileceği Allah'ın birliğine ve Peygamber'in hak olduğuna dair ışıktan vecizelere perde kuracaktır."[848]

Başyücelik Devleti'nin şehirlerinde "ahmak ve mankafa heykellerin yerine adım başı kitabe ve hitabeler" dikilecektir.[849] Başyücelik Devleti'nde şehirlerin yeniden düzenlenmesinde Peygamber'in "camilerinizi sade, evlerinizi ziynetli bina ediniz" hadisi doğrultusunda hareket edileceği belirtilmiştir.[850]

Başyücelik hükümet programının beşinci maddesi olan ordu davası "dünyanın en üstün ordusunu kurma" hedefine yöneliktir.[851] Başyücelik Devleti'nde ordunun adı, "Yeni Altun Ordu" olarak anılır.[852] Ordunun başında savaş sırasında Başbuğ, barışta Başkurmay olarak anılacak kişi, doğrudan Başyüce'ye bağlı olmakla birlikte hükümet üstü pozisyondadır.[853] Başyücelik Devleti'nin ordusu günlük siyasete karışmayacak, hiçbir kişi ya da zümreye dayanmayacak ve bir zümreyi desteklemeyecek "hedef emrini yalnız fikir ve dava kadrosunun merkezinden alacaktır."[854] Necip Fazıl "fikrin emrindeki

[846] Kısakürek, "Hükümetin 11 Davası", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 1, Cilt 2, Sayı 42, 16 Ağustos 1946, s. 2.
[847] Kısakürek, "İslam İnkılabı-Şehir", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 6, Sayı 19, 17 Şubat 1950, s. 2.
[848] Kısakürek, **a.g.m.**, s. 2.
[849] Kısakürek, **a.g.m.**, s. 2.
[850] Kısakürek, **a.g.m.**, s. 2.
[851] Kısakürek, "Hükümetin 11 Davası", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 1, Cilt 2, Sayı 42, 16 Ağustos 1946, s. 2.
[852] Kısakürek, "İslam İnkılabı-Ordu", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 6, Sayı 16, 3 Şubat 1950, s. 2.
[853] Kısakürek, "Başyücelik Hükümeti", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 1, Cilt 2, Sayı 41, 9 Ağustos 1946, s. 2.
[854] Kısakürek, "İslam İnkılabı-Ordu", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 6, Sayı 16, 3 Şubat 1950, s. 2.

orduyu"[855] şöyle anlatır: "Pazı kuvveti hiçbir zaman ruh kuvvetinin emrinden dışarıya çıkmayacak ve emin ellerde temsilini gördüğü ruhun öl dediği yerde ölüp kal dediği yerde kalacaktır."[856]

Başyücelik Devleti ordusunun "ya şehit ya gaziden ibaret harikulade insanı" temsil ettiği belirtilmektedir.[857] Bu doğrultuda oluşturulacak "İslam ordusuna"[858] sadece askeri eğitim değil, manevi eğitimler de verilerek davaya sâdık insanlar yetiştirilmesi hedeflenmektedir. Necip Fazıl ordudaki erleri şu ifadelerle anlatır: "Kumanda heyetinin eline, nihai mülkiyet ve malikiyet hakkıyla teslim edilmiş fevkalade güzel, besili, sıhhatli, seçili ve her biri vatan kadar aziz ve israf edilmeyecekleri emin kurbanlık koyunlardan başka hiçbir şey değildir."[859]

Hükümet programının altıncı maddesi olan "iç inzibat" konusu "kelebekler ve güvercinler arasında huzur ve asayiş dünyasını perçinlemek işi"[860] olarak belirtilmiştir. Bu madde üzerinde bu kısa açıklamanın yeterli görülmesinin nedeni, Necip Fazıl'ın Başyücelik Devleti'nde şeriat emirlerinin uygulanmasıyla bir huzur ortamının oluşacağına inancıdır. Necip Fazıl, bu emirlerin hayata geçirilmesiyle suç işlenmeyeceğini savunur.

Hükümet programının "dış münasebetler davası" olarak adlandırılan yedinci maddesinde, dış politikada İslam ideolojisine uygun hareket edileceği ve milli menfaatin önceliği vurgulanmıştır.[861] Başyücelik Devleti'nin dış politikası Necip Fazıl'ın Batı'ya ilişkin görüşleriyle şekillenir. Bu noktada İslam Peygamberi'nin "hikmet ve hakikat

[855] Kısakürek, **a.g.m.,** s. 2.
[856] Kısakürek, **a.g.m.,** s. 2.
[857] Kısakürek, **a.g.m.,** s. 2.
[858] Kısakürek, **a.g.m.,** s. 2.
[859] Kısakürek, **a.g.m.,** s. 2.
[860] Kısakürek, "Hükümetin 11 Davası", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 1, Cilt 2, Sayı 42, 16 Ağustos 1946, s. 2.
[861] Kısakürek, **a.g.m.,** s. 2.

müminin kaybolmuş malıdır, nerede bulursa alır"[862] hadisi yol gösterici olarak benimsenmiştir. Batı'nın "iyi taraflarının lif lif ayıklanarak"[863] İslam ideolojisine eklemlenmesi öngörülür. Bu görüş, Batı'nın karşısında bir İslam birliği hedefini de taşımaktadır. Amaç, "Doğu'nun… Garp emperyalizmasına karşı kurtuluş ve ihtilalini an be an beslemek ve günü gününe geliştirmektir."[864] Necip Fazıl, Büyük Doğu idealinin "yedi bucak ve dört iklime saçmaya başlayacağı ana kadar"[865] bu politikanın uygulanması gerektiğini düşünür. Doğu'nun Batı'dan alacağı "bünye aşısıyla"[866] yeni bir terkip oluşturana kadar bu politikanın "vatan sırrı"[867] olarak saklanması gerektiğini söyler.

Hükümet programının sekizinci maddesi, "bütün neşir vasıtalarını murakabe ve himaye davası" şeklinde adlandırılmıştır. Başyücelik Devleti'nde telkin aracı olarak görülen kitap, broşür, gazete, dergi, radyo, sinema, tiyatro, temsil, konferans, müzik ve resim dolayısıyla "fikir ve ruh telkinine mahsus her vasıta"[868] devlet emrinde işleyecektir. Devletin ideolojik aygıtları görevini üstlenecek tüm bu araçların nasıl kullanılacağına ilişkin ayrıntılı bilgilere Başyücelik emirlerinde yer verilmiştir. Necip Fazıl, Başyücelik Devleti'nde yayın araçlarının işlevini şu sözlerle anlatır: "İslam İnkılabı onları bugünkü mevzu ve gayelerinden ayırıp… lâyık olduğu yere koyduğu ve ilahi hikmetlerin emrine bağladığı zaman bu vasıtaların da hakikati, topyekûn kâinatın hakikatiyle beraber anlaşılacaktır."[869]

"İş emniyeti ve iş sahaları arasında ahenk davası" hükümet programının dokuzuncu maddesidir. Başyücelik Devleti'nde Bakanlıkların birbiriyle uyum içinde

---

[862] Kısakürek, "Milliyetçilik Nedir", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 1, Sayı 13, 10 Kasım 1943, s. 2.
[863] Kısakürek, "İslam İnkılabı-Siyaset", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 5, Sayı 14, 13 Ocak 1950, s. 2.
[864] Kısakürek, **a.g.m.**, s. 2.
[865] Kısakürek, **a.g.m.**, s. 2.
[866] Kısakürek, **a.g.m.**, s. 2.
[867] Kısakürek, **a.g.m.**, s. 2.
[868] Kısakürek, **a.g.m.**, s. 2.
[869] Kısakürek, **a.g.m.**, s. 2.

çalışmalarının sağlanması hedeflenmiştir. Bakanlıklarda çalışan memurlarla hizmet verilecek halk arasında da aynı uyumun sürdürülmesi gerektiği belirtilmiştir.[870]

Hükümet programının onuncu maddesi, "nüfusu çoğaltma, güzelleştirme ve sağlamlaştırma davası" şeklindedir. İslam Peygamberi'nin "Evleniniz, çoğalınız, zira kıyamet günü ben ümmetimin çokluğuyla övüneceğim"[871] hadisi etrafında şekillenen bir politikadır. Bu doğrultuda hedef "Nüfusu kemiyette şelale bereketiyle taşırmak, kitleyi… Güzelleştirmek, sıhhati en yeni ve ileri tedbirlerle korumak"[872] olarak belirtilmiştir. O dönem 20 milyon olan nüfusun 15 yıl içinde 50 milyona çıkarılması hedeflenmiştir.[873] Çoğalmanın "Müslümanların varlık borcu"[874] olduğunu belirten Necip Fazıl, Başyücelik Devleti'nde bu konuda nasıl bir yol takip edileceğini şu şekilde anlatır:

> "Devlet en genç çağdan başlamış olarak evli ve çocuk sahibi fertlere onları sevk ve himaye edici bütün imkânları hazırlayacak, cemiyet kadınsız ve çocuksuz insana hayat ve saadet hakkı tanımayacak, fert de hormon kesesinin içinde Büyük Ümmet mefkûresinin hakkı olan tohumlardan bir tekinin bile hapis veya israfından derin bir mesuliyet çilesi çekecek."[875]

Hükümet programının on birinci ve son maddesi "Milli servet ve iktisat davası" olarak adlandırılmıştır. Başyücelik Devleti'nde milli iktisat sistemini uygulamak ve milli servetin artmasını sağlamak temel hedef olarak belirlenmiştir.[876] Büyük Doğu idealinin dokuz ilkesinden biri olan "sermayede tahdit"[877] ilkesi doğrultusunda Başyücelik Devleti'nde iktisadi düzen, "ferdi mülkiyet ve kazanç hakkıyla kapitalizma, içtimai tevazün [denk] ve iştirak zarureti sosyalizma arasındaki tezatları barıştırıcı ilahi bir

---

[870] Kısakürek, "Hükümetin 11 Davası", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 1, Cilt 2, Sayı 42, 16 Ağustos 1946, s. 2.
[871] Kısakürek, "İslam İnkılabı-Üreme ve Türeme", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 6, Sayı 30, 13 Ekim 1950, s. 2.
[872] Kısakürek, "Hükümetin 11 Davası", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 1, Cilt 2, Sayı 42, 16 Ağustos 1946, s. 2.
[873] Kısakürek, "İslam İnkılabı-Üreme ve Türeme", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 6, Sayı 30, 13 Ekim 1950, s. 2.
[874] Kısakürek, **a.g.m.**, s. 2.
[875] Kısakürek, **a.g.m.**, s. 2.
[876] Kısakürek, "Hükümetin 11 Davası", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 1, Cilt 2, Sayı 42, 16 Ağustos 1946, s. 2.
[877] Kısakürek, "Sermayede Tahdit", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 1, Cilt 2, Sayı 35, 28 Haziran 1946, s. 2.

ahenk"[878] olarak nitelenmiştir. Bu düzen için İslami ölçüler belirleyici olacak, "ticaretin helâl, ferdi mülkiyet ve kazancın hak, faizin haram ve zekâtın farz olması"[879] hükümleriyle hareket edilecektir. Necip Fazıl, zekâtı "Allah rızası yolunda maldan pislik kısmını süzmek ve bu suretle malın ibadetini yerine getirmek"[880] şeklinde açıklamış, mal ve sermayenin her yıl kırkta birinin verileceği bir sistemle "İslami devlet hazinesinin doldurulmasını ve oradan muhtaçlara, müstahaklara ve cemiyete dağıtılması"[881] hedeflemiştir.

Başyücelik Devleti siyasal yapılanmasında, hükümet dışında faaliyet gösterecek yedi organ şöyledir: Din İşleri Reisliği, Başbuğluk, Temyiz Mahkemesi, Devlet Şurası, Muhasebat [Hesap İşleri] Divanı, Halk Divanı ve Başyücelik Akademyası.

Din İşleri Reisliği ve Başbuğluk makamının hükümet üstü olduğu vurgulanmıştır. Bu iki organın Vekiller Heyeti toplantılarına "en ehemmiyetli söz ve fikir hakkıyla"[882] katılacağı belirtilmiştir. Necip Fazıl 1946'da *Büyük Doğu* dergisinde "Din İşleri Reisliği"[883] şeklinde ifade ettiği kurumun adını İdeolocya Örgüsü kitabının 1976 basımında "Yüce Din Dairesi" olarak değiştirmiştir. Yüce Din Dairesi "hükümet reisiyle aynı hizada ve hükümet üstü seviyede, hiçbir tesir dinlemeyen organdır."[884] Başyücelik hükümet programında Din İşleri Reisi'ne hükümetin davası olarak belirtilen tüm alanlarda "gözetim ve denetim" sorumluluğu verilmiştir.[885]

Temyiz Mahkemesi, Devlet Şurası ve Muhasebat Divanı olarak belirtilen organların devlet ve hükümet siyasetinde fiili mevki ve hakları bulunmamaktadır. Bu

---

[878] Kısakürek, "İslam İnkılabı-İktisadi Nizam", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 5, Sayı 22, 18 Ağustos 1950, s. 2.
[879] Kısakürek, **a.g.m.**, s. 2.
[880] Kısakürek, **a.g.m.**, s. 2.
[881] Kısakürek, **a.g.m.**, s. 2.
[882] Kısakürek, **a.g.m.**, s. 2.
[883] Kısakürek, "Başyücelik Hükümeti", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 1, Cilt 2, Sayı 41, 9 Ağustos 1946, s. 2.
[884] Kısakürek, **İdeolocya Örgüsü-1976**, s. 269.
[885] Kısakürek, "Başyücelik Hükümeti", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 1, Cilt 2, Sayı 41, 9 Ağustos 1946, s. 2.

anlamda hükümet dışı organlardır. Kendi alanlarındaki kanunlara tâbi olarak Vekiller Heyeti'ne karşı bağımsız oldukları ifade edilmiştir.[886]

Halk Divanı, Başyücelik Devleti'nde "halkın Başyüce'yi sorunlarından haberdar etme ve hesap isteme"[887] organı olarak konumlandırılmıştır. Halk Divanı, her yıl belirli günlerde "Başyücelik Sarayı'nda"[888] herkesin katılımına açık bir meclis olarak tarif edilmiştir. Halk Divanı, sorunlarının çözümü için ilgili tüm makamlara başvurmuş ancak sonuç alamamış kişilerin taleplerini bir kez de Başyüce huzurunda anlatmaları amacıyla kurulacaktır. Başyüce ve hükümetin hazır bulunacağı toplantıda talepler "Başyüce'ye karşı bağıra bağıra"[889] dile getirilecek, sorunun çözümü Başyüce'nin takdirine bırakılacaktır. Halk Divanı'nı "üstün bir buluş"[890] olarak niteleyen Necip Fazıl bu yolla "halkın kendisini devletin esiri, devletin de kendisini halkın esiri"[891] olarak bilmesini sağlayacak bir adalet düzeni kurulacağını savunur. Necip Fazıl, *İdeolocya Örgüsü* kitabında, Halk Divanı'nda "Hiçbir demokrasya idaresinin varamayacağı fert hakkıyla, hiçbir totaliter rejimin ulaşamayacağı hükümet hakkının bir arada olduğunu"[892] dile getirmiştir. Aslında Halk Divanı, Necip Fazıl'ın bahsettiği şekilde yeni bir buluş değildir. Halk Divanı, Anadolu Selçukluları'ndan devralınan bir gelenek olan ve Osmanlı Devleti'nde İkinci Mehmet dönemine kadar devam eden Divan-ı Hümayun'un[893] bir kopyasıdır. Bizzat padişahın başkanlık yaptığı Divan-ı Hümayun, bir yüksek adalet divanıdır. Osmanlı Devleti'nin ilk dönemlerinde Divan-ı Hümayun'da sıradan yurttaşlar dahi devleti temsil edenlere karşı şikâyetini şahsen ifade edebilmektedir. Halil İnalcık bu

[886] Kısakürek, **a.g.m.,** s. 2.
[887] Kısakürek, "Halk Divanı", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 1, Cilt 2, Sayı 43, 23 Ağustos 1946, s. 2.
[888] Kısakürek, **a.g.m.,** s. 2.
[889] Kısakürek, **a.g.m.,** s. 2.
[890] Kısakürek, **a.g.m.,** s. 2.
[891] Kısakürek, **a.g.m.,** s. 2.
[892] Kısakürek, **İdeolocya Örgüsü-1976**, s. 272.
[893] Halil İnalcık, **Osmanlı Tarihinde İslamiyet ve Devlet**, İstanbul, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, 2016, s. 12.

kurumun kaynağının şeriat değil, tarihi gelenek olduğunu söyler.[894]

Başyücelik Akademyası, ilim, fen ve sanat alanlarında uzman üç gruptan oluşan bir organdır.[895] Üstün vasıflara sahip ve dünya çapında kişilerden oluşması beklenen Başyücelik Akademyası'nın ilim ve tefekkür bölümünde, ilahiyatçı, tarihçi, dilci, hukukçu, iktisatçı, içtimaiyatçı [toplum bilimci], terbiyeci, ruhiyatçı [psikolog], riyaziyeci [matematikçi] ve mütefekkir [düşünür], fen ve keşifler bölümünde, doktor, fizikçi, mühendis ve benzerleri, edebiyat ve güzel sanatlar bölümünde, şair, romancı, piyes yazarı, tenkitçi ve sanatkârlar görev alacaktır.[896] Başyücelik Akademyası, hem Yüceler Kurultayı'nın, hem de Başyüce'nin danışma organı olarak görev yapar. Üyeleri Başyüce tarafından belirlenen Başyücelik Akademyası, özel bir kanuna tâbidir. Necip Fazıl Başyücelik Akademyası üyelerini şöyle tanımlar: "Akvaryum içindeki balıklar gibi… Kendi mücerret faaliyetlerinden başka hiçbir sahaya çıkamazlar."[897] Başyücelik Akademyası üyeleri, bütün ihtiyaçlarının karşılanacağı en lüks refah imkânlarına sahip olacaktır. Fahri hocalık işi dışında başka bir işte çalışamayacak Başyücelik Akademyası üyelerinin çalışma alanları "milli dil, ansiklopedyalar, dağıtılacak mükâfatlar, resmi irfan programları, yetiştirme planları, vekâletlerin saf ve mücerret irfan meseleleri"[898] olarak belirlenmiştir. Bu alanlar dışında Başyücelik Akademyası Başyüce'nin emriyle talep edilen işleri yerine getirmekle ve Başyüce'ye sunulacak tasarıları hazırlamakla yükümlüdür.[899] Necip Fazıl 1971'de Başyücelik Akademyası'nı içerik olarak genişleterek bu kadro içinde 10'ar üyeden oluşan dört bölüm olacağını ve bunların dört ayrı dergi hazırlamakla yükümlü olduklarını belirtmiştir. Başyücelik Akademyası'nda yer alacak kişilerin 40 yaşın altında olamayacağını da belirten Necip Fazıl, Başyücelik

[894] İnalcık, **a.g.e.,** s. 12.
[895] Kısakürek, "Başyücelik Akademyası", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 1, Cilt 2, Sayı 44, 30 Ağustos 1946, s. 2.
[896] Kısakürek, **a.g.m.,** s. 2.
[897] Kısakürek, **a.g.m.,** s. 2.
[898] Kısakürek, **a.g.m.,** s. 2.
[899] Kısakürek, **a.g.m.,** s. 2.

Akademyası'nı Yüceler Kurultayı'nın müşavirler kadrosu olarak nitelemiştir.[900]

Başyücelik Devleti siyasal yapılanmasında Başyücelik Akademyası özgün bir organ olarak gözükmektedir. Devletin diğer organları ise küçük isim ve içerik değişiklikleriyle parlamenter sistemde yer alan öğelerdir. Ancak bir din devleti olan Başyücelik Devleti'nde örneğin Diyanet İşleri Başkanlığı'na karşılık gelen Din İşleri Reisliği, bağımsız ve hükümet üstü olarak nitelenmiş, dolayısıyla yetkileri genişletilirken devlet içindeki konumu da yükseltilmiştir. Necip Fazıl'ın "11 dava" başlığıyla görev alanlarını belirlediği Başyücelik Hükümeti'nin ise Başyücelik Devleti tasarımında kağıt üzerinde olduğu düşünülmektedir. Bunun en önemli nedenlerinden biri, Necip Fazıl'ın Başyücelik Devleti'nden bahsederken "Cumhuriyet'in en ileri şekli"[901] kullanımında olduğu gibi Başyücelik Hükümeti'ne de devlet tasarımında yer vererek parlamenter sistem ve Cumhuriyet rejimi sınırlarında görünme çabasıdır. Diğer taraftan Başyücelik Hükümeti'nin faaliyet alanları, 1950'deki İslam İnkılabı yazılarında 33 madde olarak genişletilmiştir. Burada anlatılan devlet modelinde belirlenen alanlarda bir hükümetin faaliyetinden değil, "istikamet verici, oldurucu, müdahaleci… sınıf üstü bir hak ve hakikat kutbu" tarafından idare edilen bir toplumdan bahsedilmiş ve Yüceler Kurultayı işaret edilmiştir.[902] Büyük Doğu idealinin teşkilat cephesinin "bir topluluğun emir ve iradesine" teslim edilmesinden bahsedilerek bu topluluğun Yüceler Kurultayı olduğu belirtilmiştir.[903] "Başyücelik emirleri" yazılarında detaylandırılan bu faaliyet alanlarının

[900] Kısakürek, "Pratikte Büyük Doğu Davası- Başyücelik Akademyası", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 28, Sayı 9, 3 Mart 1971, s. 2.
[901] Kısakürek, "Biz Saltanatçı mıyız", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 2, Cilt 3, Sayı 72, 19 Aralık 1947, s. 8; Kısakürek, "Ana Nizamname Projesi", **Büyük Doğu Gazetesi**, Yıl 5, Sayı 13, 3 Haziran 1949, s. 3-4; Kısakürek, "Büyük Doğu Partisinin Ana Nizamname Projesi", **Büyük Doğu Gazetesi**, Yıl 7, Sayı 60, 15 Haziran 1951, s. 9.
[902] Kısakürek, "İslam İnkılabı-Devlet ", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 5, Sayı 11, 23 Aralık 1949, s. 2.
[903] Kısakürek, "İslam İnkılabı-Teşkilat ve İdare", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 6, Sayı 32, 27 Ekim 1950, s. 11.

"Yüceler Kurultayı'ndan geçip madde madde kanunlaşacağı"[904] ifadesi yer almaktadır. Dolayısıyla hükümetin aslında teoride işlevsiz olduğu, Yüceler Kurultayı'nın hükümete atfedilen tüm faaliyetleri üstleneceği görülmektedir. Başyücelik Hükümeti'nin devlet yapılanmasındaki konumunun göstermelik olmasının en önemli nedenlerinden biri de, Necip Fazıl'ın parti düşüncesi ve bu düşüncenin teori içindeki yeridir. Necip Fazıl bu konuda şunları söyler: "Sen hangi partidensin? Bütün partisinden… bütün kısmi zümreleşmelere yani parti fikrine bile düşman olan… Ben 1000 sene evvelki dünle, 1000 sene sonraki yarını birleştiren yekpare ebediyet anının müdafaacısıyım."[905] 1971'de ise daha net ifadelerle teorisinde partilerin yeri olmadığını şu sözlerle ortaya koyacaktır: "Biz p harfi yolunun yol olduğuna inananlardan değiliz. Bizim için yol, davanın fikir zevcelerini göklere üflemekten ve onun yeni neslini yetiştirip aksiyonunu bu yeni nesle ısmarlamaktan ibarettir ve zaten yolumuz öteden beri budur."[906] Necip Fazıl için teorinin birinci aşaması, yani partinin kurulması, geçiş sürecini ifade etmektedir. Dolayısıyla parti, bu teoride bir araçtır. Amaç, bu partinin iktidarı ele geçirerek İslam İnkılabı hareketini başlatmasıdır. Dolayısıyla Başyücelik Devleti kurulduğunda parti ya da partiler olmayacağından, bir hükümet teşkiline de ihtiyaç kalmayacağı düşünülmektedir.

B. Başyücelik Devleti'nde Hukuk: Başyücelik Emirleri

Başyücelik Devleti'nde İslam hukuku yani şeriat geçerli olacaktır. Necip Fazıl'ın deyimiyle, Başyücelik Devleti'nde "kulların değil, Allah'ın emrettiği adalet"[907] uygulanacaktır. Necip Fazıl şeriatı şöyle tanımlar: "İman manzumesinin ismi dindir… Din deyince anlayacağımız ve kabul edeceğimiz yalnız İslamiyettir… Şeriat ise işte bu

[904] Kısakürek, "Başyücelik Emirleri:Terbiye ve Zevk Murakabesi", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 7, Sayı 45, 26 Ocak 1951, s. 2.
[905] Kısakürek, "Diyalog", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 2, Sayı 57, 6 Aralık 1946.
[906] Kısakürek, "Parti", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 28, Sayı 2, 13 Ocak 1971, s. 4.
[907] Kısakürek, "İslam İnkılabı-Hulâsa ve Netice", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 6, Sayı 33, 3 Kasım 1950, s. 2.

iman manzumesinin iş ve amel mevzuunda emirlerine ve hükümlerine ait kanun çerçevesidir. Şeriata, din sarayının her çizgisi mutlak ve kati dış görünüş ve ifadesi diyebiliriz."[908]

1949'daki bir yazısında Başyücelik Devleti'ndeki yasaklamaları genel hatlarıyla şu şekilde ifade etmiştir: "Biz başa geçersek bu memleket kurtulur. Bu memleket başka türlü kurtulmaz… Kerhane, meyhane, kumarhane ve bütün rezalethanelere paydos. Zaten ne kendisini önüne gelene teslim edecek kadın, ne içkinin tek damlası, ne de zarın veya kâğıdın gölgesi bulunabilir."[909]

Necip Fazıl, Başyücelik Devleti'nde uygulanacak emirlerin amacını şöyle açıklar: "Bizim cemiyet ve devletimizde ceza ölçüsü, fikir planında yapılacak fiillere göre değil, yapılmayacak fiillere göre mücerret bir tedbir mülahazası [düşüncesi] olacaktır."[910] Yani şeriat emirlerinin uygulanmasının amacı, suçun cezalandırılması değil, işlenmemesini sağlamak olarak belirtilmiştir. Başyücelik Devleti'nin kanunları Allah'ın kanunları olduğundan "Allah'ın kanunlarına karşı akli, ruhi, ilmi hiçbir itiraz ve temyiz makamı bulunamaz."[911] Başyücelik Devleti'nde ayrı bir yapılanma olarak şer'i mahkemeler yoktur. Zira "her şey ve her düstur Allah'ın emirleri içindedir... Allah ve din adına tanınacak bir kısım hak yoktur, topyekûn hak onundur."[912]

Necip Fazıl, *Büyük Doğu* dergisinde 10 Kasım 1950-30 Mart 1951 tarihleri arasında yayımladığı Başyücelik Devleti'nin ceza kanunu sayılabilecek emirleri 21 başlıkta toplamıştır. Bunları sırasıyla, kumar, zina-fuhuş, içki-zehir, sinema, kahvehane, matbuat, ecnebi mütehassıs, garpta tahsil, kıyafet-şapka, kadın kılığı, harf davası, terbiye

---

[908] Ha.A.Ka., "Din, Millet, Şeriat", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 1, Cilt 2, Sayı 51, 18 Ekim 1946, s. 4.
[909] Kısakürek, "Biz Başa Geçersek", **Büyük Doğu Gazetesi**, Yıl 5, Sayı 20, 22 Temmuz 1949, s. 2.
[910] Kısakürek, "Başyücelikte Ceza Ölçüsü", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 1, Cilt 2, Sayı 46, 13 Eylül 1946, s. 2.
[911] Kısakürek, "İslam İnkılabı-Adalet", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 6, Sayı 26, 15 Eylül 1950, s. 2.
[912] Kısakürek, **a.g.m.**, s. 2.

ve zevk murakabesi, kanun esasları, vaizler, dans, parazitler, külhanbeylik, heykel, faiz, üniversite ve vatan dışı şeklinde adlandırmıştır. 1976 tarihli *İdeolocya Örgüsü* kitabında Necip Fazıl, dönemin koşullarına uygun şekilde bu emirlere, radyo, işçi, sermaye ve patron, fabrika başlıklarını da eklemiş ve bu konuları da İslami çerçevede yorumlamıştır.[913]

Kumar, Başyücelik emirlerinin ilk maddesidir. Başyücelik Devleti'nde kumar "bütün fiil ve şekilleriyle yasaktır."[914] Başyücelik emirlerinde kumar şöyle tanımlanmıştır: "Herhangi bir müspet iş ve emek mahsulü olmadan muhtelif alet ve vasıtalarla meçhule ve tesadüfe dayanarak para mukabilinde oynanan oyun."[915] Kumar aletlerinin yurt içinde imali veya ithal edilmesi, satışı, bulundurulması bu kapsamda hazırlanan ayrı cezalarla yasaklanmıştır. Kumar oynamanın yanı sıra kumar oynandığına şahit olunması durumunda zabıtaya haber vermemek, seyirci kalmak da kumar oynamakla eşdeğer bir suç olarak görülmektedir. Dolayısıyla bu konuda vatandaşlara ihbar zorunluluğu getirilmiştir. Piyango da kumar kapsamında değerlendirilmiş ve yasaklanmıştır. Kumar yasağı emrinin yayımlanmasını takiben üç gün içinde kumar aletlerinin polise teslim edilmesi gerekmektedir. Kumarın evlerde oynanması durumunda sadece oynayan kişi değil, ailenin tüm fertleri sorumlu sayılacak ve kumar oynayan kişiyle aynı cezaya tâbi olacaktır. Kumar oynama suçunu işleyen kişi, göğsünde "Türk ahlâk inkılabının 1 numaralı haini kumarbaz"[916] yazılı bir kâğıtla teşhir edilecektir. Kumar oynama suçunun tekrarlanması durumunda kişi vatandaşlıktan çıkarılacak, sınır dışı edilecek ve tüm hak ve mülkiyetleri elinden alınacaktır.[917]

---

[913] Kısakürek, **İdeolocya Örgüsü-1976**, s. 312-341.
[914] Kısakürek, "Başyücelik Emirleri:Kumar", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 6, Sayı 34, 10 Kasım 1950, s. 2.
[915] Kısakürek, **a.g.m.**, s. 2.
[916] Kısakürek, **a.g.m.**, s. 2.
[917] Kısakürek, **a.g.m.**, s. 2.

Başyücelik emirlerinde ikinci sırada, **zina ve fuhuş** yer almaktadır. Zina ve fuhuş, "erkekle mukabil cinsiyetin herhangi bir unsuru arasında meşru olmayan birleşme, fuhuş da bu hadisenin meslek ve sanatı"[918] olarak tanımlanmıştır. Başyücelik emirlerinde, zina ferdi, fuhuş "zinacılar topluluğunun nümayişi"[919] olarak nitelenir. Zinanın mahrem bir fiil niteliği taşıdığı gerekçesiyle cezaya tâbi olması bazı şartlara bağlanmıştır. Buna göre zina "4 şahidin tam ve kâti müşahedesiyle birlikte içtimai tezahür çerçevesine sarkmak ve çıkmak istidat ve teşebbüsünü göstermek"[920] durumunda suç kabul edilecektir. Başyücelik Devleti'nde, zina suçunun işlenmesinin engellenmesi için evli olmayan çiftlerin otel, pansiyon, vapur kamarası ve yataklı tren kompartımanlarında bir araya gelmeleri yasaklanmıştır. Zina ve fuhuşun yasaklanması emrinin verildiği gün itibarıyla "resmi ve hususi fuhuş müesseseleri" kapatılacak ve buralarda bulunan kişiler bir kampta toplanacaktır. Bu kamplarda nasıl bir ceza verileceği Başyücelik emirlerinde belirtilmemiş, yaptırımların ayrı bir emirle belirleneceği ifade edilmiştir. Başyücelik Devleti'nde zina ve fuhuşun yasaklanmasıyla toplumun, "iman, ıslah ve terbiye edilmesi" hedeflenmiş, "namus ve iffet" çizgisi dışında harekete müsaade edilmeyeceği vurgulanmıştır.[921]

Başyücelik emirlerinde üçüncü madde, **içki ve zehir** başlığıyla sunulmuştur. Başyücelik Devleti'nde "sekir verici her türlü içki, uyuşturucu, keyiflendirici zehirler"[922] yasaklanmıştır. Yasak, emrin yayınlanmasıyla birlikte uygulanmaya başlanacaktır. İçki ve zehir yasağının kapsamı şu şekildedir: "Çoğu en az miktarda sekir veren bir içkinin, en küçük zerresi bile haram ve yasaktır."[923] İçki ve uyuşturucu kullananlar ve temin

[918] Kısakürek, "Başyücelik Emirleri:Zina, Fuhuş", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 6, Sayı 35, 17 Kasım 1950, s. 2.
[919] Kısakürek, **a.g.m.,** s. 2.
[920] Kısakürek, **a.g.m.,** s. 2.
[921] Kısakürek, **a.g.m.,** s. 2.
[922] Kısakürek, "Başyücelik Emirleri:İçki ve Zehir", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 6, Sayı 36, 24 Kasım 1950, s. 2.
[923] Kısakürek, **a.g.m.,** s. 2.

edenler için ayrı cezalar öngörülmüştür. İçki ve uyuşturucu sağlayanların yani hazırlayan, yapan ve satanların cezası, suçun ilk kez işlenmesi durumunda 5 yıl süreyle şakka hizmeti [toprak kazmak, taş taşımak gibi ağır işler], tekrarlanması halinde tüm medeni haklardan mahrumiyet ve daimi hürriyet tahdidi olarak belirlenmiştir. İçki ve uyuşturucunun hastane, eczane, doktorlar ya da devlet teşkilatındaki kişilerden temin edilmesi durumunda ceza daha da ağırlaştırılmış, bu kişilere "ölüm cezasına yakın bir ceza" verileceği ifade edilmiştir.[924] İçki veya uyuşturucu kullananların ilk kez yakalanması durumunda üç yıl şakka hizmeti, tekrarlanırsa her türlü hürriyetten mahrumiyet cezası verilmesi öngörülmüştür. Yasaklı maddelerin kullanıldığını ya da temin edildiğini görüp ihbar etmeyenler için de aynı cezalar uygulanacaktır.[925]

Sinema, Başyücelik emirlerinde dördüncü sırada yer alır. Necip Fazıl'ın sinemaya ilişkin görüşlerine bir parantez açmak gerekir. Zira 1940 ve 1950'li yılların en popüler sanatlarından biri olan sinema, Necip Fazıl'ın *Büyük Doğu*'daki yazılarına da pek çok kez konu olmuştur. Necip Fazıl, özellikle *Büyük Doğu*'nun ilk döneminde sinemadan övgüyle bahseder. Bu dönemde *Beyazperde* adlı köşede ünlü film yıldızlarının fotoğrafları, haberleri sıklıkla yer alır. Hatta Charlie Chaplin'e ilişkin yazılarından anlaşıldığı kadarıyla Necip Fazıl'ın Şarlo hayranı olduğu dahi söylenebilir. *Büyük Doğu*'da sinemadan "holivut isimli korkunç panayır" şeklinde bahsedilirken Şarlo bu durumun istisnası olarak gösterilir.[926] Necip Fazıl'ın Şarlo hayranlığı, 1939 *Çerçeve* yazılarından itibaren başlamaktadır. Necip Fazıl bir yazısında Şarlo'dan "maddi ve ruhi mistik düğümlerini çözmeyi ve bağlamayı herkesten iyi bilen"[927] şeklinde bahseder. Diğer

[924] Necip Fazıl bazı cezalar için ayrı düzenlemeler yapılacağını ifade etmiş, bu nedenle cezalara ilişkin muğlak ifadeler kullanmıştır.
[925] Kısakürek, "Başyücelik Emirleri:İçki ve Zehir", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 6, Sayı 36, 24 Kasım 1950, s. 2.
[926] Doğan Nail Altuncuoğlu, "Şarlo", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 3, Sayı 15, 8 Şubat 1946, s. 13.
[927] Kısakürek, **Çerçeve 1**, s. 8.

taraftan Necip Fazıl, sinemanın "nefsleri cezbeden"[928] bir araç olduğunu o dönemde de dile getirmiştir. Sinemanın "doğru fikir ve ruh" elinde önemli bir fırsata dönüşeceğini vurgulamıştır.[929] Necip Fazıl'ın zaman içinde pek çok fikrini güncellemesi, dolayısıyla *Büyük Doğu*'nun kimliğinin tamamen değişmesiyle birlikte sinema da İslami bakış açısıyla yorumlanmaya başlamıştır. 1949'da Necip Fazıl, Halide Edip Adıvar'ın kitabından sinemaya uyarlanan "Vurun Kahpeye" filmini ağır bir dille eleştirir. Filmde, İslam dinine ve din adamlarına hakaret edildiği, kin ve nefret aşılandığını söyleyen Necip Fazıl hükümete şöyle seslenir: "19 milyonun en az 18 milyonu İslam olan bir ülkede, bu 18 milyonun dinine yapılan hayâsızca iftira ve hakareti önleyecek bir makam yok mudur?"[930]

Necip Fazıl'ın sinemayla ilgili iki temel ölçütü vardır: sinema İslami ölçülere uygun ve devletin emrinde olmalıdır. İslam İnkılabının ardından sinemayla ilgili de düzenleme yapılacaktır. Buna göre, İslami sinema anlayışı şöyledir:

> "Sinema… Şeriatın hiçbir suretle itiraz etmediği yalnız içine şeriatçe yasak unsurlar girdiği nisbette yasaklanmasını gerektirdiği mücerret [soyut] asılları ve mahiyetleriyle kabahatsiz, fakat müşahhas [somut] halleri ve fiilleriyle müthiş suçlu vasıtalardır… İlahi hikmetlerin emrine bağladığı zaman bu vasıtaların da hakikati, topyekûn kâinatın hakikatiyle beraber anlaşılacaktır. İslam İnkılabının güzel sanatları… Bütün pisliklerden ve kötülük hizmetkârlığından ayıklanmış ve dava emrine verilmiş olarak musiki, tiyatro ve sinemadır." [931]

1950'de Necip Fazıl'ın "Namı Diğer Parmaksız Salih" eseri sinemaya uyarlanır. Eserin idrak edilemediğini söyleyen ve oyuncuları, uyarlamayı kısaca filmin hiçbir yerini beğenmeyen Necip Fazıl, üç sayfalık eleştiri yazısı kaleme alır. Bu yazıda, sinemaya ilişkin görüşleri de netleşmiştir. Sinemayı, özellikle yerli filmleri, "rezalet ve iğrençlik kakafonisi" olarak nitelendirir. Bu tarih itibarıyla Necip Fazıl için sinema "davanın telkin

[928] Kısakürek, "Beyazperde", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 1, Sayı 1, 17 Eylül 1943, s. 9.
[929] Kısakürek, **a.g.m.**, s. 9.
[930] Kısakürek, "Kahpece Vuranlar", **Büyük Doğu Gazetesi**, Yıl 5, Sayı 14, 10 Haziran 1949, s. 4.
[931] Kısakürek, "İslam İnkılabı-Güzel Sanatlar", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 6, Sayı 28, 29 Eylül 1950, s. 2.

kürsüsüdür."[932] Necip Fazıl sinemayı "batı dünyasının hain bir ticaret aracı ve atom bombasından daha tehlikeli" şeklinde niteler. Bu doğrultuda, Başyücelik Devleti'nde sinema, davaya hizmet dışında tüm türleriyle yasaklanmıştır.[933] Başyücelik emirlerinde, sinemanın toplumu olumsuz etkilediği, bu nedenle oluşturulacak bir komisyon vasıtasıyla Amerika ve Avrupa'dan ithal edilen filmlerin denetiminin yapılacağı belirtilmiştir. Yerli filmlerin de aynı denetime tâbi tutulacağı ve komisyon onayından geçmeden hiçbir filmin yayınlanmayacağı ifade edilmiştir. Komisyonun onayına sunulacak filmlerin "ahlâki, ruhi, hissi, fikri, siyasi, bedii [güzellik ölçülerine uyan] ve zevki en küçük zaaf, sakamet [bozukluk] ve dalalet [sapkın]"[934] nitelik taşıması yasaklanması için yeterli neden sayılacaktır. Necip Fazıl, komisyondan geçebilecek gösterim iznini alabilecek bir filmin o güne kadar yapılmadığını düşünür. Bu nedenle Başyücelik Devleti'nin bizzat himayesi ve teşviğiyle davanın hizmetinde yeni filmlerin yapılması desteklenecektir.[935]

Başyücelik emirlerinde beşinci sırada **kahvehaneler** yer alır. "Öldürülmüş zaman ve yok edilmiş faaliyet müesseseleri, tembelhane ve enerji mezbahası"[936] olarak tanımlanan kahvehaneler, Başyücelik Devleti'nde kapatılacaktır. Klasik kahvehaneler yerine Başyücelik Devleti'nde "yeni tipte pasta ve çay salonları"[937] olacaktır. Necip Fazıl, ülkenin en ücra köyünden en büyük şehirlerine kadar uygulanacak bu emirle sağlanacak faydayı "Vatanın umumi seferberliği halinde çıkarılacak azami ordu mevcudu çapında bir kudretin her an iş başında bulundurulması"[938] ve "2-3 milyon kişi kişinin parazitlikten müstahsilliğe geçmesi"[939] olarak ifade eder. Başyücelik emirlerinde, kahvehanelerde

[932] Kısakürek, "Film Karşısında İntibalarım", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 6, Sayı 36, 24 Kasım 1950, s. 9-12
[933] Kısakürek, "Başyücelik Emirleri:Sinema", **Büyük Doğu Dergisi,** Yıl 6, Sayı 37, 1 Aralık 1950, s. 2.
[934] Kısakürek, **a.g.m.**, s. 2.
[935] Kısakürek, **a.g.m.**, s. 2.
[936] Kısakürek, "Başyücelik Emirleri:Kahvehane", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 6, Sayı 38, 8 Aralık 1950, s. 2.
[937] Kısakürek, **a.g.m.**, s. 2.
[938] Kısakürek, **a.g.m.**, s. 2.
[939] Kısakürek, **a.g.m.**, s. 2.

vakit geçiren kişiler "cemiyetten kıymet çalan ve enerji israf eden vatan haini"[940] olarak nitelenmiştir.

Başyücelik emirlerinde **matbuat** altıncı sırada yer alır. Bu emrin yayınlanması ile birlikte "bilinen anlamda basın özgürlüğü"[941] kaldırılacaktır. Devlet denetimine girecek araçlar: kitap, gazete, mecmua, broşür, afiş ve ifade şekilleri olan roman, şiir, piyes, hikâye, tenkid, tetkik, siyaset, ilim, fikir, haber, röportajdır. Tüm bu eserlere yayınlanmadan önce devletten onay alma zorunluluğu getirilmiştir. Başyücelik Devleti'nde hürriyet "Hakk'a esaret"[942] şeklinde yorumlandığı ölçüde anlam kazanmaktadır. Bu doğrultuda Başyücelik Devleti'nde "hürriyet için hürriyet" anlayışı "ruh istismarı" olarak değerlendirilerek reddedilir.[943] Başyücelik Devleti'nde "iman ve ahlâk bozucu, zıt ideolocyaları antitezleriyle birlikte muhakeme ve muhasebe etmeden benimseyici… İnsanoğlunu hayvani, nefsani, şeytani ve sakim [bozuk] manada akli cephelerle istismar edici bütün yazılar" yasaklanmıştır.[944] Belirlenen ölçüler içinde ve hayatta olması şartıyla bir şahsın eleştirilmesi serbest bırakılmıştır. Ancak yazılanların ispatı zorunludur. Başyücelik Devleti'nin matbuat emrine ilişkin Necip Fazıl şunları söylemiştir:

> "Evlerin kilitleri nasıl harimin korunması için bütün insanlıkça müttefikan alınmış fakat belki ideal bir cemiyette manasız bir tedbirse, bizim bir baştan öbür başa kadar murakabe altında tutacağımız matbuat da öylece ruh harimimizin kilidiyle emniyet altına alınmış olacaktır. Bu kilit noktasını dinsize, Masona, Yahudiye, komüniste, materyaliste, züppeye, şahsiyetsize, hayvani ve nefsani temayüllere karşı açık bırakarak ruhi ırzımızın hetk'edilmesine [tecavüz] müsaade etmeyeceğiz. Günü gelip de ideal cemiyet doğduğu zaman gerekirse evlerin kilitleriyle beraber matbuatın kilitlerini de sökeriz."[945]

[940] Kısakürek, **a.g.m.**, s. 2.
[941] Kısakürek, "Başyücelik Emirleri:Matbuat", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 6, Sayı 38, 8 Aralık 1950, s. 2.
[942] Kısakürek, **a.g.m.**, s. 2.
[943] Kısakürek, **a.g.m.**, s. 2.
[944] Kısakürek, **a.g.m.**, s. 2.
[945] Kısakürek, **a.g.m.**, s. 2.

Başyücelik emirlerinin yedinci sırasında yer alan **ecnebi mütehassıs**, "bir iş, meslek veya ilimde ustalık sahibi olan gayr-ı Müslim"[946] olarak tanımlanmıştır. Yani Başyücelik Devleti'nde ecnebi mütehassıs uyruğuyla değil, diniyle değerlendirilecektir. Başyücelik Devleti'nde ecnebi mütehassıs konusunda tek istisna "fenni ve tatbiki" alanlardadır. İlim ve sanat alanlarında ülkeye gelmeleri "felaket" olarak nitelenir. Necip Fazıl'ın yazılarında ilim ve fenni ayırdığı görülmektedir. Bu ayırım, ilmin kaynağını din ve ahlâktan aldığı görüşüne dayanmaktadır.[947] Ecnebi mütehassısa getirilen yasağın gerekçesi, yurtdışından gelen uzmanların "ilim perdesi altında ruhu sistemli şekilde bozma amacı taşımaları" ve bu yolla "milletin müstemlekeleştirilmesi" olarak ifade edilmiştir.[948]

Başyücelik emirlerinin sekizinci sırasında **garpta tahsil**[949] vardır. Bu konu "garplının fennine nasıl erişebiliriz"[950] sorusu etrafında açıklanmıştır. Necip Fazıl'a göre öncelikle Batı'ya bakış açısının değişmesi gerekir. Bu görüşünü Başyücelik emirleri çerçevesinde şöyle ifade eder: "Onların içine giderken de onları içimize alırken de iflasını kabul etmiş bir mahkûm tavrını 111 yıldır [Tanzimat'tan itibaren geçen yılları kast ediyor] sadâkatle muhafaza etmiş bulunuyoruz. Bu tavır devam ettikçe garplıdan devşireceğimiz, gıda yerine daima zehir olacaktır."[951]

---

[946] Kısakürek, "Başyücelik Emirleri:Ecnebi Mütehassıs", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 6, Sayı 40, 22 Aralık 1950, s. 2.
[947] Necip Fazıl 1971'deki bir yazısında ilmi şu sözlerle anlatacaktır: "İlimler dinin mücerret tefekkür besleyiciliğinden doğduğu ve bu bakımdan onun teyidcisi makamında olduğu gibi mutlaka dinden gelmesi icap eden ahlâkın da destekleyicisidir." Adını Vermeyen Profesör, "İlim ve Ahlâk", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 28, Sayı 13, 31 Mart 1971, s. 2.
[948] Kısakürek, "Başyücelik Emirleri:Ecnebi Mütehassıs", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 6, Sayı 40, 22 Aralık 1950, s. 2.
[949] Kısakürek, "Başyücelik Emirleri:Garpta Tahsil", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 6, Sayı 41, 29 Aralık 1950, s. 2.
[950] Kısakürek, **a.g.m.**, s. 2.
[951] Kısakürek, **a.g.m.**, s. 2.

Avrupa'ya gönderilen öğrencilerin körü körüne hayranlıkla döndüklerini ve "garplılık ajanı"[952] haline geldiklerini belirten Necip Fazıl, bunu engellemenin tek yolunun Büyük Doğu idealinin hayata geçirilmesi ve bu ruha bağlanmış kişilerden meydana gelecek bir toplum inşası olduğunu belirtir. Necip Fazıl, ilkokuldan itibaren Büyük Doğu rejimi altında eğitilen kişilerin yurtdışına gittiklerinde "günah ya da fesata düşmeyi" Allah ve Peygamber'e ihanet sayacaklarını ve bu bilinçle "garplının sırrını çalıp getirme" amacına odaklanacaklarını savunur. Necip Fazıl, Başyücelik Devleti'nde davaya bağlı yetişen kişilerin yurtdışına gönderildiklerinde edindikleri bilgilerle oradan aldıklarını ülkelerinde tatbik edeceklerini ve birkaç nesil sonra yurtdışına öğrenci gönderilmesine gerek kalmayacağını ifade eder.[953]

Kıyafet ve şapka, Başyücelik emirlerinde dokuzuncu sırada yer alır. Necip Fazıl, kıyafet ve şapka meselesinin Büyük Doğu ideali davasının somut unsurları arasında ilk sırada yer aldığını söyler.[954] Necip Fazıl şapka kullanımının "Avrupa'nın maymunvari taklit edilmesi"[955] olduğunu söyler. Şapkanın zorla milletin başına geçirildiğini ve millete layık olmayan bir sembol olduğunu belirten Necip Fazıl, şapkanın "küfürü"[956] temsil ettiğini ve şapka giyilmesinde "şapkayı aşan bir manâ"[957] bulunduğunu savunur. Necip Fazıl'ın konuya ilişkin görüşleri şöyledir: "Şapka… Şahsiyetimizi zorla Garba teslim ettirilişimizin, yüzde yüz palyaço haline getirilişimizin, bir paspas üzerinde milli ırzımızı Avrupalıya feda etmeye zorlanışımızın resmi, aleni, nihai hamlesi olmuştur…"[958]

---

[952] Kısakürek, **a.g.m.**, s. 2.
[953] Kısakürek, **a.g.m.**, s. 2.
[954] Kısakürek, "Başyücelik Emirleri:Kıyafet ve Şapka", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 7, Sayı 42, 5 Ocak 1951, s. 2.
[955] Kısakürek, **a.g.m.**, s. 2.
[956] Küfür, İslam Ansiklopedisi'nde "Din adına tebliğ ettiği konularda peygamberi tasdik etmemek, onaylamamak anlamında bir terim" olarak ifade edilmiştir. Bkz. https://islamansiklopedisi.org.tr/arama/?q=küfür&p=m, Erişim Tarihi: 31 Aralık 2018. Necip Fazıl bu terimi sadece Peygamber'e inanmamak şeklinde değil "Allahsızlık, imansızlık" olarak da kullanır.
[957] Kısakürek, "Başyücelik Emirleri:Kıyafet ve Şapka", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 7, Sayı 42, 5 Ocak 1951, s. 2.
[958] Kısakürek, **a.g.m.**, s. 2.

Başyücelik Devleti'nde şapka yerine "milli bir icat" bulunması için sanatçıların yer alacağı bir grup oluşturulacak ve yeni başlık modelleri devlete sunulacaktır. Yeni milli başlık, Yüceler Kurultayı'nın onayının alınmasıyla kabul edilecektir.[959]

Başyücelik emirlerinin onuncu maddesi, **kadın kılığı**dır. Başyücelik Devleti'nde bu emrin uygulanması için din ve estetik adamlarından bir heyet oluşturulacak ve bu heyet, kadının nasıl giyinmesi gerektiğini belirleyecektir. Kadın "şeriatın kendisine tayin ettiği sosyal kimliğiyle" toplum içinde yer alabilecektir.[960] Necip Fazıl, Başyücelik Devleti'nde şeriatın aslıyla uygulanacağını, eksik ya da fazla olmayacağını vurgular. Kadın kıyafetine ilişkin Cumhuriyet öncesi ve sonrası durumu şöyle eleştirir: "Mazi, şeriat emrini kadını utanılacak ve korkulacak bir madde gibi büsbütün iptal etmek diye anladığı için bizzat şeriate karşı kabahatli, son yarım ve bilhassa çeyrek asırlık hal de, kadını bütün perde ve hicaplarından soyarak nazari ve içtimai bir zina ve iştiha [arzu] unsuru şeklinde meydana arz ettiği için suçludur."[961]

Başyücelik emirlerinin onbirinci maddesi, **harf davası**dır. Necip Fazıl, bu maddeyi sorularla açıklar. Necip Fazıl inkılapları doğrudan eleştiremediğinden olsa gerek bu yolu tercih etmiştir. Zira Necip Fazıl'ın laiklik ilkesi gibi, harf inkılabını da eleştirdiği yazıları sınırlıdır. Başyücelik emirleri harf davası bölümünde yer alan 14 sorunun Başyücelik Devleti'nde ilim ve uzmanlığa sahip bir heyet tarafından cevaplandırılarak Başyücelik makamına sunulacağı belirtilmiştir.[962] Harf davasının anlatıldığı Başyücelik emrinde, harf inkılabı eleştirisini yansıtan şu sorular yer almaktadır:

> "İsmine Arap harfleri denilen… Kavmi manada Arap harfleri midir, yoksa kavim üstü bir mana ile İslam harfleri mi? ... Doğrudan doğruya ve münhasıran Latinlerin malı olduğu ilmen sabit harflere nasıl Türk harfleri denebiliyor? ... Eski harflerin bütün millete ve aşağı tabaka halka teşmil edilememesindeki [kapsamına alınmamasındaki] zaaf acaba o devrin maarifine mi, yoksa harflerin zatına mı aitti? ... Eski ve yeni harf nesillerinin birbiriyle mukayesesinden çıkacak

[959] Kısakürek, **a.g.m.**, s. 2.
[960] Kısakürek, **a.g.m.**, s. 2.
[961] Kısakürek, **a.g.m.**, s. 2.
[962] Kısakürek, "Başyücelik Emirleri:Harf Davası", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 7, Sayı 44, 19 Ocak 1951, s. 2.

> hüküm mücerret zekâ, irfan ve şahsiyet bakımından hangi cepheye üstünlük yöneltecektir? ...”[963]

Başyücelik emirlerinin onikinci maddesi **terbiye ve zevk murakabesi**[964] başlığını taşır. Terbiye ve zevk murakabesi, sokaklarda ve umuma açık yerlerde “vakarlı, hiç kimseyi rahatsız etmeyen ve kimsenin gözüne ve ruhuna batmayan” insanların yer alması, yani Necip Fazıl’ın “parazitler” şeklinde ifade ettiği kişilerin toplumdan uzaklaştırılması amacıyla alınacak tedbirleri ve hayata geçirilecek uygulamaları içermektedir. Başyücelik Devleti’nde suç sayılacak fiiller şu şekilde anlatılmıştır:

> “Rast geldiği insanı tepeden tırnağa süzen ve hiçbir göz yasağı tanımayan, sokaklara tüküren veya sümküren, sokak köşelerini ve duvar diplerini pisleyen, bin bir tarzda bin bir laubali ve edepsiz tavır takınan, şuna buna laf atan, umumi yerlerde öteberi atıştıran, umumi yerlere öteberi atan, her vesileyle itişip kakışan ve öne geçmek isteyen, her yerde nefis gemisini kurtarmak istercesine davranan… Yüksek sesle adım başında şamata ve münakaşa koparan, muhtelif zümre kılıkları (bobstil, külhanbeyi, hafif kadın, serseri sanatkâr, gülünç köylü, kılığı vs.) bilerek veya bilmeyerek içtimai birlik ifadelerine karşı bayrak açan ve başıboşluğu canlandıran, hâsılı terbiye, edep, zevk, mana, muaşeret, muamele, güzellik ve ahenk ölçüleriyle herhangi bir eda, tavır, hareket ve biçim sakatlığını temsil eden hiçbir fert bulunmayacaktır.”[965]

Terbiye ve zevk murakabesi emri ile Başyücelik toplumu “içtimai ahenk ve huzuru bozan” kişilerden temizlenecek, belirlenen ölçü ve kuralların dışına çıkan kişilerin terbiye edilmesi sağlanacaktır. Bu amaçla “terbiye ve zevk zabıtası”[966] teşkilatlandırılacak, sadece bu suçu işleyenlerin yargılanacağı özel mahkemeler oluşturulacaktır. Başyücelik Devleti’nde bu konuda “en küçük bir ihmal, müsamaha, itiraz ve müdafaa”[967] kabul edilmemektedir. Bu alanda işlenecek suçların tespiti için iki şahit istenmektedir. Bu konuda yargılama süreci de olabildiğince hızlandırılacaktır. Hedef, suçluların yarım saat içinde hüküm giymesinin sağlanmasıdır. Necip Fazıl genellikle “ufak ve basit kusur” olarak değerlendirilen bu suçların cezalandırılmasının

[963] Kısakürek, **a.g.m.**, s. 2.
[964] Kısakürek, “Başyücelik Emirleri:Terbiye ve Zevk Murakabesi”, **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 7, Sayı 45, 26 Ocak 1951, s. 2.
[965] Kısakürek, **a.g.m.**, s. 2.
[966] Kısakürek, **a.g.m.**, s. 2.
[967] Kısakürek, **a.g.m.**, s. 2.

amacını "insanların üstün hayata çıkarılmasını sağlamak" olarak belirtir. Necip Fazıl'a göre terbiye ve zevk murakabesi "haysiyetli bir inkılabın ilk ve son şartıdır."[968]

Başyücelik emirlerinin 13. maddesi, **kanun esaslarımız**[969] olarak adlandırılmıştır. Kanun esasları emirlerinde, kısas[970] hükmünün hangi hallerde uygulanacağı anlatılmıştır. Şeriat emirlerine göre "zorlayıcı meşru sebepler dışında" öldürenin cezası kısastır.[971] Kısasın uygulanmasında amaç "kötü fiilin yapılmasına mani olmak, kötülüğü tasfiye etmek"[972] olarak belirtilmiştir. Örneğin hırsızlığın cezası, suçu işleyen kişinin kolunun kesilmesidir. Başyücelik Devleti'nde kolu kesilen kişinin bu durumunun kaza ya da maluliyet nedeniyle değil, şeriatın emri gereği olduğunun gösterilmesi amacıyla, bu durumda olanlar ömrü boyunca kolunu hırsızlık nedeniyle kaybettiğini belirtecek bir iz taşıyacaktır.[973] Bu uygulamanın caydırıcı olacağı düşünülmekte ve suç işlenmesine engel olacağı belirtilmektedir. Hırsızlıkla aynı cezaya tâbi olacağı belirtilen suçlar "suiistimal, zimmet, irtikâp [rüşvet]" olarak belirlenmiştir.[974] Hırsızlığın devlet hazinesinden yapılması durumunda, suçu işleyen kişinin kolunun kesilmesinin yanı sıra "ölümden beter bir hayat süreceği"[975] belirtilmiştir. Başyücelik Devleti'nde küfrün, yani Allah'ı ve dini inkâr etmenin cezası ölümdür. Vatana ve imana ihanet de küfür kapsamında değerlendirilerek ölüm cezası öngörülmüştür. Komünizm başta olmak üzere "vatanı küfür ve dalaletin emrine verici her türlü telakki ve teşebbüs"[976] suçunu işleyecekler için idam cezası uygulanacaktır. Bunun dışında idam cezası gerektiren fiiller şunlardır: "her türlü

---

[968] Kısakürek, **a.g.m.**, s. 2.
[969] Kısakürek, "Başyücelik Emirleri:Kanun Esaslarımız", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 7, Sayı 46, 2 Şubat 1951, s. 2.
[970] Kısas, İslam hukukuna göre "kasten adam öldürme ve müessir fiil suçlarında suçlunun işlediği fiile denk bir ceza ile cezalandırılmasını" ifade etmektedir. Bkz. https://islamansiklopedisi.org.tr/arama/?q=kısas&p=m, Erişim Tarihi: 31 Aralık 2018.
[971] Kısakürek, "Başyücelik Emirleri:Kanun Esaslarımız", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 7, Sayı 46, 2 Şubat 1951, s. 2.
[972] Kısakürek, **a.g.m.**, s. 2.
[973] Kısakürek, **a.g.m.**, s. 2.
[974] Kısakürek, **a.g.m.**, s. 2.
[975] Kısakürek, **a.g.m.**, s. 2.
[976] Kısakürek, **a.g.m.**, s. 2.

ihtikâr, fesat, sabotaj vs. içtimai hıyanetler… Yol kesici ve eşkıyalık… İslam'a hakaret…"[977] Necip Fazıl, cezaların ağır olmasının gerekçesini davaya bağlılıkla açıklar ve şunları söyler:

> "Vatanda, cemiyetimize çekirdek olacak tek kadın ve tek erkek kalıncaya kadar gerekirse bütün topluluğu tırpandan geçirmek… Dava uğrunda anamızı, babamızı ve çocuğumuzu mukaddes ölçünün satır kütüğüne yatırıp kesmede tereddüt duymayacak bir şiddet kalbi-Hz. Ömer'in kalbi-Allah ve Peygamber dostluğuna lâyık üstün cemiyeti mutlaka gerçekleştirmek bakımından temel şiarımızdır."[978]

Başyücelik emirlerinde **vâizler**[979] konusu, 14. madde olarak yer almaktadır. Vâizler emrinin yayımlanmasıyla birlikte camilerdeki vaiz ve ders kürsülerinde görevli olanların tasfiye edileceğini belirten Necip Fazıl "Müslümanlara bütün dini ve hayati incelikleri anlatmaya memur"[980] vâizlerin yetiştirileceğini söyler. Hristiyanların papaz yetiştirirken aldıkları eğitimin seviyesini örnek gösteren Necip Fazıl, yetiştirilecek din adamını şöyle tarif eder: "dini bilgi, tasavvufi zevk, umumi irfan, muaşeret edebi, terbiye, zarafet, derinlik, telkin ve tebliğ sanatı bakımından tamamlığı kat'i …"[981] Başyücelik Devleti'nde din adamlarının "sahtelerinin kaldırılacağı ve hakikilerinin getirileceğini"[982] söyleyen Necip Fazıl'a göre vâizlerin eğitimi "dış cereyanı kökünden baltalama cihadı"[983] için alınması gereken ilk tedbirdir.

Başyücelik emirlerinin 15. maddesi **dans**tır.[984] Başyücelik Devleti'nde dans, "milli[985] veya gayrı milli tüm çeşitleriyle" yasaktır ve dans edilen tüm mekânlar

---

[977] Kısakürek, "Başyücelik Emirleri:Kanun Esaslarımız", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 7, Sayı 46, 2 Şubat 1951, s. 2.
[978] Kısakürek, **a.g.m.,** s. 2.
[979] Kısakürek, "Başyücelik Emirleri: Vâizler", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 7, Sayı 47, 9 Şubat 1951, s. 2.
[980] Kısakürek, **a.g.m.,** s. 2.
[981] Kısakürek, **a.g.m.,** s. 2.
[982] Kısakürek, **a.g.m.,** s. 2.
[983] Kısakürek, **a.g.m.,** s. 2.
[984] N F. Kısakürek, "Başyücelik Emirleri:Dans", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 7, Sayı 48, 16 Şubat 1951, s. 2.
[985] Necip Fazıl'ın "milli dans" ifadesiyle yöresel dansları kast ettiği düşünülmektedir.

kapatılacaktır.[986] Dansı, "aleni ve içtimai bir zina" olarak tanımlayan Necip Fazıl, Büyük Doğu idealinde dansa yer olmadığını söyler. Necip Fazıl dansa karşı "nefretinin"[987] nedenlerini, dansın Batı taklidinin bir görünümü olduğu, Masonlar ve dönmeler vasıtasıyla ülkeye sokulduğu ve toplum ahlâkını bozduğu iddialarıyla açıklar.[988] Dansın İslami ve milli bünyeye aykırı olduğunu belirten Necip Fazıl şunları söyler: "Karısını ve kızını yabancı bir erkeğin kolları içinde ve göğsü üzerinde nazari ve aleni bir zinaya terk eden ve bundan gocunmayan erkek, bizim anlayışımıza göre bu halini izaha yelteneceği, nefsine özür aramaya kalkışacağı, üstelik terakki ve medeniyet taslayacağı için herhangi bir pezevenkten daha aşağılık bir şahıstır."[989]

Başyücelik emirlerinin 16. maddesi, **parazitler**[990] başlığını taşır. Parazit ifadesiyle "dilencilik, miskinlik, goygoyculuk, fodlacılık [fakirlere dağıtılan ekmekle geçinen kimse], istismarcılık, cabadan [parasız] ortaklık, miras yedicilik, beyzadelik, tembel patronluk, işsizlik, mekânsızlık"[991] kast edilmektedir. Bu kişilerin faaliyetlerinin "umumi ve içtimai plana aksetmesiyle"[992] suçları kesinleşmiş olacaktır. Dilenciliğin dinin yasakları arasında olduğu vurgulanmış, bu nedenle cezaya tâbi olduğu ifade edilmiştir. Dilencilik yapan kişiler yakalanarak tecrit edilecek ve en ağır muameleye tâbi tutulacaktır. Bu kişiler ıslah edilmek üzere devletin emrine verilecektir. Dilenciliği gizlemek amacıyla satıcılık yapıyor görünmek de dilencilikle aynı ceza kapsamındadır. Çocuklarını ya da aile fertlerinden herhangi birini dilenmeye zorlayan kişi "hayata kast

[986] N F. Kısakürek, "Başyücelik Emirleri:Dans", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 7, Sayı 48, 16 Şubat 1951, s. 2.
[987] Kısakürek, **a.g.m.,** s. 2.
[988] Kısakürek, **a.g.m.,** s. 2.
[989] Kısakürek, **a.g.m.,** s. 2.
[990] Kısakürek, "Başyücelik Emirleri:Parazitler", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 7, Sayı 49, 22 Şubat 1951, s. 2.
[991] Kısakürek, "İslam İnkılabı-İçtimai Faaliyet", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 6, Sayı 25, 8 Eylül 1950, s. 2.
[992] Kısakürek, "Başyücelik Emirleri:Parazitler", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 7, Sayı 49, 22 Şubat 1951, s. 2.

etmiş olmakla"[993] suçlanacak ve cezası bu suça göre belirlenecektir. Başyücelik Devleti'nde sadece dilenmek değil, "sefil ve serseri" görünümünde olmak da parazitliğin bir çeşidi olarak nitelendirilmiştir. Başyücelik Devleti'nde sahipsiz çocuklar, genç ve mesleksiz kişiler tespit edilerek devlete teslim edilecektir.[994] İşsizlerin iş bulması için Denetleme Vekâleti devreye girecek, ailesi olmayanlar Devlet Bakım Evleri'nde meslek sahibi yapılacaktır. Devlet Bakım Evleri, hiçbir yakını olmayan ya da fiziksel engeli olan kişilere hizmet verecektir. Başyücelik Devleti'nde iş ve meslek sahibi olma konusunda "Başyüce'nin oğluna dahi"[995] ayrıcalık yapılmayacağı belirtilmiştir. Ailesi olmayan çocuklar, devletin "en hassas mevzuu"[996] olarak nitelenmiştir. Devlet, öncelikle evlat edinme yoluyla aile sahibi yapmaya çalışacağı bu çocukların her durumda kendi kuruluşlarında yetişmesini sağlayacaktır. Necip Fazıl Başyücelik Devleti'nin kişileri "rençberlikten ameleliğe veya talebelikten memurluğa kadar lâyık olduğu verim toprağına dikmek, orada tutmak ve geliştirmek"[997] yükümlülüğünde olduğunu belirtir. Bu yolla eğitilen ve yetiştirilen kişilerin bir gün Başyüce olma ihtimallerinin de bulunduğunu söyler.[998]

Başyücelik emirlerinin 17. maddesi, **külhanbeylik**tir.[999] Külhanbeylik "devlete ve içtimai nizama karşı ferdi ve zümrevi bir isyan ifadesi… Zorbacılık tavrı"[1000] olarak tanımlanmıştır. Necip Fazıl, külhanbeyliğin "Yeniçeri ruhu"[1001] taşıdığını söyler. Necip Fazıl'a göre külhanbeylik "Yeniçeri ruhunun, ocağı kapatılır kapatılmaz devlet ve cemiyetin aczini belirtmek için halk arasında ve sivil şekilde bir nevi mukavemet harbi

[993] Kısakürek, **a.g.m.**, s. 2.
[994] Kısakürek, **a.g.m.**, s. 2.
[995] Kısakürek, "Başyücelikte İş Ölçüsü", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 1, Cilt 2, Sayı 45, 6 Eylül 1946, s. 2.
[996] Kısakürek, **a.g.m.**, s. 2.
[997] Kısakürek, **a.g.m.**, s. 2.
[998] Kısakürek, **a.g.m.**, s. 2.
[999] Kısakürek, "Başyücelik Emirleri:Külhanbeylik", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 7, Sayı 50, 2 Mart 1951, s. 2.
[1000] Kısakürek, **a.g.m.**, s. 2.
[1001] Kısakürek, **a.g.m.**, s. 2.

açması ve çete hareketine girişmesidir."[1002] Külhanbeyliğin kendine has giyim, ifade ve konuşmayla kurumlaştığını belirten Necip Fazıl, Başyücelik Devleti'nde "külhanbeyvari giyinmek, tavır takınmak, ağız kullanmanın"[1003] yasak olduğunu belirtmiştir. Bu suçu işleyenlerin meydanlarda kıyafetleri yırtılacak, saçları kesilecek, halk huzurunda cezası verilecektir. Külhanbeylerin "hain bir parazit sınıfı"[1004] olduğunu belirten Necip Fazıl, külhanbeyliği, eşkıyalığın, katilliğin ve hırsızlığın doğurucusu olarak görür. Bu nedenle külhanbeyliğin kökünün kazınması gerektiğini ve bu suçu işleyenlere verilecek cezanın "hayvanlara bile tatbik edilemeyecek kadar ağır"[1005] olacağını söyler.

Başyücelik emirlerinin 18. maddesi **heykel**dir.[1006] Başyücelik Devleti'nde heykel yasaktır. Necip Fazıl sanatın "Allah'ı aramaktan ibaret"[1007] olduğunu savunur. Bu doğrultuda heykel "şeytani insan benliğinin madde üzerinde putçuluk sanatı"[1008] olarak nitelenir. Başyücelik Devleti'nde heykeller yerine abideler olacaktır. Abideler şöyle tanımlanır: "Taş ve tunç kütlelerini mücerrede doğru tefsir eden blokların ve nakışların üstündeki muazzam kitabeler."[1009] Başyücelik Devleti'nde bu abideler dışındaki heykeller yıkılacaktır.[1010]

Başyücelik emirlerinin 19. maddesi **faiz**dir.[1011] Faiz, şöyle tanımlanmıştır: "Borç diye alınan ve verilen herhangi bir şeyin mislinden fazla olarak iadesini peşin bir akitle iki taraf arasında kararlaştırmak ve bu kararı yerine getirmek."[1012] Necip Fazıl, faizin

---

[1002] Kısakürek, **a.g.m.**, s. 2.
[1003] Kısakürek, **a.g.m.**, s. 2.
[1004] Kısakürek, **a.g.m.**, s. 2.
[1005] Kısakürek, **a.g.m.**, s. 2.
[1006] Kısakürek, "Başyücelik Emirleri:Heykel", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 7, Sayı 51, 9 Mart 1951, s. 2.
[1007] Kısakürek, "İslam İnkılabı-Güzel San'atlar", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 6, Sayı 28, 29 Eylül 1950, s. 2.
[1008] Kısakürek, **a.g.m.**, s. 2.
[1009] Kısakürek, "Başyücelik Emirleri:Heykel", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 7, Sayı 51, 9 Mart 1951, s. 2.
[1010] Kısakürek, **a.g.m.**, s. 2.
[1011] Kısakürek, "Başyücelik Emirleri:Faiz", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 7, Sayı 52, 16 Mart 1951, s. 2.
[1012] Kısakürek, **a.g.m.**, s. 2.

"ezici sermayenin içtimai sınıfları müstemlekeleştirmesi"[1013] olarak ifade eder. Başyücelik Devleti'nde faizin resmi ya da özel tüm iktisadi, sosyal ve idari hayattan tasfiye edileceği belirtilmiştir. Buna karşın Başyücelik Devleti'nde ticaret ve kâr sınırsız ölçüde serbest olacaktır. Başyücelik Devleti'nde bankaların faaliyetleri de faize getirilen yasak ölçüsünde düzenlenecek, bankalara yatırılan paralardan faiz alınmayacak, bankalardan alınan paralara ise ancak "masraf karşılığı" ve "iştirak payı" olarak belirli miktarlar verilecektir.[1014] Necip Fazıl, Başyücelik Devleti'nde faiz yasağının toplumun ve devletin bütün ruhuna hâkim kılınacağını ve bu yasağa uymayan kişilerin "ana davaya ihanet" suçuyla yargılanacağını belirtmiştir.[1015] Bu çalışma için değerlendirdiğimiz arşiv belgelerinde Necip Fazıl'ın Örtülü Ödenek Davası nedeniyle mahkemeye sunulan hesap dökümlerine de ulaşılmış, Osmanlı Bankası Ankara Şubesi'nde 28 Mart 1952'de açılan iki ayrı hesabının olduğu görülmüştür.[1016] Bu hesapların dikkate değer özelliği, Örtülü Ödenek'ten aktarılan paranın Necip Fazıl tarafından vadeli mevduatta yani faiz getirisi olan hesaplarda tutulmasıdır. Necip Fazıl'ın örtülü ödenekten aktarılan paradan farklı faiz oranlarıyla 3 gün, 63 gün, 93 gün ve 184 günlük vadelerle mevduat faizi elde ettiği görülmektedir. Hesaplardan ilkine "Başbakanlık teslimatı" açıklamasıyla 30 bin lira yatırılmış, yüzde 2,5 faiz oranıyla bir yıl sonunda elde edilen tutar 31 bin 84 lira 15 kuruş olmuştur. İkinci hesapta bulunan ve yaklaşık yüzde 8 faiz oranıyla yatırılan 28 bin lira ise bir yıl sonunda 31 bin 276 lira 41 kuruştur.[1017] Her iki hesabın da 4 Eylül 1953'te

[1013] Kısakürek, **a.g.m.**, s. 2.
[1014] Kısakürek, **a.g.m.**, s. 2.
[1015] Kısakürek, **a.g.m.**, s. 2.
[1016] "Örtülü Ödenek Davası: Necip Fazıl Kısakürek'in Osmanlı Bankası'ndaki Hesap Cetveli. Ek 39/1-2", **Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivleri**, Yer No: 175-531-2, 27 Eylül 1960, s. 1-3
[1017] Necip Fazıl'ın Örtülü Ödenek'ten aldığı para ve kazandığı faiz değerinin anlaşılabilmesi için hesapların açıldığı 28 Mart 1952 tarihli bir gazetedeki ev ve araba ilanlarından bazı örnekler şöyledir: Şişli'de 15 bin liraya satılık ev, aynı fiyata satılık köşk, Kadıköy'de 65 bin liraya satılık apartman, 1500-2000 Lira aralığında satılık otomobiller… Bkz. "Akşam'ın Küçük İlanları", **Akşam Gazetesi**, Yıl 34, No: 12026, 28 Mart 1952, s. 6. Dolayısıyla Necip Fazıl'ın ana parasıyla o dönemin koşullarında en az dört ev ve kazandığı faizle en az iki otomobil satın alınabileceğini söyleyebiliriz.

kapatıldığı görülmektedir.[1018] Necip Fazıl'ın şairlikten önceki mesleği bankacılıktır. Bankacılık sistemi, mevduat kazancı ve faiz getirisi konusunda bilgilidir. 28 Mart 1952'de açılan hesaplarda 31 Mart'a kadar yani 3 günlük faiz getirisinin dahi hesaplanarak vadeye bağlanması dikkat çekicidir.

Başyücelik emirlerinin 20. maddesi **üniversite**dir.[1019] Başyücelik Devleti'nde üniversiteler "külliye" olarak anılacaktır.[1020] Başyücelik Devleti'nde üniversitelerin özerkliği kaldırılacak, bağımsızlığı "devletin bağlı olduğu hak ve hakikat kutbuna bağlı"[1021] olacaktır. "Büyük Doğu külliyeleri", Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı olacak ve bu kurumun emirleri doğrultusunda hareket edecektir. Ülke, nüfusa göre üç milyonluk bölgeler şeklinde ayrılacak, her bölgeye birer külliye açılacaktır.[1022] Başyücelik Devleti'nde üniversite profesörlerinin Türk ve Müslüman olmaları zorunludur. Başyücelik Devleti'nde karma eğitim yasaktır. Kadınların öncelikle ev kadını olarak yetiştirilmesinin sağlanması amacıyla "tek bir kız külliyesi" kurulmasının yeterli olacağı düşünülmüştür.[1023] Başyücelik Devleti'nde üniversite öğrencilerinin belirli bir disiplin içinde olmaları sağlanacaktır. Necip Fazıl, üniversite öğrencilerinin Yüceler Kurultayı adayı olduklarını, dolayısıyla henüz öğrencilik devresinde bu ruh ve zihne sahip olmalarının beklendiğini ifade eder.[1024] Necip Fazıl, Büyük Doğu külliyesindeki öğrenciyi şöyle anlatır:

> "Talebe, üniversitesini bitirinceye kadar bir melek hayatı sürmekle mükellef tutulacak, hiçbir ferdi ve içtimai hak iddiasında bulunamayacak, sigara bile içemeyecek ve iki bin kişilik sınıflarda hoca takrirlerini verirken [ders verirken] gerilerde poker oynayan, gramofon çalan, uyku uyuyan ve hatta rakı içen

[1018] Necip Fazıl'a ait Osmanlı Bankası'ndaki hesapların ayrıntılı dökümü için bkz. Ek 16.
[1019] Kısakürek, "Başyücelik Emirleri:Üniversite", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 7, Sayı 53, 23 Mart 1951, s. 2.
[1020] Kısakürek, **a.g.m.**, s. 2.
[1021] Kısakürek, **a.g.m.**, s. 2.
[1022] Kısakürek, "İslam İnkılabı-Mektep", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 6, Sayı 21, 3 Mart 1950, s. 2.
[1023] Kısakürek, **a.g.m.**, s. 2.
[1024] Kısakürek, **a.g.m.**, s. 2.

> devirlerin ahlâkına tam bir zıddiyet ve cemiyet idealine mükemmel bir teslimiyet belirtecektir."[1025]

Başyücelik emirlerinin 21. ve son maddesi **vatan dışı**[1026] başlığını taşır. Başyücelik Devleti'nin yalnız Müslüman ve Türklerden oluşması hedeflenmiştir. Müslüman ve Türklerin dışında kalanlar, başta Yahudi ve dönmeler olmak üzere "hain ve müzlim [uğursuz]"[1027] şeklinde nitelenir.[1028] Yahudi ve dönmelerin dışında "din ve ruh ayrılıkları" nedeniyle Büyük Doğu toplumundan uzaklaştırılması amaçlanan kişiler, Rum ve Ermenilerdir. Başyücelik Devleti'nde dönme tâbir edilen kişilerin mallarına, bir yıllık geçimlerini sürdürmelerine yetecek kadarı bırakılarak el konulacak ve bu kişiler sınır dışı edilecektir.[1029] Necip Fazıl, dönmelerin "mürted [dinden ayrılan] ve münafık olmaları"[1030] bakımından bu muameleyi hak ettiklerini düşünür ve "din ölçüsüyle kanları, canları ve mallarının Müslümanlar'a helâl" olduğunu söyler.[1031] Başyücelik Devleti'nde Yahudiler'e ise sınır dışı edilecekleri tarihe kadar belirli bir süre tanınacak ve mal varlıklarına dokunulmayacaktır. Rum ve Ermeniler'in "ait oldukları ırk ve din topluluğunun devletine"[1032] ya da seçecekleri bir devlete gönderilmeleri sağlanacak, servetlerine dokunulmayacaktır. "Vatan dışı" sayılan unsurlar, ülke içinde herhangi bir gayrı menkul satın alamayacaklardır. Başyücelik Devleti'nin "bu gruplardan temizlenmesi", davanın önemli bir parçası olarak görülmüştür. "Ya bizden ol, ya ayrıl" ilkesinin benimsendiği Başyücelik Devleti'nde Rum ve Ermeniler Müslüman oldukları takdirde Başyücelik Devleti vatandaşı olabilecektir. Yahudi ve dönmeler ise bu ilkenin

[1025] Kısakürek, **a.g.m.**, s. 2.
[1026] Kısakürek, "Başyücelik Emirleri:Vatan Dışı", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 7, Sayı 54, 30 Mart 1951, s. 2.
[1027] Kısakürek, **a.g.m.**, s. 2.
[1028] Başyücelik emirlerinde vatan dışı olarak anılan Yahudi ve dönmelere bakış açısına ilişkin kapsamlı bilgi ve örnekler, Başyücelik Devleti'nin Karşıt İdeolojileri bölümünde verilecektir.
[1029] Kısakürek, "Başyücelik Emirleri:Vatan Dışı", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 7, Sayı 54, 30 Mart 1951, s. 2.
[1030] Kısakürek, **a.g.m.**, s. 2.
[1031] Kısakürek, **a.g.m.**, s. 2.
[1032] Kısakürek, **a.g.m.**, s. 2.

uygulanmasında istisna kabul edilir. Zira Müslüman olmak istemeleri durumunda dahi bu iki grubun ülkede kalmalarına izin verilmeyecektir. Necip Fazıl, vatan dışı ilan edilenlerin uzaklaştırılmalarını "devletin kendinden ve öz cevherinden ibaret kalması, fesat unsurundan temizlenmesi" olarak yorumlamıştır.[1033]

Necip Fazıl ilk kez 1950'de yayımladığı Başyücelik emirlerine 1976 tarihli *İdeolocya Örgüsü* kitabında "radyo", "işçi", "sermaye ve patron" ve "fabrika"[1034] maddelerini de eklemiştir.

Başyücelik Devleti'nde radyo, İslam'ın hizmetinde olacaktır: "Kur'an'ın ruhu, kendi doğru iyi ve güzel hükümlerine aykırı tek sesin mikrofondan üflenmesine müsaade ve müsamaha edilmeyecektir."[1035]

Başyücelik Devleti'nde, mülkiyetin Allah'a ait olduğunu bilen bir toplum yaratılması temel hedeftir; bu nedenle adil bir sosyal düzen kurulacağı öngörülmektedir. Necip Fazıl, işçi, patron ve sermayeyi, "mümin ve mümin olmayan" olarak ayırır. Mümin işçinin haksızlığa uğramayacağına inanmaktadır. Mümin işçinin toplumda ayrı bir sınıf olma ayrıcalığı söz konusu değildir; mümin işçi "Hakka mahkûm" olduğunun bilincindedir.[1036] Başyücelik Devleti'nde patron ve sermaye de mümin olacağından adaletsizlik ve eşitsizlik söz konusu olmayacaktır. Necip Fazıl bu sistemi "şeriat, tarikat ve hakikat" çerçevesinde açıklar. Buna göre, İslam'ın şeriatte "seninki senin, benimki benim" hükmüyle ferdi mülkiyet hakkını, tarikatın "seninki senin, benimki de senin" ölçüsüyle ahlâkı yerleştirdiğini ve hakikatte ise "ne seninki senin, ne benimki senin, hepsi Allah'ın" ilkesiyle tüm sorunların kökten çözümleneceğini savunur.[1037] Necip Fazıl "fabrika" başlıklı Başyücelik emrinde ise Batı ruh ve kültürünü yenmenin "minarelerden

[1033] Kısakürek, **a.g.m.**, s. 2.
[1034] Kısakürek, **İdeolocya Örgüsü-1976**, s. 337-341.
[1035] Kısakürek, **a.g.e.**, s. 312.
[1036] Kısakürek, **a.g.e.**, s. 337-338.
[1037] Kısakürek, **a.g.e.**, s. 338.

yükselen ezanlarla", Batının maddeye hâkim olma becerisinin alınmasının ise "fabrikadan yükselen dumanlarla" başarılabileceğini belirtir.[1038]

Necip Fazıl'ın Başyücelik emirleri, üç kategoride değerlendirilebilir. İlki, yasaklamalardır. Bunlar, heykel, dans, vatan dışı, kahvehane, ecnebi mütehassıs, garpte tahsil, kıyafet ve şapkadır. İkinci kategoride ceza gerektiren emirler yer alır. Kumar, zina-fuhuş, külhanbeylik, parazitler, faiz, içki ve zehir bu başlıklardır. Üçüncü kategoride denetim altına alınacak alanlar yer alır. Kadın kılığı, sinema, matbuat, üniversite, vaizler, harf davası bunlar arasında sayılabilir.

Necip Fazıl Cumhuriyet sonrası uygulanmaya başlanan yeni kanunlardan rahatsızlık duymaktadır. Nitekim Mecelle'nin kaldırılmasını şu sözlerle eleştirmiştir: "Mecelle… fıkıh ilmine, yani İslami hak ölçülerine dayanır. Kökü İslam şeriatine bağlı bir eserdir… Yazılış tarzı ve uslubuyla eşsiz bir şaheser… Bugünün perişan ölçüsüzlük ve köksüzlüğüne karşı, dünün en büyük hukuk ve içtimai kıstas abidesi."[1039] İşte Necip Fazıl'ın Başyücelik emirleri, öncelikle yaşadığı dönemin İslami ölçülerden uzaklaşmasına bir eleştiri ve "dün" şeklinde ifade ettiği Cumhuriyet öncesi döneme özlemle şekillenmiştir. Bu nedenle Başyücelik emirlerinde yasaklama içeren fiil ve alanlar, Cumhuriyet dönemi ile birlikte başlayan uygulamalar ve inkılapları işaret eder. Başyücelik emirleri, bir anlamda bu uygulamaların İslami gerekçelerle yeniden düzenlenmesidir. Cumhuriyet dönemiyle birlikte başlayan balolar, milli bayramlarda, özellikle 19 Mayıs gösterilerindeki danslar, yurtdışına öğrenci gönderilmesi, üniversitelerde yabancı hocaların öğretim kadrosunda yer alması, meydanlara dikilen Atatürk-İnönü heykelleri Başyücelik emirlerinde yasaklanan konuları oluşturur. Necip Fazıl'ın üstü kapalı şekilde ifade ettiği Arap harflerine geçilmesi ve kadınların giyimiyle ilgili Cumhuriyet öncesi dönemin referans alınması da rejime karşıtlık ekseninde

[1038] Kısakürek, **a.g.e.**, s. 340-341.
[1039] Prof. Ş. Ü., "Mecelle", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 6, Sayı 41, 29 Aralık 1950, s. 13

Başyücelik emirlerinde yer almaktadır. Necip Fazıl'ın bu maddelerle belirlediği toplum düzeninde, Cumhuriyet dönemine adeta bir rövanş niteliğinde değişikliklerin yer aldığı görülmektedir.

İslami açıdan bakıldığında Başyücelik emirlerinin 21 maddesinden sadece üçünün, zina-fuhuş,[1040] öldürme[1041] ve hırsızlığın[1042] Kuran'da ceza gerektiren fiiller olarak yer aldığı görülür. Buna karşın Necip Fazıl, Kuran'da yapılmaması tavsiye edilen ve haram kılınan ancak ceza gerektirmeyen fiiller için de örneğin, içki, kumar ve faiz ve Kuran'da adı geçmeyen külhanbeylik, parazitler konularında da uygulanacak cezalar ihdas etmiştir. Dolayısıyla Necip Fazıl'ın "ana kaynağın hükümlerine eş olarak fevkalade ağır"[1043] şeklinde tarif ettiği Başyücelik Devleti'nin ceza sistemi, Kuran'da yer alan hükümleri içermekle birlikte, çoğunlukla İslam'la bağdaşmayacağı düşünülen unsurların da Necip Fazıl tarafından yeniden formüle edilmiş bir sunumu olarak gözükmektedir.

Başyücelik emirlerinde denetim altına alınacak alanlara yani kurumların işleyişi, toplumsal ve gündelik yaşama ilişkin kurallara bakıldığında faşizan öğelere de sıklıkla rastlanmaktadır. Öncelikle "vatan dışı" emrinde anlatılan Yahudi, dönme, Ermeni ve Rum'lar, din ve ırk ekseninde değerlendirilmiş ve Başyücelik toplumunda yaşayamayacakları belirtilmiştir. Necip Fazıl'ın anlatımında bu unsurların "toplumdan temizlenmesi", "Türk vatanını terk etmeye mecbur tutulmaları" ve hedeflenen toplumun

[1040] Zina ve fuhuşa ilişkin ceza, Kuran'da Nisa Suresi'nin 15., 16. ve 25. ve Nur suresinin 4. ayetlerinde yer almaktadır. "Zina", https://www.kurandaara.com/?act=ara&keyword=zina+&meal=1, Erişim Tarihi: 25 Mayıs 2020.

[1041] Öldürmenin cezası, Kuran'da Bakara suresi 178. ve 194. ayetlerinde yer almaktadır. https://www.kurandaara.com/?act=ara&keyword=kısas&meal=1, Erişim Tarihi: 25 Mayıs 2020.

[1042] Hırsızlık yapanlara ilişkin ceza, Kuran'da Maide suresinin 38. ayetinde yer almaktadır. https://kuran.diyanet.gov.tr/tefsir/Mâide-suresi/707/38-ayet-tefsiri, Erişim Tarihi: 25 Mayıs 2020.

[1043] Kısakürek, "Başyücelikte Ceza Ölçüsü", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 1, Cilt 2, Sayı 46, 13 Eylül 1946, s. 2.

"elmas gibi berrak bir ırk ve kavim"[1044] şeklinde ortaya konması, Yahudileri "ari beşeriyetin tahripkârı"[1045] olarak tanımlayan ve toplumun "yabani otlardan temizlenmesi gerektiğini"[1046] savunan Hitler'in toplum hayaliyle ve genel olarak faşizmin düşman yaratma stratejisiyle büyük oranda uyumlu gözükmektedir. Faşist sistemlerde sinema, matbuat gibi propaganda araçlarının devlet emrinde olması ve "ahlâki fikrin hizmetine"[1047] verilmesi düşüncesi de Başyücelik Devleti'nde bu alanda yapılacak düzenlemelerle aynı doğrultudadır. Kadına verilen rol bakımından da faşist devletlerde benimsenen bakış açısının Başyücelik Devleti'nde korunduğu görülmektedir. Örneğin "kadının mutavaat [boyun eğme] mevkiinde kalması" gerektiği ve kendilerine oy hakkı verilmemesini savunan Mussolini[1048] ve kadına verilecek eğitimin amacının "müstakbel analık rolüne hazırlanması"[1049] olduğunu vurgulayan Hitler'in görüşlerinin Necip Fazıl'ın düşüncesiyle birebir benzerlik taşıdığı görülmektedir.

C. Başyücelik Devleti'nde Kadın

Necip Fazıl'ın yazılarında kadın, ana temalardan biridir. Necip Fazıl'ın rejime ve CHP'ye yönelttiği eleştirilerin odak noktalarından birini, Cumhuriyet'le birlikte kadının değişimi oluşturur. Cumhuriyet'in ilanının ardından toplumsal, siyasal ve hukuksal alanlarda kadınlar için önemli düzenlemeler yapılmış, kadının bu yeni konumu, edindiği hak ve özgürlükler, İslami yaşam tarzına aykırı görülmüştür. Bu nedenle kadın daima gelenekçi kesimler için ilk hedef haline gelmiştir. Cumhuriyet'le birlikte kadın, başta

[1044] Kısakürek, "Başyücelik Emirleri: Vatan Dışı", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl:7, S. 54, 30 Mart 1951, s. 2.
[1045] Adolf Hitler, Kavgam, (Çev. Hüseyin Cahit Yalçın), İstanbul, Bürhaneddin Matbaası, 1940, s. 431.
[1046] Hitler, **a.g.e.** , s. 21.
[1047] Hitler, **a.g.e.** , s. 208.
[1048] Emil Ludvig, **Mussolini ile Mülakat**, (çev. Haydar Rifat), İstanbul, İstanbul Matbaacılık ve Neşriyat Türk Anonim Şirketi, 1932, s. 138.
[1049] Hitler, **Kavgam**, s. 333.

İslam'a ait bir simge olan örtüden giderek uzaklaşmış, kıyafet tercihini Batılı çağdaş giyim tarzı yönünde kullanmaya başlamıştır. Dolayısıyla eleştiriler öncelikle kadının yeni giyim tarzına yöneliktir. Diğer taraftan Cumhuriyet'le birlikte kadının erkeklerle eşit koşullarda öğrenim hakkına sahip olması ve kamu hayatında giderek artan görünürlüğü, kadını ev hayatıyla sınırlayan yerleşik gelenekleri sahiplenen kesimlerin tepki duymasına neden olmuştur.

Necip Fazıl'ın kadına bakış açısını anlamak önemlidir. Zira Başyücelik Devleti'nde kadının konumu bu düşünceleriyle şekillenmiştir. Necip Fazıl, ideal kadını şöyle anlatır: "Beyazlar içinde bir evcik… İçinde beyaz başörtülü beyaz bir kadın. Kulağı hep zilde ve gözleri Allah'ın kitabında."[1050]

Diğer görüşlerine kıyasla aslında Necip Fazıl'ın kadınla ilgili görüşleri, *Büyük Doğu*'nun ilk döneminden itibaren tutarlıdır. Necip Fazıl, annelik görevini ihmal ettiği düşüncesiyle kadının eğitim almasına karşıdır. Necip Fazıl için kadının varlık nedeni anne olmaktır. Kadın, "yarının Türk çocuğunu doğuracak anadır."[1051] Kadınlara oy hakkı verilmesi, siyasal hayata dâhil olması,[1052] hatta bir örgütlenme içinde olması dahi Necip Fazıl tarafından "kadınların erkekleşmesi"[1053] şeklinde ifade edilir. Örneğin, Necip Fazıl Kadınlar Birliği kurulacağına ilişkin bir haberi şöyle yorumlar:

> "Kadınların da birliği mi olurmuş diyeceksiniz ama olur işte. Hem öyle bir olur ki, kongreleri bile olur. Hatta ve hatta bir kongrede neden vali olamıyoruz, neden elçi olamıyoruz kabilinden söylenirler de. Amma da saçı uzun insanlar ha. İyi ki neden bakan olamıyoruz, neden cumhur reisi olamıyoruz diye tutturmuyorlar. Ama bir de bakarsınız onu da yapıverirler. Hatta ve hatta neden erkek olamıyoruz diye daha da ileri gidiverirler. Allah bizleri böyle birliklerden korusun."[1054]

[1050] Kısakürek, **O ve Ben**, s. 179.
[1051] Üç yıldız, "Meseleler Dünyasından Uzakta", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 1, Sayı 4, 8 Ekim 1943, s. 15.
[1052] 1971'de Nihat Erim Başbakanlığında kurulan hükümette bir kadın bakanın yer almasına Necip Fazıl şu sözlerle tepki göstermiştir: "Hani erkeklik öldü mü diye bir laf vardır ya, sırf ilericilik adına el atılan bu vaziyet bütün dünyaya bizde erkek kalmadığını ilan etmekten başka bir şey değildir." Kısakürek, "Kadın", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 28, Sayı 14, 7 Nisan 1971, s. 8.
[1053] Kısakürek, "Kadınlar Birliği", **Büyük Doğu Gazetesi**, Yıl 9, Sayı 15, 30 Mayıs 1952, s. 5.
[1054] Kısakürek, **a.g.m.**, s. 5.

Necip Fazıl'ın bu düşünceleri, Büyük Doğu idealinin ilk aşamasına da yansır; Büyük Doğu Cemiyeti kadın üyelere kapalıdır. Cemiyet tüzüğünün "vasıf ve şartlar" başlıklı sekizinci maddesinde "erkek olmak"[1055] kuralı belirtilmiştir. Necip Fazıl vasiyetinde dahi, cenazesinde yakınlığı ne olursa olsun kadınları istemediğini söyler.[1056]

Necip Fazıl'ın kadınlara karşı düşmanlığını besleyen unsur, Cumhuriyet rejiminin kurulmasının ardından CHP tarafından kadınlarla ilgili yapılan düzenlemelerdir. Necip Fazıl CHP'nin bu alanda yaptıklarını şöyle anlatır: "Kaçgöçü[1057] kaldırdılar ve kadınları açtılar… Kadına tütün ameleliğinden, hâkim kürsüsüne kadar her iş sahasını açık tuttular."[1058] Necip Fazıl'ın yazılarında kadınlara ilişkin tüm eleştirileri, bu üç noktada toplanmaktadır. Necip Fazıl, toplumsal yaşamda kadının erkekle bir arada bulunmasına, kadınların yeni giyim tarzına ve erkeklerle eşit iş olanaklarına sahip olmasına karşı çıkar. "İktidar bizde olursa ne olur" başlıklı yazısında, sorunun cevabı ve yazının giriş cümlesi "kadın evine döner" ifadesidir.[1059]

CHP'nin 1946 seçimleri için kullandığı bir afişte "Türk kadını reyini sana rey hakkı verenlere ver" ifadesini Necip Fazıl şöyle eleştirir: "Bu nasıl sözdür? Erkeklerden umut kesilmiş de, iş kadınlara mı kalmıştır?... Ce ha pe'nin rakipleri, Türk kadınına rey hakkı vermeyenler midir? Bugünün ana meselesi bu mudur? Ce ha pe'nin Türk kadınına ne verdiğini veya ondan ne aldığını münakaşaya talip midirler?"[1060] Necip Fazıl CHP'ye

---

[1055] Kısakürek, "Ana Nizamname Projesi", **Büyük Doğu Gazetesi**, Yıl 5, Sayı 13, 3 Haziran 1949, s. 2.
[1056] Kısakürek, "Vasiyet", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 3, Cilt 4, Sayı 80, 13 Şubat 1948, s. 2.
[1057] Kaçgöç, "Müslüman kadınların erkeklere görünmemeleri, bir arada oturup konuşmaktan kaçınmaları" anlamına gelmektedir. Bkz. "Kaçgöç", **Türk Dil Kurumu Sözlük**, http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_gts&arama=gts&guid=TDK.GTSayı 5bbf40c5f36316.03846845, Erişim Tarihi: 11 Ekim 2018.
[1058] Kısakürek, "Artık Bu Komedya Yeter", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 1, Cilt 2, Sayı 41, 9 Ağustos 1946, s. 2.
[1059] Kısakürek, "İktidar Bizde Olsa Ne Olur", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 3, Cilt 4, Sayı 84, 12 Mart 1948, s. 2.
[1060] **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 1, Cilt 2, Sayı 32, 7 Haziran 1946, s. 9.

şöyle bir afiş önerir: "Kadınlar reyinizi bana verin. Sizi ben açtım. Ana, baba, koca, hoca, ağabey murakabesinden [denetiminden] sizi ben kurtardım."[1061]

Kadını, davasının odak noktalarından biri olarak niteleyen Necip Fazıl, bunun gerekçesini "Türk kızlığının namusunu korumak"[1062] olarak açıklar. Hatta bu konuyu Büyük Doğu idealinin temel amacı haline getirerek "gerçek ve muazzez kızlık ve kadınlığın mikroplardan kurtulması için bu davaya atıldığını"[1063] söyler.

Necip Fazıl *Büyük Doğu*'nun ilk döneminden başlayarak Cumhuriyet öncesi ve sonrası kadını kıyaslar. Bu kıyaslamayı da, yukarıda belirtilen üç konu ekseninde yapar. *Büyük Doğu*'daki ilk yazılarında daha karmaşık ve üstü kapalı ifadelerle düşüncelerini açıklamaya çalışır, doğrudan rejimi eleştiren ifadelerden sakınır. Kadının yaşadığı dönemde ve geçmişteki konumunu şöyle ifade eder: "Dünkü kadın, herşeyden evvel maddesine ait bir bir zevk iptidailiğine rağmen, bir saffet [temizlik], bir iman ve muvazene [denge] örneğiydi. Bugünkü kadın yine maddesine bağlı büyücülük terakkilerinin yanında bir teşennüç [kasınma], şüphe ve ruhi ihtilal numunesidir."[1064] *Büyük Doğu*'nun diğer yazarları tarafından Necip Fazıl'dan daha açık şekilde kadının Cumhuriyet öncesi konumu, şeriat kanunlarına duyulan özlemle dile getirilir. Suphi Nuri İleri, bir yazısında şu ifadeleri kullanır:

> "Eskiden bizde erkekler İslamiyetin müsadesi ile dört kadınla nikâhsız bir kaç cariye alabilirlerdi. Şimdi ise nikâhlı kadından başka bir de metres alınıyor ve bu metres gitgide yeni geleneklerimize girmiş bulunuyor… Eskiden kadınlarımız kalın kafesler içinde yaşarlar, kalın çarşaf ve peçe kullanırlar ve böylece baba, amca, kardeş ve kocalardan başkasına tırnaklarını bile göstermezlerdi. Şimdi ise balolarda dekolte ve plajlarda mayo ile dolaşarak erkeklere göstermedik yerlerini bırakmıyorlar…"[1065]

[1061] Kısakürek, "Halk Partisine Gerçek ve Samimi Afiş Örnekleri", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 2, Cilt 3, Sayı 60, 25 Nisan 1947, s. 16.
[1062] Dedektif X Bir, "Buyurun", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 5, Sayı 5, 11 Kasım 1949, s. 11.
[1063] Kısakürek, **a.g.m.**, s. 11.
[1064] Kısakürek, "Kadın ve Ev", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 1, Sayı 1, 17 Eylül 1943, s. 9.
[1065] Suphi Nuri İleri, "Dün ve Bugün", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 1, Cilt 2, Sayı 22, 10 Mart 1944, s. 3.

Necip Fazıl kadın konusunda 1945 itibarıyla rejimi de doğrudan suçlayan yazılarına başlar; bu kez daha net ifadeler kullanır. Sır piyesinde şunları yazmıştır: "Dinimiz ne olmuştu? Yırtık ve kokmuş çorap gibi kirliye atılmıştı. Dilimiz ne olmuştu? Kurbağalara maskara. Kadınlarımız? Orospu. Analarımız babalarımız? Tavan arasında pılı pırtı. Anneler ne doğurdu? Köpek yavruları…"[1066] Bu düşüncesini yıllara göre kadının giyimindeki değişimi anlatan bir fotoğrafla, "Grafik meraklısı CHP'ye ithaf: açılışımızın canlı grafiği" başlığıyla yayımlar. Kadın bacaklarının yer aldığı fotoğraflarda, diz altı etek giyen kadın fotoğrafının altında 1913, diz ve diz altı arasında etek giyen kadın fotoğrafının altında 1923, diz seviyesinde etek giyen kadın fotoğrafının altında 1933 yazmaktadır.[1067]

1943'te yani *Büyük Doğu*'nun henüz ilk sayılarında, "kadın bacağını aşağılık bulmaya mahkûmuz"[1068] ifadesini kullanan Necip Fazıl'ın şairliğinin ilk dönemlerinde yazdığı "Kadın Bacakları" adlı bir şiiri bulunmaktadır. Şiirde şu mısralar yer alır: "…Gidiyorum bir kadın bacağının peşinden… Boynuma doladığım güzel putu görseler… İnsanlar öğrenirdi neye tapacağını…"[1069]

Kadınların oturuşundan konuşmasına, sosyal hayatından cinsel hayatına kadar en küçük detayları yazılarında konu eden Necip Fazıl'ın bu düşüncelerinin kaynağında şeyhi Arvasi'nin de etkisi olduğu söylenebilir. Arvasi'nin *Rabıta-ı Şerife* kitabında 279 maddelik bir günah listesi yer almaktadır. "En büyük günahlar" başlığıyla verilen listede kadınlara atfedilen günahların çoğunlukta olduğu görülmektedir. Bunlar arasında örneğin kadının eşinin izni olmadan odadan ayrılması, oruç tutması, hacca gitmesi, iki tarafa

[1066] Kısakürek, "Sır", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 1, Cilt 2, Sayı 52, 25 Ekim 1946, s. 11.
[1067] DXB, "Grafik Meraklısı CHP'ye İthaf: Açılışımızın Canlı Grafiği", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 5, Sayı 7, 25 Kasım 1949, s. 3. İlgili fotoğraf için bkz. Ek 17.
[1068] Kısakürek, "Beyazperde", **Büyük Doğu Dergisi,** Yıl 1, Sayı 3, 1 Ekim 1943, s. 9.
[1069] "Kadın Bacakları", https://www.antoloji.com/kadin-bacaklari-siiri/ , Erişim Tarihi: 21 Ocak 2020. Necip Fazıl bu şiirine ilişkin *Büyük Doğu*'da şu ifadeleri kullanır: "Çocukluk devresinde yazdığı, sonra Allah'tan af dilediği şiir… O şiiri yazmış olmaktan utanıyorum dediği mısralardır." Bkz. Kısakürek, "Bay Yücel", **Büyük Doğu Gazetesi**, Yıl 5, Sayı 13, 3 Haziran 1949, s. 4.

salınarak yürümesi, dışarısı için süslenmesi, boşanma isteği en büyük günahlar arasında sayılmıştır.[1070] Necip Fazıl benzer görüşlerini İslam Peygamberi'ne atfedilen hadislerden örneklerle *Büyük Doğu*'da yayımlamıştır. Bunlardan bazıları şöyledir: "Kadın zaten eğri bir çizgiden yaratılmıştır. Sen onu düzelteyim diye çalıştıkça kırarsın… Erkekler üzerine kadınlardan başka fitne terk etmedim… Erkeklerin helaki, kadınlara itaattadır. Zevcinden izinsiz sokağa çıkan kadın, evine dönünceye yahut zevci kendisinden razı oluncaya kadar ilahi gazaba karşıdır…"[1071] "Doğurmayan güzel kadını bırak ve doğuran bir kadın al! Zira ben kıyamet gününde ümmetler arasında sizin çokluğunuzla iftihar edeceğim"[1072]… "Zevcinden boşanmak isteyen kadına, cennet rayihası haramdır. Eğer birinin ötekine secde etmesini emredici olsaydım kadınların kocalarına secde etmelerini emrederdim"… "Kadınlar erkeklerin dilimidir."[1073]

Kadının nasıl giyinmesi gerektiği Necip Fazıl'ın yazılarında öne çıkan bir diğer konu başlığıdır. Necip Fazıl ilk yazılarında bu konuda genel bir çerçeve çizer. Evli olan ve olmayan kadınların kıyafetlerine ilişkin bir analiz yapar: "Genç kızlarda giyim… Her çizgisi ve her rengiyle derin bir ismet ve iffet edasını heykelleştirmek… Evli kadınlar… Bütün dar ve teşhirci giyim şekilleri fazla süs gayretleri kısa etek, açık saçık nahiyeler mübalağayla boya, koku vs. bizim esas telakkimize zıt olduğu kadar dünyanın bütün muaşeret edeplerine de taban tabana zıttır."[1074]

Necip Fazıl en ağır eleştirilerini kadınların plajda ve 19 Mayıs gösterilerinde giydikleri kıyafetlere ilişkin yapar. *Büyük Doğu*'nun kapağında, üç bikinili kadının "Medeniyet şartı plaj" başlığıyla yer alan fotoğrafının altına "kabalık, çirkinlik, açıklık"

[1070] Arvasi, **Rabıta-ı Şerife**, s. 112.
[1071] "Efendimiz, Kurtarıcımız, Müjdecimizden", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 1, Cilt 2, Sayı 44, 30 Ağustos 1946, s. 4.
[1072] "Doğudan", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 1, Cilt 2, Sayı 27, 14 Nisan 1944, s. 10.
[1073] Hikmet Sahibinin Abdinin Kölesi, "Efendimiz, Kurtarıcımız, Müjdecimiz", **Büyük Doğu Dergisi,** Yıl 1, Cilt 2, Sayı 41, 9 Ağustos 1946, s. 4.
[1074] Neslihan Kısakürek, "Kızlarda ve Kadınlarda", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 1, Cilt 1, Sayı 26, 26 Nisan 1946, s. 16.

yazılmıştır.[1075] Necip Fazıl kadınların plajda görünmesinden o kadar rahatsızdır ki, bir süre sonra bir "plaj muhabiri" görevlendirir. Muhabire "plaja git ve göreceğin kepazelikleri yaz" talimatı verir. *Büyük Doğu*'da günlerce süren yazı dizileriyle plajda kadınların nasıl giyindikleri, nasıl davrandıkları kısaca "ahlâksızlıkları" anlatılır. Kadını "ev, çatı altı denen sığınağın korkunç firarileri" olarak niteleyen Muhabir Mithat Özkök, plaj izlenimlerini şu sözlerle anlatır: "Üstat beni kepazelik görmeye gönderdi ama ben sayı hesabıyla kepazelik değil, yekpare bir dünya görmekten geliyorum. Bu dünyanın ismi sadece kepazeliktir."[1076]

Plajlar *Büyük Doğu*'da "cinsi ahlâk sükûtunun panayırı" ve "fiili zina yeri" olarak nitelenir. Bu durum da Cumhuriyet rejiminin Batılılaşma çabalarıyla ilişkilendirilerek "bunun adı, garpçılık gayreti ve medeniyet"[1077] ifadesi kullanılır. Necip Fazıl bir taraftan çıplak kadın fotoğraflarını yayımlayan dergileri "baldır bacak mecmuacılığı"[1078] şeklinde eleştirirken *Büyük Doğu*'da mayolu ve bikinili kadın fotoğrafları sıklıkla yer alır. Dolayısıyla plajlar, bu yöndeki haberlerin değişmez mekânlarıdır. *Büyük Doğu*'nun henüz ilk döneminde yayımlanan bir röportaj, Necip Fazıl'ın kadına bakış açısını net bir şekilde yansıtır. Bir kadın satıcısıyla yapıldığı iddia edilen röportajda, plajda güneşlenen iki kadının fotoğrafı kullanılmıştır. Kadınlardan birinin elinde kitap olduğundan yüzü görünmemektedir. Diğerinin ise gözleri siyah bantla sansürlenerek "muhabbet dellâlının [komisyoncusunun] cebindeki resim" alt başlığıyla verilmiştir. Röportajda dellâlın "istediğiniz beğenebileceğiniz kadınlar işte caddelerden taşıyor" ifadesi dikkat çekicidir.

[1075] **Büyük Doğu Dergisi,** Yıl 1, Cilt 2, Sayı 44, 30 Ağustos 1946. *Büyük Doğu*'nun kapak sayfası için bkz. Ek 18.
[1076] Mithat Özkök, "Plaj", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 1, Cilt 2, Sayı 45, 6 Eylül 1946, s. 15.
[1077] Altuncuoğlu, "Röportajlarımız", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 2, Cilt 3, Sayı 72, 19 Aralık 1947, s. 15.
[1078] Kısakürek, "Bir Hükümet İstiyoruz", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 1, Cilt 2, Sayı 37, 12 Temmuz 1946, s. 2.

Haberde ayrıca eskiden erkeklerin dellâlların yolunu gözlediği, ancak artık ihtiyaç kalmadığı vurgusu yapılmıştır.[1079]

Necip Fazıl milli bayramların kutlanmasına karşıdır. Necip Fazıl bu karşıtlığını, Cumhuriyet'le birlikte resmi bayramların dini bayramlardan daha önemli sayılmaya başlandığı eleştirisiyle sunar.[1080] Milli bayramlara ilişkin eleştirileri özellikle 19 Mayıs gösterilerinde artar. Bunun nedeni gösterilerde kadınların "açık saçık kıyafetlerle" dans etmeleridir. 19 Mayıs kutlamaları, *Büyük Doğu*'da tam sayfa haberlerle verilir. Haber fotoğraflarında kadınların vücutlarının sadece göğüs ve bacak bölümleri kullanılır. Örneğin 19 Mayıs gösterilerinde gömlek giyen kadınların göğüs bölümlerinin yayınlandığı bir fotoğrafta şu ifadeler vardır: "Resimde gördüğünüz bakire göğüslerini acaba dünyanın neresinde görebilirsiniz?"[1081]

Necip Fazıl'ın "açık saçık" giyinen kadınları, hitap ettiği kitleye hedef gösterme çabasında olduğu da görülmektedir. Bu çabasını kurguladığı bir haber, "milli isyan", "Türk kadını ibret al" başlıklarıyla yayınlanır.[1082] *Büyük Doğu*'nun kapağında yer alan bu habere ilişkin fotoğrafta, iki erkek ve bir kadının dans ettiği ve eğlendikleri görülmektedir. Ancak haber metninde Fransa'da bir kadının açık giyindiği için linç edilmeye çalışıldığı yorumu vardır. Haberde, şu ifadeler kullanılmıştır:

> "Bu kadının üzerine çullanmışlar ve gün ışığı altında ve herkesin gözü önünde üstünü başını yolarak şık ve açık saçık kadını kepaze etmişlerdir… Bugün Fransa gibi serbestlik ve hafiflik merkezi bir yerde bile artık lüks ve açık saçıklık milli bir isyan doğuracak kadar halk yığınlarına tesir etmeğe başlar. Acaba biz bu mevzuda… Vaziyetimizi düşünüyor muyuz? İbret al."[1083]

[1079] Selahattin Güngör, "Muhabbet Dellâlı", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 1, Cilt 1, Sayı 9, 12 İkinciteşrin 1943, s. 15. Bkz. Ek 19.

[1080] Kısakürek, "Bayram", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 1, Cilt 2, Sayı 45, 6 Eylül 1946, s. 8

[1081] **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 2, Cilt 3, Sayı 68, 17 Ekim 1947, s. 15. Fotoğraf için bkz. Ek 20.

[1082] **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 3, Cilt 4, Sayı 87, 2 Nisan 1948.

[1083] Fotoğraf için bkz. Ek 21. Necip Fazıl 1969'da Kayseri'de açık giyindiği gerekçesiyle bir grubun saldırısına uğrayan kadına ilişkin yazısında *Büyük Doğu* dergisinin bu kapağını hatırlatarak saldırganların haklı olduklarını savunmuştur. Kısakürek, "Kayseri", **Büyük Doğu Dergisi**, 14. Devre, Sayı 3, Temmuz 1969, s. 19.

Necip Fazıl plaj yazıları gibi, yine günlerce süren fuhuş yazı dizileri hazırlar. Necip Fazıl fuhuşun artışını, kadının evinden çıkması ve yükseköğrenim görmesiyle bağlantılandırır. Özellikle lise ve üniversitelerde okuyan kadınların fuhuşa yöneldiğini iddia eder. Bu yönde sistematik yayınlarla okuyucuları da ahlâk zabıtası rolüne ortak etmeye çalışır. *Büyük Doğu* okuyucularından gelen mektup ve fotoğraflar günlerce yayımlanır. Üniversitelerde kadınların iffetsizce davrandıkları, "fahişe gibi hareket ettikleri"[1084] ve buna benzer hakaret, aşağılama ve suçlamalarla bu yayınlar sürdürülür. Bu doğrultuda asparagas ve sansasyonel haberlere yer verilir. Örneğin Erenköy Kız Lisesi'nde, tamir için bulunan bir boyacının "Abdesthane mecralarında düşürülmüş muhtelif çocuk ölüleri bulduk. Onları toprağa gömdük"[1085] sözlerinin yer aldığı haber, *Büyük Doğu*'da tam sayfa yayınlanır. Necip Fazıl, haberin inandırıcılığını arttırmak amacıyla boyacının anlattıklarını, kendisi de dâhil 4 şahitle dinlediklerini söyler.

Büyük Doğu'daki bu yayınlar zaman zaman tepki çekmektedir. Necip Fazıl bu yayınların, din ve ahlâk adına ödemeye mecbur oldukları bir görev ve Türk kadınının hakkını koruma amacına yönelik olduğunu söyler ve kendisini şu sözlerle savunur:

> "Yağmur suyu kadar temiz, yeni yağmış kar gibi beyaz, ruhu ve başörtüsü iffet ve ismet örgüsü tülbentlerden daha pak Türk annesi, Türk kadını ve Türk kızı adına çıkarttığımız prensip sesine karşı uludular… DXB bir fuhuş hafiyesi değildir… Fazilet davacıları müfteri diye gösterilmek istenir böylece fuhuş alenen himaye edilir ve mesele ters tarafından ahlâki ve içtimai bir dava haline getirilmek istenirse, o zaman bu vatanda hiç kimse DXB ile başa çıkamaz… Mecbur edilecek olursak… En canhıraş vesikaları üst üste vermekten bir an bile tereddüd etmeyeceğiz."[1086]

[1084] "Vesikaların En Müthişi", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 5, Sayı 5, 11 Kasım 1949, s. 9.
[1085] "Vesika", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 5, Sayı 7, 25 Kasım 1949, s. 16. TBMM Devlet Hastanesi Kadın Doğum Uzmanı Opr. Dr. Fatoş Betül Sevgican, bu çalışma için kendisiyle yapılan görüşmede haberi şöyle değerlendirmiştir: "Bebek ölüsünün tanınabilir duruma gelmesi 11-12 hafta sürer. Bu süreye ulaşıncaya kadar düşen bebekler, bir insan formunda değil kan halindedir. Dolayısıyla bakıldığı zaman "bu bir bebek" denilmesi ihtimali yoktur. Kaldı ki, 11-12 haftalık bebek bile tanınmayacak kadar küçüktür, yaklaşık 5 cm'dir. Bu nedenle "çocuk ölüleri" ifadesi çok iddialı." Mülakat tarihi: 17 Ocak 2017. Diğer taraftan haberde yer alan "muhtelif çocuk ölüleri" ifadesiyle görüldüğü iddia edilen bebek ölülerinin birden fazla olduğu belirtilmiştir. Her biri en az 11-12 haftalık birden fazla bebek ölüsünün aynı yerde bulunması tesadüf olamayacağından haberin doğruluğu şüphelidir.
[1086] DXB, "Hak", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 5, Sayı 6, 18 Kasım 1949, s. 3.

Öğrenim gören kadınların fuhuşla ilişkilendirilmesi Meclis gündemine de taşınmıştır.[1087] Kırşehir Milletvekili Sahir Kurutluoğlu konuşmasında "memleketin yarınki entelektüel annelerine bu derece ağır ithamlarla dil uzatmanın bütün topluma karşı işlenmiş bir suç" olduğunu belirtmiştir.[1088] Kurutluoğlu'nun *Büyük Doğu*'da yayımlanan ve üniversiteli kız öğrencilere yönelik "ahlâk kaidelerini hiçe sayarak yapılan isnatlar" için nasıl bir adli işlem yapılacağına ilişkin önergesi, Adalet Bakanı Fuad Sirmen tarafından cevaplanmıştır. Sirmen cevabında bu yayınlar hakkında soruşturma açılmasının yayına konu olan kişilerin şikâyetine bağlı olduğunu ve bu yönde bir talep gelmediği açıklamasını yapmıştır.[1089]

Necip Fazıl kadınların toplumsal hayatta görünürlüğünü "Tramvaylardaki insan pestilinin yüzde 60'ını kadınların oluşturuyor… Öz evi kadının cehennemi oldu"[1090] ifadesiyle yorumlar. Kadının evi dışında hayatı olmaması gerektiğini düşünen Necip Fazıl, şeriata göre "kadının kocasına teslim edildiğini", kadının yüzünden başka hiçbir noktasını çıplak olarak göstermemesi gerektiğini söyler.[1091] İslam'da kadına hâkimlik ve imamlığın yasak olduğunu belirten Necip Fazıl, kadının "en yüksek ve ulvi mevkinin… erkeğinin yuvası" olduğunu ifade eder.[1092] Kadının Cumhuriyetle birlikte yaşadığı değişimlerin en çok Necip Fazıl'ı sarstığını belirten Ergun Göze kitabında Necip Fazıl'la ilgili şu anısını anlatır:

> "Necip Fazıl bir defasında yine mevkuftur ve dayanılmaz ıstıraplar içindedir. Ve bunu temin için, içinde bulunduğu dayanılmaz haksızlığı ve acıyı o kadar belagatle belirtir ki, heyetin birisi kadın olan azasının gözlerinden yaş süzülmeye

[1087] "Kırşehir Milletvekili Sahir Kurutluoğlu'nun Büyük Doğu Mecmuasında Atatürk ve Üniversiteli Kızlar Aleyhinde Yayınlanan Yazılardan Dolayı Ne Gibi Adli İşlem Yapıldığına ve Mümtaz Faik Fenik Hakkındaki Katileşen Mahkûmiyet İlamının İnfaz Edilmemesi Sebebine Dair Sorusuna Adalet Bakanı Fuad Sirmen ve Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanı Kemali Bayizit'in Sözlü Cevabı", **TBMM Tutanakları**, 11. Birleşim, 30 Kasım 1949.
[1088] **TBMM Tutanakları**, s. 231.
[1089] **TBMM Tutanakları**, s. 228.
[1090] Kısakürek, "Ev ve Kadın", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 1, Cilt 1, Sayı 1, 2 Kasım 1945, s. 13.
[1091] Kısakürek, "İslam ve Kadın", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 2, Cilt 3, Sayı 70, 31 Ekim 1947, s. 2.
[1092] Kısakürek, **a.g.m.**, s. 2.

> başlar. Fark eden üstat durur ve herkesin aynı manzarayı görmesini temin ettikten sonra "işte der şeriatın bir sırrı daha tecelli etti: kadından ceza hâkimi olmaz."[1093]

Necip Fazıl, Büyük Doğu idealini anlatırken Başyücelik Devleti'nin "bir evde baba sıkıyönetimi" tavrı içinde olduğunu ifade eder.[1094] Ancak bu müdahaleci tavır Necip Fazıl'ın tasarladığı Büyük Doğu toplumunda en başta kadına yönelecektir. Başyücelik Devleti'nde kadın bir nesnedir, araçtır, yarım insandır. Başyücelik Devleti'nde kadın yaşamının tüm unsurları tanımlanmış ve sınırları çizilmiştir. Necip Fazıl, Başyücelik emirlerinde kadının öncelikle kıyafetiyle "şeri hadlere" gireceğini belirtir. Bu şeri hadler şu anlama gelir: "şeriatın kadın vücudunda görünmesine müsaade ettiği kısımları açık bırakıp, görünmesine müsaade etmediği kısımları örtmek".[1095] Kadının ruh halinin dahi, Başyücelik Devleti'nde nasıl olması gerektiği belirlenmiştir. Kadın daima "derin ve esrarlı bir hicap" ifadesi içinde olacaktır. Necip Fazıl, Başyücelik Devleti'nde kadınların "hayâ ve iffet" ifadesi taşıdıklarından erkeklerin kadınların yüzüne baktıklarında ürpereceklerini ve bu nedenle kadınlara saygı duyulacağını savunur.[1096] Başyücelik Devleti'nde kadın dini yasaklar dâhilinde hareket edecek, dolayısıyla hayatı evinde geçecektir. Bu durum, Necip Fazıl tarafından "ev kadrosunun ve aile çerçevesinin sultanı" ifadesiyle cazip gösterilmeye çalışılır.[1097]

Necip Fazıl'ın Başyücelik Devleti'nde eğitimi anlatırken temel karşı çıkış noktası, karma eğitim sistemidir. CHP'nin eğitim politikasına ilişkin şunları söyler: "Kız ve erkek

---

[1093] Göze, **Üç Büyük Mustarip,** s. 69. Gazeteci Kemal Bağlum anılarında Ticanilerin davasının görüldüğü duruşmada kadın savcı olduğunu ve bir Ticani'nin "Ben kadının bulunduğu yerde yargılanmam" diyerek savcının üstüne yürüdüğünü anlatır. Bkz. Kemal Bağlum, **Anıpolitik 1945-1960**, Ankara, Bilgi Yayınevi, 1991, s. 24.
[1094] Kısakürek, **İdeolocya Örgüsü-1976**, s. 343.
[1095] Kısakürek, "Başyücelik Emirleri:Kadın Kılığı", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 7, Sayı 43, 12 Ocak 1951, s. 2.
[1096] Kısakürek, "İslam İnkılabı-Kadın", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 6, Sayı 24, 1 Eylül 1950, s. 2.
[1097] Kısakürek, **a.g.m.**, s. 2.

talebe arasında toplu öğretim kanunlaştırıldı. Kız ve erkek talebeye hocaların gözleri önünde birbirinin iştahını kabartmak sanatından başka birşey sevdirilemedi."[1098]

Necip Fazıl karma eğitime karşıtlığını, Köy Enstitüleri'ni hedef alarak dile getirir. Dönemin koşullarında Köy Enstitüleri, komünizme karşı din politikasıyla pekiştirilen antikomünist ideoloji savunucularının hedef tahtasıdır. Necip Fazıl da, özellikle 1948 itibarıyla yoğunlaşan Köy Enstitüleri'ne yönelik itibarsızlaştırma kampanyasının öncülerinden biridir. Necip Fazıl'a göre, Köy Enstitüleri'nde yaşandığı iddia edilen ahlâksızlıkların temel nedeni, kadın ve erkeklerin bir arada eğitim görmesidir. Necip Fazıl'a göre Köy Enstitüleri'nde "Allah ve ahlâk düşmanı"[1099] bir nesil yetiştirilmektedir. Başta İnönü olmak üzere, Köy Enstitüleri'nin mimarı Hasan Ali Yücel ve İsmail Hakkı Tonguç *Büyük Doğu*'da hedef gösterilir. Necip Fazıl, Köy Enstitüsü'nü ziyaret eden Tonguç'a kız öğrencilerin "kolları yukarı kadar sıvanmış çırılçıplak ve göğüsleri bilhassa göze çarpan dolgun tedevvürler [yuvarlaklar] içinde" sâkilik yaptıkları[1100], öğrencilerin Enstitülerde hamile kaldıkları[1101] ve benzer iddiaları *Büyük Doğu*'da yayımlar.

Necip Fazıl, bu doğrultudaki yayınlarında yine kadınları hedef gösterir. Örneğin, bekâret raporu olduğu iddia edilen bir belge *Büyük Doğu*'da yayımlanır. Raporun, Düziçi Köy Enstitüsü öğrencilerinden birine ait olduğu belirtilmektedir. *Büyük Doğu*'da rapora ilişkin şu ifadeler yer almaktadır: "Dikkatle okuyacak olursanız, 14 yaşında bir kızın doktor muayenesi ile ne türlü bir iffet sakatlığı belirttiğini görür ve hayret ve dehşetten donarsınız."[1102] Benzer bir haber, Samsun'daki Köy Enstitüsü için de yapılır. Necip Fazıl okulda Milli Eğitim'den bir yetkilinin teftiş yaptığını ve kız öğrencilerin hepsinin

[1098] Kısakürek, "24 Maddede 24 Yıl", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 2, Cilt 3, Sayı 70, 31 Ekim 1947, s. 2.
[1099] Kısakürek, "Köy Enstitüleri", **Büyük Doğu Gazetesi**, Yıl 5, Sayı 5, 8 Nisan 1949, s. 1.
[1100] "Vesikalar", **Büyük Doğu Gazetesi**, Yıl 5, Sayı 6, 15 Nisan 1949, s. 1.
[1101] DXB, "Köy Enstitüleriyle İlgili 40 Gerçek", **Büyük Doğu Gazetesi**, Yıl 5, Sayı 5, 8 Nisan 1949, s. 1-4.
[1102] **Büyük Doğu Gazetesi**, Yıl 5, Sayı 20, 22 Temmuz 1949, s. 4. Rapor için bkz. Ek 22.

muayeneden geçirildiğini anlatır. Necip Fazıl, kız öğrencilerle ilgili "çoğu anasının kızı"[1103] ifadesini kullanır.

Necip Fazıl'ın Başyücelik devlet tasarımına göre, toplumsal ve siyasal olarak en çok baskıya maruz kalacak olan kesim kadınlardır. Kadına, Cumhuriyet'le birlikte verilen tüm haklar geri alınacak, kadınlar, şeriat ve onun uygulayıcıları olan erkekler tarafından belirlenen sınırlar içinde hareket edeceklerdir. Başyücelik Devleti'nde kadının ikincil konumu emirlerle netleştirilmiş, kadının araçsallaştırılması annelik görevinin kutsal olduğu vurgusuyla meşrulaştırılmaya çalışılmıştır.

D. Başyücelik Devleti'nin İdeolojisi

Necip Fazıl ideolojiyi iyi-kötü, halis-menfur ve tam-yarım ikiliklerini kullanarak niteler. Bu ayırımda iyi, halis ve tam olan Necip Fazıl'ın "biricik kurtuluş yolu"[1104] olarak nitelendirdiği İslam ideolojisidir. Necip Fazıl'ın teorisini anlatırken kullandığı ideoloji kavramı pek çok yazısında İslam'la, Müslümanlıkla özdeştir.

Başyücelik Devleti'nin ideolojisi bu doğrultuda İslam olmakla birlikte bu ideolojiye eklemlenen öğeler, milliyetçilik, Anadoluculuk, mukaddesatçılık ve ahlâkçılıktır. Başyücelik Devleti'ni, bu öğeler kadar karşıt olduğu yani Necip Fazıl'ın kötü, menfur ve yarım ideolojiler olarak tanımladığı unsurlar da karakterize eder. Necip Fazıl temelde Cumhuriyet'le birlikte kurulan devletin ideolojisine karşı mücadele etmektedir. Büyük Doğu ideali öncelikle kişi ve kurum bazında bu ideolojiyi temsil eden

[1103] DXB, "Hep O Bay Yücel", **Büyük Doğu Gazetesi**, Yıl 5, Sayı 16, 24 Haziran 1949, s. 2. Necip Fazıl, "anasının kızı" ifadesini argodaki anlamıyla yani "kız (bakire) olmadığı halde öyleymiş gibi davranan ya da kız sanılan kadın" anlamında kullanmıştır. Bkz. Aylin Koç, "Argoda Kadın", Türk Kültüründe Argo, (ed. Emine Gürsoy Naskali, Gülden Sağol), Türkistan ve Azerbaycan Araştırma Merkezi Yayını, s. 108, http://turkoloji.cu.edu.tr/YENI%20TURK%20DILI/aylin_koc_argoda_kadin.pdf, Erişim Tarihi: 24 Ağustos 2019.

[1104] Kısakürek, "İslam İnkılabı-Giriş", **Büyük Doğu Gazetesi**, Yıl 5, Sayı 1, 14 Ekim 1949, s. 2.

Atatürk, İnönü ve CHP karşıtlığıyla şekillenir. Necip Fazıl, İslam ideolojisini Cumhuriyet ideolojisinin karşısında konumlandırır. İslam ideolojisini anlatırken CHP ve inkılaplarına atıf yapar. Necip Fazıl'a göre, CHP ideolojisi temelsizdir. "Altı ok ve altı kelimeyle" kurulmuştur;[1105] oysa devletin ideolojisi üstün bir kaynağa bağlı olmalıdır. CHP ideolojisi işte bu üstün kaynaktan yoksundur. Başyücelik Devleti'nde ise kaynak İslam'dır, Kuran'dır.[1106]

Başyücelik Devleti'nin karşıt olduğu diğer unsurlar ise Yahudilik, Masonluk, dönmelik ve komünizmdir. Bu bölümde Başyücelik Devleti'nin ideolojisini belirleyen tüm bu öğeler değerlendirilecektir. Milliyetçilik, mukaddesatçılık, Anadoluculuk ve ahlâkçılıkla Başyücelik Devleti'nde İslam ideolojisinin nasıl güçlendirildiği ve karşıt unsurlarla Başyücelik Devleti'nin nasıl konumlandırıldığı analiz edilecektir.

1. Başyücelik Devleti İdeolojisinin Eklemlendiği Öğeler

Necip Fazıl Başyücelik Devleti'nin ideolojisini belirli bir sistem ve plan içinde inşa etme çabası içindedir. Bu ideolojinin planı, Osmanlı İmparatorluğu'nda Yavuz Sultan Selim dönemi öncesinde "din ve ahlâk yönünden bozulmanın başlamadığı, "bahtiyarlık çağı"na aittir. Necip Fazıl o dönemi anlatırken aslında Başyücelik Devleti'nin kurulacağı geleceği de anlatır:

> "… O sistemli bir platform üzerindedir. Bu platformayı ona cemiyeti, cemiyetine de İslam iman ve ideolocyası bina etmiştir. O devrin muvazenesine göre, İslam iman ve ideolocyası güneşli bir gök, cemiyet bu gökten sıcaklık alan bir toprak, sanat ve fikir adamı da ferdiyetinin köklerini bu toprağa salan ve istidadına göre yemiş veren bir ağaçtır."[1107]

[1105] Kısakürek, "Artık Bu Komedya Yeter", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 1, Cilt 2, Sayı 41, 9 Ağustos 1946, s. 5.
[1106] Kısakürek, "İslam ve Herşey", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 1, Cilt 2, Sayı 36, 5 Temmuz 1946, s. 2.
[1107] Kısakürek, "Üçüncü Mektup", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 1, Sayı 7, 29 Ağustos 1943, s. 5.

Necip Fazıl Büyük Doğu idealinin bu ideolojik plan çerçevesinde milliyetçiliği, Anadoluculuğu, mukaddesatçılığı ve ahlâkçılığı himaye ettiğini ifade eder.[1108] Tüm bu öğeler İslam şemsiyesi altında birbiriyle bağlantılıdır ve ideolojisinin eklemlendiği parçaları oluşturur. Bunlar aynı zamanda Büyük Doğu idealinin inşasında Necip Fazıl için bir koruma kalkanı, resmi ideolojinin sınırlayıcı ve zorlayıcı kanun hükümlerine karşı zorunlu bir strateji olarak kullanılmıştır.

Resmi ideolojinin temel ilkelerinden birini temsil eden milliyetçilik, İslam ideolojisinin İkinci Meşrutiyet döneminden itibaren tarihsel ortaklık kurduğu bir ideolojidir. Necip Fazıl özellikle 1950 sonrası kendi anlayışıyla biçimlendirdiği milliyetçiliği öne çıkarır. Anadoluculuk, milliyetçiliğin içinde barındırdığı tonlardan biridir. Necip Fazıl'ın 1945'e kadar yayımlanan yazılarında Anadoluculuk sıklıkla vurgulanır.

Ahlâkçılık ve mukaddesatçılık ise Necip Fazıl için dini öğelerin ikâmesi amacına yönelik kullanılan kavramlardır. Ahlâkçılık Necip Fazıl'ın çok partili sistemin ilk dönemlerindeki yazılarında, mukaddesatçılık ise 1950 sonrasında kullanılmaya başlayacaktır.

Necip Fazıl'ın mukaddesatçılık, milliyetçilik, Anadoluculuk ve ahlâkçılığı ideolojik söylemine nasıl eklemlediği ve bu öğelerin Başyücelik Devleti ideolojisindeki yeri bu bölümün konusudur.

a. Milliyetçilik-Anadoluculuk

İslami literatürde dinle eş anlamlı kullanılan millet kavramı, Osmanlı Devleti'nde dini grupları nitelemek için kullanılmıştır.[1109] Yani Osmanlı'da hem "zimmilere [İslam

[1108] "Örtülü Ödenek Davası", **TBMM Kütüphanesi**, Üçüncü Oturum, Esas No: 1960/21, 1 Aralık 1960, s. 93.
[1109] Ortaylı, "Millet", **Türkiye Diyanet Vakfı Ansiklopedisi**, Cilt 30, 2005, s. 66.

Devletinin tebâsında olan ve haraç veren gayrımüslimlere] karşı Müslüman cemaati", hem de "ehl-i kitab veya zimmi statüsü altında İslam'ın tanıdığı"[1110] Rum, Ermeni ve Yahudi gruplar için millet ve cemaat kavramları kullanılmıştır. Osmanlı Devleti'nin gayrımüslimleri dışa dönük amaçlar doğrultusunda millet, iç idari amaçlar için ise cemaat olarak nitelediği belirtilmektedir.[1111] Her ne kadar millet kavramının Osmanlı Devleti'nde klasik çağdan itibaren kullanılmaya başladığı bilinse de[1112], dini cemaatleri "hukuk ve himaye bahşedici bir ahitle" özel statülü bir varlık olarak tanıyan[1113] millet sistemi 18. yy sonrası ortaya çıkmıştır.[1114] Millet sistemi, devletçe belirlenen özel idari ve mali düzenlemeler çerçevesinde dini grupların kendi ruhani liderlerinin yönetimi altında bulunduğu bir sistemi ifade etmektedir.[1115] Buna göre, her zümre kendi toplumsal grubu içinde yaşamakta, diğer dini gruplarla ilişki ve çatışma bu nedenle en aza inmektedir.[1116] Bu sistemle grupların dini kimliklerinin korunması sağlanmıştır. Diğer taraftan millet sistemiyle bu dini grupların devlette temsil ve kamu hizmetinden nüfusları oranında yararlanmaları mümkün olmuştur. Örneğin 19. yy'da gayrı müslimlerin toplam nüfus içindeki oranı üçte bir kabul edildiğinden Tıbbiye, Mülkiye ve Galatasaray okullarına üçte bir oranında alım yapılmıştır. Protokolde ve Cuma selamlığında asker, çavuş ve subaylar arasında her milletin kontenjanına önem verilmiştir.[1117]

Braude, millet kavramının Müslümanlar'ı ifade eden geleneksel anlamının muhafaza edildiğini söyler. Ancak 18.yy sonrası bir sistem olarak ortaya çıkışında en önemli nedenin, büyük güçlerin imparatorluk bünyesindeki dindaşlarının hak ve

[1110] Ortaylı, **Osmanlı'da Milletler ve Diplomasi**, İstanbul, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, 2009, s. 96.
[1111] Benjamin Braude, **"**Osmanlı Millet Düzeninin Kuruluş Efsaneleri-1", (çev. Kurtuluş Dinçer), **Tarih ve Toplum Dergisi**, Sayı 40, Nisan 1987, s. 227.
[1112] Ortaylı, "Millet", **Türkiye Diyanet Vakfı Ansiklopedisi**, Cilt 30, 2005, s. 66.
[1113] Ortaylı, **a.g.m.**, s. 66.
[1114] Braude, "Millet Sisteminin İlginç Tarihi", **Osmanlı Ansiklopedisi**, Cilt 4, (ed. Güler Eren), Ankara, Yeni Türkiye Yayınları, 1999, s. 253.
[1115] Ortaylı, **Osmanlı'da Milletler ve Diplomasi**, s. 95.
[1116] Ortaylı, "Millet", **Türkiye Diyanet Vakfı Ansiklopedisi**, Cilt 30, 2005, s. 67.
[1117] Ortaylı, **a.g.m.**, s. 69-70.

ayrıcalıklarını koruma iddiasıyla hareket etmesi ve Osmanlı Devleti'nin de bu topluluklara kayıtsız kalamaması olduğunu belirtir.[1118] Bu durum aynı zamanda millet sisteminin Batı merkezli kapitalist-modernist dönüşümle etkileşimini ortaya koymaktadır. Bir anlamda önce ulus devlete dönüşecek, imparatorluğun yıkılmasıyla birlikte azınlık olarak nitelenecek grupların gelişim aşamasının başlangıç noktasında dini millet ve cemaatlerin bulunduğunu söylemek mümkündür. 19.yy'da söz konusu dönüşüme direnemeyen Osmanlı Devleti'nde dini cemaat ve örgütlenmeler çözülerek etnik birimlere ayrılmaya başlamıştır.[1119] Örneğin Osmanlı Devleti'nde 1831-1844 nüfus sayımlarında halk dinine göre tasnif edilirken 1870-1871 sonrasında dilsel ve etnik aidiyetler de ayırd edici özellikler olarak belirlenmiştir.[1120] Diğer taraftan Türkçe'nin resmi dil olduğu ilk kez 1876 Anayasası'nda vurgulanmıştır.[1121] Anayasanın 18. maddesi şöyledir: "Tebaai osmaniyenin hidematı [hizmetlileri] istihdam olunmak için devletin lisanı resmisi olan türkçe'yi bilmeleri şarttır."[1122] Bu dönem itibarıyla "Osmanlı siyasi terminolojisinde Arapça millet kavramı, Fransızca-Latin kökenli "nation" terimine karşılık olarak kullanmaya başlamış ve millet kelimesinin günümüze dek ulaşacak bu anlamı giderek yaygınlaşmıştır.[1123]

Necip Fazıl, millet kavramının İslam diniyle özdeş geleneksel anlamını benimsemektedir. Ancak bu yaklaşımda diğer dinler millet kabul edilmez; tek bir millet vardır ve bu millet İslam milletidir. Bu bakış açısı Necip Fazıl'ın teorisine, Başyücelik Devleti'nde diğer dini grupları "Vatan dışı" şeklinde tanımlaması ve toplumda hayat hakkı vermemesi şeklinde yansır. Necip Fazıl milleti "İslam bayrağının altında

[1118] Braude, "Millet Sisteminin İlginç Tarihi", **Osmanlı Ansiklopedisi**, Cilt 4, (ed. Güler Eren), Ankara, Yeni Türkiye Yayınları, 1999, s. 249.
[1119] Karpat, **Osmanlı'da Milliyetçiliğin Toplumsal Temelleri**, s. 18-116.
[1120] Karpat, **a.g.e.**, s. 116.
[1121] Ortaylı, **İmparatorluğun En Uzun Yüzyılı**, s. 83.
[1122] "1876 Kanun-i Esasi'si", http://www.anayasa.gen.tr/1876ke.htm, Erişim Tarihi: 19 Ağustos 2019. [sic.]
[1123] Ortaylı, "Millet", **Türkiye Diyanet Vakfı Ansiklopedisi**, Cilt 30, 2005, s. 66.

toplananlara mahsus bir isim"[1124] ve "dinin insan kadrosu"[1125] şeklinde tanımlar. Ona göre, "Ümmet, Allah resulünun tâbirleri, millet ise tâbiler topluluğunun mücerret kitle ismidir."[1126] Necip Fazıl milletin ne anlama geldiğini şöyle açıklar: "Müslim kimseye ne millettensin diye sorulsa cevabı şudur: 'Hamdolsun İslam milletindenim'… Millet mefhumu bugün kullanılan kavim manasına gelmez… Millet aslında… İslam itikadının kadrosunda kümelenmiş insanlar birliği demektir."[1127] Dolayısıyla Necip Fazıl'ın **milliyetçilik** yaklaşımı da bu doğrultuda İslami bir milliyetçiliktir.

Osmanlı'nın son döneminde milliyetçiliğin gelişimi "kültürel ve siyasal uyanışın" bir sonucu olmaktan ziyade, devletin sosyo-ekonomik ve politik yeniden yapılanması içinde değerlendirilmelidir.[1128] Milliyetçiliğin gelişimi, 1838'de Baltalimanı Anlaşmasının ardından özellikle gayrımüslimler lehine gelişen ticari faaliyetler ile iletişim olanaklarının artışı, pazar ve şehirlerin büyümesi dolayısıyla kapitalizmle bütünleşme sürecinin sonuçlarından biridir.

Tanzimat'tan Cumhuriyet'e kadar kapitalist gelişim içinde modernleşme görünümüyle milliyetçilik ya da Türkçülük düşüncesinin önemli uğrakları Yeni Osmanlılar hareketiyle başlatılabilir. Osmanlı Devleti ve toplumunun değişen şartlara uyum sağlaması gerekliliğinden hareketle Yeni Osmanlılar fikir mücadelerinin merkezine meşrutiyet ve hürriyeti koymuştur. Milliyetçiliğin henüz gelişmediği bu dönemde Yeni Osmanlılar "Türk olduklarının şuuruna sahip olmakla birlikte Osmanlıcı'dır."[1129] Özellikle Şinasi ve Ziya Paşa tarafından yazılan öz Türkçe şiirler, milli edebiyatın ve

[1124] Kısakürek, **İdeolocya Örgüsü-1976**, s. 30.
[1125] Ha.A.Ka.,"Din, Millet, Şeriat", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 1, Cilt 2, Sayı 51, 18 Ekim 1946, s. 4.
[1126] Kısakürek, **İdeolocya Örgüsü-1976**, s. 30.
[1127] Vâiz, "Hangi Millettensin Sualine Cevap", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 7, Sayı 55, 11 Mayıs 1951, s. 7.
[1128] Karpat, **Osmanlı'da Milliyetçiliğin Toplumsal Temelleri**, s. 10.
[1129] Hilmi Ziya Ülken, **Türkiye'de Çağdaş Düşünce Tarihi**, Cilt 2, Konya, Selçuk Yayınları, 1966, s. 98.

Türkçülüğün "ilk kımıldanışları" kabul edilmektedir.[1130] Namık Kemal'in fikirleriyle gelişen bu harekette Türkçülükten ziyade İslam'ın, gelenekçiliğin ve muhafazakârlığın öne çıktığı görülmektedir. Dolayısıyla Yeni Osmanlılar düşüncesi bir nevi İslam'ı çağa uydurma hareketinin başlangıcı olarak kabul edilebilir. Necip Fazıl'ın temel karşıtlık noktalarından biri olan dinin modernize edilme çabası, Yeni Osmanlılar'a yaklaşımında da belirleyicidir. Necip Fazıl Yeni Osmanlılar'ı, sıklıkla eleştirdiği Tanzimat aydınlarının aynı zihniyetteki temsilcileri olarak görür.[1131] *Büyük Doğu*'da yayımlanan bir yazıda Tanzimat'la birlikte başlayan hürriyet düşüncesinin Osmanlı ümmetçiliğinin parçalanmasına neden olduğu, ardından milliyetçilik cereyanları ile istiklâl fikirlerinin hazırlanmaya başladığı anlatılmıştır.[1132] Ancak Necip Fazıl'ın özellikle Namık Kemal ve Şinasi'ye tepkisi, mason olmalarından kaynaklanmaktadır. Necip Fazıl için masonluk, dinsizlik ve din düşmanlığıyla eşdeğerdir.[1133] Necip Fazıl'a göre "mason düşmanı milliyetçi padişah" İkinci Abdülhamit'in tasfiyesine neden olan süreç Tanzimat döneminde başlamış, Namık Kemal ve Şinasi ile devam etmiştir.[1134] Necip Fazıl, Namık Kemal'i "Geriye dönmeyi en büyük tehlike kabul eden fakat ileriye doğru da vatan çığlığından başka hiçbirşey bilmeyenlerden"[1135] sözleriyle anlatır.

Osmanlı Devleti'nde milliyetçiliğin sistemleştirilip yaygınlaşması, Çarlık Rusyası'ndan göç eden aydınlarla birlikte başlamıştır.[1136] Azerbaycanlı Hüseyinzade Ali, Ahmet Ağaoğlu ve Kazanlı Yusuf Akçura Türk etnik milliyetçiliğini geliştiren

---

[1130] Ülken, **a.g.e.**, s. 319.
[1131] Kısakürek, "Üçüncü Mektup", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 1, Cilt 2, Sayı 36, 5 Temmuz 1946, s. 11.
[1132] Mehmet Sami Karayel, "Tarih ve Sultan Hamit", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 1, Cilt 3, Sayı 28, 21 Nisan 1944, s.14
[1133] Başyücelik Devleti'nin karşıt ideolojilerinden masonluğa ilişkin kapsamlı bilgiye ileriki bölümlerde yer verilecektir.
[1134] Prof. Ş.Ü., "Türk (!) Masonları ve Masonluğu", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 5, Sayı 4, 4 Kasım 1949, s. 12.
[1135] Kısakürek, "Üçüncü Mektup", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 1, Cilt 2, Sayı 36, 5 Temmuz 1946, s.11.
[1136] Mehmet Ali Ağaoğulları, "Aşırı Milliyetçi Sağ", **Geçiş Sürecinde Türkiye,** (der. Irvin Cemil Schick, Ertuğrul Ahmet Tonak), İstanbul, Belge Yayınları, 1987, s. 193.

aydınlardır.[1137] İlk kez Yusuf Akçura'nın makalesinde İslamcılık ve Osmanlıcılıkla birlikte milliyetçilik, bir ideoloji olarak tanımlanmıştır. Akçura 1904 tarihli makalesinde Türklük fikrinin yeni doğmuş bir çocuk olduğunu belirtmiştir. Akçura ayrıca Türk milliyetinin teşekkülünde İslam dininin önemli bir unsur olduğunu vurgulamıştır.[1138]

Milliyetçiliğin gelişiminde üçüncü uğrak, 1908'de Jön Türkler tarafından gerçekleştirilen devrim ve sonrasıdır. Jön Türkler "Osmanlı devlet geleneğine başkaldırı"[1139] anlamını taşıyan devrimle gelenekselciliğin, Osmanlıcılık düşüncesiyle İslamcılığın Osmanlı Devleti ve toplumundaki konumunu sarsmıştır. İslamiyetin devlet içindeki yeri, devrim sonrası tartışma konusu olmaya başlamıştır.[1140] Şerif Mardin'e göre Jön Türkler "makul ölçüde" dini konulara önem vermiş ancak uzun vadede laik eğilimler belirmiştir.[1141] Örneğin İttihat ve Terakki "dine karşı aşırı görüşleri" nedeniyle Batıcıların en güçlü yayın organı olan *İçtihad*'ı kapatmıştır. Diğer taraftan 1914'te dini mahkemelerin Adliye denetimine alınması,[1142] hükümetin yayın organı olan *İslam* mecmuasında Kur'an'ın Türkçe çevirilerinin yer alması[1143] gibi Cumhuriyet dönemine devredilecek laik uygulamaların da mimarıdır. Necip Fazıl'a göre Jön Türkler ve İttihatçılar da Yeni Osmanlılar gibi "tam ve açık bir mason eseridir."[1144] İttihatçılık "beşiği Selanik'te sallanan mason oyuncağıdır."[1145] Selanik, Osmanlı devletinin önemli fikir ve ticaret merkezlerinden biri olması nedeniyle fikir akımlarının da geliştiği bir

[1137] Karpat, **Osmanlı'da Milliyetçiliğin Toplumsal Temelleri**, s. 183.
[1138] Yusuf Akçura, **Üç Tarz-ı Siyaset**, Ankara, Türk Tarih Kurumu Basımevi, 1976, s. 34.
[1139] Zafer Toprak, **Türkiye'de Milli İktisat 1908-1918**, İstanbul, Doğan Kitap, 2012, s. 33.
[1140] Mardin, **Bediüzzaman Said Nursi Olayı**, (çev. Metin Çulhaoğlu), İstanbul, İletişim Yayınları, 2015, s. 191.
[1141] Mardin, **a.g.e.**, s. 150.
[1142] İnalcık, **Osmanlı Tarihinde İslamiyet ve Devlet**, s. 143-149.
[1143] Meydan, **Atatürk ile Allah Arasında**, s.666.
[1144] Prof. Ş.Ü., "Bizde Masonluk", **Büyük Doğu Gazetesi**, Yıl 5, Sayı 5, 8 Nisan 1949, s.4.
[1145] Prof. Ş.Ü., "Türk ! Masonları ve Masonluğu", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 5, Sayı 4, 4 Kasım 1949, s. 12.

yerdir. Necip Fazıl için Selanik, mason ve Yahudilerin yoğun yaşadığı bir yer olması nedeniyle Osmanlı Devleti'nin çöküşünü simgeleyen "Türk anavatanına akıtılan zehir kanalizasyonun kaynağı"dır.[1146]

1912 itibarıyla başlayan süreç milliyetçiliğin gelişiminde dördüncü uğraktır. Bu tarihe kadar Osmanlı kimliği korunurken Balkan Savaşı'yla birlikte Türk olmayanlar için bu üst kimlik anlamını yitirmiştir. Peyami Safa, Balkan Savaşı ile birlikte "milliyetçilerin ortaya koydukları öz Türk unsurundan başka himaye edilecek Müslüman kalmadığından" bu tarih itibarıyla İslamcı bir hareket ya da politikaya ihtiyaç duyulmadığını anlatır.[1147] Böylece Türkçe'yi dili kabul ederek "Babıaliye sadık kalan tek unsur" olan kesim,[1148] aynı zamanda İttihat ve Terakki'nin takip edeceği politikayı da belirlemeye başlamıştır. Dolayısıyla Batıcıları, İslamcıları ve Türkçüleri bünyesinde toplayan İttihat ve Terakki, Türkçülük'te karar kılacaktır. Programına "Türk milletini arındırmak, kuvvetlendirmek ve diğer Türklerle irtibatını sağlamak"[1149] şeklinde hedefler koyan İttihat ve Terakki, Birinci Dünya Savaşı sırasında uygulayacağı milli iktisat politikasıyla Türkçülük düşüncesini siyasal alana taşımıştır. İttihat ve Terakki ile birlikte İslam birliği ve İslamcılık düşüncesinden giderek uzaklaşılmasıyla, bir Türk kimliğinin inşası kaçınılmaz gözükmektedir. Zira İttihat ve Terakki'nin 1914 itibarıyla uygulamaya koyduğu milli Türk burjuvazisi yaratmaya yönelik milli iktisat politikası ancak "etnik sayılabilecek bir türdeşlik" ve "müşterek vicdan"la[1150] gerçekleştirilebilecek bir politikadır.

Tanzimat'tan itibaren savunulan gelenekçi ve reformcu anlayış, 1914 itibarıyla Ziya Gökalp tarafından Türkçülüğe uyarlanmıştır.[1151] İttihat ve Terakki'nin ideoloğu,

---

[1146] Kısakürek, **Ulu Hakan Abdülhamit Han**, s. 391.
[1147] Peyami Safa, **Türk İnkılabına Bakışlar**, Ankara, Atatürk Araştırmaları Merkezi, 1996, s. 46.
[1148] Toprak, **Türkiye'de Milli İktisat 1908-1918**, s. 38.
[1149] Metin Hülagü, **İslam Birliği ve Mustafa Kemal**, İstanbul, Timaş Yayınları, 2008, s. 177.
[1150] Toprak, **Türkiye'de Milli İktisat 1908-1918**, s. 99.
[1151] Tankut Soykan, "Ziya Gökalp ve Hilafet", **Toplumsal Tarih Dergisi**, Sayı 87, 2001, s. 14.

aynı zamanda Türkçülük düşüncesinin mimarı kabul edilen Ziya Gökalp, Anadolu, Türk kültürü ve diline odaklanmış[1152] ancak bunu yaparken Akçura ile paralel şekilde İslam'ı bütünüyle dışlamamıştır.[1153] Gökalp'in, Türkçülük fikriyle İslam'ın ters düşmediği, Türkçülerin hedefinin "çağdaş bir İslam Türklüğü" olduğu şeklindeki düşünceleri aslında bir sentez çabasını yansıtmaktadır.[1154] Bu düşünce, Yeni Osmanlılar'la başlayan İslam'ın modern koşullara uydurulması çabasının Cumhuriyet öncesi son halkası olarak gözükmektedir. Ve bu bakımdan Necip Fazıl, Ziya Gökalp Türkçülüğüne de karşı çıkmaktadır. Necip Fazıl karşıt olduğu ideolojilere eleştirilerini teorik düzeyde değil, kişi odaklı yapar. Diğer taraftan eleştirilerinin dozunu koşullara göre ayarlar. Bu çalışmada sıklıkla tekrarlamak durumunda kaldığımız üzere Necip Fazıl'ın *Büyük Doğu*'nun birinci dönemi ile sonrasında fikirlerindeki değişim, Gökalp'le ilgili görüşleri için de geçerlidir. *Büyük Doğu*'nun ilk döneminde yani tek parti iktidarıyla uyum içinde olduğu yıllarda Gökalp'le ilgili şunları söyler:

> "… Ziya Gökalp okuduğunu anlamış, Garple temasını en mahrem planlara kadar derinleştirebilmiş, meyili ve nispet gösterdiği fikir sistemini kendi ferdi ve içtimai şartları içinde yoğurabilmiş, onu samimi bir şahıs ve millet davası haline getirebilmiş ilk Türk tefekkür adamıdır… İtirafa mecburum ki, Gökalp, nakış ve fantazyadan kurtulmuş büyük şekil ve mimariye kucak açmış, başı sistem ve meseleye yuvalık etmiş Tanzimat'tan beri ilk ve yegâne Türk tefekkür adamıdır."[1155]

Necip Fazıl *Büyük Doğu*'nun ikinci döneminde yani yaklaşık 6 yıl sonra 1949'da Gökalp ve Türkçülük anlayışına ilişkin şunları yazar:

> "… Türkçülük, İttihat ve Terakki miti olan Ziya Gökalp anlayışı bizim nazarımızda müstehasecilikten [fosilcilikten] başka bir şey değildir. Türk'ün ruh feyzini aldığı kaynak üstünde her kavmi azizleştirme, bizce gayet dar bir yobazlıktan ileriye geçemez. Artık hiçbir efsanede son derece çiy ve ekşi kavimcilik südiyle nesilleri besleyebilecek cevher bulunmadığı meydana çıkmıştır. İster eski Roma kurdunun ister Bozkurdun memeleri kurumuştur… En parlak ve berrak renk ve ifadeyi verici kap ve zarf manasına milliyetçilik ise

[1152] Karpat, **Osmanlı'da Milliyetçiliğin Toplumsal Temelleri**, s. 184.
[1153] Ziya Gökalp, **Türkleşmek, Muasırlaşmak, İslamlaşmak**, (sadeleştiren: Yalçın Toker), İstanbul, Toker Yayınları, 2004, s. 34-80.
[1154] Gökalp, **a.g.e.**, s. 43.
[1155] Kısakürek, "Altıncı Mektup", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 1, Cilt 1, Sayı 10, 19 İkinciteşrin 1943, s. 5

> Büyük Doğu milliyetçiliğidir ve bu tamamıyla ruhi muhtevanın emri altındadır…"[1156]

1949'da "Ziya Gökalp" başlıklı bir başka yazısında ise şu ifadeleri kullanır: "… Yıldönümünü kutladılar ve hakkında yanlış yunnuş laflar ettiler. Ziya Gökalp Durkaym'dan kopya ettiği içtimai fikirlerini gerçek ruh muhtevası dışı posa Türkçülüğüne tatbik etmiş bir fikircidir. Ve tam manasıyla bir Allahsızdır. Ona inanmadığı ve canını teslim ederken çok iyi bilerek konuşuyoruz söve söve gittiği Allah'tan rahmet dilemeyeceğiz."[1157]

Necip Fazıl'ın incelediğimiz dönemde milliyetçiliğe bakış açısı da aşama aşama değişikliğe uğramıştır. *Büyük Doğu*'daki ilk dönem yazılarında rejimin belirlediği şekilde "Türk milliyetçisi"[1158] ifadesini kullanır. Büyük Doğu idealinin ilkeleri şeklinde sunduğu dokuz ilkenin üçüncü maddesi milliyetçiliktir. 1944 ve 1946'da Büyük Doğu ilkelerini iki kez, ancak önemli değişikliklerle yayımlamıştır. Bu iki yazıdaki farklılıklar, Necip Fazıl'ın milliyetçilik anlayışındaki değişimi de yansıtmaktadır. 1944'teki yazısında şu ifadeleri kullanır:

> "Biz, gerçek milliyetçiliği geriye doğru değil, ileriye doğru… anlayış ve görüşe bağlıyoruz… Irk ve toprak şartlarını geride bırakmış… yepyeni bir görüş ve duyuş içinde milliyetçiyiz… Bizim milliyetçiliğimiz… sadece ruh ve keyfiyet vakıâlarına bağlı… bir telakkiden ibaret… Yeryüzünde hiçbir yabancı unsura 'yasak!'demeksizin, her kıymeti Türk ruhunun vahidinde [birliğinde] yasaklaştıran bu görüş, öz ve gerçek milliyetçiliği belirtir."[1159]

Necip Fazıl'ın 1944'te yazdığı bu milliyetçilik anlatımının ilk bakışta anlaşılması zordur. Bu durum daha önce de vurguladığımız gibi dönemin koşullarıyla ilgilidir. 1946'da milliyetçilik düşüncesi, 1944'teki metne yapılan eklemelerle netlik kazanacaktır.

[1156] Kısakürek, "Türk Ocakları", **Büyük Doğu Gazetesi**, Yıl 5, Sayı 3, 25 Mart 1949, s. 4.
[1157] Kısakürek, "Ziya Gökalp", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 5, Sayı 4, 4 Kasım 1949, s. 9.
[1158] Kısakürek, "Milliyetçilik Nedir", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 1, Sayı 13, 10 Aralık 1943, s. 2.
[1159] Kısakürek, "9 Anahtardan Üçüncüsü: Milliyetçilik", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 1, Cilt 2, Sayı 21, 3 Mart 1944, s. 2.

Necip Fazıl milliyetçilik anlayışının temeli olan ve "ruh" kavramıyla gizlemeyi tercih ettiği İslam ifadesini 1946'da açıkça yazacaktır:

> "Ya şu boyuna Türk ruhu, Türk ruhu dediğimiz şey nedir ki? ... Bir kavmin ruhunu dayadığı iman kaynağı manasına gelen ve son zamanlarda gerçek delâletinden kaydırılıp kavmiyet mânasına kullanılmaya başlayan milliyetçilikten anladığımız bir zarf işi olmaktan ziyade bir mazruf işi… İşte bizim milliyetçiliğimiz: İslam'a bağlı Türk ruhunun bu mutlak kadro içinde Türk duygu ve düşünce hususiyetlerinin milliyetçiliği!… Ve işte cihan ölçüsünde milliyetçilik!…"[1160]

Necip Fazıl, "Türk'ün ruh kökü"[1161] olarak nitelediği İslam'ın önünde bir milliyetçilik kabul etmediğini 1946'daki bu sözleriyle ilan etmiştir. Ona göre ancak İslam'ın emrinde ve dinin amaçlarına hizmet eden bir milliyetçilikten söz edilebilir. Necip Fazıl'ın milliyetçiliği, ne Gökalp'in örf ve âdetleri de kapsayan Türkçülüğüne benzemektedir, ne de Cumhuriyet'le birlikte benimsenen Osmanlı geleneğini dışlayan seküler milliyetçilik anlayışına. Savunduğu milliyetçiliği "mekânsız milliyetçilik"[1162] şeklinde ifade eden Necip Fazıl bu doğrultuda kavmiyetçiliği de reddetmiştir.

Başyücelik Devleti, görünürde dünyadaki tüm Müslümanları kapsayacak evrensel bir proje olmaktan uzaktır. Ancak Necip Fazıl'ın "cihan ölçüsünde milliyetçilik"[1163] şeklinde tanımladığı anlayışta evrensellik içkindir. Necip Fazıl'ın İslam İnkılabı'nın hedeflerinden biri olarak yer verdiği Asyacılık düşüncesindeki "dünya Müslümanları"[1164] vurgusu dışında teoride bu yönde bir amaçtan bahsedilmemiştir. Necip Fazıl Müslümanlar'ı bir ve bütün kabul etmekte yani açıkça ifade edememiş olsa da "ümmet"[1165] kavramını benimsemektedir. Necip Fazıl bu kavramı kullanamamakla

---

[1160] Kısakürek, "Milliyetçilik", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 1, Cilt 2, Sayı 29, 17 Mayıs 1946, s. 2.
[1161] Kısakürek, **Benim Gözümde Menderes**, s. 134.
[1162] Kısakürek, "Söğüt", **Büyük Doğu Dergisi,** Yıl 2, Cilt 3, Sayı 59, 18 Nisan 1947, s. 11.
[1163] Kısakürek, "Milliyetçilik", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 1, Cilt 2, Sayı 29, 17 Mayıs 1946, s. 2.
[1164] Kısakürek, "İslam İnkılabı-Asyacılık", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 6, Sayı 31, 20 Eylül 1950, s. 2.
[1165] Ümmet, "Bir Peygamber'in tebliğ ettiği dine inanan veya o dine muhatap olanların meydana getirdiği topluluk" anlamına gelmektedir. **İslam Ansiklopedisi**, "Ümmet", https://islamansiklopedisi.org.tr/ummet, Erişim Tarihi: 12 Haziran 2018.

birlikte örneğin "İslam İnkılabı-Üreme ve Türeme" başlıklı yazısında, "büyük ümmet idealinden" ve bu ideale hizmet edecek nesillerin çoğalması gerekliliğinden bahsetmiştir.[1166] Bir yazısında ümmet kavramının Müslüman olmayanları da kapsadığını şu sözlerle savunmuştur: "Biz bilenlerdeniz ki, bütün insanlık icabet edenleri ve etmeyenleriyle Peygamberler Peygamber'inin ümmet kadrosu içindedir."[1167]

Cumhuriyet'le birlikte benimsenen milliyetçilikten 1946 itibarıyla belirgin şekilde uzaklaştığını gördüğümüz Necip Fazıl, bu dönemde nüfus cüzdanlarında sadece uyruk bölümünün ve "Türkiye Cumhuriyeti" ifadesinin yer almasını, din ve mezhep bölümlerinin olmamasını "Dinsizliğimizi ilan ediyorlar…Yeni yetişenlerin dini belli değil" sözleriyle eleştirir.[1168]

Bir süre sonra yazılarında "İslam'a bağlı Türk"[1169] ifadesi yerini "milliyetçi ve mukaddesatçı Türk"[1170] ifadesine bırakır. Necip Fazıl mukaddesatçılıkla ifade ettiği ideolojisini böylece milliyetçi ve Türk kavramlarıyla koruma altına almıştır.

1949 itibarıyla solun karşısında konumlanan tüm siyasi akımların tutunduğu antikomünist ideolojinin yükselişiyle birlikte Necip Fazıl bu kez milliyetçilik ideolojisini komünizmle mücadele için kullanır. Dinsiz olarak nitelediği komünistleri "milliyetsiz"[1171] şeklinde de tanımlamaya başlar. Necip Fazıl'a göre komünistlerin iki düşmanı vardır: "dindarlar ve milliyetçiler."[1172]

[1166] Kısakürek, "İslam İnkılabı-Üreme ve Türeme", **Büyük Doğu Dergisi**, Sayı 30, 13 Ekim 1950, s. 2.
[1167] Kısakürek, "İslam İnkılabı-Giriş", **Büyük Doğu Dergisi**, Sayı 1, 14 Ekim 1949, s. 2.
[1168] "Davanız Davamız", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 1, Cilt 2, Sayı 31, 31 Mayıs 1946, s. 8.
[1169] Kısakürek, "Milliyetçilik", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 1, Cilt 2, Sayı 29, 17 Mayıs 1946, s. 2.
[1170] Kısakürek, "Memleket Gazetesine", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 2, Cilt 3, Sayı 71, 7 Kasım 1947, s. 8.
[1171] Kısakürek, "Bizzat Sen", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 7, Sayı 45, 26 Ocak 1951, s. 2.
[1172] DXB, "Rapor Devlete, Millete ve Alakalılara", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 7, Sayı 46, 2 Şubat 1951, s. 13.

Necip Fazıl 1950'den itibaren Başyücelik Devleti'ndeki milliyetçilik anlayışını açıkça ifade etmeye başlar. Milliyetçiliği İslam'la, Müslümanlıkla ilişkilendirerek son şeklini verir. Bu doğrultuda, Başyücelik Devleti'nin ideolojisinde milliyetçilik şu şekilde açıklanır: "… Milliyetçilik görüşü Müslümanlıkla mahdut, o sınırlı milliyetçiliktir ki, bu sınırın en küçük mikyasına [ölçüsüne] kendisini hudutsuz ve başı boş bilen hiçbir milliyetçilik ulaşamaz."[1173]

Bu dönemde Necip Fazıl gerek antikomünizm, gerek tek partili dönem eleştirisi ortak paydasında milliyetçilerle ideolojik mesafesini de giderek azaltmaya başlamıştır. Bu durum aynı zamanda "biz" inşasında kurulan bir ortaklığı ifade etmektedir. Milliyetçilerin önde gelen isimleri bu dönemde *Büyük Doğu* dergisinde görülmeye başlar. Milliyetçilerin manevi lideri Nihal Atsız'ın[1174] ve milliyetçilerin parolası haline gelen "Tanrı Dağı kadar Türk, Hira Dağı kadar Müslüman" sloganının sahibi Osman Yüksel Serdengeçti'nin *Büyük Doğu*'da yazıları yayımlanır. Milliyetçiler Federasyonu Başkanı[1175] ve aynı zamanda Said-i Nursi'nin avukatı olan Bekir Berk'in açıklamalarına da *Büyük Doğu*'da yer verilmeye başlanmıştır. 1951'de kurulan, tüzüğünde kendini "Allah, vatan, soy…milli mukaddesat esaslarına dayanan…" bir dernek olarak tanımlayan dolayısıyla Necip Fazıl'la benzer ideolojik söyleme sahip Türk Milliyetçiler Derneği'nin (TMD) faaliyetleri de *Büyük Doğu*'da geniş yer bulmaktadır. TMD milliyetçi

[1173] Kısakürek, "İslam İnkılabı-Milliyet", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 5, Sayı 13, 6 Ocak 1950, s. 2.

[1174] Necip Fazıl, Nihal Atsız'la "mecburi" ortaklıklarını şöyle açıklar: "Atsız'ın Müslümanlar hakkında düşüncesi: milletimin dini olduğu için İslamiyete hürmet ederim…. Atsız'ın İslamiyete sımsıkı bağlanmadan nasıl olup da üzerlerinde ittifak ettiğimizi bir türlü anlayamadığımız bazı düşman hedeflere karşı davamızda müşterek gördük… Atsız Müslüman tarafımızla daima bizden gocunan bir insan uzaklığını temsil etti… Biz Atsız'ı sevmediğimiz için kendisini teşhise teşebbüs etmiş değiliz. TMD'yi sevdiğimiz için Atsız'ı teşhise mecbur olmuş bulunuyoruz." Bkz. Kısakürek, "Türk Milliyetçiler Derneği", **Büyük Doğu Gazetesi**, Yıl 9, Sayı 2, 17 Mayıs 1952, s. 1-5.

[1175] Milliyetçiler Federasyonu, beş milliyetçi derneğin bir araya gelmesiyle oluşmuştur. İlk kurultayda dernekler kendilerini feshederek Türk Milliyetçiler Derneği'ni kurmuştur. Bkz. Kılıç, **Allah, Vatan, Soy, Milli Mukaddesat Türk Milliyetçiler Derneği 1951-1953**, s. 76.

bir dernek olmasına karşın din vurgusu dikkat çekicidir. Faaliyetlerine ilişkin 1953'te Başbakanlık Özel Kalem Müdürlüğüne iletilen raporda TMD'nin "din esasına dayandığı ve ırkçı amaçları" olduğu belirtilmiştir.[1176]

Milliyetçiler ve İslamcılar arasında temel olarak antikomünizm ve farklı gerekçelerle[1177] biçimlenmiş tek partili dönem düşmanlığı dışında antisemit bakış açısı, laiklik uygulamaları, Mason düşmanlığı, Osmanlı geçmişine sahip çıkma, kutsal dava misyonu gibi pek çok ortak payda söz konusudur. Özellikle 1951'de irtica tehdidinin yeniden yükselmesi üzerine hedef gösterilen bu iki grup arasında dayanışma artmış ve söylem birliği oluşmuştur. Büyük Doğu Cemiyeti'ne üye olanların çoğunun Cemiyet'in feshedilmesinin ardından TMD'ye üye oldukları iddia edilmektedir.[1178] Resmi ideolojinin hareket sınırlarını belirlediği koşullar içinde Necip Fazıl'ın ideolojisini "mukaddesat", TMD'nin ise ırkçılığı "soy" kavramıyla gizleme çabası içine olduğu söylenebilir.

1952 itibarıyla işbirliği içindeki iki grubun faaliyetleri, özellikle Yalman'a suikast girişiminin ardından yoğun kamuoyu baskısıyla DP'yi de bu konuda karar almaya mecbur bırakmıştır.[1179] Daha önce de vurgulandığı gibi *Büyük Doğu* Gazetesi, Menderes'in emriyle 19 Eylül 1952'de yayınına ara vermiştir. Menderes'in "Atatürk'e dahi hakaret etmekten çekinmeyen, ırkçı, faşist eylemlere ve neşriyata imza atan, memleketin birliğine suikast düzenleyen ve esas amacı siyaset yapmak olan bir dernek" şeklinde tanımladığı

[1176] "Milliyetçiler Derneğinin Nizamname ve Faaliyeti Hakkında Rapor", **Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivleri**, Yer No: 123-784-2, 20 Ocak 1953.

[1177] 3 Mayıs 1944'teki olaylar nedeniyle başlatılan ve çok sayıda milliyetçinin tutuklandığı Irkçılık ve Turancılık Davası, milliyetçilerin tek partili döneme özellikle İnönü'ye karşıtıklarının temel nedenlerinden biridir. DP iktidarına kadar bunu yansıtamayan milliyetçiler, 1952'de koşullar değiştiğinde 3 Mayıs'ı Türkçülük günü ilan etmiştir.

[1178] Kılıç, **Allah, Vatan, Soy, Milli Mukaddesat Türk Milliyetçiler Derneği 1951-1953**, s. 197.

[1179] *Büyük Doğu* gazetesinin kamuoyunda irticai yayın olarak gösterilmesi ve Başbakan Yardımcısı Samet Ağaoğlu'nun *Büyük Doğu*'nun kapatılması talimatını Necip Fazıl'a iletmesine ilişkin bilgiler için bkz. yukarıda dipnot 432, 438 ve 439.

TMD ise 22 Ocak 1953'te kapatılmıştır.[1180] TMD hakkında 20 Ocak 1953'te hazırlanan raporda Cemiyetler Kanunu'nun din ve ırk esaslarına dayanan dernek kurulmasını yasaklayan dokuzuncu maddesine atıf yapılmakta ve aynı kanunun 33. maddesi gereğince derneğin kapatıldığı kararı yer almaktadır.[1181] Necip Fazıl, TMD'nin kapatılmasını "Müslümanım diyenlerin yanında, Türk'üm diyenler de mahkumdur"[1182] şeklinde yorumlamıştır.

Anadoluculuk, Başyücelik Devleti ideolojisinin bir diğer önemli unsurudur. 1917'de "memleketçilik" adıyla doğmuş, Anadolu Türk kültürünün kaynağı olarak sunulmuştur.[1183] 1924-1925'te *Anadolu* mecmuası merkezinde gelişmiştir. Necip Fazıl da ilk şiirlerini bu dergide yayımlamıştır.[1184] Anadoluculuğun öncüsü Hilmi Ziya Ülken kabul edilir. 1945 sonrası ise Remzi Oğuz Arık ve Nurettin Topçu Anadoluculuğu geliştirmiştir.

Topçu'nun *Hareket* dergisinde savunduğu Anadoluculuk, dini milliyetçilik sayılabilecek bir kapsama sahiptir. Topçu bu doğrultuda, İslamcı-Anadolucu bir çizgiye sahiptir ve Türklüğün Müslümanlıktan ayrılamayacağı görüşünü savunur. Necip Fazıl'ın da ilk zamanlar Anadoluculuk akımını Büyük Doğu idealinin önemli parçalarından biri saymasının nedeni, İslam'ı Türklükten ayırmayan bu anlayıştır.

Necip Fazıl *Büyük Doğu*'nun ilk dönemlerinde Anadoluculuğu nostaljik bir özlemle anar. Aradığı iman, mukaddesat, öz ve ruh Anadolu'dadır.[1185] Tek partili dönem, Anadolu'daki bu ruhu ortadan kaldırmış, Anadolu'yu "imansız, telkinsiz, amaçsız"

[1180] Kılıç, **Allah, Vatan, Soy, Milli Mukaddesat Türk Milliyetçiler Derneği 1951-1953**, s. 281.
[1181] "Milliyetçiler Derneğinin Nizamname ve Faaliyeti Hakkında Rapor", **Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivleri**, Yer No: 123-784-2, 20 Ocak 1953.
[1182] Kısakürek, **Benim Gözümde Menderes**, s. 261.
[1183] Ülken, **Türkiye'de Çağdaş Düşünce Tarihi**, s. 796.
[1184] Ülken, **a.g.e.**, s. 800.
[1185] Kısakürek, "Dokuz Anahtardan Üçüncüsü:Milliyetçilik", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 1, Cilt 2, Sayı 21, s. 2.

bırakmıştır.[1186] Necip Fazıl'a göre Anadolu köylüsü, istismar edilmiş ve mukaddesatı elinden alınmıştır.[1187] Bu nedenle Necip Fazıl, resmi ideolojinin Türkçülüğüne karşı gerçek ve tek Türkçülüğün Anadoluculuk olduğunu savunur.[1188] Türkçülüğün yanısıra gerçek milliyetçiliğin de Anadoluculuk olduğunu söyler. Necip Fazıl için milliyetçilik davasının ana planı[1189] ve Büyük Doğu milliyetçiliğinin adı Anadoluculuktur.[1190] O dönemdeki Anadoluculuğunu bir kitabında şu sözlerle tanımlayacaktır: "Biz Türk'ü Müslüman olduğu için sevecek ve Müslümanlığı nispetinde değerlendirecek bir milliyetçilik anlayışı peşindeydik ve bu anlayışa Anadoluculuk ismini veriyorduk."[1191]

Anadoluculuğun Türklük'ten bağımsız olmayan Müslümanlık vurgusu bir süre sonra Necip Fazıl'ın ideolojik söylemini tanımlamakta yetersiz kalır. Zira Necip Fazıl, Büyük Doğu idealini, Türklüğün Müslümanlığın emrinde olduğu bir anlayışla şekillendirmektedir. İşte bu nedenle Necip Fazıl, Anadoluculuk gayesini aştığını ve onu "İslam'ın tâli ve tâbi bir şubesi" olarak gördüğünü, "iman mihrakında" karar kıldığını söyler.[1192] Necip Fazıl bu doğrultuda Başyücelik Devleti'ndeki Anadoluculuk ideolojisinin amacını da özetleyen şu cümlelerle Anadolu'ya seslenir: "Evvela ruhuna ve donuna kadar elinde ne varsa aldılar. Sonra da 'efendimiz sensin, hâkimiyet senindir!' dediler. Tam mahkum edilince hâkim gösterildin. Bizse efendimiz Haktır, hâkimiyet

[1186] **Büyük Doğu Dergisi**, Sayı 15, 8 Şubat 1946.
[1187] Necip Fazıl Sakarya şiirinde bu düşüncesini ifade eden şu sözleri söyler: "Sakarya, saf çocuğu masum Anadolu'nun. Divanesi ikimiz kaldık Allah yolunun!" Bkz. Kısakürek, "Sakarya'nın Destanı", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 5, Sayı 1, 14 Ekim 1949, s. 10.
[1188] Kısakürek, "Haftanın Manzarası", **Büyük Doğu Gazetesi**, Yıl 5, Sayı 3, 25 Mart 1949, s. 1-4.
[1189] Kısakürek, "Maraş ve Anadolu", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 5, Sayı 2, 18 Mart 1949, s. 4.
[1190] Kısakürek, "Türk Ocakları", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 5, Sayı 3, 25 Mart 1949, s. 4.
[1191] Kısakürek, **Babıali**, s. 393.
[1192] Kısakürek, "Elveda Reşat", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 5, Sayı 14, 13 Ocak 1950, s. 16.

O'nundur! diyerek sana ruhunu ve donunu iade etmek yolundayız. Tam hâkim kılınınca Hakka mahkûm olacaksın."[1193]

Necip Fazıl 1950 sonrasında Anadoluculuğu dindarlık ve milliyetçilikle bir arada kullanır. Davasına hizmet edenleri tanımlarken Müslüman ve Türk ifadeleri yanında, inanç sağlamlığına kanıt olarak "Anadolu çocuğu" nitelemesini de kullanır. Örneğin Menderes için "Bu zat mevcuttur ve başımızdadır ve bütün ümit ondadır. İsmi de Anadolu çocuğu Müslüman Türk Adnan Menderes'tir"[1194] ifadesini kullanmıştır. Necip Fazıl, 1950 itibarıyla dince kutsal sayılan tüm öğeleri içeren ve Başyücelik Devleti'nin ideolojisini yansıtan yeni bir kavramla, mukaddesatçılıkla kendisini tanımlayacaktır.

b. Mukaddesatçılık-Ahlâkçılık

Necip Fazıl'ın incelediğimiz dönemde Büyük Doğu idealini anlatırken en çok kullandığı kavramlardan biri **mukaddesatçılık**tır. Necip Fazıl, ideolojisini kendi deyimiyle "kamufle etmek-peçelemek"[1195] için başvurduğu mukaddesatçılığın gerçekte ne ifade ettiğini ancak 1966'daki bir yazısında şu sözlerle açıklayacaktır:

> "Mukaddesatçı, bir milletçe kutlu bilinen şeylerin bağlısı… Mukaddesatçı deyince yalnız Müslüman'ı görmek lazım. Böyleyken ruh ve fikir bakımından Allah eliyle yontulmuş güneş çapında bir elmas gibi açık ve berrak bir İslamiyet, çent zamandır kendisini ikinci mevki bir tâbir olan mukaddesatçılık mefhumunun arkasına gizlemekten başka bir çare bulamamıştır. 23 yıllık mücadele hayatımızda ilk defa kalemimiz tarafından ortaya atılan bu sınıf ismini artık açığa vurmanın ve mukaddesatçı çatısının altında Müslüman'dan başka kimseye yer olmadığını ilan etmenin günü gelmiştir."[1196]

Necip Fazıl'ın yazılarına bakıldığında mukaddesatçılık, sadece bir dine mensubiyet olarak anlaşılan Müslüman kavramından daha fazlasını ifade etmektedir. Bu kavram da diğerleri gibi Necip Fazıl'ın kullanımı açısından dönemin koşullarına göre

[1193] Kısakürek, "Anadolu'ya", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 7, Sayı 61, 22 Haziran 1951, s. 2.
[1194] Kısakürek, "Zuhur İçinde Zuhur", **Büyük Doğu Gazetesi**, Yıl 9, Sayı 6, 21 Mayıs 1952, s. 1.
[1195] Kısakürek, **Benim Gözümde Menderes**, s. 36.
[1196] Kısakürek, **Çerçeve 4**, İstanbul, BD Yayınları, 1996, s. 19-20.

değişim gösteren belirli bir kronoloji takip etmektedir. *Büyük Doğu*'nun birinci döneminde mukaddesat, ilk kez 1943'te ve sıklıkla ahlâki bozulma teması etrafında kullanılır. Yaşadığı dönemi "artık ruhların hiçbir mukaddesata yataklık edemeyecek kadar pörsümesi" şeklinde ifade eden[1197] Necip Fazıl, sonraki yazılarında "iman ve mukaddesat"[1198] ve "ahlâk ve mukaddesat"[1199] şeklinde mukaddesatın kapsamını genişletir. Bu doğrultuda "mukaddesata dayanan iman ve mefkure zemini"[1200] ve "din ve mukaddesat"[1201] kullanımlarıyla mukaddesatı dinle özdeşleştirdiği görülmektedir.

Necip Fazıl'ın mukaddesatçılığı milliyetçilik ve Türklük'le kullanımı ise tam olarak İslam ideolojisini işaret eder. Bu ifade, Büyük Doğu Cemiyeti'nin tüzüğünde de "gaye mukaddesatçı Türk'ü yetiştirmek"[1202] şeklinde, aynı zamanda teorinin hedefi olarak yer alır. Büyük Doğu Cemiyeti'nin kurulmasının ardından Necip Fazıl mukaddesatçılığı Türklük yerine Müslümanlıkla pekiştirerek "Müslüman ve mukaddesatçı Türkler" ifadesiyle kullanır. Müslüman ve mukaddesatçıları, davasının "asli sınıfı" ve "dayanak topluluğu" olarak niteler."[1203]

Necip Fazıl'ın özellikle 1951 sonrası hedef kitlesinden beklentisi, teorisini pratiğe geçirmesidir. Bu nedenle her fırsatta "gaflet ve ataletten kurtulmaları"[1204] tavsiyesinde bulunduğu kitlesine şöyle seslenir:

> "Mukaddesatçı Türk! Tarih boyunca senin başına ne geldiyse hep ulvi ve mukaddes vecd ve aşk seciyeni gölgelendirmen ve divanelikten uzaklaşman yüzünden geldi…. Mukaddesatçı Türk! Hep fani 24 saatleri kollayan ve

[1197] Kısakürek, "Ahlâk Yaralarımız", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 1, Sayı 16, 31 Aralık 1943, s. 2.
[1198] "Necip Fazıl Kısakürek Tarafından Tavşanlı'da Verilen Açılış Hitabesi", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 6, Sayı 27, 22 Eylül 1950, s. 7.
[1199] DXB, "İbret, Gayret", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 6, Sayı 34, 10 Kasım 1950, s. 3.
[1200] Kısakürek, "Ahlâk Davamız", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 1, Cilt 2, Sayı 28, 10 Mayıs 1946, s. 11.
[1201] Prof. Ş.Ü., "Bediüzzaman Said-ül Nursi Hazretlerinin Hayat ve Eseri", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 6, Sayı 33, 3 Kasım 1950, s. 12.
[1202] Kısakürek, "Ana Nizamname Projesi", **Büyük Doğu Gazetesi**, Yıl 5, Sayı 13, 3 Haziran 1949, s. 2.
[1203] Kısakürek, "Bütün Tahlil Raporu", **Büyük Doğu Gazetesi**, Yıl 5, Sayı 23, 12 Ağustos 1949, s. 1-2.
[1204] Kısakürek, "Mukaddesatçı Türk", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 7, Sayı 58, 1 Haziran 1951, s. 7.

> kovalayan miskin ve namevcut hayatın açıkgöz muvazenelilerinden [dengelilerinden] olmaktansa, insanlığın biricik haysiyeti ulvi ve ebedi divaneliğe koş. İşte o zaman seninle anlaşır ve katarımızı teşkil edebiliriz. Yoksa iş yok."[1205]

Ahlâkçılık da, Büyük Doğu idealinde mukaddesatçılık kadar sık kullanılan ve Başyücelik Devleti ideolojisini tanımlayan önemli kavramlarından biridir. *Büyük Doğu*'nun ilk döneminde Necip Fazıl neredeyse tüm yazılarında içinde bulunduğu dönemin başlıca sorununun ahlâk olduğunu vurgular. Bu dönemde tespitinin nedenleri ya da çözümü üzerinde durmaz. *Büyük Doğu*'nun ikinci döneminde ise sorununun kaynağında Cumhuriyet dönemi ve CHP olduğunu ima eder. 1950 sonrası ise ahlâksızlığın tek nedeni ve sorumlusunun CHP olduğunu açıkça ifade edecektir.

Necip Fazıl *Büyük Doğu*'nun birinci döneminde ahlâkın Kanuni'den itibaren bozulmaya başladığını, ancak tarihsel süreçte ahlâkın en bozuk olduğu dönemin, yaşadığı dönem olduğunu savunur. *Büyük Doğu*'nun ilk döneminde eleştirisini İnönü övgüsüyle bir arada vererek şöyle ifade eder: "…İkinci Dünya Savaşı'nın korkunç iktisadi ve ruhi şartları sökün edince, başımızda şahsi ahlâk ve milletini tehlikelerden koruma değerleri bakımından en üstün Türk evlâdı olan yeni devlet reisimize rağmen ahlâk faciamız en büyük felaket çağına kadar ulaştı."[1206]

Necip Fazıl, Büyük Doğu idealinin ilkelerinden biri olarak ahlâkçılığı 1944'teki yazısında şöyle anlatır:

> "Sokakta zina halinde gördüğü bir çift insanın üzerine cübbesini yayıp, Yarabbi ne yazık gizlenecek yerleri de yok diye fısıldayan mezhep kurucusunun ahlâkı… Ayyaş padişahın gösterdiği camiye bakıp güzel güzel amma yanında bir meyhane eksik cinasını yapıştıran muhteşem hâkimin ahlâkı… Milli ahlâk mevhumunu başta din olmak üzere o milletin bütün iman ve mukaddesat manzumesi içinden süzülüp gelen bir vakıa telakki etmenin ahlâkı…"[1207]

[1205] Kısakürek, "Divanelere Muhtacız", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 7, Sayı 59, 8 Haziran 1951, s. 2.
[1206] Kısakürek, "Ahlâk Sükûtumuzun Tarihçesi", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 1, Sayı 16, 31 Aralık 1943, s. 16.
[1207] Kısakürek, "9 Anahtardan İkincisi: Ahlâkçılık", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 1, Cilt 2, Sayı 20, 25 Şubat 1944, s. 2.

Necip Fazıl'ın bu dönemde kullandığı "milli ahlâk" ifadesi de yine rejim kanunlarına karşı önlem alma çabası olarak düşünülmektedir. Necip Fazıl ideolojik söylemi doğrultusunda ahlâkı İslam'la yorumlayarak "Müslümanlık ahlâkı" şeklinde kullanmaya ise çok partili dönemle birlikte ifade özgürlüklerinin nispeten arttığı 1946'da başlayacaktır.[1208] Ahlâk konusunda cesur çıkışını şu sözlerle yapar: "Bizim olmuş ve olabilecek ahlâk kaynağımız, adıyla ve sanıyla İslam ahlâkıdır."[1209] 1944'te ilk kez aktardığı Büyük Doğu idealinin dokuz ilkesinden ahlâkçılık maddesine 1946'da şu cümleyi eklemiştir: "İslam ahlâkına muhtacız."[1210] Diğer taraftan bu dönem itibarıyla CHP'ye ahlâk üzerinden eleştirilerini de arttırmaya başlamıştır. Bir okur mektubuna verdiği cevapta CHP'yi ima ederek şunları söyler: "Dinsizlerde ahlâkın temeli olamaz. Bir takım cibilli ahlâk kıymetlerine malik olsalar da, bu kıymetler ana kaidesinden mahrum demektir ve her ana kaideden mahrum olan şey yıkılıp gider."[1211]

Ahlâk kavramı da Necip Fazıl'ın ideolojik söyleminde diğer öğelerde olduğu gibi son aşamada dinle özdeşleştirilerek "iman ve ahlâk" şeklinde kullanılmaya başlar. Necip Fazıl, Büyük Doğu ideali ve hedefi Başyücelik Devleti ile birlikte ahlâkın dinin kurallarına uygun şekilde inşa edileceğini düşünmektedir. 1950'de bu amacını şu sözlerle anlatır: "Son 27 yıllık ahlâk ve mukaddesat kıtali [savaşı] devrini tam yüzde yüz elifinden ye'sine kadar mimlemek ve yaftalamak davası. Dava budur."[1212]

Necip Fazıl'ın teorisinde ahlâk, "kişisel bir ruh disiplini"[1213] ya da toplumsal kurallardan ziyade İslam dinini ifade etmektedir. Büyük Doğu idealinin hedefi bu

[1208] Kısakürek, "Ahlâkın Kaynağı", **Büyük Doğu Dergisi**, Sayı 19, 8 Mart 1946, s. 2.
[1209] Kısakürek, "Bizimki", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 1, Sayı 20, 15 Mart 1946, s. 2.
[1210] Kısakürek, "Ahlâkçılık", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 1, Cilt 2, Sayı 28, 10 Mayıs 1946, s. 2.
[1211] Kısakürek, "Sizinle Başbaşa", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 1, Cilt 2, Sayı 43, 23 Ağustos 1946, s. 16.
[1212] "Necip Fazıl Kısakürek Tarafından Tavşanlı'da Verilen Açılış Hitabesi", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 6, Sayı 27, 22 Eylül 1950, s. 7.
[1213] Mehmet Ali Kılıçbay, **Dinin Fiziği, Demokrasinin Kimyası**, Ankara, İmge Kitabevi, 1999, s. 199

doğrultuda "ruh ve ahlâkın topyekun bütünleşmesi"dir.[1214] Bu nedenle Necip Fazıl için ahlâklı olmanın anlamı Müslüman olmakla, ahlâksızlık ise dinsizlikle özdeştir. Örneğin "ahlâk bozukluğu"nun, "iman zaafı"ndan kaynaklandığını ifade eder.[1215] Bu doğrultuda Necip Fazıl dini ahlâk kavramının arkasına gizleyerek ahlâksızlık kavramını da sıklıkla kullandığı dinsiz nitelemesinin daha güvenli bir yolu olarak tercih etmiştir.

2. Başyücelik Devleti İdeolojisinin Karşıt Öğeleri

Necip Fazıl'ın Büyük Doğu ideali ve Başyücelik devlet tasarımının beslendiği temel kaynaklar içinde karşıt olduğu ya da kendi deyimiyle düşman olduğu ideoloji, unsur ve gruplar da önemli bir yer tutmaktadır. Büyük Doğu ideali inşasının, eklemlendiği ideolojilerden ziyade bu karşıtlıklar temelinde formüle edildiği söylenebilir. Bu karşıtlıkların odak noktasında Kemalizm yer almaktadır. Büyük Doğu idealinin üç aşaması da bu eksende yorumlanabilir. *Büyük Doğu* dergisi rejim muhalifi bir dergi,[1216] Büyük Doğu Cemiyeti rejime karşı bir siyasal örgütlenme, İslam İnkılabı rejime karşı bir ihtilal planı ve Başyücelik Devleti de rejim karşıtı bir devlettir.

İncelediğimiz dönemde CHP iktidarında Atatürk karşıtlığının dışa vurumu oldukça zordur. DP döneminde ise nispeten mümkün ancak genellikle ima yoluyla yapılmaktadır. Zira DP döneminde de mukaddesatçı kesime verilen tüm tavizlere karşın rejim ve Atatürkçülük devletin kırmızı çizgisi olmaya devam etmiştir. İnönü ise, Necip Fazıl'ın Atatürk'e yöneltemediği eleştirilerinin hatta zaman zaman nefretin hedef tahtasıdır. Necip Fazıl'ın bir parti olarak CHP düşmanlığında da aslında yine Atatürk ve İnönü eleştirisi vardır; eleştirilerini doğrudan Cumhuriyet kurucularına yapamadığında hedef olarak CHP'yi seçmiştir.

[1214] Kısakürek, "Ahlâk Davamız", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 1, Cilt 2, Sayı 28, 10 Mayıs 1946, s. 11.
[1215] Kısakürek, "Nefs Muhasebesi", **Büyük Doğu Dergisi**, Sayı 16, 15 Şubat 1946, s. 4.
[1216] *Büyük Doğu* dergisinin 1945 sonrası dönemi kast edilmektedir.

Başyücelik Devleti'nde "vatan dışı" nitemelesiyle düşman olarak kabul edilen diğer grup ve ideolojiler ise Yahudilik, Masonluk, dönmelik ve komünizmdir. Necip Fazıl tüm düşmanlarını dinsizlik ortak paydasında buluşturur. Diğer taraftan bu kategorilerin de tümü Atatürk, İnönü ve CHP ile yani rejimle de bağlantılıdır. Örneğin Necip Fazıl'a göre komünizmin Türkiye'de yerleşmesi ve etkinliğini sürdürmesinin sorumlusu Atatürk'tür.[1217] Necip Fazıl Atatürk için Yahudi ve Mason olduğu imasında bulunur.[1218] Bu ideolojilerin Türkiye'ye CHP zamanında girdiğini ve CHP'nin buna göz yumduğunu iddia eder.[1219] Bu nedenle Başyücelik Devleti'de toplumun tüm bu unsurlardan "temizlenmesi"[1220] başlıca hedeflerden biridir.

Bu kategorilerin analizi, hem Başyücelik Devleti'nin ideolojisini, hem de dönemin ruhunu anlamak bakımından önemlidir. Bu bölümde Büyük Doğu idealinin, Başyücelik devlet tasarımının ve ideolojisinin beslendiği kaynaklar olan karşıtlıklar tüm yönleriyle değerlendirilecektir.

a. Atatürk Karşıtlığı

Atatürk, Necip Fazıl'ın tek partili dönemi eleştirdiği yazılarında merkezi bir figürdür. Atatürk'ü eleştirdiği yazılarında müstear isim kullanan Necip Fazıl Atatürk ismini açıkça yazmaktansa genellikle Atatürk'ü işaret eden ima, örtük ifade ve tanımlara başvurmuştur. Örneğin Batılılaşma savunucularının arasında Atatürk şu ifadelerle yer alır: "Böylece bugün Kara Mustafa Paşa, Alemdar Mustafa Paşa, Mustafa Reşit Paşa vs.

[1217] DXB, "İlk", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl:6, S. 24, 1 Eylül 1950, s. 3-7.
[1218] Kısakürek, "Türk(!) Masonları ve Masonluğu", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl:5, S. 4, 4 Kasım 1949, s. 12.
[1219] DXB, "Rapor Devlete, Millete ve Alakalılara", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl:7, S. 46, s. 3.
[1220] Kısakürek, "Başyücelik Emirleri: Vatan Dışı", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl:7, S. 54, 30 Mart 1951, s. 2.

devirler ve onları tutan eksik ve yanlış *Mustafa'lar* boyunca üst üste yığılan ve miktarı tacil kanunuyla hız alan zaafımız *kemal* devresine ermiş bulunuyor."[1221]

Necip Fazıl yazılarında Atatürk'ten bahsederken "en mühim zat", "en mühim bilinen zat", "en büyük bilinen zat", "meclis reisi", "birinci cumhur reisi", "rejim şefi", "birincisi", "Selanik dönmesi", "inkılap şefi", "baba sıfatı taşımayan ebedi yalnız", "o", "(…)" nitelemelerini kullanır. Kimi zaman da bazı sembollerle örneğin bir çift eldiven, şapka, içki şişesi ve bir kadehle Atatürk'ü anlatmıştır.[1222]

Necip Fazıl Atatürk'ün adını gizlemek dışında bir yöntem daha kullanır. Bunu bir başkası üzerinden Atatürk'ü ima ederek yapar. Örneğin Lenin eleştirisi içeren bir yazısında hedefin Atatürk olduğu söylenebilir:

> "Tarihte ölen devlet ve inkılap şeflerine dikkat ediniz. Eğer cenazesi etrafında yeryüzünü fıkırdatacak kadar muazzam ve muhteşem horalar tepilmiş ve sadece kemiyet şamataları koparılmışsa, o mutlaka firavunlar ve nemrutlar gibi insanoğlunu zaman ve makanı gerçekten fethedici müspet hak ve hakikat yollarında değil, buna zıd yollarda sürüklemiş şeytani bir örnektir… Lenin'in ölümünü inceleyecek olursak gafil ve enayi halk sürüleri başında koparılan şamataya rağmen saçının tek teli bile ihya edilemeyecek olan bir menfi kahraman ölüsü… Bu esastan ölü tipler, büsbütün geberdiği zaman aldatılmış insan sürülerinin onlara gösterebileceği herşeye müsaade etmekte ve bu levhalardaki derin ve menfi manayı yalnız ehline bırakmaktadır."[1223]

Necip Fazıl bu yöntemi kitaplarında da kullanacaktır. *Namık Kemal* kitabının 1966 basımının önsözünde[1224] bu stratejisini şu sözlerle anlatır: "Namık Kemal vesilesiyle sahte ve gerçek kahramanlar, yalancı ve hakiki hareketler arasındaki ince farka ait bir tel ölçü meydana çıkıyorsa ne mutlu bize."[1225] *Vatan Dostu Vahidüddin*'de daha açık ifadeyle kitabı Atatürk ve Vahdettin arasında hesaplaşma amacıyla yazdığını

[1221] Kısakürek, "Türk'ün Muhasebesi 3", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 1, Cilt 3, Sayı 14, 1 Şubat 1946, s. 2. (Vurgular eklenmiştir.)
[1222] "Cumhuriyetin 26. Yıldönümünde Hakikat", **Büyük Doğu Gazetesi**, Yıl 5, Sayı 3, 28 Ekim 1949. *Büyük Doğu* dergisinin kapak fotoğrafı için bkz. Ek 23.
[1223] Prof. Ş.Ü., "Sahte Ölüler", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 5, Sayı 6, 15 Nisan 1949, s. 2.
[1224] İlk olarak 1940'ta yayımlanan kitap, Namık Kemal ve Atatürk'le ilgili övgüler çıkarılarak 1966'da yeniden yayımlanmıştır. Necip Fazıl bu değişikliklere ilişkin 1966 önsözünde, kitabı "o güne mahsus kamuflajlarından temizlediğini" yazmıştır. Bkz. Kısakürek, **Namık Kemal**, Ankara, Recep Ulusoğlu Basımevi, 1940; Kısakürek, **Namık Kemal**, İstanbul, Sebil Yayınevi, 1966.
[1225] Kısakürek, **Namık Kemal-1966**, s. 4.

belirtir.[1226] *Ulu Hakan İkinci Abdülhamit Han* kitabının ise yine benzer şekilde "dost ve düşman kutupları göstermek amacıyla" yazıldığını belirtecektir.[1227]

Necip Fazıl Atatürk'e yönelik eleştirilerini *Büyük Doğu*'nun ilk döneminde üstü kapalı ve muğlak yorumlarla yapar. 1945 sonrasında ise Atatürk'e yönelik eleştirilerin üç noktada yoğunlaştığı görülmektedir. İdeolojik düzeyde olan ilk ikisi, Cumhuriyet rejimi ve inkılaplardır. Cumhuriyet'in kurulmasıyla başlayan inkılaplar, Necip Fazıl'ın yazılarında eleştirdiği ana öğelerden biridir. Üçüncü nokta ise Atatürk'ün kişilik özellikleri, tercihleri, tutum ve davranışlarıyla ilgilidir. Atatürk'ün Komünist Parti'yi kurdurması, Sovyetler Birliği ve Lenin'le ilişkileri, Yahudi, mason olduğu iddiası ve Selanikli olması Necip Fazıl'ın kullandığı diğer öğelerdir.[1228]

Necip Fazıl'ın Atatürk'ün kişiliğine yönelttiği eleştirilerin ana teması içkidir. Başyücelik emirlerinin de yasaklarından biri olan içki kullanımı, Necip Fazıl'ın yazılarında adeta Türkiye'de Cumhuriyet'le birlikte başlayan bir alışkanlık şeklinde sunulmuştur. "Anadolu Gençliğine" başlıklı yazısında şunları söylemiştir: "Maddede başkaları tarafından kurtarıldığı rivayetine karşılık ruhta aynı başkaları tarafından doğrudan doğruya harap edilmiş ve sadece rakı şişeleri, iskambil kağıtları, verem ve frengi mikropları ve birtakım kasket şekilleri altında yalnız bırakılmış..."[1229] Cumhuriyet dönemine ilişkin bu ve benzer eleştirilerin yanısıra doğrudan Atatürk'ü hedefleyen yazılar, örneğin Çankaya'da kurulan ziyafet masalarında din hakkında kararlar alındığı,[1230] Atatürk'ün ayakta durmayacak kadar sarhoş halde seyahatlere çıktığı[1231] müstear isimlerle ya da imzasız yayımlanacaktır.

[1226] Kısakürek, **Vatan Dostu Sultan Vahidüddin**.
[1227] Kısakürek, **Ulu Hakan Abdülhamit Han**, s. 12.
[1228] Temaların çeşitliliği nedeniyle bu bölümde kronolojik takip yerine konular ekseninde bir anlatım tercih edilmiştir.
[1229] Kısakürek, "Anadolu Gençliğine", **Büyük Doğu Gazetesi**, Yıl 9, Sayı 4, 19 Mayıs 1952, s. 1.
[1230] **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 7, Sayı 55, 11 Mayıs 1951, s. 15.
[1231] "İstikbalin Tarihçisine Unsurlar", **Büyük Doğu Gazetesi**, Yıl 5, Sayı 22, 19 Ağustos 1949, s. 1.

Atatürk'ün dinsiz olduğu, Allah'a inanmadığı ve Cumhuriyet'in kurulmasının ardından dini yok etmeye çalıştığı iddiası da, Atatürk temalı yazıların odak noktalarından biridir. Necip Fazıl, 1931'de okutulan tarih kitabından alıntılar kullanarak yazdığı "Allahsız" başlıklı makalesinde şunları söyler: "Birinci cumhur reisi, sadece umumi manada bir Allahsız değil, ruhunda en küçük bir idealist havaya pay bırakmayan koyu ve sert bir materyalisttir… Tam bir İslamiyet düşmanıdır... Büyük nefret kutbu, bizzat Allah'ın sevgilisidir."[1232]

Necip Fazıl Atatürk'ü masonlukla ve Yahudilikle de ilişkilendirme çabası içindedir. Selanik'te kurulan mason locasına ilişkin yazısında Atatürk'ü kast ederek şunları söyler: "Selanik gerçek Türk birliğine ve İslam mukaddesatına karşı yapılan suikastların meşum idare ve tertibat kulesi. Başımıza ne gelmişse Selanik yoluyla gelmiştir."[1233] Necip Fazıl Masonlar Derneği'nin Selanik Bankası'nın üstünde olduğunu vurguladığı bir başka yazısında "Şimdilik merkezini Selanik Bankası'nın tepesinde kurmakla masonluk farkına varmadan nasıl da hakkı intak etmektedir [söyletmektedir]. Hakkâki ona ondan daha yaraşır bir yer bulunamazdı"[1234] sözlerini kullanır. Necip Fazıl masonlarla ilgili pek çok yazısında Türkiye'de bulunan mason locasının yöneticisinin adını "M. Kemal" şeklinde yazar.[1235] Anlatılan kişi Mim Kemal Öke[1236] olmasına rağmen Mustafa Kemal'i çağrıştırması nedeniyle bu kısaltmayı kullandığı rahatlıkla söylenebilir.

[1232] DXB, "Allahsız", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 6, Sayı 40, 22 Aralık 1950, s. 3.
[1233] Prof. Ş. Ü., "Türk Masonluğu ve Masonlar", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 5, Sayı 4, 4 Kasım 1949, s. 12.
[1234] Be De, "Hadiselerin Muhasebesi", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 3, Cilt 4, Sayı 80, 13 Şubat 1948, s. 8.
[1235] Prof. Ş.Ü., "Türk! Masonları ve Masonluğu", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 5, Sayı 4, 4 Kasım 1949, s. 12; Be.De., "Dönmeye, Masona ve İçten Kundakçılara Lanet Olsun", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 7, Sayı 47, 9 Şubat 1951, s. 8-16; Be.De., "Dikkat Dikkat", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 3, Cilt 4, Sayı 80, 13 Şubat 1948, s. 8.
[1236] Mim Kemal Öke, (1884-1955) 1949'da kurulan Türkiye Mason Derneği'nin Başkanı ve 1946-1950 sekizinci yasama yılında CHP İstanbul Milletvekilidir. Bkz. **TBMM Albümü 1920-2010**, Cilt 1, Ankara, Gökçe Ofset, s. 475. Öke, masonlara ilişkin bir yazısı nedeniyle CHP Rize Milletvekili Hasan Cavit Belül tarafından CHP Genel Sekreteri Tevfik Sılay'a şikâyet edilmiştir. Masonlar ve mason teşkilatından duyulan rahatsızlığın CHP içinde de yaşandığı görülmektedir. Bkz. "Prof. Dr. M. Kemal Öke'nin Masonlarla

Necip Fazıl bir yazısında "Bu Yahudi Duasında Yahudiler'in Neye Dayandığını Göreceksiniz" başlığını kullanmış ve Yahudilerin 1935'te bir havrada ettikleri duayı yayımlamıştır. Duanın sonunda "Ve sevgili vatanımızın ulu önderi Kemal Atatürk'e uzun ve mesut ömürler ihsan eyle" cümlesi yer almaktadır.[1237] Fener Rum Patrikhanesi'nde Patrik Athenagoras'la yaptığı röportajda bulunduğu odayı şu ifadelerle anlatmıştır: "Masanın karşısında Atatürk'ün bu zamana kadar hiçbir resmi dairede eşini görmediğimiz çapta, insan boyunda belki de daha büyük ve renkli resmi…"[1238] Necip Fazıl'ın bu iki yazısında da amacının, Yahudi ve Hristiyanların Atatürk'e değer verdiklerini gösterme çabası olduğu açıktır. Zira, Necip Fazıl'a göre, Atatürk'ü seven ya da ona bağlılık gösterenler din ve Allah'la bağlantısını kesmiştir.[1239] Necip Fazıl bu düşüncesini şöyle ifade eder: "Dine en küçük bir temayül ve sevgi içinde birinci cumhur reisini müdafaaya imkan kalmamalıdır. Müdafaacıları cephelerini apaçık göstermeye mâhkum şekilde birinci cumhur reisi dostluğuyla Allah ve Peygamber düşmanlığını bir arada temsile mecbur tutulmalıdır."[1240]

Necip Fazıl'ın Atatürk'ü komünizmle ilişkilendirilmesi ise ileride değinileceği gibi dönemin koşullarında bir kişinin komünistlikle suçlanmasının muteber olmasıyla ilişkili bir durum olarak değerlendirilebilir. Necip Fazıl, Atatürk ve komünizme dair 1950'deki yazısında şunları söyler:

> "Artık bütün çıplaklığıyla açıklamanın günü gelmiştir: Türkiye'de ilk komünist hareketinin şefi ve önderi… Mustafa Kemal Paşa, sonra Gazi, daha sonra da Atatürk isimli üç şahsiyet safhası olan meşhur zat. O emretmiş ve biri Türkiye Komünist Partisi, öbürü de Halk İştirakiyun Fırkası namıyla iki resmi ve aleni

İlgili Gazetede Yayınlanan Makalesi", **Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivleri**, Yer No: 611-123-3, 28 Kasım 1949.

[1237] "Yahudi Duası", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 7, Sayı 42, 5 Ocak 1951, s. 9.

[1238] "Yeni Rum Patriği", **Büyük Doğu Gazetesi**, Yıl 5, Sayı 3, 25 Mart 1949, s. 4. 1941 yılında Necip Fazıl'la yapılan bir röportajda Necip Fazıl'ın odasında da iki adet Atatürk büstü bulunmaktadır. Bkz. Münir, "İddialı Sanatkâr Necip Fazıl Kısakürek Anlatıyor", **Yedigün Dergisi**, Yıl 9, Sayı 437, 21 Temmuz 1941, s. 9. Bkz. Ek 24.

[1239] DXB, "Allahsız", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 6, Sayı 40, 22 Aralık 1950, s. 3.

[1240] DXB, **a.g.m.**, s. 3.

> teşekkül vücuda gelmiştir… Eğer İstiklal Mücadelesi kaybedilmiş olsaydı Anadolu Hükümetinin topyekun komünistliği ilan edeceği…"[1241]

Necip Fazıl 1951'de "Dedektif X Bir" rumuzuyla yayımladığı bir yazıda Kemalizm-komünizm ilişkisini şu sözlerle anlatmıştır: "Böylece inkılap adını verdikleri vakıaya istinat ederek bu memleketin temiz mayasına komünizmayı aşılamak isteyenlerin parolası daima Kemalizmden başka birşey olmamıştır."[1242]

Necip Fazıl'ın yazılarında Atatürk'ün karşısında İkinci Abdülhamit'i konumlandırdığı görülür. İkinci Abdülhamit, gerçek bir devlet adamı, Müslüman bir lider olarak yüceltilir. Örneğin 1950'de Atatürk ve İkinci Abdülhamit'in bir arada değerlendirildiği bir yazıda, İkinci Abdülhamit'in şahsi parasından ve gelirinden 1552 parça hayır ve irfan binası yaptırdığı, bunların maddi değerinin 3 milyar lira olduğu anlatılmıştır. Atatürk ise "milletin parasını cebine indiren ve keyfine tahsis eden sahte kahraman" olarak nitelenmiştir.[1243]

Necip Fazıl İkinci Abdülhamit için yazdığı kitapta onu "çeyrek asırdan beri yakasına yapıştığım dost" şeklinde tanımlarken isim vermeden Atatürk'le ilgili "ters tarafından onun kadar ehemmiyetli düşmanım" ifadesini kullanır.[1244] Necip Fazıl kitabında "düşman"ıyla ilgili de bir kitap yazmak istediğini belirtmiştir: "Allah'tan duam şudur ki, bir gün o borcu da ödeme imkânını bana bağışlasın."[1245] Bu isteğini gerçekleştirmiş, Atatürk'le ilgili yazdığı kitabı bizzat Bağdat'a giderek teslim etmiş ve Arapça olarak yayımlanmasını sağlamıştır. O dönemde[1246] Atatürk'ü doğrudan hedef aldığı için Türkiye'de yayımlanamayan kitap *Er-Racülü's Sanem* [Put Adam] adıyla ilk

---

[1241] DXB, "İlk", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 6, Sayı 24, 1 Eylül 1950, s. 3-7.
[1242] DXB, "Rapor Devlete, Millete ve Alakalılara", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 7, Sayı 46, 2 Şubat 1951, s. 3.
[1243] "Ey Tarih Utan", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 5, Sayı 22, 8 Ağustos 1950, s. 14-15.
[1244] Kısakürek, **Ulu Hakan Abdülhamit Han**, s. 9.
[1245] Kısakürek, **a.g.e.**, s. 9.
[1246] *Put Adam* isimli kitap, Temmuz 2019'da Daru'l Hilafetil Aliyye Medresesi Yayınevi tarafından Türkçe olarak yayımlanmış, ancak Atatürk'e hakaret içerdiğinden dağıtım ve satışı yasaklanmıştır. Haber için bkz. https://t24.com.tr/haber/put-adam-kitabina-sorusturma-dagitim-ve-satisi-yasaklandi,836041, Erişim Tarihi: 27 Kasım 2019.

kez 1972'de Bağdat'ta basılmıştır. Kitabın yazarı müstear isimle "Eski Bir Türk Subayı"[1247] olarak belirtilmiştir.[1248]

Necip Fazıl Atatürk hakkında yazdığı kitabın başlığında olduğu gibi pek çok yazısında ondan "put" şeklinde bahseder. Başyücelik emirlerinden biri olan heykel yasağında da Atatürk heykellerinin meydanlarda yer almasından duyduğu rahatsızlığı şu sözlerle ifade etmiştir:

> "Bizde heykel yasaktır. Fanileri putlaştırmaktan ve toprak altında tek kaşı kalmamış şahısları taş halinde dondurmaktan ibaret olan heykel… Müşterek bir kaç hayvan ve salaştan ibaret kasabacıkların meydanında on binlerce lira sarf edilerek dikilen heykellerin, heykel dışı ve heykel üstü manasındaki dehşet ise izahtan bile müstağnidir."[1249]

[1247] Necip Fazıl, bazı yazılarında rumuz olarak "Emekli Yarbay"ı kullanmıştır. Emekli Yarbay, "Ya Sabır", **Büyük Doğu Gazetesi**, Yıl 5, Sayı 5, 8 Nisan 1949, s. 4; Emekli Yarbay, "Davanız Davamız", **Büyük Doğu Gazetesi**, Yıl 5, Sayı 14, 10 Haziran 1949, s. 4.

[1248] Özlem Kocukeli, "Arap Dünyası Mustafa Kemal'in Gerçek Yüzünü Necip Fazıl'dan Öğrendi", **Derin Tarih Dergisi**, Sayı 50, 2016, s. 102-104. Ayrıca bkz. "İhvan Yetkilisi Kürt Profesör Atatürk ve Necip Fazıl'a Dair Bilinmeyen Sırrı Açıkladı", https://www.haksozhaber.net/ihvan-yetkilisi-kurt-profesor-ataturk-ve-necip-fazila-dair-bilinmeyen-sirri-acikladi-111958h.htm, Erişim Tarihi: 24 Ağustos 2019. Kitabın basımı sadece Bağdat'ta değil, diğer Arap ülkelerinde de halen devam etmektedir. 409 sayfa ve dokuz bölüm olan kitabın ilk beş bölümünde, Milli Mücadele'den Cumhuriyet'in kurulmasına kadar tarihsel süreç anlatılmakta, altıncı bölümde inkılap eleştirileri, yedinci ve sekizinci bölümlerde Atatürk'e yönelik eleştiriler yer almaktadır. Kitabın yazılma amacının anlatıldığı giriş bölümünde, Türkiye'de Allah'a, Peygamber'e ve Kuran'a küfrün serbest, ancak Atatürk'e eleştirinin yasak olduğu ve *Put Adam*'ın bu nedenle yazıldığı ifade edilmiştir. Necip Fazıl *Büyük Doğu*'daki yazılarında olduğu gibi bu kitapta da Kazım Karabekir, Cafer Tayyar Paşa, Rıza Nur'un Atatürk'le ilgili iddialarına yer vermiştir. Kitapta Hitler ve Stalin gibi bir diktatör olarak tanımlanan Atatürk, "nemrut", "kafir" ve "zalim" olarak nitelenmiştir. Necip Fazıl sonuç bölümünde ise kurtuluşun İslam Birliği'nde olduğu düşüncesini vurgulamıştır. Bkz. Eski Bir Türk Subayı, **Put Adam, Mustafa Kemal'in Hayatı ve Devlet**, (çev. Abdullah Abdurrahman), Ürdün, El Ehliye Matbaası, 2013, http://mybook4u.com/2012-08-05-09-53-39/العالمية-الكتب-الصنم-الرجل-رواية-اونلاين-وقراءة-مجانا-تحميل-1506/download/المترجمة-pdf, Erişim Tarihi: 12 Kasım 2017. Kitabın Türkiye'de henüz yayımlanmadığı 2017 yılında yaptığı çeviri için Omar Ramadan Arafat Faroukh'a teşekkürler. Kitabın kapak sayfası için bkz. Ek 25.

[1249] Kısakürek, "Başyücelik Emirleri:Heykel", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 7, Sayı 51, 9 Mart 1951, s. 2.

Necip Fazıl'ın *Büyük Doğu*'da yayımlanan "Put" başlıklı şiiri de Atatürk'ün İslam düşmanlığı iddiasına dayanır: "Bak ne emrediyor put: düşman ol Peygambere, unut Allah'ı unut."[1250]

Necip Fazıl'ın müstear isimle ya da isimsiz olarak Atatürk'ü eleştirdiği yazılarının yanısıra kullandığı bir başka yöntem, *Büyük Doğu*'da Atatürk karşıtı yazarlara yer vermesidir. Atatürk'ü "din yıkıcı, deccal, süfyan"[1251] şeklinde nitelendiren Said-i Nursi'nin yazıları 1949'da yayımlanmaya başlamıştır.[1252] Necip Fazıl, Risale-i Nur'dan bölümler de içeren bu yazıların yayımlanmasını "mukaddes davanın hususi plandan umumi plana geçmesi yolunda bir aracılık"[1253] ve "münkir ve kafirler topluluğunun suratına şamar"[1254] şeklinde yorumlamıştır.

Atatürk hakkında çeşitli iddia ve hakaretler, Arif Oruç, Rıza Nur, Kazım Karabekir ve Nihal Atsız'ın yazılarıyla da *Büyük Doğu*'da yer almıştır. Arif Oruç'un yazılarında Atatürk'ün İzmir Suikastı nedeniyle astırdığı kişilerin masum olduğu, ancak bazı sırları bilmeleri nedeniyle asıldıkları iddiası yer almıştır. Bu sırlardan biri de Atatürk'ün Sultan Vahdettin'den para aldığı iddiasıdır.[1255] Necip Fazıl, *Vatan Dostu Sultan Vahidüddin* kitabında bu iddiayı yineler. Kitabın temel iddiası, Atatürk'ün Vahdettin tarafından para verilerek Samsun'a gönderildiği, Milli Mücadele fikrinin Atatürk'e ait olmadığı, bu hareketin şefliğinin Atatürk'e bizzat Vahdettin tarafından verildiğidir.[1256] Necip Fazıl Vahdettin'in "Biz yandık amma, onu Anadolu'ya

---

[1250] "Put", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 2, Cilt 4, Sayı 86, 26 Mart 1948, s. 2.
[1251] Prof. Ş.Ü., "Bediüzzaman Said-ül Nursi Hazretlerinin Hayat ve Eseri", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 6, Sayı 33, 3 Kasım 1950, s. 13.
[1252] Nursi'nin "Gençlik Rehberi" yazılarının *Büyük Doğu*'da yayımlanması nedeniyle 1950'de Bakanlar Kurulu kararıyla derginin sekiz sayısı toplatılmıştır. Bkz. "Büyük Doğu Dergisinin 6. Sayısından 13. Sayısına Kadar 8 Nüshasının Dağıtılmasının Yasaklanması", **Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivleri**, Yer No: 121-101-13, 19 Ocak 1950.
[1253] Kısakürek, "Nur Talebelerine", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 5, Sayı 7, 25 Kasım 1949, s. 8.
[1254] "Sizinle Başbaşa", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 6, Sayı 16, 3 Şubat 1950, s. 12.
[1255] DXB, "Zulüm", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 6, Sayı 37, 1 Aralık 1950, s. 3.
[1256] Kısakürek, **Vatan Dostu Sultan Vahidüddin**, s. 157.

göndermekle vatanı kurtardık" dediğini iddia eder.[1257] Atatürk, Samsun'a gidiş hikayesini dönemin gazetecisi Falih Rıfkı Atay'a anlatmıştır. Konuya ilişkin belgeler, *Mustafa Kemal'in Ağzından Vahdettin* kitabında yer almıştır. Atatürk kitapta, Türklerin Rum köylerine saldırdığı iddiasının araştırılması, Türklerin yatıştırılması ve Anadolu'da oluşmaya başlayan milli teşekküllerin ortadan kaldırılması amacıyla Vahdettin'in kendisini görevlendirdiğini anlatmıştır. Atatürk, kendisine verilen bu talimatnameyi nasıl değiştirdiğini şu sözlerle ifade etmiştir:

> "[Kazım Paşa'ya] 'Onlar ne istiyorlarsa fazlasını ilave ederek bir talimatname kaleme alınız, yalnız bir iki noktayı ben not ettireyim!' 'Peki!' dedi. Benim ehemmiyet verdiğim yetki meselesi idi. Mümkün olduğu kadar Anadolu'nun her tarafına emir verebilmeliydim. İstediğim bir madde, Samsun'dan başlayarak kuvvetlerin bulunduğu bütün şark vilayetleri valilerine doğrudan doğruya emir verebilmekti. Bir başka madde bu mıntıka ile herhangi bir temasta bulunan askeri ve idari makamlara bildirilerde bulunabilmemdi. Kazım Paşa'ya dedim ki: 'Onların arzularını bir araya topla, fakat sonuna bu iki maddeyi de ilave et!' Kazım Paşa yüzüme baktı: 'Birşey mi yapacaksın?' 'Kulağını bana doğru uzat' dedim... "Evet. Birşey yapacağım. Bu maddeler olsa da olmasa da yapacağım.' Kazım Paşa güldü: 'Vazifemizdir, çalışacağız!'"[1258]

Kazım Karabekir'den aktarılan yazılarda ise, Atatürk'ün Hint Müslümanları tarafından Milli Mücadele için gönderilen parayı amacına uygun kullanmadığı iddiası yer alır. Bu yazılarda, mevki, makam ve para hırsı olan bir Atatürk tarif edilir. Atatürk'ün Milli Mücadele sırasında teslim olmak istediği ancak "gerçek kahramanların" mücadele etme yönünde kendisini ikna ettikleri de iddialar arasında yer almaktadır. Necip Fazıl'ın yazılarında Karabekir'in kitabının Atatürk'ün emriyle toplatılıp yakıldığı iddiasına da yer verilir.[1259]

Nihal Atsız'ın 1941'de yasaklanan *Dalkavuklar Gecesi* kitabından bazı bölümler de *Büyük Doğu*'da yayımlanmıştır. Yazılarda isimler şifreli verilmiş, Atatürk'ü işaret eden yerlerde "kral" ifadesi kullanılmıştır. Atsız'ın kitabında "Kendini tanrı zanneden ve

---

[1257] Kısakürek, **a.g.e.**, s. 248.
[1258] F. R. Atay, **Mustafa Kemal'in Ağzından Vahdettin**, İstanbul, Pozitif Yayınları, 2005, s. 115-119.
[1259] "İstikbalin Tarihçisine Unsurlar", **Büyük Doğu Gazetesi**, Yıl 5, Sayı 22, 5 Ağustos 1949, s. 1.

her gün içki masasında vezirlerini aşağılayarak hakaret ederek eğlenen, devletin işlerini içki masasında halleden bir kral" konu edilmektedir. Kitaba ilişkin Necip Fazıl şunları söyler: "Dalkavuklar gecesinin şahısları kral ve başkumandan müstesna olmak üzere aynen veya tek harf farkıyla tersinden okundukları yahut aynı harfler içinde başka bir terkibe tâbi tutuldukları zaman hemen belirirler. Mesela pilga, galiptir. Yani eski maarif vekili Reşit Galip… Kralla başkumandana gelince el malum."[1260] Atsız'ın kitabından bölümlerin yayımlanmasının ardından gelen tepkiler üzerine Necip Fazıl Atatürk'le mesafesini de vurguladığı şu sözleri söyler: "Biz, Atanıza sarhoş ve müstebit [zorba] demedik."[1261]

Necip Fazıl'ın Atatürk'le ilgili iddiaları da *Büyük Doğu*'da yer alır. İlki, Milletvekili Ali Şükrü'nün ölümü ile ilgilidir. Birinci Meclis Milletvekillerinden Ali Şükrü, Atatürk'e muhalefeti ile bilinmektedir. Necip Fazıl yazısında Ali Şükrü'yü "milliyetçi ve mukaddesatçı mebus" olarak tanımlar. Ali Şükrü'nün muhalif ve imanlı olması nedeniyle Cumhuriyet'in ilanından 8 ay önce "birinin emriyle" öldürüldüğünü iddia etmektedir. Necip Fazıl şunları söyler: "Öldürmediler biri öldürttü. Kimdir bu? … Türk'üm diyen, ne mutlu demeden evvel mutlaka uzak ve yakın tarihinin gerçek hesabını istemekle mükellef değil midir?"[1262] Necip Fazıl bir başka iddiasında yine Birinci Meclis döneminde Çankaya'da büyük bir ziyafet masası kurulduğunu ve masada konuşulan konunun din olduğunu söyler. Konuşmalarda Peygamberliğin, vahiylerin ve Kur'an'ın inkâr edilerek bunların yerine ne konulacağının planlandığını anlatır. Necip Fazıl hikâyesine şöyle devam eder:

> "Birden mühim bir zat 'Sen bir peygambersin. İnandım. Sana iman ediyorum' der… Masadaki bir asker 'ben Paşa Hazretlerini Peygamber olarak kabul edemem. Bir vatan kurtarıcısı olarak evet.' Hepsi bu kadar. Bu askerin sesi boğuluyor. Ona bir ağızdan çullanıyorlar. 'Kes sesini sen bizim imanımıza ve yeni dinimize göre bir kâfirsin. Sus'… Ve en mühim zat… 'Şimdilik münakaşayı

[1260] "Atsız'ın Toplatılmış Eserinden", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 5, Sayı 3, 28 Ekim 1949, s. 10-13.
[1261] Be.De., "Paçavraların Paçavrasına", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 5, Sayı 4, 4 Kasım 1949, s. 9.
[1262] DXB, "İbret, Gayret", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 6, Sayı 34, 10 Kasım 1950, s. 3-7.

> yasak ediyorum. Bu bahsi kapatalım.' Ve ertesi günü o asker esrarlı şekilde kayboluyor ve bir daha görünmüyor. Peygamberlik tavzihinde [açıklamasında] bulunan mühim zat ise istikbale doğru parlak kariyerinin başındadır."[1263]

Büyük Doğu'da Demokrat Parti Seyhan Milletvekili Sinan Tekelioğlu'nun Atatürk'ün mal varlığına ilişkin soru önergesi de konu edilmiştir. Adalet Bakanı Halil Özyörük, Atatürk'ün vasiyetini TBMM'de açıklamış ve sadece Çankaya'daki gayrımenkullerin CHP'ye devredildiği, diğerlerinin bir kısmını Atatürk'ün hayatta olduğu zaman kendi isteğiyle hazineye, belediyeye, muhtelif şahıslara ve Halk Partisi'ne bağışladığını belirtmiştir.[1264] Necip Fazıl konuyla ilgili "Artık Vakit Geldi! Uyan Ey Tarih!" başlığıyla yazdığı makalesinde, Atatürk'ü "karun" olarak nitelemiş ve "Bütün cihan tarihinde değil hepsi aç ve bilaç ölmüş inkılapçılar hatta sultanlar ve karunlar arasında bile böyle bir servet devşirmiş olan var mıdır? Varsa gösterin hemen intihar edelim" sözleriyle eleştirmiştir. [1265]

Necip Fazıl, her ne kadar hakarete varan eleştirilerle Atatürk'ü hedef almışsa da, bunu çoğu kez dolaylı yoldan yapmıştır. Ancak yine de Atatürk'e yönelik yazıları nedeniyle Atatürk'ün kızkardeşi Makbule Atadan tarafından Necip Fazıl ve *Büyük Doğu* aleyhine dava açılmıştır.[1266] DP iktidarı tarafından CHP dönemine ilişkin eleştirilerin dozu arttıkça Necip Fazıl'ın yazılarında da sınırlar zorlanmıştır. Ancak Atatürk eleştirisinin sınırları ne kadar belirginse, İsmet İnönü'ye yapılan eleştiriler de o derece ölçüsüzdür. Zira Cumhuriyet döneminde özellikle din alanında yaşanan olumsuzlukların

---

[1263] "İstikbalin Tarihçisine Unsurlar 1", **Büyük Doğu Gazetesi**, Yıl 5, Sayı 20, 22 Temmuz 1949, s. 1.

[1264] DP Seyhan Milletvekili Tekelioğlu soru önergesi üzerine yaptığı konuşmada, Hint Hilafet Cemiyeti'nin Kurtuluş Savaşı için Türk milletine altın paralarla birlikte beş adet pırlantalı saat hediye ettiğini, kendi isminin de yazılı olduğu bu saatlerin bulunamadığını iddia etmiştir. Bkz. "Atatürk'ün Vasiyeti, Nakit, Menkul ve Gayrımenkul Malları ile Kendisine Verilen Kıymetli Hediyeler Hakkında Soru Önergesi", **TBMM Tutanakları**, 19. Birleşim, Birinci Oturum, 15 Aralık 1950, s. 237-245.

[1265] Be. De., "Artık Vakit Geldi! Uyan Ey Tarih!", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 6, Sayı 40, 22 Aralık 1950, s. 8-9.

[1266] "Büyük Doğu Aleyhine Dava Açıldı", **Zafer Gazetesi**, Yıl 2, Sayı 689, 23 Mart 1951, s. 1.

tüm sorumluluğu İnönü'ye yüklenmiş, 1950 sonrası hem muhafazakâr kesimin hem de DP'nin eleştirilerinin odağındaki tek isim İsmet İnönü olmuştur.

b. İsmet İnönü Karşıtlığı

İsmet İnönü, *Büyük Doğu*'nun ilk dönemi hariç Necip Fazıl'ın hedefindeki en önemli aktördür. Çok partili döneme geçişle birlikte başlayan görece özgürlük dönemi İnönü'ye yönelik eleştirilerin de artmasına neden olmuş, DP iktidarıyla birlikte doruk noktasına ulaşmıştır. Necip Fazıl'ın eleştirilerini çoğunlukla İnönü'nün kişilik özellikleri odağında yaptığı görülmektedir.

Necip Fazıl'ın İnönü eleştirileri bazı dönemlerde o kadar sert bir tondadır ki, kendisi dahi "insafa gelmiştir". *İnönü Ansiklopedisi*'nin isminin *Türk Ansiklopedisi* şeklinde değiştirilmesine ilişkin bir yazısında Necip Fazıl şunları söyler:

> "Bu adamın sükutudan sonra gördüğü hakareti, bugüne kadar hiçbir fani idrak edememiştir. Gelin siz hayal edin kendisinin iktidarda bulunduğu sırada vicdanların ne nisbette tazyik ve riya baskısı altında bunaldığını. Bundan sonra değişmesi gereken şey 27 yıl evvelinden başlayarak konan bütün isimler ve manâlardır. Yoksa hakaret ihtiyacını sadece İnönü üzerinde tatmin etmeye kalkışmak ve onu devrinden ayırıp müstakil bir hedef halinde göstermek doğrusu insaf ve adalet duygusuna uymaz."[1267]

Necip Fazıl'ın da belirttiği gibi İnönü, Cumhuriyet dönemi ve kurucularından ayrılarak bağımsız bir eleştiri odağı haline getirilmiştir. Bunun en önemli nedeni, tek partili döneme ilişkin Atatürk'e doğrudan yöneltilemeyen eleştirilerin İnönü'ye yapılmasıdır. İnönü de bu eleştirilerin nedenini benzer bir yorumla değerlendirerek "Atatürk'ten bir açıklama alınamayacak uygulamaların hesabının kendisinden sorulduğunu" söylemiştir.[1268]

Büyük Doğu'nun ilk döneminde İnönü'nün övüldüğü yazılara rastlamak mümkündür. *Büyük Doğu* yazarı Reşat Ekrem Koçu'nun eğitimde kullanılan kitapların

[1267] Be. De., "Ansiklopedi", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 7, Sayı 50, 2 Mart 1951, s. 9.
[1268] Heper, **İsmet İnönü Yeni Bir Yorum Denemesi**, (çev. Sermet Yalçın), İstanbul, Tarih Vakfı Yurt Yayınları, 1999, s. 5.

yetersizliğine ilişkin bir yazısında, 1950 sonrasında iddia edilen "Lozan'da Türk maneviyatını düşmana teslim eden İnönü'den"[1269] çok farklı bir İnönü portresiyle karşılaşılmaktadır:

> "Bu delikanlı elindeki kitapta… Lozan kahramanı İnönü'nün bu Avrupa şehrine kumral saçla gidip ağarmış tellerle fakat muzaffer dönüşünün azamet ve güzelliğini kavramak lezzetinden mahrum kalacaktır… Tarih öğretmeni Lozan'da Türkiye Baş Mürahhası İsmet Paşa'nın, "ben laf dinlemeye değil, sözümü dinletmeye geldim" diyen sesinin akisleri üzerinde bir bütün saat duramaz ise bahtsız sayılır."[1270]

Necip Fazıl'ın İnönü'ye ilk eleştirisi, *Büyük Doğu*'nun kapatılmasıyla sonuçlanmıştır. *Büyük Doğu*'nun kapağında büyük bir kulak fotoğrafı kullanılmış, İnönü'nün duyma sorununa atıfla "Başımızda Kulak İstiyoruz" ifadesi yer almıştır.[1271] 1949'da TBMM'de Ticani tarikatına mensup bazı kişilerin Arapça ezan okumasına ilişkin yazısında Necip Fazıl kulak göndermesini yeniden yaparak bir kulak fotoğrafıyla birlikte "küfür kulağını tahrişte ne fayda var" demiştir.[1272]

1950'ye kadar İnönü'yü imâlar ve üstü kapalı ifadelerle eleştiren Necip Fazıl, bu tarih itibarıyla eleştiri dozunu arttırmıştır. İnönü hakkında eline geçen belgeleri daha önce yayımlayamadığını söyleyen Necip Fazıl bunun nedenini şöyle açıklar: "Bu dosya… Bir yıldır beklemektedir… Onu daha evvel neşredemezdik zira o zamanki cumhurreisine hakaret isnadının ne demek olduğunu ve üzerimize ne gibi bir çullanma davet edeceğini bilmeyenlerden değildik."[1273]

Bu dönem itibarıyla Necip Fazıl bir anlamda önceki yıllarda gizlediği İnönü eleştirilerinin deşifresini yapmaya başlar. Necip Fazıl 1950 yılını şöyle tanımlamıştır: "Kanuni takibe karşı emniyet altına alınan yazıların anahtarının açıkça takdim edildiği bir

---

[1269] DXB, "İsmet Paşa ve Lozan'ın İçyüzü", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 6, Sayı 29, 6 Ekim 1950, s. 10.
[1270] Reşat Ekrem Koçu, "Beş Senelik Türk Lisesi", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 1, Cilt 1, Sayı 9, 12 Kasım 1943, s. 4-12.
[1271] **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 2, Cilt 3, Sayı 58, 13 Aralık 1946. *Büyük Doğu*'nun söz konusu kapak fotoğrafı için bkz. Ek 26.
[1272] "Meclisten Ezan", **Büyük Doğu Gazetesi**, Yıl 5, Sayı 2, 18 Mart 1949, s. 1.
[1273] Dedektif X Bir, "Yağma Hasan'ın Böreği", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 6, Sayı 26, 15 Eylül 1950, s. 3.

devir."[1274] Örneğin 1947'de *Borazan* dergisinde[1275] "Ankara Kedisi" adlı bir şiir yayımlanmıştır. Şiirde "sakar, aksi, inatçı, kindar, kötü ve karanlık ruhlu, zekasız, bilgisiz, sevimsiz, zarafetsiz ve duygusuz" nitelemeleriyle anlatılan kedinin aslında İnönü'yü sembolize ettiğini 1950'de şu sözlerle açıklar: "Ikına sıkına, sembolik işaretlerle yazılan… Hikâyedeki şahıs bu memlekette bir gün gerçek bir hareket olursa milli sanık iskemlesine oturtulmak üzere sıra bekleyen CHP Genel Başkanı İnönü'dür."[1276]

Necip Fazıl'ın bu tarih itibarıyla İnönü'ye yönelttiği eleştiriler genellikle Lozan Antlaşması, yolsuzluk iddiaları, kişiliği ve ailesi odaklıdır. Lozan Antlaşması'na ilişkin temel iddia, bu anlaşmanın bir zafer olmadığı ve Lozan'da anlaşma karşılığında dinin feda edildiğidir. Necip Fazıl, Lozan Anlaşması ile Türkiye'de İslami hegemonyanın ortadan kaldırılmak istendiğini ve İnönü'nün bu amaç doğrultusunda hareket ettiğini savunur. Ayrıca Lozan Konferansı kulislerinde gizli anlaşma yapıldığı iddiasını öne sürer. Necip Fazıl, söz konusu gizli anlaşmayla Türk mukaddesatının yok edildiğini söyleyerek İnönü'ye "mukaddesat imhacısı" şeklinde seslenir.[1277]

Eylül 1950'de İnönü ve Lozan meselesi, yazı dizisi olarak *Büyük Doğu*'da yayımlanmaya başlar. Necip Fazıl bu kararı şöyle açıklar:

> "Lozan sulhunun Batı emperyalizmasına karşı kulis arası bir anlaşmayla mukaddesatımızın bizzat imhasına memur edilmek gibi korkunç bir fedakârlık sayesinde elde edilebilmiş olduğunu ileriye sürmüştük… Şimdi bu iddiamızı milli şefin artık devlet reisi bulunmamasından faydalanarak biraz daha açıklamanın ve vesikalandırmanın zamanı gelmiştir."[1278]

[1274] **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 6, Sayı 26, 15 Eylül 1950, s. 13.
[1275] *Borazan* dergisi, 1947'de *Büyük Doğu* dergisinin kapatılması nedeniyle Necip Fazıl'ın kısa süreliğine çıkardığı bir mizah dergisidir.
[1276] Kısakürek, "Salih Zeki Aktay'ın Ankara Kedisi", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 6, Sayı 26, 15 Eylül 1950, s. 13.
[1277] Dedektif X Bir, "İnönü ve Kardeşi", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 6, Sayı 28, 29 Eylül 1950, s. 3.
[1278] Dedektif X Bir, "İsmet Paşa ve Lozan'ın İçyüzü", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 6, Sayı 29, 6 Ekim 1950, s. 3.

Necip Fazıl, Lozan görüşmelerinin kesintiye uğradığı sırada İnönü ve Atatürk'ün baş başa yaptıkları görüşmelerin ardından gizli Meclis toplantıları düzenlendiğini ve dinin öldürülmesi kararının alındığını[1279] söyler. 23 Ocak 1973'te Cumhuriyet Senatosu kararıyla tutanakları açılan[1280] Lozan'la ilgili gizli Meclis görüşmeleri 6 Mart 1923'te yapılmıştır. İsmet İnönü ve beraberindeki heyet, İtilaf Devletleri'nin sunduğu anlaşmayı kabul etmemiş ve Ankara'ya dönmüştür. Söz konusu teklif Meclis'te görüşülmüş ve "İkinci Sevr" olarak nitelenmiştir. Atatürk gizli görüşmelerde "Böyle bir sulh projesini kabul etmek mümkün değildir. Çünkü doğrudan doğruya istiklalimizi muhtel [bozuk] şeraiti ihtiva etmektedir. Eğer İtilaf Devletleri bize bu projeyi kabul ettirmekte musir [ısrarlı] olurlarsa o halde milletimiz için hükümet ve Meclisimiz için harb şekli zaruretinde tecelli etmiş olur. Yapılacak başka birşey yoktur. Yani o zaman harb ederiz" ifadelerini kullanmıştır. Gizli görüşmelerde savaş ihtimalinin yanısıra teklifte yer alan mâli talepler, Musul ve Karaağaç meselesi ele alınmıştır. Cumhuriyet'in henüz ilan edilmediği "devletin dini İslamdır" ibaresinin korunduğu koşullarda yapılan görüşmelerde Türkiye "İslam'ın mekânı" olarak nitelenmiştir.[1281] Dolayısıyla Necip Fazıl'ın öne sürdüğü dinin bitirilmesine karar verildiği iddiasının gerçeği yansıtmadığı anlaşılmaktadır.

Büyük Doğu dergisinde İnönü ile ilgili ortaya atılan ikinci iddia, İnönü'nün savaştan kaçtığı iddiasıdır. Necip Fazıl şunları söyler:

> "Hayâsız mütlif [telef eden, yok eden] hakkında iki kahramanlıktan bahsedilir. Biri Lozan, diğeri İnönü Muharebesi. Lozan, Türk mukaddesatını kulis arkası kilise emrindeki garp emperyalizmasına peşkeş çekme işiydi… İkinci kahramanlığına mesned yapılan İkinci İnönü muharebesinden kurşuna dizilecek

[1279] Dedektif X Bir, **a.g.m.**, s. 11.
[1280] "334 Sayılı Anayasadan Evvel Kurulmuş Bulunan Türkiye Büyük Millet Meclisi'ne Ait Gizli Zabıtların Yayınlanabilmeleri İçin Cumhuriyet Senatosu ve Millet Meclisinden Ayrı Ayrı Karar Alınmasına Dair Müşterek Başkanlık Divanı Kararı Hakkında Başkanlık Tezkeresi", **Cumhuriyet Senatosu Tutanakları**, 20. Birleşim, Birinci Oturum, 23 Ocak 1973, s. 752.
[1281] "Lozan Konferansındaki Tekâlifi Sulhiye Üzerindeki Müzakerat ve İcra Vekilleri Heyetine İtimat Takririnin Kabulü", **TBMM Gizli Celse Zabıtları**, Devre:1, Cilt 4, 6. Birleşim, Birinci Oturum, 6 Mart 1923, s. 150-191.

> bir hain gibi kaçtığı ise laf götürmez bir vakıadır… Allah bu kıratda bir hayâsız yaratmamıştır."[1282]

Necip Fazıl, İnönü'nün savaştan kaçtığı iddiasını Mareşal Fevzi Çakmak'ın dile getirdiğini ve kendisiyle birlikte orada bulunan altı kişinin de buna şahitlik edeceğini söyler.[1283] Bir başka yazısında, İnönü ile birlikte savaşa katılan iki askerin de İnönü'nün savaştan kaçtığına şahit olduklarını iddia eder:

> "İsmet İnönü bir kaçaktır. İkinci İnönü harbinde geri hatlara kaçıp bir samanlığa sığınmıştır… Cumhurreisi olduktan ve menhus [uğursuz] saltanatını kurduktan sonra harp tarihine işi başka türlü intikal ettirmek isteyince iki namuslu asker bu vaziyete tahammül edemeyerek istifa etmişlerdir… Biri korgeneral Baki Vandemir, diğeri Kurmay Yarbay ve Eski Umumi Katip Tevfik Bey."[1284]

Necip Fazıl'ın bahsettiği "iki namuslu askerden" Baki Vandemir ise 1962 tarihli kitabında konuyla ilgili şunları söylemiştir: "Bir ara İnönü düşmanları bu muhaberede İnönü'nün bir samanlıkta saklandığını yazarlar. Beraberdik, yalandır, iftiradır, hainliktir."[1285]

Necip Fazıl, İsmet İnönü'nün yanısıra eşi, oğlu, kızı, kardeşi ve İnönü'nün yakınında bulunan siyasetçileri de eleştirilerinin odağı haline getirmiştir. İnönü'nün ailesine yönelik ilk haber, 1948'de yayımlanır. Haberde, verem olan bir kadının Mevhibe İnönü'ye ilaç bulması için mektup yazdığı, ancak talebin yanıtsız bırakılması nedeniyle kadının öldüğü iddiası yer alır.[1286] İnönü'nün eşine ilişkin bir başka haberde, fakir bir öğrenci için Ankara Olgunlaşma Enstitüsü'nde hazırlanan gelinliğin İnönü'nün eşi tarafından zorla ve gelinliğin değerinden daha az bir bedelle satın alındığı yazılır.[1287] İnönü'nün eşinin Topkapı Sarayı'ndan padişahlara ait kıymetli bir kumaş istediği,

---

[1282] "Hayâsız Mütlif", **Büyük Doğu Gazetesi**, Yıl 9, Sayı 7, 22 Mayıs 1952, s. 1.
[1283] "Harp Kaçağı İsmet İnönü", **Büyük Doğu Gazetesi**, Yıl 9, Sayı 7, 22 Mayıs 1952, s. 1-6.
[1284] "İsmet İnönü Bir Kaçaktır", **Büyük Doğu Gazetesi**, Yıl 9, Sayı 6, 21 Mayıs 1952, s. 1-6.
[1285] Baki Vandemir, **Biz Ne İdik, Ne Olduk, Ne Olacağız, 1905- 1962**, 1962, s. 21-23.
[1286] Halil Nusret Ertüz, "Ateş Dansından Vereme", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 2, Cilt 3, Sayı 76, 16 Ocak 1948, s. 16.
[1287] Dedektif X Bir, "Cinayetten Üstün Cinayet", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 6, Sayı 36, 24 Kasım 1950, s. 3.

verilmeyince görevli kişinin kovulduğu, oğlunun Savarona yatından termos alarak evine götürdüğü iddiaları da *Büyük Doğu*'da yayımlanır.[1288]

İnönü ve ailesine ilişkin haberler, yolsuzluk ve İnönü'nün yakınlarının haksız çıkar elde ettiği iddiaları odağında sürdürülür. Örneğin İnönü'nün kardeşi Hasan Rıza'ya ilişkin bir haberde, Hasan Rıza'ya ait şeker yüklü deniz motorunun Ruslar tarafından batırıldığı, zararının devlet tarafından ödenmesinin istendiği, İnönü'nün talimatıyla zararın ödendiği anlatılır.[1289]

İnönü'nün Maçka'daki bir arsayı parselleştirerek Umumi Kâtibi Kemal Gedeleç ile paylaştığı ve sonrasında imar planı değişikliğiyle ana caddenin arsanın önünden geçmesini sağladığı iddiası, *Büyük Doğu*'da yayımlanmasının[1290] ardından TBMM gündemine de gelmiştir. DP Seyhan Milletvekili Sinan Tekelioğlu'nun hazırladığı soru önergesi, dönemin İçişleri Bakanı Rukneddin Nasuhioğlu tarafından TBMM'de cevaplanmıştır.[1291] İçişleri Bakanı *Büyük Doğu*'da yer alan haberi doğrulamamış ancak Necip Fazıl, Bakan'ın "Büyük Doğu'dan ezberlemiş gibi konuştuğunu" yazmıştır.[1292]

[1288] Dedektif X Bir, "Seciye", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 6, Sayı 41, 29 Aralık 1950, s. 3.

[1289] Dedektif X Bir, "İnönü ve Kardeşi", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 6, Sayı 28, 29 Eylül 1950, s. 3-16. İnönü'nün kardeşine ilişkin iddiaları gazeteci Emin Karakuş da tanıklıklara dayanarak kitabında anlatmış ve İnönü'nün, kardeşinin haksız kazançlarına göz yumduğunu savunmuştur. Bkz. Emin Karakuş, **40 Yıllık Gazeteci Gözüyle İşte Ankara**, İstanbul, Hürriyet Yayınları, 1977, s. 68-70

[1290] Dedektif X Bir, "Yağma Hasan'ın Böreği", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 6, Sayı 26, 15 Eylül 1950, s. 3-14-15.

[1291] Konuya ilişkin soru önergesi 3 Temmuz 1950'de TBMM gündemine gelmiş, 20 Kasım 1950'de İçişleri Bakanı Rukneddin Nasuhioğlu tarafından cevaplanmıştır. Nasuhioğlu yapılan araştırma neticesinde, söz konusu arsaların satın alma fiyatları ve arsa değerlerinde küçük oranda artış yapıldığını doğrulamış, ancak imar planı değişikliğinin söz konusu olmadığını, Bayındırlık Bakanlığı'nca 1940'da onaylanan plana uygun olduğunu belirtmiştir. Nasuhioğlu, arsanın ilk sahibi olan kişiye baskı yapıldığı yönündeki iddiaların ispatının da mümkün olmadığını belirtmiştir. Bkz. "Seyhan Milletvekili Sinan Tekelioğlu'nun, Maçka'da Taşlık Adı ile Mâruf Sahadaki Vakfa Ait Arsalar ile Bu Arsalardan Geçen Asfalt Yol İçin Ne Kadar Para Sarf Edildiğine Dair Başbakanlıktan Olan Sorusuna İçişleri Bakanı Rükneddin Nasuhioğlu'nun Sözlü Cevabı", **TBMM Tutanakları**, 8. Birleşim, Birinci Oturum, 20 Kasım 1950, s. 166-170.

[1292] Be. De., "Taşlık", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 6, Sayı 36, 24 Kasım 1950, s. 8.

Necip Fazıl, ağır eleştiriler içeren "İsmet İnönü Destanı" başlıklı yazısını 1950'de *Büyük Doğu* dergisinde, 1952'de *Büyük Doğu* gazetesinde değişiklik yapmaksızın iki kez yayımlamıştır.[1293] Necip Fazıl yazısında İnönü'ye "ezeli, ebedi sağır" şeklinde hitap etmiş, gerek şahsını, gerek iktidarda olduğu döneme ilişkin uygulamaları ağır bir dille eleştirmiştir. 1950'deki yazı R.T. rumuzuyla yazılmış, 1952'de ise Necip Fazıl kendi imzasını kullanmıştır. İki sayfa olarak yayımlanan yazıda yer alan bazı ifadeler şöyledir:

> "… Allah seni en küçük çapta yarattı fakat hikmeti icabı kulakların gibi tıkalı kalbine ihtirasların en kuduzunu musallat etti… Güya senin dehan yüzünden (hâlbuki sen kazdan daha ahmaksın) kurtulmuş olduk… Sahibi olduğun platin değerinde uşaklık madeni yüzü suyu hürmetine devrinin en yüksek peki efendimcilik makamına kadar yükseldin… Ruhi sefaletini için için hissetmekten ve artık dayanamamaktan mıdır nedir şöyle ağzını açıp da: 'ben rakı masasından emir almam' deyince sağır kulaklarının nasırlı yumuşaklarından tutulur tutulmaz bir çekilişte gedikli makamından atıldığına şahit oldun… Onun ebedi şef ünvanına mukabil kendine derhal bir Milli Şef yaftası peyledin! Onun nerede hangi tavır ve azamette bir heykeli varsa yanı başında ve aynı tavır ve azamette heykeller ısmarlattın… İntihar et ey müfteris [fırsatçı] kin ve muhteris şahsiyetsizlik. Bir gün hiç ummadığın bir çığır açılır da kim bilir seni ne hale koyar. Biraz açıkgöz ol da, intihar et."[1294]

Bir başka yazısında Necip Fazıl, İnönü'nün Malatyalı olmadığını iddia eder ve Bulgar muhaciri olduğunu, "nesebinin Türklükle en küçük alakası kalmayacak noktaya kadar gittiğini" savunur. Necip Fazıl'ın İnönü ile birlikte Atatürk'ü de ima ettiği ifadeleri şöyledir: "Rumeli istikametinden gelen Müslümanlar ve Türkler arasında en mükemmel insanlar bulunduğu gibi bütün millet, cemiyet ve tarih suikastçılarının da aynı istikametten geldiği korkunç bir vakıadır."[1295]

Necip Fazıl aslında İnönü'nün Türklüğünden ziyade Müslümanlığı ile ilgilidir. İnönü'nün diğer askerlerin görmesi için namaz kıldığı iddiasını yazılarında pek çok kez

---

[1293] R.T., "İsmet İnönü Destanıdır", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 6, Sayı 29, 6 Ekim 1950, s. 8-9; Kısakürek, "İnönü Destanıdır", **Büyük Doğu Gazetesi**, Yıl 9, Sayı 15, 30 Mayıs 1952, s. 1-6.

[1294] R.T., "İsmet İnönü Destanıdır", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 6, Sayı 29, 6 Ekim 1950, s. 8-9.

[1295] Be. De., "İsmet İnönü ve Türklük", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 6, Sayı 41, 29 Aralık 1950, s. 8.

tekrarlar.[1296] Necip Fazıl kendisi gibi düşünmeyenler için sıklıkla kullandığı "Allahsız" ifadesini İsmet İnönü için de kullanır.[1297]

Necip Fazıl'ın bu dönem içinde İnönü ile ilgili belki de sınırları en fazla zorladığı yazısı "Frengi" başlığını taşır. Yazıda şu ifadeler yer alır*:*

> "Yaratılış bakımından İnönü şudur ki: kendisi anadan doğma sağır, bir kardeşi kambur, bir kardeşi de müntehirdir [intihar etmiştir] … Allah'ın bu kadar nasibsiz ve arızalarla yarattığı bu şahsın, ayrıca doktor Abdüsselam İbrahim Paşa isimli bir zat tarafından frengi tedavisine tâbi tutulmuş olduğu söylenmektedir. Böylece ırsi bir felaketin zebunu olduğu hissini veren bu şahsın ruhi seciyesindeki akamet düğümünün de ipucunu ele geçirmiş olmuyor muyuz?" [1298]

Necip Fazıl bu yazıdan iki hafta sonra İnönü'nün iki yaşında ölen oğlunu[1299] da yazısına konu eder:

> "İsmet Paşa'nın Ömer'den evvelki ilk oğlu eciş bücüş, çarpık çurpuk, tosuncuk tâbir ettikleri anormal bir şekilde doğmuştu. Bunu bin itinalarla ancak bir sene yaşatabildiler. Paşa'nın büyük kardeşi Fethi Bey namında bir rantiyedir. Bostancı civarında oturur. Doğuştan tam 90 derecelik bir zaviye teşkil edecek surette iki kattır. Fizyoloji ilmince bu haller, nutfe [insan tohumu] süfli [aşağılık] hastalıklarla hayat halisiyetini [saflığını] kaybetmiş olmasının neticesidir."[1300]

Necip Fazıl'ın İnönü'ye yönelttiği hakaretlerin artışı, DP iktidarının İnönü eleştirilerindeki artışla doğru orantılıdır. Örneğin DP İzmir Belediye Başkanı Rauf Onursal şunları söylemiştir: "İsmet Paşa'yı asalım. Sonra derisini yüzelim içine saman doldurup halka teşhir edelim."[1301] DP Yenişehir Toplantısı'nda bir üyenin yaptığı konuşma da *Büyük Doğu*'nun manşetinde şöyle yer alır: "İnönü zalimdir, günahkârdır, rey hırsızıdır, idam edilip leşi sürüklenmelidir."[1302] İnönü'nün idamı 1958'de DP Grup Toplantısı'nda da dile getirilecek, bir milletvekili "İnönü 1950'de asılsaydı millet

[1296] "İnönü ve Kardeşi", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 6, Sayı 28, 29 Eylül 1950, s. 3; Be. De., "İsmet İnönü ve Müslümanlık", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 6, Sayı 41, 29 Aralık 1950, s. 9.
[1297] Be. De., "İsmet İnönü ve Müslümanlık", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 6, Sayı 41, 29 Aralık 1950, s. 9.
[1298] "Frengi", **Büyük Doğu Gazetesi**, Yıl 7, Sayı 48, 6 Şubat 1951, s. 3.
[1299] Heper, **İsmet İnönü Yeni Bir Yorum Denemesi**, s. 13.
[1300] Bir Okuyucu, "Frengi", **Büyük Doğu Gazetesi**, Yıl 7, Sayı 50, 2 Mart 1951, s. 3.
[1301] Bağlum, **Anıpolitik 1945-1960**, s. 55.
[1302] "İnönü'ye Şiddetle Hücum Edildi", **Büyük Doğu Gazetesi**, Yıl 9, Sayı 51, 7 Temmuz 1952, s. 1.

sevinirdi" diyerek geç kalındığını ifade edecektir.[1303] İnönü'ye yönelik bu ağır eleştirilerin rahatlıkla yapılabilmesinin nedeninin Muhalefet Partisi Genel Başkanlığı'nın resmi devlet görevi sayılmaması ve savcıların bu sebeple soruşturma açmaması olduğu yönünde görüşler vardır.[1304] Necip Fazıl bir yazısında bu tespiti doğrular. İnönü'yü eleştirmesi nedeniyle daha önce aldığı cezayı hatırlatarak şunları söyler "İşte bugün de 'başımızda kulak istiyoruz' gibi mücerret [soyut] bir ibare yüzünden kapattığın mecmuanın sana isminle ve cisminle 'sağır, sağır, sağır, ezeli ve ebedi sağır' diye hitabına mazhar oluyor ve buna karşı herhangi bir vatandaş hakkından fazla bir mukabele imkânına malik bulunmuyorsun."[1305]

Necip Fazıl'ın bu dönemde İnönü'yü övdüğü tek yazısı 1951'de kumarhane baskını[1306] sonrasındadır. Necip Fazıl DP hükümetindeki bazı isimleri bu olayın örgütleyicisi olarak gördüğünden DP ile CHP'yi kıyasladığı "İnönü Methiyesi"ni yazar. Bu yazı, Necip Fazıl'ın İnönü'ye karşı düşüncelerini değiştirdiği bir yazı değildir. Hükümete ve özellikle Adnan Menderes'e bir serzeniş niteliğindedir. Şunları söyler Necip Fazıl:

> "Kafamda ve ruhumda ne kadar hınç, aksi dava ölçüsü yanlış ve çirkin hükmü varsa hepsi birden size, öteden beri size misallendirdiğiniz zihniyete ve şahıslandırdığınız devirlere karşıdır ve hep böyle kalacaktır. Siz ve partiniz nazarımda simsiyah bir dalalet ve nasipsizliğin devamlı mümessili oldunuz… Fenaydınız fakat Türk'ün sağlam kumaşına ve mayasına rağmen yine Türk'tünüz. Masonluğun, dönmeliğin, Yahudiliğin, kozmopolitliğin günlük tesiri altında kalmadınız. Bütün fenalığınız ruhunuzu döşeyen mutantan [görkemli] küfrün zoruyla içinizden ve kendinizden geliyordu. Küfrünüzde tâbii ve samimiydiniz, münafık değildiniz… Beni… Bilmem hangi rezalethanede yakalatmak ve Müslümanların gözünden düşürmek için bundan başka bir çareye malik bulunmamak gibi bir metoda hiçbir zaman yanaşmadınız. Zalim kanunlarınız vardı fakat bunlar açık ve samimi idi. Netice Sayın İnönü, Türk milletinin tek ve aziz gayesi olarak sizden, eserinizden, ruhunuzdan ve tesirinizden kurtulmak isterken öyle şartlara çatmış bulunuyoruz ki mümkünse

[1303] Karakuş, **40 Yıllık Gazeteci Gözüyle İşte Ankara**, s. 352.
[1304] Öymen, **Öfkeli Yıllar**, s. 97.
[1305] R.T., "İsmet İnönü Destanıdır", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 6, Sayı 29, 6 Ekim 1950, s. 8-9.
[1306] Kumarhane baskını hakkında bkz. yukarıda s. 76-80.

> kulağınızı iyi açmanızı rica ederim sizi aramak felaketini saadet gibi görmeye başlıyoruz."[1307]

1952 yılında *Büyük Doğu*'nun gazete olarak yayımlandığı dönemde hükümetten maddi destek görmeye başlayan Necip Fazıl, İnönü'ye eleştirilerini yeniden arttırır. Necip Fazıl bu dönemde İnönü'yle husumeti olan kişilerin yazılarına da yer verir. Örneğin Milli Kalkınma Partisi Başkanı Nuri Demirağ'ın "İnönü iktidarda kendisine put yaptırmakla vakit geçirmiştir" sözleri *Büyük Doğu*'da yayımlanır.[1308] Aynı doğrultuda Cafer Tayyar Paşa'nın da bir yazısına yer verilmiştir. Yazı, *Büyük Doğu*'nun o dönemdeki konumunu da göstermektedir. İnönü eleştirisi ve DP övgüsünün bir arada olduğu yazıda şu ifadeler yer alır:

> "Kötü bir tesadüfün başımıza musallat ettiği bu hasta adamın yegane gayesi milletin yıktığı eski saray ve saltanat hayatı içinde oğulları ile birlikte taçsız bir hükümdar olarak yaşamak ihtirasıdır… Mareşal'in cenazesi arkasından çiftetelli çaldırmaya teşebbüs etmiş İnönü… Menderes hükümeti Kore cephesi kararı ve Atlantik Paktı imzası ile bütün dünya milletleri içinde Türk milletinin şerefli bayrağını dalgalandırmış ve İnönü devrinin kaybettirdiği milli gurur ve itibarımızı yeniden kazandırmıştır… Ben demokrat iktidarın ve Menderes hükümetinin aleyhtarı olacak akıllı ve namuslu bir insan tasavvur edemiyorum. Çünkü Menderes hükümeti masum insanların faziletli ve namuslu vatandaşların Allah tarafından gönderilmiş bir kurtarıcısı olmuştur… İnönü'nün her şeyden evvel vaktiyle milletten haksız yere aldığı paraları millet hazinesine iade etmesi ve gizli servetlerinin hesabını vermesi fani ömrünün en son tesellisi olacaktır."[1309]

Büyük Doğu'nun gazete döneminde İnönü eleştirisi adeta yoktan var edilmektedir. Örneğin "Evvelki gün şehrimize gelen İnönü basın toplantısı yaptı" başlıklı haberde şu yorum yer almaktadır: "Evvelki günden beri şehrimizde zelzeleler devam ediyor. İnönü'nün ne zaman gideceği belli değil."[1310]

[1307] Kısakürek, "İnönü'ye Methiye", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 7, Sayı 55, 11 Mayıs 1951, s. 2.
[1308] **Büyük Doğu Gazetesi**, Yıl 9, Sayı 7, 22 Mayıs 1952, s. 1-6.
[1309] "Cafer Tayyar Paşa İnönü Hakkında Ne Diyor", **Büyük Doğu Gazetesi**, Yıl 9, Sayı 10, 25 Mayıs 1952, s. 1-5.
[1310] "Evvelki Gün Şehrimize Gelen İnönü Basın Toplantısı Yaptı", **Büyük Doğu Gazetesi**, Yıl 9, Sayı 14, 29 Mayıs 1952, s. 1.

1952'de Necip Fazıl gerçek inkılabın koşullarının nasıl olacağını anlattığı başyazısında, İnönü'nün kaçmaya mecbur kalacağı bir gelecek hayali kurar.[1311] Bir başka yazısında açıkça İnönü ve yanındakilerin yok edilmesi gerektiğini söyler. "Menderes, eski Yunan ya da Roma devrinde yaşasaydı, İnönü'yü defalarca öldürürdü" ifadesini kullanır. Menderes'e şu çağrıyı yapar: "İnönü ve hempasını yalnız fikir ve kelam vasıtasıyla karşılamak işinde hiçbir çıkar taraf yoktur… Mutlaka fiilde ve fiille karşılamak lazımdır… Ya bu haşereleri gebertecek ya bu vatanı öldüreceksiniz. Binaenaleyh derhal haşereleri öldürünüz."[1312] İnönü'yü hedef alan yazı ve haberlerin yanısıra, İnönü'yü aşağılayan karikatürler ve çizimler de *Büyük Doğu* gazetesinde yer almıştır.[1313]

c. CHP Karşıtlığı

CHP, belirli bir şahsı işaret etmediği için Necip Fazıl'ın eleştirilerini daha doğrudan ve açıkça yaptığı bir hedeftir. Aynı zamanda siyasal hedefleri olan Necip Fazıl için CHP rakip partidir. Necip Fazıl'ın CHP eleştirisinin odak noktası, Cumhuriyet'in kurulmasıyla başlayan süreçte dinle ilgili uygulamalardır. Necip Fazıl bu nedenle CHP'yi ya da kendi deyimiyle "Ce Ha Pe'yi"[1314] açıkça dinsiz olarak niteler. Necip Fazıl şunları söyler: "CHP'nin yegane serveti dinsizliğidir. Ama nasıl dinsizlik? Hesapta dinsizlik. Suistimalde dinsizlik. Reyde dinsizlik ve nihayet dinde dinsizlik."[1315]

Büyük Doğu'da CHP'ye karşı ilk yorum Halkevleri'ne ilişkindir. 1946'da derginin yazarlarından Nizamettin Nazif tarafından kaleme alınan yazıda, CHP'nin Türk

---

[1311] Kısakürek, "Gerçek İnkılabın Şartları", **Büyük Doğu Gazetesi**, Yıl 9, Sayı 82, 7 Ağustos 1952, s. 1-5.
[1312] **Büyük Doğu Gazetesi**, Yıl 9, Sayı 20, 4 Haziran 1952, s. 1.
[1313] **Büyük Doğu Gazetesi**, Sayı 65, 21 Temmuz 1952, s. 1. Söz konusu çizimlerden bir örnek için bkz. Ek 27.
[1314] Necip Fazıl, "Ce Ha Pe" ifadesini ilk kez 1946'da kullanır. Bkz. Be. De., "Netice", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 1, Cilt 2, Sayı 31, 31 Mayıs 1946, s. 8; Kısakürek, "Faaliyet ve Para", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 1, Cilt 2, Sayı 31, 31 Mayıs 1946, s. 16.
[1315] Kısakürek, "CHP'nin Serveti", **Büyük Doğu Gazetesi**, Yıl 9, Sayı 26, 10 Haziran 1952, s. 5.

Ocakları'nı kapatarak yerine Halkevleri'ni kurması eleştirilmektedir.[1316] Oysa Nazif'in 1944'te Halkevleri'ne ilişkin yazısında şu ifadeler yer almıştır: "Halkevlerimizle pek mağruruz. Ve hiç şüphesiz ben de bu gurura iştirak edenlerdenim."[1317] *Büyük Doğu*'da 1944'te yapılan Halkevleri övgüsü, 1950'de Necip Fazıl'ın Halkevleri'ni "imansızlık yuvası"[1318] şeklinde nitelemesiyle yerini düşmanlığa bırakacaktır.

Büyük Doğu'da 1945 sonrası başlayan CHP eleştirisi şaibeli bir seçim olarak kabul edilen[1319] 1946 seçimleri sonrasında yoğunlaşır. Necip Fazıl, şunları söyler:

> "Binbir sebep yüzünden biz öyle sanıyoruz ki, seçimi siz kazanacaksınız sizin kazandığınız ilan edilecek… Ey sen CHP sana hitap ederken senin dimağ merkezin kimde şahıslanıyorsa ona söylüyorum… İnkılap inkılap dediğimiz hadisenin temiz ellerde tertemiz bir nefs muhasebesinden geçirilmesi zamanı gelmiştir… Ey CHP… Bütün yeryüzünün kendisine din ve iman kaynağı aradığı bu ana baba günü çığırında, bu milleti ham ve kaba yobazı yüzde yüz tasfiye etmek şartıyla ve en halis, en saffetli manasıyla gerçek dinine teslim etmenin günü gelmiştir… Bunları yap ve kurtar, kurtul.." [1320]

Bu yazı CHP'ye doğrudan yazılmış ilk eleştiri olmasının yanısıra Necip Fazıl'ın din konusunda bazı adımlar atılması gerektiği telkini içeren son çağrısıdır. Zira seçim sonrasında CHP eleştirisi, DP muhalefetinin de etkisiyle CHP'nin dinsizliği üzerinden yürütülecektir. Seçim sonuçlarını değerlendirdiği yazısında Necip Fazıl, seçimlere hile karıştığı iddiasını dile getirir ve CHP'ye şunları söyler: "Seni istemiyorum. O kadar

---

[1316] Nazif, "Nizamname ve Tatbikatı", **Büyük Doğu Dergisi**, Sayı 20, 15 Mart 1946, s. 3.

[1317] Nazif, "Halkevlerimiz", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 1, Cilt 2, Sayı 26, 7 Nisan 1944, s. 3.

[1318] Be. De., "Halkevleri", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 6, Sayı 26, 15 Eylül 1950, s. 9.

[1319] 1946 seçimlerinin şaibeli olduğu, DP'nin sıklıkla kullandığı bir argümandır. Aslında bunun doğruluğu İsmet İnönü tarafından da 1950 seçimleri öncesinde teyit edilmiştir. İnönü 1946 seçimlerine ilişkin şunları söylemiştir: "Birbirimizi mi aldatacağız efendim. Baskı yapılmıştır. Valiler Halk Partili gibi çalışmıştır. Ve bizden takdir ve teşvik görmüştür. Vaziyeti olduğu gibi görmek lazım. Bundan sonra yaptırmayacağım… Ben buna meydan vermeyeceğim… Seçimin dürüst yapılması için sıkı talimat verdim… Söyleyin bana ben parti şefi miyim yoksa birtakım külhanbeylerinin maskarası mıyım? Beni aldattılar… Bütün dünyaya rezil ettiler…" Bkz. Erim, **Günlükler, 1925-1979**, s. 157. Faik Ahmet Barutçu da anılarında İnönü'nün bu olayı doğrulayarak "Bütün ülke lekelendi. Marifet yaptılar" dediğini anlatmıştır. Bkz. Barutçu, **Siyasi Anılar**, s. 385-386.

[1320] Be. De., "CHP'ye Hitap", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 1, Cilt 2, Sayı 38, 19 Temmuz 1946, s. 8-16.

istemiyorum ki, istemiyorum kelimesinin bütün hak ve tesirine güvenimi kaybetmiş bulunuyorum. Seni istemiyorum demeyi faydasız ve çaresiz görecek kadar istemiyorum."[1321]

Necip Fazıl CHP'nin seçim propagandasında Türkiye'nin İkinci Dünya Savaşı'na girmemesini bir başarı olarak sunmasını şöyle eleştirir: "Ce Ha Pe'nin bütün propaganda faaliyetindeki ruh ve fikir muhtevası şudur: Seni harbe sokmayan… ben değil miyim? Reyini bana ver… Beni harbe sokmayan tamamıyla insan tedbirinin üstünde bir kader cilvesidir."[1322]

Necip Fazıl 1947'de *Büyük Doğu*'da Rıza Tevfik'in şiirinin yayımlanmasının ardından düzenlenen yürüyüş ve irticayı telin mitinglerinin CHP tarafından planlandığını savunur. CHP'nin gençleri zorla örgütlediği ve mitinglerin düzenleyicisi olduğunu yazar: "Rivayetlere göre aleyhimizde öbek öbek yapılan yani CHP merkezleri tarafından yaptırılan mitinglerde, kasalarından çıkan para yüzbinleri geçmiştir"[1323] ifadesini kullanır. *Büyük Doğu* aleyhine yayın yapan gazeteler "CHP'ye kiralanmış mukaddesat inkarcıları"[1324] olarak nitelenir. Böylece ilk kez CHP açıkça dine karşı bir parti olarak eleştirilmiştir. 1948'de Necip Fazıl bu tutumunu CHP kadrolarının Müslüman olmadığı imasıyla sürdürür. Bir yazısında "Evvela biz Türk'üz ve CHP kadrosunda olmasa bile esasta Müslümanız" ifadesini kullanır.[1325]

Necip Fazıl, CHP'nin Yedinci Kurultayı'nda dinle ilgili alınan kararları "İslamiyet düşmanlığı buzlarının yavaş yavaş çözülmesi"[1326] şeklinde yorumlar. *Büyük*

[1321] Muhbir, "Seni İstemiyorum", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 2, Cilt 3, Sayı 59, 15 Nisan 1947, s. 15.

[1322] Be.De., "Ruh ve Fikir", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 1, Cilt 2, Sayı 31, 31 Mayıs 1946, s. 16.

[1323] Kısakürek, "Hesap", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 2, Cilt 3, Sayı 67, 27 Eylül 1947, s. 16.

[1324] Kısakürek, "Memleket Gazetesine", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 2, Cilt 3, Sayı 71, 7 Kasım 1947, s. 8.

[1325] Be.De., "Sebep", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 3, Cilt 4, Sayı 79, 6 Şubat 1948, s. 8.

[1326] Be.De., "Bir Yıldan Beri", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 3, Cilt 4, Sayı 83, 5 Mart 1948, s. 8.

Doğu'nun da bu konuda katkısı olduğunu söyler: "CHP'yi din lüzumuna doğru biraz çektikten sonra, bir de CHP anlayışını dinden kurtarmak icap ediyor. Of ne çetin dava, ne çetin dava."[1327]

Necip Fazıl 1949'da Büyük Doğu Cemiyeti'nin kurulmasının ardından CHP'ye dinsizlik ithamını yoğunlaştırır. Seçimleri hedefleyen bir parti olarak Büyük Doğu Cemiyeti bir anlamda DP'nin muhalefet rolünü aynı odak noktasında paylaşır. Necip Fazıl bu doğrultuda yazdığı ilk yazısında partiye "CHP rahipleri" şeklinde seslenerek şunları söyler: "İslam ve şeriat mefhumlarından niçin korkuyorsunuz… Siz topyekun İslamiyetin bu memlekette kanun dışı olduğunu niçin apaçık söylemiyorsunuz?" [1328]

Necip Fazıl'ın CHP'ye yönelttiği eleştirilerine Cumhuriyet'in kurucuları ve Milli Mücadele kahramanlarına karşı bir edilgenleştirme çabası da eşlik eder. Bu doğrultuda CHP'nin "vatanı kurtaran, ülkeyi yoktan var eden parti"[1329] şeklinde propaganda yaptığını ve bunun gerçeği yansıtmadığını ifade eder. Şunları söyler:

> "Esirdik bizi o kurtardı. Açtık bizi o doyurdu. Çıplaktık bizi giydirdi. Hastaydık bizi iyi etti. Cahildik bizi okuttu. Arap Acem kırması bir dil konuşuyorduk, bize Türkçe'yi öğretti. Tarihimizi bilmiyorduk, bize kaynaklarımızı belirtti. Kağnılarla yol alıyorduk, memleketi demir ağlarla ördü. Kefen bezlerimizi bile Avrupa'dan getirtiyorduk yurdumuzu fabrikalarla donattı. Ağalar ve müstebitler elinde inliyorduk sayesinde hürriyet ve serbestliği tattık. Dinimiz softa ve yobazlar elinde kararmıştı onu aydınlattı ve temizledi, dini de kurtardı. Hulasa yoktuk, bizi var etti. Şimdi utanmadan ar ve haya terleri dökmeden Allah'tan korkmadan, Peygamberden sıkılmadan bütün bunları yapan CHP aleyhinde çalışanların helal süt emdiğine nasıl inanabiliriz?"[1330]

1950 seçimleri sonrasında Necip Fazıl "CHP kafiri"[1331] ifadesini kullanır. Aralık 1950'de yayımlanan *Büyük Doğu* kapağında bir kedi ve fare çiziminde, farenin üzerine

[1327] Kısakürek, "Din Dersleri", **Büyük Doğu Gazetesi**, Yıl 5, Sayı 1, 11 Mart 1949, s. 1.
[1328] Kısakürek, "Niçin, Niçin, Niçin", **Büyük Doğu Gazetesi**, Yıl 5, Sayı 18, 8 Temmuz 1949, s. 2.
[1329] "Takoz", **Büyük Doğu Gazetesi**, Yıl 5, Sayı 5, 8 Nisan 1949, s. 2.
[1330] Kısakürek, "Yakında CHP Bizi Böyle Konuşturacak", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 6, Sayı 18, 10 Şubat 1950, s. 8.
[1331] Prof. Ş.Ü., "Bediüzzaman Said-ül Nursi Hazretlerinin Hayat ve Eseri", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 6, Sayı 33, 3 Kasım 1950, s. 12.

CHP yazılmıştır. Başlıkta "27 yıl böyle oynayan küfür sıçanını gebertmeden evinize huzur girmez" ifadesi yer almaktadır.[1332]

1951'de Necip Fazıl, CHP'nin "vatan ve mukaddesat düşmanlarıyla" aynı safta hareket ederek DP iktidarına ve Büyük Doğu Cemiyeti'ne karşı bir plan içinde olduğunu öne sürer.[1333] CHP'yi "İslam şeriatının baş düşmanı" ilan eder.[1334] CHP'yi eleştirirken onunla aynı kategoride yer alan grupları da sıralar: "Ben ne CHP'liden, ne masondan, ne yahudiden, ne dönmeden ne de herhangi Allahsızdan korkarım… Ben yalnız gönüldaşlarımızın idraksizliğinden ve davaya liyakatsizliğinden korkarım."[1335]

1952'de CHP'ye karşı Menderes'e bağlılığını ilan eden Necip Fazıl şunları söyler: "Adnan Menderes bizimdir, Türk milletinindir, CHP'ye muhalefette hakkı ve ehliyeti olan insandır ve yalnız bu cephesiyle izinden gidilecek rehberdir."[1336] Necip Fazıl, bir ziyaretinde Menderes'in kendisinden "düşman teşekküllere karşı"[1337] savaşmak için yardım istediğini belirtir. Necip Fazıl'ın bahsettiği düşmanlar CHP ile birlikte, Yahudiler, masonlar, dönmeler ve komünistlerdir.[1338]

d. Yahudilik-Masonluk-Dönmelik Karşıtlığı

Necip Fazıl, *Büyük Doğu*'nun ilk döneminden itibaren Yahudilik ve masonluğu bir arada kullanmıştır. 1947 sonrası dönmelik de bu kullanıma eşlik etmeye başlar. Dolayısıyla aslında farklı kavramları ifade eden bu üç öğe, Başyücelik Devleti

[1332] **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 6, Sayı 38, 8 Aralık 1950. *Büyük Doğu*'nun kapak fotoğrafı için bkz. Ek 28.
[1333] "Bütün Bilanço", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 7, Sayı 45, 26 Ocak 1951, s. 9.
[1334] "Taktik", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 7, Sayı 45, 26 Ocak 1951, s. 3.
[1335] Sözcü, "Büyük Doğu Cemiyeti", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 7, Sayı 45, 26 Ocak 1951, s. 3.
[1336] Kısakürek, "Menderes'le Yapamayanlar", **Büyük Doğu Gazetesi**, Yıl 9, Sayı 33, 17 Haziran 1952, s. 1.
[1337] Kısakürek, "İmdi Haberiniz Olsun", **Büyük Doğu Gazetesi**, Yıl 9, Sayı 1, 16 Mayıs 1952, s. 5.
[1338] Rasim Özgen, "Bütün Bilanço", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 7, Sayı 45, 26 Ocak 1951, s. 8.

ideolojisinde de bir arada kullanıldığından bu çalışmada da tek alt başlık altında ele alınmıştır. Bu bölümde kavramlar, *Büyük Doğu*'daki kronolojisi kendi içinde takip edilmekle birlikte Necip Fazıl'ın sunduğu şekliyle değerlendirilecektir.

Antisemitizm, Yahudilere yönelik nefret ve düşmanlığın ifadesi, bu yolla yapılan propaganda, düşünce yapısı ve üslubu işaret etmektedir.[1339] Rıfat Bali, 1923-1946'da antisemitizmin varlığından bahseder ve bunun nedeninin Yahudilerin servet farklılığı ve talep edildiği hızda Türkleşememeleri olduğunu savunur.[1340] Tek partili dönemde rejim karşısındaki tüm ideolojilere ve milli sayılmayan tüm unsurlara karşı genel bir tavır söz konusudur. Ancak bu tavır Yahudi düşmanlığı şeklinde tezahür etmemiştir. Örneğin 1938'de iktidarın gazetesi *Ulus*'ta yayımlanan ve Avrupa'da Yahudi düşmanlığını anlattığı yazısında Ahmet Şükrü Esmer, siyonizmi dahi "bir çeşit Yahudi milliyetperverliği" olarak nitelemiştir.[1341] Bu dönemde sadece ülke içinde değil yurtdışında da Yahudiler aleyhindeki hareketler dikkatle takip edilmiş, konuya ilişkin raporlar hazırlanmıştır.[1342] 1936'da yayımlanan kararnameyle Yahudileri aşağılayan resimler içeren yurt dışından gelen yayınların Türkiye'ye girmesi engellenmiş, yurt içindeki yayınlar toplatılmış ve satışı yasaklanmıştır. [1343]

Çok partili dönemde de benzer bir politika sürdürülmekle birlikte mukaddesatçı çevrelerin antisemit yayınlarına karşı bir müdahale de söz konusu değildir. Yani bir anlamda antisemitizme göz yumulmuştur. İsrail Devleti'nin kurulmasıyla İnönü'nün

---

[1339] Rıfat Bali, **Türkiye'de Antisemitizm ve Komplo Kültürü**, İstanbul, Libra Yayıncılık, 2013, s. 20.

[1340] Bali, **a.g.e.**, s. 80.

[1341] Ahmet Şükrü Esmer, "Yahudiler", **Ulus Gazetesi**, Yıl 19, Sayı 5912, 13 Ocak 1938, s. 1-3.

[1342] "Filistin'de Yahudiler Aleyhindeki Arap Hareketlerinin Irak'a Tesirleri Hakkında Bağdat Elçiliğimizin Raporu", **Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivleri**, Yer No: 266-793-14, 10 Haziran 1936.

[1343] "Yahudileri Küçük Düşürücü Resimleri Bulunan Kartpostalların Satışları Men Edilerek Toplattırılması ve Yurda Sokulmasının Yasak Edilmesi", **Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivleri,** Yer No: 66-53-7, 19 Haziran1936. İlgili belge için bkz. Ek 29.

politikası "Araplara karşı İsrail'le anlaşmak"[1344] şeklindedir. Bu doğrultuda Meclis'te yaptığı konuşmada İnönü, İsrail'in "Yakın Doğu'da barış ve istikrar unsuru olacağını" ifade etmiştir.[1345] Soğuk Savaş döneminin koşullarıyla ilgili olan bu kararın nedenini Nihat Erim *Günlükler'*inde şu şekilde açıklar: "Filistin işinde açık bir Yahudi aleyhtarlığı güdemeyiz. Amerika'da Yahudileri aleyhimize kışkırtamayız. Biz bu işte pasif kalacağız."[1346] Görüldüğü üzere bu dönemde hükümet, antisemit bakış açısını görünürde onaylamamış ama aslında "madalyonun diğer yüzü olan ve antisemitizm gibi ırkçılığı ifade eden siyonizme"[1347] karşı da kayıtsız kalmıştır.

Adorno, Yahudilere yönelen düşmanlığın temel nedeninin "siyaset ve ekonomide orantısız etkiye sahip oldukları klişesi"[1348] olduğunu belirtir. Bu tespit, Necip Fazıl'ın antisemit propagandasının temel öğelerinden birini oluşturmaktadır. Yahudilerin dinsiz oldukları iddiası da bu teze eşlik etmektedir. Necip Fazıl Yahudiliği çoğu zaman bir din değil, ırk olarak değerlendirmiştir.

Antisemitizmin ortaya çıkmasının nedenlerinden biri olarak gösterilen Hristiyan dini söylemini[1349] de yazılarında kullanan Necip Fazıl, bu görüş ekseninde Yahudilerin önce kendi Peygamberlerine, ardından Hristiyanların Peygamberine ihanet ettiğini ve İslam dini üzerinde pusuya yatarak "münafık" tipini ortaya çıkardığını söyler.[1350] Necip Fazıl, Kuran'da yer alan Yahudilerle ilgili ayetlere de[1351] yazılarında atıfta bulunur.

[1344] Erim, **Günlükler, 1925-1979**, s. 389.

[1345] "Cumhurbaşkanının Açış Söylevi", **TBMM Tutanakları**, 1. Birleşim, Birinci Oturum, 1 Kasım 1949, s. 8.

[1346] Erim, **Günlükler, 1925-1979**, s. 53.

[1347] Murat Paker, "Bir Irkçılık Madalyonunun İki Yüzü: Siyonizm ve Antisemitizm", **Birikim Dergisi**, Sayı 184, Ekim 2004, s. 25.

[1348] Theodor Wiesengrund Adorno, **Otoritaryen Kişilik Üstüne Niteliksel İdeoloji İncelemeleri**, (çev. Doğan Şahiner,) İstanbul, Om Yayınevi, 2003, s. 32.

[1349] Roni Marguiles, "Yahudi Düşmanlığı ve İslam /Arap Düşmanlığı", **Birikim Dergisi**, Sayı 184, Ekim 2004, s. 45.

[1350] Kısakürek, "Kimin Hesabına Konuşuyoruz", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 1, Cilt 2, Sayı 44, 30 Ağustos 1946, s. 2.

[1351] Kuran'da Yahudilerle ilgili 19 ayet vardır. Necip Fazıl'ın Yahudileri "münafık" olarak nitelerken şu ayete dayandığı düşünülmektedir: "Ey Peygamber! Kalpten inanmadıkları halde ağızlarıyla 'İnandık' diyenler (münafıklar) ile Yahudilerden küfürde

Yahudi karşıtı ve bu konuda öncü sayılabilecek yayınlardan biri *Büyük Doğu*'dur. Necip Fazıl, antisemit bakış açısının güçlenmesine neden olan yayınlarıyla, sonrasında takipçilerinin ideolojik söyleminin ana unsurlarından biri haline gelecek Yahudi düşmanlığına ilişkin hem nicelik hem de nitelik olarak oldukça fazla malzeme sunmuştur. İncelediğimiz dönemde Yahudilik ve birlikte kullanılan masonluk, Necip Fazıl'ın komünizme ilişkin yazılarından sayıca daha fazladır.

Necip Fazıl'ın **Yahudilik** ile ilgili görüşleri bir tarih kurgusu etrafında şekillenir. Buna göre, Osmanlı Devleti'nden itibaren tüm felaketlerin sorumlusu Yahudilerdir. Necip Fazıl "Yahudilerin devlete sızmalarını" Kanuni dönemiyle başlatır. Kanuni'nin oğlu Selim'in eşi Yahudi'dir. Sultan Selim "Nurbanu Sultanın oyuncağı, mükemmel bir Yahudi eseri haline gelmiştir."[1352] İkinci Abdülhamit ise bu konuda Necip Fazıl'ın anlatısında farklı bir yere sahiptir. Zira İkinci Abdülhamit, Yahudilerin en büyük kurbanlarından biridir ve bu nedenle tarihin seyri değişmiştir. Necip Fazıl İkinci Abdülhamit'in tahttan indirilmesini "Yahudi suikastı" olarak nitelendirir.[1353] Birinci Dünya Savaşı'na girilmesinin sorumluluğunu da Yahudilere yükler. Osmanlı'nın dağılması, parçalanması ve Cumhuriyet'le birlikte ahlâkın bozulmasının sorumlusu da Yahudilerdir. Yahudiliği doğuran temel nedenin Avrupalılaşma çabası olduğunu savunan Necip Fazıl, Tanzimat'la yani Batılılaşma hareketleri ile birlikte Yahudilerin "iman ve

yarışanlar seni üzmesin. Onlar, (Yahudiler) yalan uydurmak için (seni) dinlerler, sana gelmeyen bir topluluk hesabına dinlerler. Kelimelerin (ifade içindeki) yerlerini bildikten sonra yerlerini değiştirir ve şöyle derler: "Eğer size şu hüküm verilirse onu tutun. O verilmezse sakının. Allah kimin azaba uğramasını istemişse artık sen onun için asla Allah'a karşı hiçbir şey yapamazsın. Onlar, Allah'ın kalplerini temizlemeyi istemediği kimselerdir. Onlara dünyada bir rüsvaylık, ahirette ise yine onlara büyük bir azap vardır." Bkz. **Maide Suresi**, 41. Ayet, https://kuran.diyanet.gov.tr/tefsir/sure/5-maide-suresi, Erişim Tarihi: 15 Ağustos 2018.

[1352] Prof. Ş.Ü., "Yahudi Hululü", **Büyük Doğu Gazetesi**, Yıl 5, Sayı 2, 18 Mart 1949, s. 2.

[1353] Kısakürek, **Kafa Kağıdı**, s. 125.

ahlâk temelini kemirmek için"[1354] faaliyete geçtiklerini ve bu işe Türkiye'den başladıklarını savunur.

1946 itibarıyla *Büyük Doğu*'da "Siyon Önderlerin Gizli Protokolleri"[1355] yayımlanır. Protokoller, Yahudilerin dünyayı ele geçirme planlarının bir ispatı olarak sunulur. Protokollerin yayımlanmasının ardından çok sayıda okuyucu mektubu gelir. Örneğin bir mektupta İstanbul Üniversitesi'ne atanan bir profesör için şu sözler kullanılmıştır: "İçimizde ehil kimse yokmuş ve hiç olmazsa Şarklı ve İslam olmak üzere Mısır, Suriye, Irak gibi yerlerden birini getirmek mümkün değilmiş gibi bir Alman Yahudisini tayin ediyoruz."[1356] Bir başka okuyucu mektubunda, Müslüman bir kadının bir Yahudi ile evlenmek istemesi eleştirilir.[1357]

Protokoller, *Büyük Doğu*'da dört hafta süresince bir yazı dizisi şeklinde devam eder. Protokollerde "Darwinizm, liberalizm, Marksizm ve Niçeizmin" Yahudiler tarafından icat edildiği, hürriyetin bir mezhep olarak yayılmasının sağlandığı ve bu yolla dinlerin zayıflatıldığı, gizli ajanlarla Yahudilerin örgütlü şekilde tüm ülkelere sızmayı başardıkları ve dünyadaki tüm altın kaynaklarının Yahudilerin elinde olduğu vurgulanır.[1358]

Necip Fazıl'ın "Yahudi icadı"[1359] olarak nitelediği **masonluk** ise Türkiye'de Tanzimat sonrası yaygınlaşmaya başlamıştır. Mason locaları tek partili dönemde "kökü

[1354] Kısakürek, "Kimin Hesabına Konuşuyoruz", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 1, Cilt 2, Sayı 44, 30 Ağustos 1946, s. 2.

[1355] "Vesikalar Konuşuyor", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 1, Cilt 2, Sayı 47, 4 Ekim 1946, s. 9. Rıfat Bali, İkinci Dünya Savaşı sonrası yaygınlaşan protokollerin 1946-1960 yılları arasında Türkiye'de on kez İslamcı yayınevleri tarafından basıldığını belirtir. Bkz. Bali, **Türkiye'de Antisemitizm ve Komplo Kültürü**, s. 112.

[1356] "Davanız Davamız", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 2, Cilt 3, Sayı 62, 9 Mayıs 1947, s. 8.

[1357] "Davanız Davamız", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 2, Cilt 3, Sayı 73, 25 Aralık 1947, s. 8.

[1358] *Büyük Doğu* dergisinin 4 Ekim 1946, 11 Ekim 1946, 18 Ekim 1946, 25 Ekim 1946 ve 13 Aralık 1946 sayılarında Protokoller yer almaktadır.

[1359] Kısakürek, "Türk(!) Masonları ve Masonluğu", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 5, Sayı 4, 4 Kasım 1949, s. 12.

dışarıda teşekkül"[1360] olarak nitelenmiş ve bu gerekçeyle 1935'te Atatürk tarafından kapatılmıştır.[1361] 5 Şubat 1948'de masonların dernek kurmalarına izin verilmiş, *Türkiye Mason Derneği* faaliyete geçmiştir. Bu dönemde derneğin faaliyetleri hakkında soru önergesi veren bir milletvekili Mason Derneği'nin kökü dışarıda, siyonizmle bağlantılı bir tarikat ve "bektaşiliğin Yahudicesi" olduğunu söylemiştir.[1362] *Büyük Doğu*'da yapılan yayınlar da benzer doğrultudadır. *Büyük Doğu* yazarlarından Sami Karayel'e göre, Yahudiliğin bir uzantısı olan Garp masonluğu, şark masonluğu olan Bektaşiliğe galebe çalmıştır.[1363] *Büyük Doğu*'da masonluk bir taraftan dinsizlik olarak nitelenirken[1364] diğer taraftan bir din olan Yahudilikle bağlantılı faaliyet olarak gösterilmektedir.

Masonluk da Yahudilik gibi Necip Fazıl'ın tarih kurgusunda merkezi önemdedir. Ancak Yahudilik'ten farklı olarak *Büyük Doğu*'nun ilk döneminde masonluğa ilişkin daha esnek bir tutum söz konusudur. Bu dönemde yazarlık yapan Kâzım Nami Duru masondur. Duru, mason olma kararını İkinci Abdülhamit dönemi eleştirisiyle birlikte *Büyük Doğu*'da şu sözlerle anlatmıştır: "… Osmanlı İmparatorluğu… Kendini yeryüzünde Allah'ın gölgesi, Peygamber'in vekili tutan bir adamın ve adamlarının zulmü

[1360] "Türkiye Mason Locaları Bir Emirle Kapatıldı", **Cumhuriyet Gazetesi**, Yıl 11, Sayı 4101, 14 Ekim 1935, s. 1.

[1361] Mason derneklerinin kapatılmasına ilişkin Meclis'te 1935'te bir görüşme yapılmamıştır. 1951'deki görüşmelerde İçişleri Bakanı Halil Özyörük, Türkiye'de masonluğun tarihi ile ilgili yaptığı konuşmada, derneklerin 3 Aralık 1935'te masonların Türkiye locası yöneticilerinden Muhittin Osman imzası ile İstanbul Valiliği'ne verilen bir beyanname ile kapatıldığını belirtmiştir. Bkz. "Tokad Milletvekili Ahmet Gürkan'ın, Mason Derneklerinin Kapatılması Hakkında Kanun Teklifi ve İçişleri ve Adalet Komisyonları Raporları", **TBMM Tutanakları**, 69. Birleşim, Birinci Oturum, 27 Nisan 1951, s. 310. İçişleri Bakanı'nın belirttiği tarihten iki ay önce *Cumhuriyet* gazetesinde derneklerin kapatıldığı haberine rastlanmaktadır. Bkz. "Türkiye Mason Locaları Bir Emirle Kapatıldı", **Cumhuriyet Gazetesi**, Yıl 11, Sayı 4101, 14 Ekim 1935, s. 1. Mason localarının Atatürk tarafından kapatılıp kapatılmadığı konusunda da bir tartışma da vardır. Ancak tek partili dönemde Atatürk'ün bilgi ve talimatı dışında bir kapatmanın söz konusu olmayacağı açıktır.

[1362] "Seyhan Milletvekili Sinan Tekelioğlu'nun Mason Derneği Hakkında Başbakanlıktan Sorusu", **TBMM Tutanakları**, 57. Birleşim, Birinci Oturum, 18 Mart 1949, s. 67-68.

[1363] Karayel, "İnkıraz Sebepleri", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 1, Sayı 8, 5 Eylül 1943, s. 14.

[1364] "Vesikalarla Masonluğun İçyüzü", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 5, Sayı 7, 25 Kasım 1949, s. 12.

işkencesi altında inliyor yabancıların oyuncağı oluyordu… Masonluğun vicdan üzerine kurulmuş bir türlü tarikat olduğunu öğrenince mason olmayı kabul ettim."[1365]

Bu yazıdan sadece iki ay sonra İkinci Abdülhamit'le ilgili ilk yazılardan birinde Sami Karayel, masonluğun Osmanlı'yı parçalanmaya götüren etkenlerden biri olduğunu savunmuştur.[1366]

Büyük Doğu'nun bu döneminde hem nasıl mason olduğunu anlatan bir yazar, hem de masonluğu eleştiren bir başka yazar tarafından yayımlanan bu yazılar, dergideki tüm makalelerin Necip Fazıl'ın tashihinden geçtiği düşünüldüğünde[1367] dikkat çekicidir.

1946'da masonluğun da Yahudilik gibi tarihsel süreç içinde konumu netleşir. Necip Fazıl şunları söyler:

> "Farmasonluk… Meşrutiyet hareketini o besleyecek, hatta bizzat yapacak, Türk tarihinin en dirayetli ve faziletli padişahı İkinci Abdülhamit hakkında yokuşa iniş derecesinde baştan başa düzme ve yalan bir tarih tertib edecek, Selanik'ten İstanbul'a göç yolunu açacak, Şişli salonlarını kuracak, züppeler ve köksüzler muhitini besleyecek, iffetli Türk kadınıyla Türk delikanlısının bütün iman ve ahlâk temelini diş diş kemirecektir."[1368]

1948'de Mason Derneği'nin kurulmasıyla Necip Fazıl'ın masonlarla birlikte Yahudilere yönelik yazıları da yoğunlaşır. Bu durumun aynı yıl kurulan İsrail Devleti'ne de bir tepki olduğunu söylemek zordur. Zira Necip Fazıl yazılarında İsrail Devleti'nin

---

[1365] Kazım Nami Duru, "İnkılap Hayatımızdan Sayfalar- 8", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 1, Cilt 2, Sayı 19, 18 Şubat 1944, s. 12. Dört yıl sonra *Büyük Doğu*'da Kâzım Nami Duru'nun masonluğa ilişkin bir yazısı şu sözlerle eleştirilecektir: "Bugün dinin ve ordunun en birinci düşmanı olarak tanınan masonluğu… Yazınızda adeta iyilik, doğruluk sembolü olarak anlatmak istiyorsunuz… Sizden zaten böyle bir tezada düşmenizi ümit edebilirdim. Çünkü siz millet menfaatlerini şahsi menfaatlerin üstünde gören bir insan olsaydınız memleketimizde İslamiyetin kuvvetlenmesinden başka bir gayesi olmayan Büyük Doğu kadrosundan ayrılıp… Millet gibi mecmuanın kadrosuna geçmezdiniz… Bugün masonluğu göklere çıkarıp metheden siz, sakın yarın onun pek yakın akrabası olan komünizmayı da ballandırmayasınız." Bkz. "Davanız Davamız", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 3, Cilt 4, Sayı 86, 26 Mart 1948, s. 8.

[1366] Karayel, "Tarih ve Sultan Hamit", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 1, Cilt 3, Sayı 28, 21 Nisan 1944, s. 14.

[1367] Kısakürek, **Babıali**, s. 309; Orhan Okay, "İnsan, Sanatçı /Şair ve Düşünür Olarak Bir Necip Fazıl Kısakürek Portresi," **Hece Dergisi**, Yıl 9, Sayı 97, Ocak 2005, s. 15.

[1368] Kısakürek, "Kimin Hesabına Konuşuyoruz", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 1, Cilt 2, Sayı 44, 30 Ağustos 1946, s. 2.

kurulması ya da siyonizme karşı bir eleştiriden ziyade, Yahudi ve masonların dinsizlikleri, İslam'ı yok etmeye çalıştıkları, gizli plan ve projeleri olduğu savlarını dile getirir. İncelediğimiz dönemde İsrail Devleti ve siyonizm eleştirisi içeren tek yazı, 1952'de İslam Kongresi'nde alınan kararların aktarıldığı bir haberden ibarettir.[1369] Necip Fazıl'ın bu tercihinin, İsrail'e yönelik ılımlı yaklaşımın bir devlet politikası olarak uygulanmasından kaynaklandığı söylenebilir.

1948'de Necip Fazıl mason düşmanlığını ilginç bir tesadüfle ilan eder. Avrupa'daki mason localarının bağlı bulunduğu Fransa'daki büyük mason örgütlenmesinin adı *Büyük Şark* ya da *Büyük Doğu* olarak Türkçeleştirilebilecek *Grand Orient*'tir. Necip Fazıl bu isim benzerliği nedeniyle yanlışlıkla *Büyük Doğu* dergisine bırakılan bir mektuba ilişkin şunları söyler:

> "Zarfın üstünde Türkiye Meşrik-i Azamlığı yazıyor. Fransızca büyük manasına gelen grand kelimesiyle ve doğu manasına gelen orient kelimesi postanece Büyük Doğu sanıldığından mektup bize teslim ediliyor… Hakkın bir cilvesi halinde Türkiye'nin en şiddetli mason düşmanı gazetesinin eline düşmüş bulunuyor… Türkiye'de hudutsuz nüfuz ve kudretini yakından tanıdığımız fakat resmen ve alenen mülga olduğunu bildiğimiz bir teşekküle ait bu tamim… Hakkın lütfuyla bazı tesadüflerin bizi nasıl teyid ve tasdik ettiğini göstermekle iktifa edelim [yetinelim]."[1370]

Bu dönem itibarıyla Necip Fazıl iki düşmanını Yahudi ve masonları tek bir noktada buluşturur. Mason ve Yahudi bağlantısını şu sözlerle açıklar: "Mason eğer doğuştan bir Yahudi değilse muhakkak ki suni bir Yahudidir… Masonluk sadece bir alettir ve masonluktan daha yüksek ve daha gizli bir teşkilatın yani Yahudinin hizmetçisidir… Masonluğun gayesi, Yahudiliğin göbeğinden doğmuştur."[1371]

Necip Fazıl 1949'da tarih kurgusu içinde Yahudiler'e verdiği rolü masonlara da paylaştırır. İkinci Abdülhamit'in hedef olarak seçilmesinin gerekçesini masonluğa ilk kez karşı çıkan padişah olması şeklinde açıklar. İkinci Abdülhamit "aşırı merhameti ve kan

[1369] "İslam Kongresi", **Büyük Doğu Gazetesi**, Yıl 9, Sayı 8, 23 Mayıs 1952, s. 1.
[1370] Kısakürek, "Vesikalar Konuşuyor", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 2, Cilt 3, Sayı 78, 30 Ocak 1948, s. 11.
[1371] Prof. Ş.Ü., "Masonluğun İç Yüzü", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 5, Sayı 10, 16 Aralık 1949, s. 12.

dökülmesinden iğrenen şefkat ve yumuşaklığı yüzünden" masonlara dokunmamış, ancak sonunda onların intikam hedefi haline gelmiştir.[1372] Necip Fazıl'a göre masonluk gizli bir tahrip örgütüdür. İkinci Meşrutiyet döneminde masonlar "hürriyet, müsavat, adalet, terakki, tekamül, insaniyet" maskeleri ardına gizlenmiştir. Necip Fazıl "Yahudi kapitalizmasının polisi" şeklinde nitelendirdiği masonluğun amacının Asya'yı istismar sahası haline getirmek, buna yönelik her engeli ve İslam'ın tüm öğelerini ortadan kaldırmak olduğunu söyler.[1373]

Necip Fazıl bu dönemde Mısır Hahambaşı olan Haim Naum'u hedef göstermiştir. Naum'un "Türk dostu şefkat ve himaye maskesi"[1374] ardında Türklerin Amerika ve İngiltere'de propagandasını yaptığını, ancak aslında İslam'ı yok etme amacında olduğunu söyler. Necip Fazıl'a göre Lozan Anlaşması'nda da Naum etkili olmuştur. Naum'un İnönü ve Lord Curzon'la görüştüğünü ve Türkiye'de din hâkimiyetinin yıkılması kararını birlikte aldıklarını ifade eder. *Büyük Doğu*'da bu iddialar "tarihin bir mislini tanımadığı ifşa", "tarihin çeyrek asır gizli kalan en büyük hadisesi" manşetleriyle yazı dizisi şeklinde yayımlanır.[1375] Necip Fazıl, Naum'la ilgili yazılarının Mısır'da da ilgiyle takip edildiğini belirtir ve Mısır'da bir gazetenin bu konudaki haberini *Büyük Doğu*'da yayımlar. Haberde, gazetenin *Büyük Doğu*'dan ilham aldığı belirtilmiş, Naum için "iblisin en güzide veziri" ifadesi kullanılmıştır. Naum'un Mısır'da da "İslam'ı felce uğratmak istediği" ifade edilmiştir.[1376]

Necip Fazıl'ın bu yazıları kamuoyunda ses getirmiş, DP Milletvekili Ahmet Gürkan tarafından mason düşmanlığı nedeniyle Necip Fazıl'a teşekkür mektubu

[1372] Prof. Ş.Ü., "Ve Masonluk", **Büyük Doğu Gazetesi**, Yıl 5, Sayı 3, 25 Mart 1949, s. 2.
[1373] Prof. Ş. Ü., **a.g.m.**, s. 2.
[1374] Kısakürek,"Tarihin Bir Mislini Tanımadığı İfşa", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 5, Sayı 2, 21 Ekim 1949, s. 3.
[1375] Kısakürek, **a.g.m.**, s. 3-16; "Tarihin Çeyrek Asır Gizli Kalan En Büyük Hadisesi", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 5, Sayı 3, 28 Ekim 1949, s. 3-16.
[1376] "Hadiselerin Muhasebesi", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 6, Sayı 39, 15 Aralık 1950, s. 8-9.

gönderilmiştir. Gürkan mektubunda, Necip Fazıl ve *Büyük Doğu*'ya övgüler yağdırırken kendisinin de Meclis'te masonlara karşı mücadele ettiğini söylemiş ve Necip Fazıl'dan *Büyük Doğu*'da yayımlanan konuyla ilgili belgeleri kendisine iletmesini istemiştir. Necip Fazıl gibi Gürkan da mücadele ettiğini söylediği masonlara karşı adeta cihat ilan etmiştir. Gürkan, Necip Fazıl'a mektubunda şunları söyler: "Ben yalnız yaradana sığınarak Meclis'te onlara karşı ya settar [ayıpları örten, gizleyen] deyip sell-i seyf edeceğim [kılıç çekeceğim]. Allah yardımcımız olsun."[1377]

Gürkan ayrıca Mason Dernekleri'nin kapatılmasına ilişkin bir kanun teklifi de hazırlamıştır. Necip Fazıl'ın masonlar tarafından yazıldığını savunduğu şu sözler Ahmet Gürkan tarafından Meclis'te aynen okunmuştur: "Allahsızlık dünya kahramanlarının ve beşeriyetin en canlı ünvanlarından biridir. Biz din düşmanıyız ve localarımızda bütün gayretlerimizi göstererek dinin her tezahür şeklini imha edeceğiz"[1378] Kanun teklifinin gerekçesinde Gürkan da Necip Fazıl gibi masonlar ve din konusunda çelişkili tespiti yinelemiştir. Bir taraftan Mason Cemiyeti'nin İslam dinini yok etmek hedefiyle Hristiyanlık din ve mezheplerini yaymak için kurulduğunu diğer taraftan masonlar için din, ırk, mezhep ve milliyetin önemi olmadığını, mukaddesatı ayaklar altına almaktan çekinmeyeceklerini söylemiştir.[1379] Gürkan, masonluğu komünizmle de ilişkilendirmiş, "Sosyalizmin anası masonluktur… Karl Marks 33 derece masondu. Komünizm doktrinini, masonluğun müsavat ifade eden sembolünden alarak yazmıştır" ifadelerini kullanmıştır.[1380] Adalet ve İçişleri Komisyonları'nda görüşülen kanun teklifi "kimsenin

---

[1377] Be. De., **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 6, Sayı 37, 1 Aralık 1950, s. 8-9.

[1378] Prof. H. H. "Masonluk ve Bütün Ruhu", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 2, Cilt 3, Sayı 76, 16 Ocak 1948, s. 10; "Tokat Milletvekili Ahmet Gürkan'ın Mason Dernekleri'nin Kapatılması Hakkında Kanun Teklifi Görüşmeleri", **TBMM Tutanakları**, 69. Birleşim, Birinci Oturum, 27 Nisan 1951, s. 308.

[1379] "Tokat Milletvekili Ahmet Gürkan'ın Mason Dernekleri'nin Kapatılması Hakkında Kanun Teklifi", **TBMM Tutanakları**, Sıra Sayısı: 140, 29 Ocak 1951.

[1380] "Tokat Milletvekili Ahmet Gürkan'ın Mason Dernekleri'nin Kapatılması Hakkında Kanun Teklifi Görüşmeleri", **TBMM Tutanakları**, 69. Birleşim, Birinci Oturum, 27 Nisan 1951, s. 308.

felsefe ve inancından, din ve mezhebinden dolayı eleştirilemeyeceği" ve Mason Derneği'nin Cemiyetler Kanunu'na aykırı bir faaliyeti bulunmaması nedeniyle kabul edilmemiştir.

Büyük Doğu'da Necip Fazıl'ın yazıları dışında, Yahudi ve masonlara karşı Cevat Rifat Atilhan'ın da yazı dizileri yayımlanmıştır. Atilhan'ın yazıları net bir antisemit bakış açısını yansıtır. Atilhan'ın yazılarında, Yahudilerin çocukların kanlarını içtikleri, iğneli fıçılara koyarak Müslümanlara işkence ettikleri hikâyeleri yer alır.[1381] Atilhan'ın yazı dizisinde, Bağdat'ta bir şeyhin fetvasına da yer verilir. Fetvada şu sözler yer alır: "Yahudilerden alışveriş etmekle büyük günah işliyorsunuz. Zira onlar sizden edindikleri kazançlarla İsrail'i destekliyorlar… Bir Müslüman bilmeyerek Yahudilerle iş yapmışsa Allah'a işlediği bu korkunç günahın affı için yalvarsın."[1382]

Yahudilere karşı olumsuz propaganda bu fetvadaki içerikle yani Yahudilerin çalışma hayatlarına yönelik sürdürülür. Örneğin bir mezbahada Yahudi bir görevlinin çalışması Necip Fazıl için ciddi bir sorundur. Zira Necip Fazıl'a göre "Türk Müslüman yurdunda herkes Yahudi eliyle kesilmiş hayvanların etini yemeye mecbur tutulmaktadır." *Büyük Doğu*'da mezbaha görevlisinin fotoğrafı, üzerine çarpı işareti konularak yayımlanır.[1383] Necip Fazıl için Yahudilerin herhangi bir meslek sahibi olmalarından daha büyük tehlike, ticaret alanında faaliyet göstermeleridir. Yahudilerin ticaret yoluyla Türkiye'yi ele geçirecekleri iddiası, *Büyük Doğu*'nun kapağına bir fabrika bacasını tutan

---

[1381] Cevat Rıfat Atilhan, "Nasıl Yahudi ve Mason Düşmanı Oldum", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 5, Sayı 22, 18 Ağustos 1950, s. 12-16. İlber Ortaylı, Osmanlı Devleti'nde özellikle 19. yy'da Rum Ortodoks cemaatinin Musevi cemaatini iğneli fıçı ve çocuk katli suçlamalarıyla şikâyet ettiklerini devletin bunları "abes dinlemek" deyimi ile karşıladığını ve bu iddiaları yasaklayan fermanlar çıkardığını aktarmıştır. Bkz. Ortaylı, **İmparatorluğun En Uzun Yüzyılı**, s. 108; Ortaylı, **Osmanlı'da Milletler ve Diplomasi**, s. 51.

[1382] Atilhan, "Nasıl Yahudi ve Mason Düşmanı Oldum", **Büyük Doğu Dergisi,** Yıl 6, Sayı 24, 1 Eylül 1950, s. 16.

[1383] DXB, "Yahudi ve Et", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl.7, Sayı 54, 30 Mart 1951, s. 3. Söz konusu fotoğraf için bkz. Ek 30.

Yahudileri simgeleyen yıldızın olduğu el çizimi ile yansır.[1384] Necip Fazıl'a göre sanayi Yahudiler tarafından ele geçirilmeye çalışmaktadır.

Necip Fazıl, Yahudi ve masonların amaç ve faaliyetlerini gizlediklerini düşünür. Ancak benzer bir stratejiyi Büyük Doğu Cemiyeti'nin de izlemesi gerektiğini savunur. Cemiyet'in kuruluşunda hareket planı anlatılırken şu ifadelere yer verilmiştir: "Yahudilerden daha açıkgöz ve ameli kabiliyette olmalıyız. Birbirimizi onlar kadar tutmalıyız… Masonlardan daha esrarlı hareket etmeli ve sır mefhumunu gerek cazibesine riayet ve gerek hakkını takdir şuuruyla çok sevmeliyiz."[1385]

Büyük Doğu'da masonlara karşı en ilgi çekici yazı dizisi 1952'de yayımlanmaya başlar. İstanbul'da bir geceyarısı mason locasına gizlice girilmiş ve içeride bulunan evrak alınarak Necip Fazıl'a teslim edilmiştir. Buna rağmen haberde mason locasına "kanuni yoldan sızıldığı" ifadesi yer almaktadır. Mason locasına giren 8 kişinin sabaha kadar çalışarak tüm evrakı fotoğrafladığı ifade edilmiştir.[1386] Bu olay, *Büyük Doğu*'da ayrıntılarıyla günlerce yazılmış, masonların tüm belge, kayıt, fotoğraf ve kişisel bilgileri[1387] yayımlanmıştır. Masonların toplantılarında giydikleri kıyafetler, yaptıkları ritüelleri temsil eden resimler alaycı ifadelerle *Büyük Doğu*'da yer almıştır.[1388] Necip Fazıl Mason Derneği'ne girilmesini İslami gerekçelerle meşrulaştırılmaya çalışır. Bu olayı "hıyanet ocağına karşı Müslüman Türk topluluğunun kin ve nefretinin

---

[1384] **Büyük Doğu Dergisi,** Yıl 7, Sayı 60, 15 Haziran 1951, s. 16. Söz konusu kapak fotoğrafı için bkz. Ek 31.

[1385] Karagül, "Hareket Başlıyor, İlk Şiarlarımız", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 6, Sayı 18, 10 Şubat 1950, s. 13.

[1386] "İfşa", **Büyük Doğu Gazetesi**, Yıl 9, Sayı 76, 1 Ağustos 1952, s. 1.

[1387] 900 kişilik üye listesi, *Büyük Doğu* gazetesinde fotoğraflarıyla birlikte verilmiştir. Mason üye listeleri, 3 Ağustos 1952'de yayınlanmaya başlamış, 16 Ağustos 1952'ye tarihine kadar devam etmiştir. Haber için bkz. Ek 32.

[1388] "İfşa", **Büyük Doğu Gazetesi,** Yıl 9, Sayı 76, 1 Ağustos 1952, s. 1; "DXB'nin Zaferi", **Büyük Doğu Gazetesi**, Yıl 9, Sayı 77, 2 Ağustos 1952, s. 1; "Defterinden Koparılmış Aza Resimleri", **Büyük Doğu Gazetesi,** Yıl 9, Sayı 78, 3 Ağustos 1952, s. 1; **Büyük Doğu Gazetesi,** Yıl 9, Sayı 79, 4 Ağustos 1952, s. 1; "Masonların Bilançosu", **Büyük Doğu Gazetesi,** Yıl 9, Sayı 80, 5 Ağustos 1952, s. 1. Masonlarla ilgili *Büyük Doğu*'da yer alan çizimler için bkz. Ek 33-34.

birikmesi"[1389] şeklinde ifade eder. Necip Fazıl'ın yazı dizisi aynı doğrultuda yayın yapan basın tarafından da ilgiyle takip edilir. Bu nedenle olsa gerek Necip Fazıl'ın bu yazılarının yayımlanmasından kısa bir süre sonra *Büyük Doğu*'yu kapatması, dönemin İslamcı dergilerinden Sebilürreşad'ın sahibi ve başyazarı Eşref Edib tarafından mason komplosu olarak değerlendirilmiştir. Edib *Sebilürreşad*'daki yazısında *Büyük Doğu*'nun kapatılmasını "Görülüyor ki masonluk şaka birşey değildir. Müthiş bir kuvvettir. Masonların arkasında Yahudi Siyonist teşkilatı vardır" şeklinde yorumlamıştır.[1390]

Necip Fazıl **dönmelik** kavramını ilk kez 1947'de komünist ve dinsizler için kullanır.[1391] Dönmelik, daha sonraki yazılarında Yahudilik ve masonlukla birlikte yer almaya başlar.[1392] Necip Fazıl'a göre bu "üç ayaklı sehpanın" tek hedefi İslam'dır.[1393] Dönme, *Büyük Doğu*'da şu şekilde tarif edilmiştir: "Dönme… Kuran-ı Kerim şeklindeki kutuların içinde saklı bir ıstavrozdur… İstiklal Mahkemesi reisi olmak ister… Bir Türkçü gözünde dönme… komünisten, anarşistten, nihilistten milyonlarca kere beter bir hiyanet ruhunun yatağıdır."[1394] Masonluk ve Yahudilikle bir arada kullanılmaya başladığı dönem itibarıyla dönmelik Necip Fazıl için "Yahudiliğin Yahudilikten beter bir kolu ve azmanı"dır.[1395]

[1389] "İfşa", **Büyük Doğu Gazetesi,** Yıl 9, Sayı 76, 1 Ağustos 1952, s. 1.

[1390] Edib, "İslam Cephesinin Bir Kalesi Sükut Etti", **Sebilürreşad**, Cilt 6, Sayı 135, Eylül 1952, s. 147-148.

[1391] Be. De., "Nümayiş", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 2, Cilt 3, Sayı 72, 19 Aralık 1947, s. 9.

[1392] Kısakürek, "İdeolocya Örgüsü-Büyük Doğu", **Büyük Doğu Gazetesi**, Yıl 5, Sayı 9, 6 Mayıs 1949, s. 2; Kısakürek, "Dostlar", **Büyük Doğu Gazetesi**, Yıl 5, Sayı 10, 13 Mayıs 1949, s. 2.

[1393] "İslam Nasıl Bozuldu-Meşrutiyet", **Büyük Doğu Dergisi,** Yıl 3, Sayı 83, 5 Mart 1948, s. 2.

[1394] Mustafa Müftüoğlu, "Türkçü ve Dönme", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 5, Sayı 7, 25 Kasım 1949, s. 11.

[1395] "Hakkımızdaki Tahrikin Ocağını İfşa Ediyoruz", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 7, Sayı 44, 19 Ocak 1951, s. 8.

Necip Fazıl'ın yazılarında dönmelik iki şekilde kullanılır. Bunlardan ilkinde, "Selanik dönmesi"[1396] hitabıyla Atatürk hedeflenir. Bu kullanım "Avrupa'ya en kötü ve kokmuş taraflarıyla imrenen taklitçi züppe tipi" olarak nitelenir.[1397] Benzer şekilde kullandığı "Selanik kibarları"nın[1398] da dönmeler gibi Osmanlı İmparatorluğu'nu parçalamak amacıyla hareket ettiklerini söyler. Necip Fazıl'a göre bu amaçla teşkilatlanma iki merkezden başlamıştır: Selanik ve İzmir.[1399] Masonluk, Osmanlı'da ilk kez Selanik'te yerleşmiştir. Necip Fazıl dönmelerin hepsinin aynı zamanda mason olduğunu iddia eder.[1400] 1951 itibarıyla Necip Fazıl'ın güç birliği yaptığı kişilerin yazıları da *Büyük Doğu*'da yer alır. Osman Yüksel Serdengeçti de Necip Fazıl'la aynı doğrultuda yazılar kaleme alır. Serdengeçti, şehit ve gaziler tarafından kurtarılan vatanın "Selanik dönmelerine, imansızlar saltanatına babalarının çiftliği gibi" teslim edildiğini söylerken Atatürk'ü kasteder.[1401]

Dönmeliğin ikinci kullanımında doğrudan Ahmet Emin Yalman hedeflenir.[1402] Dönme, başka bir dinden Müslümanlığa geçmek anlamındadır. Ancak Necip Fazıl için Yahudi, mason ve komünistler gibi dönmeler de dinsizdir.[1403] Bu doğrultuda Selanik dönmesi yazılarının yerini Necip Fazıl'ın muhafazakâr kesime adını "dönme" şeklinde adeta ezberlettiği Ahmet Emin Yalman'a karşı yazılar alır. Yalman ve dönme kelimesi Necip Fazıl nedeniyle öyle özdeşleşmiştir ki, o yıllarda Necip Fazıl'ın birlikte hareket ettiği TMD'nin bir toplantısında Yalman'dan söz edildiğinde toplantıda bulunanlar hep

[1396] Kısakürek, "Hesap", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 7, Sayı 55, 11 Mayıs 1951, s. 15.
[1397] Kısakürek, "Tarihçe", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 1, Cilt 2, Sayı 30, 24 Mayıs 1946, s. 11.
[1398] Kısakürek, **a.g.m.**, s. 11.
[1399] Prof. Ş.Ü., "Ve Masonluk", **Büyük Doğu Gazetes**i, Yıl 5, Sayı 3, 25 Mart 1949, s. 2.
[1400] Prof. Ş.Ü., **a.g.m.**, s.2.
[1401] Serdengeçti, "Gazetelerimiz", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 7, Sayı 55, 11 Mayıs 1951, s. 15.
[1402] Kısakürek, "Çıfıta Cevap", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 5, Sayı 7, 25 Kasım 1949, s. 10.
[1403] Kısakürek, "Bizzat Sen", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 7, Sayı 45, 26 Ocak 1951, s. 2.

bir ağızdan "dönme" diye bağırarak Yalman'a tepki göstermiştir.[1404] Hüseyin Üzmez de anılarında Yalman'ın Yahudi dönmesi olduğuna koşulsuz inandıklarını yazmıştır.[1405]

Necip Fazıl Yahudilikle ilişkilendirdiği dönmeliği Yalman'a karşı şu sözlerle kullanır: "… Bir dönmesin. Büyük baban Sabetay Sevi'nin zakkum kanını taşıyor ve İslam diyanetini, Türk milletini parçalamak gayesini güdüyorsun."[1406]

Necip Fazıl kişilerin yanında kurumları da karşıt olduğu bu kavramlarla niteler. *Yeni İstanbul* ve Yalman'ın gazetesi *Vatan* dönmedir. *Hürriyet* gazetesi Yahudi sermayesiyle kurulmuştur; *Cumhuriyet* gazetesi dinsizdir. Hepsinin ortak noktası İslam'a karşı birleşmeleridir.[1407]

Necip Fazıl için dönmelik, Yahudilik, masonluk ve komünistlik kadar tehlikelidir. Dönmeliğe ilişkin uyarısı şöyledir: "Dönmelik, dem bu demdir nidasıyla son derece sinsi ve pasif yani içten bir taklib-i hükümet [idare şeklini değiştirmek] hamlesine girişiyor ve en nazik noktalara ajanlarını yerleştirmeyi biliyor. Kimse işin farkında değil."[1408]

Necip Fazıl Başyücelik Devleti'nin bu üç düşman ideolojisini "tek kelimeyle küfrün ifadesi"[1409] şeklinde niteler. Komuta merkezi Yahudilik olan bu unsurlar iç tehlikeleri ifade etmektedir. Dış tehlike ise komünizmdir.[1410]

[1404] Kılıç, **Allah, Vatan, Soy, Milli Mukaddesat Türk Milliyetçiler Derneği 1951-1953**, s. 133.

[1405] Üzmez, **Şu Bizimkiler**, s. 180.

[1406] Kısakürek, "Çıfıta Cevap", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 5, Sayı 7, 25 Kasım 1949, s. 10-11.

[1407] Özgen, "Bütün Bilanço", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 7, Sayı 45, 26 Ocak 1951, s. 8-9.

[1408] Kısakürek, "Kimse İşin Farkında Değil", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 7, Sayı 46, 2 Şubat 1951, s. 2-7.

[1409] Kısakürek, "Topyekûn", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 7, Sayı 54, 30 Mart 1951, s. 12.

[1410] "Milletvekilleri", **Büyük Doğu Gazetesi**, Yıl 5, Sayı 6, 15 Nisan 1949, s. 2.

e. Komünizm Karşıtlığı

Türkiye'de antikomünizmin geçmişi, İkinci Dünya Savaşı öncesine dayanmaktadır. Milli Mücadele yıllarında Sovyetler Birliği ile ilişkiler "tek dış yardım kaynağı" olarak sürdürülmüş[1411] ancak bu iyi ilişkilerle birlikte dünyada yükselen bir ideoloji olarak komünizme karşı tedbir almak zorunluluğu doğmuştur. Atatürk bu dönemde bir Komünist Parti'nin kurulmasını dönemin politikasını da anlatan şu sözlerle açıklamıştır: "Bu cereyanın memleketimize girmekte olduğu ve buna karşı makul tedbir alınmadığı takdirde milletin pek ziyade muhtaç olduğu birlik ve sukunetini bozacak durumların belirmesi de imkan dahilinde görülmüştür."[1412] Bu doğrultuda girişimcileri arasında Milli Mücadele'de görev almış paşaların "gizli olarak bulunduğu" Türkiye Komünist Fırkası 18 Ekim 1920'de kurulmuştur. Dolayısıyla komünist bir partinin kurulması ya da kurdurulması komünizmin denetim altında tutuması ve kurulan yeni devletin milli politikasının korunması amacına yöneliktir. Nitekim Komünist Parti'nin Türkiye'deki faaliyetlerini örgütlemek amacıyla 25 arkadaşıyla birlikte Bakü'den Türkiye'ye gelen Mustafa Suphi ve arkadaşlarının partinin kurulmasından dört ay sonra Trabzon'da öldürülmeleri, dönemin hükümetinin komünizmin gelişimi karşısındaki endişesini net bir şekilde gösteren bir olaydır. Partinin kurulmasını politik bir hamle olarak değil komünizm adına umut vaad eden bir gelişme olarak değerlendiren Mustafa Suphi, Büyük Millet Meclisi'ne hitaben yazdığı son mektubunda Türkiye'de Komünist Fırka'nın kurulmasının memnuniyetle karşılandığını, "memleketin iktisadi esaretten

[1411] Cem, **Türkiye'de Geri Kalmışlığın Tarihi**, s. 273.
[1412] Murat Bardakçı, "Mustafa Kemal Paşa'nın Elyazısı ile Türkiye'nin İlk Resmi Komünist Partisi'nin Kuruluş Talimatı", **Habertürk Gazetesi**, https://www.haberturk.com/mustafa-kemal-pasanin-elyazisi-ile-turkiyenin-ilk-resm-komunist-partisinin-kurulus-talimati-1785966, Erişim Tarihi: 11 Şubat 2020.

kurtarılması ve tam istiklal elde edilmesi yolunda çalışacaklarını" belirtmiştir.[1413] Türkiye Komünist Partisi, 12 Eylül 1922'de kapatılmıştır.

Cumhuriyet'in kurulmasının ardından iktidar, tüm diğer fikir cereyanlarını olduğu gibi komünizmi de yeni kurulan rejime bir tehdit olarak değerlendirmiştir. Komünizm propagandası yapan ve komünizmi öven yayınlar kontrol altına alınmış, yurtdışında yayımlanan aynı içerikli eserlerin ülkeye sokulması yasaklanmıştır. Bunun yanısıra Bulgaristan, Romanya, Rusya, Japonya ve Çin'deki komünist hareketler yakından takip edilmiş, bu ülkelerde komünizmin gelişimi ve faaliyetleri istihbarat raporlarıyla hükümete bildirilmiştir.[1414] Komünist fikirlerin özellikle basın aracılığıyla yayıldığı düşüncesiyle 1931 Matbuat Kanunu'nun 40. maddesinde "komünistlik ve anarşistliğe tahrik eden neşriyatta bulunulamayacağı" hükmüne yer verilmiştir.[1415] 1939'da dönemin Milli Eğitim Bakanı Hasan Ali Yücel imzasıyla Başbakanlığa gönderilen bir raporda, *Cumhuriyet* gazetesinde yer alan "muallimlerin hali berbat" başlıklı haber öncelikle Cumhuriyet rejiminde muallimleri mağdur gösterdiği gerekçesiyle eleştirilmiştir. Raporda ayrıca haberin "muallimleri heyecana ve bedbinliğe sevk edeceği" ve

[1413] "Mustafa Suphi'nin Atatürk'e Son Mektubu (3 Ocak 1921)", **Tarih ve Toplum Dergisi**, Sayı 41, Mayıs 1987, s. 261.

[1414] "Romanya'da Komünizm Hareketine Dair Rapor", **Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivleri**, Yer No: 246-667-17, 24 Nisan 1933; "Bulgaristan'da Komünizm Hareketine Dair Rapor", **Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivleri**, Yer No: 241-627-19, 24 Nisan 1933; "Çin'deki Komünizm Faaliyetleri", **Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivleri**, Yer No: 257-728-10, 20 Mayıs 1933; "Japonya'daki Komünizm Aleyhtarlığı, Uzakdoğu'nun Genel Durumuna Dair", **Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivleri**, Yer No: 257-726-13, 20 Şubat 1933.

[1415] Matbuat Kanunu'nda yer alan ifade, TBMM'de Türk Ceza Kanunu'nun 141, 142 ve 163. maddeleri görüşmelerinde temel tartışma konusu olan "sağ ve sol tehdidin bir arada yer alması" bakımından da dikkat çekicidir. Söz konusu madde şöyledir: "Padişahlık ve hilâfetçilik yolunda ve komünistlik ve anarşistliğe tahrik eden neşriyatta bulunulamaz." Bkz. "Matbuat Kanunu", http://www.resmigazete.gov.tr/arsiv/1867.pdf, 8 Ağustos 1931, Erişim Tarihi: 20 Haziran 2018.

"komünizm propagandasını körükleyeceği" belirtilmiştir.[1416] Bu dönemde komünist düşüncenin ihtilal, ayaklanma ve anarşizmi doğuracağından endişe edilmektedir.

Çok partili dönemde ise antikomünizm, Türkiye'nin İkinci Dünya Savaşı'nın ardından gelen Sovyet talepleri gerekçesiyle yeni dünya düzeninde ABD tarafını seçmesi sürecinde ideolojik bir zorunluluk olarak ortaya çıkmış, Soğuk Savaş dönemi süresince adeta "ulusal bir din ve denetim mekânizması" şeklinde sürdürülmüştür.[1417] Antikomünizm, 1947'de başlayan Amerikan yardımlarının IMF, Dünya Bankası üyelikleri gibi sonuçlarını yani iktidarın üstlenmesi gereken ekonomik ve siyasal yükümlülükleri meşrulaştırma aracı olarak kullanılmıştır. Cumhuriyet'in kuruluş felsefesine aykırı olarak yabancı bir devlete bağımlılık esasında sürdürülen politikalar nedeniyle Türkiye adeta kendine yabancılaşma sorununun çözümünü antikomünizmde bulmuştur. Bu nedenle komünizme karşı olmak, vatanseverlikle ve dindarlıkla yüceltilmiştir. Öyle ki, ABD'ye bağımlılık siyasetinin en önemli askeri halkası olan NATO üyeliği Cumhuriyet'in kurucu partisi tarafından "milli politikanın sağladığı milli bir eser"[1418] şeklinde karşılanmıştır.

İktidar sahipleri tarafından benimsenen bu ideoloji, sınıfların ve çevre aktörlerin çıkarlarıyla da uyumlu görülmektedir. Türkiye'nin o dönemdeki egemen sınıfları büyük toprak sahipleri ve tüccarlar, ABD yardımlarıyla birlikte desteklenen serbest piyasa politikasıyla kazançlarını arttırırken tek partili dönemde bastırılan İslamcı ve milliyetçi çevre aktörler de komünizmin dinle ve vatan sevgisiyle durdurulacak bir güç olduğu retoriğini dolaşıma sokarak yeniden devletin yanında konumlanmaya başlamıştır. Bu siyasal perspektif Necip Fazıl'ın teorisini de kolaylıkla inşa edebilmesinin koşullarını

[1416] "Komünistlerin Öğrenciler Arasında Yeniden Komünist Fikirleri Yaymaya Çalıştıkları", **Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivleri,** Yer No: 209-425-19, 7 Aralık 1939, s. 2.

[1417] Noam Chomsky, Edward Herman, **Rızanın İmalatı Kitle Medyasının Ekonomi Politiği**, (çev. Ender Abadoğlu), Aram Yayıncılık, 2006, İstanbul, s. 82-112.

[1418] "Kuzey Atlantik Andlaşmasına Türkiye Cumhuriyetinin Katılmasına Dair Kanun Tasarısı", **TBMM Tutanakları**, 41. Birleşim, Birinci Oturum, 18 Şubat 1952, s. 326.

oluşturmuştur. Bu nedenle antikomünizm, Necip Fazıl'ın hem en önemli ideolojik mücadele aracı hem de Başyücelik Devleti'nin karakteristik ideolojilerinden biridir.

Necip Fazıl, Türkiye'de antikomünizmin öncülerindendir. Başyücelik Devleti'nin ideolojisini şekillendirirken diğer düşman öğelere yaklaşımı gibi komünizmi de dinsizlik temelinde eleştirir. Ancak bu tutum, Necip Fazıl'a özel değildir. Bu dönemde devlet ve siyasetçiler tarafından da komünizm dinsizlik olarak kodlanmıştır. 1951'de komünistler için ölüm cezası verilmesi teklifi görüşmelerinde Adalet Komisyonu Başkanı "din aleyhtarlarına komünist demek adet oldu" sözlerini kullanmıştır.[1419]

Necip Fazıl'a göre materyalizm, komünizmi ve sosyalizmi kapsar. Yahudilik, masonluk ve dönmelik kullanımında olduğu gibi bu üç kavramı da buluşturan ortak payda dinsizliktir. Bu doğrultuda şöyle bir formül verir: "Dinsizin bulunduğu yerde komünist ihtimali yüzde elli, buna ilaveten sosyalistin bulunduğu yerde yüzde seksen, bir de materyalistin bulunduğu yerde yüzde doksan dokuzdur."[1420]

Büyük Doğu'nun ilk dönemi İkinci Dünya Savaşı dönemidir. Dolayısıyla Necip Fazıl bu dönemde komünizmi "en mükemmel yol" olarak sunduğu demokrasinin karşısında konumlandırır. Necip Fazıl'a göre liberalizm, faşizm ya da komünizm bir idare şekli olarak Türk toplumuna uygun değildir.[1421] Komünizme yönelttiği ilk eleştirisinde Necip Fazıl komünizmin işçi sınıfının duygularını sömürdüğünü iddia ederek şunları söyler: "Bütün derdi fazladan bir demet soğan, bir şişe yağ ve iki saat istirahat olan bir sınıfın ızdırabı, insandaki büyük ve mücerret idrak ızdırabının yerini almak istedi."[1422]

[1419] "Türk Ceza Kanununun Bazı Maddelerinin Değiştirilmesi Hakkında Kanun Tasarısı ile Tekirdağ Milletvekili Şevket Mocan ve 53 Arkadaşının Türk Ceza Kanununun 141 inci Maddesinin ve Çorum Milletvekili Hüseyin Ortakcıoğlu ve 2 Arkadaşı ile Burdur Milletvekili Mehmet Özbey'in Türk Ceza Kanununun 515, 567 ve 568 inci Maddelerinin Değiştirilmesi Hakkında Kanun Teklifleri ve Adalet Komisyonu Raporu", **TBMM Tutanakları**, 8. Birleşim, Birinci Oturum, 23 Kasım 1951, s. 111.

[1420] DXB, "Rapor Devlete, Millete ve Alakalılara", **Büyük Doğu Dergis**i, Yıl 7, Sayı 46, 2 Şubat 1951, s. 16.

[1421] Kısakürek, "Nefs Muhasebesi", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 1, Sayı 1, 17 Eylül 1943, s. 4.

[1422] Kısakürek, "Dünyamız", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 1, Sayı 12, 3 Aralık 1943, s. 5.

Necip Fazıl'ın antikomünist tutumunu net şekilde ortaya koyan ilk olay, 4 Aralık 1945'te Tan Matbaası'na düzenlenen saldırıdır. Tan Olayı olarak anılan baskın, sol eğilimli *Tan* gazetesinin üniversite öğrencileri tarafından protesto edilmesiyle başlamış, daha sonra tahrip ve yağmalamaya dönüşmüş, aynı yayın politikasına sahip gazete ve matbaalara da saldırıda bulunulmuştur. Necip Fazıl Tan Olayı'nı "Büyük Doğu ile başlayan istidadın aksiyon planında ilk kımıldanışı" şeklinde niteler.[1423] Necip Fazıl matbaayı tahrip eden topluluğa "ey soylu Türk gençliği yaşa!" şeklinde seslenir. "Biricik düşman hedefin" komünizm olduğunu söyleyen Necip Fazıl komünistleri ise şöyle tanımlar: "Allah'ın kitabında hayvandan aşağı diye vasıflandırdığı ve alemde sefil ve mülevves [iğrenç] ne kadar şey varsa hepsinin birden yanlarında nezahet [temizlik] ifade ettiği namütenahi yaradılışlar bunlardır."[1424]

Necip Fazıl'ın olaya ilişkin görüşü, derginin sahipleri Zekeriya ve Sabiha Sertel'in aksine[1425] hükümetin bu işte bir rolü olmadığı yönündedir. Necip Fazıl için Tan Baskını "dünyanın en samimi fışkırışıdır."[1426] Necip Fazıl davasının taşıyıcıları ve hedef kitlesi olan mukaddesatçı gençlikle ilk kez bu olay vesilesiyle iletişim kurar. Gençlerin komünizme karşı harekete geçtiklerini ve her türlü teşekkürü, takdiri hak ettiklerini söyler. Baskın öncesi gençlerin kendisini arayarak saldırı yapacaklarını söylediklerini, hatta baskından sonra buldukları "komünist evrakını" kendisine teslim ettiklerini anlatır. Teorisinin önemli parçası olan aksiyon ruhunu gençlerde bulan Necip Fazıl için baskın

[1423] Kısakürek, **Babıali**, s. 310.
[1424] Kısakürek, "Millete ve Hükümete", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 2, Sayı 6, 7 Aralık 1945, s. 9.
[1425] Sertel, **Hatırladıklarım**; Sertel, **Roman Gibi**. Sabiha Sertel, anılarında Tan Gazetesi'nin "kahrolsun komünizm, yaşasın İnönü" nidalarıyla yakıldığını anlatmıştır. Bkz. Sertel, **Roman Gibi**, s. 34. O dönemde *Tan* gazetesinde muhabir olarak görev yapan Emin Karakuş da, Tan Baskını'nın hükümet tarafından düzenlendiğini savunmuştur. Bkz. Karakuş, **40 Yıllık Gazeteci Gözüyle İşte Ankara**, s. 260.
[1426] Kısakürek, "Tan Baskınına İlişkin", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 2, Sayı 5, 30 Kasım 1945, s. 8.

yeterli değildir, daha fazlasını beklemektedir. Tan Baskını'na ilişkin yazısında, gençlere Sertelleri hedef gösterir:

> "Milli telin ruhunun silindiri, yer yer mimlediği komünist yuvalarını bit ve tahta kurusu ezer gibi tuzla buz ediyor ve hesabını tamamlamış olarak Beyazıd'a dönüyor… Serteller… Bundan sonra ne yapacaklar? Açıkça pasaport alıp akrabaları ve ahbaplarına mendil sallaya sallaya Rusya'ya gitseler pek doğru ve güzel olur… Ne bekliyorlar: gençliğin birgün nezaketle Sovyet sefarethanesine uğrayıp bir zarf içinde çürük Sertel kemiklerini teslim etmesini mi bekliyorlar?"[1427]

Necip Fazıl'ın kendisi ve idealini "komünizme karşı fikir mücadelesinin bayraktarı"[1428] olarak ilan ettiği tarih 1946'dır. Bu tarih itibarıyla komünist kişi ve yayınlar *Büyük Doğu'*da ihbar edilir. Bu doğrultudaki ilk yazısında Necip Fazıl *Marko Paşa, Gün, Ses, Yığın* ve *Sendika* dergilerini hedef gösterir. Bu dergileri "beceriksiz, çelimsiz" olarak niteler ve "Tan isimli ana gemilerinin batışından sonra… hücum botları"[1429] ifadesini kullanır.

Necip Fazıl Yahudilerle ilgili düşüncesinde olduğu gibi komünistlerin de sinsice ilerledikleri, planlı bir girişim içinde oldukları ve her an harekete geçebilecekleri iddiasını yazılarında tekrarlar. Bu "tehlikenin" boyutunu ortaya koyabilmek için komünist hesabı yapar:

> "1946'da… komünistlerin yekunu 60 bin olarak tahmin ediliyordu… 1949'da… İstanbul'da 80 bin kadar… Üniversite okul ve öğretmenler arasında 5 bin… Ayrıca 15 bin kadar da küçük esnaf, Rum ve Ermeniler arasında taraftarları olduğunu iddia etmektedirler. Böylece İstanbul'da 100 bin kişinin kendileriyle beraber olabileceği kanaatindeler… Komünistler bugünkü taraftarlarını Türkiye'de 400 bin olarak hesaplamaktadırlar."[1430]

[1427] Kısakürek, "Hadiselerin Muhasebesi", **Büyük Doğu Dergisi**, Sayı 7, 14 Aralık 1945, s. 9.

[1428] Kısakürek, "Sizinle Başbaşa", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 2, Cilt 3, Sayı 58, 13 Aralık 1946, s. 9.

[1429] Muhbir, "Komünistler", **Büyük Doğu Dergis**i, Yıl 2, Cilt 3, Sayı 58, 13 Aralık 1946, s. 9.

[1430] Kısakürek, "Komünizma ve Biz", **Büyük Doğu Gazetesi**, Yıl 5, Sayı 20, 22 Temmuz 1949, s. 4. Benzer bir komünist hesabı, Meclis'te TCK'nın 141 ve 142. maddelerinin görüşüldüğü toplantıda da yapılır. CHP Kars Milletvekili Hüsamettin Tugaç komünist sayısına ilişkin şunları söyler: "Bu memlekette komünist olarak yahut komünistliğe mütemayil şekilde propaganda yapanların adedi 1945'e kadar 1500 idi… Diğer partilerin kurulmasına müsaade edildikten sonra komünizm… 15 bine çıkmıştır. 1950'den sonra kimse bilmiyor irtica ile karışmıştır." Bkz. "Türk Ceza Kanununun Bazı Maddelerinin Değiştirilmesi Hakkında Kanun Tasarısı ile Tekirdağ Milletvekili Şevket Mocan ve 53

Necip Fazıl 1949'da kendisini "Türkiye'nin bir numaralı komünist düşmanı"[1431] olarak ilan eder. Bu dönemde antikomünist cephenin teşkilatlandırılması gerektiğini, komünistlerle mücadele edilmesi için bir kanun hazırlanması zorunluluğunu vurgular. Hatta komünizmi yok edecek bir projesi olduğunu ve bunu görüşmek üzere 1946 itibarıyla İnönü'den randevu talep ettiğini ancak taleplerinin karşılık bulmadığını belirtir.[1432] Bu projenin ayrıntılarını ise 1950'de paylaşır. "Komünizmi imha planı" olarak sunduğu projesinin 5 şartı şöyledir:

> "1-Bütün hulül, [içe işleme] nüfuz, telkin ve teşebbüs yolları… tesbit edilmeli. 2-Vazifesi sadece komünizma takipçiliği olan… halk zümreleriyle hususi bir teşkilat kurmak… 3-Efsanevi sertlikte… kanun çıkarmak ve memleketin belli başlı bir yerinde hususi bir mahkeme teşkilatlandırmak. 4-Halka ve gençliğe komünizmaya karşı… her türlü aksülamel serbestliği vermek. 5-Hınçların, önüne gelene bu yaftayı yapıştırmaması için… tedbir müeyyidelerine sahip olmak."[1433]

Komünizme karşı mücadele Necip Fazıl'ın projesinde yer alan öneri ve önlemlerle benzer içerikte siyasetin gündeminde de ilk sıradadır. Öncelikle Sovyetler Birliği'nin talepleri nedeniyle komünizm bir güvenlik tehdidi şeklinde öne çıkarılmaktadır. Örneğin Osman Bölükbaşı komünizmin iktisadi ve siyasi olmaktan çıktığını, Sovyetler Birliği'nin istila planının bir parçası haline geldiğini söyler.[1434] Partilerin bu noktada bir diğer ortak paydası, "komünizme karşı din" formülüdür. Komünizmi önleyecek tek çare olarak din, 1950 itibarıyla daha fazla dile getirilmeye başlar. Komünizmle mücadele amacıyla

---

Arkadaşının Türk Ceza Kanununun 141 inci Maddesinin ve Çorum Milletvekili Hüseyin Ortakcıoğlu ve 2 Arkadaşı ile Burdur Milletvekili Mehmet Özbey'in Türk Ceza Kanununun 515, 567 ve 568 inci Maddelerinin Değiştirilmesi Hakkında Kanun Teklifleri ve Adalet Komisyonu Raporu", **TBMM Tutanakları**, 8. Birleşim, Birinci Oturum, 23 Kasım 1951, s. 182.

[1431] Kısakürek, "Yeni Rum Patriği", **Büyük Doğu Gazetesi**, Yıl 5, Sayı 3, 25 Mart 1949, s. 4.

[1432] Kısakürek, "Türkiye Cumhurbaşkanı İsmet İnönü'ye", **Büyük Doğu Gazetesi**, Yıl 5, Sayı 11, 20 Mayıs 1949, s. 1.

[1433] Kısakürek, "Beş Şart", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 6, Sayı 24, 1 Eylül 1950, s. 13.

[1434] "Türk Ceza Kanununun Bazı Maddelerinin Değiştirilmesi Hakkında Kanun Tasarısı ile Tekirdağ Milletvekili Şevket Mocan ve 53 Arkadaşının Türk Ceza Kanununun 141 inci Maddesinin ve Çorum Milletvekili Hüseyin Ortakcıoğlu ve 2 Arkadaşı ile Burdur Milletvekili Mehmet Özbey'in Türk Ceza Kanununun 515, 567 ve 568 inci Maddelerinin Değiştirilmesi Hakkında Kanun Teklifleri ve Adalet Komisyonu Raporu", **TBMM Tutanakları**, 7. Birleşim, Birinci Oturum, 21 Kasım 1951, s. 131.

alınacak önlemlere ilişkin TBMM'de gizli oturumda yapılan görüşmelerde komünizmin hedefinin "dini ve aileyi yıkmak" olduğu ifade edilmiştir. Görüşmelerde komünizmle ilgili bilgi veren Askeri Yargıç Şevki Mutlugil, Türk köylüsünün üç zırhla komünizmden korunduğunu, bunların din, aile ve toprak olduğunu belirtmiştir.[1435]

İncelenen dönemde komünizme karşı kanuni düzenlemeler de giderek ağırlaştırılan maddeler içermektedir. 1936'da Türk Ceza Kanunu'na giren 141. ve 142. maddeler, çok partili dönemde 1946, 1949 ve 1951'de üç kez değişikliğe uğramış, cezaların kapsamı genişlemiştir. Kanunda komünizm şöyle ifade edilmiştir: "İçtimai bir sınıfın diğerleri üzerinde tahakkümünü tesis etmek veya içtimai bir sınıfı ortadan kaldırmak veya memleket içinde kurulmuş iktisadi veya içtimai temel nizamları devirmek amacıyla cemiyet tesis, teşkil, tanzim…"[1436]

1949'da değişiklik üzerine yapılan görüşmelerde temel tartışma noktalarından birini bu tanım oluşturmaktadır. Tasarıda komünizm ifadesinin kullanılmaması, buna karşın aynı tasarıda görüşülen 163. maddede dinin açıkça ifade edilmesi tartışma konusu olmuştur. Zira bu dönemde din en önemli hassasiyetlerden biri ve iki partinin siyasal rekabetinde önemli bir araçtır. Kanuna ilişkin DP'li milletvekilleri tarafından komünistlerle Müslümanlar'ın aynı tasarıda yer almasının yanlış olduğu şeklinde eleştiriler yapılmış, dinin komünizmi durduracak tek güç olduğu fikri tekrarlanmıştır. Komünizmle dinin aynı tasarıda görüşülmesi, dönemin Başbakanı Şemsettin Günaltay tarafından irticanın komünizm siması altında tezahür etme olasılığıyla gerekçelendirilmiştir. O yıllarda yeniden[1437] dile getirilen kara irtica-kızıl irtica ikiliği

[1435] "Türk Ceza Kanununun Bazı Maddelerinin Değiştirilmesi Hakkında Kanun Tasarısı ve Bu Münasebetle Verilen Hükümet İzahatı", **TBMM Tutanakları**, 6. Birleşim, Gizli Oturum, 19 Kasım 1951, s. 44. TBMM'de yapılan bu görüşme, dönemin antikomünist ideolojisini ve dayandığı unsurları net olarak ortaya koymaktadır.

[1436] "Türk Ceza Kanununun Bazı Maddelerinin Değiştirilmesine Dair Kanun Tasarısı ve Adalet Komisyonu Raporu Görüşmeleri", **TBMM Tutanakları**, 104. Birleşim, 8 Haziran 1949.

[1437] Ziya Gökalp, 1918'deki bir makalesinde ilk kez kızıl tehlike-kara tehlike nitelemesini kullanmıştır. Gökalp, kızıl tehlikenin uygarlık ve kültürü yıkmaya çalışırken, kara

görüşünü DP de desteklemektedir. DP Milletvekili Fuad Köprülü yaptığı konuşmada "Komünizm… Müslüman memleketlere… başında koskoca yeşil sarık sararak girer"[1438] ifadesini kullanmıştır.

DP'li milletvekillerinin komünizm ve dinle ilgili maddelerin bir arada görüşülmemesi gerektiği düşüncesini Necip Fazıl da paylaşır. Ancak Necip Fazıl komünizmin irtica görünümüyle ortaya çıkabileceği fikrini reddeder. Bu iddianın komünistler tarafından planlanan bir propaganda olduğunu savunan Necip Fazıl, dindarlar ve milliyetçilerin bu yolla komünist, komünistlerin ise liberal ve demokrat gösterilmek istendiğini ve bunu "Moskofların teşvik ettiğini" söyler.[1439] Görüşmeleri değerlendirdiği yazısında Necip Fazıl şu ifadeleri kullanır:

> "Bugün sol mefhumunun çerçevelediği meşum zümre, tarihimize, ırzımıza, mukaddesatımıza herşeyimize düşman bir dış tehlike istikametine dayandığına, o istikametten desteklendiğine ve her an her teşebbüse girişmek ihtimalini yaşattığına, sağ dedikleri bu vatanın gerçek sahipleriyse içerden başka hiçbir yere dayanmadıklarına ve ürkek güvercinler kadar tehlikesiz olduklarına göre bu iki tezad kutbunu bir araya getirmek ve vatan davasını hem içerden zayıflatmak hem de dışarıya doğru mesnedsiz bırakmak akıl kârı mıdır?"[1440]

1951'deki bir yazısında Necip Fazıl bu görüşünü daha net ifadelerle tekrarlar ve Büyük Doğu idealinin gerçekleşeceği gelecekte neler yaşanacağını anlatır:

> "Bizi kızıl ve kara irticalar tasnifi altında artık bu memlekette hiçbir şeyi zıddından ayıklanamaz hale getirici bir karanlığa boğmak isteyen. Sen ve yukarıdan beri gelen hepiniz Allahsız, milliyetsiz, Yahudi, dönme, mason veya komünistten biri yahut bunlardan hepsi birdensiniz… O gün-korktuğunuz günler-bütün renkler en ince nüanslarıyle birbirinden ayırd edilecek ve bizden olmayanlar kezzapla silinecektir. Bundan korkuyorsun değil mi Allahsız?"[1441]

---

tehlikenin Tanzimat'tan önceki hayata dönmek istediğini söyler. Çavdar, **Türkiye'de Liberalizm (1860-1990)**, s. 180-181. Başbakan Recep Peker de benzer nitelemeyi 1946'da "solumuzda kızıl uçurum, sağımızda kara ve karanlık irtica uçurumu" şeklinde kullanmıştır. Bkz. "Milli Eğitim Bakanlığı Bütçesi", **TBMM Tutanakları**, 22. Birleşim, Birinci Oturum, 24 Aralık 1946, s. 445.

[1438]"Türk Ceza Kanununun Bazı Maddelerinin Değiştirilmesine Dair Kanun Tasarısı ve Adalet Komisyonu Raporu Görüşmeleri", **TBMM Tutanakları**, 105. Birleşim, 9 Haziran 1949, s. 641

[1439] Kısakürek, "Milletvekilleri", **Büyük Doğu Gazetesi**, Yıl 5, Sayı 6, 15 Nisan 1949, s. 2.

[1440] Kısakürek, **a.g.m.**, s. 2.

[1441] Kısakürek, "Bizzat Sen", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 7, Sayı 45, 26 Ocak 1951, s. 2.

Necip Fazıl, ideolojisinin önemli bir parçası olarak üstlendiği komünizmle mücadele misyonunu *Büyük Doğu* dergisinin hemen her sayısında komünistleri ifşa ederek sürdürür. *Büyük Doğu*'da 1949 itibarıyla komünistlere karşı bir "ihbar ve vesika dönemi" başlar. Necip Fazıl komünist olduğunu düşündüğü kişileri "milliyetsiz ve Allahsız"[1442] olarak niteler. Komünizmde mukaddesat ve manevi saygının olmadığını belirten Necip Fazıl, bu görüşünü ilginç bir örnekle açıklar: "Eğer Lenin materyalizma ahlâkına dayanarak ve sırf gönüllülerden seçerek senede 365 genç Rus bakiresi isteseydi, bakireler o da eğer bulunabilirse derhal kendisine verilir ve bu ahlâk, materyalizmaya karşı daha tezatsız kaçardı…"[1443]

Necip Fazıl, milliyetçilik, ahlâkçılık ve aileciliğin komünizmde yeri olmadığını ve komünizmin aksi davasının Allah ve Peygamber olduğunu belirtir.[1444] Dolayısıyla komünist olduğunu düşündüğü kişileri hedef gösterirken de bu kavramlar üzerinden eleştirir. Necip Fazıl'ın hedef olarak belirlediği isimler, kimi zaman CHP içindeki milletvekili ve bakanlar, kimi zaman Köy Enstitüsü'nde görev yapan öğretmenler ya da üniversitedeki hocalardır. Kadınların komünist olmasını ise şu ifadeyle eleştirir: "Kız talebelerden komünistlik temayülüne malik olanların hepsi keyfi ve hasbi [gönüllü] orospudur."[1445]

Necip Fazıl Dışişleri Bakanı Necmettin Sadak ve Devlet Bakanı Nurettin Sümer'in komünist oldukları ve görevden alınmaları gerektiği yönündeki yazılarını haftalarca *Büyük Doğu*'nun birinci sayfasında sürdürür. Sadak'ın "sosyalist bir hava muhafaza eden"[1446] *Akşam* gazetesinin sahibi olduğu, Sümer'in bakan olmadan önce

[1442] Kısakürek, **a.g.m.**, s. 2.
[1443] Kısakürek, "Konferansın Devamı", **Büyük Doğu Gazetesi**, Yıl 5, Sayı 8, 29 Nisan 1949, s. 2.
[1444] Kısakürek, "Konferansın Sonu", **Büyük Doğu Gazetesi**, Yıl 5, Sayı 9, 6 Mayıs 1949, s. 2.
[1445] DXB, "Rapor Devlete, Millete ve Alakalılara", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 7, Sayı 46, 2 Şubat 1951, s. 13.
[1446] "Bu İfşa Dünyanın Neresinde İntişar Etse Hükümet İstifa Eder", **Büyük Doğu Gazetesi**, Yıl 5, Sayı 9, 6 Mayıs 1949, s. 1-4.

komünist *Kurtuluş* gazetesinde yazarlık yaptığı, Komünist Parti üyesi olduğu iddiaları bu yazılarda konu edilmiştir. *Büyük Doğu*'da, Sümer'in *Kurtuluş* gazetesinde yayımladığı yazıdan bölümlere de yer verilir.[1447] Sümer'in bakanlık görevinden alınarak büyükelçi yapılması üzerine Necip Fazıl "Güle Güle Bay Sümer"[1448] başlıklı yazıda, *Büyük Doğu*'da yapılan haberler nedeniyle Sümer'in görevden alındığını ve sırada Sadak'ın olduğunu vurgulamıştır. Necip Fazıl, komünistleri ifşa etme görevinde önemli bir başarı kazandığını vurguladığı yazısında şunları söyler:

> "Hak, Büyük Doğu'ya misilsiz bir şeref nasip etti… Allah'tan ve birer köşeye çekilmiş Allah dostlarından başka koruyucusu olmayan bir gazetenin, hatta herhangi bir gazetenin neşriyatıyla bir Bakanın tepetaklak oluşu ilk defa görülüyor… Büyük Doğu hiç değilse bir kaç mevsim boyu Moskova planlarını geriletmiştir." [1449]

Necip Fazıl'ın hedefinde Nazım Hikmet de vardır. Dergisinde hedef gösterdiği öğretmenleri komünist olarak nitelemesi için temel gerekçelerden biri, Nazım Hikmet'in şiirini okumaları ya da okutmalarıdır. Nazım Hikmet'in hapishanedeki açlık grevini pasif ihtilal olarak niteleyen Necip Fazıl, "Mayakovski kırması" şeklinde hitap ettiği Nazım Hikmet'e şunları söyler:

> "Nazım Hikmet, Türk vatanında… hangi milli acının sembolü ve hangi zalim dış istilacıya karşı milletini ürpertmek isteyen bir fedaidir? Karl Marks ve Lenin'in mikrop üretme kutusunda yetiştirildikten sonra milletini aşılatmaya gönderilen bu sapıtık… Pasif ihtilal teşebbüsüne gereken cevap verilememiştir. Bu cevap ancak şu olabilirdi: işte ekmeğin, suyun, fasulyen, pilavın. İster ye, ister yeme. Yersen yaşar ve neticeyi beklersin, yemezsen de geberir gidersin… Komünist şairin hapishane ve hastane köşelerinde gizli gizli lokma atıştırmak rolünü takip ettiğinden acaba kaç kişi haberdardır? … Mayakovski hiç değilse Rus ihtilalini takip eden ilk tecrübelerden sonra… intihar edecek kadar haysiyetliydi. Nazım ise ancak hapisten kurtulur kurtulmaz Fransa'ya kapağı atmak ve orada kominformasına kavuşup Mehmetçiğe kurulacak pusudaki yerini almaya teşebbüs edecek kadar haysiyetlidir."[1450]

[1447] "Başbakana Beyannamemizdir", **Büyük Doğu Gazetesi,** Yıl 5, Sayı 10, 13 Mayıs 1949, s. 1; "Amerikan Yardımına Memur Devlet Bakanımız İngiliz ve Amerikan Sermayesine Düşman mıdır", **Büyük Doğu Gazetesi**, Yıl 5, Sayı 11, 20 Mayıs 1949, s. 1.

[1448] "Güle Güle Bay Sümer", **Büyük Doğu Gazetesi**, Yıl 5, Sayı 15, 17 Haziran 1949, s. 1.

[1449] **Büyük Doğu Gazetesi**, **a.g.m.**, s. 1.

[1450] Kısakürek, "Pasif İhtilal", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 6, Sayı 24, 1 Eylül 1950, s. 8.

Necip Fazıl, Sabahattin Âli'yi de eleştiren yazılar yazmıştır. Âli ile karşılaşmasını şu sözlerle anlatır: "Koyu Allahsız Sabahattin Âli ile koyu dindar Necip Fazıl ne garip ilahi cilve hapishanede karşı karşıya geldiler." Âli'yi "Tam ve kati bir Allahsız" olarak niteleyen Necip Fazıl, Sabahattin Âli'nin komünist teşkilatı tarafından öldürüldüğünü iddia etmiştir.[1451]

Necip Fazıl üniversite hocalarını da komünist olarak niteleyerek hedef göstermiştir. İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi hocalarından İsmail Hikmet Ertaylan'la ilgili başlattığı yazı dizisinde 1927'de Ertaylan'ın Lenin övgüsü içeren bir şiirini yayımlamıştır.[1452] Ertaylan'ın *Büyük Doğu*'nun birinci sayfasındaki fotoğrafının altına şu sözler yazılmıştır: "Lenin methiyecisi Ramazan günü sigara paketi ve çay kadehi önünde."[1453] Bu haberin ardından da "milliyetçi Türk gençliği"nin ellerinde *Büyük Doğu* gazetesiyle Edebiyat Fakültesi'ne giderek hesap sorduğunu anlatır. Haberde ayrıca, aynı üniversitedeki Terbiye Profesörü Sadrettin Celal Antel'in ailenin zehir olduğunu söylediğini, Lenin'le görüşüp onun elini sıktıktan sonra kimsenin elini sıkmadığını ve iki sene eldivenle gezdiğini iddia etmiştir.[1454]

Necip Fazıl özellikle 1960'lı yıllarda moda haline gelecek bir akımın da öncülüğünü yapmıştır. *Büyük Doğu*'nun günlük gazete olarak çıktığı dönemde, komünizmden dönenlerin itiraf ve pişmanlıklarının yer aldığı "Nasıl Komünist Oldum" köşesinde her gün yeni bir hikaye yayımlanır. Yazılarda komünistlerin ahlâk, din ve milliyet düşmanı oldukları vurgusu yapılmış, Türkiye'de nasıl örgütlendikleri ve

[1451] Kısakürek, "Sabahattin Ali", **Büyük Doğu Gazetesi**, Yıl 5, Sayı 19, 15 Temmuz 1949, s. 1-4. Necip Fazıl'ın 1936'da yayımladığı *Ağaç* dergisinin yazarlarından biri de Sabahattin Âli'dir. Âli'nin dergide "Kafa Kağıdı" isimli bir hikayesi yayınlanmıştır. S. Âli, "Kafa Kaadı", **Ağaç Dergisi**, 14 Mart 1936, Sayı 1, s. 13-14. Necip Fazıl'ın aynı adlı otobiyografik kitabı bulunmaktadır. Kısakürek, **Kafa Kağıdı.**

[1452] Kısakürek, "İstanbul Üniversitesi Koynundaki Komünist Profesörleri Nasıl Tanımıyorsun", **Büyük Doğu Gazetesi**, Yıl 9, Sayı 12, 27 Mayıs 1952, s. 1.

[1453] **Büyük Doğu Gazetesi**, Sayı 35, 19 Haziran 1952, s. 1. Söz konusu haber ve fotoğraf için bkz. Ek 35.

[1454] Kısakürek, "Üniversite Uyan, Lenin Tarafından Sıkılmış Olan Elini Hala Kimseye Uzatmayan Türk Profesör", **Büyük Doğu Gazetesi**, Yıl 9, Sayı 13, 28 Mayıs 1952, s. 1.

Sovyetler Birliği ile bağlantıları anlatılmıştır. Örneğin Feridun Berkol'un komünist olma hikayesi ve örgütte yaşadıklarını anlattığı bir yazıda "geleceğimin ideolojisi ancak milliyetçilik olacakken hayatımın en verimli yıllarını kızıl soysuzlara verdim" başlığı kullanılmıştır.[1455]

Necip Fazıl için komünistlik, dinsizlikle ve vatan hainliğiyle özdeştir. Başyücelik Devleti tasarımında vatana ihaneti "imana hıyanet"[1456] olarak tanımlar. Başyücelik Devleti'nde komünistlerin cezası idamdır. Zira Necip Fazıl'a göre, komünizm başta olmak üzere diğer düşman ideolojiler "vatanı küfürün emrine verme"[1457] çabası içindedir. Başyücelik Devleti'nde toplum, düşman kategorisindeki tüm bu unsurlardan temizlenecektir.

Necip Fazıl'ın komünizme yaklaşımı hayranlık ve düşmanlığı bir arada barındırmaktadır. Komünizm ve komünistlere düşman olduğu yıllar, yukarıda örneklerini gördüğümüz gibi daha ziyade bu çalışmanın kapsamını oluşturan dönemdir. Yine de bu yıllarda Marx'ın görüşlerini davası doğrultusunda "her mahzuru dâfi, her kıymeti câmi [kötü olanı dışlayan, iyi olanı muhafaza eden]" şekilde kullandığını belirtmiştir.[1458]

Hayranlığı ise özellikle 1970 sonrası yayımlanan kitaplarında yer almaya başlayacaktır. Bunun nedeni, Türkiye'deki sosyo-ekonomik gelişmelere paralel olarak 1950'li yıllarda bir korku unsuru olarak görülen ve gösterilen komünizmin ve solun 1960'lı yıllar itibarıyla entellektüel-teorik planda kendisini daha iyi ifade edebileceği koşullara sahip olmasıyla açıklanabilir. 1960 darbesiyle başlayan ve 1970'lere kadar

[1455] "Nasıl Komünist Oldum", **Büyük Doğu Gazetes**i, Yıl 9, Sayı 115, 12 Eylül 1952, s. 1.
[1456] Kısakürek, "Başyücelik Emirleri- Kanun Esaslarımız", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 7, Sayı 46, 2 Şubat 1951, s. 2.
[1457] Kısakürek, **a.g.m.**, s. 2.
[1458] Kısakürek, "İslam İnkılabı-Teşkilat ve İdare", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 6, Sayı 32, 27 Ekim 1950, s. 11.

devam eden süreç, solun "legal dönemini"[1459] ifade etmektedir. 1961'de TİP'in kuruluşu ve Meclis'e girmesi, bu dönemde sol yayınların artışı, solun daha geniş kitlelere ulaşmasını sağlamıştır. Dolayısıyla Necip Fazıl'ın da bu dönemde komünizme, önceki yıllara göre daha fazla bilgiye sahip olarak yaklaştığı söylenebilir.

Necip Fazıl 1969'da yayımladığı *Son Devrin Din Mazlumları* kitabında şunları söylemiştir: "Komünistlerin sözündeki hikmet asıl bizim mevzumuza layıktır: öz yurdunda proleter hayatı süren İslam bağlıları birleşiniz."[1460] 1949'da Lenin'den "En küçük metafizik tecessüsle [anlama, öğrenme] olsun eşya ve tâbiatın ilerisini ötesini içini kurcalamak zevkine yabancıdır. Bunun neticesi olarak da misli görülmemiş bir Allahsızdır… Lenin işe bir vatan haini olarak başlamıştır"[1461] şeklinde bahseden Necip Fazıl, 1976'da yayımlanan *İhtilal* kitabında ise Bolşeviklerin mücadelesi ve Lenin'in liderliğini över. Lenin'in "kadrosuz ihtilal olmaz" ve "bir komünistin özel hayatı yoktur" sözlerinin Müslümanlar için ölçü olması gerektiğini belirtir. "Aslı ve esası bizim olarak ne harikulade bir söz. Lenin'in bütün hayatı dava, ahlâk ve fedakârlığının sergisidir"[1462] der. Aynı kitapta Bolşevik ihtilalinin "fikirle oluş tekniğinin ilk defa iç içe yürütebildiğini"[1463] söyler.

Necip Fazıl'ın teorisinde "düşman kutuplar"[1464] şeklinde adlandırdığı aynı zamanda Başyücelik Devleti'nin karşıt olduğu ideolojileri ifade eden tüm unsurlar, esasen karşıtlıklar temelinde inşa edilen Büyük Doğu idealinin önemli parçalarıdır. Nitekim Necip Fazıl komünizm özelinde bu düşüncesini şu sözlerle anlatmıştır: "Alemde düşmanlık mefhumunun kemal [eksiksiz] haliyle zıddı olduğumuz komünizme,

---

[1459] Rasih Nuri İleri, "1951 TKP Tutuklamaları ile Kapanan Dönem", **Sosyalizm ve Toplumsal Mücadeleler Ansiklopedisi**, (yayın yönetmeni Ertuğrul Kürkçü), Cilt 6, İstanbul, İletişim Yayınları, s. 1959.
[1460] Kısakürek, **Son Devrin Din Mazlumları**, s. 246.
[1461] Kısakürek, "Sanat, İlim, İdeolocya ve Dava", **Büyük Doğu Gazetesi**, Yıl 5, Sayı 18, 8 Temmuz 1949, s. 2.
[1462] Kısakürek, **İhtilal**, s. 374.
[1463] Kısakürek, **a.g.e.**, s. 382.
[1464] Kısakürek, "İncelik", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 7, Sayı 56, 18 Mayıs 1951, s. 16.

şeflerinden bazılarına ve bazı hususlarda gösterdiğimiz takdir zaafımız, tezadımız olmak yerine, kuvvetimiz ve bütünlüğümüz icabı sayılmalıdır.”[1465]

[1465] Kısakürek, **İhtilal**, s. 375.

SONUÇ

Bu çalışmada, 1943-1952 döneminde Necip Fazıl Kısakürek'in Büyük Doğu ideali, teorinin hedefi olan Başyücelik Devleti odağında analiz edilmiştir.

Necip Fazıl Büyük Doğu idealini 1943 itibarıyla yayımlanmaya başlayan *Büyük Doğu* dergisi aracılığıyla teorileştirmeye başlamıştır. Necip Fazıl'ın *Büyük Doğu*'daki yazıları kronolojik olarak incelendiğinde karşımıza ilk olarak Büyük Doğu ideali çıkar. *Büyük Doğu* dergisinde yayımlanan 1943 tarihli bir yazısında Necip Fazıl "Kurtarıcısını bulamamış millete" şöyle seslenir: "Büyük Doğu bir mefkurenin ismi... kendisini mekân çerçevesinde değil, zaman çerçevesinde gerçekleştirecek bir dava."[1466] 1946'da ilk kez Başyücelik Devleti'ne ilişkin yazılar ile karşılaşılır. Necip Fazıl bu kez "Herşeyden evvel Büyük Doğu mefkuresinin idare şeklini bilmek lazımdır"[1467] der ve Başyücelik Devleti'nin siyasal yapılanmasını 11 hafta süresince yayımlar. 1949'da aslında siyasal bir parti olan ancak o dönemde bir Siyasi Partiler Kanunu bulunmadığından cemiyet olarak adlandırılan Büyük Doğu Cemiyeti kurulur. Necip Fazıl, Cemiyet'in tüzüğünde "Büyük Doğu mefkuresinin bağlı olduğu devlet ve idare şeklinden" bahseder.[1468] Cemiyet'in kurulmasının ardından İslam İnkılabı yazıları başlar. Necip Fazıl İslam'ın inkılap ideolojisinin kurulması gerektiğini ifade ettiği bu yazılarını 33 hafta sürdürür. Necip Fazıl İslam İnkılabı'nda anlattığı prensiplerin "teşkilat ve idare amacına sahip olduğunu" belirterek bu amacı nihayet Başyücelik Devleti şeklinde ifade eder.[1469] İslam İnkılabı yazıları biter bitmez Başyücelik Devleti'nin emirleri yayımlanır. Başyücelik emirleri "tek

---

[1466] "Büyük Doğu'ya Doğru", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 1, Sayı 4, 17 Eylül 1943, s. 2.
[1467] Kısakürek, "Beklediğimiz İnkılap", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 1, Cilt 2, Sayı 37, 12 Temmuz 1946, s. 2.
[1468] Kısakürek, "Ana Nizamname Projesi", **Büyük Doğu Gazetesi**, Yıl 5, Sayı 13, 3 Haziran 1949, s. 2-4.
[1469] Kısakürek, "İslam İnkılabı-Teşkilat ve İdare", **Büyük Doğu Dergisi**, Sayı 32, 27 Ekim 1950, s. 2.

noktası değişmez, tek noktası kopmaz mukaddes emirler manzumesi" şeklinde sunulur.[1470]

Büyük Doğu dergisinde yukarıda birbiriyle bağlantılı şekilde özetlediğimiz bu öğelerin her biri sanki birbirinden bağımsız parçalarmış gibi göründüğü-gösterildiği için bir bütün çerçevesinde yorumlanabilmesi ve parçaların birbiriyle ilişkisinin kurulabilmesi ilk bakışta zordur. Ancak bu parçalar odak noktaları olarak ele alınarak izleri sürüldüğünde Necip Fazıl'ın metinlerindeki örtük ifadeler çözümlenebilmekte, dolayısıyla karşımıza sistematik şekilde inşa edilen bir teori çıkmaktadır. Necip Fazıl'ın Büyük Doğu ideali adını verdiği bu teorinin ortaya çıkarılması, çalışmanın en önemli sonucudur.

Necip Fazıl'ın "iman, fikir ve dava planı"[1471] şeklinde nitelediği Büyük Doğu ideali, İslami yeni bir nizam ve bu düzen içinde bir devlet kurma hedefini taşımaktadır. Bu amaca yönelik birbiriyle bağlantılı üç aşama-süreç öngörülür. Büyük Doğu ideali-teorisi çerçevesinde bu üç aşama: siyasal örgütlenme aşaması, İslam İnkılabı ve Başyücelik Devleti'nin kurulmasıdır. Her bir aşamanın başarıya ulaşması, bir sonraki aşamaya geçişin koşuludur.

Büyük Doğu idealinin birinci aşamasında bir siyasal parti kurulması hedeflenmiştir. Partinin kurulma amacı önce iktidarın, sonra devlet yönetiminin ele geçirilmesidir. Bu koşullar sağlandığında rejimi değiştirecek inkılap, ikinci aşamada yapılacaktır. Birinci aşamadaki örgütlenme bu süreçte sadece bir araçtır. Başyücelik Devleti'nde parti ya da partiler olmayacaktır. Ancak partinin kurucu kadrosu teoride kilit noktadadır. Bu kadro, inkılabın yani hareketin önderliğini üstlenecek, devlet kurulduğunda ise kendi içinden Başyüce'yi çıkararak Büyük Doğu idealini hayata

[1470] Kısakürek, "Akıl ve Şeriat", **Büyük Doğu Dergisi**, Sayı 32, 27 Ekim 1950, s. 2.
[1471] DXB, "Dert", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 5, Sayı 9, 9 Aralık 1949, s. 16.

geçirecektir. Başyücelik Devleti'nde Başyüce'den sonra ikinci önemli organ olan Yüceler Kurultayı bu kadroyu temsil etmektedir.

Teorinin birinci aşaması, Büyük Doğu Cemiyeti'nin kurulmasıyla gerçekleştirilmiştir. Büyük Doğu Cemiyeti, teoride hedeflenen ikinci aşamanın yani İslam İnkılabı'nın koşullarını hazırlayamasa da çok partili dönemde İslam'ın siyasallaşması yolunda en önemli girişimlerden biridir. Necip Fazıl 23 aylık parti faaliyeti sırasında düzenlediği konferanslarla teorisini geniş kitlelere ulaştırmış, İslami bir devlet idealinin en azından zihinlerde kurulmasına öncülük etmiştir.

Teorinin ikinci aşamasında öngörülen İslam İnkılabı'yla, dine dayalı toplumun kuralları belirlenecektir. İslam İnkılabı rejime karşı doğrudan bir devrim anlamı taşıdığından Necip Fazıl bu hareketin nasıl yapılacağına ilişkin ayrıntıları yazamamıştır. Ancak Salih Mirzabeyoğlu'nun kendisiyle yaptığı röportajlardan derlenen *İdeolocya ve İhtilal, Kavganın İçinden* kitabında, İslam İnkılabı'ndan şu sözlerle bahsedilmiştir: "…ihtilal, iktidarı ele geçirince isteneni gerçekleştirebilme şartlarını olma ve oldurma olarak hazırlamak…"[1472] Kitapta, inkılabın "iktidara gelme değil, iktidarı ele geçirme" anlamına geldiği vurgulanmıştır.[1473] Necip Fazıl teorisine ve ihtilalle değişecek rejim tasavvuruna biri piyes, diğeri roman iki eserinde ve bazı şiirlerinde daha açık şekilde yer verebilmiştir. Zira gazete makalelerine göre edebi eserler, fikirlerin ifade edilebildiği daha güvenli alanlardır. Necip Fazıl *Sır* piyesi[1474] ve *Aynadaki Yalan*[1475] romanında İslam İnkılabı'nın aslında ihtilal anlamı taşıdığını ve Başyücelik Devleti'nin ihtilalle kurulacağını dile getirebilmiştir. Bu nedenle Necip Fazıl *Büyük Doğu*'da yayımlanan "İslam İnkılabı" başlıklı yazılarında İslami bir toplum düzeninin nasıl olacağını anlatmakla yetinir. Zira İslam İnkılabı, muhalefet kavramının yeni yerleşmeye başladığı

[1472] Mirzabeyoğlu, **İdeolocya ve İhtilal, Kavganın İçinden**, s. 86.
[1473] Mirzabeyoğlu, **a.g.e.**, s. 96.
[1474] Kısakürek, "Sır", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 1, Cilt 2, Sayı 52, 25 Ekim 1946, s. 11.
[1475] Kısakürek, **Aynadaki Yalan**, B.D. Yayınları, 1984, s. 108.

çok partili dönemde oldukça radikal bir düşüncedir. Bu aşama, aynı zamanda Necip Fazıl'ın karakterine ve dolayısıyla teorisine hâkim olan bir çelişkiyi de yansıtır. Necip Fazıl teorisini rejim sınırlarının dışına taşmadan sunacak kadar gerçekçi, halkın tek derdinin dini özgürlükler olduğunu ve kitlelerin bu taleple bir ihtilali destekleyeceklerini düşünecek kadar hayalcidir.

Teorinin üçüncü ve son aşaması, aynı zamanda hedefi, Başyücelik Devleti'nin kurulmasıdır. Başyücelik Devleti bir şeriat devletidir. Kuran'da yer alan ilahi emirler doğrultusunda hukuk kurallarının oluştuğu bu devlette imam-halife konumunda Başyüce ve Başyüce'ye bağlı bir yapılanma söz konusudur. Yani bu sistemde devlet bir araçken, İslam'ın *ülü'l emre itaat* ilkesi gereği Allah'ın emirlerini uygulamakla yükümlü Başyüce, söz sahibi tek kişidir. Başyücelik Devleti'nde, Yüceler Kurultayı'na yani aydınlardan oluşan bir Şura'ya bağlı Başvekil, Başyücelik Hükümeti, Vekiller Heyeti, Müsteşarlıklar devletin organları olarak yer almaktadır; tüm bu organlar Başyüce'ye bağlıdır. Bunun dışında Din İşleri Reisliği, Başkurmaylık, Başyücelik Akademyası, Muhasebat Divanı ve Devlet Şurası yine Başyüce'ye bağlı olmak koşuluyla hükümet üstü organlardır.

Başyücelik Devleti, totaliter ve teokratik bir devlettir. Kur'an, devletin anayasasıdır. Tüm kararlar, Kur'an'a uygunluk kriteri doğrultusunda alınır. Yasalar tartışılmaz, esnetilmez ve yasalara itiraz edilemez. Başyücelik Devleti'nde hâkimiyet el değiştirir. Halktan alınır, Allah'a verilir. Aydın sınıf olarak nitelenen Yüceler Kurultayı, devlette Başyüce'den sonra en yetkili organdır. Ancak yine de onay ve karar verme yetkisine sahip değildir. Başyücelik Devleti'nin genel yapılanmasına bakıldığında parlamenter rejimden izler taşıdığı görülmektedir. Örneğin bir hükümet ve ona bağlı belirlenen alanlarda görevlendirilmiş Bakanlıklar ve Müsteşarlar Heyeti bulunmaktadır. Ancak bu organların oluşturulması, atanması ve feshedilmesi Başyüce'nin iradesine bağlı olduğundan hareket alanları sınırlıdır. Dolayısıyla Necip Fazıl'ın kağıt üzerinde parlamenter sistemin kurumlarını gösterme çabasına rağmen bu organların devlet

yapılanmasında önemli fonksiyonlar üstlendiğini düşünmek zordur. Necip Fazıl'ın teorisini inşa sürecinde tasarladığı devlet modelini rejim karşıtı görünümünden kurtarmak amacıyla ne kadar çabaladığı dikkate alındığında, Başyücelik Devleti'nin siyasal yapılanması içinde bu öğelerin neden yer aldığı anlaşılır olmaktadır. Nitekim bu çalışmada Necip Fazıl'ın çabasının örneklerine sıklıkla rastlanabilmektedir.

Başyücelik Devleti'ne ilişkin sınırlı sayıdaki değerlendirmelerde dört yaklaşım öne çıkmaktadır. Bunlardan en fazla dile getirilen yorum, Başyücelik Devleti'nin faşist bir devlet modeli olduğu iddiasıdır.[1476] İkinci değerlendirme, Necip Fazıl'ın Başyücelik devlet tasarımında Nietzsche'nin üstün insan metaforundan etkilendiği yönündedir.[1477] Üçüncü görüş, Başyücelik Devleti'nin Platon'un devletinden "kopyalanmış" İslami bir model olduğu iddiasıdır.[1478] Daha az rastlanan son görüşte, Başyücelik Devleti ile İran'da uygulanan şekliyle yani Humeyni tarafından siyasal bir teori olarak ortaya konan Velâyet-i Fakih modeli arasındaki benzerlik vurgulanır.[1479]

Necip Fazıl 1950'de yazdığı bir makalesinde tüm bu yorumlara adeta cevap verir:

> "Büyük Doğu ana planı önünde Başyücelik devlet ve teşkilatı, Eflatun'un Cumhuriyetinden, Niçe'nin insan üstü şahsiyetler rüyasına, Aristo'nun devlet ölçüsünden, Karl Marks'ın sınıf haklarını kaldırıcı sınıfî hükümranlık dayanağına kadar bütün beşeri oluş çilelerinin verasındaki [günah ve haramdan sakınılmasındaki] her mahzuru dâfi, her kıymeti câmi [kötü olanı dışlayan, iyi olanı muhafaza eden] göz kamaştırıcı mizan ve netice tablosudur… Bir koro nizamından başka birşey olmayan devlet ve teşkilat idealimizin muhtaç bulunduğu tek beste, mutlak olarak İslamiyettir."[1480]

[1476] Bora, **Cereyanlar, Türkiye'de Siyasi İdeolojiler**, İstanbul, İletişim Yayınları, 2017, s. 444; Koçak, "Türk Milliyetçiliğinin İslam'la Buluşması:Büyük Doğu", içinde **Modern Türkiye'de Siyasi Düşünce Tarihi:Milliyetçilik**, Cilt 4, İstanbul, İletişim Yayınları, 2003, s. 606; İnce, **Başyücelik Devleti**, s. 110.

[1477] İnce, **Cumhuriyet'in Şairi Nazım Hikmet, Cumhuriyet'siz Şair Necip Fazıl**, İstanbul, Eksik Parça Yayınları, 2017, s. 12; Koçak, **a.g.m.**, s. 606.

[1478] Duran "Cumhuriyet Dönemi İslamcılığı İdeolojik Konumları, Dönüşümü, Evreleri", içinde **Modern Türkiye'de Siyasi Düşünce Tarihi:İslamcılık,** (edt. Tanıl Bora, Murat Gültekingil), Cilt 8, İstanbul, İletişim Yayınları, 2006, s. 81

[1479] Timur, "Necip Fazıl Kısakürek, İslam İnkılabı ve AKP", https://www.politez.com/detail/endiseli-/716/necip-fazil-kisakurek-islam-inkilabi-ve-akp Erişim Tarihi:26 Ağustos 2019.

[1480] Kısakürek, "İslam İnkılabı-Teşkilat ve İdare", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 6, Sayı 32, 27 Ekim 1950, s. 2.

Bu sözlerden de anlaşıldığı üzere, Necip Fazıl teorisini inşa ederken pek çok sistemden hatta düşman olarak tanımladığı Marksizmden dahi belirli oranda etkilenmiştir. Ancak teorinin yapılandırılmasında öncelikle Necip Fazıl'ın yaşadığı dönemin koşulları ve siyasal sistemleri etkili olmuştur. Başyücelik Devleti bu nedenle herşeyden önce Necip Fazıl'ın savunduğu İslam ideolojisini zamana uydurma çabasıyla oluşturduğu bir modeldir.

Necip Fazıl'ın Büyük Doğu idealini inşa ettiği dönemin yönetim biçimlerinden biri olan faşizm, diğer ideolojiler gibi Başyücelik devlet tasarımına katkı sağlamıştır. Ancak toplumsal uygulamalar bakımından büyük benzerlikler taşımasına rağmen Başyücelik Devleti'nin faşist bir model olduğu iddiası eksik kalmaktadır. Başyücelik Devleti faşizmin temel öğelerini muhafaza eder. Örneğin Başyücelik Devleti'nde karizmatik bir lider vardır. Devletin temel ideolojileri antikomünizm ve antisemitizm olarak görünmektedir. Necip Fazıl'ın devlet tasarımında en zayıf nokta olan ve "kapitalizmle sosyalizm arasında uyum" şeklinde ifade edilen son derece muğlak ekonomi politikası da korporatizm olarak yorumlanabilir.[1481] Sınıfı reddeden ve yok sayan bakış açısı da Başyücelik Devleti'yle faşist bir devletin benzerlikleri arasında sayılabilir. Tüm bu ortak öğelere rağmen faşist bir modelde Başyücelik Devleti'nde olduğu gibi devleti yapılandıran unsur ya da devletin temel kaynağı din değildir. Faşist bir devlet "ahlâki ve manevi" olarak ifade edilir. Örneğin Mussolini İtalya'da devletin katolik olduğunu söylemiştir. Ancak devlet, "Münhasıran ve tam olarak faşisttir. Katoliklik devletin tamamlayıcı parçasıdır."[1482] Nazizm ise ideolojik olarak "anti-Hristiyan"[1483] olarak nitelenir; buna karşın "ırk ahlâkı" öne çıkarılır. Siyasi partilerin

[1481] Roger Griffin, faşizmin bu dört özelliğini "faşizmin hammaddesi" şeklinde niteler. Roger Griffin, **Faşizmin Doğası**, (çev. Ali Selman), İstanbul, İletişim Yayınları, 2014, s. 197.
[1482] Benito Mussolini, **Faşizm**, (çev. Refik Özdek), İstanbul, Bedir Yayınevi, 1960, s. 40.
[1483] Griffin, **Faşizmin Doğası**, s. 68.

mücadelesine dini karıştırmamaları vurgulanmıştır.[1484] Faşist devletlerde, devlete ya da kişiye hizmet eden araçlar, Başyücelik Devleti'nde tamamıyla dinin emrindedir. Faşist bir devlette kanunlar diktatörün emriyle gerektiğinde değiştirilebilir, kişiye ve koşullara uydurulabilir. Ancak Başyücelik Devleti'nde değiştirilemez, üzerinde tartışılamaz ilahi kanunlar geçerlidir.

Nietzsche'nin üstün insan metaforu ise ilk bakışta Başyüce'yi çağrıştırmaktadır. Ancak Nietzsche'de üstün insan evrensel bir idealdir, insanın bir tekamül sonucunda ulaşacağı mertebedir.[1485] Başyüce'nin her konuda halktan üstün olması gerektiği ifade edilir. Ancak Başyüce'den Tanrı üstü ya da yarı-Tanrı bir kusursuzluk beklenmemektedir. Necip Fazıl'ın Başyüce'si, gerektiğinde görevden alınması söz konusu olan ve aslında iktidarın sahibi değil, emanet edildiği bir yönetici konumundadır. Başyücelik Devleti'nde kişi değil makam yani İslam'ın kurallarını uygulama görevi verilen "irade ve icra makamı" önceliklidir. Zira Necip Fazıl makama vurgu yapan İslam'ın *ü'lül emre itaat* ilkesi etrafında Başyüce'yi anlatmıştır.[1486]

Başyücelik Devleti Platon'un devletiyle de benzerlikler gösterir. Ancak Platon'un devleti de temel noktalardaki farklılıklarıyla Necip Fazıl'ın Başyücelik Devleti'ni tam anlamıyla yansıtmaz. Totaliter devlet modellerinin bir çoğu Platon'un devletinden izler taşımaktadır. Başyücelik devlet modeli de totaliter bir devlettir. Ancak kaynağını değiştirilemez ilahi kanunlardan alan bir devlet modelinin totaliter olmak dışında bir seçeneği yoktur. Dine dayalı bir devletin çoğulcu, özgürlükçü ve demokratik olması[1487]

[1484] Hitler, **Kavgam**, s. 92.
[1485] Friedrich Nietzsche, **Böyle Buyurdu Zerdüşt**, (çev. Turan Oflazoğlu), İstanbul, Cem Yayınevi, 1984, s. 20.
[1486] Kısakürek, "Başyüce", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 1, Cilt 2, Sayı 40, 2 Ağustos 1946, s. 2.
[1487] Yusuf Akçura 1904'te yayımladığı makalede, İslami bir devlet tasarımıyla çoğulcu bir toplum yaratılamayacağı, İslami bir toplumda farklı kimlik ve inançların ayakta kalmasının mümkün olamayacağını şu sözlerle ifade etmiştir: "İslam kuvvetli bir değirmendir ki, farklı cins ve din müntesiplerini öğütüp dinen cinsen bir aynı haklara sahip yekdiğerinden farksız Müslümanlar çıkarır." Akçura, **Üç Tarz-ı Siyaset**, s. 32.

da beklenemez. Platon'un devlet modelindeki ayrıcalıklı azınlık yönetimi, Başyücelik Devleti'nde kısmen Yüceler Kurultayı'na benzemektedir. Ancak Başyücelik Devleti'nde Yüceler Kurultayı doğrudan Başyüce'ye bağlıdır. Başyüce'nin emir ve onayı olmadan hareket etmesi söz konusu değildir. Platon'un devletinde birey, devletin emrindedir. Başyücelik Devleti'nde ise devlet araçtır; birey yoktur, ümmet vardır.

Başyücelik Devleti'nin Velâyet-i Fakih modeliyle benzerliği görüşünün Humeyni'nin siyasal teorisine dayandığı düşünülmektedir. Zira Velâyet-i Fakih modeli "11. yy'dan, Humeyni'nin kavrama yeni bir boyut kazandırdığı 20. yy'a kadar" tartışmalı ve oldukça kapsamlı bir konudur. Dolayısıyla Velâyet-i Fâkih ve Başyücelik Devleti karşılaştırması 11. yy'da oluşan Şii mezhebine ait imamet inancı[1488] boyutuyla değil, Humeyni'nin ortaya koyduğu modern devlet yönetimi açısından yapılmalıdır.

Başyücelik Devleti ve Velâyet-i Fakih modelinin benzerliği, İslam'ı kaynak alması, kanunların Kur'an'a yani şeriata dayanması nedeniyle diğer değerlendirmeler içinde öne çıkmaktadır. Başyücelik Devleti'yle önemli benzerlikleri bulunan Velâyet-i Fakih modeli, "hâkimiyet hakkındır" ilkesine dayanır. "İmam, reis" olarak anılan devlet başkanı, ilahi emirleri yürütmekle görevlidir; kanun koyucu değildir, zira kanunlar Allah'ın kanunlarıdır.[1489] Velâyet-i fakih sistemi, Cumhuriyet ve monarşiden de bu yönüyle ayrılır.[1490]

İslam'ın siyasete kaynaklık ettiği tüm sistemlerde bir danışma meclisi olarak görev yapan şura, bu modelde "Fâkihler Meclisi" adını alır. "Âkiller Meclisi" olarak da anılan ve fıkıh bilginlerinden oluşan bu topluluk,[1491] Başyücelik Devleti'nde Yüceler Kurultayı'na karşılık gelmektedir. Velâyet-i Fakih modelinde imam, Ehl-i Sünnet'e göre

[1488] Serkan Taflıoğlu, "İran İslam Cumhuriyeti'nde Egemenlik ve Meşruiyet Kaynağı Velâyet-i Fakih", **Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi**, Cilt 68, No 3, 2013, s. 97.
[1489] Ayetullah Humeyni, **İslam Fıkhında Devlet**, (çev. Hüseyin Hatemi), İstanbul, Düşünce Yayınları, 1979, s. 25.
[1490] Humeyni, **a.g.e.**, s. 52.
[1491] Taflıoğlu, "İran İslam Cumhuriyeti'nde Egemenlik ve Meşruiyet Kaynağı Velâyet-i Fakih", **Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi**, Cilt 68, No 3, 2013, s. 100.

halife olarak adlandırılan "veliyy-i emir" [emir sahibi, emir veren], Necip Fazıl'ın Başyücelik Devleti'nde de benzer özelliklere sahip Başyüce'dir. Necip Fazıl'ın "en ahlâklı, en bilgili ve en akıllı"[1492] Başyüce'si, Humeyni'de "adil, itikad ve ahlâk yönünden eksiksiz"[1493] imam olarak tanımlanır.

Her iki modelde de din, hayatın her alanını bütünüyle kapsamaktadır. Bunun gerekçesi Humeyni tarafından şu sözlerle ifade edilmiştir: "İnsan için ana rahmine düşmesinden önceki dönemden başlayarak ölünceye kadar kanunlar konmuştur. Hiçbir hayati konu yoktur ki, İslam o konuda bir tutum öğütlememiş ve bir hüküm vermemiş olsun."[1494] Necip Fazıl da benzer şekilde şunları söyler: "O [Müslüman] akşamın belirli bir saatinde kepenklerini indiren bir dükkancı gibi muayyen bir zaman çerçevesi içinde değil, her an ve her mekânda Müslüman ve mesuldür. Kenefte ve uykuda bile."[1495] Necip Fazıl'ın İslam ceza hukukuna bakış açısı, Humeyni ile benzer doğrultudadır. Necip Fazıl'ın savunduğu şekliyle şeriatın suç oluşmasını önleyici "yapılmayacak fiillere göre tedbir düşüncesi"[1496] Humeyni tarafından da "milleti fesada sapmaktan alıkoymak için gereken kurallar" şeklinde ifade edilir.[1497] Şeriat emirleri ve cezalarının katı ve acımasız olmadığı, bir zorunluluk olduğu düşüncesi ortaktır. Humeyni'ye göre bir kişinin halk önünde dövülmesi, genç neslin bozulmasını önlemek amacını taşır.[1498] Necip Fazıl da Başyücelik Devleti'nde "şehirlerin ana meydanlarında en ağırından en hafifine kadar bütün ceza şekilleri etrafında bütün gözlere serilecek müthiş bir merasim işkencesi" olacağından, meydanlarda görülecek hesaplardan bahsetmiştir.[1499]

[1492] Kısakürek, "Başyüce", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 1, Cilt 2, Sayı 40, 2 Ağustos 1946, s. 2.
[1493] Humeyni, **İslam Fıkhında Devlet**, s. 58.
[1494] Humeyni, **a.g.e.**, s. 13.
[1495] Kısakürek, **Aynadaki Yalan**, s. 96.
[1496] Kısakürek, "Başyücelikte Ceza Ölçüsü", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 1, Cilt 2, Sayı 46, 13 Eylül 1946, s. 2.
[1497] Humeyni, **İslam Fıkhında Devlet**, s.18.
[1498] Humeyni, **a.g.e.**, s. 18.
[1499] Kısakürek, "Başyücelikte Ceza Ölçüsü", İdeolocya Örgüsü, **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 1, Cilt 2, Sayı 46, 13 Eylül 1946, s. 2.

Necip Fazıl, *Büyük Doğu* idealini dergisi aracılığıyla inşa etmiştir. Büyük Doğu, Necip Fazıl'ın teorisinde "tebliğ, telkin ve tesir iddiasındaki yayın organıdır."[1500] Başyücelik emirlerinde sinema, matbuat, radyo şeklinde ayrı başlıklar halinde propaganda araçlarının önemini anlatmıştır. Başyücelik Devleti'nde tüm bu araçların "İslam'ın ölçülere uygun hale getirileceğini" belirtmiştir.[1501] Humeyni de İslami bir devlet oluşması için yapılacak ilk şeyin tebligat, yani yayın ve propaganda olduğunu söyler.[1502] Devrim sonrasında yapılacak ilk işlerden birinin propaganda araçlarının ıslah etmek yani İslami düzene girmesini sağlamak olduğunu anlatmıştır.[1503]

Humeyni'nin devrime ulaştırdığı mücadelesinde kullandığı yöntem ve Necip Fazıl'ın hareket tarzı arasında da benzerlik kurulabilir. Bu çalışmada sıklıkla Necip Fazıl'ın söyledikleri ve yaptıklarının aslında söylemek istedikleri ve yapmak istediklerinden farklı olduğu belirtilmiştir. Humeyni bunu "Bir kimse İslam devlet ve yönetim biçiminden söz etmek isteyince takiyye ile konuşmak zorunda kalır... Takıyye İslam'ı ve mezhebi korumak içindi. Zamanında takıyye yapılmasaydı mezhep yaşatılamazdı"[1504] şeklinde açıklar. İslami bir devlet kurulması gerektiğini savunan Necip Fazıl da teorinin inşasında bu hedefini açıkça dile getirmemiştir. Bir kitabında teorisinin birinci aşaması olan Büyük Doğu Cemiyeti'nin tüzüğünü hazırlarken "kanunla bastırılmış ruhun ustalıkla peçelendiğini"[1505] anlatır. Dolayısıyla davasını başarıya ulaştırmak amacıyla İslam dini açısından meşru kılınan aynı yolu benimsediği söylenebilir.

İslami hareketin Velâyet-i Fakih esasına dayanmak zorunda olduğu görüşünü öne süren yazarlar bulunmaktadır.[1506] Sistemin uygulayıcısı Humeyni de Velâyet-i Fakih'in

---

[1500] Mirzabeyoğlu, **İdeolocya ve İhtilal, Kavganın İçinden**, s. 109.
[1501] Kısakürek, "İslam İnkılabı-Güzel Sanatlar", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 6, Sayı 28, 29 Eylül 1950, s. 2.
[1502] Humeyni, **İslam Fıkhında Devlet**, s. 154.
[1503] Humeyni, **a.g.e.**, s. 216.
[1504] Humeyni, **a.g.e.**, s. 20-181.
[1505] Kısakürek, **Benim Gözümde Menderes**, s. 115.
[1506] Hüsnü Aktaş, "Türkiye'de İslami Hareket", **Girişim Dergisi**, Sayı 54, Mart 1990, s. 33.

İslam'da başlangıçtan beri var olduğunu vurgular.[1507] Bu sistemin Şii mezhebe dayandığı halde Sunni mezhepçe de pek çok yönüyle kabul edilmesi ilginç bir noktadır. İlk Osmanlı sultanları siyasi karar alırken fakihlere danışmış, daha sonra aynı amaca yönelik şeyhülislamlık makamı kurulmuştur.[1508] Hanbeli mezhebi fakihi İbn Teymiyye ve Şafii mezhebi kurucusu İmam Şafii gibi "fakih imamlar" sayesinde İslam'ın zaman içindeki birlik ve bütünlüğünün korunduğu Müslümanlar tarafından kabul edilen bir görüştür.[1509] Diğer taraftan Necip Fazıl'ın şeyhi Arvasi'nin kitabında "fakihler zümresinin" öneminden bahsedilmektedir.[1510] Dolayısıyla bu modele mezhepsel değil geleneksel yaklaşıldığı söylenebilir. Ayrıca İslami bir devletin kurulması, İslami devrim ve liderlik konularında tüm mezheplerin görüşlerinin birleştiği bilinmektedir.[1511] İran'da "yüce fakih" şeklinde anılan Muntazeri şunları aktarır: "Bütün ehl-i sünnet, bütün mürcia, bütün şia, bütün hariciler imametin tesisinin vacip olduğu, ümmetin arasında Allah'ın hükümlerini ikame edecek ve onları Hz. Muhammed'in getirdiği şeriat hükümleriyle idare edecek adaletli bir imama ümmetin itaat etmesinin vacip olduğunu ifade ediyor."[1512] İslami devlete liderlik yapacak kişinin aynı zamanda toplumun dini sorumluluğunu üstlenmesi gerektiği ve bu doğrultuda "iyiliği emredip kötülükten vazgeçirmeye çalışması" Sunni ve Şii mezhepler tarafından kabul edilmektedir.[1513] İslam dininin sadece ibadet ve merasimlerden ibaret olmadığı, İslam'ın din, devlet, ibadet, iktisat ve siyaseti bütünüyle kapsadığı, yönetimi elinde bulunduran kişilerin "en bilgili, en adil, işleri en iyi bilen kimse" olması gerektiği her iki mezhep için de kabul edilmektedir.[1514] Meşveret,

---

[1507] Humeyni, **İslam Fıkhında Devlet**, s. 150.
[1508] İnalcık, **Osmanlı'da Devlet, Hukuk, Adalet**, İstanbul, Eren Yayıncılık, 2000, s. 39.
[1509] İnalcık, **Osmanlı Tarihinde İslamiyet ve Devlet**, İstanbul, Türkiye İş Bankası Yayınları, 2016, s. 3.
[1510] Arvasi, **Rabıta-ı Şerife**, s. 65.
[1511] Hamid Algar, **İslam Devriminin Kökleri**, (çev. Çetin Demirhan), İstanbul, İşaret Yayınları, 1988, s. 92-93.
[1512] Ayetullah El-Uzma Hüseyn Ali El-Muntazeri, **Velâyet-i Fakih- İslam Devlet Fıkhı**, (çev. Şeyh Duman), Ankara, Endişe Yayınları, 1991, s. 181.
[1513] Hamid Algar, **a.g.e.**, s. 93.
[1514] Muntazeri, **Velâyet-i Fakih- İslam Devlet Fıkhı**, s. 43-48.

yani devletin tek bir kişiye bağlı olmakla birlikte kararların uzmanlar tarafından oluşan bir kurulla müşavere edilerek alınması Kur'an'a dayanan ve üzerinde görüş birliği olan bir uygulamadır.[1515] İslam'da fıkıh mevzuna giren bu tartışma, çalışmanın kapsamını aşmaktadır. Ancak "soyut bir teoriyi aksiyoner inkılaba ve kapsamlı bir siyasi programa dönüştüren"[1516] ve dini bir düşünceyi "meşru bir devlet anlayışına kavuşturan"[1517] Humeyni'nin Velâyet-i Fakih modeliyle aynı amaca yönelik Necip Fazıl'ın Başyücelik Devleti'nin sadece bu yönden benzerliği dahi önemli görülmelidir.

Peki Başyücelik Devleti'ni nasıl konumlandırmak gerekir? Bu devletin ideolojisi ve düşünsel kaynakları nedir? Bu sorunun cevabı için yeniden bütüne, yani Büyük Doğu idealine baktığımızda teorinin aslında diğer ideolojilerle ya da düşünce sistemleriyle uyumdan değil karşıtlıktan beslendiği görülür. Teorinin kaynağında Cumhuriyet rejimi ve kurucularına ve genel anlamda Kemalizme karşıtlık vardır. Ancak bu karşıtlık, bir taraftan da Kemalizmin farklı odak noktalarıyla yeniden üretildiği bir özdeşlik doğurur. Örneğin Büyük Doğu ideali de Kemalizmde olduğu gibi siyasal ve toplumsal düzende kökten bir dönüşüm hedeflemektedir. Yani İslami bakış açısıyla önerilen bir toplum mühendisliği çabasıdır. Büyük Doğu toplumunda ve Başyücelik Devleti'nde Cumhuriyet rejiminde olduğu gibi homojen, rejime bağlı bir toplum hedeflenir. Cumhuriyet'in ilanı sonrasında olduğu gibi Başyücelik Devleti'nde de karşıt ideolojiler ötekileştirilmiştir. Hatta daha radikal şekilde ve ırkçı bir yaklaşımla Başyücelik Devleti'nde "İslam ve Büyük Doğu davasının elmas gibi berrak bir ırk ve kavim aynasında parlatılacağı"[1518] hedefi konulmuştur. Kemalizmde Türkçülük-milliyetçilik ideolojisi nasıl öne çıkıyorsa, Başyücelik Devleti'nde de tüm ideolojilerin karşısına din konulacaktır. Kuldan vatandaş

[1515] Muntazeri, **a.g.e.**, s. 49.
[1516] İrfan Abdulhamit Fettah, **İmamiye Şia'sında Velâyet-i Fakih Teorisi**, (çev. Seyit Bahcıvan), Konya, Kitap Dünyası Yayınları, 2012, s. 56.
[1517] İsmail Safa Üstün, "Velâyet-i Fakih", **Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi**, Cilt 43, 2013, s. 22.
[1518] Kısakürek, "Başyücelik Emirleri:Vatan Dışı", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 7, Sayı 54, 30 Mart 1951, s. 2.

yarattığı iddiasındaki Kemalizm bir uçta, önce kul, sonra vatandaş ilkesini benimseyen Büyük Doğu ideali diğer uçta gözükmektedir. Ancak yaklaşım tarzı aynıdır. Kemalizmdeki seçkincilik Büyük Doğu idealinde aynen muhafaza edilmiştir. Necip Fazıl için "hastalığından ve doktorundan habersiz millet şifasını beklemektedir."[1519] Bu nedenle "boş kalabalıklar" olarak adlandırdığı halkı, ayrıcalıklı "asalet sınıfı"nın yönetimine tâbi kılar.[1520] Necip Fazıl şunları söyler: "Millet hiçbirşeyi istemez ve isteyemez… milletten isteyeceği şey istetilir, gösterilir, benimsetilir."[1521] Kemalizmde liderin yüce ve ulu önder gibi sıfatlarla anılması Necip Fazıl'ın modeline "yüceler yücesi"[1522] nitelendirmesiyle ve Başyüce adıyla yansır. Cumhuriyet rejimi bürokratlarının karşısında, Başyücelik Devleti'nin din bürokrasisi olan Yüceler Kurultayı yer alır. Dolayısıyla Başyücelik Devleti'ne bakıldığında tüm yapılanması, kuralları ve yasaklarıyla Kemalist rejimin tersinden bir sunumu olduğu görülmektedir.

Necip Fazıl'a göre CHP ideolojisi temelsizdir, üstün kaynaktan yoksundur. Necip Fazıl, CHP ideolojisinin karşısında üstün kaynak olarak nitelenen İslam ideolojisini konumlandırır. Necip Fazıl'a göre CHP inkılapları "sahtedir";[1523] buna karşı "gerçek inkılap"[1524] İslam İnkılabı'dır. Başyücelik Devleti, karşıt olduğu Cumhuriyet rejimi öncesine dönüş amacı ve özlemiyle inşa edilmiştir. Necip Fazıl, bu özlemi Cumhuriyet öncesi ve sonrasını kıyasladığı yazılarında sıklıkla dile getirir.

Büyük Doğu ideali, esas olarak Cumhuriyetçilik ve laiklik ilkesini hedef alır. Necip Fazıl dini devletten ayıran Cumhuriyet'in laiklik ilkesine, teorisinde dini sadece

[1519] Kısakürek, "Menderes'e 3 Mektup", **Büyük Doğu Gazetesi**, Yıl 9, Sayı 4, 20 Mayıs 1952, s. 1.
[1520] Kısakürek, "Yüceler Kurultayı", **Büyük Doğu Dergisi**, 19 Temmuz 1946, Yıl 1, Cilt 2, Sayı 37, s. 2.
[1521] Mirzabeyoğlu, **İdeolocya ve İhtilal, Kavganın İçinden**, s. 158.
[1522] Kısakürek, "499", **Büyük Doğu Gazetesi**, Yıl 9, Sayı 14, 29 Mayıs 1952, s. 1.
[1523] "Necip Fazıl Kısakürek Tarafından Tavşanlı'da Verilen Açılış Hitabesi", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 6, Sayı 27, 22 Eylül 1950, s. 7.
[1524] Kısakürek, "Gençliğin Çığlığı", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 2, Cilt 3, Sayı 68, 23 Mayıs 1947, s. 13.

siyasetin ya da toplumun değil, hayatın merkezine koyarak meydan okur. Necip Fazıl, CHP'nin altı ilkesinin karşısına Büyük Doğu idealinin dokuz ilkesini koyar. "Dinsiz ve Allahsız"[1525] olarak nitelediği rejim ve kurucularına Allahçılık'la özdeşleştirdiği "ruhçuluk"la cevap verir. Bu ilkeyle aynı zamanda Cumhuriyet'in kurucu ideolojilerinden pozitivizmin akılsallaştırdığı dini de ruhçulukla koruma altına alır. Dinle özdeş kullandığı ahlâkın Büyük Doğu toplumunda yüceltileceğini "ahlâkçılık" ilkesiyle vaad eder. "Cemiyetçilik" ilkesini, halkçılık karşısında konumlandırarak ahlâkın-dinin korunduğu bir Büyük Doğu toplumunu işaret eder. "Milliyetçilik" ilkesi, CHP'nin seküler milliyetçiliğine karşı İslami milliyetçiliktir. Necip Fazıl bu ilkeyle rejimin dine karşı öncelediği milliyetçiliğe yerini iade eder. "Şahsiyetçilik ve keyfiyetçilik" ilkeleri doğrudan rejim kadrolarını hedefler. Yüceler Kurultayı kadrosu, Cumhuriyet kadrolarına karşı üstün yaradılışlı, üstün nitelikli ve hepsinden önemlisi "Allah'a bağlı"[1526] kişilerden oluşur. "Nizamcılık ve müdahalecilik" ilkesi, Cumhuriyet'in hedefi demokrasi ve özgürlüklerin din kurallarıyla sınırlandırılacağı bir nizam, Necip Fazıl'ın Cumhuriyet dönemini tanımladığı şekliyle "serbestlik ve başıboşluğa"[1527] din adına müdahaleyi ifade eder. Buna karşılık Başyücelik Devleti'nde hakikate, yani İslam'a bağlı bir hürriyet anlayışı içinde "şeriata tam ve mutlak bir teslimiyet"[1528] söz konusu olacaktır. Büyük Doğu teorisinin ikinci aşaması olan İslam İnkılabı, Cumhuriyet'in devrimcilik ilkesinin karşısında yer almaktadır. Necip Fazıl'a göre "İslam'dan büyük inkılapçılık yoktur."[1529]

[1525] Kısakürek, "CHP'nin Serveti", **Büyük Doğu Gazetesi**, Yıl 9, Sayı 26, 10 Haziran 1952, s. 5; DXB, "Allahsız", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 6, Sayı 40, 22 Aralık 1950, s. 3.
[1526] Kısakürek, "İslam İnkılabı-Teşkilat ve İdare", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 6, Sayı 32, 27 Ekim 1950, s. 11.
[1527] Kısakürek, "Alevsiz Yangın", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 6, Sayı 41, 29 Aralık 1950, s. 16.
[1528] Kısakürek, "Müdahalecilik", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 1, Cilt 2, Sayı 34, 21 Haziran 1946, s. 2.
[1529] Kısakürek, "İslam ve İnkılap", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 2, Cilt 3, Sayı 64, 23 Mayıs 1947, s. 2.

Sermaye ve mülkiyette tahdit ilkesi, Cumhuriyet döneminde uygulanmayan Kur'an hükümlerini vurgular; faiz haram, zekât zorunludur.

Necip Fazıl Büyük Doğu idealine ait kavramları ve buna ilişkin yazılarını koşulların müsaade ettiği ölçüde, aralıklarla, belirli dönemlerde ve en önemlisi de çoğu zaman üstü kapalı şekilde yayımlamıştır. Büyük Doğu idealinin gizemli şekilde sunumunun nedeni rejimin kanunla çerçevelediği sınırlardır. Zira Büyük Doğu ideali, doğrudan rejimi değiştirmeye yönelik bir tasarımdır. Bu nedenle Necip Fazıl yaşadığı dönem içinde İslami bir rejim kurmayı amaçlayan bir teori inşa ettiğini doğrudan söyleyemez. Teorisinin pek çok detayını paylaştığı ve aslında tüm aşamaları yukarıda anlatılan sırayla sunduğu *İdeolocya Örgüsü* kitabında dahi parçalar arasındaki bağlantının kurulmasını sağlayacak bir açıklama yer almaz. Üstelik kitabında, anlattığı sistemin rejim değişikliği önerisi olmadığını vurgulamak durumunda kalmıştır.[1530] Bu nedenle incelenen metinlerde Necip Fazıl'ın ne söylediğinden ziyade ne söylemek istediği önemli hale gelmiştir. Bu deşifre çabasıyla hakkında yüzlerce çalışma bulunan Necip Fazıl'ın ideolojisine ilişkin yeni birşeyler söylemek mümkün olabilmiş ve teorisi ortaya çıkartılmıştır.

Necip Fazıl, Kemalizmin ötekileştirdiği ve öncelikle siyasal alanda dışladığı bir ideolojinin savunucusu olarak yine bu alanda kendini ifade eder. Başyücelik Devleti İslam'ı merkeze koyan devlet anlayışının siyasal formudur. Necip Fazıl incelenen dönemde Kemalist hegemonyaya karşı mevzi savaşını başlatan isimdir. Bunu yaparken temsil ettiği kesimlere "biz" hissiyatını kazandırmış, onlara yeniden ait olabilecekleri bir dünya inşa etmiştir. Bir taraftan ötekiliği mağduriyet söylemiyle yeniden üreterek bunu stratejisinin bir parçası yaparken, diğer taraftan karşı cepheyi ötekileştirerek seslendiği kitleyle arasında birlik duygusu yaratmıştır. Bu birlik duygusunun harcı, Necip Fazıl için

[1530] Kısakürek, **İdeolocya Örgüsü-1976**, s. 343.

düşmanlarına karşı yönelen intikamdır, öfkedir, kindir. Necip Fazıl, tüm bu güçlü duyguları hedef kitlesine de geçirmeyi başaran bir kanaat önderidir.

Necip Fazıl teorisini şekillendirirken İslam'ın ideolojik söyleminin mücadele araçlarını da hazırlamıştır. Tek partili dönem eleştirisiyle mağduriyet söylemini kurgulamış, bunu başarıyla sürdürmüştür. Mağduriyet söylemini "Allah dostları için çile, hususi bir nasiptir"[1531] sözleriyle, nefret söylemini "Allah için öfkelenmek, Allah için nefret etmek" şeklinde meşrulaştırmıştır. Bir okuyucu mektubuna verdiği cevapta, Allah için nefret etmenin ibadetlerin en büyüğü olduğunu, Allah adına öfkelenen insan olmaktan daha büyük fazilet düşünülemeyeceğini ve nefret etmenin bir Müslüman'ın karakteri olması gerektiğini yazmıştır.[1532] Necip Fazıl, antisemit bakış açısını ve antikomünizmi ideolojisine eklemleyerek bu ideolojilerin söylemin bir parçası haline gelmesini sağlamıştır. Cumhuriyet rejimine karşı Osmanlı geçmişini sahiplenmiş, sonraki yıllarda neo-Osmanlıcılık şeklinde anılacak Osmanlıcı tavrın ilk kez bu dönemde ideolojiye eklemlenmesini sağlamıştır. Resmi tarih anlatısının karşısında alternatif bir tarih kurgulayan Necip Fazıl, bunu kullanılabilir bir malzeme haline getirmiştir. Necip Fazıl bu mücadelesiyle sadece muhalif değildir; muhalefetini siyasal dile aktararak rejime karşıt, sisteme alternatif bir model sunan teorisyendir. İşte Necip Fazıl'ı bu çalışma açısından önemli kılan nokta budur.

Necip Fazıl Türkiye'de siyasal İslam'ın gelişimine yaptığı katkıya rağmen teorisini hayata geçirememiş, Büyük Doğu ideali Necip Fazıl'ın Büyük Doğu Cemiyeti'ni feshetmesiyle henüz ilk aşamada başarısızlığa uğramıştır. Necip Fazıl'ın başarısızlığının nedenlerinden en önemlisi, teorisinin inşa sürecinin yönetiminde kişilik zaafları nedeniyle yaptığı hatalar olarak gözükmektedir. Necip Fazıl'ın İslamcılığının da, teorisyenliğinin de tartışmalı olmasında yine aynı neden öne çıkar. Örneğin Necip Fazıl büyük bir kitleye

[1531] Kısakürek, "Kütahya Hitabesi", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 6, Sayı 35, 17 Kasım 1950, s. 14.
[1532] "Sizinle Başbaşa", **Büyük Doğu Dergisi**, Yıl 5, Sayı 11, 20 Mayıs 1949, s. 4.

hitap etmesine rağmen aydınları davasına kazandıramamıştır. Büyük Doğu Cemiyeti'nin kuruluş aşamasında Mareşal Fevzi Çakmak'ın DP'nin kuruluşundaki etkisi gibi kitleleri inandıracak ve peşinden sürükleyecek bir isim bulma arayışı içinde olduğu yazılarından anlaşılmaktadır. Ancak partinin kurucu kadrosunu dahi kişisel anlaşmazlıklar nedeniyle defalarca değiştirmek zorunda kalan Necip Fazıl, partisine güç kazandıracak ismi de bulamamıştır. Bunun nedeni kendisinden başka bir ismin öne çıkmasından rahatsızlık duyacak kadar güçlü egosundan kaynaklanır. Orhan Okay Necip Fazıl için " Çağdaşları arasında benimsediği, tam manasıyla kabul ettiği tek insan yok... Kendi etrafında egosantrik benmerkezli bir dünya kurmuştur" ifadesini kullanır.[1533] Karakterinin bu tarafı, Necip Fazıl'da bir kişilik zaafı olarak görülmektedir. Parti kuruluş sürecinde istenen kadronun oluşturulamaması yani "kurmay heyeti yokluğu"[1534] Büyük Doğu Cemiyeti'nin feshedilmesine dolayısıyla teorinin henüz birinci aşamasında başarısızlığa uğramasına neden olmuştur. Necip Fazıl'ın ikinci zaafı, kumar alışkanlığı ekseninde para ile olan ilişkisidir. Büyük Doğu Cemiyeti'nin Genel Başkanı olan Necip Fazıl'ın kumarhanede yakalanması, İslam'ı kurtarma iddiasıyla parti kuran birinin toplumun ahlâk kurallarına aykırı saydığı bir eylemle anılması, ciddi itibar kaybı yaşamasına neden olmuştur. Ancak bu itibar kaybının Necip Fazıl'a ve davasına koşulsuz inanan kitleyi etkilediği söylenemez. Necip Fazıl "Mukaddesatçı gençlik" şeklinde seslendiği ve "yazılarını tam olarak anlayamasa da"[1535] kendisine bağlı olan topluluğu davasına ortak etmeyi ve peşinden sürüklemeyi başarmıştır. Necip Fazıl'ın *Büyük Doğu*'daki yazılarında kullandığı ajitatif ve provokatif dil bu kitleyi davaya yönlendirmiştir. Necip Fazıl bu kitlenin kendisine atfettiği İslam'ın savunucusu kimliğiyle İslam İnkılabı'nın sürükleyicisi olacaklarını düşünmüş ve bu yolla rejimin değişeceğine inanmıştır. Necip

[1533] Okay, "İnsan, Sanatçı/Şair ve Düşünür Olarak Bir Necip Fazıl Kısakürek Portresi", **Hece Dergisi**, Yıl 9, Sayı 97, Ocak 2005, s. 10.
[1534] Kısakürek, **Babıali**, s. 348.
[1535] Üzmez, **Şu Bizimkiler**, s. 137.

Fazıl'ın bu kitleden yani Büyük Doğu neslinden beklentisi harekete geçmeleridir. Yazılarında doğrudan olmasa da üstü kapalı olarak gençleri harekete yönlendirir. Necip Fazıl'ın kitlesini harekete geçirme isteği 1952'de kısmen gerçekleşir. Ahmet Emin Yalman'la kişisel husumetine davasına inananları ortak etmiştir. Ancak Yalman'a suikast girişimi aynı zamanda teorisinin de kan kaybetmesinin en önemli nedenlerinden biri olmuştur. Suikast girişimi sonrasında Necip Fazıl azmettirici olarak tutuklanmış ve hapse girmiştir. Oysa davasının tebliğ aracı *Büyük Doğu*'yu aynı yıl daha etkili olacağını düşündüğü gazete şeklinde çıkarmaya başlamış, hatta Büyük Doğu Partisi kuracağından ve 1954 seçimlerini hedeflediğinden bahsetmiştir. Ancak Yalman olayı nedeniyle 1954'e kadar yayımlanamayan *Büyük Doğu* gücünü ve etkisini yitirmiştir. Böylece Necip Fazıl'ın teorisi ilk aşamada Büyük Doğu Cemiyeti'nin feshedilmesi, ikinci aşamada ise 1952 itibarıyla tam anlamıyla çıkmaza girmiştir.

Necip Fazıl'ın teorisini inşa sürecinde en başarılı olduğu konu, teorisinin hedef ve amaçlarını yazılarında gizleyebilme becerisidir. Rejimin çizdiği sınırların Necip Fazıl'ın cesaretinin de sınırlarını belirlediği görülmektedir. Bu nedenle her dönemde aslında iktidarlarla dirsek temasındadır. CHP'yi en çok eleştirdiği dönemde dahi komünizme karşı alınacak tedbirleri görüşme gerekçesiyle İnönü'den defalarca randevu istemiştir.[1536] İktidarın, yani gücün tarafında bir açık kapı arayışı hayatı süresince devam etmiştir. *Büyük Doğu*'nun yayımlanmaya başladığı ilk dönemde CHP'den milletvekili olmak istemesi[1537] ya da DP döneminde Menderes'le kurduğu ilişki,[1538] güç arayışının örnekleridir. Necip Fazıl bir taraftan teorisini hayata geçirmeye çalışmış, diğer taraftan bu sürecin gerektirdiği fedâkarlığı en aza indirmek istemiştir. Yazılarındaki şifreler, üstü

[1536] "Türkiye Cumhurbaşkanı İsmet İnönü'ye", **Büyük Doğu Gazetesi**, Yıl 5, Sayı 11, 20 Mayıs 1949, s. 1.
[1537] "Maraş İli İçin Mebusluk Talebinde Bulunanların Müracaatları", **Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivleri**, Yer No: 313-1279-1, 9 Şubat 1943.
[1538] "Örtülü Ödenekten Zimmete Para Geçirmek ve Görevi Kötüye Kullanmak", **TBMM Mikrofilm Arşivi**, Esas No: 1960/21, 19 Kasım 1960, s. 91-94.

kapalı ifadeler, işte öncelikle bu bedelden kaçınmanın bir yoludur. Bir karşı rejim projesi inşa ettiği halde incelenen dönemde teorisi nedeniyle hakkında hiçbir soruşturma açılmamış olması ve hapishanede bulunduğu sürenin sanıldığı kadar uzun olmaması, bu konudaki başarısını kanıtlar.

Necip Fazıl'ın Büyük Doğu idealinin önündeki en büyük engel, kendisi olmuştur. Necip Fazıl'ın zaafları, teorisinin önünde halen gölge gibi durmaktadır. Nitekim İslam'ın ideolojik söylemine ve siyasal İslam'ın gelişimine yaptığı tüm katkılara rağmen kendi camiası tarafından dahi eleştirilmektedir. Ancak tüm çelişkilerine rağmen Necip Fazıl'ı görmezden gelerek Cumhuriyet döneminde dinin ideolojileştirilmesi sürecini anlatmak mümkün değildir. Başyücelik Devleti, İslami açıdan fıkha uygunluğu, Türkiye'de uygulanabilirliği, sınırlılıkları ve yeterlilikleri tartışılabilir olmakla birlikte Cumhuriyet döneminde rejime karşı tasarlanmış ve kamuoyuyla paylaşılmış tek somut İslami devlet modelidir.

Çok partili dönemde İslam'ın ideoloji olarak konumlandırılmasıyla başlayan mevzi savaşı, pek çoğunu Necip Fazıl'ın inşa ettiği ideolojik araçlarla sürdürülmektedir. Tek partili döneme yönelik eleştiriler ve bu dönem üzerinden yürütülen mağduriyet söylemi, Cumhuriyet'le birlikte görmezden gelinen Osmanlı geçmişinin Necip Fazıl'ın tarih kurgusuyla sunumu, Atatürk, İnönü ve CHP'ye yönelik Necip Fazıl'ın icadı olan sembollerle yapılan eleştiriler, komünist, mason ve Yahudilere yönelik düşmanlığın Necip Fazıl'ın ürettiği gerekçelerle kullanımı bunlardan bazılarıdır. Ancak tüm bunların ötesinde Necip Fazıl'ın "söyleyebildiğim ve söyleyemediğim üzerinde kafa patlat"[1539] dediği halde kendisini yüceleştirenler tarafından görülemeyen ya da dile getirilemeyen, karşıt cephenin ise görmezden geldiği bir teorisi vardır. Necip Fazıl'ın teorisyen olduğu

[1539] Kısakürek, **Rapor 5-6**, s. 133.

bir gerçektir. Bu nedenle, Necip Fazıl'ın "öksüz yapı"[1540] olarak nitelediği Büyük Doğu ideali, en azından bir teori olarak kabul edilmeyi beklemektedir.

[1540] Necip Fazıl'ın 1964'te yazdığı "Utansın" şiirinin ilgili dizeleri şöyledir: "Ustada kalırsa bu öksüz yapı… Onu sürdürmeyen çırak utansın." https://www.antoloji.com/utansin-3-siiri/, Erişim Tarihi: 2 Eylül 2019.

KAYNAKÇA

[***], "Büyük Doğu'nun Küstahlığını Takbih", (1947, 9 Haziran), **Cumhuriyet,** Yıl:24, Sayı: 8196.

[***], (1944), "Doğudan", **Büyük Doğu**, Yıl:1, Sayı:27.

[***], (1944), "Geçmiş Zaman Olur ki", **Büyük Doğu**, Yıl:1, Sayı:22.

[***], (1946), "Davanız Davamız" , **Büyük Doğu**, Yıl:1, S.31.

[***], (1946), "Vesikalar Konuşuyor", **Büyük Doğu,** Yıl:1, Sayı: 47.

[***], (1946, 17 Aralık), "Komutanlığın Tebliği", **Ulus**, s. 1.

[***], (1947), "İstizah", **Büyük Doğu**, Yıl:2, Sayı: 61.

[***], (1947), "Davanız Davamız", **Büyük Doğu**, Yıl: 2, Sayı: 62.

[***], (1947), "Davanız Davamız", **Büyük Doğu**, Yıl: 2, Sayı: 73.

[***], (1948), "Büyük Doğu Gençlik ve Halk", **Büyük Doğu**, Yıl:2, Sayı: 77.

[***], (1948), "Davanız Davamız", **Büyük Doğu**, Yıl: 3, Sayı: 86.

[***], (1948), "İslam Nasıl Bozuldu- Meşrutiyet", **Büyük Doğu,** Yıl:3, Sayı: 83.

[***], (1948), "Put", **Büyük Doğu**, Yıl: 2, Sayı: 86.

[***], (1949), "B.D.C'nin Son ve Kati Âlemi", **Büyük Doğu**, Yıl:5, Sayı: 14.

[***], (1949), "Amerikan Yardımına Memur Devlet Bakanımız İngiliz ve Amerikan Sermayesine Düşman mıdır", **Büyük Doğu**, Yıl: 5, Sayı: 11.

[***], (1949), "Başbakana Beyannamemizdir", **Büyük Doğu**, Yıl: 5, Sayı: 10.

[***], (1949), "Bu İfşa Dünyanın Neresinde İntişar Etse Hükümet İstifa Eder", **Büyük Doğu**, Yıl: 5, Sayı: 9.

[***], (1949), "Cumhuriyetin 26. Yıldönümünde Hakikat", **Büyük Doğu**, Yıl:5, S.3.

[***], (1949), "İstikbalin Tarihçisine Unsurlar 1", **Büyük Doğu**, Yıl:5, Sayı: 20.

[***], (1949), "Meclisten Ezan", **Büyük Doğu**, Yıl: 5, Sayı: 2.

[***], (1949), "Milletvekilleri", **Büyük Doğu**, Yıl:5, Sayı: 6.

[***], (1949), "Takoz", **Büyük Doğu**, Yıl: 5, Sayı: 5.

[***], (1949), "Tarihin Çeyrek Asır Gizli Kalan En Büyük Hadisesi", **Büyük Doğu**, Yıl:5, Sayı:3.

[***], (1949), "Vesika", **Büyük Doğu**, Yıl:5, Sayı:7.

[***], (1949), "Vesikalar", **Büyük Doğu,** Yıl:5, Sayı: 6.

[***], (1949), "Vesikaların En Müthişi", **Büyük Doğu**, Yıl:5, Sayı:5.

[***], (1949), "Vesikalarla Masonluğun İç Yüzü", **Büyük Doğu**, Yıl:5, Sayı:7.

[***], (1950), "Dokuz Kişilik Umumi İdare Heyeti Kati Kadrosu", **Büyük Doğu,** Yıl:6, Sayı:32.

[***], (1950), "U.İ.H.", **Büyük Doğu,** Yıl:5, Sayı:22.

[***], (1950), "Ey Tarih Utan", **Büyük Doğu**, Yıl:5, S.22.

[***], (1950), "Gel", **Büyük Doğu**, Yıl:6, Sayı:16.

[***], (1950), "Hadiselerin Muhasebesi", **Büyük Doğu**, Yıl: 6, Sayı: 39.

[***], (1950), "Sizinle Başbaşa", **Büyük Doğu,** Yıl:6, Sayı: 16.

[***], (1950), **Türkiye'de Siyasi Dernekler**, Ankara, İçişleri Bakanlığı Emniyet Genel Müdürlüğü Neşriyatı.

[***], (1950, 26 Temmuz), "Atlantik Paktı'na Alınmamız İhtimali Var", **Cumhuriyet**, s. 1.

[***], (1951), "Abonelik Çağrısı", **Büyük Doğu**, Yıl:7, Sayı: 61.

[***], (1951), "Frengi", **Büyük Doğu**, Yıl:7, Sayı: 48.

[***], (1951), "Hakkımızdaki Tahrik Ocağını İlan Ediyoruz", **Büyük Doğu**, Yıl:7, Sayı: 44.

[***], (1951), "Taktik", **Büyük Doğu**, Yıl:7, Sayı: 45.

[***], (1951), "Yahudi Duası", **Büyük Doğu**, Yıl:7, Sayı: 42.

[***], (1951, 23 Mart), "Büyük Doğu Aleyhine Dava Açıldı", **Zafer**, s. 1.

[***], (1952), "Defterinden Koparılmış Aza Resimleri", **Büyük Doğu,** Yıl:9, Sayı: 78.

[***], (1952), "İsmet İnönü Bir Kaçaktır", **Büyük Doğu**, Yıl:9, Sayı: 6.

[***], (1952), "Masonların Bilançosu", **Büyük Doğu,** Yıl:9, Sayı: 80.

[***], (1952), "Avrat Pazarı", **Büyük Doğu,** Yıl:9, Sayı: 33.

[***], (1952), "Cafer Tayyar Paşa İnönü Hakkında Ne Diyor", **Büyük Doğu**, Yıl:9, Sayı:10.

[***], (1952), "CHP'li Ticaniler Mahkûm Oldu", **Büyük Doğu**, Yıl:9, S.55.

[***], (1952), "DXB'nin Zaferi", **Büyük Doğu**, Yıl:9, Sayı: 77.

[***], (1952), "Evvelki Gün Şehrimize Gelen İnönü Basın Toplantısı Yaptı", **Büyük Doğu**, Yıl:9, Sayı:14.

[***], (1952), "H. Fehmi Ustaoğlu Diyor ki", **Serdengeçti**, Yıl:6, Sayı: 19-20.

[***], (1952), "İfşa", **Büyük Doğu**, Yıl:9, Sayı:76.

[***], (1952), "İnönü'ye Şiddetle Hücum Edildi", **Büyük Doğu**, Yıl:9, Sayı: 51.

[***], (1952), "İslam Kongresi", **Büyük Doğu**, Yıl: 9, Sayı: 8.

[***], (1952), "İzmirli Büyük Doğucular", **Büyük Doğu**, Yıl:9, Sayı:101.

[***], (1952), "Maskeler Düştü", **Büyük Doğu**, Yıl:9, Sayı: 28.

[***], (1952), "Mektup", **Büyük Doğu**, Yıl:9, Sayı:.58.

[***], (1952), "Müzede Kore Şehitleri", **Büyük Doğu**, Yıl: 9, Sayı: 7.

[***], (1952), "Vatansız Vatan! Bir Casusu Kullanacak Müessese, Bu Vatanda Ancak Sen Olabilirsin", **Büyük Doğu**, Yıl:9, Sayı:72.

[***], (1952, 22 Kasım), "Tecavüzde Mürteci Temayüllü Toplulukların Parmağı Var", **Hürriyet**, s. 1.

[***], (1952, 23 Kasım), "Bugün Dini İrtica Değil, Siyasi İrtica Tehlikesi Üzerinde Durmak Lazımdır", **Milliyet**, s. 1.

[***], (1987), "Mustafa Suphi'nin Atatürk'e Son Mektubu (3 Ocak 1921)", **Tarih ve Toplum**, Sayı: 41, s. 260-261.

[***], "Akşam'ın Küçük İlanları", (1952, 28 Mart), **Akşam.**

[***], "Büyük Doğu'ya Doğru", **Büyük Doğu**, Yıl:1, Sayı:4.

[***], "Çorum DP İl Kongresi'nde Alınan Kararlar", **Serdengeçti**, Yıl:6, Sayı:19-20.

"1952 Diyanet İşleri Başkanlığı Bütçesi", (1952, 23 Şubat), **TBMM Tutanakları**.

"3/795 Sayılı Karar ile Geçici Olarak Kapatılmış Bulunan Büyük Doğu Adlı Mecmuanın Yeniden Çıkarılmasına İzin Verilmesi", (1945), **Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivleri**, Yer No:107-107-11.

"334 Sayılı Anayasadan Evvel Kurulmuş Bulunan Türkiye Büyük Millet Meclisi'ne Ait Gizli Zabıtların Yayınlanabilmeleri İçin Cumhuriyet Senatosu ve Millet Meclisinden Ayrı Ayrı Karar Alınmasına Dair Müşterek Başkanlık Divanı Kararı Hakkında Başkanlık Tezkeresi", (1973, 23 Ocak), **Cumhuriyet Senatosu Tutanakları**.

"3518 Sayılı Kanun", (1938, 28 Haziran), **T. C. Resmi Gazete**.

"Almanya ile Japonya'ya Harp İlanına ve 1 Ocak 1942 Tarihli Birleşmiş Milletler Beyannamesine Türkiye'nin Katılmasına Dair Hariciye Bakanı Hasan Saka'nın Demeci", (1945, 23 Şubat), **TBMM Tutanakları**.

"Atatürk'ün Vasiyeti, Nakit, Menkul ve Gayrımenkul Malları ile Kendisine Verilen Kıymetli Hediyeler Hakkında Soru Önergesi", (1950, 15 Aralık), **TBMM Tutanakları.**

"Avrupa Ekonomik İşbirliği Sözleşmesi ve Eklerinin Onanması Hakkında Kanun Tasarısı ve Geçici Komisyon Raporu", (1948, 8 Temmuz), **TBMM Tutanakları**.

"Avrupa Harbinin Kazanılması Münasebetiyle Başbakan Şükrü Saracoğlu'nun Demeci", (1945, 11 Mayıs), **TBMM Tutanakları**.

"Başvekil Dr. Refik Saydam'ın, Hükümetin Harici Siyaseti Hakkında Beyanatı", (1940, 12 Temmuz), **TBMM Tutanakları**.

"Başvekil Refik Saydam'ın İcra Vekilleri Heyeti'nin Siyaseti ve Beyanname Hakkında Beyanatı", (1939, 12 Mayıs), **TBMM Tutanakları**.

"Başvekil Şükrü Saracoğlu'nun Harici ve Dâhili Politika Hakkında Beyanatı", (1943, 17 Mart), **TBMM Tutanakları**.

"Başvekil Şükrü Saracoğlu'nun Memleketin İktisadi İşleri ve Alınacak Tedbirler Hakkında Beyanatı", (1942, 11 Kasım), **TBMM Tutanakları**.

"Başvekil Şükrü Saracoğlu'nun Riyasetinde Teşekkül Eden İcra Vekilleri Heyetinin İç ve Dış Siyaseti Hakkında Beyanatı", (1942, 5 Mayıs), **TBMM Tutanakları**.

"Başvekil ve Hariciye Vekili Şükrü Saracoğlu'nun, Alman Hükümetiyle İktisadi ve Siyasi Münasebetlerimizin Kesilmesine Dair Beyanatı", (1944, 2 Ağustos), **TBMM Tutanakları**.

"Bazı İllerimizde İlan Edilen Sıkıyönetimin 23 Haziran 1946 Tarihinden İtibaren 6 Ay Uzatılması Sebebiyle Sıkıyönetim Komutanlığına Yetki Verilmesi", (1946), **Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivleri**, Yer No: 44-257-3.

"Birleşmiş Milletler Emrine Kore'ye Gidecek Olan Türk Silahlı Kuvvetleri Mensuplarına Kanunlarımızda Yazılı Harb Hali Hükümlerinin Hangilerinin Uygulanacağı Hakkında Bakanlar Kurullarınca İttihaz Edilen Karar Suretinin Sunulduğuna Dair Başbakanlık Tezkeresi", (1950, 6 Aralık), **TBMM Tutanakları**.

"Bulgaristan'da Komünizm Hareketine Dair Rapor", **Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivleri**, (1933), Yer No: 241-627-19.

"Bursa Ulu Camide Meydana Gelen İrtica Hadisesi Hakkında Cumhurbaşkanı ve Başbakan Arasındaki Yazışmalar", (1956), **Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivleri**, Yer No: 41-244-14.

"Büyük Doğu'nun 6. Sayısından 13. Sayısına Kadar 8 Nüshasının Dağıtılmasının Yasaklanması", (1950), **Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivleri**, Yer No: 121-101-13.

"Büyükdoğu Cemiyet ve İslam Demokrat Partisi Kurucuları ile Milliyetçiler Derneği ve Nurcuların Faaliyetlerinden Meydana Gelen Olaylar", (1953), **Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivleri**, Yer No: 67-418-16.

"Cevat Rifat Atilhan ve Arkadaşları Tarafından Kurulan İslam Demokrat Partisi'nin Mevzuata Aykırı Tutumundan Dolayı Kapatıldığı", (1952), **Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivleri**, Yer No: 79-524-29.

"CHP 7. Büyük Kurultayı Tutanakları", (1947), **TBMM Kütüphanesi Arşivi.**

"CHP İl Başkan Vekili Muhittin Dinçsoy'un Mektubu", (1947), **Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivleri**, Yer No: 490-1-0-0.

"Cumhurbaşkanının Açış Söylevi", (1949, 1 Kasım), **TBMM Tutanakları**.

"Çin'deki Komünizm Faaliyetleri", (1933), **Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivleri**, Yer No: 257-728-10.

"Dışişleri Bakanı Necmeddin Sadak'ın Dış Siyasetimiz Hakkındaki Demeci", (1952, 18 Şubat), **TBMM Tutanakları**.

"Din Eğitimi Konularını İnceleyen CHP Meclis Grubu Komisyonu Raporu", (1948), **Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivleri**, Yer No: 42-251-17.

"Dinleyicilerden Arapça Ezan Okuyanlara Dair, Başkanvekili Feridun Fikri Düşünsel'in Açıklaması", (1949, 4 Şubat), **TBMM Tutanakları**.

"DP Meclis Grubu Müzakere Zaptı", (1950, 13 Haziran), **TBMM Mikrofilm Arşivi**.

"Filistin'de Yahudiler Aleyhindeki Arap Hareketlerinin Irak'a Tesirleri Hakkında Bağdat Elçiliğimizin Raporu", (1936), **Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivleri**, Yer No: 266-793-14.

"İslam Koruma Partisi Tüzüğünün CHP Genel Sekreterliğine Sunulduğu", (1947), **Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivleri**, Yer No: 436-1808-3.

"İstanbul Milletvekili Adnan Menderes'in Kurduğu Hükümetin Programı", (1950, 29 Mayıs), **TBMM Tutanakları**.

"İstanbul Milletvekili Recep Peker'in Kurduğu Hükümet Programı", (1946, 14 Ağustos), **TBMM Tutanakları**.

"İstanbul'da Yayınlanan Büyük Doğu Mecmuası'nın Geçici Olarak Kapatılması", (1944), **Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivleri,** Yer No: 30-181-2.

"Japonya'daki Komünizm Aleyhtarlığı, Uzakdoğu'nun Genel Durumuna Dair", (1933, 20 Şubat), **Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivleri**, Yer No: 257-726-13.

"Kırşehir Milletvekili Osman Bölükbaşı ve Mardin Milletvekili Kemal Türkoğlu'nun Kore'ye gönderilen Savaş Birliği Hakkında Başbakandan Gensoru Açılmasına Dair Önergesi", (1950, 11 Aralık), **TBMM Tutanakları**.

"Kırşehir Milletvekili Sahir Kurutluoğlu'nun Büyük Doğu Mecmuasında Atatürk ve Üniversiteli Kızlar Aleyhinde Yayınlanan Yazılardan Dolayı Ne Gibi Adli İşlem Yapıldığına ve Mümtaz Faik Fenik Hakkındaki Katileşen Mahkûmiyet İlamının İnfaz Edilmemesi Sebebine Dair Sorusuna Adalet Bakanı Fuad Sirmen ve Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanı Kemali Bayizit'in Sözlü Cevabı", (1949, 30 Kasım), **TBMM Tutanakları.**

"Komünistlerin Öğrenciler Arasında Yeniden Komünist Fikirleri Yaymaya Çalıştıkları", (1939, 7 Aralık), **Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivleri,** Yer No:209-425-19.

"Kuzey Atlantik Andlaşmasına Türkiye Cumhuriyetinin Katılmasına Dair Kanun Tasarısı", (1952, 18 Şubat), **TBMM Tutanakları**.

"Lozan Konferansındaki Tekâlifi Sulhiye Üzerindeki Müzakerat ve İcra Vekilleri Heyetine İtimat Takririnin Kabulü", (1923, 6 Mart), **TBMM Gizli Celse Zabıtları**.

"Manchester Guardian Gazetesinde, Boğazlar Meselesi Hakkında Başbakan Recep Peker'in Mülakatı", (1946), **Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivleri**, Yer No: 11-67-3.

"Maraş İli İçin Mebusluk Talebinde Bulunanların Müracaatları", (1943), **Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivleri**, Yer No: 313- 1279-1.

"Millet Partisi ile Alakalı Olarak Ulus Gazetesi'nin Çeşitli Sayılarında Çıkan Yazılar", (1949), **Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivleri**, Yer No: 132-858-4.

"Milli Eğitim Bakanlığı Bütçesi", (1946, 24 Aralık), **TBMM Tutanakları**.

"Milli Korunma Kanunu Lâyihası ve Muvakkat Encümen Mazbatası", (1940, 18 Ocak), **TBMM Tutanakları**.

"Milliyetçiler Derneğinin Nizamname ve Faaliyeti Hakkında Rapor", (1953), **Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivleri**, Yer No: 123-784-2.

"Necip Fazıl Kısakürek Tarafından Haftada Bir Yayımlanan Büyük Doğu Mecmuası Hakkında Hazırlanan Rapor", (1944), **Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivleri**, Yer No: 86-570-4.

"Neşir Yoliyle veya Radyo ile İşlenecek Bâzı Cürümler Hakkında Kanun Lâyihası ve Adliye Encümeni Mazbatası", (1954, 7 Mart), **TBMM Tutanakları**.

"Neşredilmesi Düşünülen Büyük Doğu Mecmuası için Partiden Teminat Mektubu Talep Edildiği", (1943), **Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivleri**, Yer No: 1329-414-4.

"Okullarda Okutulacak Din Dersleri", (1950), **Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivleri**, Yer No: 124-81-15.

"Örtülü Ödenek Davası: Necip Fazıl Kısakürek'in Osmanlı Bankası'ndaki Hesap Cetveli. Ek 39/1-2", (1960), **Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivleri**, Yer No: 175-531-2

"Örtülü Ödenek Davası: Necip Fazıl Kısakürek'e Para Verilmesi ile Görevi Kötüye Kullanmalarına Dair Suçlama", (1960), **Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivleri**, Yer No: 198-615-10.

"Örtülü Ödenek Davası: Necip Fazıl Kısakürek'in Yardım Talebi Mektupları ile Bazı Gazete ve Dergilere Yapılan Yardımlar", (1960), **Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivleri**, Yer No: 175-531-1.

"Örtülü Ödenek Davası", (1960), **TBMM Kütüphanesi Arşivi.**

"Örtülü Ödenekten Zimmete Para Geçirmek ve Görevi Kötüye Kullanmak", (1960), **TBMM Mikrofilm Arşivi**.

"Pakta Girişimize Dair Tasarı 404 Oyla Kabul Edildi", (1952, 19 Şubat), **Ulus**, s. 1.

"Pasaport Kanunu'nun 10. Maddesinin Tadiline Dair Olan 4061 Sayılı Kanuna Ek Kanun Layihası ve Dâhiliye ve Hariciye Encümenleri Mazbataları", (1943, 5 Temmuz), **TBMM Tutanakları**.

"Prof. Dr. M. Kemal Öke'nin Masonlarla İlgili Gazetede Yayınlanan Makalesi", (1949), **Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivleri**, Yer No: 611-123-3

"Raif Polat'ın Okullarda Din Dersleri Hazırlığı Münasebeti ile Milli Eğitim Bakanı Tahsin Banguoğlu'na Yazdığı Mektup", (1948), **Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivleri**, Yer No: 1202-218-1.

"Romanya'da Komünizm Hareketine Dair Rapor", **Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivleri**, (1933, 24 Nisan), Yer No: 246-667-17.

"Seyhan Milletvekili Ahmet Remzi Yüreğir'in, İnkılap ve Rejim Aleyhinde Yapılan Neşriyat Hakkındaki Sorusuna Adalet Bakanı Şinasi Devrin, Dışişleri Bakanı Necmettin Sadak ve İçişleri Bakanı Münir Hüsrev Göle'nin Sözlü Cevapları", (1947, 26 Aralık), **TBMM Tutanakları**.

"Seyhan Milletvekili Sinan Tekelioğlu'nun Maçka'da Taşlık Adı ile Maruf Sahadaki Vakfa Ait Arsalardan Geçen Asfalt Yol İçin Ne Kadar Para Sarfedildiğine Dair Başbakanlıktan Olan Sorusuna İçişleri Bakanı Rükneddin Nasuhioğlu'nun Sözlü Cevabı", (1950, 20 Kasım), **TBMM Tutanakları**.

"Seyhan Milletvekili Sinan Tekelioğlu'nun Mason Derneği Hakkında Başbakanlıktan Sorusu", (1949, 18 Mart), **TBMM Tutanakları**.

"Seyhan Vilayeti Adının (Adana) Olarak Değiştirilmesi Hakkında Kanun", (1956, 25 Ocak), Kanun No: 6644, **T. C. Resmi Gazete**.

"Süleymaniye Camiinde Kore Şehitlerine Mevlit Okundu", (1950, 11 Aralık), **Cumhuriyet**, s. 1.

"Tokat Milletvekili Ahmet Gürkan'ın Mason Dernekleri'nin Kapatılması Hakkında Kanun Teklifi Görüşmeleri", (1951, 27 Nisan), **TBMM Tutanakları**.

"Toprak Mahsulleri Vergisi Hakkında Kanun Layihası ve Muvakkat Encümen Mazbatası", (1944, 19 Nisan), **TBMM Tutanakları**.

"Toprak Mahsulleri Vergisi Hakkında Kanun Lâyihası ve Muvakkat Encümen Mazbatası", (1943, 4 Haziran), **TBMM Tutanakları**.

"Türk Ceza Kanununun 526. Maddesinin Tadili Hakkındaki Tasarı Görüşmeleri", (1950, 16 Haziran), **TBMM Tutanakları**.

"Türk Ceza Kanununun Bazı Maddelerinin Değiştirilmesine Dair Kanun Tasarısı ve Adalet Komisyonu Raporu Görüşmeleri", (1949, 8 Haziran), **TBMM Tutanakları**.

"Türk Ceza Kanununun Bazı Maddelerinin Değiştirilmesi Hakkında Kanun Tasarısı ile Tekirdağ Milletvekili Şevket Mocan ve 53 Arkadaşının Türk Ceza Kanununun 141 inci Maddesinin ve Çorum Milletvekili Hüseyin Ortakcıoğlu ve 2 Arkadaşı ile Burdur Milletvekili Mehmet Özbey'in Türk Ceza Kanununun 515, 567 ve 568 inci Maddelerinin Değiştirilmesi Hakkında Kanun Teklifleri ve Adalet Komisyonu Raporu", (1951, 23 Kasım), **TBMM Tutanakları**.

"Türk Ceza Kanununun Bazı Maddelerinin Değiştirilmesi Hakkında Kanun Tasarısı ve Bu Münasebetle Verilen Hükümet İzahatı", (1951, 19 Kasım), **TBMM Tutanakları**.

"Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Amerika Birleşik Devletleri Hükümeti Ajanı Sıfatıyla Hareket Eden Export-Import Bankası Arasında 2 Kasım 1948 tarihinde Akdolunan 30 Milyon Dolarlık Kredi Anlaşmasının Onanmasına Dair Olan 5282 Sayılı Kanuna Ek Kanun Tasarısı", (1949, 25 Mart), **TBMM Tutanakları.**

"Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Amerika Birleşik Devletleri Hükümeti Ajanı Sıfatıyla Hareket Eden Export-Import Bankası Arasında Akdedilen 30 Milyon Dolarlık Kredi Anlaşmasının Onanmasına Dair Kanun Tasarısı ve Geçici Komisyon Tasarısı", (1948, 24 Aralık), **TBMM Tutanakları.**

"Türkiye Mason Locaları Bir Emirle Kapatıldı", (1935, 14 Ekim), **Cumhuriyet**, s. 1.

"Türkiye'den Mihver Memleketlerine Yapılan Krom İhracatı Hakkında İngiltere ve Amerika'da Yapılan Neşriyata ve Mezkûr Hükümetler Tarafından Verilen Notalara Karşı Hükümetimizin Nokta-i Nazarının Bildirilmesine Dair İstanbul Mebusu Ali Rana Tarhan'ın Suali ve Hariciye Vekili Numan Menemencioğlu'nun Şifahi Cevabı", (1944, 20 Nisan), **TBMM Tutanakları**.

"Van Milletvekili Ferid Melen ve İki Arkadaşının, Resmi İlan Tevziatındaki Yolsuzluk Dolayısıyla Başbakan Yardımcısı Samet Ağaoğlu Hakkında Soruşturma Yapılmasına Dair Önergesi", (1952, 30 Mayıs), **TBMM Tutanakları**.

"Varlık Vergisi Bakayasının Terkine Dair Kanun", (1944, 15 Mart), Kanun No:4530, **T. C. Resmi Gazete**.

"Varlık Vergisi Hakkındaki 4305 Sayılı Kanuna Ek Kanun Lâyihası" (1943, 17 Eylül), **TBMM Tutanakları**.

"Varlık Vergisi Kanununa Ek Kanun", (1943, 17 Eylül), Kanun No:4501, **T. C. Resmi Gazete**.

"Vicdan ve Toplanma Hürriyetinin Korunması Hakkında Kanun Layihası ve Adalet Komisyonu Raporu", (1953, 23 Temmuz), **TBMM Tutanakları**.

"Yahudileri Küçük Düşürücü Resimleri Bulunan Kartpostalların Satışları Men Edilerek Toplattırılması ve Yurda Sokulmasının Yasak Edilmesi", (1936), **Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivleri,** Yer No: 66-53-7.

Açıkel, F., (1996), "Kutsal Mazlumluğun Psikopatolojisi", **Toplum ve Bilim**, Sayı:70, s. 153-197.

Açıkgöz, H., **Cemil Meriç ile Sohbetler**, İstanbul, Seyran İktisadi İşletmesi, 1993.

Adını Vermek İstemeyen Profesör (1971), "İlim ve Ahlâk", **Büyük Doğu**, Yıl: 28, Sayı: 13.

Adorno, T. W., (2003), **Otoritaryen Kişilik Üstüne Niteliksel İdeoloji İncelemeleri**, (çev. D. Şahiner), İstanbul, Om Yayınevi.

Ağaoğulları, M. A., (1987), "Aşırı Milliyetçi Sağ", içinde **Geçiş Sürecinde Türkiye,** (der. I. C. Schick, E. A. Tonak), İstanbul, Belge Yayınları, s. 190-230.

Ahmad, F., Ahmad, B., (1976), **Türkiye'de Çok Partili Politikanın Açıklamalı Kronolojisi (1945-1971)**, Ankara, Bilgi Yayınevi.

Ak, S., (2009), **Necip Fazıl Kısakürek ve Büyük Doğu Sistem Karşısında Gerçek Muhalefet**, İstanbul, Rasyo Yayınları.

Ak, S., (2016), "Anadolu'yu Kürsüden Fethetti", **Derin Tarih**, Sayı:50, s.78-86.

Akbal, O., (1983), "Necip Fazıl", **Mavera**, Sayı: 80-81-82, s.227-228.

Akbayır, S., (2010), **Aynı Göğün Uzak Yıldızları**, İstanbul, Asur Yayınları.

Akçura, Y., (1976), **Üç Tarz-ı Siyaset**, Ankara, Türk Tarih Kurumu Basımevi.

Aktaş, H., (1990), "Türkiye'de İslami Hareket", **Girişim,** Sayı: 54, s. 25-33.

Aktürk, H. B., (1950), "Büyük Doğu ve Kahramanları", **Büyük Doğu**, Yıl:6, Sayı:32.

Akyüz, M. E., (1953-1954), **Meşhur Davalar Mecmuası**, Cilt:1, Sayı:1-11.

Alçora, E., (2015), **Türkiye'de Siyasal Parti Propagandası (1946-1960)**, İstanbul, Sosyal Araştırmalar Vakfı.

Algar, H., (1988), **İslam Devriminin Kökleri**, (çev. Ç. Demirhan), İstanbul, İşaret Yayınları.

Âli, S., (1936), "Kafa Kaadı", **Ağaç**, Sayı:1.

Altun, F., (2005), "Necip Fazıl Kısakürek'in Yakın Tarih Görüşü Hakkında Bazı Değerlendirmeler", **Hece**, Yıl:9, Sayı:97, s.153-167.

Altuncuoğlu, D. N., (1946), "Şarlo", **Büyük Doğu**, Yıl:3, Sayı:15.

Altuncuoğlu, D. N.,(1947), "Röportajlarımız", **Büyük Doğu**, Yıl:2, Sayı:72.

Arı, H., (1971), "N.F.K. Televizyonda", **Büyük Doğu**, Yıl:28, Sayı:1.

Armağan, M., (2014), "Nerdesin Şevketli Sultan Hamid Han", **Derin Tarih**, s. 106-107.

Arvasi, E.A., (1976), **Rabıta-ı Şerife**, (çev. N. F. Kısakürek), İstanbul, Büyük Doğu .

Atay, F. R., (2005), **Mustafa Kemal'in Ağzından Vahdettin**, İstanbul, Pozitif Yayınları.

Atilhan, C.R., (1950), "Nasıl Yahudi ve Mason Düşmanı Oldum", **Büyük Doğu**, Yıl:5, Sayı: 22.

Atilhan, C.R., (1950), "Nasıl Yahudi ve Mason Düşmanı Oldum", **Büyük Doğu,** Yıl:6, Sayı: 24.

Avcıoğlu, D., (1976), **Türkiye'nin Düzeni**, İstanbul, Tekin Yayınevi.

Aybar, M. A., (1968), **Bağımsızlık, Demokrasi, Sosyalizm Seçmeler: 1945- 1967**, İstanbul, Gerçek Yayınları.

Baban, C., (2009), **Politika Galerisi**, İstanbul, Timaş Yayınları.

Bağlum, K., (1991), **Anıpolitik 1945-1960**, Ankara, Bilgi Yayınevi.

Bali, R. N., (2013), **Türkiye'de Antisemitizm ve Komplo Kültürü**, İstanbul, Libra Yayıncılık.

Barrett, M., (2004), "İdeoloji Siyaset Hegemonya: Gramsci'den Laclau ve Mouffe'a", içinde **İdeolojiyi Haritalamak**, (ed. S. Zizek), Ankara, Dipnot Yayınları, s. 353-397.

Barutçu, F.A., (1977), **Siyasi Anılar**, İstanbul, Milliyet Yayınları.

Başar, A. H., (1981), **Atatürk'le Üç Ay ve 1930'dan Sonra Türkiye**, Ankara, A.İ.T.İ.A. Gazetecilik ve Halkla İlişkiler Yüksek Okulu Basımevi.

Başgil, A. F., (1952), "Laiklik", **Büyük Doğu**, Yıl:9, Sayı: 9.

Bayraktar, O., (1983), "Cinnet Müstatilinin Beşinci Buudu", **Mavera**, S. 80-81-82, s. 57-58.

Be. De., (1944), "Topyekun", **Büyük Doğu**, Yıl:1, Sayı: 2.

Be. De., (1946), “CHP’ye Hitap”, **Büyük Doğu**, Yıl:1, Sayı: 38.

Be. De., (1946), “Netice”, **Büyük Doğu**, Yıl:1, Sayı: 31.

Be. De., (1946), “Ruh ve Fikir”, **Büyük Doğu**, Yıl:1, Sayı: 31.

Be. De., (1946), “Vakıa”, **Büyük Doğu**, Yıl:1, Sayı: 31.

Be. De., (1947), “Ne Yapmalıydık”, **Büyük Doğu**, Yıl: 2, Sayı: 72.

Be. De., (1947), “Nümayiş”, **Büyük Doğu**, Yıl:2, Sayı:72.

Be. De., (1947), “O Gün, Bu Gün”, **Büyük Doğu**, Yıl:2, Sayı:59.

Be. De., (1948), “17’ler Komisyonu”, **Büyük Doğu**, Yıl 3, Sayı 81.

Be. De., (1948), “Amerikan Yardımı”, **Büyük Doğu**, Yıl:3, Sayı: 86.

Be. De., (1948), “Bir Yıldan Beri”, **Büyük Doğu**, Yıl:3, Sayı: 83.

Be. De., (1948), “Dikkat Dikkat”, **Büyük Doğu**, Yıl:3, Sayı: 80.

Be. De., (1948), “Din Dersleri”, **Büyük Doğu**, Yıl:3, Sayı: 83.

Be. De., (1948), “Hadiselerin Muhasebesi”, **Büyük Doğu**, Yıl: 3, Sayı: 80.

Be. De., (1949), “Paçavraların Paçavrasına”, **Büyük Doğu**, Yıl:5, Sayı: 4.

Be. De., (1950), “Artık Vakit Geldi! Uyan Ey Tarih!”, **Büyük Doğu**, Yıl:6, Sayı: 40.

Be. De., (1950), “Halkevleri”, **Büyük Doğu**, Yıl:6, Sayı:26.

Be. De., (1950), “İsmet İnönü ve Müslümanlık”, **Büyük Doğu**, Yıl:6, Sayı: 41.

Be. De., (1950), “İsmet İnönü ve Türklük”, **Büyük Doğu**, Yıl:6, Sayı:41.

Be. De., (1950), “Taşlık”, **Büyük Doğu**, Yıl:6, Sayı: 36.

Be. De., (1951), “Ansiklopedi”, **Büyük Doğu**, Yıl:7, Sayı:50.

Be. De., (1951), “Dönmeye, Masona ve İçten Kundakçılara Lanet Olsun”, **Büyük Doğu**, Yıl:7, Sayı: 47.

Bergson, H., (1934), **Yaratıcı Tekâmül**, (çev. M. Şekip), İstanbul, Devlet Matbaası.

Berkes, N., (2009), **Türkiye’de Çağdaşlaşma**, (yay. haz. A. Kuyaş), İstanbul, Yapı Kredi Yayınları.

Bir Okuyucu, (1951), “Frengi”, **Büyük Doğu**, Yıl:7, Sayı: 50.

Birinci, A., (2015), "Necip Fazıl Biyografisi Hakkında Bazı Yeni Tespitler ve Tashihler", içinde **Necip Fazıl Kitabı**, (edt. A. Öz, İ. Kara, A. Ertuğrul), İstanbul, Zeytinburnu Belediyesi Kültür Yayınları, s. 33-56.

Birtek, F., Keyder, Ç., (1976), "Türkiye'de Devlet-Tarım İlişkileri", (çev. N. İmer), **Birikim**, Sayı 22, s. 31-40.

Bora, T., (2015), "Necip Fazıl'ın İdeolojisi: Yabancı İdeolojileri, Anti-Komünizm, Avam, İdrak Soyluları, Faşizm", **Birikim**, Sayı: 312, s. 81-91.

Bora, T., (2017), **Cereyanlar, Türkiye'de Siyasi İdeolojiler**, İstanbul, İletişim Yayınları.

Boratav, K., (1982), **Türkiye'de Devletçilik**, Ankara, Savaş Yayınevi.

Boratav, K., (1984), "Savaş Yıllarının Bölüşüm Göstergeleri ve Rantlar Sorunu", **Yapıt**, s.43-48.

Braude, B., (1987), "Millet Sisteminin İlginç Tarihi", (edt. G. Eren), **Osmanlı Ansiklopedisi,** Cilt: 4, s. 245-255.

Braude, B., (1987), "Osmanlı Millet Düzeninin Kuruluş Efsaneleri-1, (çev. K. Dinçer), **Tarih ve Toplum**, Sayı: 40, s. 226-232.

Burçak, R. S., (1979), **Türkiye'de Demokrasiye Geçiş**, Ankara, Olgaç Yayınevi.

Cangızbay, K., (2016, 13 Ağustos), "Panem Et Circences Nöbetçileri", **Birgün.**

Cem, İ., (1971), **Türkiye'de Geri Kalmışlığın Tarihi**, İstanbul, Cem Yayınevi.

Chomsky, N., Herman, E., (2006), **Rızanın İmalatı Kitle Medyasının Ekonomi Politiği**, (çev. E. Abadoğlu), İstanbul, Aram Yayıncılık.

Clark, E. C., (1984-1985), "Türk Varlık Vergisine Yeniden Bakış", **Yapıt**, s. 34-36.

Çakır, R., (2014), **Ayet ve Slogan**, İstanbul, Metis Yayınları.

Çalış, Ş., (2005), "Uluslararası İlişkilerin Dini Politiği", **Modern Türkiye'de Siyasi Düşünce Tarihi**: **İslamcılık**, Cilt:6, (ed. T. Bora, M. Gültekingil), İstanbul, İletişim Yayınları, s.887-903.

Çalmuk, F., (2018), **Büyük Doğu'nun Atlıları**, Ankara, Hoton Yayınları.

Çavdar, T., (1992), **Türkiye'de Liberalizm (1860-1990)**, Ankara, İmge Kitabevi.

Çavdar, T., (2004), **Türkiye'nin Demokrasi Tarihi (1839-1950),** Ankara, İmge Kitabevi.

Çelik, N. B., (1998), "Kemalist Hegemonya Üzerine", **Birikim**, S.105-106, s.28-35.

Çetiner, Y. (2006), **Nefes Nefese Bir Ömür**, İstanbul, Epsilon Yayıncılık.

Çoban, F., (2015), "İslamcılığın Fikri Taşıyıcısı Olarak Türkiye Siyasi Hayatında Necip Fazıl", **Mülkiye**, Sayı: 39, s. 59-86

Daver, B., (1955), **Türkiye Cumhuriyetinde Laiklik,** Ankara, Son Havadis Matbaası.

Dedektif X Bir, (1949), "Bu Kanun", **Büyük Doğu,** Yıl:5, Sayı: 15.

Dedektif X Bir, (1949), "Buyurun", **Büyük Doğu**, Yıl:5, Sayı: 5.

Dedektif X Bir, (1950), "İnönü ve Kardeşi", **Büyük Doğu**, Yıl:6, Sayı: 28.

Dedektif X Bir, (1950), "Cinayetten Üstün Cinayet", **Büyük Doğu**, Yıl:6, Sayı: 36.

Dedektif X Bir, (1950), "İsmet Paşa ve Lozan'ın İçyüzü", **Büyük Doğu**, Yıl:6, Sayı: 29.

Dedektif X Bir, (1950), "Seciye", **Büyük Doğu**, Yıl:6, Sayı: 41.

Dedektif X Bir, (1950), "Yağma Hasan'ın Böreği", **Büyük Doğu**, Yıl:6, Sayı: 26.

Demirtaş, C. (1967), **Haç'lı Emperyalizm**, İstanbul, Başaran Matbaası.

Denk, E., (2011), **Silahlı Kuvvet Kullanımıyla İlgili TBMM Kararları**, Ankara, Siyasal Kitabevi.

Denk, E., (2016), **Türkiye- Avrupa Birliği İlişkileri**, Ankara, Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları.

Devellioğlu, F., (2004), **Osmanlıca Türkçe Ansiklopedik Lügat**, (haz. A. S. Güneyçal), Ankara, Aydın Kitabevi.

Duran, B. (2005), "Cumhuriyet Dönemi İslamcılığı", içinde **Modern Türkiye'de Siyasi Düşünce Tarihi: İslamcılık**, Cilt: 6, (ed. T. Bora, M. Gültekingil), İstanbul, İletişim Yayınları, s. 217-235.

Duran, B., Aydın C., (2016), "Modern İslamcılık Düşüncesinin Rakip Oksidentalizmleri: Necip Fazıl Kısakürek ve Nurettin Topçu'da Hristiyanlık, Batı ve Çağdaşlık Anlayışı, (çev. D. Koçyiğit), **Fatih Sultan Mehmet İlmi Araştırmalar İnsan ve Toplum Bilimleri Dergisi**, s. 307-355.

Duru, K. N., (1944), "İnkılap Hayatımızdan Sayfalar-8", **Büyük Doğu**, Yıl:1, Sayı: 19.

DXB, (1949), "Bay Yücel", **Büyük Doğu**, Yıl:5, Sayı:13.

DXB, (1949), "Dert", **Büyük Doğu**, Yıl:5, Sayı: 9.

DXB, (1949), "Grafik Meraklısı CHP'ye İthaf: Açılışımızın Canlı Grafiği", **Büyük Doğu**, Yıl:5, Sayı: 7.

DXB, (1949), "Hak", **Büyük Doğu**, Yıl:5, Sayı: 6.

DXB, (1949), "Hep O Bay Yücel", **Büyük Doğu**, Yıl:5, Sayı: 16.

DXB, (1949), "Köy Enstitüleriyle İlgili 40 Gerçek", **Büyük Doğu**, Yıl:5, Sayı: 5.

DXB, (1950), "Allahsız", **Büyük Doğu**, Yıl:6, Sayı: 40.

DXB, (1950), "Bugüne Kadar", **Büyük Doğu**, Yıl: 6, Sayı: 24.

DXB, (1950), "İbret, Gayret", **Büyük Doğu**, Yıl:6, Sayı: 34.

DXB, (1950), "İlk", **Büyük Doğu**, Yıl:6, Sayı: 24.

DXB, (1950), "Zulüm", **Büyük Doğu**, Yıl:6, Sayı: 37.

DXB, (1951), "Millet Partisi ve Tezadı", **Büyük Doğu**, Yıl:7, Sayı: 42.

DXB, (1951), "Rapor Devlete, Millete ve Alakalılara", **Büyük Doğu**, Yıl:7, Sayı: 46.

DXB, (1951), "Yahudi ve Et", **Büyük Doğu**, Yıl.7, Sayı: 54.

DXB, (1952), "Vesikaların En Korkuncu Konuşuyor", **Büyük Doğu**, Yıl:9, Sayı:29.

Edib E., (1952), "İslam Cephesinin Bir Kalesi Sükut Etti", **Sebilürreşad**, Cilt:6, Sayı: 135.

Ediboğlu, B. S., (1968), **Bizim Kuşak ve Ötekiler**, İstanbul, Varlık Yayınevi.

Emekli Yarbay, (1949), "Davanız Davamız", **Büyük Doğu,** Yıl:5, Sayı: 14.

Emekli Yarbay, (1949), "Ya Sabır", **Büyük Doğu,** Yıl:5, Sayı: 5.

Entazari, A., H., (1991), **Velâyet-i Fakih- İslam Devlet Fıkhı**, (çev. Ş. Duman), Ankara, Endişe Yayınları.

Erdem, E. B., (1983), "Üstad", **Mavera**, S. 80-81-82, s.230

Erim, N., (2005), **Günlükler, 1925-1979**, Cilt:1, (haz. A. Demirel), İstanbul, Yapı Kredi Yayınları.

Eroğul, C., (2014), **Demokrat Parti, Tarihi ve İdeolojisi,** Ankara, Yordam Kitap.

Ertüz, H. N., (1948), "Ateş Dansından Vereme", **Büyük Doğu**, Yıl:2, Sayı:76.

Esmer, A. Ş., (1938, 13 Ocak), "Yahudiler", **Ulus**, s. 1-3.

Fettah, İ., A. (2012), **İmamiye Şia'sında Velâyet-i Fakih Teorisi**, (çev. S. Bahcıvan), Konya, Kitap Dünyası Yayınları.

Gencer, Ö., (2015), "Ellili Yıllarda Dış Politika", içinde **Türkiye'nin 1950'li Yılları**, (ed. T. Bora), İstanbul, İletişim Yayınları, s. 101-126.

Gerger, H., (1988), "Soğuk Savaş ve Türkiye", içinde **Sosyalizm ve Toplumsal Mücadeleler Ansiklopedisi**, Cilt:6, (ed. E. Kürkçü), İstanbul, İletişim Yayınları, s. 1942-1946

Gevgilili, A., (1981), **Yükseliş ve Düşüş**, İstanbul, Altın Kitaplar Yayınevi.

Gevgilili, A., (1998), "Türkiye Basını", **Cumhuriyet Ansiklopedisi**, Cilt: 2, İstanbul, İletişim Yayınları s. 202-223.

Goloğlu, M., (2009), **Demokrasiye Geçiş (1946-1950)**, İstanbul, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.

Gökalp, Z., (2004), **Türkleşmek, Muasırlaşmak, İslamlaşmak**, (sadeleştiren: Y. Toker), İstanbul, Toker Yayınları.

Gömbeyaz, K., (2005), "73 Fırka Hadisinin Mezhepler Tarihi Kaynaklarında Fırkaların Tasnifine Etkisi", **Uludağ Üniversitesi İlahiyat Fakültesi**, Sayı: 2, s. 147-160.

Gönüldaş, V., (1984), "Büyük Doğu-Necip Fazıl", **Kriter**, Sayı:41, s. 39-41.

Göze, E., (1993), **Üç Büyük Musdarip**, İstanbul, İletişim Yayınları.

Griffin, R., (2014), **Faşizmin Doğası**, (çev. A. Selman), İstanbul, İletişim Yayınları.

Günaltay, M. Ş., (1996), **Zulmetten Nura**, (haz. M. Alak), İstanbul, Furkan Yayınları.

Güngör, S. (1943), "Muhabbet Dellâlı", **Büyük Doğu**, Yıl:1, Sayı: 9.

Gürbilek, N., (2016), **Kör Ayna, Kayıp Şark**, İstanbul, Metis Yayınları.

Gürbilek, N., (2018), **Mağdurun Dili**, İstanbul, Metis Yayıncılık.

Gürkan, N., (1998), **Türkiye'de Demokrasiye Geçişte Basın**, İstanbul, İletişim Yayınları.

Ha. A. Ka., (1946), "Din, Millet, Şeriat", **Büyük Doğu,** Yıl:1, Sayı:51.

Hanioğlu, Ş., (1988), "Cemiyet", **İslam Ansiklopedisi,** Cilt:7, Türkiye Diyanet Vakfı İslam Araştırmaları Merkezi, s. 331.

Heper, M., (1999), **İsmet İnönü Yeni Bir Yorum Denemesi**, (çev. S. Yalçın), İstanbul, Tarih Vakfı Yurt Yayınları.

Heper, M., (2011), **Türkiye'nin Siyasal Hayatı**, İstanbul, Doğan Kitap.

Hikmet Sahibinin Abdinin Kölesi, (1946), "Efendimiz, Kurtarıcımız, Müjdecimizden", **Büyük Doğu,** Yıl:1, Sayı: 41.

Hitler, A., (1940), **Kavgam**, (çev. H. C. Yalçın), İstanbul, Bürhaneddin Matbaası.

Hobsbawm, E., (2013), **Kısa 20.Yüzyıl**, İstanbul, Everest Yayınları.

Humeyni, A., (1979), **İslam Fıkhında Devlet**, (çev. H. Hatemi), İstanbul, Düşünce Yayınları.

Hülagü, M. (2008), **İslam Birliği ve Mustafa Kemal**, İstanbul, Timaş Yayınları.

Işıklı, A., (2008), **Sosyalizm, Kemalizm ve Din**, Ankara, İmge Kitabevi.

İleri, R. N., "1951 TKP Tutuklamaları ile Kapanan Dönem", **Sosyalizm ve Toplumsal Mücadeleler Ansiklopedisi**, Cilt:6, (yayın yönetmeni E. Kürkçü), İstanbul, İletişim Yayınları, s. 1958-1969.

İleri, S. N., (1944), "Dün ve Bugün", **Büyük Doğu**, Yıl: 1, Sayı: 22.

İnalcık, H., (2000), **Osmanlı'da Devlet, Hukuk, Adalet,** İstanbul, Eren Yayıncılık.

İnalcık, H., (2016), **Osmanlı Tarihinde İslamiyet ve Devlet**, İstanbul, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.

İnan, A., (1983), "Hayatından Çizgiler", **Mavera**, Sayı: 80-81-82, s. 5-9.

İnce, Ö., (2017), **Cumhuriyet'in Şairi Nazım Hikmet, Cumhuriyet'siz Şair Necip Fazıl**, İstanbul, Eksik Parça Yayınları.

İnce, Ö., (2018), **Başyücelik Devleti**, İstanbul, Tekin Yayınevi.

İnsel, A., (1988), "Liberal Devletçilik", içinde **Sosyalizm ve Toplumsal Mücadeleler Ansiklopedisi**, Cilt:6, (yayın yönetmeni E. Kürkçü), İstanbul, İletişim Yayınları, s. 1950-1957.

İrem, N., (1999), "Muhafazakâr Modernlik ve Türkiye'de Bergsonculuk", **Toplum ve Bilim**, Sayı: 82, s.141-180.

Kahraman, M., Çalışkan, Z., (2007), **Türkiye'de Siyasi Partilerin Hukuksal Statüsü ve Siyasal Partilerin Kapatılması Rejimi**, Doğu Anadolu Bölgesi Araştırmaları, Cilt: 5, Sayı: 3, s. 123-128.

Kara, İ., (2015), **Amel Defteri**, İstanbul, Dergâh Yayınları.

Karadeniz, A., (2005), "Büyük Doğu'nun Siyaset, Toplum ve Devlet Tasarımı: İdeolocya Örgüsü", **Hece**, Yıl: 9, S.97, s. 16-22.

Karagül, Ö., (1949), "Yol", **Büyük Doğu,** Yıl:5, Sayı: 2.

Karagül, Ö., (1949), "Vakit", **Büyük Doğu**, Yıl:5, Sayı:12.

Karagül, Ö., (1950), "Gönüldaşlar Hareket Başlıyor İlk Şiarlarımız", **Büyük Doğu**, Yıl:6, Sayı:18.

Karagül, Ö., (1950), "Hareket Başlıyor, İlk Şiarlarımız", **Büyük Doğu**, Yıl:6, Sayı: 18.

Karakuş, E., (1977), **40 Yıllık Gazeteci Gözüyle İşte Ankara**, İstanbul, Hürriyet Yayınları.

Karaosmanoğlu Y. K., (1968), **Politikada 45 Yıl**, İstanbul, İletişim Yayınları.

Karayel, M. S., (1943), "İnkıraz Sebepleri", **Büyük Doğu**, Yıl:1, Sayı: 8.

Karayel, M. S., (1944), "Tarih ve Sultan Hamit", **Büyük Doğu**, Yıl:1, Sayı: 28.

Karpat, K., (2017), **Osmanlı'da Milliyetçiliğin Toplumsal Temelleri**, İstanbul, Timaş Yayınları.

Kazdal, İ., (2004), **Serencam**, İstanbul, Pınar Yayınları.

Kenan, Ç. (2005), "Necip Fazıl'ın Siyasal Çizgisindeki Evrilmeler", **Hece**, Yıl:9, Sayı: 97, s. 127-134.

Kepel, G., (2001), **Cihat İslamcılığın Yükselişi ve Gerilemesi**, (çev. H. Bayrı), İstanbul, Doğan Kitap.

Keyder, Ç., (1987), "Türkiye Demokrasisinin Ekonomi Politiği", içinde **Geçiş Sürecinde Türkiye,** (der.İ. C. Schick, E. Tonak), İstanbul, Belge Yayınları, s. 38-76.

Keyder, Ç., (2005), **Türkiye'de Devlet ve Sınıflar**, İstanbul, İletişim Yayınları.

Kılıç, M., (2016), **Allah, Vatan, Soy, Milli Mukaddesat Türk Milliyetçiler Derneği 1951-1953**, İstanbul, İletişim Yayınları.

Kılıçbay, M. A., (1999), **Dinin Fiziği, Demokrasinin Kimyası**, Ankara, İmge Kitabevi.

Kısakürek, N. F., (1930), "(I) Harfi", **Hâkimiyet-i Milliye**, Yıl:11, S.3375.

Kısakürek, N. F., (1940), **Namık Kemal**, Ankara, Recep Ulusoğlu Basımevi.

Kısakürek, N. F., (1943) ,"İngiliz Politikası", **Büyük Doğu**, Yıl:1, Sayı: 1.

Kısakürek, N. F., (1943), "Ahlâk Sükutumuzun Tarihçesi", **Büyük Doğu**, Yıl:1, Sayı: 16.

Kısakürek, N. F., (1943), "Ahlâk Yaralarımız", **Büyük Doğu**, Yıl: 1, Sayı:16.

Kısakürek, N. F., (1943), "Ahlâkımız-1", **Büyük Doğu**, Yıl:1, Sayı: 13.

Kısakürek, N. F., (1943), "Altıncı Mektup", **Büyük Doğu**, Yıl:1, Sayı:10.

Kısakürek, N. F., (1943), "Atatürk Dirilecektir", **Büyük Doğu**, Yıl:1, Sayı: 10.

Kısakürek, N. F., (1943), "Beşinci Mektup", **Büyük Doğu**, Yıl:1, Sayı:9.

Kısakürek, N. F., (1943), "Büyük Buhranımız", **Büyük Doğu**, Yıl:1, Sayı:11.

Kısakürek, N. F., (1943), "Cihan Gazeteciliğinde Eşi Olmayan Bir Buluş", **Büyük Doğu**, Yıl:1, Sayı:1.

Kısakürek, N. F., (1943), "Cumhuriyet", **Büyük Doğu**, Yıl:1, Sayı: 7.

Kısakürek, N. F., (1943), "Davaların Davası", **Büyük Doğu**, Yıl:1, Sayı: 14.

Kısakürek, N. F., (1943), "Dış Politika Ölçümüz", **Büyük Doğu**, Yıl:1, Sayı:12.

Kısakürek, N. F., (1943), "Dördüncü Mektup", **Büyük Doğu**, Yıl:1, Sayı:8.

Kısakürek, N. F., (1943), "Dünyamız", **Büyük Doğu**, Yıl:1, Sayı:12.

Kısakürek, N. F., (1943), "Kadın ve Ev", **Büyük Doğu**, Yıl:1, Sayı:1.

Kısakürek, N. F., (1943), "Milliyetçilik Nedir", **Büyük Doğu**, Yıl:1, Sayı:13.

Kısakürek, N. F., (1943), "Nefs Muhasebesi", **Büyük Doğu**, Yıl:1, Sayı: 4.

Kısakürek, N. F., (1943), "Üçüncü Mektup", **Büyük Doğu**, Yıl:1, Sayı: 7.

Kısakürek, N. F., (1943), Beyazperde, **Büyük Doğu**, Yıl:1, Sayı:1.

Kısakürek, N. F., (1944), "İkinci Abdülhamit ve Dolayısıyla Konferansımız", **Büyük Doğu**, Yıl:1, Sayı: 30.

Kısakürek, N. F., (1944), "9 Anahtardan Dokuzuncusu", **Büyük Doğu**, Yıl:1, Sayı: 27.

Kısakürek, N. F., (1944), "9 Anahtardan Dördüncüsü: Şahsiyetçilik", **Büyük Doğu**, Yıl:1, Say ı: 22.

Kısakürek, N. F., (1944), "9 Anahtardan İkincisi: Ahlâkçılık", **Büyük Doğu**, Yıl:1, Sayı: 20.

Kısakürek, N. F., (1944), "9 Anahtardan Sekizincisi: Müdahalecilik", **Büyük Doğu**, Yıl:1, Sayı: 26.

Kısakürek, N. F., (1944), "Dokuz Anahtardan Üçüncüsü: Milliyetçilik", **Büyük Doğu**, Yıl:1, Sayı: 21.

Kısakürek, N. F., (1944), "Dünya Kıyameti ve Biz", **Büyük Doğu**, Yıl:1, Sayı: 17.

Kısakürek, N. F., (1944), "Maraş ve Ruhçuluk", **Büyük Doğu**, Yıl:1, Sayı: 19.

Kısakürek, N. F., (1944), "Sinema", **Büyük Doğu**, Yıl:1, Sayı: 28.

Kısakürek, N. F., (1945), "Millete ve Hükümete", **Büyük Doğu,** Yıl:2, Sayı:6.

Kısakürek, N. F., (1945), "Tan Baskınına İlişkin", **Büyük Doğu**, Yıl:2, Sayı:5.

Kısakürek, N. F., (1945), " Bu Yarından Konuşalım", **Büyük Doğu**, Yıl:2, Sayı: 6.

Kısakürek, N. F., (1945), "Ev ve Kadın", **Büyük Doğu**, Yıl:1, Sayı: 1.

Kısakürek, N. F., (1945), "Millete ve Hükümete", **Büyük Doğu**, Yıl: 2, Sayı: 6.

Kısakürek, N. F., (1945), Hadiselerin Muhasebesi, **Büyük Doğu**, Sayı: 7.

Kısakürek, N. F., (1946) , "Kimin Hesabına Konuşuyoruz", **Büyük Doğu**, Yıl:1, Sayı:44.

Kısakürek, N. F., (1946), "Asyacılık Avrupacılık", **Büyük Doğu**, Yıl:1, Sayı: 29.

Kısakürek, N. F., (1946), "Başyücelikte İş Ölçüsü", **Büyük Doğu**, Yıl:1, Sayı:45.

Kısakürek, N. F., (1946), "Beklediğimiz İnkılap", **Büyük Doğu**, Yıl:1, Sayı:37.

Kısakürek, N. F., (1946), "Bizde Buhran", **Büyük Doğu**, Yıl: 1, Sayı: 17.

Kısakürek, N. F., (1946), "Cemiyetçiliğimiz", **Büyük Doğu**, Yıl:1, Sayı: 31.

Kısakürek, N. F., (1946), "Hükümetin 11 Davası", **Büyük Doğu**, Yıl 1, Sayı 42.

Kısakürek, N. F., (1946), "Keyfiyetçilik", **Büyük Doğu**, Yıl:1, Sayı:32.

Kısakürek, N. F., (1946), "Müdahalecilik", **Büyük Doğu**, Yıl:1, Sayı: 34.

Kısakürek, N. F., (1946), "Ruhçuluk", **Büyük Doğu**, Yıl:1, Sayı:27.

Kısakürek, N. F., (1946), "Sermayede Tahdit", **Büyük Doğu**, Yıl:1, Sayı: 35.

Kısakürek, N. F., (1946), "Ahlâk Davamız", **Büyük Doğu**, Yıl:1, Sayı: 28.

Kısakürek, N. F., (1946), "Ahlâkçılık", **Büyük Doğu**, Yıl:1, Sayı: 28.

Kısakürek, N. F., (1946), "Ahlâkın Kaynağı", **Büyük Doğu**, Yıl:1, Sayı:19.

Kısakürek, N. F., (1946), "Artık Bu Komedya Yeter", **Büyük Doğu**, Yıl:1, Sayı: 41.

Kısakürek, N. F., (1946), "Başyüce ve Kurultay", **Büyük Doğu,** Yıl:1, Sayı: 39.

Kısakürek, N. F., (1946), "Başyüce", **Büyük Doğu,** Yıl:1, Sayı: 40.

Kısakürek, N. F., (1946), "Başyücelik Hükümeti", **Büyük Doğu,** Yıl:1, Sayı: 39.

Kısakürek, N. F., (1946), "Başyücelikte Ceza Ölçüsü", **Büyük Doğu,** Yıl:1, Sayı: 46.

Kısakürek, N. F., (1946), "Bayram", **Büyük Doğu**, Yıl:1, Sayı: 45.

Kısakürek, N. F., (1946), "Bizimki", **Büyük Doğu**, Yıl:1, Sayı: 20.

Kısakürek, N. F., (1946), "Çocuklar Ne Gün Sabah Olacak", **Büyük Doğu**, Yıl:2, Sayı: 14.

Kısakürek, N. F., (1946), "Efendimiz, Kurtarıcımız, Müjdecimizden", **Büyük Doğu**, Yıl:1, Sayı: 44.

Kısakürek, N. F., (1946), "Faaliyet ve Para", **Büyük Doğu**, Yıl: 1, Sayı:31.

Kısakürek, N. F., (1946), "Halk Divanı", **Büyük Doğu**, Yıl:1, Sayı:43.

Kısakürek, N. F., (1946), "Halk Ne Yaptı", **Büyük Doğu**, Yıl:1, Sayı:31.

Kısakürek, N. F., (1946), "Hep Maarif Meselesi", **Büyük Doğu**, Yıl:1, Sayı:22.

Kısakürek, N. F., (1946), "İslam ve Herşey", **Büyük Doğu**, Yıl:1, Sayı: 36.

Kısakürek, N. F., (1946), "Komünizma", **Büyük Doğu**, Yıl: 1, Sayı: 32.

Kısakürek, N. F., (1946), "Maraş", **Büyük Doğu**, Yıl:1, S. 55.

Kısakürek, N. F., (1946), "Marşımız Budur", **Büyük Doğu**, Yıl: 1, Sayı: 53.

Kısakürek, N. F., (1946), "Milliyetçilik", **Büyük Doğu**, Yıl:1, Sayı : 29.

Kısakürek, N. F., (1946), "Müthiş Bir Vesika", **Büyük Doğu**, Yıl 1, Sayı: 48.

Kısakürek, N. F., (1946), "Nefs Muhasebesi", **Büyük Doğu**, Sayı: 16.

Kısakürek, N. F., (1946), "Nizamcılık", **Büyük Doğu**, Yıl:1, Sayı: 32.

Kısakürek, N. F., (1946), "Partilerimiz", **Büyük Doğu**, Yıl:1, Sayı: 35.

Kısakürek, N. F., (1946), "Poetika-11", **Büyük Doğu**, Yıl:2, Sayı: 58.

Kısakürek, N. F., (1946), "Sermaye ve Mülkiyette Tedbircilik", **Büyük Doğu**, Yıl:1, Sayı: 35.

Kısakürek, N. F., (1946), "Sır", **Büyük Doğu**, Yıl:1, Sayı: 52.

Kısakürek, N. F., (1946), "Diyalog", **Büyük Doğu**, Yıl:2, Sayı: 57.

Kısakürek, N. F., (1946), "Sizinle Başbaşa", **Büyük Doğu,** Yıl:1, Sayı: 43.

Kısakürek, N. F., (1946), "Sizinle Başbaşa", **Büyük Doğu**, Yıl:2, Sayı:58.

Kısakürek, N. F., (1946), "Şahsiyetçilik", **Büyük Doğu**, Yıl:1, Sayı:30.

Kısakürek, N. F., (1946), "Türk'ün Muhasebesi 3", **Büyük Doğu**, Yıl:1, Sayı:14.

Kısakürek, N. F., (1946), "Üçüncü Mektup", **Büyük Doğu**, Yıl:1, Sayı: 36.

Kısakürek, N. F., (1946),"Başyücelik Akademyası", **Büyük Doğu,** Yıl:1, Sayı: 44.

Kısakürek, N. F., (1946),"Bir Hükümet İstiyoruz", **Büyük Doğu**, Yıl:1, Sayı: 37.

Kısakürek, N. F., (1946),"Kızlarda ve Kadınlarda", **Büyük Doğu**, Yıl:1, Sayı: 26.

Kısakürek, N. F., (1946),"Tarihçe", **Büyük Doğu**, Yıl:1, Sayı: 30.

Kısakürek, N. F., (1946),"Yüceler Kurultayı", **Büyük Doğu,** Yıl:1, Sayı: 38.

Kısakürek, N. F., (1947), "24 Maddede 24 Yıl", **Büyük Doğu**, Yıl:2, Sayı: 70.

Kısakürek, N. F., (1947), "Beraet İlamımızdan Parçalar", **Büyük Doğu**, Yıl:2, Sayı: 67.

Kısakürek, N. F., (1947), "Biz Saltanatçı mıyız", **Büyük Doğu**, Yıl:2, Sayı: 72.

Kısakürek, N. F., (1947), "Çile", **Büyük Doğu**, Yıl:2, Sayı: 71.

Kısakürek, N. F., (1947), "Çocuklar Ne Gün Sabah Olacak", **Büyük Doğu**, Yıl:2, Sayı: 72.

Kısakürek, N. F., (1947), "Din", **Büyük Doğu**,Yıl:2, Sayı: 64.

Kısakürek, N. F., (1947), "Gençliğe Hitap", **Büyük Doğu**, Yıl:2, Sayı: 67.

Kısakürek, N. F., (1947), "Gençliğin Çığlığı", **Büyük Doğu**, Yıl:2, Sayı:68

Kısakürek, N. F., (1947), "Halk Partisine Gerçek ve Samimi Afiş Örnekleri", **Büyük Doğu**, Yıl:2, Sayı: 60.

Kısakürek, N. F., (1947), "Hesap", **Büyük Doğu**, Yıl:2, Sayı:67.

Kısakürek, N. F., (1947), "İnkılapçı Biziz", **Büyük Doğu**, Yıl:2, Sayı: 72.

Kısakürek, N. F., (1947), "İslam ve Devlet", **Büyük Doğu**, Yıl: 2, Sayı: 71.

Kısakürek, N. F., (1947), "İslam ve Güzel Sanatlar", **Büyük Doğu**, Yıl: 2, Sayı: 69.

Kısakürek, N. F., (1947), "İslam ve İnkılap", **Büyük Doğu**, Yıl:2, Sayı:64.

Kısakürek, N. F., (1947), "İslam ve İnkılap", **Büyük Doğu,** Yıl:2, Sayı: 64.

Kısakürek, N. F., (1947), "İslam ve Kadın", **Büyük Doğu**, Yıl: 2, Sayı: 70.

Kısakürek, N. F., (1947), "İslam ve Siyaset", **Büyük Doğu**, Yıl:2, Sayı:73.

Kısakürek, N. F., (1947), "Memleket Gazetesine", **Büyük Doğu**, Yıl:2, Sayı: 71.

Kısakürek, N. F., (1947), "Nümayiş", **Büyük Doğu**, Yıl: 2, Sayı: 72.

Kısakürek, N. F., (1947), "Söğüt", **Büyük Doğu,** Yıl:2, Sayı: 59.

Kısakürek, N. F., (1947), "Vesika", **Büyük Doğu**, Yıl:2, Sayı: 68.

Kısakürek, N. F., (1947), "Yağmur", **Büyük Doğu**, Yıl:2, Sayı:63.

Kısakürek, N. F., (1948), "Herkese ve Bana Göre Ben", **Büyük Doğu**, Yıl:2, Sayı:75.

Kısakürek, N. F., (1948), "Avrupalı Tuzağı ve İnkılap", **Büyük Doğu**, Yıl:2, Sayı: 78.

Kısakürek, N. F., (1948), "Hapishane Notları-9", **Büyük Doğu,** Yıl:2, Sayı: 76.

Kısakürek, N. F., (1948), "İktidar Bizde Olsa Ne Olur", **Büyük Doğu**, Yıl:3, Sayı: 84.

Kısakürek, N. F., (1948), "İslam Nasıl Bozuldu 1- Kanuni Devrinde", **Büyük Doğu,** Yıl:3, Sayı: 80.

Kısakürek, N. F., (1948), "Sebep", **Büyük Doğu**, Yıl:3, Sayı:79.

Kısakürek, N. F., (1948), "Vasiyet", **Büyük Doğu**, Yıl:3, Sayı: 80.

Kısakürek, N. F., (1949), "Büyük Doğu Cemiyeti 8173", **Büyük Doğu**, Yıl:5, Sayı: 12.

Kısakürek, N. F., (1949), "500 üncü Yıla Doğru", **Büyük Doğu**, Yıl: 5, Sayı: 11.

Kısakürek, N. F., (1949), "Atsız'ın Toplatılmış Eserinden", **Büyük Doğu**, Yıl:5, Sayı: 3.

Kısakürek, N. F., (1949), "Bilanço", **Büyük Doğu**, Yıl:5, Sayı: 18.

Kısakürek, N. F., (1949), "Bilanço", **Büyük Doğu**, Yıl:5, Sayı:18.

Kısakürek, N. F., (1949), "Bütün Tahlil Raporu", **Büyük Doğu**, Yıl:5, Sayı: 23.

Kısakürek, N. F., (1949), "Büyük Doğu Beyannamesi", **Büyük Doğu**, Yıl:5, Sayı: 17

Kısakürek, N. F., (1949), "Büyük Doğu Cemiyeti", **Büyük Doğu**, Yıl:5, Sayı: 9.

Kısakürek, N. F., (1949), "Büyük Doğu", **Büyük Doğu,** Yıl:5, Sayı: 24.

Kısakürek, N. F., (1949), "Çıfıta Cevap", **Büyük Doğu**, Yıl:5, Sayı: 7.

Kısakürek, N. F., (1949), "Din Dersleri", **Büyük Doğu**, Yıl:5, Sayı: 1.

Kısakürek, N. F., (1949), "Dostlar", **Büyük Doğu**, Yıl:5, Sayı: 10.

Kısakürek, N. F., (1949), "Güle Güle Bay Sümer", **Büyük Doğu**, Yıl:5, Sayı: 15.

Kısakürek, N. F., (1949), "İslam Alemi", **Büyük Doğu**, Yıl:5, Sayı: 1.

Kısakürek, N. F., (1949), "İslam İnkılabı-Gerçek ve Derin Müslümanlar", **Büyük Doğu**, Yıl:5, Sayı: 7.

Kısakürek, N. F., (1949), "İslam İnkılabı-Havai ve Nefsani Tefsirciler", **Büyük Doğu**, Yıl:5, Sayı: 3.

Kısakürek, N. F., (1949), "İslam İnkılabı-Röformacılar", **Büyük Doğu**, Yıl:5, Sayı: 2.

Kısakürek, N. F., (1949), "İslam İnkılabı-Sahte ve Yalancı Sofiler ", **Büyük Doğu**, Yıl:5, Sayı: 6.

Kısakürek, N. F., (1949), "İslam İnkılabı-Sınıf ", Yıl:5, Sayı:12.

Kısakürek, N. F., (1949), "İstikbalin Tarihçisine Unsurlar", **Büyük Doğu**, Yıl:5, Sayı: 22.

Kısakürek, N. F., (1949), "Kahpece Vuranlar", **Büyük Doğu**, Yıl:5, Sayı: 14.

Kısakürek, N. F., (1949), "Komünizma ve Biz", **Büyük Doğu**, Yıl:5, Sayı: 20.

Kısakürek, N. F., (1949), "Konferansın Devamı", **Büyük Doğu**, Yıl:5, Sayı: 8.

Kısakürek, N. F., (1949), "Konferansın Sonu", **Büyük Doğu**, Yıl:5, Sayı: 9.

Kısakürek, N. F., (1949), "Köy Enstitüleri", **Büyük Doğu**, Yıl:5, Sayı:5.

Kısakürek, N. F., (1949), "Maraş ve Anadolu", **Büyük Doğu**, Yıl:5, Sayı: 2.

Kısakürek, N. F., (1949), "Niçin, Niçin, Niçin", **Büyük Doğu**, Yıl:5, Sayı:18.

Kısakürek, N. F., (1949), "Nur Talebelerine", **Büyük Doğu**, Yıl:5, Sayı: 7.

Kısakürek, N. F., (1949), "Sabahattin Âli", **Büyük Doğu**, Yıl:5, Sayı: 19.

Kısakürek, N. F., (1949), "Sakarya'nın Destanı", **Büyük Doğu**, Yıl:5, Sayı: 1.

Kısakürek, N. F., (1949), "Sanat, İlim, İdeolocya ve Dava", **Büyük Doğu**, Yıl:5, Sayı: 18.

Kısakürek, N. F., (1949), "Sizinle Başbaşa", **Büyük Doğu**, Yıl:5, Sayı: 11.

Kısakürek, N. F., (1949), "Tarihi Sual", **Büyük Doğu,** Yıl:5, Sayı: 7.

Kısakürek, N. F., (1949), "Tarihin Bir Mislini Tanımadığı İfşa", **Büyük Doğu**, Yıl: 5, Sayı:2.

Kısakürek, N. F., (1949), "Türk Ocakları", **Büyük Doğu**, Yıl:5, Sayı: 3.

Kısakürek, N. F., (1949), "Türkiye Cumhurbaşkanı İsmet İnönü'ye", **Büyük Doğu**, Yıl:5, Sayı: 11.

Kısakürek, N. F., (1949), "Üç Maskeli Tabiye", **Büyük Doğu**, Yıl:5, Sayı: 25.

Kısakürek, N. F., (1949), "Yeni Rum Patriği", **Büyük Doğu**, Yıl:5, Sayı: 3.

Kısakürek, N. F., (1949), "Ziya Gökalp", **Büyük Doğu**, Yıl:5, Sayı:4.

Kısakürek, N. F., (1949), İdeolocya Örgüsü-Büyük Doğu, **Büyük Doğu**, Yıl:5, Sayı: 9.

Kısakürek, N. F., (1949),"Büyük Doğu Cemiyeti'nin Ana Nizamname Projesi", **Büyük Doğu**, Yıl:5, Sayı: 13.

Kısakürek, N. F., (1949),"Derin ve Gerçek Müminde Tasavvuf", **Büyük Doğu**, Yıl:5, Sayı: 9.

Kısakürek, N. F., (1949),"Gerçek ve Derin Müminde Akıl", **Büyük Doğu**, Yıl:5, Sayı: 10.

Kısakürek, N. F., (1949),"İslam İnkılabı-Devlet ", **Büyük Doğu**, Yıl:5, Sayı: 11.

Kısakürek, N. F., (1949),"İslam İnkılabı-Giriş", **Büyük Doğu**, Yıl:5, Sayı: 1.

Kısakürek, N. F., (1949),"İslam İnkılabı-Ham ve Kaba Softalar", **Büyük Doğu**, Yıl:5, Sayı: 5.

Kısakürek, N. F., (1949),"İslam İnkılabı-Satıhçı ve Kışırcı Şeriatçiler", **Büyük Doğu**, Yıl:5, Sayı: 4.

Kısakürek, N. F., (1950), "Harika", **Büyük Doğu**, Yıl:5, Sayı: 13.

Kısakürek, N. F., (1950) "Başyücelik Emirleri: Kumar", **Büyük Doğu**, Yıl:6, Sayı: 34.

Kısakürek, N. F., (1950), "Başyücelik Emirleri: Ecnebi Mütehassıs", **Büyük Doğu,** Yıl:6, Sayı: 40.

Kısakürek, N. F., (1950), "Yazık Oldu", **Büyük Doğu**, Yıl:6, Sayı: 36.

Kısakürek, N. F., (1950), "Akıl ve Şeriat", **Büyük Doğu**, Yıl:5, Sayı: 32.

Kısakürek, N. F., (1950), "Alevsiz Yangın", Büyük Doğu, Yıl:6, Sayı: 41.

Kısakürek, N. F., (1950), "Altıparmak", **Büyük Doğu**, Yıl: 6, Sayı: 16.

Kısakürek, N. F., (1950), “Artık Yeter”, **Büyük Doğu**, Yıl:6, Sayı: 16.

Kısakürek, N. F., (1950), “Başbakan Adnan Menderes’e Mektup", **Büyük Doğu**, Yıl:6, Sayı: 28.

Kısakürek, N. F., (1950), “Başyücelik Emirleri: Garpta Tahsil”, **Büyük Doğu,** Yıl:6, Sayı: 41.

Kısakürek, N. F., (1950), “Başyücelik Emirleri: İçki ve Zehir”, **Büyük Doğu**, Yıl:6, Sayı: 36.

Kısakürek, N. F., (1950), “Başyücelik Emirleri: Kahvehane”, **Büyük Doğu**, Yıl:6, Sayı: 38.

Kısakürek, N. F., (1950), “Başyücelik Emirleri: Matbuat”, **Büyük Doğu**, Yıl:6, Sayı: 39.

Kısakürek, N. F., (1950), “Başyücelik Emirleri: Sinema”, **Büyük Doğu,** Yıl:6, Sayı: 37.

Kısakürek, N. F., (1950), “Beş Şart”, **Büyük Doğu,** Yıl:6, Sayı: 24.

Kısakürek, N. F., (1950), “Cumhuriyet”, **Büyük Doğu**, Yıl:6, Sayı: 33.

Kısakürek, N. F., (1950), “Elveda Reşat”, **Büyük Doğu**, Yıl:5, Sayı:14.

Kısakürek, N. F., (1950), “Ezan”, **Büyük Doğu,** Yıl:6, Sayı: 23.

Kısakürek, N. F., (1950), “Film Karşısında İntibalarım”, **Büyük Doğu**, Yıl:6, Sayı: 36.

Kısakürek, N. F., (1950), “İslam İnkılabı-Adalet”, **Büyük Doğu**, Yıl:6, Sayı: 26.

Kısakürek, N. F., (1950), “İslam İnkılabı-Aile”, **Büyük Doğu**, Yıl:5, Sayı: 20.

Kısakürek, N. F., (1950), “İslam İnkılabı-Asyacılık”, **Büyük Doğu**, Yıl:6, Sayı: 31.

Kısakürek, N. F., (1950), “İslam İnkılabı-Güzel Sanatlar”, **Büyük Doğu**, Yıl:6, Sayı: 28.

Kısakürek, N. F., (1950), “İslam İnkılabı-İçtimai Faaliyet”, **Büyük Doğu**, Yıl:6, Sayı: 25.

Kısakürek, N. F., (1950), “İslam İnkılabı-Kadın”, **Büyük Doğu**, Yıl:6, Sayı: 24.

Kısakürek, N. F., (1950), “İslam İnkılabı-Köy”, **Büyük Doğu**, Yıl 6, Sayı: 18.

Kısakürek, N. F., (1950), “İslam İnkılabı-Mektep”, **Büyük Doğu**, Yıl:6, Sayı: 21.

Kısakürek, N. F., (1950), “İslam İnkılabı-Milliyet”, **Büyük Doğu**, Yıl: 5, Sayı: 13.

Kısakürek, N. F., (1950), “İslam İnkılabı-Ordu”, **Büyük Doğu**, Yıl:6, Sayı: 16.

Kısakürek, N. F., (1950), "İslam İnkılabı-Şehir", **Büyük Doğu**, Yıl:6, Sayı: 19.

Kısakürek, N. F., (1950), "İslam İnkılabı-Teşkilat ve İdare", **Büyük Doğu**, Yıl:6, Sayı:32.

Kısakürek, N. F., (1950), "Kütahya Hitabesi", **Büyük Doğu**, Yıl:6, Sayı: 35.

Kısakürek, N. F., (1950), "Mesaj", **Büyük Doğu**, Yıl: 6, Sayı:16.

Kısakürek, N. F., (1950), "Necip Fazıl Kısakürek Tarafından Tavşanlı'da Verilen Açılış Hitabesi", **Büyük Doğu**, Yıl:6, Sayı:27.

Kısakürek, N. F., (1950), "Netice", **Büyük Doğu**, Yıl:5, Sayı: 22.

Kısakürek, N. F., (1950), "Pasif İhtilal", **Büyük Doğu,** Yıl:6, Sayı:24.

Kısakürek, N. F., (1950), "Radyoda Kur'an", **Büyük Doğu**, Yıl:6, Sayı: 23.

Kısakürek, N. F., (1950), "Reyler", **Büyük Doğu**, Yıl:5, Sayı: 22.

Kısakürek, N. F., (1950), "Salih Zeki Aktay'ın Ankara Kedisi", **Büyük Doğu**, Yıl:6, Sayı: 26.

Kısakürek, N. F., (1950), "Son Fırsat", **Büyük Doğu**, Yıl:6, Sayı: 23.

Kısakürek, N. F., (1950), "Yakında CHP Bizi Böyle Konuşturacak", **Büyük Doğu**, Yıl: 6, Sayı: 18.

Kısakürek, N. F., (1950), "Yeni Bir Zaferimiz", **Büyük Doğu**, Yıl:6, Sayı: 32.

Kısakürek, N. F., (1950)," İslam İnkılabı-Hulasa ve Netice", **Büyük Doğu**, Yıl:5, Sayı: 33.

Kısakürek, N. F., (1950)," İslam İnkılabı-Üreme ve Türeme", **Büyük Doğu**, Yıl:5, Sayı: 30.

Kısakürek, N. F., (1950), "Başyücelik Emirleri: Zina, Fuhuş", **Büyük Doğu,** Yıl:6, Sayı: 35.

Kısakürek, N. F., (1950), "İslam İnkılabı-İktisadi Nizam", **Büyük Doğu**, Yıl:5, Sayı: 22.

Kısakürek, N. F., (1950),"İslam İnkılabı-Siyaset", **Büyük Doğu**, Yıl:5, Sayı:14.

Kısakürek, N. F., (1951) "Deyyus", **Büyük Doğu**, Yıl:7, Sayı: 54.

Kısakürek, N. F., (1951) "Hadise", **Büyük Doğu**, Yıl:7, Sayı: 54.

Kısakürek, N. F., (1951) “Son Söz”, **Büyük Doğu**, Yıl:7, Sayı: 62.

Kısakürek, N. F., (1951) “Necip Fazıl’ın İstidası”, **Büyük Doğu**, Yıl:7, Sayı: 55.

Kısakürek, N. F., (1951) “Teşhis”, **Büyük Doğu**, Yıl:7, Sayı: 54.

Kısakürek, N. F., (1951), “101 Hadis Kitabı”, **Büyük Doğu**, Yıl:7, Sayı: 61.

Kısakürek, N. F., (1951), “Anadolu’ya”, **Büyük Doğu**, Yıl:7, Sayı: 61.

Kısakürek, N. F., (1951), “Başbakana Hitap”, **Büyük Doğu**, Yıl:7, Sayı: 48.

Kısakürek, N. F., (1951), “Başyücelik Emirleri: Dans”, **Büyük Doğu,** Yıl:7, Sayı: 48.

Kısakürek, N. F., (1951), “Başyücelik Emirleri: Faiz”, **Büyük Doğu,** Yıl:7, Sayı: 52.

Kısakürek, N. F., (1951), “Başyücelik Emirleri: Harf Davası”, **Büyük Doğu,** Yıl:7, Sayı: 44.

Kısakürek, N. F., (1951), “Başyücelik Emirleri: Heykel”, **Büyük Doğu,** Yıl:7, Sayı: 51.

Kısakürek, N. F., (1951), “Başyücelik Emirleri: Kadın Kılığı”, **Büyük Doğu**, Yıl:7, Sayı:43.

Kısakürek, N. F., (1951), “Başyücelik Emirleri: Kanun Esaslarımız”, **Büyük Doğu**, Yıl:7, Sayı:46.

Kısakürek, N. F., (1951), “Başyücelik Emirleri: Kıyafet ve Şapka”, **Büyük Doğu,** Yıl:7, Sayı: 42.

Kısakürek, N. F., (1951), “Başyücelik Emirleri: Külhanbeylik”, **Büyük Doğu,** Yıl:7, Sayı: 50.

Kısakürek, N. F., (1951), “Başyücelik Emirleri: Parazitler”, **Büyük Doğu,** Yıl:7, Sayı: 49.

Kısakürek, N. F., (1951), “Başyücelik Emirleri: Terbiye ve Zevk Murakabesi”, **Büyük Doğu,** Yıl:7, Sayı: 45.

Kısakürek, N. F., (1951), “Başyücelik Emirleri: Üniversite”, **Büyük Doğu**, Yıl:7, Sayı: 53.

Kısakürek, N. F., (1951), “Başyücelik Emirleri: Vâizler”, **Büyük Doğu,** Yıl:7, Sayı: 47.

Kısakürek, N. F., (1951), "Başyücelik Emirleri: Vatan Dışı", **Büyük Doğu,** Yıl: 7, Sayı: 54.

Kısakürek, N. F., (1951), "Bir Duyuru", **Büyük Doğu,** Yıl:7, Sayı: 62.

Kısakürek, N. F., (1951), "Bizzat Sen", **Büyük Doğu**, Yıl:7, Sayı: 45.

Kısakürek, N. F., (1951), "Bu İşin Ucunda Ne Var", **Büyük Doğu**, Yıl:7, Sayı: 58.

Kısakürek, N. F., (1951), "Büyük Doğu Partisinin Ana Nizamname Projesi", **Büyük Doğu,** Yıl:7, Sayı: 60.

Kısakürek, N. F., (1951), "Divanelere Muhtacız", **Büyük Doğu**, Yıl:7, Sayı: 59.

Kısakürek, N. F., (1951), "Elveda", **Büyük Doğu**, Yıl:7, Sayı: 58.

Kısakürek, N. F., (1951), "Fedakârlık", **Büyük Doğu**, Yıl:7, Sayı: 61.

Kısakürek, N. F., (1951), "Gençlik", **Büyük Doğu**, Yıl:7, Sayı: 44.

Kısakürek, N. F., (1951), "Gönüldaş", **Büyük Doğu**, Yıl:7, Sayı: 56.

Kısakürek, N. F., (1951), "Hesap", **Büyük Doğu,** Yıl:7, Sayı: 55.

Kısakürek, N. F., (1951), "Hususi İhraç", **Büyük Doğu**, Yıl:7, Sayı: 56.

Kısakürek, N. F., (1951), "İnönü'ye Methiye", **Büyük Doğu**, Yıl:7, Sayı:55.

Kısakürek, N. F., (1951), "Karar", **Büyük Doğu**, Yıl: 7, Sayı: 56.

Kısakürek, N. F., (1951), "Kimse İşin Farkında Değil", **Büyük Doğu**, Yıl:7, Sayı: 46.

Kısakürek, N. F., (1951), "Medeniyetlerin Hali", **Büyük Doğu**, Yıl:7, Sayı: 42.

Kısakürek, N. F., (1951), "Mukaddesatçı Türk", **Büyük Doğu**, Yıl:7, Sayı: 58.

Kısakürek, N. F., (1951), "Müjdeler Olsun", **Büyük Doğu**, Yıl:7, Sayı: 47.

Kısakürek, N. F., (1951), "Sanat, İlim, İdeolocya ve Dava", **Büyük Doğu**, Yıl:7, Sayı: 56.

Kısakürek, N. F., (1951), "Sistem", **Büyük Doğu**, Yıl:7, Sayı: 54.

Kısakürek, N. F., (1951), "Şimdiden Taahhüt Ediyoruz", **Büyük Doğu**, Yıl:7, Sayı: 49.

Kısakürek, N. F., (1951), "Topyekun", **Büyük Doğu**, Yıl:7, Sayı: 54.

Kısakürek, N. F., (1951),"Başbakan Yardımcısına", **Büyük Doğu**, Yıl:7, Sayı: 43.

Kısakürek, N. F., (1952), "CHP'nin Serveti", **Büyük Doğu**, Yıl:9, Sayı: 26.

Kısakürek, N. F., (1952), "499", **Büyük Doğu**, Yıl:9, Sayı:14.

Kısakürek, N. F., (1952), "Anadolu Gençliğine", **Büyük Doğu**, Yıl:5, Sayı: 4.

Kısakürek, N. F., (1952), "Biz ve Hükümete Karşı Vaziyetimiz", **Büyük Doğu,** Yıl:9, Sayı: 1.

Kısakürek, N. F., (1952), "Büyük Müdafaalar", **Büyük Doğu**, Yıl:9, Sayı: 63.

Kısakürek, N. F., (1952), "Gerçek İnkılabın Şartları", **Büyük Doğu**, Yıl:9, Sayı: 82.

Kısakürek, N. F., (1952), "Hayâsız Mütlif", **Büyük Doğu**, Yıl:9, Sayı: 7.

Kısakürek, N. F., (1952), "İmdi Haberiniz Olsun", Büyük Doğu, Yıl:9, Sayı:1.

Kısakürek, N. F., (1952), "İnönü Destanıdır", **Büyük Doğu**, Yıl:9, Sayı: 15.

Kısakürek, N. F., (1952), "İstanbul Üniversitesi Koynundaki Komünist Profesörleri Nasıl Tanımıyorsun", **Büyük Doğu**, Yıl:9, Sayı: 12.

Kısakürek, N. F., (1952), "Kadınlar Birliği", **Büyük Doğu**, Yıl:9, Sayı:15.

Kısakürek, N. F., (1952), "Kaybolan Ahlâkımız", **Serdengeçti**, Yıl:6, Sayı:19-20.

Kısakürek, N. F., (1952), "Menderes'e Üç Mektup-1", **Büyük Doğu**, Yıl:9, Sayı: 4.

Kısakürek, N. F., (1952), "Menderes'le Yapamayanlar", **Büyük Doğu**, Yıl:9, Sayı: 33.

Kısakürek, N. F., (1952), "Nasıl Komünist Oldum", **Büyük Doğu,** Yıl:9, Sayı: 115.

Kısakürek, N. F., (1952), "Tebliğ", **Büyük Doğu**, Yıl:9, Sayı: 122.

Kısakürek, N. F., (1952), "Türk Gençliği Bayrağını ve Milli Namusunu İstismar Edenlere Karşı Nerdesin", **Büyük Doğu**, Yıl:9, Sayı: 98.

Kısakürek, N. F., (1952), "Türk Milliyetçiler Derneği", **Büyük Doğu**, Yıl:9, Sayı: 2.

Kısakürek, N. F., (1952), "Üniversite Uyan, Lenin Tarafından Sıkılmış Olan Elini Hala Kimseye Uzatmayan Türk Profesör", **Büyük Doğu**, Yıl:9, Sayı:13.

Kısakürek, N. F., (1952), "Zuhur İçinde Zuhur", **Büyük Doğu**, Yıl:9, Sayı:6.

Kısakürek, N. F., (1959), **İdeolocya Örgüsü**, İstanbul, BD Yayınları.

Kısakürek, N. F., (1959), "Sual", **Büyük Doğu**, Sayı: 12.

Kısakürek, N. F., (1959), "Ölçü", **Büyük Doğu**, Sayı: 11.

Kısakürek, N. F., (1964), "21 Yılın Bilançosu", **Büyük Doğu**, Yıl:21, Sayı:1.

Kısakürek, N. F., (1964), "Beklediğimiz İnkılap", **Büyük Doğu**, Yıl:21, Sayı:2.

Kısakürek, N. F., (1966), **Namık Kemal**, İstanbul, Sebil Yaynevi.

Kısakürek, N. F., (1968), **İdeolocya Örgüsü**, İstanbul, BD Yayınları.

Kısakürek, N. F., (1969), "Ay Yalanı", **Büyük Doğu**, Sayı: 1.

Kısakürek, N. F., (1969), "Kayseri", **Büyük Doğu**, Sayı: 3.

Kısakürek, N. F., (1969), **Son Devrin Din Mazlumları**, İstanbul, BD Yayınları.

Kısakürek, N. F., (1971), "Sizinle Başbaşa", **Büyük Doğu**, Yıl: 28, Sayı: 4.

Kısakürek, N. F., (1971), "Pratikte Büyük Doğu Davası-Başyücelik Akademyası", **Büyük Doğu**, Yıl: 28, Sayı: 9.

Kısakürek, N. F., (1971), "Kadın", **Büyük Doğu**, Yıl: 28, Sayı: 14.

Kısakürek, N. F., (1971), "Parti", **Büyük Doğu**, Yıl: 28, Sayı: 4.

Kısakürek, N. F., (1974), **O ve Ben**, İstanbul, BD Yayınları.

Kısakürek, N. F., (1976), **İdeolocya Örgüsü**, İstanbul, BD Yayınları.

Kısakürek, N. F., (1977), **Ulu Hakan Abdülhamit Han**, İstanbul, BD Yayınları.

Kısakürek, N. F., (1979), "Çerçeve", **Akıncı Güç**, Yıl:1, Sayı: 2.

Kısakürek, N. F., (1983), **Hikayelerim**, İstanbul, B.D. Yayınları.

Kısakürek, N. F., (1984-1), **Kafa Kağıdı**, İstanbul, BD Yayınları.

Kısakürek, N. F., (1984-2), **Aynadaki Yalan**, İstanbul, BD Yayınları.

Kısakürek, N. F., (1985), **Babıali**, İstanbul, BD Yayınları.

Kısakürek, N. F., (1985), **Çerçeve 1**, İstanbul, Büyük Doğu Yayınları.

Kısakürek, N. F., (1993), **Benim Gözümde Menderes**, İstanbul, BD Yayınları.

Kısakürek, N. F., (1994), **Müdafaalarım**, İstanbul, BD Yayınları.

Kısakürek, N. F., (1996), **Çerçeve 4**, İstanbul, BD Yayınları.

Kısakürek, N. F., (2002), **Cinnet Mustatili**, İstanbul, BD Yayınları.

Kısakürek, N. F., (2005), **Rapor 5-6**, İstanbul, BD Yayınları.

Kısakürek, N. F., (2008), **İhtilal**, İstanbul, Büyük Doğu Yayınları.

Kısakürek, N. F., (2012), **Vatan Dostu Sultan Vahidüddin**, İstanbul, BD Yayınları.

Kısakürek, N. F., (2015), **Rapor 5-6**, İstanbul, Büyük Doğu Yayınları.

Kısakürek, N. F., (2016), **Çerçeve 2**, İstanbul, BD Yayınları.

Kısakürek, N. F., (2018), **İdeolocya Örgüsü**, İstanbul, BD Yayınları.

Kocukeli, Ö., (2016), "Arap Dünyası Mustafa Kemal'in Gerçek Yüzünü Necip Fazıl'dan Öğrendi", **Derin Tarih**, Sayı: 50, s.102-104.

Koçak, C., (1989), "İslami Devlet Projesi: Başyücelik Devleti", **Tarih ve Toplum**, Sayı: 72, s. 377-380.

Koçak, C., (2003), "Türk Milliyetçiliğinin İslam'la Buluşması: Büyük Doğu", **Modern Türkiye'de Siyasi Düşünce Tarihi: Milliyetçilik**, Cilt: 4, (ed. T. Bora, M. Gültekingil), İstanbul, İletişim Yayınları, s.601-614.

Koçu, R. E., (1943), "Beş Senelik Türk Lisesi", **Büyük Doğu**, Cilt:1, Sayı: 9.

Kuruç, B., (1988), **Belgelerle Türkiye İktisat Politikası (1929-1932)**, Cilt:1, Ankara, Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Yayınları.

Kuruç, B., (1993), **Belgelerle Türkiye İktisat Politikası (1933-1935)**, Cilt:2, Ankara, Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Yayınları.

Küçük, Y. (1988), "Bir Tatlısu İslamcısı", **Nokta**, Yıl:6, Sayı: 22, s. 68-69.

Küçük, O. N., (2009), "İbnü'i Arabi Düşüncesinde Varlığın Tasavvufi Yorumunun Sayı Metafiziğine Uzanan Yansımaları", **İlmi ve Akademik Araştırma Dergisi**, Sayı: 23, s. 373-411.

Küçük, Y., **Aydın Üzerine Tezler**, İstanbul, Tekin Yayınevi, 1988.

Lenin, V. İ., (1998), **Emperyalizm, Kapitalizmin En Yüksek Aşaması**, (çev. C. Süreya), Ankara, Sol Yayınları.

Ludvig, E., **Musssolini ile Mülakat**, (çev. H. Rifat), İstanbul Matbaacılık ve Neşriyat Türk Anonim Şirketi, İstanbul, 1932.

M. R. Özgen, (1951), "Bütün Bilanço", **Büyük Doğu**, Yıl:7, Sayı 45.

Ma-Fey-To, (1947), "Davanın Ruhu", **Büyük Doğu**, Yıl:2, Sayı: 59.

Mardin, Ş., (1991), **Türkiye'de Toplum ve Siyaset**, (der. M. Türköne, T. Önder) İstanbul, İletişim Yayınları.

Mardin, Ş., (2011), **Türkiye'de İslam ve Sekülarizm**, İstanbul, İletişim Yayınları.

Mardin, Ş., (2015), **Bediüzzaman Said Nursi Olayı**, (çev. M. Çulhaoğlu) İstanbul, İletişim Yayınları.

Marguiles, R., (2004), "Yahudi Düşmanlığı ve İslam /Arap Düşmanlığı", **Birikim**, Sayı: 184, s. 45-48.

Mengüşoğlu, M.Ö., (2017), **Mağrur Öfke: Necip Fazıl, Alelade Bir Figür Değil Resmin Tamamı**, İstanbul, Okur Kitaplığı Yayınevi.

Meydan, S., (2009), **Atatürk ile Allah Arasında**, İstanbul, İnkılap Kitabevi.

Mirzabeyoğlu, S. (1979), "Akıncı Güç Çevresinde", **Akıncı Güç**, Yıl:1, Sayı:1.

Mirzabeyoğlu, S. (1993), **İdeolocya ve İhtilal, Kavganın İçinden**, İstanbul, İbda Yayınları.

Mirzabeyoğlu, S., (1989), **Necip Fazıl'la Başbaşa, İntiba ve İlham**, İstanbul, İbda Yayınları.

Mirzabeyoğlu, S., (2015), **Başyücelik Devleti**, İstanbul, İbda Yayınları.

Miyasoğlu, M., (1983), "Gaiblerden Bir Ses", **Mavera**, S. 80-81-82, s. 52-55.

Miyasoğlu, M., (1983), "Necip Fazıl'ın Dehası", **Türk Edebiyatı**, S.117, s.62-63.

Miyasoğlu, M., (1999), **Necip Fazıl Kısakürek**, Ankara, Akçağ Yayınları.

Mu-Fey-To, (1947), "Yardım", **Büyük Doğu**, Yıl:2, Sayı: 64.

Muhbir, (1946), "Komünistler", **Büyük Doğu**, Yıl:2, Sayı: 58.

Muhbir, (1947), "Seni İstemiyorum", **Büyük Doğu**, Yıl:2, Sayı: 59.

Müftüoğlu M., (1949), "Türkçü ve Dönme", **Büyük Doğu**, Yıl:5, Sayı: 7.

Münir H., (1941), "İddialı Sanatkâr Necip Fazıl Kısakürek Anlatıyor", **Yedigün**, Yıl: 9, Sayı: 437, s. 5-7.

Nadi, N., (1985), **Perde Aralığından**, İstanbul, Cumhuriyet Yayınları.

Nazif N., (1946), "Politika", **Büyük Doğu**, Yıl:1, Sayı: 22.

Nazif, N., (1944), "Halkevlerimiz", **Büyük Doğu**, Yıl:1, Sayı:26.

Nazif, N., (1946), "Nizamname ve Tatbikatı", **Büyük Doğu**, Yıl:1, Sayı: 20.

Necip Fazıl, (1971), "Cerrahi Müdahale", **Büyük Doğu**, Yıl: 28, Sayı: 7.

Necip Fazıl, (1971), "Mübarek Kılıç", **Büyük Doğu**, Yıl: 28, Sayı: 7.

Ne .Fe. Ka., (1944), "Niçin, Niçin, Niçin", **Büyük Doğu**, Yıl:1, Sayı:22.

Nf-Fa, (1944), "İki Taraflı Oyun", **Büyük Doğu**, Yıl 1, Sayı 25.

Nietzsche, F., (1984), **Böyle Buyurdu Zerdüşt**, (çev. T. Oflazoğlu), İstanbul, Cem Yayınevi.

Okay, M.O., (2005), "İnsan, Sanatçı /Şair ve Düşünür Olarak Bir Necip Fazıl Kısakürek Portresi," **Hece**, Yıl: 9, Sayı: 97, s. 8-15.

Oran, B., (2001), **Türk Dış Politikası, Kurtuluş Savaşından Bugüne Olgular, Belgeler, Yorumlar**, Cilt 1, İstanbul, İletişim Yayınları.

Ortaylı, İ., (2005), "Millet", **TDV İslam Ansiklopedisi**, Cilt: 30, s. 66-70.

Ortaylı, İ., (2009), **Osmanlı'da Milletler ve Diplomasi**, İstanbul, Türkiye İş Bankası Yayınları.

Ortaylı, İ., (2016), **İmparatorluğun En Uzun Yüzyılı**, İstanbul, Timaş Yayınları.

Oruç, A., (1950), "CHP Adliyesi", **Büyük Doğu**, Yıl:6, Sayı: 39.

Öner, K., (1948), "İstifa Mektubu", **Büyük Doğu**, Yıl:2, Sayı: 78.

Örtülü Ödenek Davası: "Necip Fazıl Kısakürek'in Başbakan Adnan Menderes'e Yazdığı Talep Mektupları", (1954), **Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivleri**, Yer No: 175-531-5.

Öymen, A., (2008) , **Öfkeli Yıllar**, İstanbul, Doğan Egmont Yayıncılık.

Özdenören, R., (1983), "Kişiliği Üzerine Notlar", **Mavera**, S. 80-81-82, s. 19-46.

Özek, Ç., (1968), **100 Soruda Türkiye'de Gerici Akımlar**, İstanbul, Gerçek Yayınevi.

Özkök, M., (1946), "Plaj", **Büyük Doğu**, Yıl:1, Sayı:45.

Öztürk, O., Topaloğlu, B., (1975), **Cumhuriyet Devrinde Yayınlanan İslami Eserler Bibliyografyası**, Ankara, Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları.

Paker, M., (2004), "Bir Irkçılık Madalyonunun İki Yüzü: Siyonizm ve Antisemitizm", **Birikim**, Sayı: 184, s.25-30.

Pamuk, Ş. (1988), "Balta Limanı Ticaret Anlaşması", **Tarih ve Toplum**, S.60, s. 38-41.

Parlak, İ., (2015),"Kimliğin İnşası, Ötekinin İcadı ve Şeytanlaştırma", içinde **Ötekinin Var Olma Sancısı**, (edt. İsmet Parlak), İstanbul, Dora Yayınları.

Prison Notebooks of Antonio Gramsci, (ed. H. Quintin, S. G. Nowell), New York, International Publishers, 1992.

Prof. H.H., (1948), "Masonluk ve Bütün Ruhu", **Büyük Doğu**, Yıl:2, Sayı: 76.

Prof. Ş.Ü., (1949), "Bizde Masonluk", **Büyük Doğu**, Yıl:5, Sayı: 5.

Prof. Ş.Ü., (1949), "Masonluğun İç Yüzü", **Büyük Doğu**, Yıl:5, Sayı:10.

Prof. Ş.Ü., (1949), "Sahte Ölüler", **Büyük Doğu**, Yıl:5, Sayı: 6.

Prof. Ş.Ü., (1949), "Türk ! Masonları ve Masonluğu", **Büyük Doğu**, Yıl:5, Sayı:4.

Prof. Ş.Ü., (1949), "Ve Masonluk", **Büyük Doğu**, Yıl:5, Sayı:3.

Prof. Ş.Ü., (1949), "Yahudi Hululü", **Büyük Doğu**, Yıl:5, Sayı:2.

Prof. Ş.Ü., (1950), "Bediüzzaman Said-ül Nursi Hazretlerinin Hayat ve Eseri", **Büyük Doğu**, Yıl:6, Sayı: 33.

Prof. Ş.Ü., (1951), "Gazetelerin Geçit Resmi", **Büyük Doğu**, Yıl:7, Sayı: 54.

R.T. (1950), "İsmet İnönü Destanıdır", **Büyük Doğu**, Yıl:6, Sayı: 29.

Ransome, P., (2010), **Antonio Gramsci Yeni Bir Giriş**, (çev. A. İ. Başgül), Ankara, Dipnot Yayınları.

Ronnie, M., Yıldızoğlu, E., (1987), "Tarımsal Değişim: 1923-70" içinde **Geçiş Sürecinde Türkiye, (**der**.** İ. C. Schick, E. Tonak), İstanbul, Belge Yayınları, s. 286-301.

Safa, P., (1976), **Din, İnkılap, İrtica**, İstanbul, Ötüken Yayınevi.

Safa, P., (1996), **Türk İnkılabına Bakışlar**, Ankara, Atatürk Araştırma Merkezi.

Scheler, M., (2004), **Hınç**, (çev. A.Yılmaz), İstanbul, Kanat Yayınları.

Schick, I., Tonak, E. A., (1987), "Uluslararası Boyut: Ticaret, Yardım ve Borçlanma", içinde **Geçiş Sürecinde Türkiye**, (ed. I. Schick, E. A. Tonak), İstanbul, Belge Yayınları, s. 349-399.

Serdengeçti O. Y., (1950), "Yükselen Bir Nesli Nasıl Mahvettiler", **Büyük Doğu**, Yıl:6, Sayı: 21.

Serdengeçti O.Y., (1951), "Gazetelerimiz", **Büyük Doğu**, Yıl:7, Sayı: 55.

Serdengeçti O.Y., (1952), "Kara Kitap Bir Devrin Yüz Karası", **Büyük Doğu**, Yıl:9, Sayı: 1.

Sertel, S., (1969), **Roman Gibi**, İstanbul, Ant Yayınları.

Sertel, Z., (2000), **Hatırladıklarım**, İstanbul, Remzi Kitabevi.

Sever, A., (1997), **Soğuk Savaş Kuşatmasında Türkiye, Batı ve Ortadoğu**, İstanbul, Boyut Yayıncılık.

Shills, E., (2002), "Merkez ve Çevre", (çev. Y. Z. Çelikkaya), **Türkiye Günlüğü**, Sayı: 70, s. 14-18.

Sitembölükbaşı, Ş., (1995), **Türkiye'de İslamın Yeniden İnkişafı (1950-1960)**, Ankara, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları.

S. M. E., (1959), **Büyük Doğu**, Cilt:10, Sayı:1.

Soykan, T. T., (2001), "Ziya Gökalp ve Hilafet", **Toplumsal Tarih**, Sayı: 87, s.11-15.

Sönmezer, B., (2014), **Necip Fazıl Kısakürek'in Düşünsel Hayatı**, (Yayınlanmamış Doktora Tezi), Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü/Ankara.

Sözcü, (1951), "Büyük Doğu Cemiyeti", **Büyük Doğu**, Yıl:7, Sayı: 45.

Subaşı, N. (2006), "1960 Öncesi İslami Neşriyat: Sindirilme, Tahayyül ve Tefekkür", **Modern Türkiye'de Siyasi Düşünce Tarihi**: **İslamcılık**, Cilt:6, (ed. T. Bora, M. Gültekingil), İstanbul, İletişim Yayınları, s. 217-234.

Şipleme, N., (2016), **Tekbir'in Nizamı Başyücelik Notları**, Konya, Çimke Yayınları.

Taflıoğlu, S., (2013), "İran İslam Cumhuriyeti'nde Egemenlik ve Meşruiyet Kaynağı Velâyet-i Fakih", **SBF**, Cilt:48, No:3, 2013, s. 95-112.

Taşkın, Y. (2006), "Muhafazakâr Bir Proje Olarak Türk- İslam Sentezi", içinde **Modern Türkiye'de Siyasi Düşünce: Muhafazakârlık**, Cilt:5, (edt. T. Bora, M. Gültekingil), İstanbul, İletişim Yayınları, s. 381-384.

TBMM Albümü 1920-2010, Cilt: 1, Ankara, Gökçe Ofset.

Tellal, E., (1999), **SSCB-Türkiye İlişkileri**, Ankara, Mülkiyeliler Birliği Vakfı Yayınları.

Tevfik, R., (1947), "Sultan Hamid'in Ruhaniyetinden İstimdat", **Büyük Doğu**, Yıl: 2, Sayı: 65.

Tezel, Y., (2015), **Cumhuriyet Döneminin İktisadi Tarihi (1929-1950)**, İstanbul, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.

Therborn, G., (2008), **İktidarın İdeolojisi İdeolojinin İktidarı,** (çev. İ. Cüre), İstanbul, Dipnot Yayınları.

Thompson, J. B., (2013), **İdeoloji ve Modern Kültür**, (çev. İ. Çetin), Ankara, Dipnot Yayınları.

Timuroğlu, V., (1991),**Yazınımızdan Portreler**, Ankara, Başak Yayınları.

Toprak, Z., (1985), "1909 Cemiyetler Kanunu", **Tanzimattan Cumhuriyete Türkiye Ansiklopedisi**, Cilt 1, s. 205-208.

Toprak, Z., (2012), **Türkiye'de Milli İktisat 1908-1918**, İstanbul, Doğan Kitap.

Tunaya, T. Z., (1952), **Türkiye'de Siyasi Partiler**, İstanbul, Doğan Kardeş Yayınları.

Tunaya, T. Z., (1998), **İslamcılık Cereyanı**, Cilt 1- 2- 3, İstanbul, Yenigün Haber Ajansı Basın ve Yayıncılık A. Ş.

Tunçay, M., (1984-1985), "İnönü'nün Kadro'daki Yazısı", **Yapıt**, s.7-8.

Turan, İ., (1983), **İsmet İnönü Konuşma, Demeç, Makale, Mesaj ve Söyleşileri 1944-1950**, Ankara, İnönü Vakfı Yayınları.

Türksever, M. A., (1949), "Fenerle Arıyoruz", **Büyük Doğu,** Yıl:5, Sayı: 3.

Uçman, A., (2015), "Necip Fazıl'ın Yayımladığı Dergiler", içinde **Necip Fazıl Kitabı**, (ed. A. Öz, İ. Kara, A. Ertuğrul), İstanbul, Zeytinburnu Belediyesi Kültür Yayınları, s.83-91.

Uran, H. (2007), **Meşrutiyet, Tek Parti, Çok Parti Hatıralarım (1908-1950)**, İstanbul, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.

Urgan, M., (2005), **Bir Dinazorun Anıları**, İstanbul, Yapı Kredi Yayınları.

Us, A. (1966), **Asım Us'un Hatıra Notları**, İstanbul, Vakit Matbaası.

Ustaoğlu, H. F., (1952, 12 Eylül), "İnkılap Sefalete Değil, Saadete Ulaştırmalı", **Büyük Cihad**.

Üç yıldız, (1943), "Meseleler Dünyasından Uzakta", **Büyük Doğu**, Yıl:1, Sayı:4.

Ülken, H. Z., (1966), **Türkiye'de Çağdaş Düşünce Tarihi**, Cilt:2, Konya, Selçuk Yayınları.

Üstün, İ. S., (2013), "Velâyet-i Fakih", **TDV İslam Ansiklopedisi**, Cilt: 43, s. 19-22.

Üzmez, H. (1984), "Necip Fazıl Kısakürek", **Kriter**, Sayı: 42, s. 28-31.

Üzmez, H., (1977), **Çilenin Böylesi**, Ankara, Nevzat Yayınevi, 1977.

Üzmez, H., (2001), **Şu Bizimkiler**, İstanbul, Timaş Yayınları, 2001.

Vâiz, (1951), "Hangi Millettensin Sualine Cevap", **Büyük Doğu**, Yıl:7, Sayı: 55.

Vandemir, B., (1962), **Biz Ne İdik, Ne Olduk, Ne Olacağız, 1905- 1962**.

Yalman, A. E., (1970), **Yakın Tarihte Gördüklerim ve Geçirdiklerim**, Cilt 4, İstanbul, Rey Yayınları.

Yerasimos, S., (1977), **Azgelişmişlik Sürecinde Türkiye**, Cilt:3, İstanbul, Gözlem Yayınları.

Yücekök, A., (1971), **Türkiye'de Örgütlenmiş Dinin Sosyo-Ekonomik Tabanı 1946-1968**, Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Yayınları, Sevinç Matbaası.

Zapsu, A., (1949), "Said-ül Nursi- Bediüzzaman- Ne Olacak", **Büyük Doğu**, Yıl:5, Sayı: 4.

Zapsu, A., (1950), "Soma Vesaire", **Büyük Doğu**, Yıl:6, Sayı: 36.

Zapsu, A., (1951), Büyük Doğu Cemiyeti, **Büyük Doğu**, Yıl:7, Sayı: 43.

Zarifoğlu, M.S., (1983), "Tanımak", **Mavera**, Sayı: 80-81-82, s. 187-189.

Zingal, E., (1983), "Dâhiler Dâhisinin Ardından", **Türk Edebiyatı**, Sayı: 117, s.63.

ELEKTRONİK KAYNAKLAR

"1876 Kanun-i Esasi'si", Erişim Adresi: http://www.anayasa.gen.tr/1876ke.htm

"1881 Sayılı Matbuat Kanunu", (1931), **Resmi Gazete**, Erişim Adresi: http://www.resmigazete.gov.tr/arsiv/1867.pdf

"3512 Sayılı Cemiyetler Kanunu" (1938), **Resmi Gazete**, Erişim Adresi: http://www.resmigazete.gov.tr/arsiv/3959.pdf

"3518 Sayılı Matbuat Kanununun Bazı Maddelerini Değiştiren Kanun", (1938), **Resmi Gazete**, Erişim Adresi: http://www.resmigazete.gov.tr/arsiv/3960.pdf

"9 Işık Nedir", Erişim Adresi: https://www.ulkucudunya.com/index.php?kod=83&page=kitap-icerik-detay

"Abdürrahim Zapsu", Erişim Adresi: https://www.biyografya.com/biyografi/4874,

"Baş kesmek", Erişim Adresi: https://islamansiklopedisi.org.tr/bas-kesmek.

"CHP 1935 Programı", **TBMM Kütüphanesi Açık Erişim Sistemi**, Erişim Adresi: https://acikerisim.tbmm.gov.tr/xmlui/bitstream/handle/11543/549/197000602.pdf?sequence=1&isAllowed=y,

"CHP Programı 1935", **TBMM Kütüphanesi Açık Erişim Sistemi**, Erişim Adresi: https://acikerisim.tbmm.gov.tr/xmlui/handle/11543/549

"Çile", **TDV İslam Ansiklopedisi**, Erişim Adresi: https://islamansiklopedisi.org.tr/cile--tasavvuf.

"Demokrat Parti Programı 1946", **TBMM Kütüphanesi Açık Erişim Sistemi**, Erişim Adresi: https://acikerisim.tbmm.gov.tr/xmlui/handle/11543/917

"Hak", **TDV İslam Ansiklopedisi**, Erişim Adresi: https://islamansiklopedisi.org.tr/arama/?q=hak&p=m.

"İhvan Yetkilisi Kürt Profesör Atatürk ve Necip Fazıl'a Dair Bilinmeyen Sırrı Açıkladı", (2019), **Haksöz Haber**, Erişim Adresi: https://www.haksozhaber.net/ihvan-yetkilisi-kurt-profesor-ataturk-ve-necip-fazila-dair-bilinmeyen-sirri-acikladi-111958h.htm

"Kaçgöç", **Türk Dil Kurumu Sözlük**, Erişim Adresi: http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_gts&arama=gts&guid=TDK.GTS.5bbf40c5f36316.03846845

"Kısas", **TDV İslam Ansiklopedisi**, Erişim Adresi: https://islamansiklopedisi.org.tr/arama/?q=kısas&p=m.

"Küfür", **TDV İslam Ansiklopedisi**, Erişim Adresi: https://islamansiklopedisi.org.tr/arama/?q=küfür&p=m

"Maide Suresi", **Diyanet İşleri Başkanlığı**, Erişim Adresi: https://kuran.diyanet.gov.tr/tefsir/sure/5-maide-suresi.

"Matbuat Kanunu'nun 50. Maddesi", (1944), https://www.tbmm.gov.tr/tutanaklar/KANUNLAR_KARARLAR/kanuntbmmc010/kanuntbmmc010/kanuntbmmc01001881.pdf.

"Millet Partisi Programı", **TBMM Kütüphanesi Açık Erişim Sistemi**, Erişim Adresi: https://acikerisim.tbmm.gov.tr/xmlui/bitstream/handle/11543/671/197600415_1967.pdf?sequence=1&isAllowed=y

"Necip Fazıl", Erişim Adresi: https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp.

"Put Adam Kitabına Soruşturma", (2019), **T24,** Erişim Adresi: https://t24.com.tr/haber/put-adam-kitabina-sorusturma-dagitim-ve-satisi-yasaklandi,836041,

"Şura", **TDV İslam Ansiklopedisi**, Erişim Adresi: https://islamansiklopedisi.org.tr/sura.

"Tebliğ", TDV **İslam Ansiklopedisi**, Erişim Adresi: http://www.islamansiklopedisi.info

"Türk Ceza Kanunu'nun Bazı Maddelerinin Değiştirilmesi Hakkında Kanun", **T.C. Resmi Gazete**, Erişim Adresi: https://www.resmigazete.gov.tr/arsiv/7234.pdf.

"Ülü'l Emr", **TDV İslam Ansiklopedisi**, Erişim Adresi: https://islamansiklopedisi.org.tr/ulul-emr

"Ümmet", **TDV İslam Ansiklopedisi**, Erişim Adresi: https://islamansiklopedisi.org.tr/ummet

"Yeni Türkiye Sloganı", **haberler.com**, Erişim Adresi: https://www.haberler.com/erdogan-in-yeni-slogani-yeni-turkiye-yolunda-6248744-haberi/,

Bardakçı, M., (2018), "Mustafa Kemal Paşa'nın Elyazısı ile Türkiye'nin İlk Resmi Komünist Partisi'nin Kuruluş Talimatı", https://www.haberturk.com/mustafa-kemal-pasanin-elyazisi-ile-turkiyenin-ilk-resm-komunist-partisinin-kurulus-talimati-1785966,

Eski Bir Türk Subayı, (2013), **Put Adam, Mustafa Kemal'in Hayatı ve Devlet**, (tercüme: A. Abdurrahman), Ürdün, El Ehliye Matbaası, Erişim Adresi:

http://mybook4u.com/2012-08-05-09-53-39/المترجمة-العالمية-الكتب/download/1506-الصنم-الرجل-رواية-اونلاين-وقراءة-مجانا-تحميل-pdf

Kısakürek, N. F., (***), “Kadın Bacakları”, Erişim Adresi: https://www.antoloji.com/kadin-bacaklari-siiri/

Kısakürek, N. F., (1964), “Utansın”, Erişim Adresi: https://www.antoloji.com/utansin-3-siiri/

Koç, A., “Argoda Kadın”, **Türk Kültüründe Argo**, (edt. E. Gürsoy Naskali, G. Sağol), Türkistan ve Azerbaycan Araştırma Merkezi Yayını, Erişim Adresi: http://turkoloji.cu.edu.tr/YENI%20TURK%20DILI/aylin_koc_argoda_kadin.pdf .

Timur T. (2012), “Necip Fazıl Kısakürek, İslam İnkılabı ve AKP”, **politez.com**, Erişim Adresi:https://www.politez.com/detail/endiseli-/716/necip-fazil-kisakurek-islam-inkilabi-ve-akp

GÖRÜŞME

Op. Dr. Fatoş Betül Sevgican- Kadın Hastalıkları ve Doğum Uzmanı- TBMM Devlet Hastanesi- Görüşme Tarihi: 17 Ocak 2017.

EKLER

Ek-1. *Büyük Doğu* Dergisi Kapağında Yer Alan Atatürk Fotoğrafı- 12 Kasım 1943.

Ek-2. *Büyük Doğu* Dergisinde Yayımlanan Atatürk Fotoğrafı- 10 Mart 1944.

Geçmişten YAPRAKLAR

YİNE İNGİLİZ DOSTLUGU

Reşat Ekrem KOÇU

Üçüncü Sultan Murat devrinde, (Vilyam Harebone) un ikinci sefaretinde idi ki, İngiliz elçisine bir ticaret muahedesi demek olan 1583 tarihli bir Nişanı Hümayun verilmişti. Hindistan yolu üzerinde, İskenderiyede, Fransız ve Venedik tüccarlarının ikameti için ayrı ayrı hanlar tahsis edilmişti. İngilizler, Türkiyenin Venedik ile harp halinde bulunmasından çıkan fırsatı kaçırmadılar. 1585 de Mısır ve İskenderiye Kadılarile Mısır valisine hitaben yazdırttıkları birer Hükmü Hümayun ile, Venediklilere tahsis edilmiş olan hanı kendilerine verdirttiler. Artık kıraliçe (Elizabet) in her ricası Üçüncü Murat tarafından derhal yerine getiriliyordu. Ayni yıl içinde idi; iki hükümdarın arasındaki dostluğu bozabilecek bir hâdise oldu: Trablusgarp korsanları bir İngiliz gemisini tuttular. İçinde 7000 altın kıymetinde kadife ile sair kıymetli eşyayı müsadere ettiler. Geminin yolcu ve müretteb atını da harp esiri sayarak zindana attılar; yahut gemilerinde küreğe çaktılar.

İstanbuldaki İngiliz elçisi Babıâliye müracaat ederek, İngilizlerin serbest bırakılmasını, zaptedilen gemi ile hamulesinin de iade edilmesini rica etti. Üçüdcü Murat, o sırada Trablusgarp Beylerbeyi bulunan Sokullu Mehmet paşanın oğlu Hasan paşaya şiddetli bir hüküm yazdı ve İngiltere kıraliçesinin ricasının derhal yerine getirilmesini emretti. Hasan paşa bu hükme ehemmiyet vermedi, hükmü getiren Mehmet çavuşa:

— «Mazul olacağımı dahi bilsem kâfir itlâk itmezem ve gemilerin her kande bulursam alırım...»

Dedi. Bunun üzerine çok ağır bir lisan ile ikinci bir emir geldi. Padişah büyük vezirin oğluna ve kendisinin namlı bir valisine şöyle hitap ediyordu:

«Trablusgarp Beylerbeyi Hüsnü paşaya hüküm ki:

«.... Bu husus görülmek için emri-şerif verilmiş iken amel etmeyip ihmal eylediğin ecilden, mes'ul olmak değil, belki azil ve hakarete müstahak olmuşsundur.»

Üçüncü Murat Hüsnü paşaya bu hükmü gönderirken, Kraliçe (Elizabet)e de bir name yazarak gönlünü aldı:

«... Mabeynimizde vaki olan sulhü salâh ve ahdü âmân ilâ inkirazü zaman halelpezir olmayup, gereği gibi riayet ve siyanet olunup, memaliki mahrusemizde sizin bezirganlarınıza bir ferd dahlü tecavüz etmeyüp, hilâfı sulhü salâh ve mugayiri ahdü âmân vazı eyleyenlerin haklarından gelinir. Siz dahi ana göre süddei sidre misali padişahanemize olan sadakat ve ihlâsa sâbit ve kaim olmak babında envai mesaii cemile ve asarı celilemüz zuhura getirüle. Fî. 20 Cemaziyülevvel 994 (1585)».

Türk-İngiliz dostluğu daha başlangıcında süratle inkişaf ediyordu. 1593 de Kraliçe (Elizabet)in İstanbula yolladığı yeni bir sefir, yalnız ticarî menfaatlerin temini ve Türkiye ile bir dostluk tesisi için değil, her iki devletin Akdenizde ve Atlas Okyanusunda müşterek düşmanı olan İspanya'ya karşı siyasî bir anlaşma yapmağa, bir ittifak muahedesi aktetmeğe geliyordu.

(Sör Edvard Barton) adını taşıyan bu elçinin İstanbul'a girişini, o devri görmüş, yaşamış olan Selânikli Mustafa efenei, Tarihinde şöyle naklediyor:

«Vilâyeti cezirei İngiltere ki, üç bin yedi yüz mil bir deryaya, Halici Kostantani'yeden baiddir, hâkimesi olan avret, mülkü mevrusuna ve devlet ve saltanatına kudreti tamme ile hükmedip ubudiyetnamesi ve elçisi ve pişkeş ve hedayası gelip çekildi. Ol gün galebe divanı olup elçiye kanun üzere ziyafet ve ikram olundu. Gemisi gibi turfa (acaip, görülmemiş) İstanbul limanına gelmemiştir. Üç bin yedi yüz mil deryadan sefer eder ve seksen üç pare hemen top kullanır...»

İngiltere Kraliçesinin şark politikasında çok kıymetli bir yardımcısı olan (Sör Barton), Türk ordusile beraber Avusturya seferine de iştirâk etti. Üçüncü Mehmet'le beraber Haçova meydan muharebesinde bulundu; ve bu seferin dönüşünde İstanbul'da öldü. Heybeli Adada (Aya Yani) manastırı cıvarında gömüldü. Mezar taşında lâtince olarak şu satırlar hâkkolundu:

«Muzaffer İngiltere Kraliçesinin meşhur ve muhterem elçisi (Edvard Barton) Türk İmparotorile beraber Macaristan seferine gitmiş ve muzafferen dönüşünde ölmüştür. Yaşı 30, ruhu şad olsun. 18 Kânunusani 1597.»

Kitabenin altında, İslâm kabir taşlarında olduğu gibi selvi kabartmaları yapılmıştı.

Bu suretle başlayan ve dört yüz yıllık bir mazisi olan Türk-İngiliz dostluğu, bu uzun yılların seyri içinde pek az sekteye uğradı. Bunun en elim safhası da Birinci Cihan Harbi oldu. Fakat İngiltere hükûmetinin çıkarttığı resmî Çanakkale Muharebeleri Tarihçesinin Atatürke takdim edilen nüshasına, İngiltere hükûmeti şu satırları yazmıştı:

«Büyük bir kumandan, asîl bir düşman ve âlicenap bir dost şerefine...»

İngiltere kralı Sekizinci (Edvard)ın 1936 Eylûlü başlarında Türkiyeyi ziyareti, iki büyük milleti yaklaştırmak için çok mühim ve şerefli bir vesile oldu.

GEÇMİŞ ZAMAN OLUR Kİ: *Millî Mücadelenin nur ve iman dolu günlerinde, Atatürk ve arkadaşlarına ait bir ân... Tesadüfün garabetine bakınız ki, resimde sağdan dört kişi şimdi ölü, soldan dört kişi de sağdır.*

Ek-3. Necip Fazıl Kısakürek'in CHP Milletvekili Adaylığı Başvuru Formu- 9 Şubat 1943.

DEVLET ARŞİVLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
CUMHURİYET ARŞİVİ

2232

C. H. P. GENEL SEKRETERLİĞİNE

Yeniden seçilecek olan ..... Mebusluğu için mensup bulunduğum sayın C. H. Partisi adına namzetliğimin konulmasına müsaadelerini saygile dilerim.

İmza

Kısakürek

Mebusluk Talebnamesi

TALİBİN				
	Adı, Soyadı	Necip Fazıl Kısakürek	Esas mesleği	Muharrirlik ve hocalık
	Doğum yeri	İstanbul	İhtisası	Edebiyat ve Fikriyat; ayrıca Bankacılık
	Doğum tarihi	1320	Tahsil derecesi	Yüksek
	İşi - Meşgalesi	Muharrir ve Profesör	Son tahsilini bitirdiği okul	Bahriye mektebi ve Üniversite
	Mebusluğunu istediği vilâyet	Isparta asıl kaydı, İstanbul memleketim...	Diploma No. ve tarihi	[*]
	İkametgâh adresi	İstanbul-Beylerbeyi-Küplüce cad. 54		
	Çalıştığı yer adresi	İstanbul Güzel Sanatlar Akademisi ve SON TELGRAF gazetesi		

Partiye kayıtlı bulunduğu				
	Vilâyeti	İstanbul	Kütük No.	[*]
	Kazası	Eminönü	Kayıt tarihi	1940
	Nahiyesi	Alemdar	Varsa faal vazifesi	Yoktur
	Mahalle veya köyü	Binbirdirek		

Şimdiye kadar bulunduğu memuriyetler, gördüğü fahri hizmetler, Parti teşkilâtı içinde derahte ettiği faal vazifeler.

~~1925 den 1938 e kadar, muhtelif Bankalarda devam eden ve edebî ve fikrî hüviyetime inzimam eden Bankacılık meslegi... Son vazifem Türkiye İş Bankası Müfettişliği... 1938 den bu güne kadar büsbütün fikir ve edebiyat hayatına dönüş, gazetecilik ve hocalık...~~

~~Eserlerim: 4 şiir kitabı, 5 piyes, 3 fikrî ve edebî tetkik mahiyetinde eser, 1 hikâye kitabı, 1 senaryo ve ayrıca muhtelif nikle, fıkra ve yazı ...~~

[*] Şu anda Erzurumda As. Piy. 246o da, yedek subay olarak askerliğimi yaptığım için diploma ve Partideki kaydına ait tarih ve numaralara müracaat ve bunları bildirmek imkânından mahrumum.

HATIRA: Verilecek cevapların, kısa, açık ve okunaklı olması rica olunur.

Ek-4. *Büyük Doğu* Dergisinde Kullanılan Kadın Fotoğrafları- 22 Ekim 1943.

Ek-5. *Büyük Doğu* Dergisinde Kullanılan Kadın Fotoğrafları- 8 Ekim 1943.

Fikir adesesinden

(Çörçil), harp âletleri bakımından, Demokrasyaların, 1943 te ezici bir üstünlüğe ulaşacaklarını söylemişti. Sağda, artık ezici olmayı da aşan bu üstünlüğün bir tezgâhını görüyorsunuz. Aşağıda, suda yüzen kaleler içinde, Avrupa kalesinin istilâsı yolunu açan Demokrasyalar... Soldaki hazin manzara, artık din ve Allah kapısını açık bırakmaya mecbur kalan Sovyet topraklarında bir kilisenin iç görünüşü...

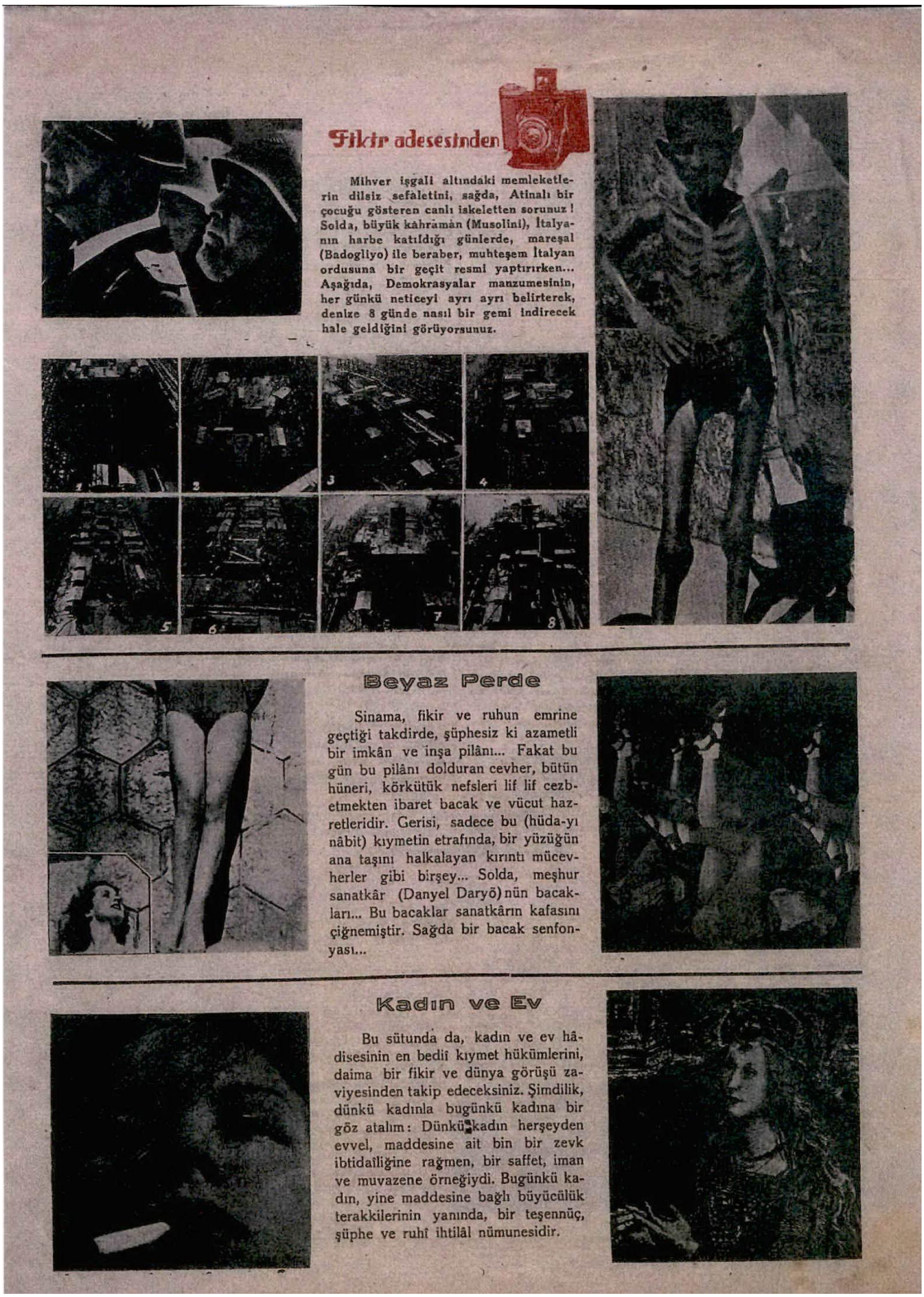
Beyaz perde

(Doroti Lâmur) la (Simon Simon) dan hangisinin sağda ve hangisinin solda bulunduğunu işarete ne hacet! Eğer bunlar birer fikir ve ilim insanı olsaydı, o zaman anlatılabilmeleri için tepeden tırnağa kadar izah edilmeleri icap ederdi. Biri, tropika iklimlerinin yakıcı çıplaklığı, bayıltıcı gözleri ve eritici sesi; öbürü de, yüzde yüz nebatî ve ilcaî Avrupalı genç kızın bütün hususiyetlerile seyirciyi avlamakta mahir, beyaz perdenin bu iki meşhur kahramanını tarif lüzumsuz...

Kadın ve Ev

Yine eski kadınla yeni kadına, sadece hamam ve yıkanma çerçevesinde bir göz atarken, bütün bir ruh ve cemiyet hamuru farkının, en zengin unsurlar halinde, en keskin mukayesesine şahit oluyoruz. Eski kadının hamama giriş tarzında bile, her tedbirden ve her şeyden evvel, kadın olarak, hilkatten güzel olmanın şuur ve imanı vardır. Yeni kadına gelince, onun hamama giriş tarzında bile, başta değil, sonda güzel olmak mecburiyetinin, fen haline getirilmiş müthiş çilesi yaşıyor.

Ek-6. *Büyük Doğu* Dergisinde Kullanılan Kadın Fotoğrafları- 1 Ekim 1943.

Fikir âdesesinden

Mihver işgali altındaki memleketlerin dilsiz sefaletini, sağda, Atinalı bir çocuğu gösteren canlı iskeletten sorunuz! Solda, büyük kahraman (Musolini), İtalyanın harbe katıldığı günlerde, mareşal (Badoglio) ile beraber, muhteşem İtalyan ordusuna bir geçit resmi yaptırırken... Aşağıda, Demokrasyalar manzumesinin, her günkü neticeyi ayrı ayrı belirterek, denize 8 günde nasıl bir gemi indirecek hale geldiğini görüyorsunuz.

Beyaz Perde

Sinama, fikir ve ruhun emrine geçtiği takdirde, şüphesiz ki azametli bir imkân ve inşa pilânı... Fakat bu gün bu pilânı dolduran cevher, bütün hüneri, körkütük nefsleri lif lif cezbetmekten ibaret bacak ve vücut hazretleridir. Gerisi, sadece bu (hüda-yı nâbit) kıymetin etrafında, bir yüzüğün ana taşını halkalayan kırıntı mücevherler gibi birşey... Solda, meşhur sanatkâr (Danyel Daryö)nün bacakları... Bu bacaklar sanatkârın kafasını çiğnemiştir. Sağda bir bacak senfonyası...

Kadın ve Ev

Bu sütunda da, kadın ve ev hâdisesinin en bedii kıymet hükümlerini, daima bir fikir ve dünya görüşü zaviyesinden takip edeceksiniz. Şimdilik, dünkü kadınla bugünkü kadına bir göz atalım: Dünkü kadın herşeyden evvel, maddesine ait bin bir zevk ibtidaîliğine rağmen, bir saffet, iman ve muvazene örneğiydi. Bugünkü kadın, yine maddesine bağlı büyücülük terakkilerinin yanında, bir teşennüç, şüphe ve ruhî ihtilâl nümunesidir.

Ek-7. *Büyük Doğu* Dergisinde Yayımlanan ABD Firmasına Ait Reklam- 5 Mayıs 1944.

LİSAN

LÛGATÇEMİZ

Dilimize girmiş ecnebi kelimeler; ve karşılıklarının ne olması gerektiği :

Afiş	*Aynen almıya ve halk telâffuzuna terketmiye mecbur olduğumuz kelimelerden...*
Afişe	*Teşhir etmek...*
Aforizm	*Aforizma, gahat vecize, hikmet...*

Büyük Doğu

Müessis ve sahibi :
Necip Fazıl KISAKÜREK

U. Neşriyat Müdürü :
Nejat MUHSİNOĞLU

Cağaloğlu, Acımusluk sokağı No. 15

Telefon : 21722

İbrahim Horoz Basımevi

Bir senelik abone : 12 Lira
Altı aylık » : 6 »
Üç aylık » : 3 »

KİTAP

PEYGAMBERİMİZ

Diyanet İşleri Reisliği sicil mümeyyizi Muzaffer Asım Köksal tarafından kaleme alınmış, Hazreti Peygambere ve İslâm Tarihine ait manzum eser... Ankarada basılmış ve Diyanet İşleri Reisliğinin 19 uncu yayın esesi olarak neşredilmiştir. 258 sayfa... Fiyatı yoktur.

— Bittabi!.. Meselâ, bakliyat için %10 kâr haddi tâyin edildi. Faturalara esastan düşülen çuval darası bir taamül olarak yazılmaz. Hammaliye keza... Bunlardan başka çürük çarıklar; ve perakendeci olmak sebebile müşterinin herşeyi seçerek, ayıklıyarak alması ve nihayet bugün 130 kuruşa satın alınan kese kâğıdı... Bunlar görünmiyen, fakat maliyete tesir eden unsurlardır. Bu kâr haddine göre bunları biz cepten ödeyeceğiz. Meselâ 11 kuruşa aldığımız soğanı 12 kuruşa satacağız. Soğanın çürüğü vardır, kabukları soyulur, bir çuvalı da bir ânda satamazsın! Bu hale göre burada bağlanan sermayeyi, çalışan işçiyi ve kendini bununla nasıl besliyeceksin?.. Mamafi bunların hemen göze çarpacağını ve düzeltileceğini tahmin ve temenni ederim.

Matbaanın yolunu tutuyorum. Eğri büğrü sokaklardan geçerken koltuğuna birşeyler almış bir adama rastlıyorum. Konuşmamız neticesinde Karaborsacı olduğunu anlıyorum. Suali soruyorum. Karaborsacı gülüyor:

— (Monşer), ihtikâr yapılan mal zaten faturayla satılmazdı. Binaenaleyh fatura tanziminde gösterilen takyidat ve müşkülât nihayet birçok tüccar ve esnafı faturasız alış verişe teşvik edecek ve bu yüzden bizim meslek yine tahtında oturmıya devam edecek. İnanmazsan git de magazaları gör! Üç gün evvel tıklım tıklım olan yerlerde cinler cirit oynıyor.

Gülmesi kahkahaya döndü, devam etti:

— Bu malları satıldı sanma, bizim saflara geçti. Yine işimiz iştir. Haydi hoşça kal..

Karaborsacının arkasından düşünüyorum:

Yeni kararname ya bu insan müsveddesi, Karaborsacıyı kökünden tasfiye edecek, yahut ihya edecektir. Herşey, esasında doğru bir fikrin, piyasa zaruretlerine ve tatbik sahasına sindirilip sindirilemiyeceğinde toplanıyor.

Nejat MUHSİNOĞLU

EMNİYET SANDIĞI En eski, halk itibar müessesesi

BİR AYDA YABANCI DİL Meşhur Amerikan romancısı (Senkler Lövis), Nobel edebiyat mükâfatı hakkını aldığı zaman derhal bir gramofon plâkı yabancı dil metodu tedarik ederek bir kaç hafta sonra Nobel komitesine teşekkür söylevini fasih bir İsveççe ile vermiş ve dinleyicilerini hayretten hayrete düşürmüştür. Siz de aynı suretle hareket ederek günde yalnız 30 dakika evinizde derse bakmak suretile Fransızca, İngilizce ve Almanca dillerinden birini kolaylıkla öğrenebilirsiniz. İngilterede pek mahdut miktarda getirtilebilmiş olan gramofon plâkı (*Lingaphone*) metodunu İstanbulda Ankara caddesinde Vakit Kitabevinde bulmak, görmek, tecrübe etmek mümkündür. İsteyenlere mufassal broşür gönderilir.

EN MEŞHUR AMERİKAN YAZI MAKİNELERİNİ TEMİN EDEN REMİNGTON FABRİKALARINDA İMAL EDİLMİŞTİR.

YAZI YAZAN yegâne Hesap Makinesi

TAKSİM, ZARP, CEM ve TARH eder

● Halihazırda, Remington Rand, Birleşik Milletler için harp malzemesi imâl etmektedir. Binaenaleyh, otomatik yazı yazan hesap makinelerimizden satın alamayacaksınız. Lâkin, Amerikan ve Türk sulh zamanı âletlerinin denizlerin bir sahilinden diğerine serbest olarak akacağı günler için plânlar hazırlamaktayız. Yazıhaneler için fevkalâde kıymeti haiz olan bu makineler hakkında bir malûmat edinmekliğinizi arzu etmekteyiz.

Bu makineler şimdiye kadar kendi cinsinden imâl olunan makinelerin en mükemmelidir. Kendiliğinden taksim, elektrikle zarp, ve daimî surette zarp, tarh ve cem yapmaktadır— ve bütün bunları yaparken yapılan her bir hesabın kaydını kordelaya çıkarır.

Bütün bunlar yalnız bir makinede yapılmaktadır— doğru hesap yapan ve bunu kontrol eden yegâne makine.

Remington Rand

BUFFALO, N. Y., U. S. A.

Ek-8. *Büyük Doğu* Dergisinde Yayımlanan Rıza Tevfik'in "Sultan Hamid'in Ruhaniyetinden İstimdat" Adlı Şiiri- 30 Mayıs 1947.

İslâm ve İnsan

● *İnsan, neden ve niçin olduğunu, nasıl ve ne olacağını; bu tek sualin biricik cevabını yalnız İslâmda bulur.*

Sultan Hamid'in

Ruhaniyetinden İstimdat

Nerdesin, şevketli Sultan Hamid Han,
Feryadım varır mı bârigâhına?
Ölüm uykusundan bir lâhza uyan,
Şu nankör milletin bak günahına!

Tarihler ismini andığı zaman,
Sana hak verecek, hey koca Sultan;
Bizdik utanmadan iftira atan
Asrın en siyasî Padişahına!

Divâne sen değil, meğer bizmişiz!
Bir çürük ipliğe hülya dizmişiz!
Sade deli değil, edepsizmişiz!
Tükürdük atalar kalbigâhına.

Sonra, cinsi bozuk, ahlâkı fena,
Bir sürü türedi, girdi meydana.
Nerden çıktı bunca veledi zina?
Yuh olsun bunların ham ervahına!

Bunlar halkı didik didik ettiler,
Katliâma kadar sürüp gittiler.
Saçak öpmeyenler secde ettiler,
Birâ[illegible] pis külâhına.
(Enver ve Cemal)
(Mustafa Kemal)
Bugün varsa yoksa . . . . . .
Şöhretine herkes fuzuli dellâl,
Âlemi mânada bak da ibret al
Uğursuz talihin şu kemrahına!

Haddi yok, açlıkla derde girenin,
Sehpayı kazaya boyun verenin.
Lânet ile anılan cebabirenin,
Bu, rahmet okuttu en küstahına.

Milliyet dâvası fıska büründü,
Ridayı diyanet yerde süründü;
Türkün ruhu zorla âsî göründü,
Hem Peygamberine, hem Allahına...

Rıza Tevfik

Yukarıdaki manzume, Rıza Tevfik'in, bundan 15 - 20 yıl evvel kaleme alıp sığınağı olan yabancı ülkede neşrettiği ve ana vatanda kimsenin bilmediği müthiş bir şiirinden birkaç parçadır. Ana vatan sınırları içinde intişar etmemiş olan bu şiiri ilk defa olarak umumî vicdana takdim ederken, duyduğumuz zevk ve zafer duygusu bir tane değildir:

1 — En genç fikir nesli biz olduğumuza göre, Abdülhamit devrini ne şahsî bir menfaat, ne de şahsî bir garazla mütaala etmemize imkân bulunmadan sırf öz ilim ve saf hakikat adına ortaya attığımız "Abdülhamit devrinin ve Abdülhamid'e ait şahsiyetin baştan başa bir siyaset yalanı olarak Meşrutiyetten sonraki nesillere yutturulduğu„ hakkındaki tezimizin tam bir teyide kavuşması; ve üstelik bu teyidin Abdülhamid'e karşı bizzat mücadeleye girişmiş bir şahıstan fışkırıvermesi...

2 — Devirler ve inkılâplar boyu gidişimizin, Meşrutiyet hareketi gibi, Mason localarından eliyle idare edilmiş en sığ ve kısır bir hareket mensubu tarafından bile görülebilmiş olması...

3 — En küçük samimiyet ve hâlisiyet emâresi bir zamanlar neler söylemiş bulunanlara şimdi neler söylettiği hikmeti... Biz, yalnız doğruyu besteleyenlerin elini öpenlerdeniz!

● *İnsan, İslâmda, derinliğine ve yüksekliğine doğru ruhunun, genişliğine ve uzunluğuna doğru da aklının, biri gök ve öbürü yergüzünü donatıcı iki büyük hükümranlık işine memurdur. İnsan, bu memuriyetlerden birinde mâna ve öbüründe madde âleminin anahtarlarını elinde taşıyacak ve bu iki âlemi en büyük saltanatla zapt ve teshir ettikten sonra (solmaz) a, (eskimez) e, (ölmez) e, (geçmez) e ulaşacaktır.*

● *İslâmda ruh ve akıl, insan varlığının ne eksik ve ne fazla, tam ve mükemmel itminan isteyen bu iki temel kutbu; biri dünya ve madde, öbürü de mâvera ve üstün hayat gayesine karşı, değişmez ve kıpırdamaz esaslar etrafında namütenahi derin ve geniş bir hürriyet ifadesiyle, iki, yol gösterici mizana sahiptir: Tasavvuf ve Şeriat... Mücerret hikmetlerinin yeri bu bahis olmayan Şeriat ve Tasavvuf, muhteşem ve ebedî gerçeklik sarayının, insanoğluna mahsus iç ve dış pilânından başka bir şey değildir.*

● *İslâmda insana yol, sırlardan ve sistemlerden hiçbirinin yanaşamadığı şekilde ve kulluğun en üstünü halinde, Allah halifeliğine kadar açıktır.*

● *İnsan olduğu için İslâm oldu; ve İslâm olduğu için insan vardır.*

● *Maddî ve mânevî bütün iş şubeleriyle insanoğlunun tek cehdi ölümsüzlüğe ermekse, bunun biricik müteahhidi İslâmdır.*

● *İslâmda insan, hem kangal kangal kemmiyetiyle üstüne düştüğü ve fânî adetler boyunca nefsine devam aradığı dünya ve madde kadrosunda, hem de her ferdi yekpare bir ebediyet ve keyfiyette toplayan mâvera çerçevesinde, ölümsüzlüğün mümessilidir. İslâm, insanın yüzüne şu nurdan satırı yazdı: «Sen ölmeyeceksin!»*

İdeolocya örgüsü — BÜYÜK DOĞU

1001 ÇERÇEVE — **Necip Fazıl KISAKÜREK**

(DÜYUNUUMUMİYE) RUHU

Avrupalı, (Düyunuumumiye)yi kurarken demek istiyordu ki:

— Sizi artık dilediğiniz gibi kazanmak, dilediğiniz gibi harcamakta başıboş bırakamayız! Alacaklarımızı tashil için kaynaklarınıza el atıyor ve tıpkı bir muvazenesize yapıldığı gibi, sizi haer altına alıyoruz! Böylelikle hem borcunuzu öder, hem de iş nasıl yapılır, görürsünüz!

Yabancı tesirler ve medeniyetler karşısında körükörüne teslim olmanın ruhunu ifadede, (Düyunuumumiye) bir şaheserdir. Nüktesi de şudur:

— İraden yok! İrademe teslim ol!

(Düyunuumumiye)yi doğuran maddî bir borçtu, maddî bir takibe uğradı, meydana maddî bir müessese çıktı. Ya kapısında (*Dette publique* - Halk borcu) yaftası olmıyan, manevî (Düyunuumumiye)ler?

İçine millî benlik katılmamış her taklit hareketi, manevî bir (Düyunuumumiye)dir.

Hesapsız, kitapsız hayran olmak tehlikesiz bir iş değil... Hattâ pek tehlikeli... O kadar ki, insanı altından kalkılmaz bir borca sokar, sonra da mübaşir gibi kovalar durur.

(Jön-Türk)ler bir (Düyunuumumiye) nesli, (Edebiyatı Cedide) bir (Düyunuumumiye) edebiyatıdır.

Korkulacak (Düyunuumumiye)ler, fikir (Düyunuumumiye)leridir. Zira kazanca değil, ruha haciz koyarlar.

(Düyunuumumiye)yi resmî ve zahirî pilânda lâğvettik edeli, hususî ve bâtınî pilânda temelleştirmiş bulunuyoruz.

Ya son zamanların Amerikancılık gayretine ne buyurulur?

Çeyrek asırdan beri bütün münakaşalarımızın sınırı, hangi efendiyi seçmemiz gerektiğinden ileriye geçemiyor!

Ek-9. *Vatan* Gazetesi Tarafından Düzenlenen Güzellik Yarışmasının *Büyük Doğu*'da Yer Alan Haberi.

dedi ki:

le etrafındaki milyon larca insan Kremline bakarak ulh içinde yaşamamı za ne zaman izin vereceksiniz?

Groton (Connecticut), 16 Haziran (USİS) — Başkan Truman, Birleşik Amerika tarafından temin edilecek atomik gelişmenin, demokratik ameliyeler ve prensipler altında yaşayan bütün insanlara daha iyi bir yaşayış demek olduğuna kanidir.

Başkan Truman bu görüşünü, dünyanın atomla işleyen ilk denizaltı gemisi U.S.S.

(Arkası: Sa. 5; Sü. 4 te)

AVRAT PAZARI

"Vatan,, satıcılarını takbih ve tel'in yazılarını neşre devam ediyoruz

Avrat pazarlarını takbih ve tel'in eden telgraf ve mektupları almakta devam ediyo-

(Arkası: Sa. 5; Sü. 7 de)

almayan bir hâdise

âzı sendikacılar karşı geldiler!

Pazar günü Tekel Ağaç Sanayii İşçileri Sendikasının yaptığı genel kurul toplantısından sonra, İstanbul Sendikalar Birliği Başkanı Mehmet İnhanlı, asbaşkan Süreyya Birol, Kibrit İşçileri Sendika Başkanı Mehmet Çelemoğlu, Ağaç Sanayii İşçileri Sendikası Başkanı Naci Kurt, Cibali Sigaradan Salih Timurtaş, Ağaç Sanayiinden İdris Sezgin Beyoğluna çıkarak, Tepebaşındaki İzmir Gazinosunda geç vakte kadar rakı içerek kafaları tütsülemişlerdir.

Ek-10. *Büyük Doğu*'da Vatan Gazetesi'ne İlişkin Bir Haber- 28 Temmuz 1952.

VATAN

İĞRİYE İĞRİ - DOĞRUYA DOĞRU

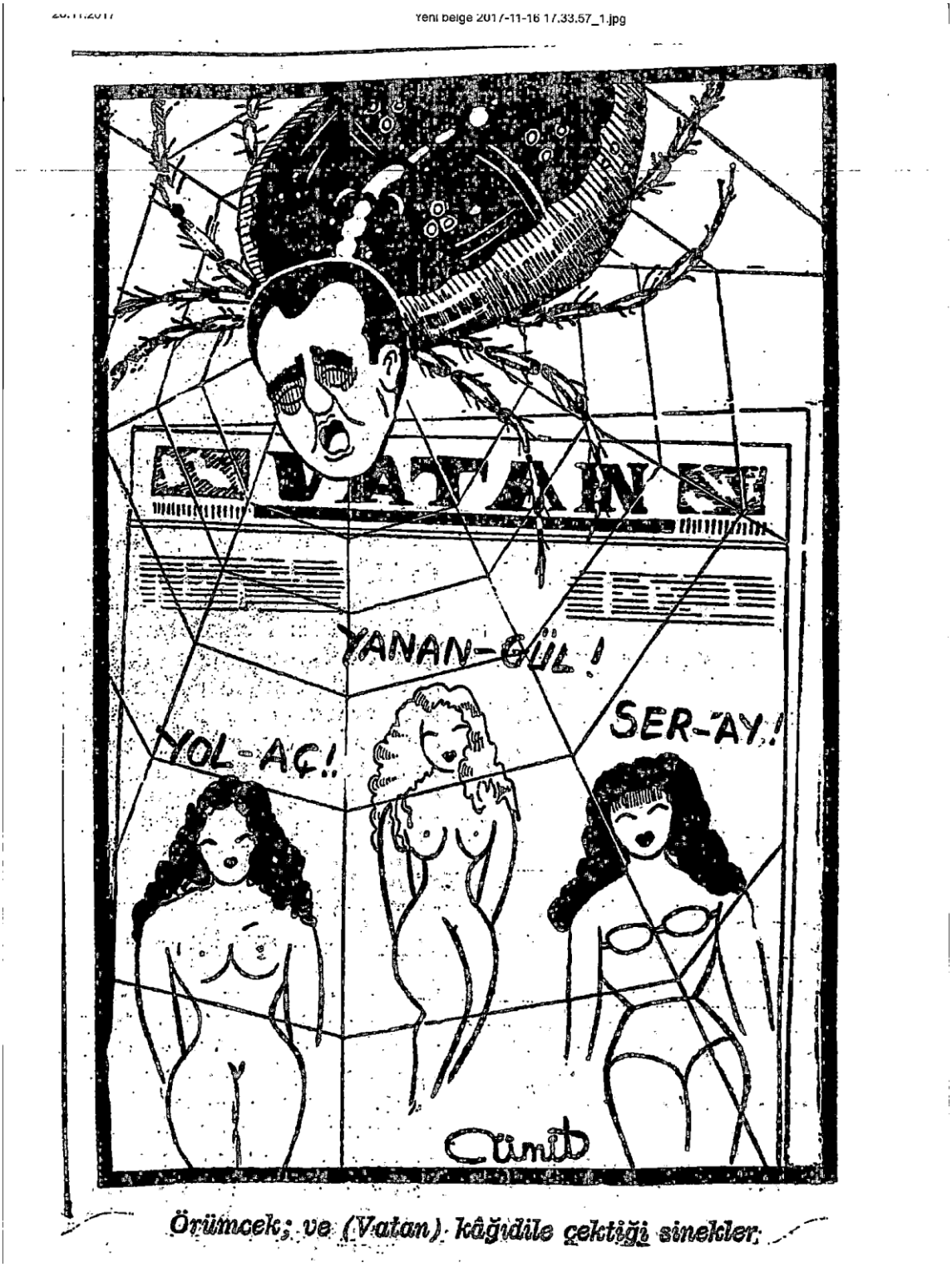
Başmuharrir AHMET EMİN YALMAN

Vatansız Vatan! Bir casusu kullanacak müessese, bu vatanda ancak sen olabilirsin!

"Vatan" isimli, doğrudan doğruya vatansız, vicdansız, insafsız, imansız; insan oğluna mahsus bilcümle haysiyet, iffet, şeref ve ulviyet hissinden mahrum tezvir ve iftira ocağı . . . . . Bir yandan (1) numaralı mukaddesat düşmanı ve vatan haini Nâzım Hikmet Moskofunun müdafii, öbür yandan garp müstemlekecilerinin aylıklı uşağı, âdî ve müleyves ceride . . . . . "Bayan Türkiye" ismini verdirerek milli Türk kılığını bürüyerek, mukaddes Türk sancağına sardırarak Amerikaya sevkettirdiği ve Amerikan neferlerine resmen ve alenen öptürdüğü bir takım cifeler yoliyle, Türk ailesinin harim-i ismetine ve namusuna iftira eden hiyanet merkezi... Allahın milletimize en büyük lûtfu olarak, hâlis Türk bir vücut içinde hâlis Türk bir ruh taşıyan bir Başbakanı, Demokrat Parti içindeki menfi ve Allahsız örneklere ezdirmek isteyen ve sonunda ortaklariyle beraber ezilip pestile dönen sefalet ve denaet tezgâhı . . . . . .

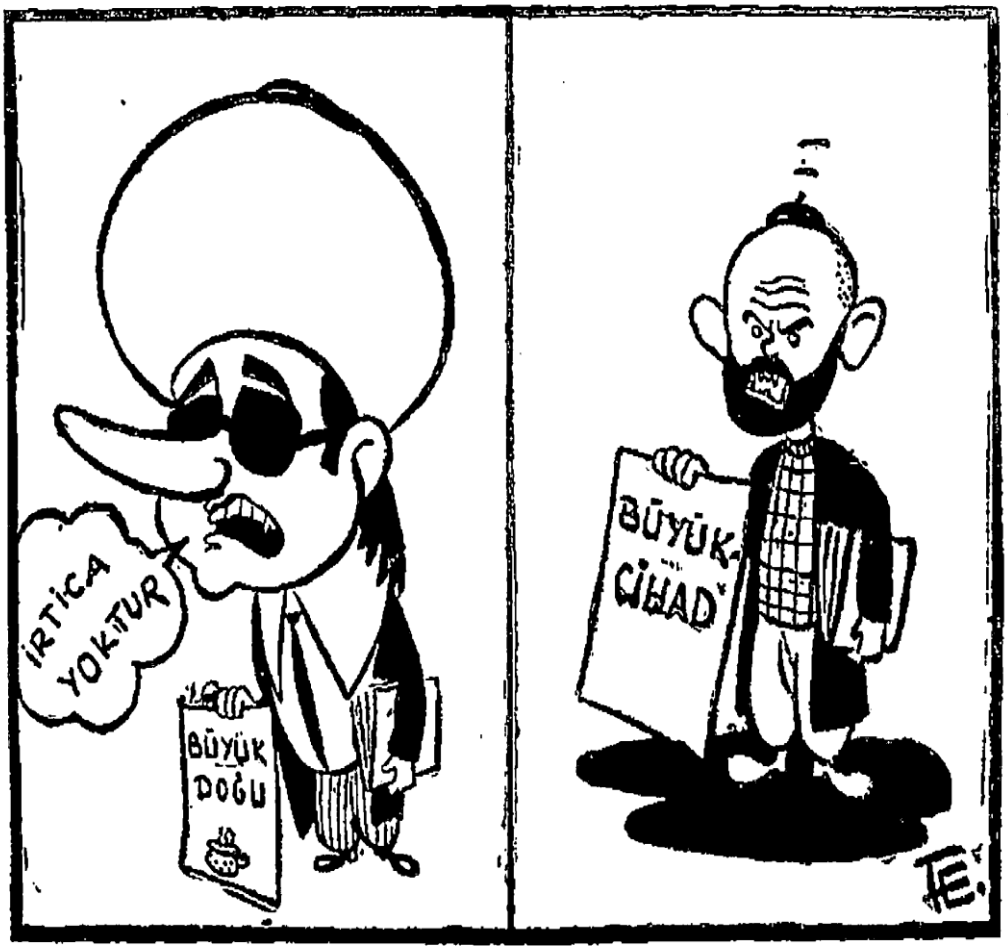
Dünkü nüshasında, bu zamana kadar canlı fikir, keskin hamle ve açık hücum yoliyle cevap veremediği ve utanmadan, sıkılmadan, arlanmadan sustuğu Büyük Doğu"ya karşı, tam da kendi seciyesine denk, erzel ve esfel bir iftirada bulundu: (Arkası Sa. 5, Sü. 2 de)

Ek-11. *Büyük Doğu*'da Yer Alan Ahmet Emin Yalman Haberi- 21 Ağustos 1952**.**

Örümcek; ve (Vatan) kâğıdile çektiği sinekler

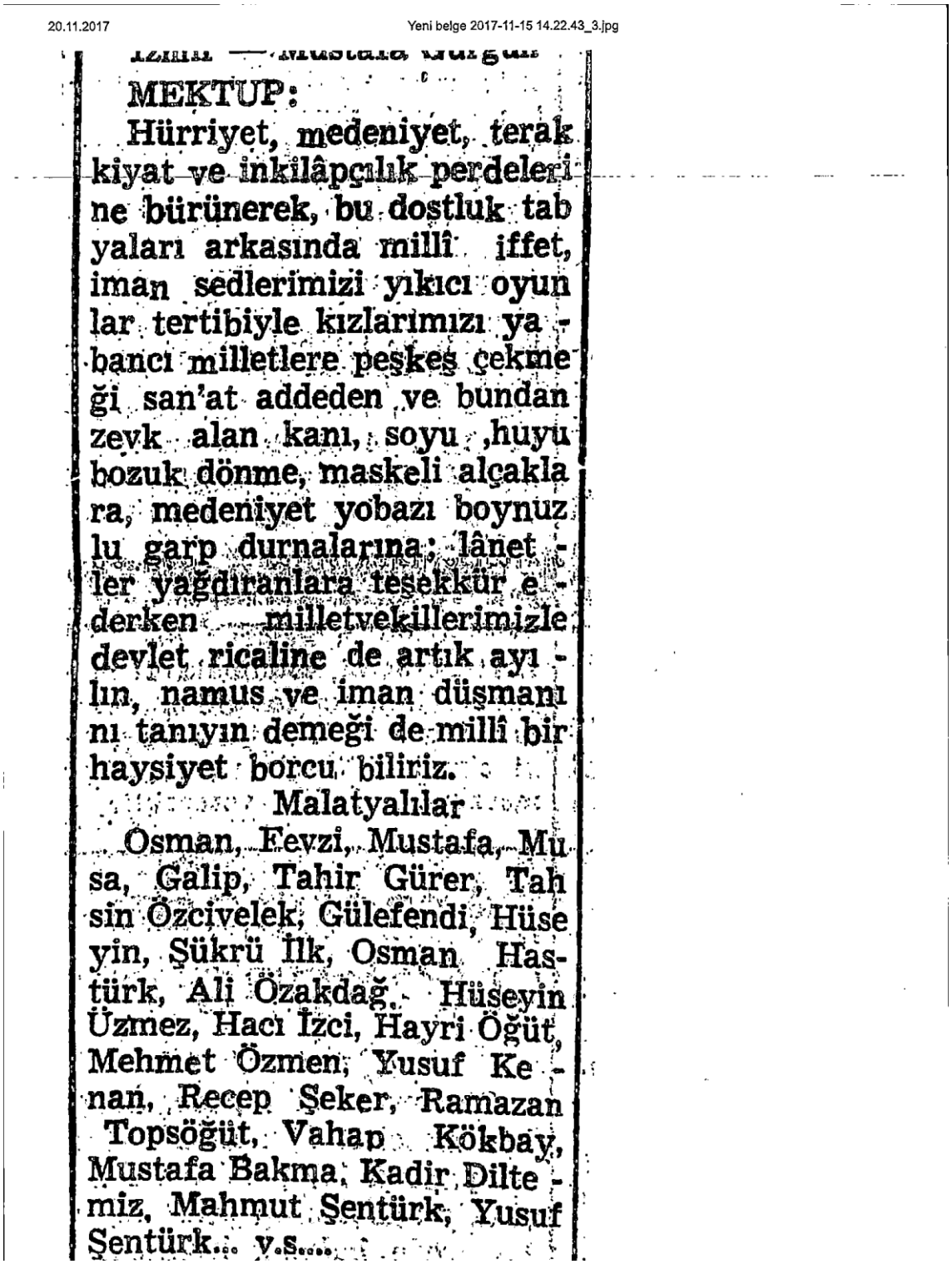
Ek-12. *Ulus* Gazetesinde Yayımlanan Karikatür- 26 Ekim 1952.

Usta.. Oğlu.. — Millet'ten —

Samsun Milletvekili Ustaoğlu'nu n Atatürk aleyhtarlığı güden makalesinden sonra:

Ek-13. *Büyük Doğu*'da Ahmet Emin Yalman'a Düzenlenen Suikast Girişimi Faili Hüseyin Üzmez ve Sanıklardan Bazılarının Adlarıyla Yayımlanan Mektup- 22 Temmuz 1952.

İzmir — Mustafa Durgut

MEKTUP:

Hürriyet, medeniyet, terakkiyat ve inkilâpçılık perdeleri ne bürünerek, bu dostluk tabyaları arkasında millî iffet, iman sedlerimizi yıkıcı oyunlar tertibiyle kızlarımızı yabancı milletlere peşkeş çekmeği san'at addeden ve bundan zevk alan kanı, soyu ,huyu bozuk dönme, maskeli alçaklara, medeniyet yobazı boynuzlu garp durnalarına; lânetler yağdıranlara teşekkür ederken milletvekillerimizle devlet ricaline de artık ayılın, namus ve iman düşmanını tanıyın demeği de millî bir haysiyet borcu biliriz.

Malatyalılar

Osman, Fevzi, Mustafa, Musa, Galip, Tahir Gürer, Tahsin Özcivelek, Gülefendi, Hüseyin, Şükrü İlk, Osman Hastürk, Ali Özakdağ, Hüseyin Üzmez, Hacı İzci, Hayri Öğüt, Mehmet Özmen, Yusuf Kenan, Recep Şeker, Ramazan Topsöğüt, Vahap Kökbay, Mustafa Bakma, Kadir Diltemiz, Mahmut Şentürk, Yusuf Şentürk... v.s....

Ek-14. *Büyük Doğu*'da Yer Alan Fabrika Bacaları ve Cami Minarelerini Gösteren Çizim- 5 Nisan 1946.

Ek-15. Büyük Doğu Cemiyeti'nin Amblemi- 10 Haziran 1949.

Her cuma çıkar Siyasi-edebi Haftalık gazete

BÜYÜK DOĞU

Her yerde 10 krş. Yıllığı 5 lira İLÂN almaz

Sahip. U. Neş. fiilen idare eden Necip Fazıl KISAKÜREK — Telefon: 25332 AKCA Matbaası — HAKKA VE YENİ BİR DÜNYA GÖRÜŞÜNE BAĞLI MÜSLÜMAN TÜRKLERİN GAZETESİ — Çağaloğlu, Türbedar S. No. 18 — İstanbul — Cuma — 10 Haziran 1949 Beşinci yıl — Sayı: 14

Son Moskof Marifeti

Hadisenin en mahrem noktaları; ve içerili, dışarılı düşmanların birbirlerine işareti...

Güzaltanın Rusyadan Getirdiği Sır

Birkaç gün evvel, hemen bütün İstanbul gazeteleri, büyük manşetlerle, bir Türk kuriyesinin, Rusyada, (Sohi) civarında ve trende intihar ettiğini bildiren bir haber neşrettiler. Günlük gazetelerde çıkan ve daima karanlığını muhafaza eden tafsilât malûmdur. Dış İşleri Bakanlığı, bu mevzuda resmi bir tebliğ yayınlamış ve ikinci bir tebliğ daha yayınlayacağını bildirmiştir. Bizim bu satırları makineye teslim ettiğimiz ana kadar ikinci tebliğ ortaya çıkmamıştır.

Biz işin içyüzü hakkında, aşağıdaki tafsilâtı bildiğimizi zannediyoruz:

1 — Rusyada ve peyk memleketlerde kuriye çantası araklama işi, bir âdet hükmündedir. Bu âdet ve usulü bilen demokrasiya memleketleri, prensip bakımından Rusyadaki kuriye postalarını bambaşka tedbirlere müracaat etmek suretile nakledserler.

2 — Şimdiye kadar Rusyada ve peyk memleketlerde Türk kuriyelerine edilen taarruzlar yalnız bundan ibaret de değildir.

3 — Rusya ile en yakın dostluk bağları içinde münasebette bulunduğumuz sıralarda oraya gönderilen ve Rusya hakkında birtakım tetkikler yapan eski (Ulus) basmuharriri Falih Rıfkı Atay, çantası kaybolmak durumuna düşmüş ilk diplomatik pasaport sahiplerinden birisi olmuştur. Falih Rıfkının, Rus steplerinden geçerken, kompartımandaki çantası kaybolmuş ve neden sonra çanta, bazı eksiklerile kendisine iade edilmiştir. Sırası gelince bu mevzu üzerinde de konuşacağız.

4 — Bundan iki sene evvel, Bulgaristanda yine böyle bir kuriyemiz, aynı şekilde bir kaza(!) neticesi olarak, elindeki silâh kendi kendisine ateş almak(!) suretile ölmüştü.

5 — Ve işte bu defa öldürülen Fuat Güzaltan, esas itibarile, Rusya işleri hakkında geniş bilgisi olan, Ruscayı ana dili gibi bilen mütehassıs zatlardan birisiydi. Merhum, birçok defa, kuriyelik vazifesini muvaffakiyetle başarmıştı.

6 — Fuat Güzaltan, kendisini tanıyanlar arasında, bilhassa zekâ ve hafızasile temayüz etmiş, müstesna bir kabiliyetti. Bekârdı. Ege bölgesinde çiftçilik yapan bir erkek kardeşinden başka yakın akrabası yoktur.

7 — Fuat Güzaltan, ağzına içki dokundurmaz, sinirlerine fevkalâde hâkim, askerlik vazifesi sıralarında en yüksek subay kalitesini göstermiş, sağlam iradeli ve seri kararlı bir Türk genci olarak bilinir. Kendisinin askeri sicilinde de her halde bu kayıtların bulunması lâzımdır.

8 — Fuat Güzaltan, içinde bulunduğumuz, azamî derecede mühim ve müşkül şartlar içinde Moskovadan Türkiyeye doğru hareket etmiştir. Taşımakta olduğu çantada mühim evrak bulunması ihtimalini tuhaf bulduruz. Zira, normal olarak, az veya çok ehemmiyeti bulunan çantalar daima çift kuriyeyle taşınır ve herhangi bir tehlikeye karşı tedbir ifade edici şekiller altında nakledilir. Çantanın tek kuriyeyle gönderilmesi, muhtevasının ehemmiyetsizliğine başlıca delildir.

9 — Şimdi hâdise, bu noktada, âzamî ehemmiyet safhasına geçiyor: Belirttiğimiz şoşmaz ölçülere göre, ne Fuat Güzaltanın, çantasını kaybederek intihar etmesi, ne de aynı çantanın çalınması gayesile bir suikast yapılması, mantıklı sayılamaz. Çünkü Rus istihbarat teşkilâtının Rusyaya girip çıkan insanlar ve taşıdıkları eşya hakkında maalesef zaman zaman çok geniş bilgiler elde ettiğini bilmek mevkiindeyiz! İlerde birtakım vesikalar ve delillerle iddia edeceğiz ki, bazı yüksek mevkideki hariciye memurlarımızın civarında ve mahremiyetlerinde, mazileri, halleri ve hareketleri asla emniyet telkin edemiyecek kimseler bulunmaktadır. Devletin, haysiyet ve emniyeti adına, bu sonderece nazik mevzuu dikkatle ele almakta gecikmesi, vatan hesabına vahim neticeler doğurabilir.

BU MEVZUDA (DEDEKTİF X BİR) DEN VESİKA, DELİL VE HÜCCET İSTEYECEK ALAKALI VE TAM SELÂHİYETLİ DEVLET MAKAMINA GEREKLİ İZAHATI VERMEYE HAZIR BULUNUYORUZ. ELVERİR Kİ, TAM SALÂHİYET VE EHLİYET NOKTASINDAN, MARUZATIMIZI TAKDİM EDECEĞİMİZ MAKAMI BİZ TAYİN EDELİM.

10 — Fuat Güzaltan, bildiğimizi zannediyoruz ki, şimdiye kadar eşine az rastlanır bir metod ve hızla ortadan kaldırılırken, dikkate değer fevkalâde ince

Vesikaların vesikası

İşte dost bildiğiniz, açıktan nefesleri kokarken aç Anadolu halkının rızkından kesip imdatlarına koştuğunuz alçakların içyüzü!... Bu milletin Türk sporcularına ettiği hakaret, etmeye niyetli olduğu ve fırsat kolladığı hakaretler önünde bir iltifattır! Artık uyanın, kof tesellileri bir yana bırakın, o kadar bayıldığınız «Avrupalılaşma» ve kaynaşma temayülünüzün cevabını buyurun; ve efendileri ve uşaklarile Garp Âleminin mahrem ruhunu tanıyın!

Işbu vesikaların vesikası, yeni Bizans İmparatoru, haşmetlü 1 inci Athenagorasa ithaf olunur:

Şairden şaire:

İZMİR

— İzmir'li içli şair Silvio'ya ithaf —

Zelzelcler, ölümler, ateşler ve Timurlenkler içinde,
Binlerce yıl sen hep güzel ve Yunanlı olarak kaldın.
Ey (Homer) in anası! Daima taze ve Yunanlı...
Esir iken bile Kraliçe idin, Türklere cüce diye bakardın.

Sen Anadolu'nun yakut renkli gözbebeğisin;
Yerin, semanın ve deryaların sevimli perisiydin.
Etrafında bulunan güzel sayfiyelerin her birisi,
Teshir eden, büyüleyen güzelliklerle doluydu.

Bir tek nazarını bile kendinden esirgediğin Türk,
Mecnun bir iştiyakla, sana «Gâvur İzmir» derdi.
Sana kan ve alevden yapılmış ferace giydirdi.

Sana, ümitsizlikten doğmuş bir cenaze ağıtı okumuyorum
Yüreklerimizin içinde haykıran Tarihin Kanunu diyor ki:
«İstanbul'umuza giden yol İzmir'den geçer!»

ANEMONİ

(B. D. C.) nin son ve katî alemi

Haftanın Manzarası

★ KURİYE

Moskova - Ankara yolunda, masum ve fedakâr basını bir kursunun deldiği Türk kuriyesi Fuat Güzaltanın hazin macerası malûm... Hoş, bizce değil de belki (Dedektif X Bir) ce malûm... İşin mutlak hakikatini ise yalnız Allah biliyor. Bize nükte üslûbiyle bu mevzuda gösterilmesi düşen şey, (Dedektif X Bir) in İngiliz İmparatorluğu İstihbarat servislerinden Dizbağı nişanınını alacak kadar hassas bir göz ve kulak kabiliyeti taşıdığıdır.

Birkaç kişi görüyor, birçok kimse söylüyor ama, çoğun çoğuna hükmedenler ne duyuyor, ne de kıpırdanıyor, ne de şu günübirlik Dünyada rahatsız olmıya niyetleniyor!

★ MADDİ KUVVET

Güreşçilerimiz yine Avrupa birincisi... İftihar ediyoruz! Fakat daima her şubedeki gerilimizine rağmen bu şubenin müstesna inkisafiyle beliren tezattan büsbütün müteessir oluyoruz!

Her şubede, en girift aletlerin dehasına bir çocuk hissizliğile bakan halimize karşılık, bu şubede vaziyet tersinedir. Maddî adaletlerimizin yanına birkaç fikir adaleti ilâve edebilsek mesele kalmaz!

Bs. Ds.

1001 ÇERÇEVE — **Necip Fazıl KISAKÜREK**

Ümit

BİR Hadisi kutsi vardır. Mânası şöyle: «Ben kulumun zannettiği gibiyim: nasıl dilerse öyle zannetsin!» Yahut «Ben kulumun zannındayım: istediği gibi zannedebilir...»

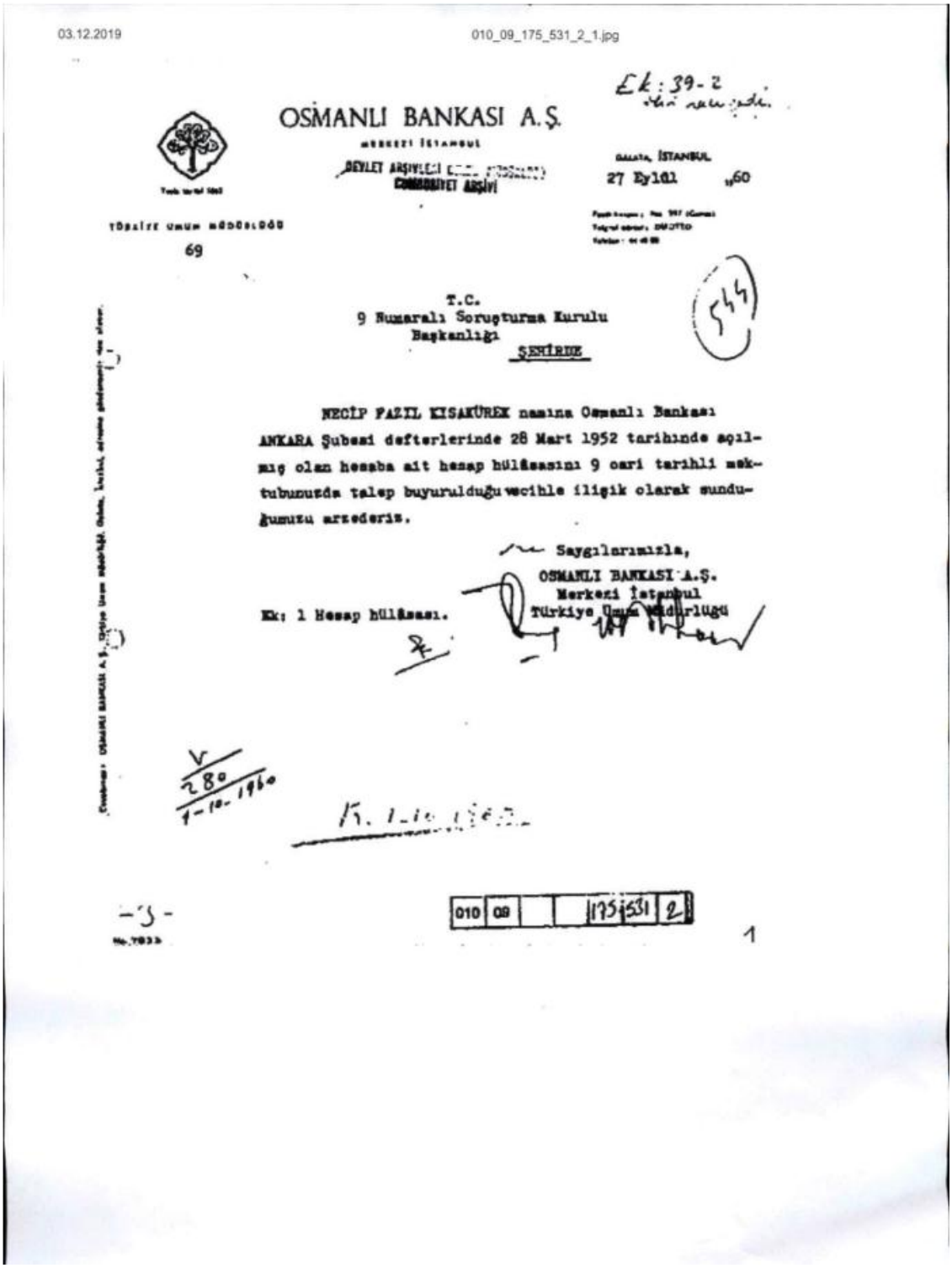
Bu, ezelle ebed arası bütün kâinatı ihata edecek kadar kuvvetli ve derin mânayı bâtıla yormamak lâzım... Allah demek istemiyor ki, kulu, onun münezzeh olan zatı üzerinde istediği zanna düşebilir. Bu, Allahı hemen kaybetmek ve kendi zannına, yani puta tapmak olur. Allahın, hudutsuz olarak kuluna bahşettiği zan payı, onun zatı üzerinde değil, tecellileri, hikmetleri, lûtufları, keremleri üzerinde...

Ah, sayısız Hadisler içinde yalnız bu Hadise yaklaşmak istidadını gösterebilseydik, gayret ve nikbinliğin ne demek olduğunu anlardık. Anlardık ki, girişeceğimiz her hayırlı işin zannında Allah hazırdır. Ve binaenaleyh... Ve binaenaleyh mesele yoktur.

Müjdeciler Müjdecisinin Allah kelâmına mecra mukaddes dudaklarından dökülen bu ilâhî şiçi, tek kelimeyle, bize düşen ümit payının derecesini belirtir. Sonu olmayan ümit emri... Bundan büyük müjde mi olur?

Halbuki biz ümitsiziz! Ümitsiz olduğumuz için kuvvetsiziz! Kuvvetsiz olduğumuz için hareketsiziz! Hareketsiz olduğumuz için heybetsiziz! Heybetsiz olduğumuz için hikmetsiziz! Hikmetsiz olduğumuz için vahdetsiziz! Vahdetsiz olduğumuz için gayretsiziz! Gayretsiz olduğumuz için nimetsiziz!

Ek-16. Necip Fazıl'ın 1952'de Osmanlı Bankası'nda Açılan Hesaplarına İlişkin Dökümler.

03.12.2019 010_09_175_531_2_1.jpg

Ek: 39-2

OSMANLI BANKASI A.Ş.

MERKEZİ İSTANBUL

DEVLET ARŞİVLERİ ... CUMHURİYET ARŞİVİ

GALATA, İSTANBUL

27 Eylül 1960

TÜRKİYE UMUM MÜDÜRLÜĞÜ

69

T.C.
9 Numaralı Soruşturma Kurulu
Başkanlığı
ŞEHİRDE

544

NECİP FAZIL KISAKÜREK namına Osmanlı Bankası ANKARA Şubesi defterlerinde 28 Mart 1952 tarihinde açılmış olan hesaba ait hesap hülâsasını 9 cari tarihli mektubunuzda talep buyurulduğu vechile ilişik olarak sunduğumuzu arzederiz.

Saygılarımızla,
OSMANLI BANKASI A.Ş.
Merkezi İstanbul
Türkiye Umum Müdürlüğü

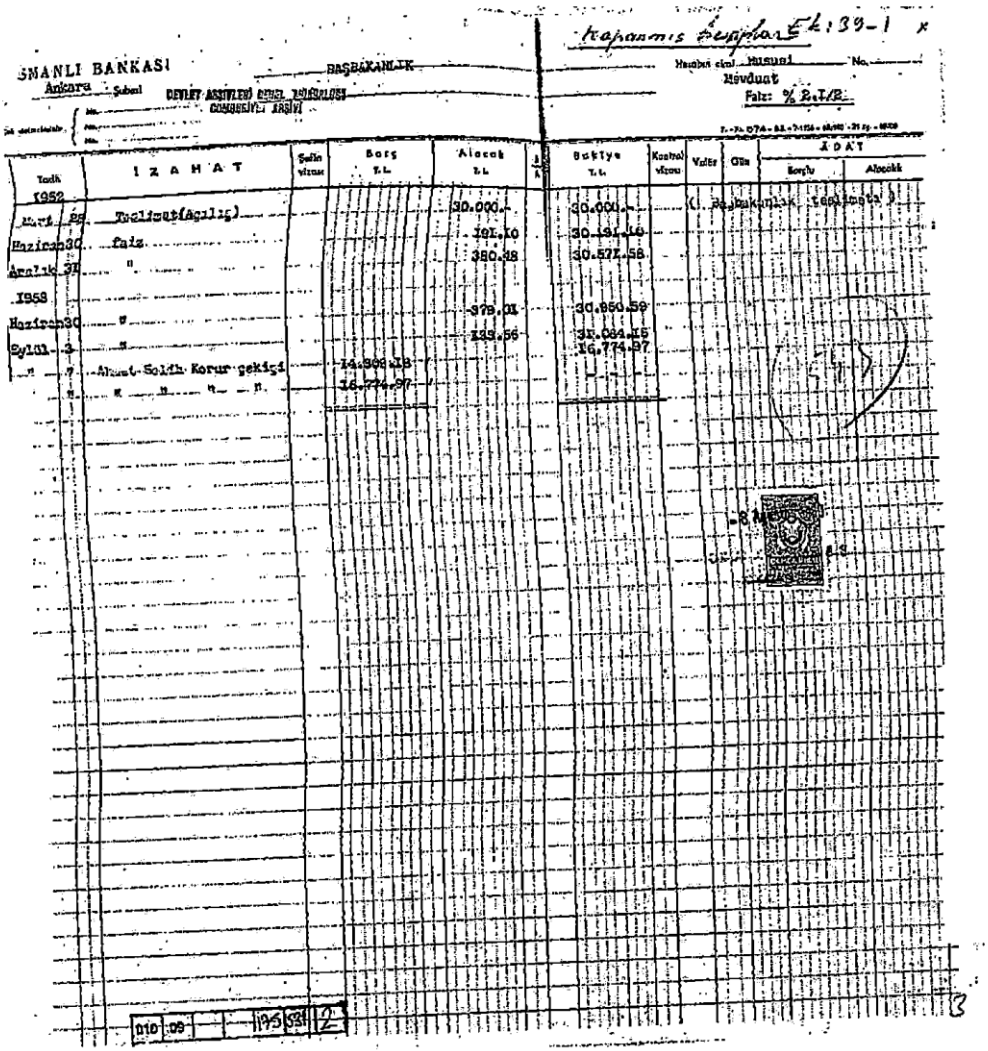
Ek: 1 Hesap hülâsası.

V
280
1-10-1960

010 | 09 | | | 175 | 531 | 2

-3-

1

OSMANLI BANKASI
Ankara Şubesi
BAŞBAKANLIK
DEVLET ARŞİVLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
OSMANLI ARŞİVİ

kapanmış hesaplar Ek:39-1

Hesabın cinsi: Hususi No.
Hesabat
Faiz: % 8,1/2

Tarih	İZAHAT	Şahsi vizesi	Borç T.L.	Alacak T.L.	Bakiye T.L.	Kontrol vizesi	Valör	Gün	İRAT Borçlu	İRAT Alacaklı
1952										
Mart 28	Tediyat(Açılış)			30.000.-	30.000.-					
Haziran30	Faiz			191.10	30.191.10					
Aralık 31	"			380.48	30.571.58					
1953										
Haziran30	"			279.01	30.850.59					
Eylül 3	"			233.56	31.084.15					
" 7	Ahmet Salih Korur çekişi		14.309.18		16.774.97					
" "	" " " "		16.774.97							

Başbakanlık (Osmanlı) Arşivi

010 09 175 531 2

DEVLET ARŞİVLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
CUMHURİYET ARŞİVİ

Ek: 39 - 2

NECİP FAZIL KISAKÜREK

OSMANLI BANKASI A.Ş.

ANKARA

4.Eylül 1953 tarihinde kat'edilen cari hesabıdır

545

Tarih 1952			Borç	Alacak	Borç yahut Alacak	Bakiye	Gün	Adat Borç	Adat Alacak
MART	28	İlk çekilen	28.000.—			28.000.—	3	84.000	
"	31	Faiz ve masraf	19.84			28.019.84	61	2549320	
HAZİRAN	30	Faiz ve masraf	553.58			28.572.42			
"	30	K.için bakiye		28.572.42		-/-			
			28.572.42	28.572.42					
Temmuz	1	Yeni bakiye	28.572.42			28.572.42	92	2628624	
Eylül	30	Faiz ve masraf	550.60			29.123.02	92	2681064	
Aralık	31	Faiz ve masraf	599.63			29.722.65			
"	31	K.için bakiye		29.722.65		-/-			
			29.722.65	29.722.65					
Ocak 1953		Yeni bakiye	29.722.65			29.722.65	90	3675010	
Mart	31	Faiz ve masraf	578.62			30.301.67	82	2757292	
Haziran	30	Faiz ve masraf	596.34			30.897.61			
"	30	K.için bakiye		30.897.61		-/-			
			30.897.61	30.897.61					
Temmuz	1	Yeni bakiye	30.897.61			30.897.61	68	1946574	
Eylül	4	Faiz ve masraf	378.80			31.276.41			
"	4	Tediyat		31.276.41		-/-			
			31.276.41	31.276.41					

Yapılmış ve İmzalanmış

010 09 175531 2

Ek-17. Kadınlara İlişkin Fotoğraf- 25 Kasım 1949.

Uyan!

Ey Türk uyan! Arada bir uyandırılmak bahanesiyle büsbütün yatırıldığın asırlık uykudan kalk! Avrupalılaşmak, medenileşmek, muasırlaşmak gibi, sana, bu gayenin hakikat ve hâkimiyetini değil de, yalanını ve mahkûmiyetini aşılayan bütün dolandırıcı tertiplerin bayıltıcı gazlarından silkin! Irzını, ruhunu, şahsiyetini ve mukaddesatını yutmak istiyen tarihî cereyan ve tesirlerin kaynağını ve kahramanlarını iyice tanı, tedbirlerini al ve kurtul! Biricik dostun biziz!

DEDEKTİF X BİR

1 — Artık bir müddet için fuhuş ve ahlâk dâvası bahsini kapatırken, en tesirli sözlerimizi, tamamiyle ilim ve ilmi vesika mevzuunda takdim etmek istiyoruz.

2 — Türk cemiyetinin millî ve tarihî ahlâk ve ismetini bozmak için, bu cemiyet içinde ayrı bir zümre türetmek istiyen ve buna muvaffak olan düşman tesirler, altı kademe üzerinde hareket etmişlerdir: 1839 Tanzimat, 1908 Meşrutiyet, 1914 Birinci Cihan Harbi, 1918 Birinci Cihan Harbi Mütarekesi, 1923 Cumhuriyet, 1939 İkinci Cihan Harbi... Bütün bunların hepsi de bir asra sığmıştır. Zira birkaç asırlık inhitat tarihimizin düşmanlarca hasad mevsimi tam bir asırlıktır.

3 — İşi, sadece, ezelden masum ve münezzeh Türk cemiyetine aşılamak istedikleri Avrupaî fuhuş ve ahlâksızlık zaviyesinden ele alacak olursak, düşman müessirleri, (A)-dan (D) ye doğru birbirinin maiyeti halinde şöylece sıralıyabiliriz:

A. Beynelmilel bozguncu Yahudilik ve Masonluk...

B. 1 numaralı düşmanın başyaveri olan, teftişsiz ve murakabesiz garp hayranlığı ve körü körüne garplılık inkılâpları...

C. Baş düşmanı ve başyaveri gizli gizli beslemekten başka bir emel ve faaliyeti olmıyan dönmelik...

D. Bütün bunlarla sırasına göre ittifak edip gayesine ulaşmayı biricik şiar edinen garp emperyalizması...

4 — Böylece Tanzimat hareketi, garp emperyalizmasının bir öncüsü olarak içimize giren Masonluğun tesiriyle başlamış, o devirde lider geçinen bir sürü ebleh, ilk Türk masonlarını teşkil etmiş, koskoca ve dünya çapındaki cemiyetin yalpalaması 60-70 yıl sürerek Meşrutiyete kadar gelmiş, içimize ekilen menfi zümrenin zakkum başakları tam Meşrutiyet sıralarında yemiş vermeğe koyulmuş; ve ilk tezahür, büyük şehirlere hâkim olmak istidadında bir zümrenin tam ve mutlak ahlâk ve iffet perdelerini parçalayışı şeklinde patlak vermiştir.

5 — Meşrutiyet devri, bellibaşlı bir zümrenin bahçıvanlığını yaptığı fuhuş ağacının ilk turfanda meyvalarını devşirir ve bu işin maddî ve mânevî bütün unsurlarını kadrolaştırır.

6 — Artık her şey tamamdır! İstanbula göç eden dönmeler âlemi ve bunların Şişli muhitinde kurduğu ökse hayat... Tek gözlüklü ve sivri fesli züppeler... Edebiyat ve fikriyat adına tam bir kiralama kadro... Mânası bilinmeden ve bildirilmeden, çilesi çekilmeden ve çektirilmeden ortaya atılan ve gerçek kurtuluş hedeflerini büsbütün tanınmaz hale getiren mefhumlar: Hürriyet, müsavat, adalet, kanun, hak, vicdan, serbestî vesaire... Ve bütün bunları, göze görünerek ve görünmiyerek, uzaktan tahrik veya yakından idare ederek istismar eden Yahudilik, Masonluk ve garp emperyalizması...

7 — Avaklar altına alınan devlet esrarı ve çiğnenen millî mukavemet cevheri mevzuunda başlıca uyutucu ve gevşetici âmil, fuhuş ve cinsî ahlâk kayıtsızlığı olmuştur.

8 — «Edebiyatı Cedide» romancılarının en büyüklerinden biri, ar-

(Devamı S. 14 te)

Grafik meraklısı C. H. P. ye ithaf:
Açılışımızın canlı grafiği!

3

Ek-18. *Büyük Doğu* Dergisi Kapağında Yer Alan Plaj Fotoğrafı- 30 Ağustos 1946.

Ek-19. *Büyük Doğu*'nun Kadınlara Bakış Açısını Gösteren Röportaj ve Fotoğraf-

12 Kasım 1943.

RÖPORTAJLARIMIZ

MUHABBET DELLÂLI

Salâhaddin GÜNGÖR

Biz yanından geçerken, tuhaf tuhaf öksürdü. Belli ki dikkatimizi çekmek istiyordu. Durakladık. Arkadaşımız, onu tanıyormuş:

— Ooo.. Doktor! Nasılsın.. İyisin ya?.. diye sordu.

Türkçeye adapte etmeğe çalıştığı bir eski Tatavla dili ile:

— Çok şükür Beyim.. dedi, siz de iyisiniz ya..

Ağır ağır peşimiz sıra geliyordu. Arkadaşım kolumu dürttü:

— Kimlerden olduğunu bildin mi?..

— Hayır!.. Doktor dediğine bakılırsa...

Kulağıma eğilerek adını fısıldadı. Ben bu adı, burada çırıl çıplak tekrarlıyacağım: Pezevenk!.. Daha ince bir tâbirle muhabbet dellâlı.. Fakat hangi muhabbetin dellâlığını yapıyordu bu ihtiyar adam... Sünepe kıyafetine şöyle bir bakan içinde bulunduğu ticaret sahasının, artık arada böyle vasıtalara ihtiyaç göstermediğini anlamakta güçlük çekmezdi.

Fakat o da ne yapsın?.. Gençliğinde bu işe başladığı zaman ibadet de, kabahat de gizli idi.

Kadın, hususi ambalâjı içinde, yabancı gözlerden itina ile saklanan bir memnu yemiş gibi ancak mahrem meclislerde, sofraya getirilir, onu ede etmek için mutlaka araya vasıtalar koymak icap ederdi.

Şimdi ise.. Hele bu yaşta bir ihtiyar dellâlın Beyoğlu caddesinden kadın fışkırırken, kime, ne faydası dokunabilirdi?..

Ben kafamın içinden bunları geçirirken, ihtiyar rehberimiz, bir lokantanın kapısı önünde durdu. Arkadaşımın iki kadeh içki ile parlaklığı artan gözlerine dikkatli dikkatli bakarak sordu:

— Şimdi söyleyin bana.. Bir şey istiyor sunuz?

Ondan, ancak eline beş on kuruş vererek, bizi rahat bırakmasını isteyebilirdik. Fakat.. ben bir iş adamı tavrı takınmağı tercih ettim; onunla dereden tepeden biraz konuşmak, hiç de faydasız olmıyacaktı:

— Demek, elinin altında iyi şeyler var...

Sararmış yüzünü çenberliyen akçıl sakalı, tel tel buruştu. Bu bir gülümseme mi idi, yoksa bir gizli haykırışın sessiz ifadesi mi idi farkedemedim. Yalnız anlaşılan bir şey vardı; bana cevap vermeden evvel düşünmek ihtiyacında idi; bir müddet başını kaşıyıp, elinde taşıdığı şemsiyesini omuzuna hafif hafif dokundurduktan sonra:

— Amma, beğenmezseniz, karışmam.. Dedi, ben iki liramı alırım!..

— Sen hele bizi götüreceğin yerlere götür de.. Ötesi kolay! Nasıl olsa bir şeyler buluruz.

Dikkat ediyor musunuz İkimiz de «Kadın» dan «Eşya» gibi bahsediyoruz, her adı anılışında şey diyip geçiyoruz.

Aramızdaki sükûtu, yine onun çatallı sesi bozdu:

— İyi şeyler... İyi şeyler... Şimdi bunları hep biliyorsunuz! (İktıza) etmez ki size tarif edeceyim!..

Bunları söylerken cebinden bir resim çıkardı. Resmi bize gösterirken de «Vaktile işte bunlar bizim elimizde idi» der gibi başını acaip bir tarzda oynatttı ve elini yarım bir daire halinde salladı.

Bu, daha işe başlamadan, bir aczin itirafı idi. Adamcağız demek istiyordu ki:

— Yahu! Siz hâlâ, benim bu işlerde bir rolüm kalmadığını anlayamadınız mı? İşte diğiniz, beğenebileceğiniz kadınlar, işte caddelerden taşıyor. Ne diye beni bu halimde sokak sokak dolaştırıyorsunuz!.

Fakat bunu böyle açıkça söylemek işine gelir mi? Arada, dellâlığı vardı, dellâlığı?.. Belki de bütün bir gün, iki liralık bir kazanca kavuşabilmek hülyasiyle sarsak gövdesini kaldırımdan kaldırıma sürüklemişti!..

Muhabbet dellâlının cebindeki resim

Şimdi tam parayı kavuşacağı sırada...

Ve başını çevirip bize bakıyor

— Yavaş yavaş arkamdan gelinizl.. diyor.

Arkadaşım bir aralık ona sordu:

— Bizi nereye götürüyorsun?

— Bir yer var.. Sonra bir başka yer var. Hepsi de iyidir amma, biraz fazla para isterler.

— Ne kadar meselâ?.

— Gece kalacaksanız otuz beş lira.. Çabuk döneceksenız on lira.

Ben gülümsemeğe çalışıyorum:

— Çok pahalı değil mi?..

Haysiyetine dokunulmuş bir söz işitmiş gibi âdeta hiddetleniyor:

— Yirmi lira çok mu ya!.

Derken bir anda yumuşuyor:

— Onlar da ne yapsınlar beyim.. Şeker bile bak, iki buçuk liraya çıktı!

— Senin bize bulacağın şeylerle şekerin münasebeti var mı?

İnce bir nükte savurduğu kanaatile tatlı tatlı gülerek:

— Var ya, beyim.. Var ya... diyor. Onlar da şeker sayılır!

Böyle gide gide, arka sokaklarda bir yere kadar bizi sürüklüyor. Ve orada, kulağımıza eğilerek:

— İşte şu gördüğünüz ev.. Diyor, ben ev sahibi ile kavgalı olduğum için içeri giremem.. Hakkımı verin de gideyim.

— Hakkını vereceğiz elbette.. diyoruz. Fakat senin kavgalı olduğun evde, bizim de işimiz yok.. Başka yerlere bakalım.

Maksadımız, onu biraz daha deşmek, biraz daha söyletmektir:

— Nasıl, diyorum. Eski kazançlar yok değil mi?..

Hazin hazin yüzümü bakıyor:

— Şimdikilerin ateşi kendinden!.. Yok ki, başkalarından ateş beklesinler.. Diyor. Hey gidi günler hey! Bir zaman, böyle sizin gibi beyler, bir muhabbet dellâlı geçse diye yolumuza bakarlardı. Şimdiki beyler, yalnız yüzümüze bakıyor, sonra da gülüp geçiyorlar..

O böyle konuşurken ben de kendi kendimle konuşuyordum:

— Bugün, eski tertip bir fonograf makinesini satılığa çıkarsalar kim alır? Hattâ radyo keşfedildikten sonra, gramofonun bile eski itibarı kaldı mı? Bu adam da tıpkı bir fonograftır. Yenisi çıktığı için eskisinin hizmetine artık lüzum kalmıyan bir savaklı makine.. İki lirayı avucuna sıkıştırırken başı dönmüş gibi, duvara dayandığını hissettim.

Yese düşmüş insanların derin mahzunluğu içinde:

— Bu gece size bir iş göremedim! diye mırıldanıyor.

Aldığı iki lirayı helâl ettiğimi anlatmak için:

— Senden istediğimiz vazifeyi fazlasile yaptın! diyorum. Bir şey söylemiyor ve cebindeki şemsiyeyi omuzuna hafif hafif dokundurarak karanlıkta bir hortlak gibi gözden siliniyor..

Ek-20. *Büyük Doğu* Dergisi'nde Yer Alan 19 Mayıs Gösterileri Fotoğrafı- 17 Ekim 1947.

RÖPORTAJLARIMIZ

GAZETECİLİK RÖPORTAJ DEMEKTİR

Kızlarımızın Sporu

H. N. ERTÜZ

GEÇEN seneki «Kız okulları izcilik kampları» na ait meşhur (Ateş dansı) hikâyesi malûm!.. Bu hâdiseyi (Büyük Doğu), 50 inci sayısında ortaya atmış ve Maarif teşkilâtiyle bazı muhitlerde kıyametler kopmuştu. İşte bu (Ateş dansı) marifetinin akisleri halâ devam etmekte, Bakanlık bu işle alâkalı şahıslar üzerinde tahkikatını derinleştirmektedir.

«Çırılçıplak» mefhumunun belirttiği şeyden bir derece daha çıplak ve gıcıklayıcı giyimler ve edalarla «Himalaya, Himalaya, bozambo, bozambo!» diye Afrika (Tamtam)larının çığlıkları içinde ve yüzlerce yabancı göz karşısında göbek attırılan mektepli kızlarımızın bu manzarasına (spor) ismi verilmektedir.

* * *

Bu ateş dansları vesilesiyle, sabaha kadar bir ateş karşısında çırılçıplak göbek atmak yüzünden harap olan, sâde ruhî ve ahlâk değil, aynı zamanda madde ve sıhhattir. Buyurunuz, bağıra bağıra haber veriyoruz: Beşiktaş Kız Ortanın son sınıfından Muallâ isimli bir kız bu yüzden ciğerlerini üşütmüş, ağzından kan gelmiş, umumî bir zaafa düşmüş, şimdi Heybeliada sanatoryumunda tedavi altındadır! Yine başka bir mektepten Sabahat adlı bir kız da Muallâ'nın kaderini takip yolundadır.

* * *

(Ateş dansı) hâdisesi sıralarında bana bir Maarif müfettişi:

— Canım, bundan ne çıkar! Herkes pilâja gitmiyor mu? Ha pilâja gitmiş, ha kampa!.. Daha tabii ne olabilir?

Demişti.

* * *

Hemen ve en hararetli tebriklerle kaydedelim ki, Milli Eğitim Bakanlığı bu sene mahut kamplara izin ve imkân vermemiştir.

* * *

19 Mayıs spor bayramlarından sonra, Milli Eğitim Bakanlığının emriyle her okulda, o okulun seçeceği bir gün, spor günü olarak kabul edilir. Bugünlerde davetli olarak bulunmak, bazı tabakaların pek can attığı (!) bir kazançtır. Nihayet bu harikulâde piyesin seyircileri tıklım tıklım meydanı doldurur. Elinize verilen Spor bayramı programında bir takım acaip isimlere rastlarsınız. Bu isimlerin sporla hiçbir alâkası olmadığını anlamak için bizzat sporcu olmanız lâzımdır: Bale, Kazaska, Japon, Çin, Mavi Tuna, Balalayka, Hind dansları!.. Havayen ve Tamtam oyunları, filân... Bunlar bittikten sonra köy türküleriyle birlikte, sözde milli oyunlara sıra gelir: Çiftetelli, köçek oyunları ve bunların çerçevelediği müthiş, korkunç hareketler!.. Bütün bunlar (spor) diye takdirle seyrettirilir ve seyredilir. Seyrettirenlerle edenler, vasıl oldukları asrilik mertebesinin gururile geçip giderler.

* * *

Ben, mektep spor faaliyetleri etrafındaki gazeteci rolüm dolayısiyle öylelerini bilirim ki, içinde yetiştikleri maddî ve manevî havanın son merhalesi olarak (Bar artisti) olmuşlar, bir kısmı da daha feci yerlere sürüklenmişlerdir. Birgün, bir gazete işi için Emniyet Müdürlüğüne uğradığım zaman bir Kız lisesinin mümtaz sporcularından ve Halkevlerinin açtığı (Bale) şubesi mensuplarından bir kızı, ahlâk zabıtasının kapısı önünde beklerken gördüm.

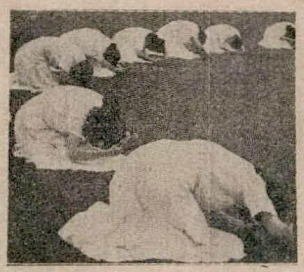

* * *

Ben (ropartaj)cıyım; bana manzaraları olduğu gibi tesbitten başka bir iş düşmez. «Mekteplerde kızlarımızın sporu» diye ne müzzam bir mesele yaşadığını, bütün kıymet hükümleriyle siz takdir edin!

Bütün bu resimlere, en derin ve gizli manaları heceler gibi bakınız ve onlardaki şifreyi çözünüz! Sağdaki üst resimde gördüğünüz tavırla, aşağıdaki resimde gördüğünüz bâkire göğüslerini acaba dünyanın neresinde görebilirsiniz?

Ek-21. *Büyük Doğu*'nun Kapağında Yer Alan Fotoğraf- 2 Nisan 1948.

Ek-22. *Büyük Doğu* Dergisinde Yayımlanan Bekâret Raporu- 22 Temmuz 1949.

Komünizma ve biz

1— 1949 yılının ilk yarısı Dünyada Komünizmanın bir gerileme başlangıcı oldu. Paris Konferansından dönen Viçinski, Rusyada bir beyanname neşrederek bu konferansın büyük bir Sovyet muvaffakiyeti olduğunu ilân etti. Bu, sadece bir iç politika oyunundan başka bir şey değildi. Fakat, Rus iç Politikasının birtakım zafer hazırlıklarına ihtiyacı olduğunu göstermesi bakımından gayet mühim ve bizim için çok dikkat çekici bir vâkıadır.

2— Sovyet Rusya, peyk memleketlerde de birtakım güçlükler karşısındadır. Dimitrof'un esrarlı şekilde ölümü, Çekoslovakya ve Macaristandaki «temizlikler ve bu arada Macar İçişleri Bakanının temizliğe uğraması, bu güçlüklerin elle tutulan alâmetleridir.

3— Dünyanın neresinde olursa olsun, yapılan seçimlerde komünistler büyük kayıplara uğramışlardır. Fransa Vilâyet seçimleri Komünistlere yarı yarıya kayıplara malolmuştur. Belçika seçimlerinde yerlerinin yarısını kaybetmişlerdir. İngiltere de Komünist Partisi, ara azlığından dağılma tehlikesine maruzdur. Komünist Partisinin organı (Dayly-Worker), altı sayfadan dört sayfaya inerken «satış düşmesinden buna mecbur kaldığını» ilân etmiştir. Sovyet Rusyaya en yakın olan İsveç, Komünizmaya karşı bazı tedbirler almıştır.

4— Bunların en dikkate şayan olanı, Finlândiya'da olandır: Finlândiya Hükûmeti, komünistlerin de resmen iştirak ettikleri bir koalisyonla meydana gelmişti. Dört milyondan az nüfuslu ve Rus tehlikesinin tam kıyısında, her türlü Anglo-Amerikan yardım vaadinden mahrum küçücük Finlândiya, Parlemento'sundaki komünist mebuslara rağmen, bu koalisyonu feshetmiştir. Komünist İçişleri Bakanını işinden uzaklaştırmış ve onun tayin ettiği bütün komünist memurları kapı dışarı etmiştir.

5— Meşhur Amerikan yazarı (Walter Lipmann), son hafta için de neşrettiği çok dikkat çekici bir yazıda: «1949 yılı Komünizma için büyük ric'atın başlangıcı olmaktadır.» diyor.

BİZDE DÂVA NİÇİN TERSİNE?

6— Dünyada yalnız bizde Komünizmayla mücadele teşkilâtlı değildir. Komünistler hâlâ dilekleri faaliyetleri yapmakta kendilerini serbest saymaktadırlar. Eğer, bazı tezahürler olmasa onların bu sert ilerleyişi hemen hemen kimsece görülmeyecektir.

7— Evvelki hafta, Düziçi Köy Enstitüsünde olan vak'a çok tipiktir. Türk köylüsüne Rehber yetiştirme vazifesile mükellef olan bu Türk müessesesinde Türk Bayrağı merasimle parçalanmıştır. Suçlular üç öğretmen ile 9 talebe yani köy öğretmeni namzedidir. Enstitünün matematik ve beden terbiyesi hocaları ile atölye şefi halen mevkuftur. Bugünkü durum, bundan çok sene evvel atılmış ve o vakitler atılmasına müsamaha edilmiş tohumların meyvelerinden başka bir şey değildir.

8 — Bu hafta 8,7,945 tarihine ait bir vesika neşrediyoruz. Bir genç kızın resmi doktor raporile, başına geleni gösteren bu vesika, tüyler ürperticidir, hiç bir gazetenin mâlik olamıyacağı ehemmiyettedir ve Enstitü havasını göstermek bakımından bir şaheserdir.

9— Bugün bu hâdiselerden ders almak şöyle dursun, hâlâ aynî müsamaha havası devam etmektedir. Vâkâ komünizma ile mücadele kanunları çıkarılmıştır. Ceza ve memurin kanunları değiştirilmiştir. Fakat, kanunlar kendi kendilerine yürümezler. Biz (Komünizan)ları tasfiye şöyle dursun, mühim vazifelere tayin etmekten bile çekinmiyoruz.

KOMÜNİSTLERİN MEMLEKETİMİZDEKİ BUGÜNKÜ DURUMLARI NEDİR?

10— 1946 da Türkiyedeki komünistlerin yekûnu 60 bin olarak tahmin ediliyordu. Biraz İstanbulda, kısmen Köy Enstitülerinde ve İzmir ile Zonguldakta yayılmış bulunuyorlardı.

11— 1949 daki durum şöyledir:

a) Komünistler, İstanbulda işçi muhitlerinde 80 bin kadar (sempatizan) ve taraftarı olduğunu hesap ediyorlar.

b) Üniversite, okul ve öğretmenler arasında 5000 kişileri olduğunu tahmin ediyorlar.

c) Ayrıca 15000 kadar da küçük esnaf, Rum ve Ermeniler arasında taraftarları olduğunu iddia etmektedirler.

Böylece İstanbulda 100 bin kişinin kendilerile beraber olabileceği kanaatindedirler.

d) Zonguldak ve İzmirdeki kuvvetleri 60 bin kadara çıkmıştır.

e) Şimdi Seyhan mıntıkası da geniş ölçüde faaliyet sahaları haline gelmiştir.

f) Komünistler bugünkü taraftarlarını Türkiyede 400 bin olarak hesaplamaktadırlar.

C. H. P. REYLERİ İÇİN Mİ ONLARA MÜSAMAHA EDİYOR?

12— C. H. P. içinde söz ve rey sahibi bazı şahsiyetlerin mütalâası şudur:

«Biz bir taraftan Demokrat ve Millet Partilerinin hücumuna maruzken diğer taraftan da birçok güçlükler içindeyiz. Solcuları da gücendirirsek halimiz fena olur. İyisi mi, onlara müsamaha ederek bu 400 bin reyi temin edelim.»

Gerçekten, bazı ciddi C. H. P. rükünleri, İstanbul, Zonguldak, İzmir ve Adanada İŞÇİ SINIFININ reylerini kendileri için müemmen saymaktadırlar.

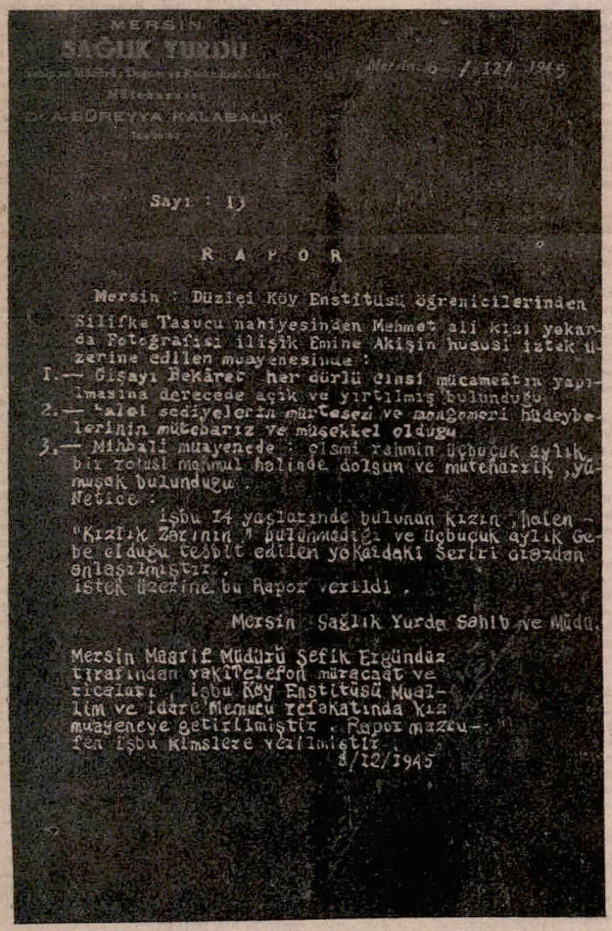
13— Bu, sadece bir vehim ve bir hayaldir. Mühim bir solcu şahsiyetin, mahremlerinden mürekkep bir mecliste verdiği şu direktif, herhalde hükûmetin ve Emniyet makamlarının da malûmu olmalıdır. Mahrem direktif şudur:

«C. H. P. her ne pahasına olursa olsun, iktidarı bırakmamak için elinden geleni yapacaktır. Bizlere gösterdiği yumuşak yüz sadece bir oyalamadan ibarettir. Bu vaziyetten istifade ederek azamî faydalanı temin etmek elzemdir. Fakat, iş seçim mücadelesine gelince bütün kuvvetimizle bugünkü iktidarın yıkılmasına çalışmalıyız. Ondan sonra mevki alacak kuvvet veya parti kim olursa olsun bizim için bugünkü rejimden daha rahat olur. Çünkü, yeni iktidarın temine mecbur olduğu hürriyet havası içinde bizde işimizi yürütürüz!»

14— İşte, iktidarın içine düştüğü oyun budur! İçinde bulunduğu güçlükler denizinde yılana sarılan iktidar en zehirli dişleri ondan yemektedir.

Bu hercümerç dünyasında bizi Allah korusun!...

DEDEKTİF X BİR

MERSİN
SAĞLIK YURDU
Mersin 6 / 12 / 1945
MÜESSESESİ
ABOREYYA KALABALIK
Sayı : 1)

R A P O R

Mersin : Düziçi Köy Enstitüsü öğrencilerinden Silifke Tasucu nahiyesinden Mehmet ali kızı yukarda fotoğrafları ilişik Emine Akişin hususi iştek üzerine edilen muayenesinde :

1.— Gışayı Bekâret her dürlü cinsi mücamaatın yapılmasına derecede açik ve yırtılmış bulunduğu

2.— Talei sediyelerin mürteseri ve mongemeri hüdeybelerinin müteharriz ve müşekkel olduğu

3.— Mihbali muayenede : cismi rahmin üçbuçuk aylık bir rotusi mahmul halinde dolgun ve mütehazzik ,yumuşak bulunduğu .

Netice :

işbu 14 yaşlarında bulunan kızın ,halen "Kızlık Zarının" bulunmadığı ve üçbuçuk aylık Gebe olduğu tesbit edilen yukardaki Serlri cihazdan anlaşılmıştır .

istek üzerine bu Rapor verildi .

Mersin Sağlık Yurdu Sahib ve Müdü.

Mersin Maarif Müdürü Şefik Ergündüz tarafından vakitTelefon müracaat ve ricaları , işbu Köy Enstitüsü Muallim ve idare Memuru refakatında kız muayeneye getirilmiştir . Rapor mazuren işbu kimslere verilmiştir .

8/12/1945

SİZİNLE BAŞBAŞA

B. Adnan Aksu, Adana — Kararınızı siz vereceksiniz, Selâm...

B. Abdullah Saracoğlu — Cemiyetin ilklerindensiniz. Bahis mevzuu haberi bekliyoruz. Bağlılık...

B. Kâmil Öztürk, Hayrullah Lim, Konya — Bize sormadan kararınızı veriniz, Sevgiler...

B. Burhan Cahit İspir, Zile — Sorduğunuz nokta üzerinde, bizden hiçbir cevap beklemeden hareketinizi tayin edebilirsiniz. Sevgiler...

B. M. Rami Ayas, Antep — O eserler, sırasında neşredilecektir. «Çile» ve «Sır» henüz kitap halinde intişar etmedi. İstediğiniz mânada feyz almanız için, size memleket dışı hiçbir müessese tavsiye edemeyiz. Bunların, çoğu, bu devirde çığırdan çıkmış müesseselerdir. Bu işin tek çaresi, gereken ilim sahibini veya sahiplerini nerede olursa olsun bulup onlardan teallüm etmektir. Selâm ve bağlılık...

B. Bekir Koşucu, Simav — Cemiyete alâkanızdan pek mütehassis bulunuyoruz. Simavın fazla alâka göstermediğini zannetmeyiniz, Sizin gibi daha birkaç Simavlı bulunduktan başka gazetemizin en fazla alâka gördüğü yerlerden biri de Simavdır. Devamlı alâkanızı rica ederiz. Yakında size Cemiyet adına bir mektup göndereceğiz.

B. M. Badem, Ödemiş — Cemiyet paralarının bir bankada bulunması, sırf muhafaza ve emniyet tedbiri bakımındandır; yoksa herhangi bir tenaffu kabulüne taraftımızdan imkân yoktur. Selâm...

B. Hulusi Bağırgan, Nazilli — İfadelerimizin basit ve herkes tarafından kolayca anlaşılır halde olması, fikir ve dâva derinliğinden feda etmemizi icap ettirir. Bu bakımdan, fikri seven insanların (Büyük Doğu) daki giriftliği sırasına göre tercih ve takdim etmesi lâzımdır. Cemiyet şartlarının ağırlığına gelince, ne yapalım ki, hafif şartlarla kurtarılabilecek vaziyetlerin çok uzağındayız. Bu ağırlığı da tevcih ve takdim etmenizi beklerdik. Selâm ve saygı...

B. Mustafa Öcal (Fedai), Mersin — Bahis mevzuu yazının sizin şahsınızla hiçbir alâkası olmadığı gibi, sizi teşhir etmek veya küçük düşürmekle de hiçbir münasebeti yoktur. O yazı, bildiğiniz şahsı ifade etmek için yazılmıştır ve sizin vaziyetiniz, orada, herhangi bir gaye belirtmekten uzaktır. Bu hususa itimat etmenizi ister, şikâyet mevkiinde bir insan varsa onun da Bay Yücel olduğunu belirtiriz. Hâdiseyi bize haber veren, belli başlı tek şa-

Ek-23. *Büyük Doğu*'da Yayımlanan Atatürk'ü Sembolize Eden Çizim- 28 Ekim 1949.

Ek-24. Necip Fazıl Kısakürek'in Odasında Bulunan Atatürk Büstleri- 21 Temmuz 1941.

Necip Fazıl, siyasi makalelerini neşrettiği gazetenin yazı odasında muharririmizle konuşuyor. Onun fikirlerini anlamak nekadar kolaysa, konuşurken zaptedebilmek okadar zordur. Çünkü bir hareket ve «action» şairi olan Kısakürek, pek ateşli konuşur. Muharririmiz onun bu konuşmasını «nesir halinde şiir söyler gibi» diye çok güzel tasvir etmektedir.

gibi insan ibda hamlesinin başlıca hedefi, «gaibi araştırmaktan» başka bir şey değildir. Binaenaleyh insanda, esaslı bir kültür, tecrübe, anlayış ve hesaplayış gibi melekelerin yanında, bir de «sezi» gibi başlıca hassa vardır. İşte ben, şunun bunun arada bir «kehanet» diye vasıflandırmıya kalkıştığı buluşlarımı, insan had ve imkânına riayetten ayrılmadan bu hassaları kullanarak elde ettiğime kaniim. Fakat bu mevzuda söyliyeceğim en dikkate layık söz, büyük Fransız şairi Rimbaud'nun «sanat, gaibi keşfetmektir» düsturu tarzında, politikayı bir sanatkâr mizacı ile ele almak ve sanatkârın

Necip Fazıl, yalnızlığı ve gizliliği seven bir şair olarak tanınmıştır. Fakat o, bu konuşmasında, bunu da izah ediyor: «Gizli demek, hile demek değildir» diyor.

içtimai ve siyasi hâdiseler üzerindeki duyuş ve görüş vazifesini böylece ihtar etmektir. Yoksa, gündelik politika tekerlemeciliği, sanatkârın ülvi faaliyetine yakışmıyan bir iş olduğu kadar, benim de işim değildir.

* * *

Necip Fazılın bu sözleri, ülvi faaliyetlere doğrudan doğruya temas etmiye sıra getirmişti:

— Sanat faaliyetini bihakkin bırakmış gibi gözüküyorsunuz, dedim. O meşhur şiirlerinizden neşretmiyorsunuz.

— Şiir yazma faaliyetimi muvakkaten terkedilmiş gösteren sebep, içerisinde yaşadığımız siyasi aksiyon devresinin saf fikir ve sanata bir tahayyüz hassası bırakmamasıdır. Ben bu devirlerde, sanatkârın vazifesini büyük mikyasta aksiyona karışmaktan ibaret görüyorum. Aslında saf fikirden kopan bu kıyamet, saf fikre eski mevkiini iade edinciye kadar, sanatkârın Agora dedikleri büyük halk meydanında müstesna sezişlerle, istikamet ve hedef gösteren faaliyette bulunmasını doğru buluyorum. Sanatkâr bu arada kendisile başbaşa kaldığı zamanlar, yine öz ve hakiki faaliyetini tanzim edebilir.

— Siz de bunu yapabiliyorsunuz değil mi?

— Şüphesiz!.. Bu kıyamet içinde ne nisbette saf şiire çalıştığım, devre sonunda belli olacaktır. Bir sır daha vereyim: Elimde, neşredilmemiş kırk, elliden fazla şiir vardır. Benim gibi her şiirini beş, on kere neşretmekle maruf bir insanın bu defa da yeni ve orijinal hareketi, bütün eserlerini birden çıkarmak suretinde olacaktır.

— Yeni yazdığınız eserin ismini olsun söyliyemez misiniz?

— Söyliyebilirim... «Büyük çile» adında içtimai bir şiir... Hattâ bir mısraını da okuyabilirim.

Necip Fazıl burada, bana, hakikaten büyük bir içtimai kütle imişim gibi, şu mısraile hitap etti:

Durun kalabalıklar!.. Bu cadde çıkmaz sokak!..

Mısram kuvveti hoşuma gitti. Bir ikincisini rica ettim. Bu defa manzum olarak cevap verdi:

Yedi renkli peygamber kuşağının altında,
Kervanım yola çıktı... öncüsü kıratında

* * *

Genç şairimizin refikası Bn. Neslihan Kısakürek.

Sözümü bundan sonra evlenme mevzuuna naklediyorum. Çünkü ötedenberi muannit bir bekâr olmakla iştihar eden Necip Fazıl, bir zamandır evli bulunuyor. Hayatının aşağı yukarı kapalı kalmış olan bu yaprağını, müstereddit gençlere bir irşat payı çıkar ümidile, heyecanla açarken Necip Fazıla dedim ki:

— Hani siz yalnızlığı severdiniz? Gizliliği severdiniz. Gerçi evlenmenizden de, — pek yakın birkaç dostunuz müstesna — kimsenin haberi olmadı. Fakat nihayet, yalnızlığın buzlarını kırdınız. Bu nasıl oldu?

O yine, kendine mahsus bir balâgatle:

— Gizli demek, hile demek değildir azizim, dedi. Gizlinin, bence «mistik» bir hüviyeti vardır. Benim gevezeliğim dahi, sırlarımın maskesidir. Düpedüz bir hakikati gerçekten sevmem. Kalabalık içinde inzivadan hoşlanırım. Evet, ben evlenmenin aleyhtarı idim. Bundan vazgeçmeme iki şey âmil oldu. Biri, büyük mikyasta mutekit olmaktan ileri gelen dini vazifemi yapmak zarureti.. İkincisi de beni evlenme aleyhtarlığından bir anda sıyıracak kadar iyi ahlâklı ve bana intibakın bütün sırrını bilen bir kadına rastgelmiş olmam... Bu izdivaç bahsinde hâdiseler, beni en tamturaklı nümayişler veyahut kimseye haber vermiyecek kadar sade bir hareket gibi iki kutup arasında bıraktı. İkincisini tercih ettim. İzdivacın bütün muvaffakiyet sırrı, ruhî tetabuktan ibarettir. Faruk Nafiz, evlendiğimi duyduğu zaman «Senin gibi bir ejderhayı zaptedebilmek için ne gibi bir melek olabilmelidir?» demişti. Faruk Nafiz böylece, tanımadığı karım hakkında en iyi sözü söylemiş oldu. Karım bana, zâfın en büyük kuvvet olduğunu gösterdi. Böylelikle kadın, kocasına esir değil, belki hâkim oluyor.

* * *

Genç şair bundan sonra, nesir halinde şiir söyler gibi, kalemini, coşkun bir ilham fırtınasının zikzağına takarak sürçe sürçe koşturdu.

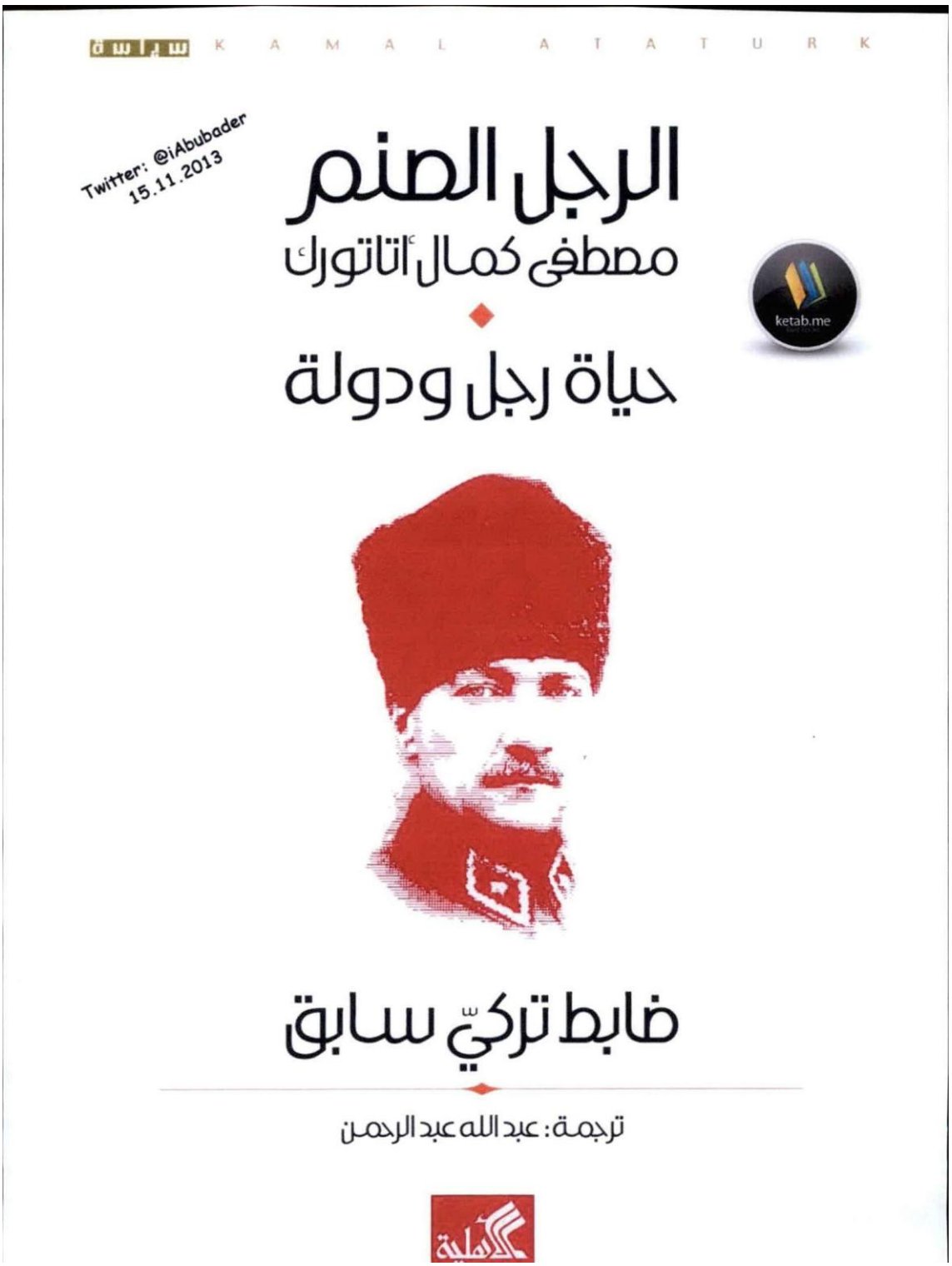
— Hayatımda büyük bir dönüm noktası var, diyordu. 36 yaşındayım. Kendimi güç bulduğumu sanıyorum. Yirmi ikisinden otuzuna kadar başıbaş, durulmak istidadından uzak bir heyecan adamı idim. Fakat gitgide zaman kendini gösteriyor. Nefsime mühlet vermek istemiyorum. En büyük değişiklik şurada olmuştur: Daha evvel cemiyetçi değildim. Şiiri, en büyük zekâ, akıl ve irade problemi olarak kabul etsem de, sanatkârın, doğrudan doğruya cemiyete müdahalesini, cemiyet şekilleri üzerinde, ideal dünya cennetî üzerinde rey sahibi olarak kabul etmiyordum.

Bu, tamamen bende değişti. Bilhassa saf fikir ve ideolojya cephesile zayıf olan memleketimde beklenen büyük sanatkârın, bütün bu şubeleri dolduracak mikyasta heyûlâ gibi bir insan olması lâzım geldiğini anladım. Bu iktidarı kendimde asla görememekle beraber, memlekette «büyük sanatkâr» ın mis-

Gazetesinin sakin bir odasında, etrafı Türkiye haritası ve bir Atatürk büstü ile süslü sade bir köşede siyasi makalesini yazarken Necip Fazıl fikrinde bütün düşünme kabiliyetini, kaleminde de bütün sanat kuvvetini toplamıştır.

Ek-25. Necip Fazıl Kısakürek'in *Put Adam* Kitabının Kapak Sayfası.

Ek-26. *Büyük Doğu*'nun Kapatılmasına Neden Olan Kapak Fotoğrafı- 13 Aralık 1946.

Büyük Doğu

CUMA GÜNLERİ ÇIKAR SİYASİ VE EDEBİ HAFTALIK MECMUA

İSTANBUL
13 Aralık 1946

Fikir-Sanat
Hadise - İş

İkinci Yıl - Üçüncü cilt
Sayı: 58

Heryerde 25 Kuruş

Büyük Doğu
Necip Fazıl
Cefer Seno
Ha. A. Ka.
Adıdeğmez
Mahmut Yesari
Zahir Güvemli
Prof. H. H.
Salih Murad
Halil Ertuz
Nizameddin Nazif
Kilisli Rifat
Salih Zeki
Samiha Ayverdi
Abdürrahman Şeref
Doğan Nail
Neslihan Kısakürek
Vesaire

BAŞIMIZDA KULAK İSTİYORUZ!

HERKES BAŞINDA KULAĞINI ARASIN!

1001 Çerçeve

DEVLET REİSİNİN LİSANINDAN

Vatandaş! Benim heykelimi dikme! Eğer ortada, temsil ettiğim, senin de inandığın bir fikir varsa onun âbidesini dik! Resmimi, evlerin, toplantı yerlerinin, iş ve faaliyet çerçevelerinin ölü duvarlarına asıp ensenle seyretme! Eğer ortada, temsil ettiğim, senin de inandığın bir fikir varsa, onun kendilini yüreğine as! Seni kayırdığım, başa geçirdiğim zaman, duyduğun nefsanî haz yüzünden beni öğme! Eğer sen buna lâyıksan, ben, bir liyakati yerine getirmek için en tabii işi yapıyorum demektir. Bu takdirde beni öğmek, yüzüme karşı benim aptallığımı ve kendi liyaketsizliğini haykırmaktan başka ne olur? Bu işin tam aksini yaptığım, yani seni tepelediğim ve aşağılara attığın zaman da bana söğme! Sen eğer buna müstahak değilsen, en kaba nefsanilik bana düşüyor demektir. Bu taktirde de bana söğmek, benim açtığım nefsanilik çığırına katılmaktan başka ne olur? Eğer elinde ise, lâyık olmadığın halde seni yükseltiğim zaman bana asi ol; ve müstahak olmadığın halde seni yere vurduğum zaman, sen beni tepelemeğe savaş!

Hasılı her işini, bende, hayvana değil, insana, şahsa değil, fikre inanacak şekilde düzenle! Zira yarın, ruhumdaki hayvanla kalıbımdaki şahıs mortiyi çekip gittiği zaman, inandığın bir fikir olmayınca, arkamdan apışıp kalır ve lif lif çözülür, dağılırsını! Fakat bende inandığın, insan ve fikir olursa, ölümüm sana, kesip attığın tırnak kadar değersiz gelir.

Anlıyor musun vatandaş, bu zamana kadar yaptığın ve gördüğün şeylerin aksini istiyorum senden.

Necip Fazıl KISAKÜREK

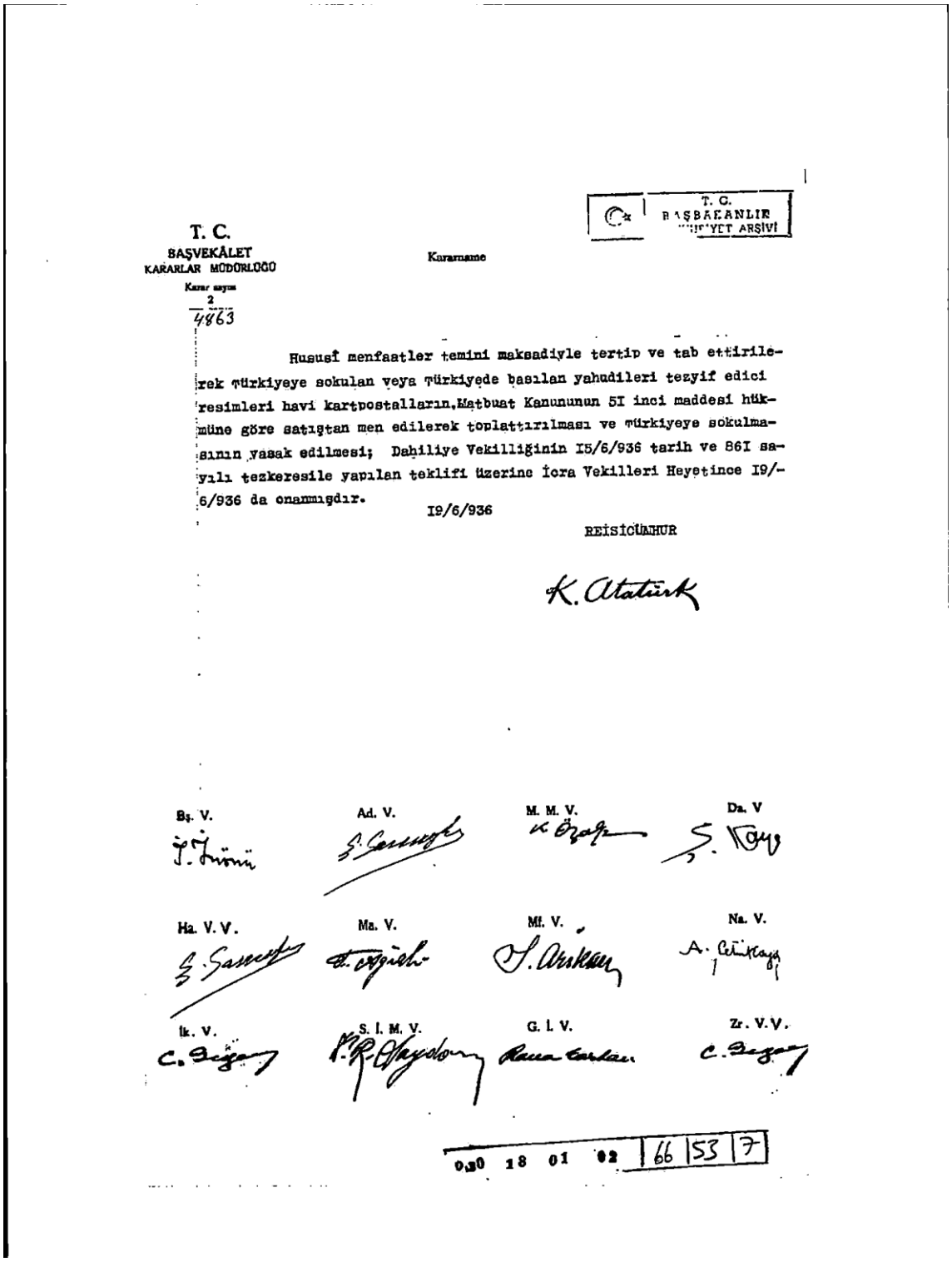
Ek-27. *Büyük Doğu*'da Yayımlanan İsmet İnönü Çizimi- 21 Temmuz 1952.

Ek-28. *Büyük Doğu* Dergisi Kapağında Yer Alan Çizim- 8 Aralık 1950.

Ek-29. Yahudileri Küçük Düşüren Yayınların Yasaklanmasına İlişkin Kararname- 19 Haziran 1936.

T. C.
BAŞVEKÂLET
KARARLAR MÜDÜRLÜĞÜ
Karar sayısı
2
4863

T. C.
BAŞBAKANLIK
CUMHURİYET ARŞİVİ

Kararname

Hususî menfaatler temini maksadiyle tertip ve tab ettirilerek Türkiyeye sokulan veya Türkiyede basılan yahudileri tezyif edici resimleri havi kartpostalların,Matbuat Kanununun 5I inci maddesi hükmüne göre satıştan men edilerek toplattırılması ve Türkiyeye sokulmasının yasak edilmesi; Dahiliye Vekilliğinin I5/6/936 tarih ve 86I sayılı tezkeresile yapılan teklifi üzerine İcra Vekilleri Heyetince I9/-6/936 da onanmıştır.

I9/6/936

REİSİCÜMHUR

K. Atatürk

Bş. V. İ. İnönü
Ad. V. S. Sarıoğlu
M. M. V. K. Özalp
Da. V. S. Tonguç
Ha. V. V. S. Sarıoğlu
Ma. V. A. Çiğiltepe
Mf. V. F. Ardıçoğlu
Na. V. A. Çetinkaya
İk. V. C. Bey
S. İ. M. V. R. R. Aydoğan
G. İ. V. Rauf Canbay
Zr. V. V. C. Bey

0,30 18 01 02 | 66 | 53 | 7

Ek-30. *Büyük Doğu*'da Yayımlanan Yahudi Mezbaha Görevlisinin Fotoğrafı- 30 Mart 1951.

DEDEKTİF X BİR

Yahudi Ve Et

1 — İstanbulda «Sütlüce Karaağaç Müesseseleri» ismi altındaki Mezbaha malûmunuzdur. Koca İstanbulun et ihtiyacını işte burası temin eder.

2 — İslâmiyette «Besmele»siz kesilen hayvan etlerini yemek caiz olmadığına göre, acaba Mezbahada kesilen hayvanların ne gibi bir muameleye tâbi olduğunu bilen var mıdır?

3 — Heyhat ki, burnumuzun dibinde bulunan bu Türk ve gûya Müslüman Müessesesine ait muazzam sırrın bugüne kadar hiçbirimiz farkında değildik!!!

4 — Burada, hayvanlar «Besmele»li veya «Besmele»siz kesime tâbi tutulmak şöyle dursun, doğrudan doğruya Yahudiliğin, Yahudi din saltanatının emir ve fermanı altında muameleye tâbi tutulur.

5 — Belki birdenbire anlayamadınız; daha açık izah edelim: Mezbahada kesilen ne kadar hayvan varsa, hepsi birden Yahudi din mümesssillerinin elile kesilmekte ve bu Türk ve Müslüman yurdunda herkes, Yahudi din mümessili elile kesilmiş hayvanların etini yemeğe mecbur bulunmaktadır.

6 — Koca İstanbulda, koskoca bir resmî müessese içinde böyle bir mecburiyet ölçüsü bulunur da biz bundan şimdiye kadar nasıl haberdar olamayız? Doğrusu, gafletin bu derecesi, İslâmın nurunu kaybetmiş olan bizden başkasına yaraşamaz!

7 — Evet, İstanbul Mezbahasında bilcümle büyük baş hayvanlar (Manda, öküz, inek ve her nevi sığır) sadece Yahudi hahamlarının elile kesilir. Yalnız koyunlar Müslümanlara terkolunmuştur. Zira Yahudiler koyun eti yemez. Kuzular da, keza, büyük baş hayvanlar gibi Yahudi hahamlarının elile kesilmek mecburiyetindedir.

8 — Fakat, yine yanlış anlamamanız için ilâve ve tasrih edelim: Hahamların kestiği, yalnız İstanbul'un cüz'i akalliyet zümresi olan küçük Yahudi kalabalığına mahsus bir miktar değil, bütün İstanbul'un yediği, bütün büyük baş hayvan mevcududur. Zira hepsini birden kendileri kesmezse, Yahudilerin, yabancı bir el tarafından kesilmiş herhangi bir eti kazara yemek felâketine (!) uğramaları ihtimal dahilindedir. Bunun için de, bütün İstanbul Mezbahasına hâkim olmak, oradan geçen bütün hayvanları bizzat kendi ellerile ve kendi dini merasimleri altında kestirmek ve kendileri Müslüman elile kesilmiş hayvanları yemek tehlikesine düşeceklerine, apaçık, Müslümanları, Yahudi hahamı elile kesilmiş etlerden yemeğe mahkûm etmek çaresini bulmuşlardır.

9 — Mezbahada bu korkunç Yahudilik merasim ve hâkimiyetini idare eden, (İlya) isimli bir Baş Hahamdır. Resimlerde (x) işaretli şahıs...

10 — İstanbuldaki Yahudilerin topu birden, günde 200 baş hayvan eti yediği halde, Mezbahamızın günde 2000 başlık hayvan kesimi, işte bu Baş Haham ve maiyeti tarafından idare olunur.

11 — Yahudiler yalnız cumartesi günleri Mezbahada hayvan kesmezler; zira o gün et yemezler.

12 — Bu mevzudaki Yahudi taassubuna ve işbu taassubun bize hâkimiyet derecesine bakın ki siz, birgün Mezbahadan kaçıp, yüzerek Halici geçen ve Eyüp tepelerine tırmanan bir boğa, orada yakalandığı zaman hemen kesilememiş, kesilebilmesi için saatlerce beklenen Yahudi Hahamının gelmesi icap etmiştir.

13 — Hahamlar, kendi dini merasimlerinden sonra hayvana bıçağı atıp kan akıttıktan sonra, kesimi tamamlamak işini Müslümanlara bırakmaktadırlar. Yani mâna ve ruh hükmü onlarda, madde ve amelelik tarafı bizde...

14 — Mezbahaya memur Hahamlara, oradan tenekeler dolusu et verildiği gibi Sinagog tarafından da harcırah verilmektedir.

15 — Evimizin ve yatağımızın başucunda, evimize ve yatağımıza hâkim olan ve bize hiçbir şey belli etmeyen şu murdar Yahudi tertibindeki ibret ve dehşet derecesini takdir ediyor musunuz?

mamak, bizi düşürdükleri ve zayıflatmak istedikleri nisbette yüksek ve kuvvetli gördüklerini bilmek, dâva etrafındaki birlik ve beraberliğimizi büsbütün kesifleştirmek; ve ne kadar kal'aları varsa hepsinin birden kapılarına, «Yâ Allah!» deyip, ta cepheden, erkekçe, kahramanca, Müslümanca çullanmak... Onları mahvedecek olan sistem budur; biliniz, dâvamızı bu sistemden başka muzaffer kılacak bir usûl mevcut değildir. Bu sistemle kellelerini devşireceğiz!

Necip Fazıl KISAKÜREK

Ek-31. *Büyük Doğu* Kapağında Yayımlanan Yahudileri Sembolize Eden Çizim-15 Haziran 1951.

Ek-32. *Büyük Doğu*'da Yer Alan Masonlarla İlgili Haber- 4 Ağustos 1952.

DEDEKTİF X BİR'in Zaferi

Mason Merkezinde Yapılan Gece Araştırması

BÜTÜN VESİKALAR ELİMİZDE!

Araştırmayı yapanlar, Vesikaları Dedektif x Bir'e verdi

İsimleri ve Cisimlerile

DEFTERİNDEN KOPARILMIŞ ÂZA RESİMLERİNDEN

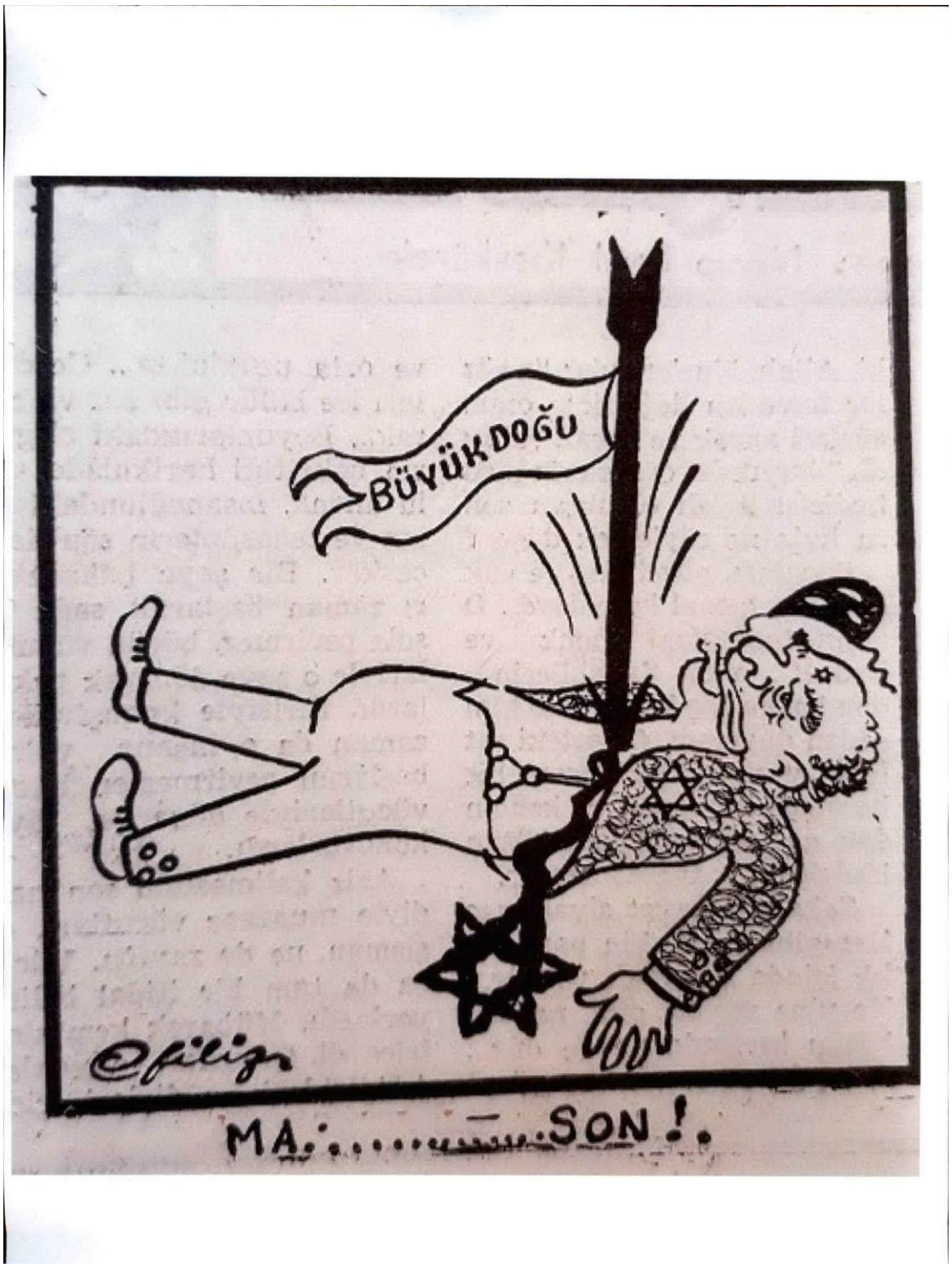
SAFFET RONA
Galatasaray Lisesi Ortaköy Şu. Müdürü Şimdi Müfettiş

Mason Derneğinin vecizelerle süslü ve aynen fotoğrafı alınmış

Ek-33. *Büyük Doğu*'da Yer Alan Masonlarla İlgili Çizim- 21 Ağustos 1952.

Ek-34. *Büyük Doğu*'da Yer Alan Masonlarla İlgili Çizim- 26 Ağustos 1952.

Ek-35. *Büyük Doğu*'da Komünist Olduğu İddiasıyla Hedef Gösterilen Bir Üniversite Hocasının Fotoğrafı – 19 Haziran 1952.

Devlet Nşahası

Perşembe 19 HAZİRAN 1952 | Mesul. ve Başmuharriri: Necip Fazıl KISAKÜREK | Ankara Caddesi 107 - P. K. 629 - Telg: 20338 | Dördüncü ve beşinciden yer: V A K I T MATBAASI | 9 uncu Yıl SAYI: 35

YENİ BÜYÜK DOĞU

Hakka ve yeni bir dünya görüşüne bağlı Müslüman Türklerin gazetesi

Sahipleri çıkar fikri ve siyasi gazete | Abone: Yıllığı 40, Altı aylığı 20 lira. Kendi memleketler 3 misli | Yalnız prensibimize uygun ilânlar alınır | Sahibi ve neşriyatı fiilen idare eden: HÜSEYİN YANANLI | Fiyat Herye 10 Kuruş

Hemen Değilse Ne vakit ???

Necip Fazıl KISAKÜREK

FRANSIZLARCA büyük tasmımı bir adamın şöyle bir sözü vardır: — Eğer hemen değilse ne vakit???

Her sonuçsuz hikmet gibi bu sözün de hakikati bir İslâm büyüğündedir:

— Gafil halk yarına ne bezgin, bir iki eder: "Yarın gelse de bir iş işlesem!" Bilmez ki, bugün, dünkü günün yarınıdır. Bugün ne işlemiştir ki, yarın ne işleye?

Fert, sınıf, cemiyet ve vatan halinde başlarımızın üzerinden yüzeğer doğup batıyor. Ve bu boyuna, ardarlarına 24 saatlik minnet bahşetmiş mütevelli verdikler. "Bugün pojin, yarın veresiye..., diisturunu "Bugün veresiye, yarın pojin..." tarzında tepelerimiz az mış ve yüz yılmış oturuyoruz! Evet, tepelerimizden güneşler doğup batıyor ve zamanın tekliğini, doğru başlanan bir edimleyi daha tamamlanmadan yanlış hale getirecek bir hata akıp gidiyor! Duymuyor ve aldırmıyoruz! Zira ahmak kafamızda peşin akıntının günü bugün değil yarındır!

İçtimai başlarını geçirdiği, fertlerin yirmi dörder saatlik kısa gün hayatını yaşamaya başladığı buzgünlerdeydir ki, bu öldürücü ruh hâlinin beter. Ve insan, hayal meyal sezer gibi olduğu büyük hâlinsal muhasebecilik memuriyeti üzerinde, tertipleme, mükellef olduğu hükümeye, her gün ertesi gün tamamlamak üzere bir gün iletiye atar, zider. Ve saatlar sonrası yarınlar gelir de, o 24 saat yüdeli yarın asla gelmez.

Biz, günlerden bir gün, Allahın içimizde estirdiği deli rüzgârlar somında tüyleri dikenden dikeni alınış, etrafına bir güç satar almaz divaneye dönmüş, olanca rahat ve tesellisini kaçırmış sırtına cemiyetin bütün manevi yükünü almış, uykularını kaybetmiş, 24 saatlik kısa gün kadrosunun elverişlerince taşa ve tüfrağa bağlanmış firmarkasızlık mustaripleriz... Evet, evet! tıpkı tımarhanelik mustaripler gibi, kalabalıklara karışmak dilimek, evlerin kapılarını çalmak, dükkânların kepenklerine vurmak, devlet ve cemiyet reislerinin yollarını kesmek, ilyazeda sufüle ve kürsüde profesörün sınıf başında durmak ve sadece bağırmak, çağırmak, teşhmek istiyoruz!

— Eğer hemen değilse ne vakit??? Bu acı vatanın, bütün tarihi, bütün macerası, bütün çelmişi bütün gelmişleriyle yeni başlan fedahhın ve murahabesini emreden bir son yıldız dan yaşadığımız ne vakit kavrayacağız? Yalnız bu âni duymak, bu kısa yıldırmak ve bu kısa emaliyi yerine getirmek borcu önünde, en mahbal tili ve en fazlalı iş bile müflistir. Kitap kapatılabilir, fabrika sesabilir, nakil vasıtası durabilir, hasta ölebilir, dili bekleyebilir, fakat bu borç daha fazla bekleyemez! Seninki 1363 yılının Ramazan ayında kafalarında binlerce rakı, şarap ve kumpanyanın ölü yüzen lenasalarından biz kimse duymuyorsa, mutlaka tarihin duydu ve bir gün duyuracağı emirlerle yükseliyoruz. Eğer

Allahın, Kitabında "Biz Kur'anı Kadir Gecesi indirdik. Kadir gecesi nedir, bilir misin? Kadir gecesi bin aydan hayırlıdır. Onda Melekler ve Ruh, Rabblarının izniyle her türlü emirleri hâsıl olarak inerler. O gece, fecre kadar bütün âfetlerden selâmet vardır." buyurduğu muazzam gece için akşamı takip edeceğiz. Yani pertembe gecesini cuma gecesi ne bağlıyan gece... Bizim için bin aydan hayırlı olan bu geceyi, müslümanların ihya etmeleri ve mukaddes davamızın muvaffakiyetine dua et meleri kayfiyetiyle ve bütün ruhumuzla tebrik ederiz.

AKDENİZ FİLOLARI

Komutanlık merkezinin İskenderuna nakil edileceği bildiriliyor

Orta Şark Müdafaa Paktı Merkezi hakkında da görüşülüyor

Beyrut, 18 (T. H. A.) — Beyrut Radyosu bu akşamki yayımında, İngilizlerin idare ettiği "Arap Haberler Ajansı"

(Arkası: Sa. 5: Sü. 7 de)

İNGİLTERE

Ortaşark Elçileri bu bölge savunmasını konuşacaklar

Londra, 18 (Anka) — Son zan haberlere göre Yarın Londra'da İngiliz Dışişleri Bakanı Eden'in Başkanlığın-

Türk kuvvetleri İtalyan Generali emrine verilemez

Roma, 18 (AP) — General Ridgway bugün, Türk ve Yunan hükümetlerinin kara kuvvetlerini bir İtalyan Generalinin komutasına vermekten imtinaları hakkındaki görüşüne dair sorulan suale böyle bir

(Arkası: Sa. 5: Sü. 6 te)

İstanbul Üniversitesinde Komünist Kundakçılığı Edebiyat Fakültesi'nin Her Bakımdan içyüzü

Hep, Hep O Fakülte!

Sekiz senedir bir defa olsun dersine girmeyen İsmail Hikmet Ertaylan

İFSA

İlmi Tetkik rezalet ve suiistimâlleri — Bayan asistanla Yalova safaları — İki imzalı minyatür sahtekârlıkları — Vahim ve fâhiş ilim hataları — Allahsız, mukaddesatsız seciye

Türkiye Büyük Millet Meclisi Tutanak Dergisinin, 81 inci birleşim, 9 uncu dönem, cilt 3, toplantı 1, sayfa 704, 705, 706 kaydı altında, 25.11.952 tarihli toplantıya ait olmak üzere, Bursa mebusu Ali Canib Yöntem tarafından yapılmış bir konuşmadan su satırları alıkım:

"— Yine bilen şükretmiyerek söylüyelim ki, tükyin edildiği günden yâni 7 yıldanberi dersine girmiyen profesör, yine benim de bulunduğum Edebiyat Fakültesinde görülmüştür, Evet, yedi yıldır, her ay binlerce lira alır, fakat derse girmez veya girmez. Bu hâdise hakkında gazetelerde neşriyat yapıldığı gibi, bir gün, benim de bulunduğum bir anda bir profesör dekanın odasına girmiş ve "Ben ne resmiyet!) diye lâyan etmiştir. Nihayet profesör, talebesi tara-

Lenin methiyecisi ramazan günü, sigara yakıtı ve çay kadehi önünde

Sanıkların mukûmiyeti üzerine

Ankara Üniversitesinde Tahrikler Başladı

Mahiyetleri meydana konulan eski C. H. P. kodamanlarının çocukları ortalığı bulandırmak istiyorlar

Talebe teşekküleri başkanlıklarını bir takım hile ve tertiplerle ele geçirmiş bulunan Devrim Ocakçıları Ankara Üniversitesi ve Fakültesinde yeni yeni tertip ve tahriklere girişmişlerdir... Serdengeçtinin (15 ve 16) ncı sayılarında çıkan ve kendilerini umumi efkâra olanca çıplaklığiyle takdim eden bazı yanları vesile ittihaz ederek, Fakültelere sütun sütun yanlarla dolu levhalar asmışlar, kendi imzalarına tevcih edilen bu hakîkî hü-

(Arkası: Sa. 5: Sü. 1 de)

Ara Seçimleri Yapılmayacak

Mecliste muhaliflerin itirazlarına mukni cevaplar verildi ve kaahir bir ekseriyetle ara seçimlerin yapılmaması kabul edildi

Komisyon ev kiralarını serbest bırakmıyor

Ankara, 18 (Telefonla) — Büyük Millet Meclisi bugün saat 15 de başkan vekillerinden Afyon Milletvekili Celâl Yardımcı'nın başkanlığında toplandı.

Zonguldak Milletvekili Yu-

(Arkası: Sa. 5: Sü. 2 de)

Şehrimizde bulunan Ticaret Bakanı sporcularla görüştü

Sosyalist Partisi Kapatıldı 14 Mensubu Cezaevine Gönderildi

Dün yapılan sorgularında suçlarını inkâr ettiler, biri de fotoğrafçıya saldırarak makinesini kapmak istedi

Kızıl sancaklar Adliyeden çıkarken

Türkiye hudutları dahilinde kanunen komünistliğin yasak edilmesi dolayısiyle, "Sosyalist" maskesine bürünüp, mem leket menfaat ve birliğini bozacak çalışmalarda bulunan Türkiye Sosyalist Partisinin

(Arkası: Sa. 5: Sü. 6 da)

Tevfik İleri

Öğretmenlerin terfi, taltif, nakil kanunu

Okulların resmî tatil günleri birleştirildi

Ankara, 18 (Anka) — Millî Eğitim Bakanlığı, Öğretmenlerin terfi, taltif, nakil ve tecil

(Arkası: Sa. 5: Sü. 4 te)

Ingiltere Kıbrısın ingiliz Toprağı olduğunu belirtti

Yunanlı dostlarımızla [!] Kıbrıs Başpapazı ateş püskürüyorlar!

Atina, 18 (AP)— Yunan gazeteleri bugün İngiltere Dışişleri Bakanlığı Müsteşarı H.A. Nutting'in salı günü Kıbrıs için yaptığı beyanatı iri başlık

(Arkası: Sa. 5: Sü. 7 de)

Songuldakta mümtenileri canlı lar idâm edemez hale gelmiştir. Resmimizde, iki bin kişilik Ulu camii ve dışında kalan yüzlerce mümini namaz kılarken görüyorsunuz.

"Ahmet Emin'e hitap,,

Dostumuz hıymetli muharrir ve mütalâat Abdurrahman Şeref Laç'ın "Vatan" sütunu Ahmet Emin Yalmana hitap eden (üinci yazısını, yarın tahdim edeceğiz.

Bulgarlar

Bize sığınanların kanlarını zorla evlendiriyorlar

Belgrad, 18 (LPS) — Türkiyeye sığınan Bulgar siyasi mültecilerinin Bulgaristanda kalmış olan zevceleri kocalarının gittiği tarihinden itibaren altı ay zarfında boşanma muamelelerine başlamak mecburiyetindedirler. Aksi takdirde "kocalarına müsahir olmak" suçundan mahkemeye sevkolunarak 3 yıl kadar hapse mahkûm olmaktadırlar. Alınan haberlere göre, bu kadınlar halâ komünist makamları tarafından seçilen erkeklerle evlenmiye mecbur kalmaktadırlar.

TÜRKİYE - YUNANİSTAN VE YUGOSLAVYA ARASINDA MÜDAFAA PAKTI HAZIRLIKLARI

Kahire 18 (T.H.A.) — Al Mısri gazetesinin Türkiye muhabirine atfen bugün verdiği bir habere göre, Türkiye, Yunanistan ve Yugoslavya arasında bir pakt imzalanması etrafında hazırlıklar yapılmaktadır.

Bu paktın esasları Atina ve Ankara'da bu üç hükümetin mü mesilleri arasında tesbit edilmiş bulunmaktadır.

Gazetede, ilâve edildiğine göre, paktın başlıca gayesi tedafüî olup, Balkanlarda, Asl olarak sulhu edecek herhangi bir harp karşısında bu üç devlet müşterek bir cephe kuracaklardır.

Bu arada, Yugoslavya ile Türkiye arasında da son zamanlar

(Arkası: Sa. 5, Sü: 6 da)

Kan Dâvası

İki kardeşi öldüren katil yakalanamadı

Ankara, 18 (Anka) — Bundan bir yıl kadar evvel Kırıkkale'nin Beyobası köyünde

1001 ÇERÇEVE — *Necip Fazıl KISAKÜREK*

RUZNAME

ARADA bir, bazı hayretlerimize ait toplantı haberlerinin sonunda şöyle bir satır görüyoruz:

— "Ruznamede, görüşülecek başka bir madde olmadığı için toplantıya nihayet verilmiştir.,,

Hayhat!... İşte ruznamede yazısız olmayan o meçhul maddedir ki, üzerinde konuşulacak birtakım meseleyi gizlemektedir!

O madde nedir? Türk milletinin gerçek kurtuluş ve her türlü sahte teşebbüsü sayıdış şartlarını belirten madde!

Evet, doktor, muayene odasına başka bir hasta sevkedildiği için, hastanının ve şaşkınını alıp gitmiştir. Fakat fasilenin kâfiliyemiş olan hoşuş tıkırı tıkırı hasta dolaşmış.. O ayrı iş!..

Kurtuluş dâvasında bütün bir milleti tek bir heyet halinde toplasalar ve ruznameye birbir maddeyi yazmasalar; ruznamede görüşülecek madde olmadığı için, her fırlı teşvili ve itinanın içinde dağılacak mıdır?

Hallimiz buna benziyor!

Her hangi bir iş sahasının derdi, elo alınmak ve gözü göstermek istediği kadar değil, her şeye ve her zamanaya rağmen, kendi ölçüsünde mevcut olduğu kadardır. O halde, ruznamede böyle bir madde bulunmadığı için, bize nihayet verecekmiş, ruznamye tek madde kayıp Türk

ÖZET

Bu çalışmada Necip Fazıl Kısakürek tarafından yayımlanan *Büyük Doğu* dergisinin 1943-1952 dönemi incelenmiş ve Necip Fazıl'ın Büyük Doğu ideali adını verdiği teorisi ortaya konmuştur. Çalışmada, üç aşamalı ve sistematik olarak yapılandırılan Büyük Doğu ideali, Başyücelik Devleti odağında değerlendirilmiştir. Büyük Doğu idealinin diğer iki aşaması olan Büyük Doğu Cemiyeti ve İslam İnkılabı da tüm yönleriyle ele alınarak teori, söylemsel ve kuramsal inşasıyla tarihsel koşullar bağlamında analiz edilmiştir.

Başyücelik Devleti ve Necip Fazıl'ın savunduğu ideolojinin ve siyasal mücadelesinin teorisi olan Büyük Doğu idealinin çalışmalarda ihmal edildiği görülmektedir. Necip Fazıl bu çalışmada, Büyük Doğu idealinin teorisyeni kimliğiyle ele alınmıştır.

Çalışmada, Büyük Doğu idealinin temel olarak Kemalizme ve Cumhuriyet rejimine karşıtlık ekseninde inşa edildiği, Başyücelik Devleti'nin siyasal, toplumsal ve hukuksal yapılanması ve ideolojik söylemiyle dine dayalı alternatif bir rejim tasarımı olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Necip Fazıl Kısakürek, Başyücelik Devleti, Büyük Doğu İdeali, Büyük Doğu Dergisi, Devlet Teorisi.

ABSTRACT

The present study focuses on the period of 1943-1952 of *Büyük Doğu* magazine published by Necip Fazıl Kısakürek and analyses the theory, which is called "the ideal of Büyük Doğu" by him. The study examines the Büyük Doğu ideal that has three stages and is systematically structured with the focus of Başyücelik State. Two other stages of Büyük Doğu ideal, the Büyük Doğu Party and the Islamic Revolution are also discussed with all aspects, and the theory is analysed in terms of discursive and theoretical construction in the context of historical conditions.

It is seen that the Başyücelik State and Büyük Doğu ideal, which is the theory of the ideology and the political struggle that Necip Fazıl defended, are neglected in the literature. The present study approaches Necip Fazıl with his identity as the theorist of Büyük Doğu.

The present study concludes that the Büyük Doğu ideal is based on opposition to the Kemalism and Republican regime, and the Başyücelik State is a theocratic alternative regime designed with its ideological discourse and political, social and legal structure.

Keywords: Necip Fazıl Kısakürek, Başyücelik State, Büyük Doğu Ideal, *Büyük Doğu* Magazine, State Theory.